غزلیات

بسم الله الرحمٰن الرحیم

(الف)

صورتګر چه ښه صورت په دیوال ساز کا
کل عالم ئې په صفت زبان دراز کا
د هغه نقاش په صنع نظر نه کا
چه له څه څاڅکی نه دا نقش و طراز کا
سترګی ورځی پوزه نور کښیږدی په مخ کښ
غاښ و شونډی ژبه خوله سره پرداز کا
یو سر بل سر په سر جوړ کا دوه غوږونه
چی په دواړو اورویدنه د آواز کا
بند په بند د لاسو ګوتی و بله کښیږدی
سر تر پایه درست صورت سره یو راز کا
که څوک زر کتابه وکښی له دې بابه
که په کښل شِی زر به نور پسې آغاز کا
هر ویښته چی په صورت باندی لیده شِی
که پر ځیر شې د شناخت وَر به درته واز کا
خاص بنده د خدای هغه ګڼه خوشحاله
چه د ځان په معرفت ئې سرفراز کا

اورنګزیب چه آرایش د تخت او تاج کا
تخت و تاج به ئې مرګیَ تاخت و تاج کا
په جهان کښ به ئې پاتو ښه بد نوم شِی
ده زده چاری د کسری که د حجاج کا
زه غمجن په عید په جشن خبر نه شوم
که درست خلق د دهلیَ ابتهاج کا
اوبه سترګو لره لاړې اور د زړه شو
څوک به څرنګه ژوندون په دا مزاج کا
چه په رګ می ګټُی کښیږدی رنګ ئې زیړ شِی
طبیبان می به په څو د رنځ علاج کا
جدائی دِ ما په زړه کا هسی چاری
لکه باز ئې په تارو یا په دراج کا
دوه مین چه په هواد و بله بیل شِی
خدای ئې څه شکل د تش سلام محتاج کا
ځما اوښی د کوګل په جوش پیدا دِی
لکه اور چه له کبابه نم اخراج کا
هر ناوک چه د قضا له شسته خیژی
زمانه د خوشحال زړه ورته آماج کا

بازیګر چه د بازیو صندوق وا کا
په یوه زمان کښ څو بازیَ برپا کا
نندارچی چه ورته ګوری حیرانیږی
بازیګر چه په بازیو کښ بلا کا
عارفان د سر په سترګو ګټُی کښیږدی
د خپل زړه په سترګو ګوری تماشا کا
دا عالم لکه طفلان ورته ښکاریږی
د طفلانو په بازی پوری خندا کا
همیشه خوښی د چا ده، د هغه ده
چه په زړه کښ د دنیا چاری فنا کا
د هغه په وفا څه خوښی خوشحاله
چه وفا درسره کا بیا زر جفا کا

بیا رباب د مغنی ښه سرایت کا
په نغمه کښ نوی نوی حکایت کا
شیخ دِ کنج د صومعی زه به ګلګشت کړم
د بهار ګلونه ما ته هدایت کا
ګدایانو لره غم د ګیډې ډیر دی
بادشاهان دی غم د ملک و ولایت کا
د وفا مهر کرم به ئې لا څه وِی
په جفا کښ چه دا هونبره عنایت کا
په ماڼی ئې هم خوشحال شم هم دلګیر شم
لکه څوک چه له چا شکر و شکایت کا

دا دِ ما د بخت اثر نه دی نو څه دی
له رقیبه چه شکوه پدا غایت کا
په داَ ښهر کښې ښرګند شراب خرڅیږی
محتسب د باده نوشو رعایت کا
که د کښلیو[1] د دیدن مینه ګناه ده
سکه خوشحال خټک درست عمر جنایت کا

په هر ځای چه طمع خپل هنر ښرګند کا
ډیر هوښیار ماهی مرغونه طمع بند کا
بادشاهی د بحر و برده که باور کړې
قناعت دِ که په خشک و تر خورسند کا
په هغه ځما سلام خرم دِ اوسی
چه د چا سِره نه مهر نه پیوند کا
خلق واړه داند وه په دریاب ډوب دی
کله کله له دریابه سر بلند کا
درویش بحره خوښی غم د هغو دَی
چه په شمار د زرو ناست دی چون و چند کا
هوښیارانو څخه ډیری اندیښنی دِی
چه ملنګ د مسلې، هغه انند[2] کا
و نور چا وته به څه وته څه وایی
و خپل ځان وته خوشحال خټک دا پند کا

په عاشق باندی غوغا غماز پدول[3] کا
چه ګلونه پرې کوی اغزی قبول کا
ارسطو تر افلاتون ښه وُ سکندر ته
په جهان کښې هر څوک مینه پخپَل کول[4] کا
څو می زړه په بیغمیَ پسی درومی
هونبره نور تازه غمونه را وصول کا
دا تازه تازه مضمون چه په بیاض کښم
خبر نه یم چه له کومه را نزول کا
آشنایی لکه ښه تول[5] چه ورته اش[6] کړی
جدایی لکه ژلی ورانی د تول کا
یو ښکاره د قیامت علامت دا دی
په فاعل باندی چه اوس تیری مفعول کا
دریغه یَو هسی پیدا شی چه په عشق کښې
دا دِ ما لیونَی زړه څه خو معقول کا
زه د عشق په کنج توانګر یم که نور خلق
تولِوَل د زر و مال، متاع د پول کا
ځما دوې سترګی و لاری ته څلور شوې
که ښکاره د یار له لوریه خدای رسول کا
ګنُدی وی چه د وصال په خوښی خوښ شی
چه خوشحال په جدائی کښې ډیر نول[7] کا

په اختر په جمعه څه غرض زما
زه مجنون یم سر نیولَی په صحرا
هغه وخت د ما اختر د ما جمعه ده
چه دیدار راته ښکاره کا د لیلا
عاشقان د عشق له کاره انکار نه کا
فاسقان به پخپل زړه کښې لَرِی غلا
د یاریَ لایق نه دی رنګ ئې ورک شه
چه ئې نه وی په یاریَ کښې وفا
د رښتینی[8] یاریَ لافی ډیر عالم کا
ولی ما پکښې و نه لیدَل رشتیا

---

۱. ښکلیو.

۲. عیش.

۳. بیهوده.

٤. یا به مصدر وی په معنی د (کردن) یا به مخفف د کهول وی په معنا د کورنی.

۵. کښت.

٦. په پښتو کښې د تعجب او مسرت کلمه ده.

۷. غم، ویر.

۸. رښتنی.

هی توبه د عشق د پټو سرو لمبو نه
نه واښه نه ئی لرگی لگی په تا
په یرغ په مصلحت د عشق کار ندی
په لیدل په اورېدل شی را پیدا
نه په پنډ لویږی له هر کانې بخرِی
دی سوخته سره بکر[1] لَرِی سودا
دا رنگینی معنې چیری دی خوشحاله
چه را درومی لکه گل په بیاض ستا

تا وې چه غم مه کړه نور زه ستا یم ته ځما[2]
زه خو دِ ژوندی کړم که دروغ کړې که رشتیا
څه بلا زیبا ئې، بې نظیره محبوبا ئې
که دا عیب دِ نه وی په زړه سخته ئې بلا
که کل جهان خوبا شی په هر لوری محبوبا شی
عجب که لا پیدا شی یَوه تا غندی زیبا
په هونبره ډېر مقتولَ ته لا هیڅ نه ئې ملوله
که سل خونونه وکا د جلاد ترو څه پروا
چه گل غواړم له تا نه، ستا له باغه له بوستانه
که خس را عنایت کړې هم په گل نیولَی ما
څو زه بنده زنده یم، د هغو زلفو بنده یم
چه تل ئې سل سل زړونه په هر تار دی مبتلا
که لوی دی که هلک دی دواړه ستا په نعره[3] ورک دی
په ښهر کښ څوک نشته چه میَن نه دی په تا
د سبر ونه گوره په زمان شی نامنظوره
چه وخوځې په باغ کښ ته په دا قدر و بلا
نسیه جنت سبا دی، د زاهد دی د ملا دی
په لاس جنت موندلی نن خوشحال دی ستا لقا

تل که دادی د خوبیَ طمطراق ستا
نور دِ لاس له ځانه پری وینځی عشاق ستا
نن پدا دور هغه ښایسته ته ئې!
چه په هر لوری ثنا وائی آفاق ستا
دواړه شونډی دِ تریاق زلفی ښامار دی
جار وتلی دا ماران دی تر تریاق ستا
لږ شکیب ورته په مثل د لوی غره دی
په شکیب کښ به په څو پائی مشتاق ستا
د بازیو دِ موندلی یم غلوه می
د هلک غندی رشتیا گنم مزاق ستا
ته خپل ځان لره مهمیز کړه څه پروا کړې
که قدم د چا په سر کښېږدی براق ستا
لکه تل وه همیشه په هغه شان دِی
هیڅ ملا مرشد بدل نکړ اخلاق ستا
لکه باد د صبا راشی گذر کا
ما خوشحال چه آزمیلی دَی میثاق ستا

تلم په خپله لار را سره مله شوه نگارا
شوخه غمزه گره خنده رویه خود آرا
رنگ ئې د سرِی وُ اما خوی د ښاپیریو
تن ئې لکه سیم وُ په زړه سخته سنگ خارا
راغللم په ښهر لاس په لاس شوه له ما ورکه
کوی په کوی جار وزم پسې غواړم بخارا
ډیری لری نخښې[4] د صورت د زیباییَ
څخو درته وایم یو څو نخښې آشکارا
دنکه[5] تازه کنکه[6] قد عرعره مو کمره
ښه ئې ترگلونو د گلابو عذارا
غاښ ئې د گوهر په لب شکر ابرو کمانه
تور باڼو ناوک په دواړو سترگو خونخوارا

---

١. بکرئ.
٢. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.
٣. په لوری.
٤. نښې.
٥. د سید راحت په لغاتو کښ ابتدا په ساکن او په گ دا کلمه په معنی د لوړ قد اوجگ راغلې ده.
٦. څربه پیغله.

پوزه ئې غنچه وه د زنبق سیب سپینه زن ئې — مښک د مخ خالونه په مخ کښلې مه پارا
هار د جواهرو دوه لړی د مرغلرو — تور وربل ؤ دلی الفی ئې عنبر سارا
واړه ئې د تن جامی گلگونی زرنگاری — درسته سره لمبه وه چا لیدله خدارا
بیا هسی مدد کړه چه خوشحال سره دِ تل کړ
بخته! د دې ورکی سراغ نخښنه[1] و مارا

ځان ئی سر تر پایه جوړ کړ بیا بلا کا — د زلفینو په هر وله د زړونو غلا کا
معشوقې ته چه ئې هونبره حسن ورکړ — دا په دا چه د عاشق خونه تالا کا
په هر ځای چه څو محبوبه[2] سره کښینی — هغه ځای می تر جنت ښایسته لا کا
دوه مین که سره هر څو، مرور وی — خپله مینه ئې بیا زر سره پخلا[3] کا
تور باڼو ئی تور توبری دی را څرخیږی — که را پورته محبوبا سترگی شهلا کا
څو د شاه په کښلی مخ باندی خالونه — ما به هم په هونبره داغ مبتلا کا
همگی ئې ستا له مخه گفتگوی شِې — چه دردمن وبله تول شی مشغولا کا
په خیر خیر ئی مخ ته مه گوره خوشحاله
په خاطر به دی اور لمبې والا کا

څه عجب دلخوا دی دا صهبا — چه ساقی ئې راکوی په مرحبا
دَ غنچې خندا محاله په چمن ده — که نسیم پر گذر نه کړی هر سبا
مصلحت ئې د بلبل په کار کښې دا ؤ — چه صبا کړ دَ غنچې کمیس قبا
دَ بلبلی قدر زده کړه اې گله! — که هر څو ئې په دا خپل حسن زیبا
چه علاج ئې وابسته پخپل مطلوب دی — د عاشق له رنځه څه زده اطبا
بې دَ یار دَ زیبا مخ گمان مکړه
چه خوشحال به په بل مخ شی شکیبا

چه یار مهر وفا نکاندی څوک څه کا — چه بی جور و جفا نکاندی څوک څه کا
دَ جهود به هم زړه سوی را باندی وشی — چه یار رحم په ما نکاندی څوک څه کا
ما وی زړه ئې گندی نرم په ژړا کړم — چه اثر پر ژړا نکاندی څوک څه کا
که وصال ئې په دنیا له عمره خوږ وی — چه تل عمر وفا نکاندی څوک څه کا
حال دِ هیڅ له یاره پټ نه دی خوشحاله
عنایت چه په تا کاندی څوک څه کا

چه په ما باندی ئې زړه سیځی تپاک کا[4] — الحذر چیری به ځان دَ اور خوراک کا
ما پخپله ملامت وته ځان ساز کړ — عالم عالم دی په ما سل ځله بلغاک کا
که دَ خضر په چشمه باندی می کور شی — دَ فراق اندوه به هور ته ما هلاک کا
چه بقا ئې په چمن کښې یوه ورځ وی — لاله ځکه دَ کمیس گریبان چاک کا

---

۱. نښه.
۲. محبوی.
۳. پخولا.
٤. دا بدله په چاپی نسخه کښې نسته.

دَ اسمان له عاشقانو سره کست دی
هر زمان ئې په هجران سره غمناک کا
ترې به سل رنگه گلونه شگفته شی
هر سړی چه خاکساری واخلی ځان خاک کا
زه خوشحال په هغه چا پوری حیران یم
چه له یاره نه جدا شی په څو ژواک کا

چه دَ پلار سره دروغ نفاق خلاف کا
دَ نور چا سره به څه رنگه زړه صاف کا
گوره بیا ئې کوم دروغ نفاق په زړه دی
منافق پخپل گناه چه اعتراف کا
نه به زه د ناخلف گناه مراف کړم
نه به خدای د عزازیل گناه معاف کا
دا واړه غرونه لا هیڅ ندی راضی یم
که په میان کښې مو خدای غر دَ کوه قاف کا
حال[1] دَ خپل زوی ئې خپل پلار وته معلوم دی
څوک به څه لره دَ عاق راته اوصاف کا
نه به ده غندی دروغ دروغجن وائی
نه به ده غندی سړی مکر و گزاف کا
هم هزار رنگه دروغ خلاف په زړه کښې
هم هزار رنگه په خوله دَ صدق لاف کا
په ژوندون ئې دیدن مه وینم هاله هم
پسله مرگه که دَ مار دگور طواف کا
چه می هسی تربیت دَ نا خلف کړ
دا په دا چه دی له ما سره مصاف کا
په ژوندون په ئې ارمان وزی له دله
زمانه که دَ خوشحال سره انصاف کا

چه دنیا ورته ښکاره شوه بې وفا
و دنیا ته به مخ نکا بې قفا
دَ غرض یاری هیڅ یاری نه دی
که یاران دی خو اخوان دی دَ صفا
که کاته دی که لیده که اروېده دی
دا دَ ښو یارانو واړه دی شفا
چه په چا باندی مین شوې قبلوه ئې
سل نازونه سل ناسازی سل جفا
که په وصل کښې ئې هر ساعت یو کال شی
لا په دا د عاشق نه وی اکتفا
له ما خوار سره څو قاف[2]وهې وری کړې
جگی جگی څه خو لا وطی وفا[3]
دا بیدرد عالم پرې هیڅوک خبر نشو
و خوشحال ته ئې خوله ورکړه په اخفا

څوک چه مخ کا په مذهب دَ خپل مولا
دَ هغو په خدمت ودری دنیا
څوک چه مخ په لمو روان شې خو دی گوری
چه سایه ورپسې درومی په قفا
درویشان که اشارت وکا و غره ته
دَ غره کانی به هم شی لکه طلا چه کیمیا
کیمیا کیمیا یادیږی په جهان کښې
کیمیا څه ده ښه نظر دَ اولیا
که دَ تخت دپاسه ناست وی صاحبی کا
دَ درویش په زړه کښې هیڅ نه وی هوا
خیری زنگ ورځنی نن دی چا وللی
دَ درویش جامه له ځایه[4] ده صفا
مړه و ده وته ژوندی وی ژوندی مړه وی
دَ درویش هونبره قوت دی د دعا
مگر چیری دَ درویش په مهر یاد شی
چه خوشحال ئې کړ دا هسی بینوا

---

۱. ځان.

۲. ق،هـ،ر: قهر.

۳. ل،ط،ف: لطف.

۴. ځانه.

چه خپل خوی شی په جهان بد خواه دَ چا — دَ خپل خوی دی نه چه دی تباه د چا
من فلیل په یوه مچ سره بد بوی شی — بد دی نشی یو زمان همراه دَ چا
کانِی لعل دَ بدخشان، گیا کیمیا ده — چه ئې نه بیژنې ته گناه دَ چا
چه بادشاه ئې ستمگر شی خلق خوار شی — خدای دی نکا ستمگر بادشاه دَ چا
زه که سل حیله وفا کړم یار جفا کا — بخت دی نشی په دنیا سیاه دَ چا
دَ جمشید او دَ سکندر فلک پرې نښوې — پرې به نږدی همیشه کلاه دَ چا

دا دنیا لکه لولیۍ ده خوشحاله!
که ئې گورې گاه دَ چا شی گاه دَ چا

جار تر هغه مخ شم چه به ما په ځان مین کا[1] — سحر دی که دم دی که څه نوری فتنې فن کا
زړه بویه چه خوی ئې دَ بورا یا د بلبل وی — درومی کرزی غواړی خو په گل باندی وطن کا
وسیځی په اور کښې پتنگ، هو چه پتنگ نه وی — وتښتی له اوره ځان پخپله دروغجن کا
ډیر په باغ کښې گډ شی څوک خالی وزی له باغه — څوک ئې میوه وخوری په گلونو ډک دامن کا
ما ئې چه مزه د خوږو شنډو ده موندلی — ناست وم که ولاړ وم زړه می هرکله من من[2] کا
خیال ئې دَ زلفینو لکه غل دَ خپلی خونی — هر کالی لیدلی فراغت ئې دزدیدن کا
سترگو ته ئې وگوره څه ځښی توری زلفی — څړ په سنبل زار کښې دوه هوسیه دَ ختن کا
هر چرته چه گرزی لکه سرو سمه درومی — هر چرته چه کښینی هغه ځای لکه گلشن کا

تن ئې آزاریږی په کمیس دَ سری[3] صافو
گل دَ چنبی بویه چه خوشحال ئې اغوستن کا

چه می ولیدې دا توری سترگی ستا — زه به نکړمه هیر نوری[4] سترگی ستا
یا دَ باز یا دَ طاوس یا دَ شاهین دی — یا دَ تور هوسیۍ که گوری سترگی ستا
لکه وژغوری کبلی په مرغزار کښې — دَ خواره وربل تر سیوری سترگی ستا
لکه پټ سپاره دَ جنگ نیزه په غاړه — دا اوږده باڼو پرې پوری سترگی ستا
چه دی هسی و هر در وته ولاړ کړ — دَ عاشق دی اور په کوری سترگی ستا
لکه څوک په میو مست شی هسی شم — زه چه ووینم میخوری سترگی ستا
که شیخان که زاهدان که عابدان دی — دَ هر چا د زړونو چوری[5] سترگی ستا

چه دی غوښت هغه دیدن دی ورته گوره
که خوشحال ندی[6] کوری سترگی ستا

چه می ښکته پورته اوښکی تگ و پو کا — دَ خپل یار په طلب گرځی جستجو کا
زه په دا طمع دَ شاه دِ سپیو مل شوم — گوندی ما دَ خپلو سپیو سره تو کا

---

١. دا بدله په چاپی نسخه کښې نسته.

٢. د اغزو خواږه.

٣. یو ډول کالی.

٤. نور هیری.

٥. غلې.

٦. نه وی.

هر چه ستا په کښلي مخ باندي مين دی   هغه درسته شپه له ما همه گفتگو کا
که زه ورو وايم خبری گرم مي مه کړه   ځايگی ويشتلی تل خبری وروکا
ستا له غمه چه و چا وته ويل کړم   لا مي حرف ويلی نه وی چی هو هو کا
په هر ځای چی درېِ څلور و بله ناست وی   چی پرېِ غوږ باسم خبری دَ مهر کا
پادشاهان يېِ ارزومند دَ نندارېِ دی   گدايان به ئېِ دَ خولېِ طمع په سوکا
دَ گلونو دور تل نه وی خوشحاله!
ښايسته به په خپل حسن کبر څوکا

حقيقت راته معلوم شو دَ هر چا   باور نشته په آشنا په نا آشنا
چه په سر دی سوگند خوری ور ځنی ډار کړه   يوه ورځ به ستا دَ سر وکا سودا
دَ هر چا نه چه دی طمع دَ وفا وی   هم هغه درته ښکاره شی بېِ وفا
يا څو وُ دا جهان واړه بېِ وفا وُ   يا دِ ما په دور ډېره شوه جفا
آدميت له آدميانو نه خدای واخيست   تر دوه پايو نه بهتر وينم چارپا
که هندو که مسلمان که بل فريق دی   په هيچا کښ به بيا نه مومېِ رشتيا
نه دَ دين دَ چاری شناخت مهر و وفا شته   نه په شرم ننگ څوک ښړ دېِ د دنيا
دَ تقليد رسم عادت ياری خپلوی کا   دَ هر چا نظر پخپله مدعا
همگی واړه ياران دَ خپل مطلب دی   بيهوده ناز و منت کاندی په تا
مخامخ دِ په ثنا په صفت سر شی   سل بلا درباندی وايی پسی شا
دَ دو دام ترېِ سړيونه بهتر دی
اېِ خوشحاله ځه له ښهره په صحرا

خدای دی مخ د هيڅ غافل را ښکاره نکا   دَ غافل سره دی ما آواره نکا
په هر لوری نوبهار دی غوړيدلی   سترگی وخوره چه به دا ننداره نکا
هغه څوک چه دَ الفت په توری يوه شو   نور په خوله دَ نورو توريو شماره نکا
هغه څوک دی چه په حال ځما خبر شِی   چه گريوان به تر لمنۍ پاره نکا
په يوه نظر ئېِ هر څه له ما يووړه   چه هيڅ نشته نور نظر دوباره نکا
دَ چارپايو په حساب دی سړی ندی   چه په ساز د سوختگانو ناره نکا
طبيبان دَ رنځ و هر لوری ته ډير دی   رنځوران ولی دَ وخته چاره نکا
دَ تقوی غليمی دف کښېږده له لاسه   په ډهلی ښهر کښ څوک نقاره نکا
واړه ستا دا توری سترگی خوشحال وژنی
دا قتلونه څه طالع ستاره نکا

خدای چه تار په تار ياران بيا سره ټول کا   توری خاوری به په سر د رنتبول کا
دَجهان غمونه يو سر، ځما بل سر   که سړی ئېِ دَ باور په تله تول کا
نه مي يار نه مي غمخوار شته په دا غم کښ   لکه بېِ اوبو څوک بند په گرم چول کا
که په پوهه کښ دانا دَ زمانېِ ويېِ   دَ زړه غم ئېِ تر هلکو کچوکول[1] کا
چه ئېِ ډول واهه ځما په دلگيرۍ   اوس دی ترپه[2] نځا هم په دغه ډول کا
چه مستان دَ يوه جام دی غم ئېِ نشته   که ئېِ هر څو زمانه په لاس کچکول کا

---

۱. په قلمی نسخه کښ يوه محشی "نادان" ورته کښلی دی.

۲. ترپی.

دَ پساله صفت ئې شِی د رنګ ئې نشِی　　ځوک چه پوری په بدرنګی ناوی پسول کا
که د اسپنو کلا وی چه بخت یار شی　　خاوند خدای به ئې آسانه لکه شپول کا
چه ګلونه دَ بهار واړه تمام شی　　دَ زړه سود شیدا بلبله په ختول[۱] کا
خال ئې مست خونی هاطی دی سنبال کړی　　چه ښکاره شی شا به ورته دِ غم غول[۲] کا
دَ خوشحال دِ رنځ علاج په یوه خدای شی
چه له درده سره تل ښوری آشول[۳] کا

خپل عمل چه سړی سپک کا　　لکه خس هسی ئې ورک کا
بد عمل لیونَی سپَی دَی　　چه حملې پخپل کنډک کا
مګر نه ګوری و ځان ته　　چه احوال پیغور دَ پک کا
مزری ښکار کا د ګاوزو　　پیشو ګرزی ښکار مږک[٤] کا
دا خبره ده که کښېږی　　که کیسه د دو تک کا
چتَی[٥] باز په پرونو نشو　　که الوزی پر پرک کا
چه بیزو د بازیګر شو　　نن څه ناسته په انډک[٦] کا
ځما ژبه نده اور ده　　ګذارونه دَ توپک کا
چه ځما اختیار ئې خور کړ　　خدای دی خوار هغه ختک کا
خوشحال ناست په بَرموَل دی
ارمانؤنه دَ اټک کا

د دنیا یاران په خوی دِی د دنیا　　بی وفا لکه ئی مخ هسی ئی شا
که د دین دپاره تا سره یاری کا　　له هغو غواړه که غواړی څه وفا
د دنیا ښادئ غمونه سره ګډ دِی　　په خندا خندا دِ ژړ کا په ژړا
چه فتنې ترې پیدا کښېږی واړه نفس دی　　نفسانی یاران به نه وی بې بلا
اولیاء دَ اولیاء سَرَه بد نه وِی　　دا پدا چه ئی د نفس نشته هوا
په دنیا د بادشاهانو سره ضد دی　　امرا سره دښمن وی امرا
یا په نه یاری کښې سود دَی که پوهیږی　　یا په نه وَیَل کښې سود دَی د دانا
بیا هاله د بل جفا وته نظر کړه　　که ته نه وینې په ځان کښې هیڅ جفا
لکه تا سره ځوک څه کاندی خوشحاله
ته هم هسی زیست روزګار کړه له هر چا

---

۱. یو خودرویه ګل دی.
۲. په قلمی نسخه کښې محشی (فوج) ورته کښلی دی، ممکنه ده چه دا د پښتو یو ورک لغت وی، په قندهار کښې داسی ویل کیږی (غولۍ غولۍ خلق راغله) ممکنه ده چه د دې دوو کلمو اصل یو وی یعنی فوج فوج.
۳. په قلمی نسخه کښې محشی آه و فریاد ورته کښلی دی، ما تر اوسه دا لغت ندی اوریدلی.
٤. ښکار د مږک.
٥. یعنی شب پرک.
٦. پر یوه انډی ناسته د تکبر علامه ده محاورتاً.

د مرغه ئې که وزر شته الوته کا — څه په دور لکه باز هسی خاته کا؟
که مته[1] غندی تیره لری مېرک داړه — څه مته غندی گزار وَته واته کا؟
په ارمان دَ دیدن مرم پری سلام دی — چه ځیر ځیر می دَ یار مخ وته کاته کا
ښایسته په جهان ډیر دِی ښه هغه دی — په ښه خوی چه د عاشق د زړه ساته کا
لکه سترگی تصویری ځنبل می نه وی — چه می سترگی ښه جمال وته کاته کا
څه خوښی ئې پکښی یښی دِی پوهیږې — هر نفس چه دِ واته ننواته کا
په هر څه کښ ئې لذت فرحت راحت دی — لکه ساه چه وَوَاته ننواته کا
که په تن خوشحال ختټک دَی ځنی لری
د ده زړه د یار په کوی کښ جار واته کا

د عشق په بادیه کښ مېرده گام د تمنا[2] — هغه څه عاشق ندَی چه وړی نام د تمنا
زار[3] ځما د زړه دَی، زار ځما دَی په دا کار کښ — که دا طور به تل درومی ایام د تمنا
مرم دَ یار له شوقه سره دواړه نه جوړیږی — آغاز د یار د وصل او انجام د تمنا
څه شوه هغه مینه چه د سترگو په کاته کښ — بڼو به ئې را واستاوه[4] پیغام د تمنا
قدم زده د هغه عاشق په پله باندی خوشحاله
چه کام ئې خپل موندلیَ په هنگام د تمنا

دنیایی یاران چه طمعَ د دنیا کا — عاقبت په یوه طمع ځان جدا کا
دیدنی یاران په کار دِی په دنیا کښ — چه یاریَ د دیدن په تمنا کا
د گونگټ مینه په غُل په غوښایه دَه — خاصگی مینه په گل باندی بورا کا
که پخپله رضا درومی چاره نشته — که ځما په رضا درومی خوله به را کا
په بار بار د هغه یار منت را باندی — چه پلَو په مخ نیولَی مخ ئې وا کا
سل رحمت د عاشقانو په همت شه — چه په طمعَ دَ دیدن د سر سودا کا
په رقیب به ئې بې تیغه مرگ روا شی
که دلبره د خوشحال مقصود روا کا

دروغ دروغ وعده چه دل سنگین سره پیوند کا[5] — عاشق له ډیره خیاله ځان پروین سره پیوند کا
بلا کاندی خوله وازه د فتنو آتش تازه شِی — چه نازو جلوه دواړه نازنین سره پیوند کا
آزاد تر سینه درومی د ځگر دنَنه کښېنِی — چه غشی لینده دواړه مه جبین سره پیوند کا
که نور مهر دِ نشته څه خوکړه د حال پوښتنه — چه تا په زړه ویشتلَی سر بالین سره پیوند کا
څه زه څه می مجال دَی، چه دِ وصل غواړم دریغه — که ځبرَه توره شړیَ ځوک وریښمین سره پیوند کا
که ځان غواړې خوشحاله له چشمانُو ئې حذر کړه
خپل ځان وژنی تځری[6] چه شاهین سره پیوند کا

---

۱. محشی په خربشوی ترجمه کړَی دَی، ما ته د دې کلمې حقیقت نسو ښکاره.

۲. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.

۳. د راز بله املا ځار دی په معنی د ایثار او قربانیدو، مگر دلته دغه کلمه معنی نه ښندی، ښائی کاتب به غلط سوی وی، دلته د زار پر ځای زیار یعنی زحمت ښه ور سره لگیږی.

۴. را ستاوه

۵. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.

۶. بله املا د دې کلمې تنزرَی دی په معنی د تیهو او کبک.

دوی دِ توری سترگی لکه دوې توری بلا　　دوې دِ توری ورځې لکه دوې توری تر ملا
بیا دِ تور باڼو د دواړُو سترگو کربلا[1]　　بیا دی توری زلفی تر ښامارونه بلا
له هسی رنگه حاله، راته ووایه اصلا　　د هغو به څه احوال شِي چه په تا وِی مبتلا
عاشقان دِ واړه سر کړل همیشه په واویلا　　چه هسی رنگ ستم به په هیڅا نه وی اصلا
د خاطر بخچه می هسی تا خالی کړله تالا　　لکه غل د خپلی خونی همیش روږ دیی په غلا
نه به بل څه وکی نه به کاندِی نور املا
دا بنده خوشحال او ستا له عشقه مشغولا

د خوبیَ نوم دِ ولاړ د بد خو هم لا　　پخپل کلی په اولس په هر سو هم لا[1]
ته چه هسی په دا خپل جمال نازیږې　　گله ستا به دا جمال نه وی بو هم لا
چه بد مست شِي په مجلس کښ هغه نه یم　　که کډُو د میو تش کړم سبو هم لا
ستا له جوره له ستمه هورته لاړی　　هغه ځای چه آدم نه وی آهو هم لا
د نماستی په وخت ئې واکړه آزار مه شه　　د وربل غوټی کوځیِ د گیسو هم لا
د خوشحال خټک دپاره چه میخور شو
په مغان می وښی کښیښوول باهو[2] هم لا

دوه زړونه چه یو شی غر به هم پاره کا　　ځار تر یگانگی چه نعمتونه را ښکاره کا
توری زلفی بویه خط و خال زر و زیور هم　　مخ چه ښایسته وی خلقه ئیِ نندار کا
څوک چه په اخلاص و بله مین شِي په دنیا کښ　　زر سازی ناسازی په دنیا کښ آواره کا
خلق په شیطان باندی لعنت لرینه　　چاری په سرِیُو واړَه نفس اماره کا
سل رنگه غمؤنه لور په لور د نفس له لاسه　　دوه سوه د حرص له مخه نور را اجازه کا
چه ویش وی د شکرو ډیر عالم ورباندی ټول شِی　　چه واخلی خپلی بخری نور ځانونه کناره کا
خوبی د خپلی چاری څوک په مټ په کوښښ غواړی　　څوک خپل کارُونه واړه حواله په ستاره کا
ځار تر یکرنگیِ چه زړه ئې یَو یو ئې اقرار وی　　هر چه دو زبان وی خپل غمونه دوباره کا
هر څوک دِ دعا کاندِی چه حاجت ئې چا ته نه وِی　　ولی بادشاه نه وِی چه حاجت ئې بیچاره کا
گل و سرِی ورکړه چه خوشحال په یوه گل شِي
خره غوایه نظر کله د گل په پشتاره کا

د بی ننگو پښتنو له غمَ ما　　لوئی پریښوه ونیو له کمَ ما
دا هم ښه که پدا کار کښ هونبره کار وی　　چه که واخیست انتقام له گرمَ ما
چه د ننگ گوهر می مات شو دواړه سترگی　　په ژړا کړې یو دم بې نمَ ما
هغه دُر می په لاس نه راغی[3] بیړیه!　　استاده کړه په ساحل له یمَ ما
هغه ملا مِی چه په هوډ سره لوی غر ده　　په ناکام کړه و مغل ته خمَ ما
هم د بخت و ما ته شا شوه هم د خلقو　　په مغل کړ ځکه مخ له همَ ما
که می لاس وَی په رضا می به کښې نښول　　د مغل په لوری دوه قدمَ ما

---

۱. تر دې کلمه لاندی محشی (لویه بلا) لیکلې ده، ممکنه ده چه مخفف د (کره بلا) وی، یعنی خاصه او خالصه.
۲. بله املا ئې (باؤ) دی، په معنی د بنگړی چه د ښځو یو پسول دی.
۳. نه راغی.

د هغو د خولې کړې خبرې اَروم
چه خبره ورته نکړه سمَ ما

دم دَ خپلو دَ پردیو را معلوم شو
که هر څو ساته خپل ځان له دمَ ما

په هغو لویو خبرو شرمسار یَم
چه هر چا وته ایستې له فمَ ما

سل غندنې پیغورُونه را دو څار شول
چه به ځان ساته همیش له ذمَ ما

دا الم مې هیڅ الم سَره سَم نه دَی
که لیدلې دی هزار المَ ما

مگر بخت را سره بیا مدد آغاز کا
چه فارغ کا دَ اندوه له سمَ ما

هاتې ځکه په سر لَوَنې دا خاورې
چه خبر کړ دَ خوشحال له غمَ ما

راته څه وائې چه ییار در سره څه کا
که وفا کا، که جفا کا واړه ښه کا

دا تَل دود د ښایسته وو، دَ یارۍ دی
چه یک لخته دَ زړه مهر په چا نه کا

سل بلا ئې قبلوه ور پسې درومه
ښایسته دَ جهان کل واړه خپل زړه کا

چه د کبر خیال دماغ وته ئې گورم
اندیښنې مې ویښ بیدار ورته اوده کا

که په نه عمر ئې نه گڼم زه خوار شم
هغه عمر چه جدا له یاره تله کا

تیره چار به د هیچا په لاس را نشي
که په ډیره ژړا سره دواړه لیمه کا

د بتانو په دیدن د زړه نشاط شي
کله باغ پاڼې گلونه په اُوبه کا

په درتللو ئې شړې په تلو ئې بولې
چه ئې نه پریږدې په هیڅ کښ خوشحال څه کا

راشه وگوره نن دا طراز ځما
حقیقت سَرَه قرین مجاز ځما

درست عالم ئې په بازار په کوڅه وایي
لا و چا ته ښکاره ندی راز ځما

د نیازمنو عمر غواړم په دا څه شي
که بې نیاز وگړی نه وړی نیاز ځما

د عمزې په تیغ مې وژنه صرفه مه کړه
څوک به نه غواړی لتانه ساز ځما

د مسجد محراب د چا دَی د عابد دَی
په محراب ئې د ابرو نماز ځما

ښایسته د بڼ طاوس ور لره بویه
دا واړَه ښکارونه نه کا باز ځما

چه په خوږو زړونو بلوسی سزا مومی
ښه چه خوار شو پدنیا غماز ځما

ته په ما باندې تل ناز کړه معشوقه ئې
زه خوشحال خټک عاشق یم نیاز ځما

زړه چه نه وِی مبتلا
پرې دِ سازه شی بلا

تر عاشق دِ صدقه شِی
که زاهد دَی که ملا

عاشق هر زمان غزا کا
په تیره توره دَ لا[1]

که عاشق د یار په تیغ مری
پری منت دَی د یار لا

زاهد خوښ کنج د خلوت کړ
عاشق خوښ دَ یار بالا

گل د عشق دَی غوړیدلی
و عاشق ته دَه صلا

د ادنیٰ چاری ادنیٰ وی
د اعلا چاری اعلا

که شیخی زاهدی غواړې
پخپل لاس کښ ده لالا

---

۱. نفی له غیره.

لکیوړ[١] دستار په سر کړه سر وهه په مصلا
یا مسواک کښېږده په سر کښې یا ئې و ټونبه تر ملا
په تسبیح خوځوه ګُوتې نور ټګی کوې که غلا
مرد هغه ګڼه خوشحاله
چه ئې کیږی مشغولا

زه تا پیژنم هوا واړه تا کړم[٢] سر هوا
چه همیش ئې په عالم کا د جهان ګوره غلوا
په نوا ئې بې نوا کړل بې نوا شول په نوا
د هر رنځ دارو موندل شی د بد خوی نشته دوا
عاشقۍ څنی په ګور کړل څوک پراته دِی په زګروا
چه می وینی د کوګل خورې وینِی کله دِی روا
د چمن ګلونه وا شول
د خوشحال نه شو زړه[٣] وا

زاهدان چه د رندانو تَل پیغور کا که توانیږی ازلی قسمت دِ نور کا
ښه چه سپین د زهد لیری له ما ګرزی چه و تورو ته نزدې شِی سپین هم تور کا
که رشتیا وایم وَیل ئې په ما اور دِی څوک چه ما سره بې عشقه بل بیور[٤] کا
که په خوله مُهر وهلی د عاشق دَی په سینه کښې ئې زړه وګوره څه شور کا
د لیلی نه نوریده د مجنون مینه چه می زړه له یاره نیسِی خلق زور کا
نازنینی د دې ښهر واړه بویه چه نن ناز و غمزه ستا له سترګو پور کا
څما یار په هر محفل باندی چه راشی په ښایست د ښایسته وُو بازار خور کا
یو زمان د زړه خوښی په لاله زار کښې دا فلک ئې بل زمان را باندِی اور کا
چه دیدن د مین نه وی زه ئې څه کړم که ګلونه شګفتن راته هر لور کا
تیر یاران به نور و نه وینی په سترګو
که خوشحال ورپسی دوه سترګی څلور کا

سور پیزوان دِ په زرګر نَوی سواریا[٥] بیا دَ زړونو آزار آخلې پاریا پاریا
په خاوند می دِ سوګند وِی باور وکړه چه هیڅ دم می له خاطر نه ئې وساریا
زه هر ګوره دماغی په څان غره وم ولی ستا سترګو څما دماغ اوتاریا
د چړې د کټارې حاجت هیڅ نشته د ښو په غشیو تا بیچاره ماریا

---

١. دا کلمه په هره نسخه کښې په جلا املا لیکل سوې ده، په یوه نسخه کښې (لکور) په بله کښې (لکیور) په بله کښې (لکه یور) کښلې ده، په یوه نسخه کښې محشی (شمله) هم ورته لیکلې ده. ممکنه ده دا د کاتب غلطی وی او په اصل کښې (لکی ور) وی.

٢. واړه تا کړمه رسوا.

٣. زړه نه شو وا.

٤. تر دی کلمی لاندی محشی (مشغولا) ترجمه کښلې ده، د سید راحت په لغاتو کښې بیوره په معنی د ښکاره، او ظاهر او روښان کښل سوی دی.

٥. په دې بدله کښې د بیتو وروستنی کلمات ټوله هندی دی چه د لمړی بیت د لمړی مصراع د اخیری کلمی اصل نسو را معلوم، د دغه بیت پاریا په معنا د کناره ګیری او د دوهم بیت آخر په معنا د فراموشی او دریم بیت په معنا د کښته اچولو او څلورم په معنا د ویشتلو دی، په څلورم بیت کښې د کټارې کلمه په معنا د خنجر ده.

کله کله ئې له حاله خبر آخله
بیچاره خوشحال خټک زړه در پسی هاریا[۱]

ښه سړی د چا په بدو نظر نه کا   که څوک بد ورسره کاندې دُوی به ښه کا
په بارداره ونه تل وریږی کانړی   ورته گوره چه بارداره ونه څه کا؟
د جهان کینې غصې واړه تر شا کا   که سړَی په وخت د قهر مرگ تر زړه کا
دا پېدا چه خودبینی ور څخه نشته   د جهان نندارې ځکه دوه لیمه کا
په کینه په حسد هیڅ د چا و نه شې   هر سړی چه حسد کاندی ځان اوبه کا
نصیحت د نیکو ښه دَی نه د بدو   کم بدبختان به بد فعلی د چا په خوله کا
و سړی ته ئې اختیار ورکړ هوښیاره   گه په هره چارکښې خدای واړه خټک کړه کا
ورځ او شپه په لار روانی قافلې دِی   نیک او بد د قافلې په لاری تله کا
یک تنها په لاری تله[۲] نه ده خوشحاله
په دا هسی لار څوک څه د لاری مله کا

که بی نمازه د قیامت په ورځ ممتاز کا   و جنت ته ئې روان په ډیر اعزاز کا
نمازگذارو ته ئې هسی حکم وشی   چه فرښتې ئې د دوږخ په اورگذار کا
اولیا او انبیا به هیڅوک نه وی   چه تر شونډو به بیرون نری آواز کا
تر عاصی نه لا بتر هغه عابد دی   چه په خپل طاعت به عُجب یا به ناز کا
دا ځای کار د هیڅ طاعت ندی خوشحاله
گوره څوک به پخپل فضل سر افراز کا

که یَو ځل دِ د وصاله بهره مند کا   په هر دود به دِ خرم خوشحال خورسند کا
په زمان به دِ پیوند له هر چا پرې کا   که محبوبه دِ د ځان سره پیوند کا
نوې میاشت به دِ په مخ گوری وگړی   که په مخ باندی دِ جوړ سم د سمند کا
زه به ځان لکه پتنگ ترې صدقه کړم   که له ورایه د دیدن مشغل څرگند کا
مبتلا خاطر می مری د یار له لاسه   بیا له مینی هم د یار په سر سوگند کا
چه له سوزه له گدازه ئې حذر شِی   زمانه به ئې گلاب نه به ئې قند کا
د هر چا قدر قیمت پخپل هنر وِی   دگنی قدر څرگند دگنی خوند کا
چه د عشق د لیونیو په حلقه شِی   کله وی چه هغه غوږ د چا په پند کا
د جاهل سره گلگښت لکه دوږخ دی   له دانا سَرَه راضی یم که می بند کا
که د خپلو سپیو نوم ورباندی کښیږدی
خوار خوشحال به په عالم کښې سر بلند کا

که دِ زړه لری بها[۳]   ځان به نه کړې کم بها

۱. بایلو.
۲. تلنه.
۳. لمړیَ بها په معنا د روڼوالی او دوهمه په معنا د پلور ده.

څه وې څه به شې خبر شه　　ابتدا په انتها
چه به کانده[١] تنها کیږې　　خو لا نن ښه ئې تنها
چه ئې نور له تا آخلی　　پخپل لاس ئې کړه رها
ته خبر نه ئې له ځانه　　چه په تا کیږی څه، ها[٢]
درته وایم نه پوهیږې　　څه غفلت لری هاها
بل مخ مه ګوره خوشحاله
مخامخ شه په شها[٣]

له دلبری نه می خوله غوښته اما　　ډکه خوله ئې راته دا ووې "له ما"؟
د ماښی په وخت ئې تل هسی خواب ؤ　　ګوره بیا ئې په څه زړه بد دَی له ما
هسی یار سره څوک څه لره یاری کا　　چه له کبره ئې نظر وِی په سما
زه به هیڅکله له عشقه نه وا نوړم　　پند ګویانو خپل پند وساتی شما
څه خبر یې چه اول په عشق کښ څه ځی　　په اول وصلت[٤] ئې ځی د سترګو ما
د چا زړه لکه کابل د چا بګرام دی　　د یوه نصیب ساړه د بل ګرما
که جمال راته ښکاره کا زه به ورکړم　　دا ګټلې دنیا واړه رونما
زه وشحال چه ستا په مخ باندی مین شوم[٥]
پاسایی غواړې له ما نه صنما؟

نو بهار شو بیا نرګس په باغ مستی کا　　چه صبا می په سنبل دراز دستی کا
په پنځه ورځی کښ ګل د باغ تازه وی　　په شپږمه ورځ فنا خپله هستی کا
مبتلا بلبله سر د ګل په پښو ږدِی　　لکه برهمن دَ بت بت پرستی کا
تواضع زده کړه په تن له سرو ونی　　چه په هسی بلندی[٦] کښ پسی کا
کرلانی لا نور شراب نوشلی ندی
دا مستی واړه په جام الستی کا

نادیده په نادانیِ څه بلا کا　　الف بې ئې لوستی نه وی ځان ملا کا
روستایی تر دښته نه وِی رسیدلی　　بیهوده وَیَل دَ دښت کربلا کا
وکافرو[٧] ته روغ کړی د دین توره　　مسلمان ته ئې مشرک سړی تر ملا کا
و دانا وته بلا شوه خپله پوهه　　چه ئې تل په سل غمونو مبتلا کا
دا همه د بد خوییِ علامت دی　　چه سړَی زنا خونونه، ټګی غلا کا
په جهان کښ چه خویونه د بدیَ دِی　　یو دروغ تر زرو بدو تیرَی لا کا

---

١. ښایی چه دلته د کاتب غلطی وی او اصلی ئې دا وی (چه په کانده تنها کیږې).
٢. "ها: د افسوس کلمه ده که یو ځای (چها) وویل شی، هم صحیح دی.
٣. شها یا شهی په ښښتو کښ لکه لیلا د معشوقو عام نوم دی.
٤. یا به وهلت وی یعنی پلا، په بله نسخه کښ رحلت هم راغلی دی.
٥. یم.
٦. چه په هسی بلندی کښ ئې پستی کا.
٧. په بله نسخه کښ داسی دی "وکافر ته روغه کړې د دین توره".

عطارد[1] دِ نور قلم له لاسه کښیږدی	چه په دا خوبی بهرام انشا املا کا
دا خبری د خوشحال و چا ته نه دی
خو هم دَی له خپله ځانه مشغولا کا

واړه مست شه بد ویل کا	و سړیو ته ښکنځل کا
سل بلا تر خوله وباسی	په تیره توره ورژل[2] کا
چه خپل زړه و چا ته ورکړی	هغه چاری په تاتل کا
زه به څه ماڼه له چا کړم	په ما دا چاری زړه خپل کا
ځان به واچوم و سیند ته	څک به دا هونبره زغمل کا
ده پخپله دا فتنې زده	که بد خواه ورته ښیل کا
نه ئې ویره د آزاد شی	نه می رحم په ژړل کا
چرته ځم په چا فریاد کړم	څوک به داد ځما دَ دل کا
بل تاراج نشته خوشحاله
واړه عشق دَی چه نتل کا

هر بیمار چه د[3] طبیب سره شدت کا	که ئې گور و خپل ځان وته آفت کا
د ماهی ژوندون دریاب دَی که ترې ووت	په خشکی کښې به دَی کله فراغت کا
ساپیرک چه له آفتابه نه پټیږِی	د افتاب د کومی چاری خسارت کا
و مهتاب وته د سپیو غپا کیږِی	په غپا غپا ځان هسی فضیحت کا
د گونگټ[4] د گل د بویه نه بلا ده	ژواک ژوندون واړه په بوی د نجاست کا
انبیاء چه کافرانو وته بد شول	واړه چاری د شیطان په مصلحت کا
خوار هغه چه د غلیم په نغوته[5] دورمی	مدعی غلیم د نیکو نصیحت کا
یو د رود په غاړه تږی تشنه لب مری[6]	هر خسیس په خساست کښې خپل عادت کا
د فرقان په هدایت فاروق پوهیږی	نه بو جهل بو لهب ته هدایت کا
طهارت د مسلمان کیږی خوشحاله
نه اودس غسل د کبر طهارت کا

یار په څه بې وفائی کا	چه بی جرمه جدائی کا
لکه شمعه له ما دورمی	په بل ځای به روښنائی کا
عاشقی دِ هغه کاندی	چه قبوله رسوائی کا
څو ښایست لَرِی دلبره	هونبره کبر و منائی کا
خوار خوشحال ته د سرو شونډُو
بوسه ورکړه گدائی کا

---

١. ستوری چه منشی د فلک ئې بولی.
٢. غوښی کوټل او ټک ټک کول.
٣. له طبیب.
٤. جعل.
٥. یعنی اشاره.
٦. دا بیت په بله قلمی نسخه کښې داسی دی "بو تیمار د رود پر غاړه تشنه لب مری"، اما دغه صورت ئې لکه چه صحیح دی بوتیمار په پښتو کَکوَی بولی، چه د رود پر غاړه سوی سوی نارې وهی او مشهوره ده چه دا نارې ئې له تندی وی.

یار می مَروَر دَی که څوک وِی چه ئې پُخلا کا[1]
ژر پاځه روبیاره ځما زړه پسی بلا کا
تل به د جفا په دریابونو کښې غوټې خوری
څوک چه زړه د دَور په دلبرو مبتلا کا
څه گنده عالم دَی مه ئې دود وَی مه ئې رسم[2]
وَړِی په ځای پریږدِی و مَړو وته صلا کا
هیڅ سزا ئې نشِي باندی لاس د ما د زړه شویِ
توری زلفی ستا دِی چه دایم د زړونو غلا کا
ستا د تورو زلفو ظالمی څه پټه نه دَه
مست چه زورور وِی ظالمی په ملا کا
ته چه عاشقی کړې قبلوه په عاشقی کښې
تل په عاشقانو باندی خلق الالا[3] کا
ستا خخونخوارو زلفو زه تنها نتَلی نه یم
څو به د ما خوار غُندی لا نور هسی جلا[4] کا
راشه که ئې گوری دا پخپل جمال مغروره
څو رنگه نازونه په خوشحال خلا ملا کا

یار چه تل هسی جفا کا
ظلم، جور، سل بلا کا
نور څوک هم شته په دنیا کښې
خو که تل به ئې په ما کا
راشه گوره ستا له لاسه
څوک خندا کا څوک ژړا کا
د هغو په حال خبریږه
چه په در، درته دعا کا
که رشتیا ور څخه نشته
مرگ ئې مه وه تَل رشتیا کا
څه ئې شته په زړه پوهیږم
دا چه ځې نظر تر شا کا
مخ ئې گل دَی زه بلبل یم
تل بلبل دَگل ثنا کا
هیڅ ماټه مکړه خوشحاله
ښایسته خپله رضا کا

په سپین جمال چه تار په تار دوې زلفی عنبر فام کا[5]
محبوبه به غواړی دا چه رڼا ورځ په عاشق شام کا
چه ډیری دَ یار زلفی یادوَم مقصود می دا دَی
چه ما د یار د زلفو د حلقو دیوانه نام کا
عاشق چه په جهان کښې خپل ژوندون له خدایه غواړی
د زړه مقصود ئې دا دی په ځان ځار تر دلارام کا
زه مست بیخوده پروت یم په یَوَه پیاله د میو
ساقی ښیښه نیولې راته فکر د بل جام کا
په مخ د ښو محبوبو زَه مین چه هونبره نه یم
چه یا به ئې څوک وکی یا ئې شرح څوک مدام کا
دلبره چه له دله د عاشق په مرگ راضی شِي
د سترگو په کاته کښې و عاشق وته پیغام کا
چه تا منع کوی د بت په عشق کښې ورته وایه
کعبه د کاڼیو گوره ترو دې څه خلق احرام کا
که غټ د عنایت په سترگو وگورې خوشحال ته
د ده مقصود به واړه په یوه نظر تمام کا

نشته په دا ښهر څوک چه نه دی خریدار ستا[6]
څرنگه ډیر تود دَی چه می ولیده بازار ستا
ښه ده سرو ونه نه چه ښه ده ستا تر قد
شهد که شیرین دی نه شیرین دی تر گفتار ستا

---

۱. دا بدله په چاپی نسخه کښې نسته.

۲. څه ئې دود دی څه ئې رسم.

۳. یعنی شور او غوغا، په بله قلمی نسخه کښې ”غل غلا“ کښل سوی دی.

٤. سوځل او بلول.

٥. دا بلدله په چاپی دیوان کښې نسته.

٦. دا بدله هم په چاپی دیوان کښې نسته.

ښې دَ هوسۍ سترګې دی، نه ښې دی ستا تر سترګو
ښه د زرکُو یون دی نه چه ښه دی تر رفتار ستا

څوک دی چه تا ووینی مین در باندی نشی
هر هوری ته ډیر دَی که ئې ګورم خریدار ستا

چا چه تا ته کړَی یَو نظر دی په درست عمر
څو په دنیا پایی نور به تَل وِی طلبګار ستا

زه به ورته نه وایم سړی چه تش کالبد دی
هر چه ته ئې ولیدې لوټ نشو په دیدار ستا

ګل د لاله داغ لَری سختی دَ رابیل پاڼی
چا وې چه لاله دَی یا رابیل دَی ګلعذار ستا

ډیر طبیبان راغله لکه راغله هسی ولاړل
راشه حال ئې ګوره چه څه حال لَرِی بیمار ستا

وې می و طبیب ته چه د رنځ دارو می وکړه
وَئې چه دارو وکړم اور بلیږِی په ړهار ستا

سر لَرِی خوشحال درته پیښکښ که دِ په کار دَی
بِه تر دا نور څه چه د چا سر راشی په کار ستا

(ب)

خوار عاشق په خاصیت دَی د سیماب
څو ونه مرِی څنی نه ځی اضطراب

ولی هسی خپل عاشق په جفا وژنی
نه دیت شته نه قصاص شته نه عذاب

ستا د سپیو سره ګرزم ستا په کوی کښ
ګندی ما ورسره ګڼ کړې په حساب

خو خوښی دِ د خپل یار دَ دیدن مومم
که په ویښه میسر شِی یا په خواب

دا چیستان دِ یار له شونډُو راته حل شو
ارویده شو یو ځای نَقل او شراب

چه په ډکه خوله دِ ووې یاری نګړم
د بلا په خوله دِ ورکړم زه خراب

په ملال ملال کاته عاشقان[1] وژنې
ستا په سترګو کښ چړې دِی دَ قصاب

ما ته څه وایې چه وایه څوک دِ وَژنی
ته له خپلو سترګو غواړه دا خواب

که دِ زړه وِی چه به زړه د خوشحال ګورم
راشه وګوره په اور یښیَ کباب

خپل بیمار می حواله کړ به نصیب
ورته زهر شوې ګولیِ د طبیب

برامد ورباندِی صوت د غراب شو
خوشامد ورته آواز د عندلیب

طبیعت چه مخبط شِی سود ئې نشته
نه په پند په نصیحت نه په ترکیب

په اعجاز د محمد خلقو اقرار کړ
د بوجهل ته نارې وې د تکذیب

عمارت لکه خطا هسی خطا ځِی
په اول ئې چه خطا پر یوزِی ترتیب

نصیحت د ناصحانو باندی باد شِی
چه زوال د چا د چاری شِی قریب

دانشمند دَی خپل دانش لیری ساتلی
د تعلیم او هنر اثر په ذئب

د پخو په حال اومه کله پوهیږِی
د مقیم په حال خبر نه وی عریب

نصیحت بې ځایه واړه جګر خون دَی
ځکه ژبه تر غاښ لاندی کړه ادیب

د هلک مینه په چا وِی په هلکو
د لبیب قدر په چا وی په لبیب

په زرګونو می دنیا و هر چا ورکړه
په جهان کښ پیدا نشو یَو حبیب

د خوشحال خټک په شمار په حساب ندی
په هر ځای په هر دیار لَرِی رقیب

۱. په یوه قلمی نسخه کښ داسی دی: په ملال ملال کاته زړونه ورژلې.

ما د مځکی په مخ ولیده مهتاب   چه خجل ترې دا مهتاب دَی هم آفتاب
د زلفینو تر نگهت ئې مشک شرمیږی   د خولې[1] تر بوی ئې نه رسی گلاب
د وربل په هر هر پیچ کښ ئې نافې دِی   مشاطه ئې چه پرانزی[2] پیچ و تاب
نور شراب ورته اوبه د ترخو بی[3] دی   چه ئې مست وی دَ لبانو په شراب
وې می زړه می ستا د مخ په اور وریتیږی   وې ئې پریږده چه ښه وریت شی دا کباب
ستا په زار می صورت سر تر پایه پر دَی   زړه می گوره په تصویر کښلی کتاب
عاشقان می کشتگان د معشوقې دی   کشتگانو څخه نشته سوال ځواب
که ته څه خو اشارت وکړی دَ سترگو
د خوشحال خټک به ووینې شتاب

نول د تن د ځان شیون د زړه آشوب   یوه څه بده بلا دی عاشق توب
وایی ته په چا مین ئې راته وایه   بې له تا له نورو مینو توبا توب
خوله چینه ده د حیات په تور ملسل[4] کښ   نوم ئې شته لا هیڅوک ندی پرې خړوب
ستا له تورو شهلا سترگو ئې سیالی کړه   نرگس ځکه کښیښ سر دَ دار په چوب
خار و خس به دِ په لاری کښ پرې نبردم   چه ئې توږم د مژگانو په جاروب
واړه شونډی په لذت سَره یَو نه دی   څوک حلوا دِی د نباتو څوک اتوب
لکه باز خال د تارو دا ښکار دَ ده دی   که څه شِی ځما دَ زړه په تلا توب
دا ځما د سترگَو اوښی وینی ندِی   د ویشتلِی زړه له سترگو ځِی زهوب
ستاَ د مخ په یاد ئې دواړه له زړه ولاړَل
د خوشحال دَ زړه آرام د سترگو خوب

(ت)

په جهان کښ څلور قسمه دَی نعمت   عاقلان ئې دِی خبر په حقیقت
لمړنَی نعمت د علم، د ښه خلق دی   دا نعمت په دواړه کونَ دَی راحت
بل نعمت په دا جهان د ډیر دولت دی   چه هر شان پرې ابلهان کا فراغت
بل نعمت د ریاضت دی که ئې گورې   په هغه جهان راحت دلې محنت
په خپل مټ، په خپل کوښښ نه ده خوشحاله
هر آزاد بنده ته رسی خپل قسمت

---

١. د خولو.
٢. پرانځی.
٣. په چاپی نسخه کښ "تر خولی" لیکل سوی دی چه معنا ئې نسوه را ښکاره.
٤. مطلب ځنی زلفی دی.

چه مین شوم د بلندی په قامت	راته وَدریده دار دَ ملامت
چه بلا ئې د قامت راته ښکاره شه	گویا پاڅیده بلا دَ قیامت
چه محراب ئی د ابرو راته ښکاره شه	هغه دم می ناره وکړه قد قامت
د مژگانو ناوکی ئې هسی نه دِی	چه به څوک ورځنی دروِمی سلامت
چه نه مَی نه معشوقه نه کښتَ دگلو	تیر ئې عمر دَی په غم په غرامت
نن دکښلیو دَ دیدن نندارہ گوره	او کنه کانده به درشِی ندامت
چه دکښلیو ننداره ور څخه ولاړه	خبر نه یم کوم گنا وه کوم شامت

چه نظر به دکرم پر خوشحال کاندی
لا به کله وی دا فضل و کرامت

چه می ولیده په سترگو ستا ښایست	ښاپیریو څخه نشته دا ښایست
هم هغه درباندی هسی شان مین کړم	چه درکړی ئې وتا دی دا ښایست
مخ ئې کله د لاله غُندی زیبا دی	د لاله ترگل ئې ډیر دَی لا ښایست
گرمه نه ئې چه خپل ځان ستایې نگاری	وایې نه لَرِی قمر ځما ښایست
لور ته لور به د بلبلو ږَغ پرې وشی	که صبا کا دگلونو وا ښایست
د نرگس گلونه هم هرگوره زیب کا	ستا د سترگو وینم لا زیبا ښایست
عاشقان دِ پرې پتنگ کړل چه وریتیږی	خدایه تا کړ په جهان پیدا ښایست

ملاحت وه نزاکت وه لطافت وه
د خوشحال دلبره سر تر پا ښایست

چه د پلار بدگوئی سر شی پوت[1]	صد لعنت د ده د مور په گنده چوت
چه د مور په چوت ئی خیر و برکت وی	له هغه موره به نه زیږی کپوت[2]
بختور ئې هغه پلار هغه ئې مور وی	چه له موره نه فرزند زیږِی ثبوت
د بد زویه ږغ د فسق و د فساد ځِی	د ښه زویه ځِی نارې په ملکوت
د مزری په خوی پیدا شی ځنِی زویه	ځنِی غواړی دگیدړ غُندی خپل قوت
چه ئې نوم په جهان پاتو شِی د نیکو	هغه زوی دَی په جهان کښ لا یموت
د صورت وته ئې مه غَرَوه سترگِی	د خپل زوی خو عمل گوره کرتوت[3]
د سپین توب چه مزه وِی په څه کار دی	که ښه خوند لری ترې ښه گڼه تور توت

ډیر ځوانان چه احمقان دِی لکه پیاز دِی
و خوشحال ته هوښیار مښک دَی پیر فرتوت

---

۱. محشی فرزند او زوی ورته کښلی دی.
۲. محشی " نه زوی" ورته کښلی دی چه مطلب ئې نالایق دی.
۳. چلند، عادت، عمل.

دَ شوم سړی له کوره که اُوبه وِی دَ حیات[1]　　په ما باندِی لګیږِی لکه زهر دَ ممات
موسٰی څخه هیچ نه وُ ور څخه یَوَه عصا وه　　قارون څخه دنیا وه خود ئې ولیده آفات
هر چا څخه چه مال وِی وبال هم ورسَره مَل وِی　　دانا به هسِی کار کا چه ئې نه وِی وبال زیات
د ګل د عمر کار، دَ دنیا مال، د سفله مهر　　دا درې څلور کارُونه بې بقا دِی[2] بې ثبات
چه شرم ننګ ئې نه وِی نه هنر لَرِی نه پوهه[3]　　په مال ئې نظر مکړه مه په حسن مه په ذات
دانا په جګر خون کښِ د نادان خوښی افزونه　　عالم واړه حیران دی پدا هسی واقعات
چه تَل به پرې ښادی وِی غم به نه وُرځی په عمر　　هیچا راوړی نه دَی په دنیا کښِ دا برات
عادت دَ قلک دا دَی هم دِ ښاد هم دِ غمجن کا　　که هر څو ښه صفا وِی بیا زنګ ونیسی مرآت
خوشحاله څه اندوه کړې خوښ پدا اوسه خوښی کړه
چه بې ما له غنی دی نه ئې حج نه ئې زکات

ما چه نظر وکړ په ذرات په موجودات　　ګول په جهان راغلم ترې به ګول درومم هیهات
یو څادر تر میان وِی فهم پاتو شی له کاره　　دا هونبره کیسې هونبره ادراک د سماوات
هیڅ بنی ولی ئې درست اسرار موندلِی ندی　　لویه کارخانه ده که وګورې کائنات
وزیږی[4] له نوحَ د طوفان په موج فنا شی　　زوی د آذر وموِمی له ناره نه نجات
کار دَ بل حکیم دَی چه څه کاندی هسی کانَدن　　واړه سر درګم دِی د آبا دا امهات
دخل دَ ساعت دَ طبیعت دَی که د نور څه　　نیک زیږِی له بدو له بد ذاتو نه نیکذات
هونبره[5] علم زده کړه چه فرښتو ته سبق ورکړی　　بیا به خبر نه وِی دَ جهان په ترهات
رد دِی که مقبول دِی که معقول که نا معقول دِی　　ګوره نندارِه کړه، تر دا دم مه وهه زیات
سر په سجده کښیږدی وایی نمونځ کوم خوشحاله
زړه ته نظر نه کړی، پکښِ څو لات و منات

نن می ولیده هغه مست　　غنچه خوله ئې نیست و هست[6]
په دوو زلفو عنبر پاش　　په دوو سترګی[7] می پرست
څه[8] شیوې دِی په جهان کښِ　　دَ همه شیوو همدست
منفعل ئې ګل تر مخه　　تر ښه قد ئې سروپست
اوس می بیا مونده په کور کښِ　　چه دایم ئې وم په مرست
دَ بالا بلا ئې ښه دَه
دَ خوشحال سَرَه پیوست

---

۱. دا بدله په چاپی نسخو کښِ نسته.
۲. وی.
۳. چه شرم ننګ ئې نه وی نه مهر دی نه پوهه.
۴. مطلب ځنی د نوح زوی دی چه کافر وُ او د آذر زوی ابراهیم وُ.
۵. همره شی عالم چه فرښتو ته.
۶. خوله په اعتبار دَ تنګیَ ګویا نیست ده.
۷. سترګو.
۸. چه.

که عطار د خپلو مښکو کا صفت[1]   په دا څه څو ئې روان نَشِی نگهت
مشاطه دِ دَ دَړیُو آرایش کا   ولی دریغه که دَ ناوی وِی صورت
که دَ خره زین دَ سرِی واړه سره زر کړې   خر به آس نشَی په دا زیب و زینت
کوری هم لکه یاقوت هسی لیده شِی   جوهری ئې خبردار دَی په قیمت
د هوښیار چه زیست روزگار شی له نادانو   شیرین عمر پرې تیریږی په حسرت
په نصیب ئې دغه دواړه توکه نه وی   چه هم بخت هم ئې د عقل وی نعمت

د خوشحال که نه د تن وی نه د گیډې
و سفله لره ورشه په حاجت

(ټ)

که د شمع غُندی کښیناستې مخ پټ   تجلی دِ د جمال وینم تر څټ
ته ورځه په نجاست باندی پیرې کړه   د گلزار له گلو څه غواړی گونگټ
د چندنِ دونی لړ لرگی تحفه دی   نه د بلِی بدِی ونی درسته سټ
په وکښلو به ئې څوک وی چه بد وایی   د گنډهیر ونه که خیژی تر بُنسټ
که په څو را باندی وخیژی خطا شی   راته وایه چه دِ پر یوزه دواړه مټ
مگر مرگ ئې په ارمان و بله جدا کا   د جیجی[2] جدائی نشته له لویټ

چه دِ زړه هغه به ووینې خوشحاله
خو یوه قطره که تیر شې تر دا ختې[3]

(ث)

چه بد نه کاندِی خبیث   نور به څه کاندِی خبیث
ځنِی طمع د ښو مکړه   کله ښه کاندِی خبیث
چه دَ بل ښیگړه وینِی   ځان اوبه کاندِی خبیث
که ئې ځای وکړې په زړه کښ   خوږ دِ زړه کاندی خبیث
که ځما په خوله شِی خدای دِ   زر ړانده کاندِی خبیث
چه جهان ور ځنی خلاص شِی   خدای دِ مړه کاندِی خبیث

دَ میرِړِی غُندی خوشحاله
الوته کاندِی خبیث

---

۱. دا بدله په نورو نسخو کښ نسته، له یوې قلمی نسخې څخه نقل شوه.
۲. محشی ورته لیکی: چه جی جی او لویټه دوه مرغونه دی چه یو له بله هیڅکله نه بیلیږی.
۳. خط.

یار می بیا دَ سترگو تور کا الغیاث　　واړه جور ظلم زور کا الغیاث
په ما خوار باندِی ئې نر نا حقه لیږدی[1]　　سل بلا د ښنگه نور کا الغیاث
زاهد هم هسی له عشقه خالی ندَی　　په عاشق به څه پیغور کا الغیاث
چه دَ وصل په دولت وِی[2] سَره جمعَ　　جدایی به هغه خور کا الغیاث
د خزان دوک ئې لیدلی دَی په سترگو　　چه بلبلی هونبره شور کا الغیاث
هونبره اور چه دَ خوشحال په خاطر بَل دَی
ښوک به مَړ دا هونبره اور کا الغیاث

(چ)

ته چه خیال په زرزری جامو کړې غچی[3]　　د اسمان ستوری به نشِی په دا ټچی
که بادشاه دَ مملکت شِی په تخت کښینی　　چه به تل په جهان نه دِی دا په پچی[4]
ځان چه کم گڼی تر بله هغه لوی شِی　　دَ سلیمان گټُې پدا راغلهٔ په خچی
ځما ستا په خوله به مرگ کا توری خاوری　　که ته هر کله حلوا خورې زه خچی[5]
ودانی دَ درست جهان په محبت شِی　　راشه گوره محبت دَ مچ دَ مچی[6]

زه خوشحال که خپل مین په ژړا مومم
په ژړا به پسی نه کړم سترگی وچی

(ښ)

چه صاحب نفر پرور نه وِی هم هیښ　　په نفرو کښ چه هنر نه وی هم هیښ
په پالنگ دَ معشوقې وُرځِی سر تیرَی　　هر عاشق چه تیر تر سر نه وِی هم هیښ
له معشوقی نه شیوه بویه ښو رنگه　　دَ عاشق چه پرې نظر نه وِی هم هیښ
که په زر رنگه خوبیَ اراسته وِی　　چه زلمی په بلا بَر نه وِی هم هیښ
هوښیارانُو لره عقل فکر بویه　　لیونِی چه بې خبر وِی هم هیښ
چه له شور و شره خلاص دِی مردگان دِی　　دَ ژوندَیُو چه شورشر نه وی هم هیښ
که بادشاه ښخه بی شماره خزانی دی　　چه ئی ښه جنگی لښکر نه وِی هم هیښ
مَړنَی چه بې وسلې شو په څه کار دَی　　چه سخی سَړی تونگر نه وِی هم هیښ

---

۱. تلنگ او راهی کیده او لیږل.

۲. دی.

۳. په دې بیت کښ دَ غچ او ټچ معنی جوته نسوه، سید راحت لیکی چه غُچی یو تکیه کلام دی چه په اصل کښ (خوچه) وُ، دا بیت حل طلب دی.

۴. یعنی دَ پچی ارزش لَرِی.

۵. باجره یا بد جواری.

۶. مؤنث دَ مچ.

زوړ سړی که تر ځنګ کښېنوَی ښه ناوې   چه قوت ئې دَ ذکر نه وِی هم هيڅ
سوداګر که وقوف دار دَ هر کالي وی   پهٔ کيسه کښ چه ئې زر نۍ وِی هم هيڅ
که سړِی د جهان واړه علم وکا   چه دَ ده د عمل چر نه وِی هم هيڅ
باز که لوی کټه خو شرنګ دَ ډير صفت وِی   چه تيز پر پهٔ زړه زړه ور نه وِی هم هيڅ
يَو دَ بل له حاله پند اَخلِی خوشحاله
دَ سړِی چه دا سير نه وِی هم هيڅ

(ح)

کلک خراباتی يم له ما مه غواړه صلاح   ډکی پيالی اخلم تر صباحَ تر رواح
څوک دِی چه دَ نمر خوبی به ستا مخ پهٔ څير کا   نمر مثال څراغ دَی ستا جمال لکه صباح
مه پوښه زاهده د ښه مخ له ننداروَ نه   سترګی چه دا کار دَی پهٔ فتوای د عشق مباح
توی کړه پهٔ هنګام د حادثې ساقی پهٔ جام کښ   می چه باد را پاڅی پهٔ زجاج کښ ښه مصباح
پاڅه محتسبه خوشحال راغَی جنګ ته جوړ شه
غسل پهٔ می وکړه دَ مومن وضو سلاح[1]

(د)

د خدای عرفان می وشو پهٔ عرفان د محمد   پاک دَی محمد پاک دی سجان دَ محمد
راشه نظر وکړه پهٔ طه او پهٔ يسين[2] کښ   خدای دَی صفت کړَی پهٔ قرآن د محمد
ډير خلق پيدا دی انبياء که اولياء دی   نشته پهٔ خلقت کښ يو پهٔ شان د محمد
خدای سره موسی پهٔ کوه طور کړلې خبری   دَی د عرش د پاسه لامکان د محمد
پيک ئې جبرئيل وُ دَ رفرف جلب نيولَی   پاس ئې چه معراج وُ پهٔ اسمان د محمد
خوان د موسی خوړمن سلوی يو لک وګوری   انس و جن مړيړی تل پهٔ خوان د محمد
خواست بهٔ نور څوک نکا دَ خسته وُ و عاصيانو   خواست بهٔ محمد کا، خاندان د محمد
لاس دی لګولی ما خوشحال پهٔ دواړو کونه
غم اندوه می نشته پهٔ دامان د محمد (ﷺ)

ډير عالم ځما پهٔ ياد   راغَی تير شو لکه باد
هم دا هسی راشی تير شِی   پهٔ ځای نه لری ايستاد
عجب لويه کارخابه ده   چه پيدا کړه لوی اُستاد
و حباب وَته نظر کړه   څه حباب څه ئې بنياد
هسی نه ئې که پوهيږې   ښه مثال شو درته زباد[3]

---

١. الوضوءُ سلاح کلؤ من، يعنی اودس د مؤمن وسله ده.
٢. راشه نظر وکړه پهٔ طه پهٔ يسين باندی.
٣. يعنی ياد او بيان او ثانت.

هیڅ خبر نشوې له ځانه　　هی فریاد، فریاد، فریاد
غمجن والی دِ په څه وِی　　بیا په څه شی هسی ښاد
څه سختی لری خوشحاله
دا دِ زړه دِی که فولاد

سپَی چه ولامبی په رود　　لا بد بوی شی دا دَی دود
په بهار او په خزان ئې　　هیڅ و نه شو ځما سود
لیونی لیونی تر شِی　　څو چه شِی ورته سرود
په سوړ والی کښِ چه کار شِی　　و هیچا ته مشه تود
چه ئې قصد دگزار نه وِی　　هغه نکا زغره خود
که ته کام غواړې خوشحاله
کام به مومې په مښود

عمر هر زمان رفتن کا لکه باد　　مرگ دِ هر سړَی همیش لَرِی په یاد
چه د عمر ئې بیناد هوا اِیښَی　　په دا هسی ژوندون څه دَی اعتماد
د آدم خاوری د غم[1] په اوبو نم دی　　خمیره[2] په قدرت کړې چل بامداد
انبیاء او اولیاء لاړل وگور ته　　ته به وائې چه دَ دوی نه وُ بنیاد
د دنیا ژوندون هیڅ ندی که ئې گورې　　چه هیچا ځنی بیا نه مونده مراد
همیشه که ژوندون[3] غواړې درته وایم　　همیشه کوَه د نفس سرَه جهاد
مسافر چه ئې سفر وِی څو دَ وړاند　　په مقدار دَ هغې لاری اخلِی زاد
راشه زړه له غیرو پریکړه اې خوشحاله
په امید ئې د دیدار لَرَه زړه ښاد

و دِ نه زیږی فرزند　　د با با په غولی وند[4]
د مریخ په کوکب شوی　　شوخ بې باک بلا لوند
دَ زهر په ستوری زیږه　　خوش خرم خوشحال خورسند
نخس او سعد اُوه ستوری　　تر دا نور شته لا بلند
په هغه طالع چه وشِی　　په عالم کښِ شِی څرگند
بختور دا نامخ رُونِی　　دَ وگړی دلپسند
دَ ده زړه په هره چار کښِ　　د همت سرَه پیوند
همگی په خوږو ډک وِی　　نه سبق دَ دانشمند
د ده علم عطائی وی　　به سبق د دانشمند
چه تر ژبه څه وَباسِی　　نصیحت وِی وعظ، پند
پخپل شرم ننگ راغلَی　　نه په شخوند وِی نه په خوند

---

۱. د مرگ په اوبو.
۲. خمرت طینة آدم اربعین صباحاً.
۳. ژوندون که غواړی.
٤. سید راحت وند په معنی د خندق او غنډی را وړی دی.

دا ته څه وايې خوشحاله
خرو ته څه ورکوې پند[1]

هر ګروه له خپله ګروهَ دَی خوشنود
هر سړَی لَرِی نظر پخپل مقصود
دانشمند دَ دانشمند په صحبت خوښ دَی
د جاهل په صحبت ګډ شِی جاهل زود
مسلمان ئې په بزرګی په لویی پوه دی
د جنید له حاله څه پوښتې جهود
د جماع په لذت حیز کله خبر دِی
که ئې حوره په پالنګ کښینی څه سود
چه په خوی دِ خبر نشو غیر جنس دَی
غیر جنس سَرَه خوشحاله کوم بهود؟

(ذ)

د خوږو شونډُ وئی ډیر دَی تلذذ
تر همه خواږه ئی تیر دَی تلذذ
ما وی زه به ئی غسل سَره نسبت کړم
د دشنام ئی په بل پیر دَی تلذذ
له شکرو زړه نیوه شِی نه له ده نه
د پیوروی[2] په څه خیر دَی تلذذ
څو می یاد د هغی خولی دَ مچی خوند دَی
نور می کل له دله هیر دَی تلذذ
د ناوک ئی هم[3] لذت تر حساب تیر دَی
ولی زیات ئی دَ[4] شمشیر دَی تلذذ
لکه وُ د زنخ سیب په هغه شان دَی
نه چه اوس ئی تیر و بیر دَی تلذذ
ستا دَ ژبی دَ سر ډیر منت را باندِی
په دا یم ئی را بر سیر دَی تلذذ
په هجران دَ شکر لبو په جهان کښ
په خوشحال زهر و ګنډ هیر دَی تلذذ

(ر)

آه دا هونبره استغفار
چه ئی تل کړی په اسحار
که رشتیا دا استغفار دَی
بیا ګناه څه ګناه کارَ!
که دا کار دِ په دروغ کړی
شرم وکړه له دی کارَ
هم دروغ کړی هم ګناه کړی
ترس د نشِی[5]د قهارَ؟
هم توبه کړم هم ګناه کړم
ته می وینی کردګارَ
زه عاجز بنده عاصی یَم
پرده پوښ مِی شی ستارَ
د خاصانو توبه راګړه
ما خوشحال ته استوار

---

١. قند.
٢. دا کلمه په هره نسخه کښې جلا املا لري (پیووړي، پیووري) اما اصل بی (پیروي) یې چه په پارسی ئی قیماق بولي.
٣. دِ.
٤. دِ.
٥. ترَس دِ نشته.

با تو خلوت برگزینم در تو بینم خیر خیر — گرچه وقت نوبهار است باوجودت هیر هیر
پنج روزی بیش نبود صحبت گل با هزار — ای دریغا در گلستان گر بماندی ډیر ډیر
باراَن صبر است این سیب زنخ در دست ماست — کز رقیبان تو می بردم جور تیر تیر
آهوی چشم تو از شیران عالم دل ربود — گر چه بر شیران ندیدی هیچ آهو چیر چیر
گفتم ای جان جهان از من گهی یاد آیدت — گفت وقت قتل می آیی بیا دم ډیر ډیر

می نیاساید دمی خوشحال بی دردت بلی
لشکر دردِ تو اکنون کرد دل را زیر زیر

تا غُندِی به نه وی یوه کښلې په دا دور — یُون دِ دَی د زرکی دواړه سترګې دِ د میور [۱]
وخت دَ نو بهار دَی راغ و باغ واړه ګلزار دی — راز دَ کردګار دَی دا ګلونه طور طور
بار[۲] درباندِی مه وه زه هم زړه لَرم ویریږم — باز خوری دَ زړه غوښې، یا ئی ته خوری یا ئی بور [۳]
نور عالم بی غمه زه دا یم په درد و غم کښې — عشق نه دَی بلا دَی چه ئی وینوم په څور
می شته چنګ و نی شته ساقی راشه باده راکړه — تَل به بهار نه وِی چه تیریږِی وخت دَ ثور
کښېنم وَ رودبار ته چه روانی اُوبه ګورم — عمر غُندِی درومی چه ښه وکم باندِی غور
یار دی که دَ کورَ[۴] دین قبول کا پدا څه شِی — شرط دَ محبت دَی ته هم واخله دین د کور
مینه[۵] دَ مجنون په لیلا لا شوه ډیره ډیره — څو به چه عالم وَرباندِی وکړه هور زور

طبعَ دَ خوشحال ده لکه ښه باغبان په باغ کښې
ګل و هر چا ورکا چه ئی زړه وِی علی الفور

په تازه عاشقی مهر کوهَ مهر — چه آشنا شو نور که مهر کړی که قهر
که دَ زهرو پیاله وِی ستا له لاسه — تر عسلو به لا ښه وِی هغه زهر
چه له لویو له هلکو جفا اروم — مګر دود دَ وفا نشته ستا په ښهر
په عالم کړی بلا ستا سترګی نزولی — څوک به څه لَرَه تهمت وایی په دهر
زه هاله دَ عافیت ناوِی قبول کړم — چه می خپله تمنا ورکړه په مَهر
د وصال ورَځِی هلکی ترګړی دِی — بی لیدلو میاشتی کال شوی ګړَی پهر
دَ دیدن تږَی بی حده تلوار کاندی — ګوره کله به خړوب شی ستا په نهر

خوار خوشحال ئی لکه خس هسی لاهو کړ
چه دَ عشق سیلاب را وخوت لهر لهر

---

۱. یعنی طاوس.
۲. په قلمی نسخو کښې پار هم راغلی دی.
۳. یعنی پړانګ.
٤. محشی تر کور لاندی کافر کښلی دی.
۵. مینه د مجنون به په لیلا وشوه لا ډیره — څو به چه عالم درباندی ډیر کړ هور زور

ته چه مخ په آینه کړی برابر　　رڼه[١] شی په دا منځ کښ مخ دَ نمر
مَړَنی سپاره دَ مخ دِی دا دوه توګه　　توری ورځی توری سترګی مخ لښکر
چه پلو له مخه واخلیِ زه دعا کړم　　هر چا زده چه دعا ښه دَه په سحر
د یوسف غُندِی مخ پټ کړه په برقع کښ　　چیری نه وِی چه پری ولګی نظر
مخ هغه چه ئی ستاینه درست عالم کا　　نه هغه چه لکه ستایی د لال خر
زاهد مخ په محراب وینو سجود کا　　ستا د ورځیو په محراب نه دَی خبر
مخ دِ هسی شان لیده شِی په خالونو　　که ئی ګوری لکه ګل دَ پیغمبر
ستا د مخ مخی به نه کړم نور مخونه　　نور که ستوری دَ آسمان دِی ته یی نمر

دا دَ مخ خوبی ئی وګوره خوشحاله
دَ شرابو دَ مستیَ لَرِی اثر

چه مرغونه دَ آسمان ساتی دا کار[٢]　　دَ هوښیار دَی دَ بیدار دَی خبردار
زه دا نه وایم چه زه هوښیار بیدار یم　　د ما هم له لاسه ولاړ دِی څو دینار[٣]
دَ نادان خطا لا هسی ګرانه نه وِی　　که خطا دَه خو خطا دَه دَ هوښیار
هو دا هونبره تفاوت تر منځ لیده شِی　　چه میر ښکار سَړی پوهیږی پخپل کار
سرښته دَ میر ښکاریَ ور څخه نه وِی　　بیهوده مرغه ضایع کا نا میر ښکار
ښه مرغه د نامیر ښکار تر لاس ورمه شه　　او که ورشِی یا به خاوری شِی یا خوار

د خوشحال خبره نغوږه پری عمل کړه
تجربی ئی دی لیدلی دَ روزګار

څه سړی څه ئی تدبیر　　هم هغه شِی چه تقدیر
که جهان شِی تیره توره　　ستا په مرګ شی خلق خیر[٤]
بی تقدیره به وَ نه مری　　نه په توره نه په تیر
بی اجله مرګیَ نشته　　تیغ وَهَه مکړه تقصیر
لکه کار دَ مَړَنی دی　　هسی کار نه دَی دَ پیر
دَ غازیانو شهیدانو　　پروا نشته دَ سعیر
ګُل ګټِه دَه دَ توری　　که کابل دَی که کشمیر
مَړَنیِ دِی چه[٥] یادیږی　　په سندرُو هم په ویر
چه دروغ دَ توری لاف کا　　دَ[٦] هغو نه یم دلګیر
توره بخره دَ خوشحال ده　　کان[٧] په کان خلق خبیر
تر اووُ پیړیو پوری　　واړه مړه په تیغ په تیر

---

١. دا توری د هری نسخی لیکونکی په جلا ډول غلط کړی دی، چه هیڅ معنی نه ښندی مګر رڼه صحیح دی، د سپوږمۍ سپکی رڼا ته وایی، یا نوره سپکه رڼا.
٢. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
٣. محشی ورته کښلی دی چه څو دینار بازونه.
٤. څیر.
٥. که یادیږی.
٦. په هغو.
٧. کال په کال.

دا دَ خان ستاينه نه دَه
حقيقت وايم په خير[1]

چه له خپله هوډه نه واوښت منصور — که وګړِی په سولی[2] کړِ مخ ئی سور
ملامت چه په عاشق باندِی وايه شِی — په مذهب دَ عاشقانو دَی معذور
عاشقان په معشوقه باندِی پتنګ دِی — له جهانه به ولاړ نشِی دا دستور
څو دَ عشق مينه زياتيږِی په کوګل کښ — دَ عاشق په پوهه نورُ علیٰ نور
دَ عشق کار په ليونتوب دَی نور څه ندی — راشه واوره، نه په عقل نه شعور
معشوقی وته بادشاه لکه بنده شِی — که قيصر دَی که خاقان دَی که فغفور
روغ ئی هيڅ په حال خبر نه وِی له دردَ — که په درد کښ قراری نکا رنځور
زړه می سر تر پايه واړَه آبله دَی — په فراق کښ، لکه وَړی دَ انګور
هر ګوره له خپله ګرده سَره سرور کا — د ما هيڅ نه شِی له چا سره سرور

عاشقان په عشق کښ واړه نا صبور دِی
څه خوشحال يواځِی نه دَی نا صبور

چه مکې لَرَ څوک درومی[3] په خره سور — که حاجی شِی نه ئی ننګ وِی[4] نه پيغور
چه خبر په هنر نه هغه کم عقل — چه دَ خط سترګِی ئی نه وِی هغه کور
چه ئی خدای و چا ته ورکا دَ هغه[5] دی — بخت دولت نه په کوښښ دَی نه په زور
اصالت هنر چه دواړه سَرَه يَو وِی — لکه ښه کنبيده روغه[6] په انځور[7]
په[8] خصلت هنر سيرت دانش باقی وی — قد قامت صورت فانی دی سپين و تور
دا همه له نا پوهَی پيدا کيږِی — خر خنبی دعوی نا سازی شر و شور
پيرځوينه، ښه سلوک، نمځنه[9]، عدل — که دِ دا خويُونه شته څه غواړِی نور
کبر جن، حريص، بی زړه چه دروغ وايی — دَ ياریَ لايق نه دِی دا څلور
که وعده ئی قيامت وی دَ غوښتنِی — دَ هوښيار سړِی به نه وِی په کار پور
که طالع ئی دَ دولت په شربت ډک کا — بيا آخر شِی دَکم عقل جام نسکور
دَ ياریِ دَ دوستیَ لايق هغه دِی — چه آزاد ورځی نه وِی پلار و مور
که ځوانمرد يی ځوانمردی به دِ هاله وی — سل بدیَ آواره کړِه دَ خپل ورور
په ايمان په ځان په دواړه خرفه نکا — چه دَ خپلی ژبی وَلګيږِی اور

دَ هوښيار[10] سَرَه مجلس ښه دَی خوشحاله
دَ نادانه سَرَه ښه ندَی بيور

---

١. په خير.
٢. يعنی دار.
٣. ورشی.
٤. شته.
٥. دَ هغو.
٦. جوړه.
٧. نقش يا د نقاشیِ اسباب.
٨. چه.
٩. دا کلمه په څنو نسخو کښ فقط (نمځنه) ليکلی دَه، چه معنی ئی نسوه راته جوته، ممکنه دَه چه نمځنه حاصل مصدر وِی له نمانځل څخه يعنی لمونځ کول.
١٠. دخاروی سره.

خپل پرَدی[1] راته په خوله وايی زر زر   و عالم ته تر هر څه دی بهتر زر
اوس په دا دَور ما وَليدَل خوارِه دِی   تر پدر تر برادر تر پسر زر
نورُو چارُو وته څه گوری دا گوره   چه صاحب دَ مسلمان کا کافر زر
که دِ قصد کينه حسد ور سَره پريوزی   په وژو دَ سيد درست کا محضر زر
فيروزه الماس ياقوت لعل له کانه   له دريابه نه وَکاږِی گوهر زر
مځکه څه چه دَ اسمان ښايست په زر دی   ستوری زر دِی آفتاب زر دَی قمر زر
شاهزاده بی زرو گُنبی تنها گرزی   دَ هندو سَرَه روان کا لښکر زر
زور، قوت، حرمت هوری درومی چه زر وی   دَ پادشاه په سر ځوک کښيږدی افسر زر
خدای دِ ما دَ قانعانُو په حساب کا   چه و ديو وته يَو دی حجر زر
ښه ځوانان ئی ليدَل نه مومی له ورايه   دَ نامرد په غيږ کِی ورکا دلبر زر
جوهری قدر قيمت زده دَ جوهرو   قلب سَرَه سَرَه جدا کا زرگر زر
دَ گيدړُو نوم په خوله څه لرَه اخلی   دَ زمری له تنه هم پری کا سر زر
هر مراد چه دَ سړِی وِی په دنيا کښ   دَ طلب په وخت ئی ورکا در بر زر
که چميار دَی که نداف دَی که جولا دَی   تر اصيل سړی ئی کښينوِی بر زر
نه به دی په لږُو زور نظر وَکا
نه به پريوزی و خوشحال ته غر غر زر

دَ غريق اوبه چه پاس واوړی تر سر[2]   دَ جهان له حاله هيڅ نه وِی خبر
خبر دار ئې په پساره په اوږده نه وِی   چه درياب تر کومه لاړ دَی پهن تر
اوس می درست صورت دَ غم په درياب ډُوب دَی   په هيچا باندِی می نه لگی نظر
اندرون بيرون همه په غم کښ ځار شوم   هم دَ غم سَرَه مِی يَو شو درست پيکر
ژواک ژوندُون مِی همگی واړه په غم شو   هم دَ غم سَرَه مِی يَو شو درست پيکر
ژواکب ژوندُون مِی همگی واړه په غم شو   غم په مثل لکه اور زه سمندر
شش جهته می خالی ندی له غمه   په هر لوری واړه غم شوم زه احقر
غم په هسی شان مبهوت بې خوده يووړم   چه می وهير شو د يارانو ښه بشر
هغه ځيز چی له نظره نه پناه شِی   وايی هيڅ يې په جهان نه و اثر
د غم شپه لکه يو کاه شوه، نه تيريږی
په خوشحال باندی به کله کړې سحر

دَ دولت لَمن نيوه نشِی په زور[3]   ړوند که سترگی په سمه کا لا پيغور
دولت څه دَی په مثال ښايسته ناوې   دَ نامرد کره ئې عمر وِی په اور
د گنده ټټو نه بد ټټو پيدا شِی   ښه آسونه دَ ميدان راوړِی ښه مور
دَ دولت په آس دِ هر ناسور سوز نشِی   که سواری وربانديِ کاندِی خو شاه سور
چه په کور کښ می اول ټټو راغلَی   د ما بخت وُ لا اول له ځايه تور
ټټوگی دِی تازه گی دی ترې زوولی   هميشه کا په پايگاه کښ شروشور
نه يَو ښه لايق فرزند دَ پلار په خونه   نه دَ سرو دَ سپيموُ گنج دَ ده په کور
ربه ډير اولاد دِ راکړ منت دار يم   دَ خوبیَ بږغ ئې بيايې په هر لور

١. خپل پردی په خوله په زړه وايی زر زر.
٢. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.
٣. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.

چه په ورُونېو کښې نفاق کا نا لايق دی یا ئې ښه کړه یا ئې مه گرزوه نور
دَ خوشحال په دعا غوږ دَ سترگوُ وَرکړه
که بهرام[1] عابد دِی واړه کروکور

دَ بازوُنو ښکار دَ چا دَی د زردار هم زردار هم بی پروا قلندر وار
که ئې غم دَ هوس کا دَ زيان ئې نکا که ئې مرِی په قوشخانه کښې څو دينار[2]
دَ هغه سرِی څه کار دَی په بازُونو چه بنده دَی دَ درم او د دينار
دَ ښکار کار په مصلحت په سيالِی نه دی دا يَو عشق دَی چه ئې ورکا کردگار
چه په اصل کښې شجاع عالی فطرت وِی دَ هفه په زَړه کښې حُب پريوزی دَ ښکار
قمار باز به له قماره صبر وکا مست به هم شِی له شرابوُ توبه گار
زه خوشحال به دَ بازوُنو ښکار پرينږدم
څو ژوندَی[3] يَم دا می کار دَی دا روزگار

زه ژوليده تر يم که مجنون ژوليده تر هيڅ خبره مکړه[4] سَرَه دواړه سر په سر
گوره چه څه حال دَی ستا په زلفو کښې دَ زړه مِی باد را لَرَه راوړ نن پريشان پريشان خبر
مخ دی مسلمان دَی واړه[5] زلفی دِی کافری دواړه مِی قبول دَی مسلمان دَی که کافر
گل دَ لاله ښه دَی راته وايه که بارخو می ستا زيبا بارخونه له گياه کړم برابر؟
نه په گبنت دَ باغ ځِی نه په سيل دَ گلوُنو څوک چه په کوڅه دَ دلربا لَرِی مقر
تا وَته دَ خپلوُ شونډُو قدر ښکاره ندی ما زده چه عسل دِی يا نبات دِی يا شکر
مخ په پَلَو پَټ کړې رڼا ورَځ ور باندی شام کړې بيا چه پلَو واخلې په عاشق شِی سپين سحر
ډير[6] په غيږ کښې پروت قدر ئې هيڅ نه نه ئې زده شِی چا دَ سر قيمت زده جوهری صاحب نظر
سترگو ته ئې وگوره خوشحاله بانُو ورځِی
ستا دَ مرگ دَپاره په څو جوړ لَرِی لښکر

راشه گوره دَ بهرام دَ نفاق چر گاه سنی گاه رافضی گهی کافر
کله ښه زویَ دَ پلار ښه ورور د ورور شِی گاه له دواړو توگه گرزی پر نځر[7]
دا تاثير دَ بد پټی دَی که د تخم چه غنم باندی کرې کيږِی جودر
که لوگی دَ اور فرزند دَی په دا څه شو چه دَاور غُندِی ئې نشته خير و شر
په مادر کښې ئې بلا وِی که په پلار کښې چه دا هسی ځنی زيږی گيدی[8] خر
بهرام خان[9] دَی سعادت دَی هم يحيی دَی په خصلت کښې سَرَه يَو تر[10] بل بدتر
و خانِی وته ځغله هنر هيڅ نه و عالم وته پيدا کړه درد سر
خانی کار دَ هر چا نه دَی دَ هغه دَی چه صرفه ئې نه په زر وِی نه په سر

---

۱. بهرام او عابد د خوشحال خان زامن وه.
۲. محشي ورته کښلي دی: يعنی دينار بازونه، ممکنه ده چه يوه نوعه د باز وی.
۳. په ژوندون دی له ما نه دروميی دا کار.
٤. نده.
٥. توری زلفی.
٦. در په غيږ کښې.
۷. دا کلمه په چاپِي ديوان کښې پرنځر او په نورو کښې هم ډول ډول ليکلې ده چه حل طلبه پاته سوه.
۸. سيد راحت گيدی په معنی د خره راوړی دی.
۹. بهرام، سعادت، يحيی د خوشحال خان زامن دی.
۱۰. سره يو تبله بتر.

یکباره ئې په نظر کښې شرم ننگ وِی   دَ دنیا په سود زیان نه وِی خبر
دَ خوشحال خټک که سل زویه نمسِی دِی
لا لایق دَ خانیٔ نه وینم پسر

راشه مه کوَه ډیر جور   زه هم خوی لَرَم یَو طور
زه فرهاد دَ زمانې یَم   ته شیرینه دَ دې دور
دَ غماز په خولې[١] می وژنې   نه انصاف لَرې نه غور
په خبرو دِ پوهیږم   که ته رنگ لَرې دَ میور[٢]
گُندی راشې په منگلُو   درته پروت یَم لکه بور
په خوشحال کړې ځنی چاری
دَ غمزې په هور زور

ستا په داغ راغلَم له موره   خدای مِی مکړه د غمه[٣] نوره
کم خدمت یَم په خدمت کښې   ځان لازم وینم هر گوره
که زه هر څو کم خدمت یَم   ته خپل شرم وَته گوره
خانه زاد بنده کین یَم   هم بې توانه هم بې زوره
توان او زور می واړه ته یې   بې تا نه پیرم[٤] په توره
بد غلیم راته په ځو[٥] دَی   له غلیمه مِی وَژغوره
ته شفیع دَ قیامت یې
خوشحال وساته له اوره

شپه ئی وینځه بی بی نور   تور زنگی نوم ئې کافور
مرده شوی چه منافق دی   مړ جهود بولی مغفور
نادیده چه منیه[٦] لولی   ځان ملا کاندِی مشهور
سفله ټول کا څو درهمه   تر خواجگانوُ شِی مغرور
دروغجن تر ټوپه[٧] ورشی   دَ کابل کاندِی مذکور
خپله بل وته نیولِی   په پردِی باندِی غیور
پُټی ډکِی پیالې اخلی   ښکاره مه خوره یَو انگور
موحد دَ رسالو شه   تر ځان کوز گڼه[٨] حضور
د خوشحال سَرَه خندا کړه
بیا ئې ژاړه په سرور

---

١. په خوله می.
٢. طاوس.
٣. تغمه.
٤. مخامخ کیدل او وار و نوبت.
٥. په چاپی نسخه کښې څو لیکلی دی په بله نسخه کښې پځو دی چه معنی ئې حل طلبه ده.
٦. دَ فقه له لمړنیو کتابو څخه دی.
٧. په ننگهار کښې د یوه زاړه عمارت کنډواله ده چه ښایسه ټوپ ئې بولی ، دا ټوپ زما په خیال له هغی زړی کلمې (ستوپه) څخه پاته ده، چه پخوا ئې د بودائی دین معابدو ته ویله.
٨. منصور.

عشق تر څوانَ نه زوړ کا ژر نسکور[1]
په پخه ونه لا ښه لګیږی اور
اندرون دَ هر چا شین دَ عشق په شین دَی
دا یو اور دَی لګیدلَی لور په لور
چه په عشق کښ څوک پیغور تړی په نورو
هم په دَه پوری به لګ وِی دا پیغور
زاهد وَرچانی[2] انکار کاندی له عشقه
نلدمن[3] لیلا مجنون لولِی په کور
چه دَ مځکی دَ اسمان په منځ کښ څه شته
زه همه وینم له عشقه سپین و تور
زه حیران یم دا می څه دی په کوګل کښ
چه ورَځ و شپه پر تل وی شر و شور
په وصال کښ سل هراسه دَ هجران دِی
په هجران کښ خو غم یو دَی نه وی نور
جهان واړه کور دَ عشق دَ محبت دَی
په خوشحال باندی بانړه[4]شو رنتبهور

که دِ زلفی نه وَی تار تار
ما به نه ژړله زار زار
ستا له خاره خاره عشقه
په سینه کښ می خار خار
چه په تا ئې دَ زړه مینه
هغه تل ګرزی خوار خوار
زړه دَ یار له لاسه مرینه
بیا مدام وایی یار یار
توری سترګِی دِ ګواښ ګرندِ
بانړه ستا وایی مار مار
ستا دَ شکرینو شونډُو
اشتیاق لَرم بار بار
خوشحال ستا له مخه وایی
واړه ښه وایِی ځار ځار

که په خوله را سره جنګ کا هغه یار
په زړه مهر رنګارنګ کا هغه یار
چه له ما سَرَه راځی غاړه غړیَ
څه مِی لیری له زړه زنګ کا هغه یار
هیڅ حاجت دَ توری نسته مانَی بس دَی
که مِی مرګ وته آهنګ کا هغه یار
چه مشال ئې دَ جمال راته ښکاره کړ
بیا به ما باندِی پتنګ کا هغه یار
چه ملنګ دَ مسلې غواړِی خپل مخ ته
عاقبت مِی به ملنګ کا هغه یار
له هر چا سره خندا په اَرت زړه کا
خو په ما باندِی زړه تنګ کا هغه یار
مرصع بسیر[5]دِ نور لَرِی په پوزه
اکتفا په تور لَونګ کا هغه یار
زه فقیر یم دَی بادشاه دَی باندی ښائی
که څما له یاریَ ننګ کا هغه یار
رقیبانو وَته نرم شِی تر مومَ
و خوشحال وَته زړه سنګ کا هغه یار

که مسجد ګوری که دیر
واړه یو دِی نشته غیر
یو می بیا موند په هر څه کښ
چه می وکړ دَ زړه سیر
هغه ځای په سیر ګرزم
چه تر نه رسیږِی غیر[6]

---

۱. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.
۲. یعنی دروازه تړی.
۳. د یوه عاشق نوم دی چه جلا کتاب لری.
٤. یعنی ګوچنی کلی، کلا.
٥. دا کلمه په هره نسخه کښ په جلا ډول لیکلی ده، په چاپی کښ بیر، په بله کښ پسر ده، چه اصل ئې نسو را معلوم.
٦. طیر.

پە احوال باندِی یو دوە شِی ځکە نشتە باندِی خیر
خوشحال یَو وینِی خوشحال دَی
ورتە ورک دی غیر و زیر

لکە کار لَرِی نظر هسِی ژبە کا اثر
ماهیت ئې موندە نَشِی چە څە ځیز دَی دا بشر
هم ترکیب دَ نیک و بد دَی هم معجون دَ خیر و شر
هم فرښتە دَی هم حیوان هم مومن دَی هم کافر
کلە اور کلە اوُبە شِی کلە تورە کلە سپر
کلە څورب شِی لە بادە کلە بیا پە هیڅ ډنگر
لکە دَی دَی پە جهان کښ بل بە نە وی دیدە[1] ور
دَ څلورُو[2] میندو زویَ دَ اتو پلارُو پسر
څە خو لږ تر خدای را کوز دی کە ئې نە دی برابر
دا وَ چا تە کړې خوشحالە
د مستیئ شور و شر

لیونی سَرَه[3] بە څە کړې نور تدبیر[4] لیونی لَرَه زندان بویە زنجیر
دما زړە ئې پە حلقە دَ زلفو یووړ لکە لوی ماهی پە شست دَ ماهی گیر
کە خوښی دە پە جهان کښ دَ لیدو دە نە خوښی دَ بادشاهیَ دَ سریر
کە یوسف ئې دَ کنعان دَ ښاهَ وَکیښ پە نیک بخت ستوری زوولَی وُ بشیر
دَ شکرو پە دکان هندوُ بچە دَی کە تور خال دَی ستا پە سرو شونډو جایگیر
دَ بهار پە وخت پە بوړە[5] د سرای گرزە نە پە بوزە دَ کابل او دَ کشمیر
دَ لنډیَ[6] اوبە هغە گڼە خوشحالە
چە یادیږی پە جنت کښ جوی دَ شیر

مرد بە نشې پە گفتار څو پیدا نە کړې کردار
چە دی وښکنځی مرد نە یی کە لە تا نە وِی پە ډار
چە څە دَی خو انتقام دی دَ مردانو کار و بار
عفو هورتە ځای لَرینە چە نە عیب دِی نە عار
چە غیرت ور څخە نە وِی هغە مرد نە وِی پکار
هم مهرە لَرِی هم زهر ښە مردان وِی لکە مار
چە هم تندرە هم باران دِی تر هغو مردانوُ ځار

---

١. د پدر.
٢. مطلب څلورو مندو څخه څلور عنصر دی، او اتە پلارە بە ممکنە دە، اتە عرض وی، پە اصطلاح د قدیم حکمت، مگر پە بعضو نسخو کښ (د نو پلارو پسر دی چە محشی ورتە کښلی دی مطلب ځنی نە فلک دی.
٣. لرە.
٤. دا بدلە پە چاپی نسخە کښ نستە.
٥. دا کلمە پە هرە نسخە کښ جلا املا لری. یو ځای پوژە، بل ځای بوژە، بل ځای ښنە لیکلی دە، ممکنە دە چە دا کلمە بوښی سرە چە نن پە قندهار کښ رواج لری، نزدیوالی ولری، ولی چە اوس بوښە پە معنی د گوښە علاقې او لیری دښت یا غرە دە.
٦. د پیښور پر خوا د یوە رود نوم دی.

مرد به غم دَ خپل هنر کا
نه دَ زر نه دَ دینار
مرد به غم کا دَ خپل شرم
دَ عزت دَ اعتبار
نا مرد فخر په نسب کا
مرد نه مور لَرِی نه پلار
دَ خوشحال خبری گوره
لعل و دُر پیئی په تار

نه میِ لاس رسی په یار
نه طاقت دَ انتظا
دا ستم په ما خپل یار کا
که گردش دی دَ روزگار
پکښ ستا غمونه ځای دِی
که یَو زړه دَی که هزار
تر ویښته ضعیف وجود می
ستا دَ زلفو دی یادگار
غم دَ یار د بیلتانه دَی
چه تر هر څه دَی دشوار
خپلې اوُښی میِ دریاب شوې
پکښ نه مومم کنار
چه می تل په دیو زورې
ستا په شونډُو لَرم کار
چې څوک سوځی، هغه سوځی
هم پتنگ گوره، هم نار
ځما زړَه څه اسان ندی
چه ئې وړې نه ترس نه ډار
دَ بوسې وعده دِ وکړه
زه خوشحال لَرَم تلوار

ننگیالی قبلوی گور[1]
گور خو نه وِی[2] رنتبهور
لس په کال پرې نَنوزِی
ځنی وزِی درې څلور
مور زادی بلا پروټ[3] یَم
چه بلا هورې مِی کور
ننگیالی دَ ننگ دَپاره
په هر څه لگَوِی اور
سر په باد دَ سړِی پریوزه
چه ئې نه وِی ژوندُون نور
چه په نام و ننگ آړنه وِی
خو دِ نشِی وِیَی[4] سپور
سر په دار لک شوی ښه دی
نه لک شوی پر پیغور
په همت سړَی پورده دَی
نه دَ مست هاتی په زور
د خوشحال سلام په واړو
زیات ئې لا پخپله مور

نه د ما د هنر شته څوک طلبگار
نه د ما دَی ددې ملک هنر په کار
خپل ځانونه هوښیاران کښی نادان دی
خدای د ما د هسی خلقو کړ روزگار
په یو ژبه ویل سرَه پښتو کړو
ولی هیڅ ځبله[5] نشو خبردار
چه دَ سوات په ملک کښ ما ننداره وکړه
بل اولس تر یوسف زیو نشته خوار
زور زیاتی خود پسندی خصلت دَ واړُو
هر سړِی ئې طمع خواست وته تیار
که په کور کښ مال دولت لَرِی سترگ وړی
ملکان ئې لا تر نورُو دِی مردار
حقه چار به دَ عزیز کاندی نا حقه
که په بډی رشوت مومی یَو دینار

١. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.
٢. خو نه دی.
٣. وټ لاری او سړک ته وایی.
٤. په یوه قلمی نسخه کښ وهی لیکلی دی.
٥. وبله.

ختکی له ختکی نه رنگ آخلی
عالمان شیخان ئې لا دِی ناپکار
چه مِی ولیدَل له نورُو خبر نه یم
دا خو واړه[1] یا غوایه دِی یا حمار
دا په هر دیار کښې سیل هم بد نه دَی
چه خوشحال وته څرگند شو هر اسرار
چه د سوات د سیمی خاوری خوشحال بوی کړې
یَو سړَی[2] به ځنِی نه وِی وفادار

نخښه نه ولی همیش لیندیٔ په سر
کله منځ کله ښَی کیږِ کله لَر بر
دا یو لحظه دَ هوښیار غلطی نه وی؟
یا هر گز دَ لانبوزن نه وِی خطر؟
په زمان کښې به خپل ځان تر هر چا ښه کا
دَ سړی که لاس رسیږی په قدر
بخته! چیری یې له ورایه را ښکاره شه
چه می ښه تر عراقی شِی لاشه خر
دانشمند په خواری خوار جاهل کامران دی
دَ سړی طالع په کار دَی نه هنر
هنر مند سړی په هر دیار عزیز وی
په هر ځای قدر قیمت لَرِی سره زر
دَ بلبلو په کار گل دَی نه دا نور څه
په چمن کښې خار و خس بلا بتر
چه دَ زرکو ښکار په غره کښې پیدا کیږی
باز په دا سبب نیولَی دَی لوی غر
اول فکر دَ زړه وَکړه بیا وَیل کړه
کاتبان تر کښنو پخوا وهی مسطر
هیڅ خبر دَ ورځو شپو په حساب نه دَی
همیشه ښه دَ خوشحال ختک اختر

ولی په کوڅه دَ هغه یار نکړې گذر
وَرلَرَه دِ بولی ته لا گرزې در په در
خاورِی دِ په سر شه چه به ورپه ورجار وزې
زده کړه دا خبره درپه در خاوری په سر
یار دِ په ښایست کښې دَ بهار تر گلو ښه دَی
ولی ئې له مخه لاله گل ته کړې نظر
هر چه ته ئې غواړی هغه یار درته حاضر دَی
دواړه سترگِی وَخورې هیڅ په ځان نه یې خبر
دایم درته وایم ستا بد خواه نه یَم نیکخواه یَم
فکر دَ توښې کړه چه پخوا لَرې سفر
زرکی تور تارو تمخری هر لوری ته ډیر دی
هسی باز در څخه تا ئې وَتړل سهپر
تخم شته هم مځکه هم قبله لَرې تیاره
هر اسباب دِ جوړ دَی ولی نکړې کار د کَر
کانده به حساب وی مو بمو به سوال ځواب وی
څه دِی پکښې کښلی راشه گوره خپل دفتر
مه اوسه بی غمه غلیمان لکِی له همَ
فهم کړه خوشحاله چه دا لار لَرِی خطر

هر ساعت چه په چا ځِی هسِی بې کار
تر هغه نه زه لا ښه گڼم بیگار
رنځوران که کاروبار نکا معذور دِی
روغ سَړی به ولی نکا خپل روزگار
که هیڅ کاروبار دِ نه وِی درته وایَم
هَسِی مه کښنینه بیکاره نا پکار
په هر څه چه غم غلط شِی واړَه ذوق دَی
که په نرد که په شطرنج وِی که په ښکار
سړی هر ساعت هر وخت په بل بل[3] حال شِی
همیشه په یَوَه حال دَی کردگار
ستا به نوم په جهان پاتو شِی خوشحاله
یَوَه لویه مشغولا دَه ستا دَ کار

---

۱. دا خو بی غوږو لکیٔ دی حمار.
۲. به پکښې نه وِی.
۳. بیل بیل.

يَو دا هسې ښه بهار		بيا پرې صوت دَ هزار
څوک سپاره په عراقيانو		تر چا لاندې ښه رهوار
په لاس ناست خاصه بازونه		په هر لورې خاصه ښکار
ښه کرجی[1] وړاندې نيولی		دَ بازونو سَرَه يار
ښه تازی په دور تړلی		پرانتلی په وار وار
زړه فارغ له هره لوريه		پکښ واړه خيال دَ يار
تر دا هسې ښه هوس به
زه خوشحال کړم دنيا ځار

ړ

په سرو شونډو دِ بازار دَ شکر مات کړ		تورُو زلفو دِ ناموس دَ عنبر مات کړ
چه دَ صبر په آهن مې وه تړلې		تا دَ زلفو په حلقه هغه ور مات کړ
چه ئې ستا دَ خط و قد ننداره وکړه		صورت گرو مې پر کار و مسطر مات کړ
سحر گرُو اوس دَ سحر دکان ونغښت		دواړُو سترگوُ دِ دَ سحر هنر مات کړ
پدا دوه سپاره دَ مخ يعنی ستا سترگی		تا مې درست دَ پارسائئ لښکر مات کړ
په هوس هوس راځې طره پرييښې		گوره بيا دِ دَ چا نَوئَ سنگر مات کړ
چه آرزو لرم په زړه کښ ستا دَ ورځيو		دې ارزو مې په ځگر کښ خنجر مات کړ
تا وې نور به قول مات نکړم سوگند دَی		په سوگند سوگند دِ لا څه بهتر مات کړ
په بارخو دِ مار حلقه شو که صبا مې		ستا دَ تورُو زلفو خولې وته سر مات کړ
ماتوه دَ خوشحال زړه بيا به وَوايې
چه مې څه لره دا هسی گوهر مات کړ

په دا شکر چه ئې بوی ښکاره آتش کړ		اگر[2] درست صورت وَاوروته پيشکش کړ
زړه پخپله هغه مخ لَرَه لاړ نشو		دَ ذلفينو ئې هر تار ورته دلکش کړ
دا بيغش شراب دَ کومی ميخانې دِی		چه ځما دَ زړه ئې ليری غِل و غش کړ
ليونتوب ئې مبارک شه تَل ترتَله		چه ئې يار دَ زړه په غوره پريوش کړ
په ياری ئې نر باحقه نازيدلَم		بيهوده مِی په سراب دَ اُوبو اَش[3] کړ
مشوش ئې کړ روزگار دَ پرهيز گارُو		چه کاکل ئې په جبين را مشوش کړ
ما وې سپينه خوله به ورکړې وَ خوشحال ته
په خندا ئې له ناخوا له پنج و شش کړ

---

۱. په قلمی نسخو کښ کرځی ليکلی دی يعنی زوړ باز يا جره.
۲. عود.
۳. د تحسين او تعجب کلمه ده.

چه مِی زړه دَ مال و ملک په هوا نه ولاړ[1]   که په کښلیو پسی لاړ شو ښه چه ښه ولاړ
عقل و هوښ صبر و آرام ورپاتو نشِی   دَ هر چا چه په دلبرُو پسی زړه ولاړ
هر چه خوړِ دَ کښلی مخ په مینه نه وِی   دَ جهان په مخ اُوده راغَی اُوده ولاړ
هم مِی زړه په غمزه وړی هم ځان نادان کا   راته وایی وایه بیا دِ زړه په څه ولاړ
محبت دَ کښلی مخ ځما په زړه کښ   باور وَکړه لکه اور په وچ واښه ولاړ
دَ هجران په شپه ئې درست ټوکر ټوکر شو   په ژړا ژړا مِی زړه تر دوه لیمه ولاړ
هغه یار را څخه وایې هر گز نه وُ   هیڅ مِی نه زده که همیش را سره وه ولاړ
هر زمان به ئې شا راته په مانې وه   یوه ورځ بې غمه نه وه تلتل ته ولاړ
نور به بیا په بیارته را نشی خوشحاله
گذشته عمر پسو لکه اوبه ولاړ

چه می ښه توریت[2] دَ خپلی چاری ځیر کړ[3]   ځان می واړه حبطه پخپل تدبیر کړ
لکه واچوی دانه دَ دام په منځ کښ   خلقو ما سره په مهر کښ تروير کړ
ما پدا سترگی لیده دَ دنیا خلق   څو ئې ډیر دَ دنیا سود[4] هونبره ئې ویر کړ
مور زاری کانړه هر گز نه هوښیاریږی   نصیحت په تور زړگی کله تاثیر کړ
په ناپوه باندی بې غمه بې غمی ده   دَ دانا آفت ئې خپل ضمیر منیر کړ
راشه وگوره یو گز مځکه نیولې   چه ئې مټ دَ خپلی خونی په توفیر کړ
دَ ارمان لاسُونه مړه مړی په گور کښ   چه مو ولی په نیکیَ کښ تقصیر کړ
دَ هر چا می خپل هنر بلا دَ ځان دَی   خپلو پرونو په خزه بندی کجیر کړ
چا ئې وصل پخپل مټ حواله کړَی   چا دَ هری چاری حکم په تقدیر کړ
لیونی د لیونتوب په سبب بند شِی   مست هاتی خپلی مستِیَ په زنجیر کړ
په بار بار دَ خپل استاد منت را باندی   چه له زنگه ئې صفا ځما ضمیر کړ
دَ زړه ښهر می چه ځای د قناعت دی   په ناحقه می حرص پکښ امیر کړ
که وَیل ئې دَ غماز منلی نه دِی   بیا ئې ولی له حیرانه زړه دلگیر کړ
پوره زر اتیا کالونه په کابل کښ   دا غزل می په بیاض باندِی تحریر کړ
دَ خوشحال دَ زړه خوښی نشِی بې سرایَ
خپل وطن ئې په هر چا باندِی کشمیر کړ

څو ئې بوی په هر طرف بهیر و نه کړ[5]   په گلونُو عندلیب نفیر و نه کړ
ځما اوښیو کانی هم په مخه یووړل   ولی ستا په زړه ئې هیڅ تاثیر و نه کړ
په ژړا په بې صبری له لیدَل مومم   ما په دواړو توگه هیڅ تقصیر و نه کړ
په خندا خندا دِ مرگ وته نیژدې کړم   ترو دِ څرنگه په ما تزویر و نه کړ
خو لا زه یم چه له غشیه نه دِ دروم   گڼه هونبره مټ په تور نخچیر و نه کړ

۱. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
۲. د طالع ستوری، نجوم.
۳. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
٤. سور.
۵. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

مگر زه سهل غرڅه وم ستا تر فهمه
چه څما په مرگ دِ هيڅ تکبير و نه کړ
اوس به څرنگه خلاصيږم له دې غمه
چه لمَړی مې دَ خلاصئ تدبير و نه کړ
د کعبې په لار به څرنگه برَی کړې
چه هر گز دَ يوه شپه شبگير وَ نه کړ
په صورت به دِ تل وير وی پسله مرگه
که د ځان دِ په ژوند ونی وير و نه کړ
زه خوشحال چه سر و تير ځم ستا له تيره
هيڅ ارمان دِ دَ غمزې په تير و نه کړ

خدای يَو هسې فکر راکړ[۱]
چه ئې ملک راته رڼا کړ
چه په ملک په ملکوت دِی
پرې خبر ئې زړه دَ ما کړ
په اعلی په اسفل واړه
را ښکاره ئې هر اشيا کړ
که په نورُو توره شپه دَه
په خوشحال ئې سپين سبا کړ

لکه خدای چه دَ يار حسن بې نظير کړ
هسی ما دَ زړه په سر باندی تصوير کړ
د مجنون غُندی په درد دَ عاشقئ کښ
پخپل حال مې همگی خلق خبير کړ
ما وې گندی تفحص وکا پخولا شِی
تر پرونه نه ئې نن ما بنَی کبير کړ
ښايسته د قندهار دَ چا په ياد دِی
پدا حسن ئې بنده واړه کشمير کړ
دا څه حسن څه جمال څه ئې اقبال دَی
چه شاهانُو ئې په وَر کښ ځان فقير کړ
زړه پخپله هغه مخ لَرَه ولاړ نشو
دَ زلفينو ئې هر تار ورته زنجير کړ
نه گناه نه ئې خطا نه نيت ئې نور دی
نر ناحقه ئې خوشحال په زړه دلگير کړ

مخ ئې فکر دَ نسرين را څخه يووړ
خط و خال ئې مشک چين را څخه يووړ
د ترسا زلفی زنار شوې را تر غاړه
شکر شکر چه ئې دين را څخه يووړ
بې د يار دَ شونډُو تل چه يادوم ئې
مينی نور ذکر تلقين را څخه يووړ
درسته شپه ژړا نارې آه و فرياد کړم
بيا ئې خوب په څه آئين را څخه يووړ
دواړه سترگی ئې شاهين شهپر ئې زلفی
څما زړه کوتر، شاهين را څخه يووړ
په راتله ئې درست آرام را لَرَه راوړ
او په تله ئې درست تسکين را څخه يووړ
د چمن گلُونه کوز گوری دا وايی
چه دلبری هر تحسين را څخه يووړ
چه مِی زړه وړی ما وې پاسه په اسمان ده
ولی تُرکی په زمين را څخه يووړ
زه هاله دَ عافيت ناوِی قبول کړم
چه هوس ئې په کابين را څخه يووړ
تل اوبه په نری ځای باندِی ماتيږی
عقل و هوښ ئې نخستين را څخه يووړ
هغه ورَځ مِی زړه له خپله ځانه موړ شو
چه له لاسه دل سنگين را څخه يووړ
چه دعا څما دَ صبر کا وَگړی
عشق دَ دې دعا آمين را څخه يووړ
ما وې زه به ئې لا فکر دَ علاج کړم
ولی خوار[۲] خوشحال زړه خوږين را څخه يووړ

۱. دا بدله په چاپی ديوان کښ نسته.
۲. ولی خوار عاشق زړه.

ما دَ کښلیُو نندارہ کړہ زاهد ننگ کړ[1] ښه خو دا چه خدای دَی هم دما په رنگ کړ
هغه وخت چه را په یاد شِی ډیر خوشحال شم چه به ما درته دعا کړہ تا به جنگ کړ
زما زړہ ئې په قلاب دَ زلفو یووړ ور سَرَہ ئې اوده کړی په پالنگ کړ
که ژوندی نشی له خوبه[2] عمر ئې شوم دَی چه په خاک ئې دَ پایلو باندِی شرنگ کړ
کنبلی مخ ئې لکه څراغ هسِی بلیږِی خوار عاشق ئې پدا څراغ باندِی پتنگ کړ
ملنگان ئې دَ دربار درویزہ مومی ما هم ځکه ځان دَ یار دَ ور ملنگ کړ
ته دَ ځانه هسی نه وې دا څه حال دَی
چه په ما باندِی دِ زړہ دا هسِی سنگ کړ

ز

پر د قاز شته پر د باز[3] لکه پر هسِی پرواز
لکه سترگی لیده هونبره لکه خلق هسِی آواز
لکه قد جامه هم هونبره لکه حسن هونبره ناز
دَ دانش کنبیده بویه نه دَ سرو زرُو طراز
بیړیَ گرزِی په بیله[4] کښ په قلزم گرزی جهاز
سگ لاهو غُندی خو نشته مېرَک که هر څو وی اوباز
په دا پړانگ نشو خوشحاله
که پړانگ[5] پش دَی پړانگ ته ساز

چه هر یار ته می تر خوله ویوست آواز[6] زر په واړہ عالم خور شو هغه راز
که د زړہ دَی چه رسوا په هیچا نشې د قلوب دننه ښه دی ساز ناساز
که آواز دَ زرکُو نه وَی په درو کښ چا به چیرِی ور پسې گرزاوہ باز
چه نارې کا تور تارُو په مرغزار کښ باز جره ئې بتِی یوسی د طراز
چه ځما تر خوله و نه ووت چا وَ نه وې خپل نفس دَی په سړی باندی غماز
په سبا به هغه راز په کلی خور وُ چه په شپه به ما وَ زوی ته وی په ناز
ډیر یاران می تر سر تیر دی ځوان وَم زوړ شوم په زرگونو کښ پیدا نشو دمساز
پخپل زړہ کښ جگرخون کوَہ خوشحاله
خپل پردِی ته دَ زړہ راز مکړہ آغاز

لکه غشی لَرَہ بویه تیر انداز هسی شعر لَرَہ بویه سحر ساز
همیشه دَ زړہ په لاس تله دَ وزن زیات و کم دَ وزن یو توری غماز
په تور آس دَ حقیقت ناوې سپَرہ کا په سپین مخ پلَو نیولَی دَ مجاز

---

۱. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته له یوې قلمی څخه نقل سوہ.
۲. له مرگه.
۳. دا بدله له یویې قلمی نسخې څخه نقل شوہ، په نورو کښ نسته.
٤. یعنی جزیرہ.
٥. د زنگله یاغی پیشی چه لکه پړانگ داسی دہ.
٦. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

سل جلوې سل کرشمې سل مکیزُونه | په نظر کښې ئې ښکاره دَ سترګو ناز
دَ صنعت زیور په څو رنګه پریوزی[1] | د تشبیه چندنِ چووه باندې طراز
دَ تجنیس پایلی جوړی[2] په پښنو کړی | د ترصیع منی[3] په غاړه اوږد دراز
د مضمون د نزاکت غمزه ورځخه | سر تر پایه درست صورت سرَه یو راز
که په نظم کښې کارګه او ټپوس راوړی[4] | هم دَ زړونو په ښکار ګرزی لکه باز
چه یوه وینا ئې وکړه هوښیار هغه | عاقلان به وَیل کاندې په ایجاز

و پښتو ژبی ئې ډیره خوبی ورکړه
چه خوشحال کا په پښتو شعر آغاز

(س)

په رموز د عاشقانو عاشقان پوهیږِی بس[5] | په طلب دَ طالبانُو طالبان پوهیږِی بس
په ضمیر دَ نخلبندُو نخلبند سرِی خبر وِی | په تصویر دَ نقاشانو نقاشان پوهیږَی بس
چه کښتیِ پکښ بیایی په عظیم دریاب ګډیږی | په بیلو د کښتیِ ملاحاان پوهیږِی بس
چه ګردش ئې ورځ و شپه کا دَ کامل انسان دپاره | په اسرار ئې کاملان یا دا آسمان پوهیږِی بس
سپینی ږیری وَته بویه چه نظر پخپل قوت کا | او هوس دَ شوخی شنګی پدا ځوان پوهیږِی بس
نادانان دَ ملک څښتن کا دانا هسی ورته ګوری | دغه پوهه دَ چا نه دَه پرې سجان پوهیږِی بس

چه خوشحال ئې په بیاض کښې دا تازه تازه خبرِی
نو په دا تازه خبرُو سخندان پوهیږِی بس

په درست کلی کښې می یار دَی هغه کس | چه په درست تومن اوځار دَی هغه کس
که په شکل شمایل سړِی لیده شی | سر تر پایه پریوار دَی هغه کس
ځکه زه وَرباندِی هسی عندلیب یَم | چه په حسن یَو ګلزار دَی هغه کس
که هر څو راته ښکنځل کا یا قهریږِی | په خوله واړه شکر بار دَی هغه کس
که ئې زلفی که کاکل که ئې ګیسو دی | همګی مشک تا تار دَی هغه کس
چیرِی نه چه په ټولی کښې ئې غلط کړې | هوسی ِ سترګی ګلرخسار دَی هغه کس
دَ جایفل په ځای به سر ورته پیښکښ کړم | که په سرمی مینه دار دَی هغه کس
چه زه خوله ورځنی غواړم نور ښکنځل کا | بی حسابه ستمکار دَی هغه کس
سر تر پایه زرزری جامې آغوستی | سر تر پایه زرنګار دَی هغه کس
زرکی! څه لَرَه پخپل رفتار غره یې | لا تر تا نه خوش رفتار دَی هغه کس

چه صورت سیرت ئې دواړه سرَه جوړ دِی
دَ خوشحال دَ زړه پکار دَی هغه کس

---

١. پریوزی یا پرې پوری.
٢. څوړی.
٣. امیل.
٤. دا درېې بیت په نورو نسخو کښې نسته، له یوې نسخی څخه را نقل سوه.
٥. دا بدله په چاپی دیوان کښې نسته.

په لحد کښې به هوا نه وِی هوس[1] | در سَرَه به خپل عمل درومی نور بس
بې طوطی نه قفس هيڅ نه دَی باور کړه | روح په مثل دَ طوطی دَی تن قفس
فهم وکړه چه ضائع در څخه نشې | لکه در بې بها دَی دا نفس
چه دا در بې بها هسی تلف کا | دَ ښارويو په شمار دَی هغه کس
د خانانو په خاکونُو گذر وَکړه | زرغونه ئې په خاکونو خار و خس
هر چه شوِی نه بد ليږی دا په څه کړې | هونبره ډيرِی انديښنې هونبره وسوس
نصيبه به له جهانه يو کفن وړی | هغه هم اته يا نه گزه يا لس
دا به واړه له تا پاتو شی اې جانه! | که ښې جونه که آسوُنه که اطلس

تياريږه وخت دَ کوچ راغی خوشحاله
په هر لورِی نارې اَروې دَ جرس

ته څه زړه لرې څه لاس | واړه گنج ئې کوز و پاس
گاه دَ مځکی طراحی کړې | گاه په عرش کښيږدې اساس
لکه ډک شې هسی تش شې | د شناڅ دَی ستا اماس
لکه پونډ[2] يې وَ اور ته | وَ اُوبو وَته قرطاس
هم گوهر يې هم شبه يې | هم کُتنی[3] يې هم کرباس
هم ملک يې هم مِلِک يې | هم خنزير يې هم خناس
په افلاس کښې دِ دولت دی | په دولت کښې دِ افلاس
ته له ديوه په هراس يې | دَی له تا نه په هراس
نه اطلس دَی نه زربفت دَی | لا څه ښه دَی ستا لباس[4]

واړه ښه وايې خوشحاله
وايه هيڅ نشته وسواس

چه ئې غم لرې دَ مخ هم دا وصال بس[5] | انديښنه ئې د جمال دَ خط وخل بس
بادشاهان دِ زر زری جامې اغوندِی | دَ قانع گدای په شا باندی يو شال بس
په بهاندُو اُوبوکښنينه نندارہ کړه | دَ جهان دَ تيريدَلو دا مثال بس
خو يوه گيډه خواړه دوه درې خرخوړی | که دانا يې په جهان کښې دا جنجال بس
و حريص وته درست مال دَ دنيا لږ دی | وقانع ته يَو فلوس دَ دنيا مال بس
زاهد سترگی ترې پوښی زه کښلی گورم | که جنت لَرَه می بيايی دا وبال بس
که لايق ئې دَ جمال دَ ليدو نه يَم | که ئې بيا مومم وصال په خوب و خال بس

دواړه کوَنه د هغه چه ئې طلب کا
ستا دَ سترگو ننداره د خوار خوشحال بس

---

۱. دا بدله په چاپی ديوان کښې نسته.
۲. ياپوڼ دا يو راز قديم اورلگت وُ، چه وچ لرگی او نور وچ اور اخيستونکی مواد به وه.
۳. هم کيمخا يی.
٤. ستا پلاس.
٥. دا بدله په چاپی نسخو کښې نسته.

خدایه که زه تا ته نیژدې کیږم په افلاس[1] زر می گند په غاړه کړه یَو مات کچکول په لاس
ته که په دا خوښ یې چه خاوند د ملک و مال وم مال و ملک می هونبره کړې چه تیروی تر قیاس
هسی مال را مه کړه چه ئې ځای وی تر زړه کښته هسی اموال راکړه چه ئې ځای دَ زړه دَ پاس
لاس می همیش بر لَره په واړُو غلیمانو دوه می غلیمان دِی یو می نفس بل می خناس
طمعَ که حسد وی که حرص که بد خویونه واړه له ما پریکړه د خپل فضل په الماس
توان د طاعت راکړه چه اخلاص ور سَره مل وی نه هغه طاعت چه شِی په رسم په لباس
یا بارَ کریمه! د خوشحال خټک دا خواست دَی
تل دَ ده په زړه کښ لرې ټینگ دَ دین اساس

زه هغه سړی یم چه قلم واخلم په لاس[2] ناظر می عطار د دَی چه به ځه کښ په قرطاس
نائب دی د تقدیر د ما تدبیر په مصلحت کښ صائب دَی ځما فکر د هرام په اساس
د تورُو په میدان کښ چه سودا وِی د سرونو هغه زمان می گوره تل به سور وِی دما آس
حاسد می لکه کاڼی دا صحرا په هیڅ حساب دی په قدر په قیمت کښ یا یاقوت یم یا الماس
که حال می د قضا په حکم هسی محول وی قمر وَته نظر کړه کله بدر کله کاس
ظاهر لکه شهباز یم که وَ ما وته نظر کړې باطن لکه خورشید یم هیڅ می مه غواړه په قیاس
که لافی د کوزیِ د هسکیِ وهم باور کړه تر تورُو خاورُو کوز یم تر اسمانه یَم لا پاس
ویَل کوې و چا ته چه د ما ویل سَرَه زر دِی
ړندو وته خوشحاله لکه زر هسی رصاس

سړَی ښه دَی حق شناس سر دِ وخورِی ناسپاس
دَ یوی دانې اوربشی احسان ډیر دَی تر قیاس
چه احسان وته ئې شا شوه مخ ئې تور شه نه دَی ناس
څو اخلاص ور سَره نه وِی یاری نَشِی په لباس
یار ئې مه گڼه اغیار دَی چه ته پریوزې در کا لاس
تل خالی دَی[3] له خلله دَ رشتیا مینی اساس
که دِ یار دَی هغه یار دَی چه خپلوی ئې بې وسواس
بی وفا دِی دا درې توکه توره، ښځه، دریم آس
دَ خوشحال خبری دُر دِی
چه ئې کښلی په قرطاس

کله باز کا و مرداری ته هوس دغه کار دَی د کارگه و د کرگس
و گفتار وَته ئې غړوه سترگی په کرده په عمل گوره کس ناکس
که ئې سر په لَکیِ اوړِی هغه دی په هیڅ رنگ به نور څه نشی سگ مگس
په ظاهر شماره که لس سَرَه دوه پنج وِی د ابجد په حساب نوی وگڼه لس
دوه سړی په باغ کښ گډ شی یَو گل گوری دویم گرزی په طلب د خار و خس
زه دا یم په بیلتانه کښ له هغو یم چه دَ یار بې یادو ندی یو نفس

---

۱. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

۲. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

۳. وی.

که هر څو ښایسته روغ دی څوک ئې څه کا   د طوطی له مخه ښه یشی[1] قفس
خوار شوخحال به ځنی څو شړې په جور
که سړې شونډې دی شکر دی دَی مګس

که د موږ نفس کښې څه وِی لکه وی هسی به اوس[2]   چه په څه دِ زړه مینه هم هغه مینه به بوس
لاس دَ زړه دَپاسه کښیږده چه څه حال درته معلوم شی   څه تسپې په لاس کښې نموږیې څه په ږمنځی ږیره پوس
که د باغ دِی که دَ راغ دی په څولونه دِ ی دا ونی   څوک سپیدار څوک چنار دی څول پلو[3]دی څوک پلوس
اینځر نه لری ګلؤنه میوه سپینه لَرِی توره   د انګور ژنکوری ګوره میوه ګل لَرِی نلګوس[4]
دا جهان پټې پټې دَی جنس دَ جنس سَرَه خوښی کا   مار له ماره یوزله یوزه خرس له خرسه کوس له کوس
له عصمت فتوت نه وی واړه وسیځه په اور کښې   چه په خیال په هوا ګرزِی زیږ پړونی سر منډوس
الحذر دَ عشق له اوره که دِ لاس رسی زړه ژغوره
دَ دلبرو مینه اور دَه اې خوشحاله زړه کړه بوس

ش

تورانی خو د جنجال دِی د پرخاش[5]   دروغجن سوګند خواره بهتان تراش
ایرانی د آشنایئ د وفا دِی   د خلقت د مروت دِی دَ معاش
پښتانه دَ بد نیتئ د خصومت دِی   په حیا په شجاعت ئې وکړه شاش
که بلوځ که هزاره واړه چرکین دی   نه ئې دین نه ئې مذهب ستر ئې فاش
که هندی دِی که سندی دِی مخ ئې تور شه   نه حیا نه ئې وفا نه نان و آش
کشمیری که نرکه ښځی واړه هیڅ دِی   د مردئ ورڅخه نشته هیڅ قماش
د آدم له نسله نه دِی ګوره څه دِی   دواړه ورک شه یو اوزبک بل قزلباش
لغمانی بنګښ سواتی تیراهی واړه   موټ متړ لوبیا چڼه دی مهی ماش
هر احوال ورته ښکاره دَی دَ وګړی
د خوشحال خټک په پوهه کړه شاباش

ښ

دا ښایست چه ئې په تا باندِی کښیښ   دَ زړه داغ به ئې په ما باندِی کښیښ
که جمال ئې و یوسف نه وُی ورکړَی   چا به غم په زلیخا باندِی کښیښ
مګر ګل په اشارت کښې ورته وَ وې   چه[6]بلبل ټټر په ما باندِی کښیښ

---

۱. نعنی ښه ایسی.
۲. دا بدله په نورو نسخو کښې نسته، له یوی قلمی څخه را نقل سوه.
۳. دا کلمه عیناً ولیکه سوله حل طلبه ده.
٤. د دی کلمی تلفظ د قندهار په خوا کښې نرګوس دی، مګر دلته په ټوله نسخو کښې په لام لیکلی دی، نو موږ هم پر دغه املا پریښود.
٥. دا بدله په چاپی نسخو کښې نسته.
٦. چه بلبلی ټټر بیا باندی کښیښ.

که دَ زلفو[١] مار ئې وخوری عاشق گرم دی   چه ئې لاس په اږدهار باندِی کښیښ
زه که ستا په لړ شوبو[٢] باندی پروت نه وی   دَ سپی نوم به دی په چا باندِی کښیښ
که هر څو به دِ له خپله وره
خوار خوشحالَ به قدم لا باندِی کښیښ

ض

له تا به ستا له تیغه عاشق چیری کا اعراض   د شمع د اور پښتی[٣] مینه نه ځی په مقراض
د خپل خاطر احوال به زه خپل یار وته معلوم کړم   بیمار به له طبیبه په څو پټ لری امراض
تر دا نه به ته کوم طاعت ته به مومې اې دله   چه یو ساعت می کښینې دَ زاهد سَرَه مرتاض
سودا ئې د چشمانو په ژړا ژړا ابتر شوه   د اوښیو محرمی[٤] ئې اوس وړینه په بیاض
د یار کوڅه می بیا مونده َ یار له بویه پُره   هوا به دَ گلونُو نوره څو کړم دَ ریاض
خوشحاله مستعد اوسه و فیض ته قابل یې[٥]
وریږِی دَ قابل په زړه تل فیض دَ فیاض

ظ

چه دَ کښلیوُ په لیدَل نه وِی محفوظ   د سرود په اَرویدل نه وِی محفوظ
چه حاصل ئې دَ خپل یار نندارِه نه وی   په گلزار ئې سوخته دل[٦] نه وِی محفوظ
که شیخان که زاهدان که عابدان دی   په دا خپل عمر به تَل نه وِی محفوظ
چه ئې دواړه شونډِی کښل کړم پرې محفوظ شم   څوک به هم په می خوړَل نه وِی محفوظ
کله کله هسی وخت په سړِی راشی   چه دَ گلو په کتَل نه وِی محفوظ
دَ خوشحال ویل[٧] هنر دی هغه خر دَی
چه به دَی په دا ویَل نه وِی محفوظ

زړه می بې له عشقه په بل کار نه وِی محفوظ[٨]   بیله کښلیه مخه په گلزار نه وِی محفوظ
کله مړنَی دی چه د توری په میدان کښ   دَی دَ تیرې توری په پرهار[٩] نه وِی محفوظ
هر چه عاقلان دِی په فتویٰ دَ عقل کار کا   هر چه عاشقان دِی پدا کار نه وِی محفوظ

---

١. د زلفینو مار کې وخوری.
٢. دا کلمه عیناً ولیکه شوه حل طلبه ده.
٣. یعنی پتن.
٤. د اوښیو محرر ئې اوس درینه په بیاض.
٥. شه.
٦. خسته دل.
٧. د خوشحال ویل هنر نه د هغه دی.
٨. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
٩. گزار.

هر چه بل ئې وَولِی بیا دی پرې غشی لک کا هیڅکله ښکاری په هغه ښکار نه وِی محفوظ
خاوری ئې په سر حبطه ئې عمر تیر شو هر چه نن دَ کبنلیُو په دیدار نه وِی محفوظ
عید شو هم بهار شو وَ صحرا وته خلق ووت زار دی دَ هغه چه پخپل یار نه وِی محفوظ
دور دَ عاشقانُو دَی که وَګورې په عشق کښ پند که ورته وایی پخپل پلار نه وِی محفوظ
هر کله چه راشې ورته وخاندې له ورایه
خوار خوشحال به ولی په بار بار نه وِی محفوظ

ع

سخت ساعت دِ دَ وداع په آشوب و په صداع
چه یَو ځل سَرَه څوک بیل شِی بیا په بخت وِی اجتماع
عجب هر زمان نیاز کا نوی نوی اختراع
چه په لږ مانې وه نزع ترو به څه وی په نزاع
هم می وغلوی بیا وایی نه پوهیږِی په خداع
شونډه بوڅه په نخوال[1] کا چه مِی وَوینی اوضاع
دَ بورجل غمجن په رقص دَ پایلو په سماع
چه ترې دَ لیدو لارِی څه دِ خیر دَی مناعَ!
نه ئې یو دیدن خوشحاله!
نه دَ درست جهان متاع

غ

خلقی سَرَه یاری کا په دروغ و به نه وینې دوه زړُونه سَرَه روغ
د شودو پیو عوض ئې وِی په زړه کښ چه سفله و چا ته ورکا چیری دوغ
د هغو صحبت کیمیا دَی که ئې مومې چه ئی بیا مومې په ناسته کښ فروغ
د دې دور یارن واړه منافق دی په خوله تا سره هو هو کا په زړه یوغ[2]
په قیامت به ئې په کوم عبادت پټ کا په آزاد دَ خپل پدر ترلَی توغ
نور کارُونه اوس په کار ندی خوشحاله!
یا و چا څه ورکوه یا الچوغ[3]

که یو ګل و ما نه راکړې دَ خپل باغ خدای دی تا تر و تازه لَری تل باغ
ستا له باغه یو ګل ما لره دولت دَی نه په سل رنګه ګلوُنه دَ بل باغ
چه ورتله دِ باندِی نه وِی سپیره ډاګ وی په راتله دِ شی درست ملک و بورجل باغ
په خوږو خوږو میوو په ګلُو ډک وِی چه ښکاره کړې راته ته په ښکنځل باغ

---

۱. نا خوال.
۲. بوغ، تور رنګی مجازاً چه راز نه شی ساتلی.
۳. سر کوزی، ملامت.

دَ ښه مخ دَ گلاستان بلا هجران دی تل کلونه په خزان ریژول باغ
نور باغونه دَ نوروز په وخت غوړیږی په اهاړ کا غوړیده دَ کابل باغ
همیشه به پرې نارې وِی دَ بلبلو
دا چه ساز کړ نن خوشحال په وَیل باغ

ف

را معلوم شو دَ اورنگ عدل و انصاف دَ ده ښه مسلمانی ښه اعتکاف!
سَکه ورونه وار په وار واړه وژلِی پلار په بند کښ اچولَی په مصاف
که هزار ځله څوک سر وهِی په مځکه یا په صوم تر شمځَی ورولی ناف
څو نیت[1] د ښه عمل سَرَه جوړ نشِی عبادت، طاعت د واړه دِی خلاف
چه دَ ژبی لار یَوه دَ زړه ئې بله په چاره ئې شه ځگر شگاف شگاف
مار په تن دَ پاسه ښه ښایسته روغ دَی ولی نه[2] اندرون لرَی ناصاف
مړنی په کرده ډیر وَیل ئې لږ وِی د نامردُو لَږ عمل وِی ډیر ئې لاف
که دلې دَ خوشحال لاس په ظالم نشته
دَ قیامت په ورَځ ئې خدای مکړه معاف

ق

چه بنیاد ئې پیدا شوی په نفاق[3] د هغه[4] نه طمع مکړه اتفاق
چه وودلې وِی په ذات توره شړیَ سپینول ئې وَ هر چا وَته دِی شاق
چه په باغ کښ رنگارنگ میوه پیدا شِی لَون لَون ئې مزه وِی په مذاق
دَ عسل سَرَه ئې خوره خوږه به نشِی مړغونې چه ترخه دَه په میثاق[5]
دَ دانا به دَ ناپوه سَرَه څه زیست شی کونگَی[6] هیڅکله دَ باز نه وی مشتاق
که اخلاقِ ناصری په یاد ووایی په اخلاق کښ به ښه نشِی بد اخلاق
دَ طاوس سَرَه که زاغ په قفس بند کړې
تر وصاله ئې خوشحال وی په فراق

خر دَ سرو زرو دَ زین نه دی لایق[7] ښه څړَی ور لره بویه موافق
بوالهوس چه عاشقی کا عاشق ندی په خالی هوس ئې مه بوله عاشق

---

۱. څو دِ نیت.
۲. نه د دنه مخخف دی په چاپی نسخو کښ دا مسری داسی ده: ولی تن ئې اندرون لری ناصاف.
۳. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
٤. د هغونه.
٥. یعنی په ازلی تړوُن.
٦. یعنی جغد.
۷. د بدله هم په چاپی نسخو کښ نسته.

نفسانی تاریکه شپه صادق هغه دی
چه سهار غُندی سینه لَری صادق
څه په علم په تلقین سَرَه نور نَشِي
چه راغلیَ له ازله دَی فاسق
د سینا[1] زویَ له ځایه شیخ ملا وُ
آراسته نشو په درس په خوانق
په ادب آداب به نه فائق تر چا شِي
چه له ځایه په فطرت نه وِی فائق
صالحان له ظالمانو نه پیدا شِي
له زاهدَ نه پیدا شِي غل سارق
دَ بد خوی دَ خوی علاج ملکَ الموت دی
نه په ډیر علاج خبر حکیم حاذق
هغه باغ هغه باغوان هغه ئې گل دی
چه فرهاد باندِی بلبل وُ یا وامق
زړه سوخته مینان ډیر دیِ په جهان کښ
څه یوائې یَو مجنون ندَی عاشق
که کارگه غُندی ئې فهم وِی خوشحاله!
هیڅ استاد به شین طوطا نکړی ناطق

ډیر دَ خیال سپاره ترې لاړل معلق[2]
سپور په شا پریښی نه دَی دې ابلق
په دا طشت کښ هَره ورځ وینی توئیږی
ښکارَوَل ئې هر ماښام کاندِی شفق
په ازل چه دا نسق دَ بیلتانه دی
تر ابده به وران نشی دا نسق
وگدای وته به څرنگ پاتو کیږِی
د بادشاه له تنه خیژی دا یلمق[3]
روغ له هاله دَ دردمن په حال خبر شی
چه په زړه باندِی رسا وَخوری شلق
پیدا کیږِی، فنا کیږِی، نه ښکاریږِی
پدا سیند کښ جهازُنه هم زورق
که د مرگ سبق دِ هیر دَی گورې گوره
خپل یاران به درته یاد کاندی سبق
که هر څو په سود سودا گرم لیده شِي
تر ماښامه دَی دَ دې بازار رونق
عاقبت به واړه سترِی شی خوشحاله
که څوک ژاړِی ناړی مرگ گښی ناحق

دریغه سره تش کړَی دا ډک زړُونه دَ فراق[4]
ټول کړلی په تله دَ چا زیات شوی اشتیاق
مرگ به ما قبول کړ نه بیلتون له خپله یاره
څه کړم چاره نشته حکم دا وُ په میثاق
ویش چه په ازل وُ دَ هر چا دَ قسمتونو
غم وُکه محنت وُ په نصیب شو دَ عشاق
څوک په عاشقی ولاړ چه څه پاتو هجران وتوت[5]
اوس به له ما څه غواړِی وَگړِی خوی اخلاق
هر محنت، آفت، شدت، نکبت په جهان ښه دی
یَو بیلتون بلا دَی تر هر څه په اتفاق
عشق ئې دَ زلفینو لکه زهر دَ مارُونو[6]
ښوری په ځگر کښ د واړه لب ئې دِی تریاق
تل سبا بیگا باندی دَ آه د ناوکیو
ووری[7] سپین توبری څه ښادی کا اهل نفاق
تل شهد و شکری که خوشحال خوری گمان مکړه
چه بې هغو لبانُو به خوږ شِي دَ ده مذاق

---

١. بو علی سینا د اسلام مشهور حکیم او فیلسوف د څلورمی هجری پیړی.
٢. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
٣. محشی ورته لیکی چه یو راز کالی دی.
٤. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
٥. دا کلمه په نورو ټولو قلمی نسخو کښ دغسی ده مگر په یوه نسخه کښ داسی ده: چه څه پاتو وه هجران یو.
٦. مارانو.
٧. دَ اوسپنی توبری څه ښادی....

که دَ سرو شونډو سَره غواړي تحقيق[۱]
دَ يمن په ملک به نه وِی دا عقيق

خوله ئې هسته دَه که نيسته نه پوهيږم
دا رموز دَی و هر چا وَته دقيق

په زرگونو راته لاف کړی دَ ياریَ
ما يَو يار پکښ وَ نه ليده صديق

په هر لور می غورزَوِی په سر لگيږم
زمانې کړم لکه سنگ دَ منجنيق

اول غم دَ يار وَ ما وَته غليم وُ
اوس تر دَه نه بَل څوک نلَرم شفيق

په لمړِی قدم دی سر له تنه پرې کا
چه قدم کښيږدې پدا خونی طريق

چه دَ عشق په بحر ډُوب دَی حال ئې گوره
دَ دنيا په حال خبر نه دَی غريق

طلبگار ئې دَ وصال په لوی طلب وی
له ازله ئې راوړَی دا توفيق

آزاده عالم بندی دَی که ئې گورې
د زلفينو په خنځير ئې دِی عتيق

گڼه زيان دَ عشق يوازی دَ عاشق دَی
اميد قطع کړه خوشحاله دَ رفيق

يَو څه بحر دَی عميق
دَ سيماب غُندی حريق

په شنا ترې واته نشِی
څو چه بخت نشی رفيق

په ساحل وَلاړو څه زده
چه څه حال لَرِی غريق

حال د مايو معما دَی
پَت پالی د خپل فريق

چه می يار دَ طريقت وه
په کار نشو هيڅ طريق

يو له بله بهره مومی
په اخلاص او په توفيق

چه ئې زه لَرم په زړه کښ
عجب فکر دَی دقيق

سل بلا دَ جهان کل وَی
جدايی نه وَی تفريق

په نامه به شقيق[۲] نشِی
که څوک نوم کښيږدِی شقيق

پدا ښهر کښ اکبر دَی
دَ خوشحال يار شفيق

ک

چه په رُوی به ئې بخښل شِی پاک نا پاک[۳]
بل سړی نه دَی صاحب دَی دَ لولاک

تر هلال ئې صدقه شم تر بلال (ص)
په اخلاص يَم زه دَ دُوی دَ تلی خاک

دَ بوذرؓ او دَ سلمانؓ ئې درويزگر يم
تَل دَ دُوی په محبت دَی ځما ژواک

ذوالفقار ئې اږدهار وُ دوې ئې ژبی
چه دَ دين مخالفان ئې وُ خوراک

په دا هسِی مړنتوب ئې آفرين وُ
چه په کار ئې محمد (ﷺ) شو فرحناک

که سپاره ئې مَړَنِی دَ لښکر ډير دِی
لاس ځما دَ دلدل سوار دَ زين فتراک

د خيبر په کوټ ئې هسی زور ښکاره کړ
چه له ويخ ئې را ولوړل تاک[٤]

محمد (ﷺ) دَ علم ښهر دَی ئې وَرو
تر قنبر ئې شه خوشحاله خټک فداک

۱. دا بدله په چاپی ديوان کښ نسته.
۲. حضرت شقيق د بلخ يو لوی ستانه دی.
۳. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
٤. چه له ويخ ئی راونړول پاگ.

دال[١] و د محرم دَ صفر[٢] اک[٣]   دَ ړومبی خوری دروښیم څه یک[٤]
دَ دوهمی خور ړونبیه اتلسمه   دَ دریمی خوری یا[٥] مه وکړه شک
څلورمی خوری[٦] دال چه سَره ید شِی   دَ رجب دی ب[٧] ویج د شعبان دک[٨]
دَ روژې د میاشتی جک[٩] پوره حساب دی   حې[١٠] شوال ذی القعده بط[١١] ذوالحجه وک[١٢]
چه په هَرَه میاشت کښ دوې ورَحْې دِی نحسی   هم دغه دَی چه حساب وشو خوبک
بیا وروستیَ چارشنبه دَ هری میاشتی
نحسه ورځ دَه، وایی ښه خوشحال خټک

که زه نه وَی تا به ځان لَره بلل څوک   په پالنگ به دی دا هسی در ختل څوک
واړه عشق دَی چه ئې سر راته گیاه کړ   گڼه[١٣] زه په ځان مین دَ سر ښندل څوک
چه پتنگ ته روښنایی دَ څراغ ښکاره شی   نور له څراغه نه ئې غواړی جار وتل څوک[١٤]
بدرگه که محبت را سَرَه نه وِی   یک تنها به په خونخواری لاری تلل څوک
دَ دې[١٥] میُو پیالې ډیرُو دِی آخستی   ولی ما غُندی به نه وی لا یعقل څوک
دَ زنخ په څا دِی بند دَ شونډُو مست ویی   روغ هوښیار به په کوهی کښ پریوتل څوک
چه پخپله[١٦] راته وایی چه وایه   کنه زه دَ مینی راز ښکاره وَیل څوک
ته مِی وژنه دَ قصاص اندیښنه مکړه   دَ خپل خون په تور به ونسم[١٧] یو بل څوک
ښه خو دا چه دَ چا نوم پکښ یادیږی   په فانی دنیا به نه وِی ژوندوی تل څوک
تا پخپله سپینه خوله و خوشحال ورکړه
گڼه دَی دا هسی شونډی کښلول څوک

---

١. دال یعنی څلورمه او (و) یعنی شپږمه ورځ.
٢. په دی بدله کښ پر زاړه نجوم مطابق د ابجد په حساب د هری میاشتی نحسی ورځی بیان سوی دی.
٣. یعنی لمړی اوک یعنی شلمه ورځ.
٤. ی یعنی لسمه اوک یعنی شلمه ورځ.
٥. ی یعنی لسمه یا یعنی یولسمه ورځ.
٦. ی یعیی لسمه او دال یعنی څلورمه ورځ چه دواړه حروفونه ید کیږی.
٧. ب یعنی دوهمه او یج یعنی دیرلسمه ورځ.
٨. دال یعنی څلورمه اوک یعنی شلمه ورځ.
٩. ج یعنی دریمه اوک یعنی شلمه ورځ.
١٠. ح یعنی اتمه او ی یعنی لسمه ورځ.
١١. ب یعنی دوهمه او ط یعنی نهمه ورځ.
١٢. و یعنی سپږمه اوک یعنی شلمه ورځ.
١٣. کنه.
١٤. نور له څراغه دَ ده غواړی جار وتل څوک.
١٥. د دیو میو.
١٦. ته پخپله راته وواپې چه وایه.
١٧. ونسیم.

مرد هغه چه همت ناک برکت ناک | دَ عالمه سَرَه خوږ په زیست و ژواک
مخ ئې مخ، قول ئې قول، عهد ئې عهد | نه دروغ، نه ئې فریب، نه تش تپاک
لَږ ویل ډیر ئې کوَل په خاموشی کښي | دَ غنچې غُندی خوله ډکه سینه چاک
چه خبره د پستیۍ د بلندی شي | په لوئی لکه اسمان، په پستی خاک
په تمکین کښي لکه سبر په پستی[1] کښي | په هر لور څانگی ږنگوری لکه تاک
لکه گل شگفته روی تازه په باغ کښي | همیشه دَ ښو بلبلو پر بلغاک

چه دا هسی ښه ویل کا زه حیران یم
چه خوشحال راوړ له کومه دا ادراک

نه[2] په خوله گولۍ خوړلي دَ ټوپک | نه نمړی دَ لیئمانُو دَ ښانک
که دَ تن وینی یو جام وڅښې لانبې دیِی | نه اوگره دَ بخیلانُو یَو کاشک[3]
که اوبه دی دَ بخیل دَ منگی وڅښې | ستا دِ وَخیژِی دانه په چنغړک
نه دَ شوم دَلاسه سل بیری خوړلی | نه[4] د مرد دلاسه پانړی دَ پالک
دَ نامرد سَرَه مکې ته رسیدلی | ښه دَ مرد سَرَه په بید بید یا ورک
مخ دِ سوَی دَ دوږخ په لمبو ښه دی | نه چه سم کړې وَ ممسک وته ورسک[5]

دَ منت سره حلوا مه خوره خوشحاله
تر حلوا نه لا بهتر دَی وچ کنډک[6]

ل

اقربا راته اقرب شول | رضا من مِی په تعب شول
دواړه ترُونه مِی نااهلَ | ابو جهل، بو لهب شول
زه ئې بند کړم په مغولوُ | په خانی[7] او په منصب شول
رشوتونه ئې قبول کړه | په تلاښ کښي زوز و شب شول
دا لوی زویَ می لوی مشه | دَ زرو بلا سبب شول
زه ئې هند لَره روان کړم | په نشاط او په طرب شول
خپلخانه می شوه په غُرونو | پرې کارُونه پیښ عجب شول
ناز پروره زوی مِی واړه | په فریاد و په شغب شول
چه ئې نمر لیدلَی نه وُ | په څنگلو تشنه لب شول
درست اولس قبیله واړه | گرفتار په ډیر غضب شول
په آه آه دَ فراقجنو | زړُونه وړی دَ عنب شول

---

۱. په سخا کښې.
۲. ښه.
۳. د قاشق مفغن دی.
٤. ښه.
۵. ورسک: وربوز درلودنکی اوگردنه درلودونکی غر یا د کلا برج (سیند).
٦. دلته کنډک په معنی د یوه ټوک ډوډۍ دی.
۷. په خانیو په منصب شول.

خوشحال نه مونده ختېکوُ
کښ ئې هر څو په طلب شول

بد زحمت شی په باژُونو یو یو کال | نوم ئې څه دی په پارسی سیه پیخال
طعمه اَچَوِی طلب دَ اُوبو ډېر کا | تور پیخال کاندی دَ لویو په مثال
په نبات دَ غوا په غوړ سَرَه باز صاف کا | یا علاج د سنگَتا وکړ دم در حال
دَ سنگتا و ترتیب اوبه دَ دریاب واخله | د صحرا په غوشیو تاوده سفال
پکښ اچوه چه ښې اوبه په جوش کا | بول[1] ناس، نبات پکښې مثقال مثقال
دا سنگتا وکه دَ اوبو سَرَه باز څښینه | فائده ئې تجربه دَه دَ خوشحال
که یوه ذره لونگ هم پکښ وینه
په ښیښه کښ ئې ساته په ماه و سال

په درست جهان به نه وی یو د ما غُندی وی رسوا بل[2] | ورځم توره وکښلې چه مین واروم په تا بَل
یو تیر د وَویشتمه چه د ما دَ درد دارُو شو | هان اې د ما طبیبه! چه ښه روغ نه یَم یَو بیا بل
که سبرکه عرعرکه صنوبر ستا تر قامته | څه نوری دَ باغ ونی؟ چه په څیر ستا دَ بالا بل
نن ما وته چا ووې چه اشنا غواړې خپل تیغ ته | دَ خدای دَپاره کوم به له ما به وی اشنا ستا بل
ستا زلفو می زړه یووړ سترگی ستا راته پخو دی | تاراج به دا ترکان کا نه به څیز یوسی په غلا بل
نه ننگ لَرِی نه شرم تا وې هر چه عاشقان دی | بې ننگ دِی که بې شرمه هیڅ عاشق نشته تر ما بل
ملا ئې فتنه گر دَی ور ښئی فتنی جنگونه
تعلیم ته ئې خوشحاله زر پیدا شوی یَو ملا بَل

چه په زلفو ئې پابست شول | دَ ماهی غُندی په شست شول
دَ خمار ویره ئې نشته | چه دَ شاه دَ سترگو مست شول
چه په لام[3]و بې ئې مینه | دَ سرو میو مَی پرست شول
دَ هغو ښادی به تل وِی | چه دَ شاه دَ غم تر دست شول
چه دَ خولې رموز ئې بیا موند | عاشقان له نیسته هست شول
دَ خوشحال خلاصی له کومه
چه ئې تا غُندِی په کست[4]شول

خپل پردِی چه دَ شمشیر شول | کشتنی تر شماره تیر شول
توره وَنغاړه خوشحاله | اوس به څو وَژنې چه ډېر شول
که صاحب[5]وکه تُر سم وُ | ختېک ډېر دَ دُوی په څیر شول
هسی چارِی کا ستا زویَ | چه آتش[6] شاهی بیگ هیر شول
چه نظر وَکړم خپل ځان ته | څو غمُونه را چاپیر شول

---

۱. یعنی د انسان بولی.
۲. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
۳. ل،ب: لب.
٤. قست.
۵. که ساهب وه که تور سم وه.
٦. د مغولو طرفداران او د مرحوم شاعر مخالفین وه.

دا پیری ده که طالع دَه　　چه گیدړ وه راته شیر شول
هیڅ دم مه وهه خوشحاله!
چه نبات درته گنډهیر شول

دَ ښه یار دیدن وَی تَل　　سَرَه ځای چمن وَی تَل
تر کنار او تر آغوش مې　　هغه گلبدن وَی تَل
لکه سیب ځما په خوله کښې　　غه[1]شیرین ذقن وَی تَل
رقیبان وَلاړ له ورایه　　له ما هم سخن وَی تَل
جدایي نه وَی له یاره　　سَرَه ځان و تن وَی تَل
مه مانې وَی مه عتاب وَی　　په رقیب شیون وَی تَل
دَ خپل یار دَ کوڅې خاوری
دَ خوشحال وطن وَی تَل

راشَه بر چشمم نشین ای شاه خوبان چگل[2]　　لمعۀ خورشید را بر چشم باشد جای تل
تا وَیل قند و نبات و شهد یکجا دیدۀ؟　　آری آری آن دهان و آن لبان و آن وَیل
سر[3]دهم تا هر چه فرمائی ترا فرمان رواست　　از تو حکم ای پادشاه مهو شان از ما منَل
ځار و قربان تو گردم گر به تیغ خود کشی　　نی به تیغ دیگران خونم ترا باشد بحل[4]
نن بمن میگفت در کوی تو میرفتم رقیب　　شوخ چشمی بر نه میگردی ازین کو بر شړل
څو په تن گشتم ضعیف و لاغر و خوار و نحیف　　نیست اندر فرقت خوبان مرا خوب وخوړل
تا جفا و جور از حد و نهایت بیش کړ　　من نیاز و عجز و زاری مینمایم یَو په شل
تل سبا بیگاه آه و ناله و فریاد ماست　　بر دل سختت نشد تاثیر زاری و ژَړل
هیچیری مثل تو دلبری نیاید در نظر
زین سبب خوشحال میل دل نمیدارد په بل

مخ دی لاله گل دی لا بهتر تر لاله گل　　سرې شونډې دِ مل دی لا بهتری دِی ترمُل
ډار کړمه لازم شم چه پریشانی کړې خبری　　مښک دی که عنبر دِی ستا پریشانَ پریشان کاکل
زلفی دی ښکاره کړه چه خجل شِی په خپل کار کښې　　څه لَره ښیوه کا لکه سَتا زلفی سنبل

نه زه ملک غواړم نه مال　　نه دَ دهر نور جنجال
نه په تله دَ جهان غم کړم　　نه په راغله ئې خوشحال
دَ اسفل فکرُونه نه کا　　په اعلی ختلَی[5] فال
په اسمان باندی پیره کړم　　دَ همت په پر و بال
دَ خپل خدای منت را باندِی　　چه ئې رانه کړ بل خیال
بخارا بخښم هغه یم　　په دیدن دَ یوه خال

---

١. غه مخفف د هغه دی.
٢. چو گل.
٣. سرور ما هر چه.
٤. بحل عربی دی یعنی بخښلی.
٥. ئې قیل و قال.

وَ جهان وَته ئې شا دَه
که خوشحال مُومِې وصال

یو ځله که ووینمه بیا وچلوی دَ یار خپل
نور به تر قیامته شکر وایَم دَ دادار خپل

هر چه بار ئې پریوت په ځای پاتو شه له ملونُو
بې وفا یارانو تیارَی وَکړې دَ بار خپل

ښه سَرِی پردَی په دلاسا په نیکښن خپل کا
کومه ښاغلتیا دَه چه څوک بد کا زړَه دَ یار خپل

درد دَ زړه پنهان ساته که وینی دِ ځگر شِې
مه وایه دښمن ته که د دم خیژی اسرار خپل

زه خو امیدوار یَم کُندی وِی چه مرهم کښیږدِی
پسله انتظاره په پرهار دَ امیدوار خپل

حکم حکم ستا دَی که آشتی کوې که جنگ کړې
ما له لاسه واچوه اوس حکم انتظار خپل

زړه که عافیت غواړې نظر په کښلیو مکړه
هر چه کښلی گوری نور د واچَوِی قرار خپل

گبر که ترسا دَی که جهود که مسلمان دَی
دین قبله لرِی، زما قبله دَی مخ دَ یار خپل

مه وایه و چا ته دَ خاطر له درده دُوکه
اې ځما لیمه چه څوک به نه مومی غمخوار خپل

یَو ځله دَ زړه په غوړو فهم کړه خوشحال ته
تا وته چه عرض کا گښُی گښُی دَ زړه زار خپل

م

آشفته دی دَ جمال یم
همیشه دی پدا خیال یم

نورُو مینُو ته مِې شا کړه
مین ستا په زلفو خال یم

چه مِې اُوښی په گریوان ځی
دا په تا پسی بې حال یم

ځای مِې ته یې په خاطر کښ
ته ریحان یې زه سفال یم

نور مِی هر څه فراموش دی
آرزومن دی دا وصال یم

لا د مهر وَیَل پریږدَه
په ښکنځلُو دی خوشحال یَم

په مردن پروا دار نه یم
په زندان پروا دار څه[1] یم

یو غصه دوهم بیلتون دَی
چه په اور په اوبه زه یم

اشرف خان[2] دی راته کښلی
زه خو خوښ په خط دَ ده یم

پنځه میاشتِې یم په نبد کښ
بابا ډیر ډاډه په زړَه یَم

زویه ما خو غم دَ تا کړ
چه ته ښه یې زه خو ښه یم

چه فلک سَرَه سر باسی
په همت کښ هغه زه یم

کړه یې نه دِی بې حکمته
زه خوشحال دَ ده په کړه یَم

په زړه تر یار ځاریږم دَ پتنگ غُندِی پیرې کړم.
یَوازیدَی په دا کار کښ که په خوله ورته ښیرې کړم

یو باغ دَی دَ گلونو چه وَما وَته غوړیږی
چه یار را سَرَه ناست وِی ورته زه دَ ناز ښیرې کړم

عاشق می پاتی نشو پریږده پخی پرتې اوسی
ښائِې چه بوالهوس ته دَ عمزې توری تیرې کړم

---

۱. نه یم.

۲. د خوشحال خان د زوی نوم دی، چه تخلص ئې "هجری" او د پښتو یو مقتدر شاعر دی.

چه ځای مې په گلشن وُ هغه زه وم راشه گوره
په هر چرته چه دروممٖ په گلخن باندی دیرې کړم
دا زړه دی که قسمت دَی که څه نور څه کوډی موډی
چه زه ئې مبتلا د ستمگری په شیرې کړم
چه ته له ما نه ولاړ شې، که بالښت که نهالی وی
په درسته شپه چه ژاړم په ژړا دواړه ترې کړم
که پایم په دنیا کښ زه خوشحال په دا زوړوالی
دَخپلوُ دَ پردیُو به لا څو مینی سپرې کړم

ته دلبره که عذار یې زه وامق یم
ستا په مینه کښ هر گوره موافق یَم
ته که له ما نه پایې معشوقه یې
زه به بې له تا په څو پایم عاشق یم
ته تل خانده هوسیږه څما زړه یې
غم به زه کړم چه همیش دَ غم لایق یم
پتنگ ځان په اور کښ وَویشت دا ئې ووې
که می لاف دَ مینی وَواهه صادق یم
که د غشیو باران را باندِی وشی
که به سترگې له تا واخلَم منافق یم
چه و تورو خاورُو هسی حسن ورکا
ه حیران پاتی په صنع د خالق یم
د نیمگړو طبیبانو دارو اور دی
زه خوشحال په طلب ستَړی د حاذق یم

تا چه زلفی کړې خم خم
ځکه نه وایې سم سم
تا چه سترگی کړې راپورته
پکښ زه وینم غم غم
څو به ته لکه هوسی یې
تل له ما گرزې رم رم
دَ خوبیَ کار په تا دی
نن په دا دور تم تم
که دی ډیر نه وِی په زړه کښ
خوشحال یاد لَرَه کم کم

تا خو یاری پرې کړه واړه زه در پسې دروممٖ
څو در پسې دروممٖ هونبره ډیره خواری موممٖ
هیڅ په ما پوهیږې نوم می څه دی ستا په عشق کښ
قیس دَ لیلی وُ، تا ویشتلی زه لیس نوممٖ
زه څه هغه نه یم چه خوښې غواړې له ما نه
تل دی د غمونو لبالب جامونه شوممٖ
هر چه شهسواران دی واړُو وَتیځلی[1] وړاندی
زه دَ دُوی په منډه دا یم[2] ځم ورپسې دروممٖ[3]
ځار تر تا رسوله[4] (ﷺ)! تا می یار لیده په سترگو
راشه را نیژدې شه چه دی دواړه کَسِې چوممٖ
یو لوری مِی نشته مینی هسِی سر هوا کړم
باد غُندِی خوشحاله په هزار طرفه دروممٖ

څه عجب زیبا صورت دَی چه زه پابست دَ ده یم
راشی وگوری عالمه چه په څو تر دست دَ ده یم
دواړه زلفی ئې دَ زړه په قصد دسرَه شکست کړې
زه په ځان و زړه بندِی په هر یوه شکست دَ ده یم
زه حیران یم له دې حاله چه دا چا عالم ته ووې
چه همه عالم خبر شو، چه زه هم نشست دَ ده یم
آوازه شوله په دهر نیک بد واړه خبر شول
چه څما اشنا یَو بت دی زه هم بت پرست دَ ده یم
درسته شپه ئې په هر غولی زه وَلاړ نارې وَهمه
چه اې خلقو عیب نشته که مستی کړم مست دَ ده یم

---

١. یعنی تاخت ئې وکښ.

٢. یعنی لار او شهراه.

٣. لغوممٖ.

٤. ځار تر تا رسول شم.

که دا خپل صورت دی نیست په عشق کښ نن کړې اې خوشحاله!
بیا دَ ځان دَ هستی[1] لاف کړه، وایه زه هم هست دَ ده یم

چه دا هسی دی له جوره مشوش یم   له آزاده می حذر کوه درد کش یم
که قوت دی دَ هاتی په زړه مزری یې   زور قوت را باندی مه کوه آتش یم
دَ جنون بخره می اوس نده هاله وه   چه مین په هغه یار پریوش یم
څوک به ما غُندِی یَو هیښ په زړه ساده وی   چه وفا غواړم له کښلیو په دا اش یم
راته څه وایې، چه ته په چا مین یې   په ایمان به درته وایم پنج[2] و شش یم
که په در می زر خرید گرزی بی شماره   و خپل یار ته زر پیرو دی دَ حبش یم
طعام خورم مزه می نه درومی تر ستونی   همیشه د شیرینی مزه جش یم
غم د اور له تا وه زر لَری چه قلپ وی   ځما څه اندوه له اوره چه بې غش یم
د دې دور حریفان که شوده پیۀ دِی
زه خوشحال دَ شودو پیو په سرش[3] یم

ځما خوب له اندیښنو نه شی بیدار شم   و عالم وته په دا تهجد گذار شم
غرُونه غرُونه گناهُونه را په یاد شِی   وَ خپل خدای وته گویا په استغفار شم
استغفار په خوله په زړه دَ شر فکرُونه   بیا له خپله استغفاره شرمسار شم
دَ دې دور دَ شیخانو حال می وکوت   چه ساعت ور سَرَه کښینم ترې ویزار شم
ما دا هسی شیخی دوی[4] وته بخښلې   په محشر د دَ رندانُو سَرَه شمار شم
چه حلال کسب ئې نه وی شکرانې خوری   خدایه بځن[5] په شیخی دَ شیخ مکار[6] شم
دانا تار چه په جلی ذکر شیخان کا   کله زه په تاخت راضی په دانا تار شم
چه څرگنده سربازی کاندِی دَ تورُو
زه خوشحال ختهک تر هسی هنر جار شم

چه دَ عشق په ملک ندیم یم   دَ اندوه په ملک مقیم یم
نه بهښت وَته هوس کړم   نه په ویره دَ جحیم یم
بند دَ یار په اختیار یم   آزاده له هر نعیم یم
سینه زه لَرم روښانه   تا ته تور سیه گلیم یم
هغه قول چه ما کړَی   په هغه قول مستقیم یم
خلیفه[7] اصل ځما دی   لوی نسب یم که یتیم یم
که نور اوس دَ مینی لاف کا   زه عاشق په یار قدیم یم
په غه اور چه عشق ئې نوم دی   گه براهیم کله کلیم یم
دَ یوه نفس دَپاره   په امید، وهم، په بیم یَم

---

۱. دا هسی.
۲. محشی ورته لیکلی، چه د ابجد په حساب ۵، و) پنځه او شپږ راځی، چه (هو) ځنی جوړیږی، یعنی په هومین یم.
۳. محشی ورته (پیروی) معنی لیکلې ده، په یوه نسخه کښ (د مخ رش یم) هم راغلی دَی.
٤. دیو ته.
٥. بځن یعنی وږ سترگی، حریص.
٦. په ځنی نسخو کښ د مکار پر ځای رحمکار راغلی دی.
۷. تلمیح دی په دې آیت شریف اِنی جاعل فی الارضِ خلیفه.

زه خوشحال په خرابات[1] کښې
گرم په امانت عظیم یم

چه ستا له زیبا مخه چیری گل وته نظر کړم.　　پخپلُو سترگو خیر شم چه که ښح[2] پکښې خنجر کړم
چه ستا له زیبا مخه ځوک بل مخ راته وستایی　　یو هسی قهر راشی چه که غوځ ئې دغه[3] سر کړم
که هر څو دَ بهار گلُونه ښه دی په چمن کښې　　یو گل به په ښایست کښې ستا له مخه برابر کړم
دا مه[4] وایه و ما ته چه ته ولی وَر په ور شوې　　خپل مخ وته ووایه چه ئې ولی ور په ور کړم
خاطر می څه خو خلاص وُ فراغت وم له غمونو　　چه مخ دی را ښکاره کړ زه دِ بیا په نارو سر کړم
که واړه خزانې دَ شاه جهان بادشاه ځما شِی　　همه واړه به زه په یوه خال دَ خوبا ورکړم
رشتیا خبره ښه دَه راته غوږ باسه خوشحاله
که تیر تر سر و مال شوې ځما ځانه خوله به درکړم

څه زه څه می مجال دَی چه به وَوایم ستا یار یم　　دا هونبره عزت لږ دَی چه گدای د دَ دربار یم
چه ما زهد، تقوی، طاعت، بندگی لَره ځوک بولی　　زه کله ستا له عشقه وَ بل کار وته وزگار یم
په لویه ورځ به ستا په گریوان ښخی کړم منگلی　　څه ته څه دی ویَل دی، ستا د خون څه پروادار یم
په ما باندی ته تل د واړُو سترگو عزیز یې　　که ستا تر فهم هر څو تر دا تورُو خاورو خوار یم
سودا دَ یار دَ وصل که په سر شِی پایمال شی　　دَ سر و مال به هیڅ صرفه وَ نکړم خریدار یم
چه وَمرم عزیزانُو تور کفن را لَره بویه　　پدا سبب چه زه دَ تورُو سترگو سوگوار یم
هزار ځله په کال کښې یَوَه میاشت دَگلُو وخت وی　　دَ یار په صحبت زه محبوبَ تل تازه بهار یم
څه جک وهې ناصحه چه وَ ما ته نصیحت کړې
در دروم‍ه خپل روزگار کړه زه خوشحال پخپل روزگار یم

چه نظر دِ په ټیکَ[5] د تور وربل کړم　　دَ جهان بادشاه دَ ځان مخی ته بل کړم
لا د ما طالع بهتره تر هر چا دی　　چه دا هسی کښلیو سترگو ته کتل کړم!
دَ سرو شونډُو په شرابوُ چه بیخود شم　　د مستی رقیبانوُ ته ښکنځل کړم
اجابت به ئې لا کله تاثیر کاندِی　　چه دعا د دَ وصال په سحر تل کړم
چه می زړه ورپسې سه[6] هونبره سرېږی　　چه په مخ ئې پرهارُونه په چیچل کړم
د ښه مخ مینه می نه دروم‍ی له دله　　که تَل غوږ دَ ناصحانوُ په ویل کړم
په صوعت می پرهارُونه دی خوږیږی　　په وار دَ هر پرهار دارُو به تل کړم
دا داغُونه چه می سږ په زړه بنځوس دِی　　تر بل کال به ئې دَ عشق له لاسه سل کړم
چا په زور را لَرَه غم نه دَی راوړی　　وَ خپل زړه ته ئې پخپله راوستل کړم
ازلی می دَ غم بخره ده راوړې　　غم که نورُو لَرَه دروم‍ی زه ئې خپل کړم
یو نیکبخت ساعت به وِی چه راته غوږ کا　　چه په وَر ئې په فریاد ژَړَل کړم

۱. په خیر آباد کښې.
۲. سیخ.
۳. که غوځ د هغه سر.
٤. و مه وایه.
٥. یو پسوال دی، چه ښځی ئې پر ټیکو ځړوی.
٦. سو.

چه لا ښهر دَ دهلی شته خوشحاله
څه فائده که وران په آه سَرَه کابل کړم

چه په خوب شم ستا له خیاله سَرَه خواب کړم — چه بیدار شم دَ مخ سود دِ په آفتاب کړم
چه می ستا دَ خولو بوی تر سپږمو تیر شو — نور به څه مینه په مښک او په گلاب کړم
بې نصینه لیدل نه میسر کیږی — په لیدو پسی که هر څو اضطراب کړم
ښه لیدَل ئې په مثال آب حیات دیَ — دا تشنه خاطر به کله پرې سیراب کړم
په ښکنځا می کله کله سر افراز کړه — هغه دم چه دَ سوال هیله په خواب کړم
ما ته څه وایې چه چا هسی خراب کړې — چه دَ حال پوښتنه نه کړې تا خراب کړم
ما ته مه وایه چه ولی پیچ و تاب شوې — ستا دې تورُو زلفُو هسی پیچ و تاب کړم
چه له مخه دِ پلَو واخیست لمبه شوې
بیچاره خوشحال دِ درست سَرَه کباب کړم

څو ژوندَی یې دَ زرق مه کوَه هیڅ غم — خپل قسمت به در رسیږی بیش و کم
قابل غم دَ ننگ و نام کا په دنیا کښ — نه په غم وِی دَ دینار او دَ درم
قارون لاړ تحت الثری لَرَه لا درومی — موسی (ﷺ) پاس په علیین کښیښ قدم
پسله مرگه ښخ دَ مرد تر قدم ښه یم — گور می مه شه دَ نامرد له گوره سَم
دَ خوشحال قدر که اوس په هیچا نشته
پسله مرگه به ئې یاد کا ډیر عالم

چه په ما باندِی مین باندِی مین یم — چه ځما په غم غمجن زه ئې غمجن یم
ما وې یَو زمان که بیل شم زه به ومرم — چه جدا پایم له یاره دروغجن یم
که دَ ښو خاوری[۱] ئې نه یم باری شکر — چه دَگرد په دود ئې نښی په لمن یم
په نور څه می دَ خاطر دلاسا نشی — په جهان کښ آرزومن دَ ښه دیدن یم
خوبه راشه! ما اوده کړه چه پخښو[۲] شم — په فراق کښ په ژړا ژړا کړمن یم
که رقیب په دا خبر شی ترو به څه کا — چه له یاره سَرَه زه لاس و گردن یم
یمانی چهره می ولاړه حبشی شوه — دَ فراق په اور ئې سوَی لوغړن یم
زه دَ دوو په ځای درې گواه لَرم په عشق کښ — رنگ می زیړ، سترگی لندې، زبون په تن یم
ته محبوبه له شیرینه د دې وخت یې!
زه خوشحال دَ اوسنِی دور کوهکن یم

څوک خو به کیده واړه به نه وه سَرَه سم[۳] — ته د کښلیو سر یې، نور تر تا دِی واړه کم
یو کلی یا دوه چه ئې ستاینه کا دا ډیر دی — چون کښلی هغه دَی، چه ئې ستایی درست عالم
وخوځه په باغ کښ رنگارنگ گلونه گوره — گل دی دَگلابُو دَ گلونو مقدم
څه لَرَه اې میاشتی ته خپل مخ ستایې و ما ته — دَ یار په مخ می نور ځِی ستا په مخ درومی تورتم
مخ ئې لکه اور دی، پرې پرتې دِی توری زلفی — څه رنگه بازی کا په سره اور کښ تورا رقم
څوک چه ډیر ډیر گوری یار، دَ زړه مینه لریږی — څو ئې ډیر ډیر گورم، پرې مین شم دم تر دم

---

۱. خیری.
۲. ارواښاد، خدای بخښلی، آزاد، په یوَه نسخه کښ بخشو راغلی دی.
۳. دا بدله په چاپی دیوان کښ نده راغلې.

تا وَيل خوشحاله که مې غم لرې په زړه کښې
خوښ اوسه خَوښې کړه تل تر تله ستا څه غم

چه بازئ په جهان کړم هغه زه يم
هم ئې پوسم[1] هم ترې يوسم اړې پر نه يم
و اغيار ته لکه کاڼې موم وَ يار ته
په سختي او په نرمي کښې هغه زه يم
و بلا ته دَ اختيار توره په لاس کښې
و قضا وته تسليم په شان دَ مړه يم
لکه بوټې دَ کيميا په مرغزار کښې
چه په حال مې خبر دار شې دَ هغه يم
تندر هم ځما له ذاته نه پيدا دی
په سپين زړه که دَ باران سپينې اوبه يم
په هر نام چه دِ رضا هغه مې بوله
آدم زاد، فرښته، پری، بوده، ليوه يم
دَ کونينُو ننداره دَ زړه په عين
دَ ويښ والې په دود کړم تا ته اوده يم
دَ هر چا بازار ځما په سودا تود دَی
خبر دار په سود دَ بحر هم دَ غره يم
هم دَ اُوښ غُندی هلک سَرَه په لار ځم
چه په بده لار مې بيايې هلته نه يم
هم مې څيز هم مې نا څيز کا په زمان کښې
زه خوشحال په حال خبر نه يم چه څه يم

څو به ستا دَ ديو غمونو زغمل تل کړم
دَ يارانُو کمې نشته يار به بل کړم
په قراره قراری دِ ياری پرې کړه
دَ نيمگړی نيت و چا وَته ويل کړم
چه وعده دی دَ وصال چيری خطا شِې
په ژړلو خاوری ختې دَ بورجل کړم
هر طبيب لَره چه وريشم ناقص وی
چه له حاله ئې خبر شم ځنې تلَل کړم
نور به هسې يک تنها له خلقو اوسم
دَ هر چا سَرَه چه کښينم غم حاصل کړم
بلا پيری زړه لرم دا ئې عادت دَی
غم وَ بل لوری ته درومې زه ئې خپل کړم
چه منگې مې تشول دَ مَيُو زه وم
اوس نور ډکې پيالې اَخلی زه کتل کړم
منکری دَ عاشقئ سَرَه مله دَه
په انکار که دروغجن يم دروغ سل کړم
خالی لاس ورځنې ځم هيله مې نه وه
چه ډک زړه به ئې له ډکه باغه تلَل کړم
پدا هونبره هوښياری هسې هيښ يم
څوک چه زهر راته نوش کا، هم مَنَل کړم
غر گناه راته دَ خس غُندِی ښکاريږی
چه په مهر کرم رايشم بخښل کړم
هر غزل مې په بياض باندِی وگوره
زه خوشحال ختک دَ زړه په وينُو کښل کړم

چه مين دی د زلفينو په سلسل يم
خود پخود وَ ليونتوب وَته مائل يم
وايِی ته به دَ مجنون غُندِی مين وې
که وَ چارُوته مې گورې ترې فاضل يم
ما به څه پوښتنې چه څه لَرَه زړه تنگ يې
ستا دَ تنگې خولې په فکر کښې تنگدل يم
دَ گلونو په ليده دِ مخ را ياد شی
ځکه هسې په گلگشت دَ چمن تلل يم
په ځير ځير راته کاته کړې ځيروې مې
چه دِ زړه هسې جفا کړه اوس دِ خپل يم
لکه څوک چې پخپل دين کښې مستحکم وی
هسې زه دَ يار په مينه مستقل يم
چه جدا له خپله ياره ژوندی پايم
زه په دا ژوندون له ياره تل خجل يم
دَ نفر غُندِی مې عذر چاره نشته
هر چه ما وَته څه وايې په منَل يم
لکه څوک چه خواړه شهد وَخورِی خوښ شی
هسِی خوښ دَ شکر لبُو په ښکنځل يم

۱. پوسل: تربيت او روزنه او پالنه.

زه[1] خوشحال په گلریزی کښې بهار راغی
په زیبا وَیَل هر گل ته مقابل یم

حیران یم نه پوهیږم چه زه څه یم څه به شم　　له کومه یم راغلی بیا به کوم لُورِی ته ځم
خبر دَ هغو تللیو بیا په بیارته چا رانه وړ　　له حاله له احواله ئې که هر څو څوک پوښتنم
دلې چه څوک لیده شِی نن[2] ئې شپه پدا بانړه[3] کښې　　آخر ئې له دې ځایه وار په وار واته گڼم
جهان یَو کټوری شُو زه په مثل دَ میږی یم　　حیران پکښې جار وَزم لاس وپښې پکښې وهم
په هیج[4] کله زړه ښه کړی کله زړه په هیڅ بیا بد کړی　　په کام که په ناکام دی واړه باد دی پیمایم
دنیا وَته چه گورم کار و بار ته دَ وگړی　　دَ اوړکیو تماشې دی زه ئې هم ور سَرَه کړم
چه ته پرې مبتلا یې که دِ مال دَی که دِ ملک دی　　دا واړه بې له خوبه بې له خیاله نه وینم
چه تور ویښته دِ سپین شول خوی دِ نور نشو خوشحاله
باور کړه اوس ناحق دَ سړی نوم درباندِی ږدم

دَ صفا په لارِی نه یښې قدم　　همیشه له درویِشی وهی دم
هغه کله شیخ، ملا، ولی، درویش دی　　چه نظر په سود زیان په مدح وذم
درویشان په تفاوت ندی راغلی　　خپل پرَدی په سترگوُ واړه گوری سم
دَ درویش تر زړه به نه رسی دا دواړه　　آئینه د سکندر که جام دَ جم
و درویش علم په درس په مکتب ندی　　تل نظر لَرِی په لوح او په قلم
که څلور دِی که پنځه که شپږ اُوه دِی　　دَ درویش تر شرقه غر به دی یوسم
نه په نون دی نه په میم دَی نه په جیم دی[5]　　کامل پاس په لام وهلَی دَی علم
چه ذره طلب دَ نمر کاندی خوشحاله
په همت مه شه ته هم تر ذرې کم

دا نه وایم وَ چا ته، چه پارسا یم فاسق نه یم　　دَ خدای منت را باندِی چه هر څه یم منافق نه یم
یا ما زده ستا په حسن، یا ځما په مینه تازه ده　　که هر څو کښلی ډیر شی نور په هیچا عاشق نه یم
د مخ مشال دی بل کړ دَ پتنگ غُندِی پرې راغلم　　بیا ته به راته وایې، چه په عشق کښې صادق نه یم
که ته لکه لیلی یې ما مجنون بوله په عشق کښې　　که ته لکه عذرا یې زه هم کم تر وامق نه یَم
یا مست یا لیونَی یم یا می نه زده کار د مینی　　ښکاره ښکاره وَیل کړم دَ رازُنو سارق نه یم
دَ هر ښهر په کوی کښې ناقصان طبیبان ډیر دی　　که هر څو پسی گرزم زه لا پیښ په حاذق نه یم
څو ذکر څو مذکور کړې تل ځما دَگمراهیَ　　انصاف ښه دَی زاهده زه مخلوق یم خالق نه یم
دروغ وعده هم ښه دَه دَ سړی دَ زړه امید شی　　یو تش مهر خو وَکړه که دَ ډِک دِ لایق نه یم
که وایې هغه وایه چه دَ عشق دَ محبت دِی
که نور څه راته وایې زه خوشحاله شایق نه یم

---

۱. د خوشحال.

۲. نن میشه په دا.

۳. له کلی جلا یوه کوچنی بنا بانړه بولی.

٤. که زړه په هیڅ ښه کړی که نه زړه په هیڅ بد کړی.

۵. په دې بیت کښې نون اشاره ده ناسوت ته او میم ملکوت او جیم جبروت، او لام عالم لاهوت ته، چه دا د تصوف په اصطلاح خاص عالمونه دی.

دَ خپل یار مینی په زړه هسی بیمار کړم   چه په درد کښې ئې هر گوره ناقرار کړم
چه ناقص مِی دارُو کا پرې نه رغیږم   دَ حاذق طبیب طلب په کوم دیار کړم
توری سترگی، توری ورځې، توری زلفی   دا همه توری بلاوی[1] زه ئې خوار کړم
که یَو تَش نظر دَ مهر راته وکا   دَ دنیا واړه منصب، مال به ترې جار کړم
زه خو هسی نادیده نه یم اې خلقه!   چه به بِه تر مخ گلُونه دَ بهار کړم
دَ بهار گلوُنه اور شِی زه پرې سوځم   چه بې کښلیه مخه سیل دَ گلذار کړم
بې له ځانه په بل چا می پیرځو نشِی   چه کاته د مهوشانُو په دیدار کړم
چه ډیر ډیر کښلی مخ ته کتَی نشم   دواړه سترگی ئې مزری دِی ځنی ډار کړم
ما خوشحال په ځان پخپله چارِی وکړې:
چه په ملک کښې یو ناترس وی زه ئې یار کړم

دَ تقویٰ د پارسایَیِ دعا تل کړم   چه د عامی اثر نکا څه ویل کړم
زړه می خدای مین کوی په ښایسته وو   هسی نه چه زه پخپله زړه مایل کړم
چه عالم می اړوی دَ عشق له کاره   زه اقرار ورته په خوله انکار په دل کړم
مگر زه فسق او فجور لرَه پیدا یم   چه بیا بیا ئې ماتوم که توبې سل کړم
واعظ حوری ښه کوی تر دا دلبرُو   که هوهو ورته لَرَم کله منل کړم
زه پدا سبب لیمه غواړم له خدایه   چه دلبرو ته دَ سترگو غَږوَل کړم
چه دَ عشق غموُنه نور چا لَرَه دروی   زه ئې مخی لَرَه ورشم واړه خپل کړم
عاشقان به دَ جهان په ما پیغور کا   زه که اوس په عاشقَی کښې خوی بل کړم
و هر چا وته ئې راز وایم دَ مینی
د هر چا سَرَه چه یار شم یار خجل کړم

زه لمړی په آشنایَیِ نازیدلم[2]   واړه غم وُ چه پرې ښه وَپوهیدلم
د زړه زور دَ صورت توان را څخه لاړ شه   چه درانه دَ بیلتانه پیټی آخلم
آشنایی یاری په مهر په رضا شِی   پدا کار کښې په چا نشی زور و ظلم
سر اول دَ یار دَیار په بالین کښېږدم   له غه پسه په پالنگ باندِی څلم
چه دَ سر په ځای سینه راته بېه[3] کا   هم هغه به دَ ښو په غشیو ولم
ښایسته لکه گلوُنه زه طوطی یم   چه و هر لوری ته ځم په گلو ملم
که سیالی له مَرَه[4] شِی نه ئې له بخته   شاه پخپله بې ریباره و بللم
هوسی چا په دَو نیولِی دِی خوشحاله
بیهوده په غزاله وُو پسی زغلم

زه چه هسی په تعجیل او په شتاب ځم   خرابات لَرَه په هیله دَ شراب ځم
د ساقی له لاسه می چه تناول کړم   بیا په بیارته به بیخود دَ مست خراب ځم
دَ ساقی دَ مخ جذبه می مخ ته بولی   چه دا هسی میکدې ته په ترتاب[5] ځم

۱. بلا دی.
۲. دا بدله په چاپی دیوان کښې نسته.
۳. محشی نښانه ورته کښلې ده.
٤. له نره شی.
٥. یعنی غم، افسوس، ساندی، نارې.

درد د درد می ئې له خمه دی نوشلی | اوس په هیله په امید دَ می ناب ځم
چه می نشې بله یو سر بل سر سترګی | له جهانه مخ پوښلَی په نقاب ځم
له دوو سترګو می روان دَ اوښو سیند شو | د دې سیند دَ پاسه زه لکه حباب ځم
خوب و خور می له خاطره فراموش دی | دَ جمال په خیال ئې درسته شپه په خواب ځم
دَ محبوبی دَ جمال شغلې آتش دی
زه خوشحال ئې له لیدلُو زړه کباب ځم

زه چه تل هونبره ناسازی دَ عالم وړم | دَ خپل یار دَپاره دا جور و ستم وړم
دَ لاله غُندِی داغدار په جهان راغلم | هم دا داغ به له جهانه د صنم وړم
په وصال ئې دَ جهان خوبنِی راشی | چه له کښلیو جدا کیږم ځنی غم وړم
په عالم دَ مجنون بِغ دَی مرد می بوله | په محشر که ځنی وړاندی خپل علم وړم
هر قدم په ځګر خون بِدم توئی مشه | دَ شرابُو پیالې ډکی په تور تم وړم
چه نرګس ته نظر نکاندی له کبره | و هغو ته څه ګلوُنه دَ شړشم وړم
کارکنان دَکار فرمای په حکم کار کا | زړه چه حکم فرمایی هوری قلم وړم
هونبره ډیری خرخښې فتنې جنګونه | بیا به وایې چه زه ستا غنجونه کم وړم
په هر دم دَ هغه یار منت را باندی | چه ئې هسی ډیر خیالُونه په هر دم وړم
مخ به چیری راته سم کړی په یاریَ | که دا خوی به همیشه له عمره سم وړم
چه په کوی کښ دِ مقیم شم دروغجن یم | که به نوم په ژبه جیرِی د ارم وړم
راته وایې نن زړه څه رنګ وړې له ما نه
که دِ خوړین کړ هم ئې خوښ خوشحال خرم وړم

زه چه خپل قدم دَ عشق په خونی راه بِدم | هر زمان له تنه سر لکه ګیاه[1] بِدم
دَ جمال خوبی دِ زیاته تر آفتاب ده | دَ نظر دَ پاره نوم درباندی ماه بِدم
درسته شپه چه ستا له غمه سره تاو شم | هر سحر په افلاکوُنو باندی آه بِدم
که ته تیغ دَ جفا وَکاږې و ما ته | ستا وَ تیغ وَته به سر لکه ګیاه بِدم
که می چیرِی لاس و واک در وَرَسیری | په سپین مخ به دی دَ غاښ نخښی سیاه بِدم
بیچاره خوشحال چه ستا دَ ور ګدای شو
ځکه زهورباندِی نوم دَ بادشاه بِدم

ښه به هغه وخت وی چه به یار لَرَه ور درومم | وایم چه زه باغ و بهار لَرَه ور درومم
زلفی ئې ښکاره کړې مښک غنبر ئې په ما توی کړه | اوس به له دې پسه څه عطار لَرَه ور درومم
خدای په کور کښ راکړه، هغه توری سترګی تُرکه | اوس به ئې په مرسته څه فرخار لَرَه ور درومم
زار دَ خوږُو زړُونو، خوښ خرم زړونه آزار کا | غم اندوه می دا دی چه خپل زار لَرَه ور درومم
هر چرته چه خار وِی، هغه ځای مومی ګلوُنه | ځکه پدا هیله هر هر خار لَرَه ور درومم
کوم سحر ئې وکړ په ما خوار باندی حیران یم | مرګ و ته می ناست هغه خونخوار لَرَه ور درومم
هم ئې په ما وکړل څو څو رنګه ستمؤنه | بیا له نا څاریَ ستمګار لَرَه ور درومم
یار می په ښایست کښ لکه ګل دَ نو بهار دی | سود ئې دَ جمال کړم چه ګلزار لَرَه ور درومم
ښه خواږه یاران چه ما خوشحال لیدل په سترګوُ
اوس ئې په ژړا ژړا مزار لَرَه ور دورمم

---

۱. لکه کلاه.

که مین زه په ګلزار یمه په ځای یم
که دَ مخ ئې په نندار یمه په ځای یم
چه جدا ورځنی پاتو یم عالمه!
په ژړا که په چیغار یمه په ځای یم
یار می ولاړ شو پدا لار ورپسی درومم
که ډیر سترِی پدا لار یمه په ځای یم
بې له عشقه بله چار نشته بهتره
که دایم دَ عشق په چار یمه په ځای یم
په جنت کښې هم دَ حورُو صفت کیږی
که طالب دَ ښه نګار یمه په ځای یم
له خوږوُ شونډو ئې سرې شکری اوری
که طوطی دَ شکر بار یمه په ځای یم
زه خوشحال په لیونتوب کښې خوشحالی کړم
لیونی دَ پری وار یمه په ځای یم

که می هر څو ته بادشاه یې زه ګدا یم
مخ له ما نه مه جار باسه مبتلا یم
زه چه ستا له غلامیَ داغ لَرمه
هیڅوک ځان سَرَه سَم نه ګڼم بادشاه یم
دَ خاطر ورمی تړَلی دَی په غنو[1]
له عالمه سَرَه ناست په فکر ستا یم
که دِ څوک په درد دردمن دی زه دردمن یم
که دِ څوک د تلی خاوری زه خاکپا یم
کله سَتا دَ راز خبری په کاغذ کښم
کله سَتا له مخه حال قلم ته وایم
دَ ښه مخ دَ عاشقانوُ دِ شمار نشته
ولی زه په همه واړُو کښې یکتا یم
خادمانُو له شمارې می محروم مکړه
که دَ نورُو انعامونو دِ تر شا یم
که په ما مهر کرم کوې ته ښایی
که پما جور و ستم کوې سزا یم
تا خوشحال وته ویل چه څه پکار یې
که په کار که نا په کار یم خو هم ستا یم

که همیش دَ ملامت کانِی په سر خورم
غم می نشته چه په تور ئې دَ دلبر خورم
که دَ سپیوُ دَکَودِی اوُبه ئې مومم
زه به وایم چه په تن آب کوثر خورم
لکه باد په نرګس ولګی تازه شِی
دَ رقیب څپیړه هسی په بصر خورم '
زه به لا ورته تلوار کړم لکه تَږی
که تل ستا له لاسه توره یا خنجر خورم
چه په ښاخ ئې ډَول ډَول میوې زانګی
لا به کله دَ وصال دَ ونی بر خورم
تا ویل خوشحاله چپ شه خوله می واخله
زه طوطی یم چیغار وکړم بیا شکر خورم

که ګناه نه کړَی آدم
ترو په چا به شو کرم
سکه کرم لَره بایده دی
چه پیدا شوَی نور عالم
په یَوَه توبه ګناه ځی
دَ سړی له عمره سم
ګرد غبار چه په ګل پریوزی
شست و شو ئې کا شبنم
دَ مؤمن ګناه په غاړه
دَ شیطان وِی بیش و کم
شاهزاده چه بدی وکا
دَ ندیم سر شِی قلم
دَ ده بد په نور ویشل شِی
یار تر یاره ندی ګرم
په لا تقنطوا خوشحاله
تل خوشحال اوسه خرم

---

۱. د اغزونو ونو ښاخونه، چه کروُنکی ئې پر کښت د ساتنی دپاره راګرزوی، یا ئې د باغ په ورکی د تړلو دپاره ږدی.

گرم خو نه یم که ارمان کوم لا ژاړم   دَ باغ گل می غوړیده زه ځنی لاړم
بل بادشاه نشته اورنگ می عدل نکا   که سبا بیگا ئې تل په دربار ناړم
دَ طلب غړی مِی لاندِی شول تر غرونُو   هغه بیل یاران په کومو غړیو غواړم
دَ هواد یاران می هر زمان یادیږی   چه ئې مخ په خوب کښِ ووینم وَویاړم
چه قاصد دَ یار دَ خولې کتابت راوړی   څو ئې لوند په اُوښیو نکړم نه ئې نغاړم
زه خوشحال پخپل قسمت پوری حیران یم
چه په چرته گرزیدم، په چرته ولاړم

گرم خو نه یم که له درد سَرَه ښورم   نور به ډکی پیالې اخلِی زه به گورم
لاله زار به شگفته په هغه ملک شِی   چه باران دَ دواړُو سترگو باندی وورم'
وایی زړه له ما نه وَژغوره که ښه کړې   کشکی ستا له لاسه خلاص شی زه ئې ژغورم
ځان به درکړم، مچه راکړه ښه سودا ده   که ئې ته په بهار پیرې زه ئې پلورم
په دا راز به هر بې نیاز کله خبریږی
چه خوشحال راته دعا کا زه ئې زورم

که غمؤنه د دې خپل خاطر کباب کښم   بویه دا چه دفترؤنه یا کتاب کښم
په بیان په قصیده به تمام نَشِی   که ناسازی دَ سپهر و دَ شهاب کښم
دَ فراق غمؤونه لور په لور انبار دِی   په کاغذ باندِی دَکوم یوه حساب کښم
په ډیر غم کښِ هیڅ خبر نه یم له حاله   چه زه دا اویَل په ویښه که په خواب کښم
که جفا دَ زمانی وه که دَ خلق   زه به دا واړه په حکم دَ وهاب کښم
په فلک باندِی دَ هیچا حکم نشته   چه ئې ظلم، ستمؤنه، انقلاب کښم
دَ آگرې په کوټ کښِ بند شاه جهان دی   دَ دارا به هغه کوم فانی جناب کښم
نه به زړه ځما سړیږی نه به بس کړم   ورځ و شپه که سلامُونه په احباب کښم
خراب شوی دَ فلک له لاسه ډیر دِی   اوس به حال دَ هغه کوم یَوَه خراب کښم
که دَ خوږ خاطر له حاله چا ته کښل کړم   یا آهونه یا ژړا یا به عذاب کښم
یَو مکتوب دَ خپل اشنا را لَرَه راغی   اوښی بغرگی تویَوَم چه ئې ځواب کښم
حاسدان می په حساب لکه گِلاب دِی   حیف ندی چه به جور دَکِلاب کښم
ما خوشحال په خوب دا حال نه وُ لیدلَی
چه به دا دَ غم بیتونه په پنجاب کښم

له هنره چه څوک ووایی لَرَم [1]   چه می بخت نه کا یاری څه وَوایم
په جهان کښِ دَ وفا هنر کیمیا دی   زه ئې څه لَرَه له چا هیله کوَم
دَ وفا میوه دَ هر چا په باغ نشته[2]   بیهوده ئې هَرَه وَنه لَتوَم
غه باران چه په دریاب باندیی وریږی   په باران به ئې زه څه حسابوم
نادانی مِی غلبه په هوښیاری شوه   مرغلَری په دریاب کښِ تویَوَم
له قسمته به نه لږ نه به څه زیات شِی   غه روزی چه ځما نده نه ئې خورم

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښِ نسته.
۲. د وفا میوه د دهر په باغ نشته.

چه ځما له رزقه زیات ځما څخه وی
امانت غُندِ ئې بل لَرَه ساتم
کوم مکان دَ زمانې له مکره خلاص دی
چه هغه لوری ته تیښت ورځنی کړم
که په تښتی خلاصیدی[1] ځنی به خلاص شم
دَ قضا له لاسه کُوم لوری ته ځم
زمانه می دَ فتنو په کاڼیو ولی
زه ابله دَ ښیښې سپر په مخ کښیږدم[2]
چه په راغله ئې ښادی را سَرَه نه وه
په هجران به ئې څه زړه[3] زهیرَوم
چا ویَل چه صبر نخښه دَ بری دَی
زه خوشحال په صبر څکه زړه تَړم

لا به کله خپل مقام وَ دلبر ورکړم[4]
چه گټَلَی مال همه ورته وَلور کړم
یو ویَې دَ دلاسا راته پرې نږدی
ځان که هر څو خپل مین ته مرور کړم
هیچا نه وکړه ځما دَ زړه ساتنه
هر سړَی مِی زړه دردمن کا چه زړه ورکړم
په درست کلی کښې یَو هسی دلبر نشته
چه خپل زړه دَ ده په وصل بهره ور کړم
خبر دار به شی عالم ځما له درده
که دَ آه په اور ډېوزی پیښور کړم
ستا دَ خولې خبری نوری دَ زړه نوری
زه خوشحال خټک پوهیږم پرې باور کړم

ما شراب خوړلی نه په حد واهه شم
که ئې وَخورم خبر نه یم چه به څه شم
په هر لوری چه نظر کومَ اغیار دی
دَ زړه حال وَ چا ته وَوَیلی نه شم
زمانې را باندِی وکړې هسِی چاری
لکه دُر دَ خر مهر و سَرَه پییه شم
دَ اورنگ بادشاه په دور عدل نشته
تر طناب لاندی په ښهر کښې لوټه شم
که دَ رنځ دارُو می کړې طبیبه وخت دَی
هاله ستا د ارُو وَ مشه چه په تله شم
خپل خونی و چا ته څه ښیم په گوته
چه دَ چا دَلاسه مرمه خود لیده شم
درسته شپه لکه اَغزی په زړه څرخیږی
دَ فراق غمؤنه، څنگه اوده شم
هیڅ په سترگو لیده نشی یو قصاب دی
نه ئې لاس نه ئې چاړه په زړه ورژه شم
لکه وُ په هغه شان په وفا ټینگ دَی
چه تر یار ئې خجل نکړم ځار تر زړه شم
په دا لوڅو پوڅو نه رسم تر یاره
دَ سیمایا علم می نشته چه مرغه شم
خلق تشی تسلې کا زه له ځلی
دَ هلک غُندِیَ هر سړی په خوله شم
اللهداد چه بند په بند گوتی په تار ږدی
دَ خوږ زړه دمه می شِی څه خو تابه شم
نه شیخان نه طبیبان نه ساحران شته
چه له دې رنځه دَ چا په سبب ښه شم
زه خوشحال له نورُو څه لَره فریاد کړم
په زړه زړه واړه پخپل غشی ویشته شم

ما بې دوده توسنی کړه منځیدلم[5]
عاقبت ئې په کمند وَ څکیړلَم[6]
وړاندِی ورُوستو ئې را واچَول بندونه
په آخور ئې کیزه کړَی وَ تَړلَم

---

١. خلاصی وی.
٢. په مخ کښې ږدم یا په مخ کښې وړم.
٣. زړه څه.
٤. دا بدله په چاپی دیوان کښې نده راغلې.
٥. منځیدل: پورته پورته عمودی غورځیدل.
٦. یعنی پیچل او بندول.

هغه ډیچی[1] هغه ترنډی[2] له ما ولاړې
چه به خوشی په جلگو کښې گرزیدلم

ریاضت ئې دَ مولا[3] را باندِی کښېښی
رنگ په رنگ ئې په حلب وَپوهَولم

چه می لاس دا چا تر شا نه وُ راغلی
اوس پخپله شا پخپله زین آخلم

دَ سورلی هنر ئې وښایه و ما ته
په تیمار را و په راتب ئې وَ ساتلم

ورځ و شپه مې دَ تپاک خبر آخلې
که خوراک خورم که وَلاړ وم که څملم

هم ئې نوم دَ ډیری مینی په ما کښېښی
هم ئې زه پخبله ژبه وَستایلم

بیهوده زغاسته واړه له ما لاړه
چه په هر لوری ئې حکم هورې زغلم

چه په ما به ئې نظر په حقارت کړ
هغو واړُه په هنر کښې وَپسندلم

اوس می قدر یو په سله یَو په زر دی
چه اول په څو درمه پیریدلم

اوس په هر توکښې خوشحال خورسند خرم یم
پخپل قدر په قیمت وَ پوهیدلم

مست یم مَی پرست یم رندی کړمه کړمه کړم
واوره محتسبه باده خورمه خورمه خورم

نور شراب می واړه نور عالم وَته بخښلی
لام و بې مِی مَی دی پسی مرمه مرمه مرم

موړ به څنی نشم زه دَ میو مستسقی یَم
تل که هسِی ډکی پیالې څښمه څښمه څښم

لار دَ محبت دَه تل به روغ سلامت نه وم
زه چه په دا هسی لاری تلَمه تلَمه تلَم

څه وائې وَ ما ته حال دی څه وُ په هجران کښې
نور خبردار نه یَم په زړه سومه سومه سوم

خلق راته وایی رنگ دِ بیا زیړ شو عاشق شوې
هیڅ منکری نکړم خلقه شومه شومه شوم

دود دَ عاشق دا دَی چه په عشق کښې ملامت وړی
ځکه زه خوشحال ملامت وړمه وړمه وړم

نور به مخ په آئینه برابر نه کړم
نه به دواړه سترگی توری په رانځه کړم

نه به سپین لاسُونه سره کړم په نکریځوُ
نه به نور په ړمنځه ساز دَ سرو پښته کړم

نه به ماتی ماتی څونې په مخ پریږدم
نه به لاندِی باندی لب په پانُو سره کړم

چه دَ مینی یار می نشته چه ئې گوری
دَ صورت سینگار وَکوُم یَوه ته وه کړم

درست صورت می سرې لمبې شی شنې ډوِوزی
چه دَ خپل مین دَ مینی راز تر زړه کړم

که ژوندُون تر هر چه خوږ دَی په جهان کښې
اوس بې یاره په ما تریخ شو زه ئې څه کړم

هغه یار چه چرته دَی خوشحال دِ اوسی
دَی دِ خپله خوشحالی کا غم به زه کړم

هغه دم چه دَ ساقی پیاله نوش کړم
په مستیِ ئې دواړه کونه فراموش کړم

په معنی کښې هم شراب یَم هم ساقی یم
طالبان دَ میو شته چه ئې مدهوش کړم

ناصحان راته دَ عقل دفتر لولی
خدای به نکا چه ئې زه په ویَل گوش کړم

دَ زاهد په صومعه کښې می زړه تنگ شو
له دې پسته به خدمت د میفروش کړم

زه بلبله خوش نوا د دې چمن یَم
په موسم دَگلو څرنگه خموش کړم

---

۱. یعنی نه رام والی او نه ایل والی.

۲. دا کلمه له ترهند څخه جوړه سوې ده یعنی توند والی، د آس هغه هال چه توربیری چه په فارسی ئې رم بولی.

۳. د سورلی.

چه په زړه ئې اثر نه کیږِی خوشحاله
څه فایده که تل په ور ورته خروش کړم

هله مخ راته ښکاره کړه دیوانه شوم — په همه واړه عالم کښ افسانه شوم
لا می ستا دَ مخ څراغ لیدلَی نه وُ — زه زړه سوَی لا هاله پرې پروانه شوم
اشنایی دی له ښادی نه وه غم وه — چه دا هسی له ښادی بیګانه شوم
ستا دَ زلفو دام می ولیده په لاری — له مسجده نه مقیم په بتخانه شوم
ستا دَ زلفو دَ زنځیر هوس می وکړ — نه چه زه له بې عقلی دیوانه شوم
آغرین[1] دی د بڼو نه وُ بلا وُ — چه په ځان و زړه ئې هسی نښانه شوم
زه چه تل دَ لیونیوُ په شماره وم — بیا له کومه په ساعت کښ فرزانه شوم
زه خوشحال هم بې نظیر یم په عالم کښ!
چه مین په بې نظیری جانانه شوم

یوَه نخښه درته وایَم دَ بې شرم — په وعده په قول نه وی نرم ګرم
خدایه ما دَ هغو مل مکړه په لاری — چه ئې نه وی په یاریِ کښ آزرم
دَ ناکس یاری په مثل دَ اُورو ده — چه دَ باد په مخ کښ درومی ترم ترم
یوه بده زمانه شوه دریغه دریغه — په هر چا چه دَ یاریِ باور ورم
که هندوکه مسلمان د پَت په کار کښ — چه می ولیدَل دَ هیڅا نشته برم
څوک چه نرم ویل کا عمل ئې ګوره — تګان هم په خوله ویل کا نرم نرم
دَ هغو وَ مخ ته مه ګوره خوشحاله
چه ئې سخت په بې شرمی کښ دَ مخ چرم

ن

په کاته شم وَ عالم وَته حیران — چه دَ نس دَپاره څه کا دا سګان
هَسی چاری ئې پیدا شِی له وجوده — چه په فکر ذکر نه وِی دَ شیطان
تل قرآن دَ وړاندی یښی قرآن لولِی — ولی هیڅ عمل ئې نه وِی په قرآن
په کوم لوری پسی ځم چرته ئې غواړم — دَ کیمیا غُندِی نایاب شول دانایان
ښه سړی لعل و یاقوت دَی مونده نشِی — لکه نور کانِی لږ ندِی ناکسان
که په نور خلقو کښ ښه سړی موندل شی — ولی ښه سړی به لَږ وِی افغانان
له هر څو ورته دَ پند خبری وایې — دَ پلار پند ئې هم ښه نه لګِی په ځان
هره چار دَ پښتانه تر مغل ښه ده — اتفاق ور څخه نشته ډیر ارمان
دَ بهلول[2] او د شیر شاه[3] خبری اورم — چه په هند کښ پښتانه وه بادشاهان
سپږ اوه پیړیَ ئې هسی بادشاهی وه — چه په دُوی پوری درست خلق وه حیران

---

۱. دې کلمې ته په یوه قلمی نسخه کښ محشی "غشی" معنی لیکلې ده، په دوو قلمی نسخو کښ آغزین راغلی دی، منسوب وَ آغزی ته یعنی خار دار.

۲. سلطان بهلول په هندوستان کښ د لودیانو د کورنۍ مشهور باچا دی وروسته تر څلویښت کاله پاچهی په (۸۹٤هـ\۱٤۸۸ع) کښ وفات شوی دی.

۳. شیر شاه د پښتنو د سوری کورنۍ مشهور د هندوستان پاچا وُ، چه په (۹۵۲هـ\۱۵٤۵ع) کښ وفات سوی دی، په عدل او انصاف مشهور دی.

یا هغه پښتانه نور وه دا څه نور شول یا دَ خدای دَی اوس دا هسی شان فرمان
که توفیق دَ اتفاق پښتانه مومی
زوړ خوشحال به دوباره شِی پدا ځوان

په تیرو تورُو، ور درومی یکرنګان په لمبو[1] باندِی ځان ولی پتنګان
دَ کنجکو قدر یَو، د دُرو بل دی ننګیالو سَرَه څه ژوی بی ننګان[2]
ارتګی دَ زړه دلیل دَ جنتی دَه دَ دوږخ دَ اور لایق دِی دلتنګان
دَ بادشاه په سلطنت پوری خندا کا په سپیرو ایرو لَړَلِی ملنګان
نور ماهی ئې تار په تار درومی له مخی ماتوی لویی بیړِی نهنګان
دَ هاتی دَ پاسه سپور ورته پیکه وی چه دَ میو پیالې اخلِی سرهنګان
څه دَ ځان صرفه اوس کار کوه خوشحاله
لکه کار کا پرهارژلی پلنګان

بیهوده په ځان غره دَی دا انسان په ساړه په غارمه چینګه خوله حیران
لیونی ملال دلګیر دَ خوب په وړل کښ نه دَ لوړِی نه دَ تندِی لَرِی توان
په یوَه ذره خبره خوار خسته شِی په یَوه ذره سر خوړِی شِی په ځان
پدا هسی رنګ څو کبر څو لوئی کا چه نظر ئې له خودیَ وِی په اسمان
واړه عمر تیروی پدا غفلت کښ تر هغه پوری چه ومری پدا شان
په ژوندُون چه دَ خپل ځان فکرونه نکا پسله مرګه به هغه کا ډیر ارمان
زاهدان شیخان وَ هر لوری ته ډیر دِی
دَ خوشحال خټک پکار دِی عارفان

پنډ بد روز بکر حیران بهاردر خان هدایت ترین سوخته وُ تر دا میان
شیخ ستار ماشه ټوپک عبدالرحیم وُ دَ ټوپک کُنده خدای یار جامکی کاموان
دَ ټوبک کُنده هر ګز نه وی بې سیخه[3] حق ناحق ئې پکښ جوړ کړ جهانخان
دَ تسمو په ځای ګویا دا نور عالم وه اسفندیار غَندی یو څو ګیدِی پاجیان
مردکی دارُو همه خواجه صادق وه بند و قچی صاحب صوبه وُ پخپل ځان
پدا هسی غرڅه روخ دَ ګذار نه وُ په آزار به ئی ګډ وړ کا خدای جهان
په مثال خواجه خضری غرڅه خوشحال وُ
چه ګزار وربانڍِی وشو ناګهان

څو ګلرنګی چهرې راغلې په جهان بیا فنا شوې لکه ګل دَ ګلستان
یَو رمق دَی راته پاتو په فراق کښ چه په مرګ له ما جدا شول ښه یاران
که دَ زړه سترګی دِ شته ننداره وکړه په وصال کښ مهیا ګنه هجران
دَ هغه بقا فنا ده، بقا نده چه تبدیل ئې په دنیا شیی هر زمان
دا څه توری خاوری ندِی چه پرې درومې خاوری شوی کښلی جونه دی ځوانان
چه را یاد شِی ښه یاران و ګور ته تللِی تل په ما وی دا غمونُو ګڼ باران

---

۱. په سوځونکو لمبو سوځی پتنګان.

۲. ننګیالی سره زرکنجکی بې ننګان.

۳. بې سیخ.

همگی تر مځکی لاندې شول خوشحاله
اوس دَ مځکی پر مخ نشته راز داران

څو خبر په قباحت نشی انسان
نیک و بد هوښیار دادان ګڼی یکسان
که یو کس په زرکی بیا مومې هم ډیر دی
په هر لورې صد هزار دِی ناکسان
هونبره ترس ځما له یېره خو که نشي
څو په زړه یَم له جاهله هراسان
دانایان په ناکامی کښ خوار حیران دی
کامرانی د جهان څوک کاندې؟ خسان
پخپل ښکار باندې غوټې وهي بازُونه
په مرداری باندې ګرزی کرګسان
تفاوت ئې په کرده په فعل ګوره
مچ، مچې دِی سَرَه واړه مګسان
چه په درست عمر کښ یو ځله تیره شي
نور اصیله توره نه غواړی متهان
چه هر ډُوړ ئې و اودو ته هوس کاندی
دَ زربفتو هنر چیرِی دَی آسان
که دِ زړه دَی چه لذیذ شعر ووایم
دَ خوشحال غُندی پیدا کړه خپل لسان

خوږ ژوندُون په سږی تریخ کاندې بیلتون
په سوزانو لمبو پاس کښیږدی لړمون
چه څه زور قوت دَ زړه وِی په کوګل کښ
وار په وار ئې له دوو سترګو کا بیرون
تر دا هسې عمر، نه عمر بهتر دَی
چه تیریږی ورَځ و شپه په ځګرخون
په ځګر ځګر می ولی صرفه نکا
دَ غم لیندیو راته وواهه زنګون
ځما زړه طومار دَ مهر دَ وفا دَی
څیراوه شي چا ئې زده نکړ مضمون
که کتان چه مهتاب څیری کا ګانډه شی
سکه ځما دَ زړه به هم وشی ګنډون
کشکی څوک هسې پیدا شی زه راضی یم
چه می زړه دَ یار له لوریه کا څوک ستون
په هجران کښ که امید دَ وصال نه وی
دَ حیران عاشق به هم نه وُ ژوندون
چه قدم په هغه لار کښیږدِی سر درومی
زه همیش په هغه هسې لار کړم یُون
یَو دَ بل په ځای کښینې دَ دنیا دود دَی
زه خوشحال قائم مقام یَم دَ مجنون

دَ زیبا جمال ئې ډیر دَی زیب و زین
ولی زړونه دَ عالم وړی په عینین
یَوَه سترګه ئې رحمان بله رحیم شوه
چه همه مراد پکښې دی د کونین
چه دَ ښهر زاهدان شیخان پیران دی
زړه دَ هر یوه کښان وړی به زلفین
لکه عین دِ خپل پلار خونی وژلی
پسو سرې سترګی راځې په شین شین
واړه لواړ سرونه نغرِی دَ دردمنو
دَ مزری تر خولې بتر دی د عشق عین
پخپل یار می باور شته چه بل به نشی
غمازان که غمازی کا تر دا بین
په رضا ئې خپل خاطر ورکړ خپل یار ته
په خوشحال محصل نه وُ دَ چا تین

دواړه شملې پریږدِی بریښوی ورته خپل ځان
ګوره هغه تُرکه به نظر کا په کوم ځوان
څو ګلرنګ مخونه پدا خاورُو کښ بدرنګ شول
څو دَ خیال کړې بګړې یاد لَری جهان
دور دَ دلبرُو دَ ښایست دَی یَو څو ورَځی
ژر له برمه پریوزی لکه ګل دَ ګلستان
سرې سترګی اَوُښتې لکه ډیر خونُونه کړی
خدایه خیریت کړې چه را درومی پدا شان
زړه می لکه ګوی دَی دَ مستې په میدان کښ
تل ئې هغه ترک وهی دَ زلفو په چوګان
تل دَ تن هډونه را وکاږم په نوکونو
غم ئې دَ ناوک خورم چیری مات نشې پیکان

پټه په نقاب وَه دَ هر چا ورته نظر ؤ   مخ ئې را ښکاره کړ، ورته خلق شه حيران
مخ په وړاندې درومې پټ په څنګ ورته نظر کا
خوښ اوسه خوشحاله بيا ښه پير وکړ اسمان

را ښکاره شوې کج فهمي د جهان   دَ جهان دَ کج فهميو الامان!
دا هم ځای دَ تعجب دَی که ئې وينې   په بازونو چه غوټې وهِي کارګان
دا هم ځای دَ تعجب دَی که ئې وينې   چه مغل کاندې بازې په افغان
دا هم ځای دَ تعجب دَی که ئې وينې   چه ګيدړ په وازدو[1] ډک وَړې زمريان
دا هم ځای دَ تعجب دَ حيرانۍ دَی
چه لښکرې په خوشحال کا بهرام خان

عارف سړی هغه دَی چه ئې شناخت وشو دَ ځان   دَ ځان په معرفت کښې معرفت دَی دَ سجان
چه ويرې دَ زړه نه وِی نه عمل لَرِی دَ نيکوو   په دا ئې نظر مکړه چه په ياد لولي قرآن
په کور کښې دِ بلا دِی دا دَ نفس غلطې چارې   که ته په ځان شيطان نشې بل هيڅ نشته شيطان
حرص مکړه هوا پريږده له هر چا نه پريکړه طمعه   بل نوم به پټا نږدم په ځان نوم کښيږده سلطان
چه خدای ئې په لار نکا په وَيل به په لار نشِې   که پاځوې له کوره وَ هغه وَته لقمان
عيسی په معجزه سَرَه ړانده سړی بينا کړه   دانا ئې په دعا نشو په عمر يَو نادان
که هيڅ ور څخه نه وِی غم دی نکا که دانا وِی
خوشحال خټک ګواهی لِی دَ دانا نشته ارمان

ګوره راته څه وايې دا ستا دواړه چشمان   نور عالم نور ښکار کا، موږ دَ دين او دَ ايمان
مرِی چه لينده وينې کارګه ستا دا خال دَ ورځيو   ناست دَی تور کارګه په څو په موټې د کمان
راغله په خندا خندا وړه وړه پوښتنه   چا ورته وَيَل دا په رقيب نکړم ګمان
ورټې ورټې اُوښې تل ساړه ساړه آهونه   ستا په درد و غم کښې زه هم دا لرم سامان
نوره پيښکښې را څخه نشته په فراق کښې   يار لَرَه به وړمه دُر دَ سترګو په دامان
يَو زمان مې نه ځی هغه يار دَ زړه له سره   څه شی که ئې زه په زړه ياد نه يم يَو زمان
پاتو يم له خپله ياره ليرې لا ژوندَی يم   خدايږو په دا خپل ژوندون هر ګوره يم پښيمان
پيا به ئې لا کله د بهار په سپوږمې دريغه   ونيسم په لاس کښې تورې زلفې ډير ارمان
خوښ اوسه خوشحاله دَ خپل يار په درد و غم کښې
درد دَ يار دَ مينې لا بهتر دَی تر درمان

که هميش دِ همنشين وِی تور ماران   ښه دَی دا نه چه قرين وِی بد کاران
هر چه ستا عيب وَ تا وته ښکاره کا   په جهان کښې هم هغه ګڼه ياران
په کردار کښې يار اغيار سَرَه بيليږی   تر يارانُو ډير لباس کا اغياران
دَ کمذات ياری به هيڅ وفا وَ نه کا   لا په تيره بې نمازان او مَی خواران
لکه تخم هسی بر هسی ئې بوټی   نه ئې خوند مځکه بدل کا نه باران
دَ زړه راز و چاته نه وَيَلَی بويه   چه دَ مځکې په مخ نشته راز داران
په قيامت به يو په يو واړه ځواب لی   که ميرې ملخې پايمال کا شهسواران

۱. وازګو.

دَ خوشحال باندې سلام بادشاه دَ وخت دې
په سپیرو ایرو لَړَلِی خاکساران

که هر څو ښایسته یې نه یوسف یې دَ کنعان
که هر څو ډېر هوښیار یې نه مخَی یې دَ لقمان
که هر څو ډېر حشم لرې بادشاه دَ مملکت یې[1]
په زړه کښ فکر وَکړه څه بادشاه وُ سلیمان
څو کښلی ښه مخونه څو هوښیار څو بادشاهان وه
چه راغله هسی لاړل اوس ئې نوم دَی په جهان
یو نوم دَی پاتو کیږی نور به هیڅوک پاتو نشی
په بد بدان یادیږِی په نیکِی یادوِی نیکان
که نوم دَ حجاج اروې نوم دَ نوشیروان
په عدل کافر ښه شو، ظلم بد کړ مسلمان
که ښه کړې ساعت دا دَی چه په شمار یې د ژوندیو
نه سود نه به فائده وِی که په گور کښ کړې ارمان
کافر سړَی هغه دَی چه دَ نفس په هوا درومی
مؤمن سړَی هغه دَی، چه تل غم کا دَ ایمان
هیڅ شک پدا کښ نشته چه په مرگ به واړه ومرُو
خو شک پدا کښ کیږِی څوک به مومی گورستان
سخ به دَ هغه وِی چه ایمان سَرَه ئې مرگ وی
گور په عزت بیا مومی پسې لولِی قرآن
وخت دَ ځوانی تیر شو اوس پیری راغله خوشحاله
نور کارونه پریږده خو دَ گور کوَه سامان

نس می افریدی دَی څه غم نه لَری دَ دین
ښه فکر ئې لَړ دَی ډیرو بدو وته شین
زه دَ درویزه[2] غُندې ایمان ښیَم وَ ده ته
دَی دَ پیر روښان غندِی دَ کفر کا تلقین
دو شپیته کالُونه په حساب لرم خپل عمر
تور ویښته مِی سپین شو لا می زړه ندی هیڅ سپین
نشته هغه دُر دَ سرو یاقوتو په دبلی کښ
نه هغه نرگس دَی نه دَ باغ هغه نسرین
زه بې غمه خوب کړم په پاسته بالښت سریښی
پریواته په گور کښ چه ځما وه هم بالین
ډوبی شوې بیړۍ دَ فنا په اباسیند کښ
ډیر پکښ لاهو شول چه ځما وه همنشین
څه دَ غم پلَو دَی چه ځما په سترگو پریووت
نه وینم په سترگو حقیقت واړه مبین
هونبره رنځ په ځان کښ طبیبان پدا جهان کښ
مرم دارُو خپل نکړم پدا هسی کار نفرین
ولاړ ځای ئې سقر شو مگر خدای پرې کرم وکا
نفس و شیطان دواړه له خوشحال سَرَه قرین[3]

ندِی لب د جان من[4]
ښه یاقوت دی دَ یمن
نن ما خپل گَنِې له طنزه
ما خو نزده هونبره فن
بختور می ئې نوم کښیښ
لا که نشی دروغجن
څوښِی تاو کا چین ئې گورم
شی بنده درته ختن
پښتنې په چین چین څوښِی
بخښی چین، تبت، ختن
ښې ښې ځی په شین شین
ښه غبغب ښه ئې ذقن
په پښې فیض ځنی زیږِی
په زمین چه ځِی په فن

۱. که هر څو ډیر حشم لَری بادشاه دَ مملکت وی.

۲. اخند درویزه د پښتنو لوی مبلغ ملا دی دَ پښتو مخزن الاسلام لیکونکی چه د مغولی اکبر پاچا په عصر کې د پیر روښان (پیر تاریک) د عقائدو پر خلاف تبلیغ کاوه.

۳. چه خوشحال لری قرین.

٤. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه نقل سوه، په نورو کښ نسته.

آفرین دِ پدَ سرو سترگو خونخوارو — چه بې تورو پرهارُونه کا په خوارو
تورِی سترگی ئې تور بازبانه ئې نوکی — چه ځما خاطر ئې یووړ په کارو
چه اوچت اوچت وَهَل کا هغه باز وِی — پخپل باز باندِی نظر وِی دَ باز دَرو
دَ وربل په هر هر تار ئې زړونه بند وی — مشاطه وربانديَ نور پیيئی په تارو
په مذهب دِ عیادت مگر گناه دَی — چه دِ هیڅ پوښتنه نشِی دَ پیمارو
لا دِ پیَ له دواړو شونډُو نه څڅیږی — په ځواب دِ ژبی بند کړې دَ هوښیارو
خپل یاران به په پیغور کړې دَ وگړی — چه دِ دَ د مهر نظر دَی په اغیارو
په ښایست که ښایسته تر ښاپیریَ یې — ولی دَ جهل دِ بد دَی تر گهوارو
تل په تشو تسلو عاشقان تیر کړې — تا څه لږ غلولی ندِی په دَ چارو
بلبلان دَ گلستان په منځ کی گرزِی — کرگسان گرزِی په طمعه دَ مردَرو
زمانه به ئې په سر گلونه نږدِی — هغه سر چه سزاوار وِی دَ پایزارو
طالبان ئې دَ جمال لکه حاجیان دِی — چه کعبې لرَه ورځِی په لارُو لارُو
نیژدې یار سرَه ورو ورو خبری کیږی — لیری یار وته ویلِ شی په چیغارو
یک تنها ئې دَ خوشحال خاطر یو نه وړ
په جمال ئې زړونه یووړه دَ بسیارو

آفرین دِ په ولول تورُو سنبلو — چه ئې ځای دَ پاسه ونیوه په گلو
ما چه ستا دَ شونډو مَی سره مزه کړل — مستغنی شوم دَ جهان له واړه ملُو
که په اصل پښتنه دَ هندوستان یې — دَ دَ ظلم خوی دِ زده کړ له مغلو
مگر مور دِ دَ خطا دَ ملک هوسیَ وه — چه دَ مښکو بوی دِ درومی له کاکلو
زه په هونبره تمنا کی دَ به څه شِی — چه ته هر کله په هونبره تغافلو
دَ هر گل ثنا صفت کا په زر ژبه — پدَ باغ کی چه غوغا دَه دَ بلبلو
دَ خوشحال په زړه ئې هسِی چارِی وکړې
لکه باز چه زرکه یوسی په منگلوُ

بند و بست دَ کائنات دَی په خبرُو — یو تر سله صدقه شه سل تر زرُو
دَ همت په بال و پر سرِی الوزی — مرغه پورته اَلواته کا په وزرو
ورته وایه توره کښیږده په صندوق کی — هر سړَی چه مَرَنَی وِی په تلبرو
یا دَ سپینی توری مرد شه یا عاشق شه — چه یادیږې په بدلو په سندرو
دَ عاشق بخره خواری زاری ناندری[1] ده — دَ معشوقی څه پروا له مَرَوَرو
له یوه دریابه خیژِی فرق ئې ډیر دی — که نظر کړې دَ دریاب په مرغلرو
چه ئې غم دَ غلیم نشته بختور دَی — خدَیه ما کړې په شمار دَ بختورو
دَ خوشحال خټک خوښی په هغه وخت وِی
چه بریښنا دَ سپینو تورُو شِی دَ زغرو

۱. یعنی پیغور.

بیا له کومه لورې بوی راغَی دَ څونېُو
چه خاطر می په های و هوی راغَی د څنېُو
دَ اوږده اوږده غمونه پریشانِۍ
چه ځما دِ دَ ئې خوی راغَی د څنېُو
هم پدَ می به دَ زړه پرهار ګانډه شِی
شکر شکر چه ئې موی راغَی د څنېُو
په هر مخ باندِی څه څونږی ښایست نکا
لایق شوی یَو یَو روی راغَی د څنېُو
چه په خیال ئې په سپین مخ باندِی وَلول کړې
نو بهار ئې په هر سوی راغَی د څنېُو
پدَ کوی کی چه مقیم شوم خلقه ځکه
چه نګهت ئې پدَ کوی راغَی د څنېُو
بیا به هم دَ مښکو نوم په ژبه واخلِی
چه خوشحال لَرَه ئې بوی راغَی د څنېُو

پرې غوغا کانږَی بلبلو
تل به وخت نه وِی دَ ګلو
دَ ګلونه مسافر دِی
کال به تیر کا په راتللو
ستا په مخ به ئې څنبمه
ساقی مهر کړه دَ ملو
ځایکی دِ وَویشتِلم
کم خطا یې په ویشتلو
که صورت ژغورې له غمه
سترګِی نسه له کتَلو
دَ دَ مهر وَیل پریږده
زه دِ خوښ یم په ښکنځلو
ما وې څو می به لا سوځې
په خندَ ئې وې تر تلو
نه به باز نه به شهند شم
نه به راشې په منګلو
وعده درسته کړه خوله راکړه
خوشحال ندَی دَ غلولو

چه می ولیده په زړه کی حال دَ واړُو
مهوشانی قبلَوِی و بال دَ دواړُو
په جمال غره که ډیر و بله ټول شِی
ستا جمال خجلَوِی جمال دَ واړُو
دَ کشمیر که دَ فرخار که دَ تاتار دِی
ښایسته ځما ښه یار دَی سیال دَ واړو
ما ئې ښه تحقیقی وکړه چه عاشق شِی
په هجران باندِی وخیژِی فال دَ واړو
سل و سل خبری کاندِی مرګ ئې مه وه
په یوه ځواب پوره کا سوال دَ واړُو
چه ورتله کا تله به هم ور ځنی کاندِی
سلامت به پاتو نشی مال دَ واړُو
و عنقا وته به څه لَرَه څوک دَم بږدی
چه پرې راشِی څیری کاندِی جال دَ واړُو
که شیخان که زاهدَن که عالمان دِی
له عمل سرَه جوړندی قال دَ واړُو
چه ئې لاف دَ یارۍ د اشنایۍ کړې
و خوشحال وَته ښکاره شو حال د واړو

چه په لار دَ رحیل راغَی روا رَو
څه کسرا او څه پرویز او څه خسرو
ناست په تخت څوک له منزله خبر نه وِی
چه تخت څرنګه په باد درومی په دَو
نوی کور لَرَه را درومیِ راشه ګوره
ځوانان څرنګه اَخته دِی پخپل لَو
چه می سازه کړه دوهه د ملنګیَ
ما فیها دَ زمانې شول راته جَو
هم ئې وینم هم ئې اَروم ترې تیریږم
چه په څنګ راته بَرږوه کا بَوبو
دَ زړه نوی ښه یاران ورځِنی لاړل
دَ خوشحال دَ زړه ژوندُون وُ په دَنو

حب دَ دنیا څه دَی، سر دَ کل واړه بدیُو
بده ژبه بیل کا، تا له خپلو له پرَدَیُو

هر چه غل کا سیر دِی دَ هغو سَره مَل مشه
مل دَ غلو کا سیرو په شماره دَی هم دَ دیو

هر چه بد شومت دِی خپل شومت ور لَره بس دی
تل به باندِی تاخت وِی دَ خپل فعل دَ غدیو

یَو نشه په زرکی چه ئې خوی دَ آدمزاد وِی
هر چرته چه گورې خلق سر شه په بدیو

خاندِی په دادور لیونِی په هوښیارانو
پیچی مسخرې کا بې خبر په بخردیو

دَ شهی زلفو مختولو
سر هوا پریشانو طولو[1]

چه ئې لافی هر سَړی کا
عشق آسان ندِی فصولو

څما راز مو په ملک خپور کړ
اې څما اوښیو پدُولو

په کوڅه کی دَ دلبرُو
حساب نشته دَ مقتلو

تاسو مشوَی سَرَه ټولی
گنبی گنبی دَ زړه نولو

دا خبرِی چه خوشحال زده
نه دِی دا دَ نامعقولو

دَ ښادمنو په خندا ړو[2]
د غمجنو په ژړا ړو

دَ رندانو په رندیَ
د شیخانو په تقوا ړو

دَ وصال په سل خوښیَ
د هجران په زر بلا ړو

د بهار په ښو گلونو
د بلبلو په نوا ړو

چه ترې سبر ونی هیڅ دِ
په هغه قد بالا ړو

چه مکحولِی دِی له نازه
په هغو سترگو شهلا ړو

چه نریَ تر ویښته دَه
په هغه باریکه ملا ړو

چه عاشق ور پسی مرینه
په هغه جمال زیبا ړو

چه راځِی دَ یار له لوریه
په هغه باد صبا ړو

چه پیغام راوړِی دَ وصل
دَ هغه قاصد په پا ړو

چه دوهمه پکښی نشته
د رشتینو په رشتیا ړو

پدا هونبره سوگندُونه
صد هزار ځله بیا بیا ړو

چه تر ځان پتا مین یم
زه خوشحال ختټک پتا ړو

راته مه وایه پتا ړو[3]
چه پتا نه ړو په چا ړو

ته څما دَ سترگو تور یې
پدا تورو سترگو ستا ړو

مخ دِ ورځ زلفی دِ شپه دی
په سبا ړو په مسا ړو

په جهان کی می ځان ته یې
نه چه نور، پتا جانا ړو

یاد می ته یې په خاطر کی
هر زمان پخپل مولا ړو

۱. یعنی اوړدو.
۲. ړو په پښتو کی د قسم کلمه ده.
۳. دا بدله له یوې قلمی نسخې را نقل شوه، په نورو کی نشته.

ستا دَ پښو خاوری توتیا دی
چه ما ستا په خاکِ پا ږو
تمنا لَرم ستا ډیره
پدا خپله تمنا ږو
تر خندا پوری دِ هیڅ دِی
لال و دُر ستا په خندا ږو
یار خو ستا یم دَ چا نه یم
زه خوشحال ستا په لقا ږو

که د زړه څه خو ترس ډار وَی څه به ښه وُ
لږ دِ مهر په ما خوار وَی حه به ښه وُ
زه چه ستا له غمه راز کړمه په ورکی
که دِ غوږ ځما په زار وَی څه به ښه وُ
چه په ما باندِی پیغور کاندِی په عشق کی
ستا له حسنه خبر دار وَی څه به ښه وُ
هر چه نن دَ زهد لاف کا په جهان کی
په لیدو دِ پرهیزگار وَی څه به ښه وُ
پسله مرگه می یو هسی مکان گور شوی
چه پرې تل دَ کښلیو لار وَی څه به ښه وُ
ستا په کوی کی ډیر کوټه تازی پراته دی
زه هم گډ دَ دُوی په شمار وی څه به ښه وُ
ستا په غم به پدا لږ عمر موړ نشِی
دَ خوشحال عمر بسیار وَی څه به ښه وُ

که قربان شه تر جمال دَ ښو یارانو
ور ځاریږه تر مقال د ښو یارانو
دا صورت می څه ژوندَی په اروا ندی
تل ژوندَی دَی په وصال د ښو یارانو
په خاطر کی می بل حب محبت نشته
پکښی ځای دَی دَ زړه خیال د ښو یارانو
که دوی ستا په رضا درومی یا نه درومی
ته هر کار کړه په اقوال دَ ښو یارانُو
په جهان کی دَ هر څه مثال مونده شِی
ولی مه غواړه مثال دَ ښو یارانُو
په هر زیان زوال راضی یم پدنیا کی
خو دِ وِی یو زوال دَ ښو یارانو
مرگه ستا علاج که شوَی په هر څه وکړی
چه قتلان کړې په هر کال دَ ښو یارانو
په جهان کی که څه دِی خو ښه یاران دِی
خبر دار شه په احوال دَ ښو یارانو
گښی گښی ځان او زړه لَرَه راحت دی
که ئې گورې خط و خال دَ ښو یارانو
دَ یارانو د یاریٔ په لذت پوه دی
چه ثنا کاندِی خوشحال دَ ښو یارانو

ما خوب لیده په خداږو، چه زه ته سَرَه پخلا یُو
خوږې خوږې خبرِی دَ زړه حال وَ بَله وایُو
ما څخه کتاب دَی پکښې واړه غزلونه
تا څخه مینا ده دَ گلزار په تماشا یو
لاس تر لاس نیولِی سَرَه گرزُو کښینو پاڅو
خپله خوشالی هوا هوس کړو په خندا یو
پیاله کړې راته ډکه زه ئې ستا له لاسه واخلم
دَ شونډو بوسه راکړې بیا په نوره تقاضا یو
مطرب راته له ورایه په تارونو لیندیٔ ینښې
په بم په ځیر جار وزِی موږ ئې محو په نوا یو
ته کل واړه خوبیٔ لرې زه واړه کامرانیَ
ښادیٔ ته مخامخ غم و اندو ته شاپشا یو
ناگاهه له دې خوبه دَ سحر په وخت را وینښ شوم
نه ته وې نه دِ وصل زه دا کار سَرَه جدا یو
څو پایم په دنیا کی دَ چا کار را سَرَه نشته
یو زه یم یَو دِ غم دَی، سره دواړه خواپخوا یو
خوشحال یوائِی ندی څو په ملک کی عاشقان شته
په خوب په بیداری کی سَرَه واړه باد پیما یو

ما هغه سړی شمارلی دِ په ورکوُ
چه په خوی کی بې وفا عادت په سپکو

هغه باز تر مښګرېږ که لا بتر دَی   چه غوټې ئې دِی په شلاندو[1] و یا په مږکو
غافلان له دې دنیا سَرَه کا لوبی   لکه پیغله جن بازیَ کا په لوڅکو
عراقی په اشارت کی ځان ځرګند کا   ټټو سم په لارِی نه ځِی بې چابکو
خه ئې ډیری اندیښنې دَ دنیا نشته   زه پدا خبره خوښ یم له هلکو
دَ عالم سَرَه خواږه نه خورِی له کبره   لا تر روغه نه بهتر دَی کار دَ پکو
که په شهد ئې ساتِی مزه ئې نه وِی   ناشپاتی دَ ثمرقند دَ هند په مځکو
دَ خوشحال وَیَل که دُر قیمت بها دِی
وَ ناپوهو ته بتر دِی تر کنجکو

مونږه مَی پرست یُو[2]   دَ ازل په میو مست یُو
په سما مو قدم ینښَی   لکه مځکه هسی پست یو
هغی خولې وَته نظر کړه   هغه هسی نیست و هست یو
که په تخت دَ پاسه کښینو   بیا یو مات کچکول په دست یو
څوک دَ وصل خبری کاندِی   موږه خوش پخپل بربست یو
تل مو زړه پدا خوشحال دَی
چه خپل زړه سَرَه پیوست یو

وَ دِ نی وینم زه ستا وصال په سترګو   که بې تا را درومی بل جمال په سترګو
میلمستیا می دَ زړه وینی ورته کښیښوې   چه میلمه مِی شو دَ یار خیال په سترګو
هغه دم می دَ زړه داغ له دله دور شو   خو چه راغی سا دَ ورځیو خال په سترګو
چه ډیر خلق سَرَه ناست وی عجب ښه شِی   دَ مَیَنو سَرَه قیل و قال په سترګو
په غمزو په کرشمو په مکیزونُو   نن دِ نه وینم په ملک کی سیال په سترګو
عارفان دَ قناعت په ګنج تونګر دِی   چه ئې نه راځی د خلقو مال په سترګو
دَمکې دیوال به نور په خوله یاد نکړم   ما چه ولیده دا ستا دوِال په سترګو
ستا په ګوتو کښیده رومال چه راغَی   زه له مینی موړم ستا رومال په سترګو
هغه مخ چه مِی به تل لیده اوس ګوره   چه ئې نه وینمه ماه وسال په سترګو
چه بې ستا له زیبا مخه بل مخ ګورم   زه به چیرِی کښیږدم دا وبال په سترګو
وَ ښه مخ وته له ورایه ځلبلاند شم   لکه وَوینی لوغسی[3] تهال په سترګو
نور عالم خو دَ یارانُو ناز په سر وړی
تل بازونه وړی دَ یار خوشحال په سترګو

هر نا اهل مزه څه زده دَ خبرُو   دَ خبرو لذت ښه دَی تر شکرُو
چه دانا ئې په دانش سَرَه انشا کا   یَوه ښه خبره بهَ دَه تر زرو
بې استاده شاعری بې لاری تله دِی   یاوه ګوی ګرزِی په لوړو په ژورو
تفاوت دَ خاص و عامو سَرَه ډیر دی   برابر نه دی شبه دَ مرغلرو
دَ شهبازو دَ عنقا برابر ندِی   مچ او ماشی چه الوزی په وزرو
په چهارم اسمان به ناست لکه عیسی وم   که اسمان ته الواته شوَی په خبرو

---

۱. یعنی چونګښو.
۲. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه، په نورو کی نسته.
۳. یعنی لکه دَ لوشلو حیوان چه تهالیَ او دَ لوشلو لوښی ووینی او لوشلو ته نه دریږی.

عام به چیرِ دَ خوشحال په وَیل پوه شِی
دَ گوهرو قدر څه زده ښیبنه گرو

یا په زړه کی مهر ځای وَی دَ بتانو یا ئې ورکړَی صبوری وَ عاشقانو
یا حیران عاشق په مرگ وَمرِّی چه خلاص شوی یا ئې هونبره جورمه وَی دَ چشمانو
چه ظاهر باطن ئې دواړه سَرَه جوړ وی څه عجب خاصه مشرب دَی دَ رندانو
چه په یار پسی روغ ځان سیځی په اور کی زه پدا رسم مَیَن یم دَ هندوانو
دَ خپل یار په بدو خاندم هوسیږم چیری زړه نشِی را ښه د رقیبانو
چه می نوم په ژبه واخلی هسی خوښ شم لکه ږغ دَ خلاصیَ وشی په بندیانو
بیا به صبر دَ خوشحال ختک اُلجه کا
را ځرگنده شوه سره کړې خوله په پانو

یو څه دَغ لَرَم په زړه دَ نادرستو دَ دې داغ علاج و نه کړ سستو پستو
یا ئې عین په زړه وَخورِی یا زخمی ځِی چه هوسیَ په پره وریشی[1] دَ چستو
دَ بې ننگو بې ننگیَ می به ارمان شِی خدای به واړه چاری ښې کا وړاندی وروستو
دَ ښو اوښی مِی وینی شِی ترې ځاځِی دا دَ تن جامه می نه وِی دَ اغوستو
دَ دردمنو حال دردمن په قیاس معلوم کا که ئې وایې ښکاره نه وِی په تندرستو
دا غزل چه دَ خوشحال ورشی تر سرایه
ښه یاران به ئې نارې وَکا په لوستو

---

۱. ورسی.

ابلهي بدگماني تر هسی حده
تر نظر ئی له وسوسه ښه هم بده
بدگویی خست بد نیت تر دا پهورته
سکه وروڼه ئې پردی کړل له حسده
که ښه نیت که ښه خلقت، که سخاوت دَی
دا ئې واړه له زړه لاړ له خولې له یده
په مجلس ئې بر آمد له منځه تللَی
بَل مذکور پکښ خطا بې خوشامده
چه په ملک دَ پلار غلیم هغه ئې سترگی
په دوستانو ئې د پلار کینه بی عده
که دَ باغ انگور ئې ډیر وَ خپل پلار ته
مگر درست ژنکوری ور کا له سبده
یا دِ ښه زوی پیدا شِی له ښه پلاره
یا دِ هسی تنها اوسِی بی ولده
د ژوندیُو د زړه رنځ[1] دَی دَ مړو شرم
په ژوندُون د بابا ورشه تر لحده
دَ خوشحال عقل خطا نه وُ نور څه وُ
چه خالی ئې په بهرام کړله نامزده

آرزو لَرَم ساقی یَو څو اقداحه
که ئې را کړې دَ خاصه ښیښې له راحه
چه دا هسی نو بهار درومِی بې مَیُو
دا خبره په هر چا دَه نا صلاحه
ځما پیر وایی دَ میو توبه گار شه
دَ بهار په وخت توبه دَه نا مباحه
تل به وخت د نو بهار نه وِی گلگښت کړه
په دا باغ کښ تر صباحَ تر رواحه
د نرگس گلُونه پلی سپاره راغله
نندارِه ئې د بهار کړه افتتاحه
رنگارنگ غنچه دِ وا کړه په چمن کښ
د خوشحال دپاره ښه راغلې صباحه!

ازلی بخره چه چا راوړه له خدایه
نوریدل به ئې په چا شی راته وایه
چه دی زړه راضی دَ چا په آزار نه وِی
ته پخپله بخره خوښ اوسه همایه
دا ئې واړه دَ فراقه نه فرایاد دی
چه په څو رنگه نارې اَروې له نایه
که په اصل دَ سید بادشاه زاده وِی[2]
چه هنر ور څخه نه وِی مه ئې ستایه
که هر څو دِ زور قوت تر هر جا ډیر شی
دَ خدایې دعوه مکړه که خدایه
یو ساعت چه په طاعت تیر کړې داښه دی
دَ دنیا له کَر و فره هوی و هایه
کله گل غُندی نمای کله بلبل شې
څوک به نه وِی لکه ته یی خود نمایه
بله بخره به په زور له چا وانخلِی
دَ خوشحال بخره چه توره ده لَه ځایه

آه هم دا هونبره آهونه
دم په دم بیا گناهونه
هم هغه پکښ پریوزی
چه کښینِی جان ته ځاهونه
لکه باد هسِی تیریږی
دَ فانی دنیا جاهونه
اور دَ آه هسی لگیږی
لکه اور په گیاهونه
گوره بیا به په چا سر شی
دَ خوشحال ساړه آهونه

۱. د زړه رنځ د مړو شرم.
۲. که په اصل دِ سید یا شاهزاده وی.

اورنگ زیبَ بې دلیله!   په ظاهر باطن علیله!
لکه مچ په انګبین ککښ   پسو بند شوې په قلیله
په تسپو ککښ دِ بلا ده   هی توبه ستا له تهلیله
دَ یوه صورت دَپاره   خیلخانه دِ کړه قتیله
نه په زویه نه په پلار یې   په هر چا باندِی بخیله
پا هسی بې عدلۍ   هلاکوُ سَرَه عدیله
بیله خدایه بل یَو نشته
دَ خوشحال په سته سیله[1]

اې پخپل ګمان ککښ بړوسه[2]   له اصلی کاره مایوسه
دانه نه یې چه دی مغز وِی   بی دانې حبطه بوسه
وَ خپل عیب وَته ړُوند شوی   دَ پردی عیب جاسوسه
چه پیدا ئې خوشبویی شوه   اګر ښه شو تر آبنوسه
د طوطی برابر نه یې   که نګار لرې طاوسه
که غوټه یې[3] په چرګوړیو   په دا باز نشوې ټپوسه
لعل و در پرې حبطه دِی   چه رنګ نه لَرِی عروسه
راشه مخ په آئینه کړه   چه چهره شِی در معکوسه
دَ خوشحال ختټک توبه دَه
ستا له زرقه له سالوسه

اې چه ستا دَ یار له غمه استغفا دَه   که سینه دِ له زنګاره نه صفا دَه
هیڅ دَ خپل مَیَن دَ بدو غارت مشه   دَ اغیار تر وفا ښه دَ یار جفا دَه
دَ یار بد هم لکه ښه هسی حساب کړه   هم پدا دَ عاشقۍ اکتفا دَه
که ئې نیښ زیاده نه ګڼې تر نوشه   بیهوده دِ طمعه کړې دَ شفا دَه
مخامخ دَ یار و غم ته وَدَرېږه   که د غیرو آشنایۍ وَته قضا دَه
آه که یو ځله مې وِلیدې په سترګو   چه مې تل تل ستا له غمه وا اسفا دَه
دَ خوشحال دَ رنځ علاج به څوک په څو کا
چه زګیر وائې له طبیبه په اخفا ده

اې چه اصل دِ یَوَه قطره منی ده   پدا هسی رنګ وجود دِ څه منی ده
راشه زړه وریږوری مه تړه نادانه   که ئې ګورې دا فانی دنیا دنی ده
عارفانو وته تلخه شوه تر زهرو   په غافل باندِی شیرینه تر ګنی ده
له ګدایه نه لا څه خو مخ جار باسِی   تل تشنه ناسته په وینو دَ غنی ده
روغ ئې واړه په کمند دَ مکر بند کړه   آزادی که ځنی شته دَ لیونی ده
تل دِ خوښ دَ خوشحال زړه دَ عشق پکار وِی
خو یو عشق دَی چه دَ ده خوښی هنی ده

۱. طرفداری او حمایت.

۲. د بړوس کلمه سید راحت په معنا د خفه او ناراض راوړې ده، په محاوره ککښ هم دغسی دی. مګر د عبدالحمید ماشوخیل په دیوان ککښ هم دا کلمه داسی راغلې ده: که هزار ځله می بړوس دارو درمان کا ـ داغ می کله مرور دی ستا له دردَ. دلته یو محشی بړوس ته طبیب کښلی دی، چه هم ذلته هم هلته له موقع سره دا معنا سمه راځی.
۳. ککښ.

ای چه مخ دی ښایسته دَی په خالُونه — پدا خپل ښایست ډیر مکَوه خیالُونه
همیشه به دِ دا هسی ښایست نه وِی — دَ گلشن گلُونه نه وِی تر کالونه
چه دَ خپلو عاشقانُو وبال اخلِې — هونبره ښه نه وِی په غاړه و بالونه
کله ما وته دعا، کله ښکنځل کړِې — درته چا ښیل دا هسی جنجالونه
ډیر دِ ما غُندی غلولی په رنگ رنگ دی — څه بلا یې په لباس په ټیټالونه
ستا دَ ورځیو خال کوتره دَ هونږا[1] دَه — تورِی زلفی دِ چاپیری ترې جالونه
دَ بلبل په خاطر هونبره بلا نه وِی — چه غنچه کا غوړیدل په اهمالونه
نه به باز نه به شاهین نه به شنقار شِی — که ټپوس دَ اَلوتو لَرِی بالونه
پدا څو توکه دِ هیڅوک باور نکا — په وعده دَ کښلیُوخوب دَی که فالونه
دَ مجنون په بیړیَ ناست دِی مرگ ئې مه وه — چه په سپینو خولو ئې وښندَل مالونه

خبر دار ورباندی روغ لیونیَ ندی
په خوشحال کښ چه پراته دِی دا حالونه

باغ وَی دَ گلونو پکښ ناست وَی زه او ته — گل وَی غوړیدلَی باندِی نماست وَی زه او ته
زیره زعفرانی شوی یا گلگونه معطره — لاس تر لاس نیولی سَرَه زغاست وَی زه او ته
سپینه خوله دِ راکړَی بیا مِی هم در څخه غوشتَی — نور خواستونه نه وَی خو دا خواست وَی زه او ته
تل می درد و غم وَی دَ زړه کاست او مهر مینه — تل پدا دنیا دا کم و کاست وَی زه او ته
رنگ دَ غماز ورک شه راست روزگار دِ در ناراست کا — ځای دَ ناراست نه وَی سَرَه راست وَی زه او ته

نمر خیژِی خوشحاله چه خروس دَ سحر بانگ لی
شرط دَ پټ نیاز دَی چه بر خواست وَی زه او ته

بذرگر چه دانې لونی په مځکه — دَ یوې دانې زر طمعی لَری ځکه
حقیقت دَی که مجاذ درته ئې وایَم — یَوه ښه ښایسته جل[2] بله کوچکه[3]
چه محنت په ځان قبول کا راحت مومی — خدای به نکاندِی خواری دَ هیچا ورکه
که خبر نه ئِې خبر شه حال څه دَی — په ظاهر ډیر تگِی لَرِې له ټکه
هر زمان به دَ اوُبو په فکر نه وُ — بی اوبو که ماتیدَی د تړی[4] سکه
دا پریشان پریشان وَیل می د مستی دی — چه دِ مزی دَ ژوند بولم[5] څو ټکه
تر لیدلُو نه ئې نه لیدَل بهتر دِی — چه و مخ ته ئې نظر کښېږی په کرکه
د دی باغ گلونه واړه ښایسته دِی — چه همیش ئې بقا نشته په کځکه
چه ئې مینه دَ زړه سنگو روزی نشوه — په قیامت به دَ هغو تله وِی سپکه
که بوسه دَ هغې دنکی[6] دَ خولې غواړې — یا ئې دواړه څونبی نسه یا څونکه
دا دِ واړه ناپوهی نه دَه نور څه دَه — چه دَ لویو چاری غواړې دَ هلکه

---

۱. پړکه، لومه.
۲. یعنی نجلیَ.
۳. لوچک.
٤. محشی ورته کښلی دی: تنده.
٥. یعنی زلف.
٦. د سید راحت په لغاتو کښ ابتدا په ساکن او په گ دا کلمه په معنی د لوړ قد او جگ راغلې ده.

دَ بد گوی دَ خولې خبرې واړه روغې   چاړه[1] توره بې سندانه بې[2] څوټکه
دا مې شعر په بیاض کښې نه دَی جمع   په کچکول کښې مې پراته دِي څو کنډکه
چه سړې شنوبې[3] ئې چښم په وخت دَ اوړې   بادشاهی دَ اورنگ زیب ځما غړکه
کوم یاغیان هوډیان دِ پرې یستل له هوډه
چه دا هوښره ډېر دماغ لرې ختکه!

برسیرن شول پیوندونه   په دل[4] نه لَرِی پندونه
که پدر دَی که پسر دَی   سَرَه بیل لَرِی سندونه[5]
نه امید شو سَرَه پاتو   نه باور په سوگندونه
نه سزا دَ بد کردار شِی   نه دَغله ځِی مړوندونه
دَ اورنگ په ظلم مات شول   دَ بابر دَ وخت بندونه
پدا هسی وخت خوشحاله
مرگ بهتر دی له ژوندونه

بړ بړ راشه نوروزه دل افروزه   ستا په وخت مې آسوده شې سترگې پوزه
ستا په وخت سترگې دَ باغ گلَونه گورې   پوزه هم کاندی دَ بوی خوښی اندوزه
غوږ لا هم ستا له طفیله حظ حاصل کا   مغنی شی عندلیب په څو څو سوزه
په وصال دَ معشوقې عاشق فیروز شِی   دَ گلزار په وخت بلبله وِی فیروزه
خپل غوږُونه ورته ځک[6] کړه کنُدی واروې   راز دَ مینی دَ بلبلو له لوزه
د نوروز له فیضه بوټی خالی نه دی   فیض رسی هم تر سپاندِی هم تر ځوزه
که همه عمر دَ باغ گلُونه گورم   ځما خوا به پرې سړه نشِی هنوزه
دَ بهار هوا هر گوره ښه هوا دَه   که آفتاب ورپسې ته نه وی تموزه
په راتله ورلَرَه ډیره خوښی راوړې
په خوشحال باندِی دِ قدر دَی نوروزه

بیا ځیره[7] په سر کړه کښېږده له خیاله   چه خوبا دِ په خوله نوم واخیست خوشحاله
بیا سینه پسی په دواړه لاسه مړوم   لکه باز د هوښائی[8] ووزِی له جاله
زه لا هسی کچوگول نادیده نه یَم   چه لاله به بِهوَم ستا له جماله
که دَ مښکو انبارې می په لاس کښېوزی   همگی به صدقه کړم ستا تر خاله[9]
ځما مینه هسِی نده چه نوریږِی   که هزار رنگه جفا کړې ځما لاله
دَ عاشق عمر کوتاه دَی لا پدا هم
که دَ عمر هَرَه ورځ ئې شِی سل کاله

---

١. چړې.
٢. کوچنی مطرقه ده.
٣. شلوبې.
٤. پدل.
٥. یعنی کناره او گوښه.
٦. یعنی سم کړه.
٧. لوگی، پگړی. .
٨. هوښا په معنی د پړکه، لومه ده.
٩. له خاله.

بیا د مار غندی راضی له خپله بخته | چه د غم له پوسته ووتم یک لخته
بیا هغه حسن و جمال هغه لیده دی | که د بخت سترگی می خوړ وې یو څو وخته
گرد غبار لړی وریځی تر منځ ولاړې | بیا د نمر سترگه ښکاره شوله ویخته
خداي دِ وار، همت ورک نکا دَ مردانو | په دنیا کښ باندی راشی گرانه سخته
زمانې په هر بازار وگرزَولَم | خبر دار ئې کړم د هر بازار له رخته
د بهار په وخت ئې بیا نشو وغاوی | په خزان چه پاڼی پر یوزی له درخته

د خوشحال ختټک طالع تر خرم[1] ښه دَی
چه بندی شو خاوند بیا وروست تر تخته

بیا له ورایه په خندا راغله نگاره | دَ ښه کال خوبی ښکاره وی تر بهاره
مختوری د رقیبانو دَ یار وصل | فلک ښه را سَرَه وکړه دا دوه کاره
دَ گلزار گلؤنه څه دِی راشه گوره | تر گلونو ښایسته دواړه رخساره
لکه روح چه له قالبه نه واته کا | په دا شان مِی جدایی کښېږي له یاره
دَ ماہی توره ئی څه توری پری باسِی | چه په زړه ئی یَو گزار وِی سل پرهاره
ځما خوار سَرَه چه تل غاړه غړي وه | اوس نظر را باندِی نکاندِی له عاره
دَ عاشق په لاس ژړا دَه تل دِ ژاړی | معشوقه چه ویره نکا له آزارَ
د معشوقی دَ پالنگ لافی خطا دِی | څو ځما په سر کښ پروت یی د سر ډاره
دَ دی کلی طبیبان واړه نا ترس دِی | دَ دارُو په طمعَ مه اوسه بیماره
که هر څو ئی پټوی پسی ئی غواړی | په دا باغ کښ به یَو گل نه وِی بی خاره
هر ساعت سَره یَو نوی نوی خیال وِی | که ځما دَپاره بیا ور شی ریباره
که څوک غواړی چه خپل زړه په غم اخته کا | آشنایی دَه لاس په لاس فتنه تیاره
په یرغ په مصلحت نه دَه ځائی ده | دَ خوشحال چه سریکا شه له اشعاره

که پوستی له پوستو واوړی گنُدِی واوړی
دَ خوشحال خو جار واته نشته له ښکاره

بیا می څه دَ نورُو یار بولې تور مکړه | په ما خوار دِ ظلم ډېر وَکړ نور مکړه
وایې سپی غُندِی مِی څو په کوڅو گرزې | څو ژوندَی په جهان پایم، پیغور مکړه
سر تر پایه اخلاصی یم په یاری کښ | په ناحق مِی لباسی بولې زور مکړه
چه په دوه پیالو دَ میو بد مستی کا | هغه څوک په مجالس کښ میخور مکړه
یَو عجیب دَ میو جام دَی ساقی راوړه | خداوند ئې په دا منځ کښ نسکور مکړه
چه حرمت دَ عاشقانو پکښی نه وِی | په هیڅ رنگ مِی په هغه کلی کور مکړه
آشنایی دَ ناکسانو دَ ځان غم دَه | ناکسان له خپله ځانه خمسور مکړه
زه چه نن دَ بیلتانه په اور وریتیږم | دَ دوږخ لمبه نسبت پدَ اور مکړه

راز دَ عشق دَی فهم دار اوسه خوشحاله
ښکارَونه ئې پخپل زوی و ورور مکړه

بې اخلاصه دَ یاریِ جواز نشته | خود پوهیږي بې اَودسه نماز نشته
دَ دانش مرغه هسی پورته ولاړ شه | چه هورې دَ کټه بازو پرواز نشته

---

۱. محشی شاه جهان ورته کښلی دی.

که هر څو ئې په سَره اور کښې لولپه کړې — دَ یاقوت دَ اوبو ډار دَ گداز نشته
هغه باغ چه تل مأوا وه دَ بلبلو — اوس په ده کښې دَ بلبلو آواز نشته
دَ زړه راز وَ چا ته وَوایم حیران یم — په هر لوری چه نظر کړم همراز نشته
توکلتُ علی اللّٰه وینا یَوَه دَه
دَ خوشحال دَ زمانې سَرَه ساز نشته

پارسایی ئې دَ پارسا له لاسه یووړه — دانایی ئې دَ دانا له لاسه یووړه
چه می کړې وه توبه له می خورُیَ — په چشمانو ئې دَ ما له لاسه یووړه
معجزه چه دَ احیاء ده په دوه لب ئې — لاس په لاس دَ مسیحا له لاسه یووړه
دلبرانو چه دعوا دَ دلبرۍ کړه — دا دعوا ئې د هر چا له لاسه یووړه
راته پاتو دا یَوَه مسلمانی ده — دا می هم هغی تر ساله لاسه یووړه
ما وې زه به دَ عشق راز لَرَم په زړه کښې — دا خبره می ژړا له لاسه یووړه
چه دَ زړه صبر دَ یار له مخه غواړم — محبت می دا دعا له لاسه یووړه
که دَ نورُو هوښیاری په عشق کښې پس وړی[١]
د خوشحال ئې لا پخوا له لاسه یووړه

پلاو وخورې یَوه لپه — نه پریوزې اندر غپه[٢]
هیڅ خبر نه وې له ځانه — نه له راسته نه له چپه
نه درود وِی نه دِ ذکر — هندو هم نه وِی بې جپه[٣]
چه هوا ئې درته ښه کا — زړه دِ ځی په هغه هپه[٤]
په هر ځای چه له چا کښېنې — یا د راز وی یا د گپه
ته به ځان تر هر چا ښه کړې — که ښه کښیږې په غرډپه[٥]
که پخپل فهم طبیب یې
د خوشحال تر فهم ټپه[٦]

په خونی هاتی سوره شوه می پرسته[٧] — زه هم مست هاتی هم مست دَی دا هم مستَه
خدای دَ درې واړه مستانو سره سر کړ — بله نشته یا به نیست شی یا نه هسته
نندارو لره ئې راشی نندارچیو — یوه لویه هنگامه شوله پیوسته
چه ئې ستا زلفینی کښیوتې په لاس کښې — لاس ئې پریوزه که ئې دَی پریږدِی له دسته
یار د ما څخه په کور دنَنه ناست وُ — زه بې روحه گرزیدم دَ ده په مرسته
نه یاری نه آشنائی واړه لباس دی — چه خبر شوم د وگړی له بربسته
ما په وړیو سترگو ډیر یاران خوړلی — په ځیر ځیر دِ مخ ته نه گورم له کسته

---

١. پس ځی.
٢. غپ د سپی بړغ ته وایی، دلته نه ورسره جوړیږی ممکنه ده چه غپه وی یعنی غوطه، یا به خپ وی یعنی پټ او مستور.
٣. په هندی ذکر کول او خدای یادول.
٤. خواهش او هوس.
٥. په چاپی نسخه کښې (غړوپ) کښلی دی، چه معنا ئې نه ده جوته، اما لکه په قلمی نسخه کښې چه غرډپ کښل سوی دی، معنا لری یعنی عُر او دپ چه ځان لوړ گڼل او بړ بړ ویل دی.
٦. په چاپی نسخه کښې رطب کښل سوی دی چه معنا ئې نسوه راته جوته اما د قلمی نسخو ټپ لکه چه صحیح دی.
٧. دا بدله په چاپی نسخو کښې نسته.

د خوشحال په ځان د ډېرو غشی لک دِی
خو هم ده زده چه دَی مرِی د چا له شسته

په رشتیا ویل غوړیږي د زړه غوټه — د دروغجن خوری لکه سپَی د غُلو سوټه
په دریاب کښ خښته واچوی هیڅ نسی — په یو څو ځاځکی خوره شِی اُومه لوټه[1]
د هغې ښځې صحبت لکه دوږخ دَی — چه مېړه وته تل کښینی په مخ بوټه[1]
پدا کار نادان هوښیار واړه پوهیږی — د کابل خربوزه بِه ده تر پهوټه[2]
څوک خمؤنه تَشَوِی مستی ئې نه وی — څوک د میو عربده کا په څو گوټه [3]
د هغه یاری په کار نده خوشحاله
چه له خپلی خولې وباسی وینا جهوټه[4]

په دا سرو شنډو ئی نه ده وینځه توره — راشه خضر دَ حیوان په چشمه گوره
مخ دَ یار له خط و خاله مستغنی دَی — دَ غنی وِی هر اسباب له خپله کوره
چه ئی سیوره په ما وه لکه بادشاه وم — همائی وه ستا د تورُو زلفو سیوره
ستا بارخو بله لمبه وربل دِ څه دَی — لکه تور لوگی چه ټول پاځی له اوره
دَ خپل پله خاوری دِ بیَه په عنبر کړی — درته چا وی چه په دا بها ئی پلوره
په څو بل لوری ته گوری ځان نادان کړی — چه په ما باندی غوغا شِی لور دَ لوره
ته په دا حسن دَ گل غنُدی زیبا ئی! — که زوولی ئی له خپله پلاره موره
چه په خوله ئی نوم آخلی روخ ئی نه دَی — عاشقی چه ویره کاندِی له پیغوره
زه له میو توبه وکړم توبه گار شم — دَ ساقی پیاله می بیا کا توبه نوره
چه ئی څوک په کوڅه پَل ږدِی هغه سر خوری — په جوار باندِی ئی مه گرزه سر خوره
که ئی ناز وَی که خیال وَی ما به یووړ — ولی ما سره ډېر کبر کا هرگوره
زور ئی واړه دَ خپل مخ[5]ورته ښکاره کړ — خوار عاشق ئی ځکه درست پری یوست له زوره
چه معنی ورسره نه وِی وَیَل سپور وِی
خدای به نکا دَ خوشحال خبره سپوره

پدا ساه نشته ویسا — هر دم ته وایه الله
هر نفس یو غنیمت دَی — پهره دار اوسه دَ ساه
دَ سالک په وَیَل کار کړه — که دَ ځان نه یې بد خواه
دَ سالک وَیَل هم دا دِی — ته ئې وایه بې اکراه
چه له خلقه نه زړه پریکړه — زړه پیوند کړه له الله
که هوا دِ کړله ترکه — نور قبول یې دَ درگاه
بادشاهی به دَ هر تن کړې — که دَ خپل تن شې بادشاه
مُو وتواقَبُلَ اَن نمؤتوا[6] — پدا راز شه انتباه

---

۱. یعنی په تریو تندی او نا رضایی، په بله قلمی نسخه کی دا مسری داسی ده:
چه میږه وته کښینی په نغر لوټ.
۲. محشی ورته لیکلی دی چهډول بې خونده خټکی دی مگر دا د هند مشهوره میوه ده.
۳. یعنی یوه هنده او یوه جرعه.
٤. یعنی دورغ، دا کلمه هندی ده.
٥. ځان.
٦. حدِث شریف د ی: یعنی تر مړینی دمخه ځانونه مړه کښ.

په جوار ئې دَ قربت کښې   دَ کم شناختو نشته راه
دَ بیدارو دِ نصیب وی   ښه دولت دَ سحرګاه
څه امید دور و دراز کړې   پدا لَږ عمر کوتاه
تل توبه کوَه خوشحاله
چه دِ محو شِی ګناه

په جهان که لویه چاره دَ میر ښکار ده   که دا چار ګورې هر کار لَرَه پکار ده
څو قابو تالاښ دا واړه دِی په ښکار کښې   چار دَ جنګ دَ مېنتوب که دَ پیکار ده
ورته هیڅ دَ ښکار دَ ذوق خبری مکړه   دَ هغه سړِی چه طبعه دَ بیکار ده
آلوده دِی په ډیر غم دَ عمر ورځِی   چه په شمار دَ عمر نده ورځ د ښکار ده
په خوشحال باندِی د ښکار هوا ژوندُون شِی
مرده دله که پتا باندِی بیګار ده

په خوله کلمه لولی نمونځ روژه کاندِی کافر شته   دعوی کا دَ شیخیَ تر شیطانه لا بتر شته
منطق معانی لولی درس فتوی قاضی ګری کا   اکثر پدا فرقو کښې که ئې ګورې کون خر شته
له کوره لوټه واخلِی استنجا لَرَه روان شِی   تقویٰ تر هسی حده په اولجه ئې وړِی که زر شته
دَ بل کرَه چه ورشی پخپل روی بندیان پرانزِی   په ځان باندِی چه راشِی کله روی دَ پیغمبر شته
یو ځای آلوده ندی په دا هسِی درویشانو   پدا دور که ګورې دا ناپاک په هر کشور شته
بادشاه قطب اقطاب دی اُمراګان چه ورته ګرزِی   کږې څیر تړلی دَ هر چا په سر میزر شته[1]
چه خاص د زمانې دِی حال ئې دا دَی نور وګړی   دَ غواړُ د خرو کلِی خالی نوم باندِی بشر شته
چه حال دَ پرهیزګارو سراسر واړه دروغ شو   رشتیا غواړې له چا نه چرته پاتو دا هنر شته
نه مهر محبت نه مروت نه وفا صدق   عالم سرَه برهم دَی څو دی دور دَ قمر شته
آشنا له هیچا مشې له پخوا آشنایی ښه وه   چه اوس له چا آشنا شی نور ئې څو رنګه خطر شته
تر دې ژوندیو ښه دِی مړه پراته په ګورستان کښې   چه نه ئې دا مکرونه نه دا فعل نه دا شر شته
دروغ وَیَل هغه کا چه ئې ویره وِی یا طمع
خوشحال پدا اړ ندی حق به وایی څو ئې سَر شته

پدنیا کښې نعمتونه رنګارنګ شته   دَ دیدن دَ نعمت کوم نعمت همسنګ[2] شته
عاشقی دِ هغه کا چه لیونی وِی   دَ هغو غرض پرې څه چه ئې فرهنګ شته
ما په عشق کښې دا همه واړه تر شا کړه   ته لا ښه یې چه دِ غم دَ نام و ننګ شته
ما وې زه به دَ زړه حال ورته عرضه کړم   یَو غماز ئې تر شیطان بتر تر څنګ شته
په آشتِی کښې کشتن دَی عاشق وژنی   همیشه ژوندون هم دا دَی چه ئې جنګ شته
خدایه ژر یو بل اورنګ لَره پیدا کړه   په جهان کښې ښادی نشته چه اورنګ[3] شته
په وار وار ئې دَ خوشحال خاطر صیقل کړ
ولی کږه[4] ته ئې لا پاتو څخو زنګ شته

---

۱. کږې څیرِی تړلی دَ هر چا په سر میزر شته، دا مصراع په دو نسخو کښې دوه ډوله ده په قلمی نسخه کښې تر میزر لاندی محشی پرونی کښلی دی.
۲. هم څنګ.
۳. یعنی اورنګ زیب چه پاچا وُ.
۴. ولی کښته ئې.

پروت یم ستا په ورکښې په خیرات می یاد لَره — دا ناښاد خاطر می په پوښتنه ښاد لَره
څو کړې ظلم جور په څو رنگه طور طور — وکړه فکر غور اندیښنه دَ داد لَره
خیال دماغ دِ ډیر دَی تر حساب تر حده تیر دی — مرگ قیامت دِ هیر دَی ښه دا هونبره یاد لَره
مرم په انتظار کښې نشی هیڅ په زاری زار کښې — سخت ځما پکار کښې ترسندان فواد لَره
شرعَ شته کتاب شته دَ عذاب دَ خوی عذاب شته — ښه که څه ثواب شته ته دا خوی معتاد لَره
خدای وته څرگند دَی چه د خپل خاطر پسند دَی — څه مهر پیوند ئې هونبره دا عناد لره
خوی خصلت چه ستا دی واړه پټ ندی پیدا دی — مهر نازکه دا دَی ته ئې تل بنیاد لَره
ملک شته کښته پورته گورم ستا دَ سترگو لور ته — مه درومه بل لور ته ځای پدا سواد لَره
زلفی دِ زنجیر دِی پکښې ډیر زړونه اسیر دِی
څوک پدا تدبیر دِی، چه خوشحال آزاد لَره

پدا کلی کښې څوک نه لرم نیکخواه — چه رشتیا وایَم هم دا لَرم گناه
له ځوان مرده په خندا په هوس درومې — له نامرده جدا کښیږې په آه آه
لکه سیوره وړاندِی وروستو را سَره ځِی — چه و هر لورِی ته ځم سبا بیگاه
لکه لاس په شمار دَ زرو پول توریږِی — په دوستی ئې سړی هم سِی روسیاه
زه په رغم دَ صوفی خراباتی یم — چه دَ مکر ذکر کا په خانقا
دَ زاهد پکار کښې څو رنگ اشتباه وِی — دَ اوباش پکار کښې هیڅ نشته اشباه
که څوک زړه سوځِی په ما ځای دَ زړه سوی دِ — که می لاس وَی زه به ولی وم اکراه
چه ئې لافی دَ پاکیَ کړې څه ناپاک شه — راشه گوره چه څه حال لَرِی تباه
وایې سر په عاشقی کښې درته څه دَی؟ — درته وایم که باور کړې یو گیاه
رعیت لکه عیال ساته خوشحاله
په یاغی باندِی مهم کاندِی بادشاه

په هر کار کښې مصلحت شته — خپل پرَدِی ته نصیحت شته
چه لر بر له مصلحت شې — کله خیر برکت شته
دَ سړی هونبره ښادی دَه — چه په زړه کښې ئې همت شته
چه همت دَ سړی نه وِی — مهیا ورته نکبت شه
سر هاله په تنه ښه دی — که دَ سر سَرَه عزت شته
دَ سړِی چه عزت نه وی — دَ ژوندون ئې څه حالت شته
په صحیح غنی هغه دَی — دَ هر چا چه قناعت شته
دَ نیستیَ ئې اندوه مکړه — که په تن کښې دِ صحت شته
چه صحت دَ صورت نه وِی — څه په کار که دِ دولت شته
دین دنیا دِ مبارک شه — که دَنا سَرَه صحبت شته
اوس یاری مکړه خوشحاله
دَ یاریَ سَرَه آفت شته

پخپل قسمت راضی شه، تل دَ بل قسمت مه غواړه — فراغت دِ مبارک شه که دِ ونیوه دا دواړه
دَ ژوندُون پیوند تَرَلی په یوه اومه سپنسی دِ — دَ جهان غمونه پریږده نور به څه ژاړې ځان ژاړه
خپل دِی که پرَدِی دِی قلم وځکوه په واړُو — دور دَ فساد شو پخپل زوی و ورور مه ویاړه
هر چرته چه گرزم ځنی هسِی چاری وینم — کار مدار په نن شو، دَ سبا اندیښنه ولاړه
گوره کوم یِو باد دَی چه په درست جهان را والووت — زړه په چا ښه نشی لباسی شه خلق واړه

ما وې کلی میشت دَی چه په کلی باندِی راغلم   نش کنډر پراته دِی خالی مینه دَه اوجاړه
هر چرته چه گرزې په لاحول ترې تیریږه   سل بلا په زړه کښ سل دانې تسپې په غاړه
ډیره سودا وشوه سل دعوې دَ سود په طمعه   وخت دَ مازدِگر شو دلَ دادکان ونغاړه
تل وایې خوشحاله چه دنیا وته به شا کړم
لا خو دا دنیا دَه مخامخ درته وَلاړه

په هره تنگه خوله کښ برابر ندِی خواږه   په ځنو کښ حلوا دِی ځوک نبات لَرِی تاږه
سَمِی کږې ډیرِی پخپل زړه لرې خپل یار ته   ځکه دِ دَ ذلفو وینښته سَم وِی هم کاږه
بخت دَی چه ئې اوس ستا له لبانو سَرَه ځښمه   تا می چه دَننه زړه په سره پیزوان ځاړه
زه دَ زړه بدخواه وم ما پرې وکړه پرهارونه   څه لَره می وَی دَ یار غمزو لَره لاړه
اور لرې په مخ کښ چه پټا مین کښدلم   ما به پدا بله لمبه ننه زړه ځاړه
زلفی دِ تور مار دِی زه ئې هسی وخوړلم   مرَم راباندِی نه ځی دَ دم گویو هیڅ پاړه
مست یم مَی پرست یم زه خوشحال په خرابات کښ
له میو به وانوړم که مِی وژنی په وراړه

په دا باغ کښ به دِ پانِی نه وِی گله   که خبر شې دَ خزان له تطاوله
دا ځو ورځی غنیمت گڼه په باغ کښ   چه په تا باندِی سینه وهِی بلبله
مرتبه دَ هغه باغ څه پاتو نه وِی   چه خالی وِی دَ بلبلؤ له غلغله
و هغې ښیښې ته نه غړیږِی سترگِی   دَ ساقی څخه چه تشه شِی له مله
په دا پُل باندِی دَ خلقو گذر گوره   ځوک پر یوزی، ځنی پور یوزِی تر پله
په درست عمر به ئې نه ووزی له یادو   چه لیدلې وِی تارُو دَ باز منگله
مقدر به په هیڅ رنگ مبدل نشِی   که په ځان باندِی تل لولې څلور قله
عاشقان چه عاشقی کا غم به نه کا   دَ رقیب او دَ غماز او له چغله
څه کړم لاس و دست مِی نشته قلندر یم   کڼه ما به دنیا وبازله کله
په پالنگ به خوب په ځو بې غمه کاندِی   چه خبر وِی دَ فلک له تزلزله
هسی یار لَرَم ښایست ئې تر دا قیاس کړه   چه دَ مښکؤ بوی ئې هیڅ دَی له کاکله
دَ دلبرؤ په مانِی کښ هم مزه شته
بیچاره خوشحال ئې مری له تغافله

په دا ښهر کښ دِ نه وینم ځوک سیاله[1]   خبر دار نه یَم دَ بل ښهر له حاله
په ښایست کښ دی ارمان دَ صورت نشته   دریغه دریغه په خوی هم وی څه خوساله[2]
په دردمنو کښ نن زه یَم بی مانندە   په دلبرُو کښ نن ته ئې بې مثاله
په دا سپین تندِی دِ طعن په آفتاب شِی   په آبرو دِ گرو وَړِی له هلاله
نن به ته دا کبر نه کړې نور به ځوک کا   چه په خلقُو دِ نارې دِی دَ جماله
که تل جنگ و خرخښې کړی زه پرې خوښ یم   ښایسته دَ جهان نه وِی بې جنجاله
چه دَ حال پوښتنه نه کړې مرگ می راغی   کله کله می خبریږه له احواله
په پنځه وخته چه لاس په دعا هسک کړم   ستا دَ عمر دعا کړم په ډیر ډیر کاله

١. دا بدله هم په چاپی دیوان کښ نسته.
٢. محشی ورته کښلی دی یعنی میانه.

دا بې وخته سپين ويښته نه وُ بلا وُ
چه دَ کښېليو زړه ئې تور کړ له خوشحاله

په زړه مې هسې نهال يې اې له دوو سترګو غائبه — که بله نامه وايم نامه ستا راشي په ژبه
هر دم مې ډېره څله اظطراب شي ستا ديدن ته — په تېرې باندې تل وي دَ اوبو مينې غائبه
تروه ترخه که نه دَی د خوږو قدر به نه وُ — سکه ځکه جدائي شوه آشنايۍ سَره واجبه
يوه دَ بيلتانه رنځوري ګرانه ده که نه وِی — نور همه زحمت آسان دی که نس خوږي دِی که تبه
ناڅاپه دوه مشتاق چه سَره وَويني په سترګو — تر دا به بله نه وِی په جهان کښې عجائبه
په ډېر ضرور خوشحال دَ يار له مخه جدا کيږي
اروا کله راضي وِی چه بيليږي له قالبَه

په ښيوه ښيوه رفتار کاندِی غزاله[1] — وايې پېښې په مځکه نه کښيږدی له خياله
و غمزو وَته ئې حکم دَی چه وژنه — هم هغه چه مينه کا ځما له خاله
دَ زړه حال ئې امانت پکښې ليده شِی — چه ئې تن په صافي صاف دَی تر زلاله
له دوو سترګوُ خبر واخله چه ئې وژني[2] — نور به څه پوښتې ځما دَ زړه له حاله
که شيرين اشنا وفا در سره نکا
په جفا ئې هم خوشحال اوسه خوشحاله

په هره کوڅه ګرزم که مې چا ليده رنګينه — ګل مخه عنبر بويه هوسې چشمه مه جبينه
په خوله غنچه دهانه، په غاښونو در دندانه — په دواړو خوږو شونډو تر شکرو لا شيرنه
په زنې لکه سيبه په غبغبو دلفريبه — په غاړه لکه زانې سبر قده تن سيمينه
په تور باڼه ناوکه په ابرو لينده بې شکه — په پوزه لکه لندی[3]چه را پاڅي له کمينه
ګلګُونې ختې واړه مرصع منې په غاړه — تيکه پر تندِی ايښې په زلفينُو عنبرينه
په خوی خونې خون ريزه مهر جنه چنګ اميزه — بې باکه عاشق کشه بې پروا له دا دودينه
که زر خونُونه کاندِی زړه ئې نشِی لاندِی باندِی
لا نور ورپسِی غواړِی خوشحاليږی څو چه مرينه

په هر لورِی دَی فغان دَ مرګ له لاسه — په هر لور په هر مکان دَ مرګ له لاسه
دَ آدم صورت ئې مرګ لَرَه پيدا کړ — خرابې شوه په جهان د مرګ له لاسه
همګې پيغمبران که اولياء وه — دُوی په مځکه شول نهان د مرګ له لاسه
عاقبت به شي بې شکه بې ګمانه — دا وَدان کورُونه وران د مرګ له لاسه
راسه ته هم دَ توښې په سر انجام شه — کاروانونه شول روان دَ مرګ له لاسه
ای خوشحاله که په تن شاه جهان شې
هم به درومې په ارمان دَ مرګ له لاسه

په طلب کښې د سستې وينم درويشه — چه وتَلی يې د دې خونې له ويشه
نعمتونه رنګارنګ دِی په هر لوری — په غوښتونې بندی نده جفا پيشه

۱. دا بدله په چاپې نسخو کښې نسته.
۲. چه مې وژنې.
۳. د سيند نه استلی شوی لښتی.

ځو طلب هونبره موندل دی په دا دور بلکه لا تر طلب بخره مومی بیشَه
د عسلو خواږه کله هغه مومِی چه حذر کا دَ مچیٖ له بده نیشه
لا دَوخته دَ طبیب طلب بایده دی ځو لا پایې په دنیا دَ زړه له ریشه
په هیڅ دین کښ ما وفا لیدلې نه دَه خبر دار یم د هر چا له دین وکیشه
په هر غشی چه زخمی شوم بیا می وکوت هغه غشی وُ په تن ځما له کیشه
هیڅ پروا اندوه دَ بل د بدُو نکړم خو[1] دِ پانځی بلا له ځانه خویشه
په پیغام د بوسې[2] سود نشی خوشحاله
چه ځما[3] په خوله مین یې را نیژې شه

په هغه جهان به خلاص وِی له عذابه که دلې ئې سریکار وِی له کتابه
واړه زه یم چه می هسی شراب بد کړل ګنه کومه بدی غواړې له شرابَه
د شیطان له چارو لیری لیری ګرزه یَو درنګ مه اوسه بې چنګ و بې ربابَه
د ښه مخ په نندارِه کښ خیریت دی که ځما له لوریه چار نشی خرابَه
چه دا هسی ارت ملک په خپل سر تنګ کړې په خلوت کښ دِ څه سود دَی شیخ و شابَه
چه ئې سرې لمبې په ځان کړلې قبولی د ښه بوی نفس پیدا شو له ګلابه
هم حیوان یې هم سَړی یې هم ملک یې که ته ښه په ځان خبر شې له حسابه
که خبر له حاله نشې درته وایم په بَل نام نه باله نشې بې دوابه
که پخوا ئې خرابی دَه چا لیدلې بیا به هم وِی د وجود مینه خرابه
هر طناب ئې و دانا وَته معلوم دی دا خیمه وَلاړه نه ده بې طنابه
دَ خوشحال خټک په ژبه برکت شه
چه ویَل کا په پښتو له هِره بابه

تا وې نورِی تر ما ښې دِی پسی دروِمه راته وایه تر تا ښه دَه بله کومه
چه مِی ستا وَ خرخشو تَه نظر وَکړِ دَ جهان په مخ به نه وی هسی سلومه[4]
دَ خاطر مرغه می ستا په زلفو بند شو اوس به چرته ځِی چه نښتی دَی په لومه
دا چه وایې دروِمه صبر کړه له ما نه بیا می کومه بې صبری وه در معلومه
په عاشق باندی ئې تل ظلم و ستم وِی ستا دَ سترګُو ویره نشِی له مظلومه
زه لا اوس په زړه تنګی نوی عاشق یم په خندا خندا بورجل لَرَه را درومه
په خوشحال باندی که تل نارې سورې وِی
باز پروا کا دَ کارګانُو له هجومه؟

تا هنر دَ سرداریٔ نه زده بهرامه سرداری دی په خپل دور کړه بد نامه
هم تمامی خیلخانې لَرَه بلا شوې هم خپل ځان لَرَه بلا شوې بد فرجامه
تا طاهر دَکم عقلی په جرګه مر کړِ اوس فارغ شوې دَ طاهر[5] له انتقامه
تا خپل ځان لَرَه دَ مرګ رخنه پیدا کړه خیلخانه دی په بد خوی کړه بې آرامه

---

١. ځو پانه ځی بلا له ځانه خویشَ.
٢. په پیغام د بوسې سود د خوشحال نشی.
٣. که ځما.
٤. څرګند، نوموړی.
٥. ظاهر.

په دا هسی بد خویۍ بې بخت نه یې   چه لا نه یې دَ خونی هاتی تر زاله
مشر ورور دی په زندان کړ ته خانی کړې   دا خانی دِ شه په ځان پورې حرامه
چه خانی ته دِ هوس دی زړه په زور کړ   لا ځایی وه ستا دَ زړه اندیښنه خامه

نور دی نوم د ما دَ زویُو په شمار شمار مشه
د خوشحال خټک وینا پدا تمامه

تل په ځان کښیږدې تازه تازه نومونه   زه دِ بیژنم دَ زلفو په خمونه
نه ئې څوک وینی په سترګو نه په خون کښ   چه را رسی ستا له غمه دا غمونه
که می ته دَ زړه له سوزه خبر نه یې   خبردار می پدا حال دی عالمونه
لکه ستا بانه په شمار په حساب ندی   هسی ستا دَ سترګو ډیر دِی ستمونه
بیا مِی هسی دا غمزې په غشیو وله   لکه تل دی په ما خوار کړل کرمونه
نه چه زه یواځی ناست یمه ویرژلَی   لور په لور دِی ستا له لاسه ماتمونه
ستا دَ تورُی دَګزار حاجت هیڅ نشته   په وکیل ئې د عالم خیژی دمونه
مګر څوک په غاړُو غرونو ژوندی ګرزی   ستا سپروُ په وینُو وَلړل سمونه
چه ډیر ډیر به ئې کښیښول پرې پرهارونه   طبیبانُو څخه ورک شول مرهمونه
اوس دِ غم لکه لوی غر دَی راته پاتُو   غر به نه اوړی دَ چا په اړمونه
یا دِ ستا دَ مخ ثنا خوشحال خټک کښی   یا دی نه نیسی په ګوتو قلمونه

چه خوشحال ئې په کاغذ یا په قلم کښی
په خاطر کښې هونبره ندی المونه

تل چه ارته لمن څکوی په مځکه   غره توب لرې دَ مخ په خوبی ځکه
په بسیر دی رنګارنګه ټکی ګوره   پدا شان به ښایسته نه وِی لوڅکه
چه دا هسی شیوه ګره ځنی زو وې   سَړی نه وُ ښاپیرَی وُ ستا ادکه
دَ مستی له مخه دا پریشان ویَل کړم   چه دی مزَی دَ ژوندون بولم څو ټکه
زه به تا وَته نژدې شم تا به ګورم   که د ما ګنده نه نکیږِی ستا کرکه
په بوسه می دَ لبانو سر فرازکړه   همیشه په زړه لَرَم دَ شربت سکه[1]
لیونی دی د جمال نه یَم نور څه یم   چه پخپله خونه نه پریږدم کځکه
لَون لَون شو لانونه[2] دَ شاهانوُ   دَ هر در رالَرَه بس دِی څو کنډکه
سر بازم وصال دی غواړم هغه زه یم   لکه څوک چه په بل لوری غواړِی ورکه
دَ ښایست بخره ئې ورکړه د ترکانُو[3]   محبت را پیدا کیږِی له تاجکه
چه ئې توره په کار نه وِی حبطه دَه   که ئې روغه وِی دَ سپینُو زرُو تکه[4]

مګر تا څخه سامان دَ سلطنت دَی:
چه په هوډ می سپینه خوله غواړې خټکه!

تور وربل دِ په سپین مخ را آشفته شه   سمن زار دِ په سنبل کښ نهفته شه
عاشقانو دِ آرزو وکړه لیدن ته   چه دَ کښلِی مخ صفت دِ شنفته شه

---

١. محشی تنده ورته لیکلې ده په چاپی نسخه (څکه) لیکلې ده، یعنی ذائقه.
٢. محشی ورته طعامونه لیکلی دی.
٣. و ترکانو.
٤. د قندهار په اصطلاح تیکی یعنی غلاف.

څه خو سر له غرفې هسک کړه وئې گوره
لاله زار دِ په جوار کښ شگفته شه
تا چه زلفی پیچاپیچ سَره وَلول کړې
په گلونو کښ یو تور منگور خفته شه
هغه دُر دِ فخر کا که ئې تمیز شته
چه ئې پاسه دَ ټیکی په تار سفته شه
ستا دیوال مگر دَ عشق په خښتو روغ دی
چه ئې شیخ تر سیورِی کښیناست آشفته شه
ځکه هسی رنگه بوی لَرِی خوشحاله
دا غزل چه دَ بهار په وخت گفته شه

توره چه تیریږِی خو گزار لَرَه کنه
زلفی چه وَلول شِی خو خپل یار لَره کنه
ولی راته وایې چه په کښلیو نظر مکړه
سترگی چه پیدا دِی خپل خپل کار لَره کنه
شیخ دِ نمونځ روژه کا زه به ډکی پیالې اخلم
هر سړَی پیدا دَی خپل خپل کار لَره کنه
تا وې چه ځما دَ خولې بوسه لکه دارو دَه
غواړم دا دارو دَ زړه پرهار لَره کنه
وینی مِی دَ زړه خورې مگر نور څه لَره ندی
زړه ځما پیدا دَی تا خونخوار لَره کنه
څه ژړا فریاد کړې دَ شهیَ دَ تورو زلفو
ته ورتلې پخپله دې تور مار لَره کنه
خود به ستا تر مخه دَ گیاه غُندِی خرگند شی
گل دَ لاله راوړه خپل رخسار لَره کنه'
مَی شته چنگ و نَی شته دَ خپل یار سَرَه خوشحاله
خپل بیاض په لاس کښ خو گلزار لره کنه

تونگران په ملک و مال لَری تکیه
درویشان په ذوالجلال لَری تکیه
دَ عارف ژبه ئې بند کړه له مقاله
عالمان په قیل و قال لَری تکیه
دَ عاشق سَرَه چه هونبره استغنا کا
ښایسته پخپل جمال لَری تکیه
که تکښه دَه خو تکښه دَ یوه خدای دَه
چه په بل ئې کړې څه حال لَری تکیه
دا نابودی تکئې گوره دَ وگړِی
چه په ستورِی چه په فال لَرِی تکیه
دَ دنیا تکئې ئې ولیدې په سترگو
نور به چا وته خوشحال لَرِی تکیه

تر هر چا دَی د ما یار ښه
شکر لب و شیرین بار ښه[1]
تر سنبولو ئې ښې زلفی
تر گلونو ئې رخسار ښه
توری سترگی تورِی ورځیِ
تور گیسو ئې تار په تار ښه
تنگه خوله ئې نیسته هسته
لکه خوله هسی گفتار ښه
لکه دُر هسی غاښونه
لا تر درو سپین هموار ښه
تر وېښته ئې ملا نریَ
تن ئې لا تر سپین چوتار ښه
قد ئې ښه تر سبر ونی
لکه قد هسی رفتار ښه
چه هر ځای وته ئې گورم
سر تر پایه پریوار ښه
خدایه ماتِی هغه خولې کړې
چه به وایی هندو بار ښه
هونبره کلی ډیر ښهرونه
پکښی نشته یَو نگار ښه
چه پکښې خواره یاران دِی
پیښور تر هر دیار ښه
په موسم دَ ښو گلونو[2]
تر هر څه دَ میر ښکار ښه
ښه په هند کښ چنبا گل دی
تر دا گل دَ وطن خار ښه

۱. خدایه راکړه د ما یار ښه شکر لب و شیرین کار ښه.
۲. دَ درې وروستنی بیته له یوې قلمی نسخې څخه را نقل شوه، په نورو کښ نشته.

دَ سرای قدر نور چا نزده
په خوشحال دَی تر فرخار ښه

تا وژلی هم له خپله لاسه ښخ کړه — له دِ زړه باندِ يخيږی زړه پرې يخ کړه
رقيبان دِ لکه سپی دِی په کوڅه کښ — چه انګښ دِ پاکيزه شی واړه چخ کړه
دَ جنت ميوې[1] مې نورُو ته بخښلی — کله کله څما په خوله سيب دَ زنخ کړه
هغه واړه مهيا دی په هجران کښ — چه واعظ وَ ما ته شرحَ دَ دوږخ کړه
که پرواز دِ دَ شهباز دَ شاهين ندی — دَ مطلوب په لوری پرونه دَ ملخ کړه
چه دَ قدر دَ وصال نه وُ خوشحاله
په فراق دِ ښو يارانو اوس آوخ کړه

ته چه دا حسن لرينه — څکه هونبره کبر کړينه
تورِی سترګی په کجلو — په تنبولو شونډی سرينه
په مثال لکه شاهين يې — چه دَ زړونو غوښی خورينه
که ته هر څو ښايسته يې — کبر مکړه وَ به مرينه
دَ خوشحال خاطر مفت ندی
فهم وکړه چه ئې وړينه

ته چه هسی په غوغا درومې سيلابه — ولی هسی په ساعت کښ شې بې آبه
آفرين دِ په همت دَ لوی درياب شِې — چه په هيچری ئې چار نده کريابه
چه په پورته د کاغذ وګډی[2] درومی — که رشتيا ده دا دِ درومی بې طنابه
د طوطی ژبه استاد غواړِی د نطق — ګنه دَی به لا بتر وُ تر غرابه
چه په مخ کښ دِ نابود شِې واړه ستورِی — د اسمان په ستريو وخيژه آفتابه
که لمبې ور باندِی بلی کا ايرې شِې — د ژوندون هنر به نه څِې له سيمابه
له ياقوته دِ هاله سيالی شِبَه[3] کا — که د اور په تاو کښ دا نشِی بې آبه
چه مرغونه وزر بيا مومی آلوزی — هيڅ مقصود تر سَره نه څِې بې اسابه
په څوانی کښ اوده وُ په زوړ والِی
د خوشحال سترګی بيداری شوې له خوابَه

چه په درست تومن اوڅاره[4] — نن هغه ده څما ياره[5]
لا جنو تی سرکُنډی — چه حجاب نه کا له پلاره
يَو سورکی پيزوان په پوزه — ور بلوتِی يو څو تاره
مخ نسرينه مه جبينه — سنبل مويه پری واره
شکر لبه پر طربه — هوسئ سترګی ګل رخساره

---

۱. منې.
۲. کاغذ باد.
۳. په چاپی نسخه کښ لمړی توری زير او دوهم توری زور لری، په قلمی نسه کښ محشی (مشکنې) ورته کښلی دی، چه په مصونوعی مرئ څنی مطلب دی.
٤. ظاهر، ښکاره، مشهور.
٥. دا بدله په چاپی ديوان کښ نسته.

قد عرعره مو کمره   سر تر پایَ قلم کاره
په زړه سنگه شوخه شنگه   جفا خویه زره آزاره
زه ئی قتل په لیدل یم   دا را نه ده پروا داره
چه می نوم ورته څوک اخلی   و ښکنځولوُ ته تیاره
څه کړم کوم فکر علاج کړم   دم واهه نشِی له ډاره
د دی خوی خصلت دا هسی   ځما دَه مینه بسیاره
دا یَو څه علامت وشو   په ما خوار دَ خدای دَپاره
که پټ نیاز ورځنی غواړم   په نیاز نه ده خبرداره
که خپل زور باندی ښکاره کړم   خیلخانه لَرِی خونخواره
که ئی وغواړم په زرُو   زر هم ډیر غواړِی بی شماره
نه په زور شی نه په زر شِی   په جهان دِی دا دوه کاره

دَ خوشحال تکیه په خدای دَه
بیا پتا دَه شیخ رحمکاره

چه پلَو له مخه نه اخلِی دلبره   مگر شپه دَ خوار عاشق شوه بی سحره
نه ئی زړه په ما نرمیږِی نه گروهیږِی[١]   خدایه څه مِی سریکار شُو له کافره
نه مِی خوب نه مِی قرار نه مِی آرام شته   همیشه را باندِی تبه وِی شیبره[٢]
دَ وصال امید رمق دَی لَږ را پاته   او کنه بیلتانه وَوژلم اکبره!
په یَوَه نفس کښِ زر خطونه راوړِی   په هر لور چه غورزَوَم دَ زړه کوتره
دَ معشوقی په پالنگ به هغه خیژِی   چه له سَرَه نه بیرون کا دَ سرویره
غلیواز چه هنر نه لَرِی آزاد دَی   باز په دواړُو پښو بندی دَی له هنره
څه وه څه شوه خبر نه یَم بیا به څه شِی   ای یوه خدایه ځما په حال خبره
څه یَوَه نیزه څه دوه څه تر دا زیاتی   دَ غریق اوبه چه پاس واوړِی تر سره
مگر خضر می مدد شِی دعا را کا   چه لاهو بیړیَ مِی وَوزِی له خطره

څو ئی ځله هر ساعت شِی هونبره ځله
دَ خوشحال سینه لگیږِی له حجره

چه په عشق کښِ ئې و نورُو ته پیغور شه   اخ چه لاس په لاس په دَه پورِی دا تور شه
محتسب چه په اهداد وُ دَ مستانو   دَ رندانُو سَرَه ناست دَی باده خور شه
چه پرون ئې فاسقانُو سَرَه جنگ وُ   نن هغه تر فاسقانُو لا څه نور شه
چه غیبت ئې بداوه دَ بل تر زنانه[٣]   راشه گوره په عیبت دَ پلارو مور شه
که دَ ږیرِی په وکښل ئې ورته وایم   نصیحت دَ نیکخواهانُو باندِی اور شه
گوره څو عالم به لاندِی کا تر چلو   نن چه دا دریاب را وَخوت موج ئې زور شه
صنوبر چه هونبره ضیره ډیره لوئی غوښته   ځکه هسی په باد ته په باد نسکور شه
چه ئې زړه تر کانِی سخت هغه مِی یار دی   بدِی بخری څه ځما کانِی په کور شه
توری سترگی ئې بلا دِی عاشق گوره   په بلا باندِی ور دروِمِی کر و گور شه

١. گروهیدل یعنی گرویدن، پیروی نمودن.
٢. شیبره یعنی محرقه تبه، چه په پښتو ئی لویه تبه یا توره تبه هم بولی.
٣. تر زیانه.

دا دَ خپل عمر دلیل وکړه خوشحاله
چه لاله په باغ کښې وَغوړیده خپور شه

چه پیدا چیرِی په ملک کښې یو حبیب شه   لکه خار ورته په څنګ کښې بل رقیب شه
محمد (ﷺ) ته ابو جهل نصیحت کا   راشه گوره څک رنځور شه څوک طبیب شه
دَ دانا پخپل وطن کښې قدر نه وِی   دُر هاله قدر پیدا کړ چه غریب شه
په چمن کښې رنگارنګ گلونه ډیر دی   دَ زړه داغ می دَ لاله دَ زړه نصیب شه
که ئې رنګ و بوی و گل نه وَی ورکړی   مبتلا به باندِی ولی عندلیب شه
راشه تور و سپین دَ سترگو ننداره کړه   هغه یار را سَرَه لا تر دا قریب شه
چه پرون را سَرَه یار وُ خبر نه یم   نن له ما نه بیا ویزار په کوم تقریب شه
تناوُنه ئې دَ زلفو دِی دا زړه مِی   لکه ملک دَ یاغی لاندِی تر تخریب شه
چه ئې پرېښوه یارِی دَ لیونیُو
گمان مکړه چه خوشحال ختِک لبیب شه

چه می زړه پرې ښه کیده له واړُو بد شه   ښه خو دا چه اوس یوائې دا حد شه
که ژوندُون دَ خلقو دا دَی چه لیده شِی   ښه وَ ما ته مړی خلق دَ لحد شه
دَ دنیا یاران مِی ولیدَل په سترگو   هر سړَی څما په سترگو لکه دد شه
نه حیا شته نه وفا شته نه خپلوی شته   خلق واړه په معنی لکه مرتد شه
چه ئې نن کانده له ما سَرَه خپل قوم کا   مگر دا جور له قومه په احمد شه
تفحص دَ تورو سپین نشته په چا کښې   دَ همه عالم په سترگو کښې رمد شه
نور به چا ته یادَوَم چه رد گمراه دِی   چه پیدا څما له ځانه خلق رد شه
فرزندان چه مِی له گیډی نه پیدا دِی   پوخ څما له نا خلفو نه کبد شه
په طالع په بخت دَ مال و ملک څښتن دِی   بخت هغه دَی چه په بخره دَ بخرد شه
له هغه بخته څما توره بلا دَه: چه له هَرَه ناهمواره په مدد شه
چه دَ پلار له ځانه ښه زویه پیدا شِی   ته به وایې چه ژوندون ئې مجدد شه
چه قابل ئې پیدا نشِی په اولاد کښې   که هزار زویه دَ پلار وِی بې ولد شه
دَ بهار گلونه هیڅ دِی چه تیریږِی   ښه هغه وَ ما ته گل دَی چه سرمد شه
که په ذات کښې دَ خوشحال آل و اولاد شته   په صفات کښې لم یلد و لم یولد شه
یخ دَ نمر وَ تا وته نه دَرِی خوشحاله!
په دا څه که یَو څو ورَځِی منجمد شه

چه گټِل خورول بخښل کا ځوان هغه   چه توره[1] لَرِی دَ توری خان هغه
کان دَ لعل دَ یاقوت دَ گوهر څه دَی   چه احسان ترې پیدا کیږی کان هغه
چه ئې ته په گیډه وخورې حبطه شِی   دَ مجلس سَرَه چه خوړ شِی خوان هغه
که د مال دَی که دَ ملک دَی که د لیچو   چه ئې توان دَ چا پکار شی توان هغه
په تمامه شپه په ورځ په میاشته کال کښې   چه دَ خدَی په یادو درومی آن هغه
چه دِ څوک دَ وړاندِی وروستو ځی دا څه شِی   په تنها وجود چه شان دَی شان هغه
وَ نور چا وته وران مه وایه خوشحاله
چه په قول عهد وران شو وران هغه

۱. پیسې.

چه دا هسی ښایسته یې زیړه گله
ځکه تا په ځان شیدا کړمه بلبله
چه ئې طور ستا دَ تورُو زلفو واخیست
ځکه بوی دَ مهر نه ځیِ له سنبله
دَ لبانُو بوسه بیا ورکړه مشتاق ته
چه مستی ئې لا اثر وکیِ تر مله
چه په پټُو سترگو ناست لیدل دَ یار کړم
خلق څه خبر له هسیِ رنگه شغله[1]
راشه خپل وژلیِ گوره پخپل وَر کښ
په غمزو په خرخښو په تغافله
چه دَ خلقُو لهٔ نظره ئې امان وِی
همیشه ورباندیِ لولم حُلور قله
لکه یار را سَرَه وُ په هغه شان دی
ښه چه بیا دِ مخ توری وشو چغله
لا به کله سر ځما په غیږ کښ کښیږدې
چه دَ مشکُو بوی دی دروُمی له کاکله
څوک چه صبر ستا له مخه راته وایی
ځما څه غرض له صبر و تحمله!

درست عالم دِ په خوشحال باندیِ غوغا کا
باز پروا کا[2] دَ کارگانُو له غلغله

چه دا هسی په پالنگ راغله نوخیزه
الوداع دَه دَ خوشحال ختَک پرهیزه
عقل و عشق چه سَرَه دواړه په دعوه شی
بل مجال دَ عقل نشته بې گریزه
هم پخپله جنگ آغاز کا جنگیالیِ
هم پخپله صلح کاندیِ صلح آمیزه
په بازی بازی وژلی کُتَل نشی
په خندا خندا خونونه کا خونریزه
زه د کښلیوُ په دا کار پوری حیران یم
چه له چا نه زده کَوِی هونبره مکیزه
که له دله ئې شلوم شلوله نشیِ
دَ دلبرُو یاری څو ده دلاویزه
غچول ئې هسی نه دِی چه څه پرېږدِی
تر الماس ئې دَ غمزې توره دَه تیزه
قند و گل سَرَه دا هونبره لذت نکا
چه خوله ورکا دَ زورل سَرَه آمیزه
د معشوقی نوم عاشق په جهان خور کا
د شیرینی بازار تود دَی له پرویزه
که می بې له تا نه نوره یاری وکړه
راته گوره را څکوم حدیث په بیزه

په کاته کاته زړه لا درته تاو تاو شیِ
دَ لرگی لښتی په غاښ کړې زیز مزیزه

چه د زړه اخلاص دِ نه وِی له معبوده
لا عجب که ئې راضی کړې له سجوده
محرمانو اجازت موندلی نه دَی
گنه ډیر به ئې خبر کړل له دې سوده
محبت غلام بادشاه بادشاه غلام کا
خبر واخله له ایازه له محموده
خدای ځما تر فهم ښه[3] د عشق هنر کړ
که دا چار ده نور عالم وته نابوده
تورو زاغو د گلونو قدر څه زده
له جماله ئې بلبله شوه خوشنوده
په سند به د همه زړونو مردود شې
که دِ چار شیِ تر یوه پوری مردوده
تر مطلوبه پوری شرط د رسیدو دَی
که تمامه لاَر په وینو شی آلوده
خو یَو بخت د ناسازی را سَره نکا
تل کینه کَوه له ما سره حسوده
کل مقصود دَ زړه هورې چه هغه یار وی
بخته راشه ته می وروړه تر مقصوده

ما خوشحال ئې سودا کړې نادیده دَه
که کالی په بها نه ځیِ بې نموده

۱. شخوله.
۲. باز پروازکا.
۳. خوبښ.

چه می ستا کوڅه مأوا شه — غم ځما له زړه سوا شه
ستا کوڅه لکه بهشت ده — په بهشت کښې مِی زړه وا شه
زړه می ستا دَ مخ په دور — له چمنه بې پروا شه
هغه راز چه دَ خلوت وُ — وَ هر چا وَته رسوا شه
عالم درد لَره دوا کا — دَ یار درد ځما دوا شه
سانه ورو وهَه په زلفو — پکښې زړه مِی سر هوا شه
چه ته مهر باندِی نکړې
خوشحال ځکه بینوا شه

چه دَ دواړو سترګو شیر در څخه شته — پر ئې خوره له ځانه سیر در څخه شته
آئنې وته نظر کړه او ګل بوی کړه[1] — چه خپل مخ دَ ګل په څیر در څخه شته
که د زړه ځما په زړه دَی چه ئې ټول کړې — ټولَوه ئې چه کمشیر[2] در څخه شته
ډیر به ما غُندِی په عقل تیر و بیر کړې — چه وربل دِ تیر و بیر در څخه شته
تل دعا دربانديِ کا ځنی خبریږه — یو څو خوار له دله هیر در څخه شته
که جمال که ناز و خیال که کرشمې دِی — دا تر شمار تر حساب تیر در څخه شته
لَږ دَ مهر دَ وفا خویونه زده کړه — دَ جفا خویونه ډیر در څخه شته
عاشقان غریبان وژنه صرفه مکړه — دَ غمزې تیره شمشیر در څخه شته
لکه ډک مهر دَ خولې په خوشحال وکړه
خو که تش مهر برسیر در څخه شته

چه دا هسی رنګ مانې کړې بې ګناهَ — ویره نه کړې دَ عاشق دَ زړه له آهَ
چه په هر لورِی روانه په ښیوه شې — در سره ځما دعا درومی همراهَ
چه دِ هونبره ډیر دماغ وته وَګورم — بل دِ سیال په جهان نشته بې بادشاهَ
معشوقه می دَ عاشق غندی نه نه کا — ګل بورا وته ونه وې توره سیاهَ
یا په ما باندِی مَیَنه کړې دلبره — یا می مینه ځنی ماته کړې اللّهَ
چا ته حال دَ زړه معلوم کړم خبر نه یم — یَو نیکخواه په جهان نشته بې بدخواهَ
رقیبان دِ غوغا کا پروا مې نشې — شیر به کومه اندیښنه کا له روباهَ
په یوه ګزار ئې درست مقصود پوره شو
چه نګاه ئې په خوشحال وشو ناګاهَ

چه له هر چا تمع پرې کړې سلطانی ده — که دِ زړه په خاموشی کښې سبحانی ده
دَ خاتم دَ سخاوت خبری مکړه — لا پدا کښې هم دَ طمعی نبنانی ده
په څو رنګه دَ یاریِ صفت کیږِی — زبانی یاری، نانی یاری، جانی ده
تر جانی یارانو هر څه صدقه کړه — هم پدا سبب پکار دنیا فانی ده
دَ دنیا په پریشانی کښې جمعیت دَی — دَ دنیا په جمعیت کښې پریشانی ده
چه له دوسته له دښمنه ښه سلوک کا — دَ هغو سړَیُو ښه زندګانی ده
چه په کور کښې می څه وُ تر واړو تیر شُوم — و خپل یار وَته می هسی مهمانی ده

---

۱. نظر کړه ګل بسو کړې.
۲. پیوندول، یو ځای کول.

په زرگونه کتابونه ملا لولیِ الف بس که ئې غرض مسلمانی ده
په نادان باندِی هم رحم شته خوشحاله
معذرت د نادانانو، نادانی ده

چه دا هسی ئې آغازه عربده کړه مگر تشه ئې له میو میکده کړه
عقل ډیره شعبدِه لَرِی په میُو ساقی تار پتار ئې هره شعبده کړه
ښه جمال لَره پیدا کړه څما سترگِی له غه پسه ئې جمال مشاهده کړه
یَو ځل بیا له زیبا مخه پَلَو واخله دا په عم کښِ پراته لا په غمزده کړه
ستا له غمه چه ډیر ډیر همیشه ژاړم د واړه سترگو مِی خجله نربده[1] کړه
دَ ویشتلو آه چه ولگی ښه ندِ لا دَوخته ئې دَ زړه له حاله زده کړه
دَ قلم له سرَه تور لوگی روان شو
چه خوشحال دَ دې غزل مسوده کړه

چه بنیاد دَ عاشقِیَ چا کاوه دا ئې څه کړه پدا کار نه پوهیده
په جهان ئې یوه څه بلا پیدا کړه یوه خدایه کور ئې وران کړې د هغه
دَ هغه جهان دوږخ په غوږو اروم دا دوږخ می پدا سترگو ولیده
څوک ناحق دَ بیلتانه له لاسه ژاړی آشنایی دَه چه تاختونه کا په زړه
دَ هلک له لاسه والوزی مرغیَ په ژړا ور پسی سرَه کا دوه لیمه
هغه وخت چه دَ زانگو او دَ وُنِی وُ په مرغیَ هیڅ نظر نه وُ دَ ده
څو لوئیږی آشنایيَ پرې ډیریږی درومی درومی په اوږو کښِ ښه ویښته
دَ وصال قدر عمجنو دَ فراق زده دَ تشنه ژوندُون په څه دَی په اُوبه
په حدونو سرَه ولاړو اوس خوشحاله
په کوم لور نه سرَه مُو مُو زه او ته!

چه ئې میاشت کړه دَ اسمان دَ پاسه شقه چه آفتاب ئې را ښکاره کړ له شفقه
چه په سر باندِی ئې ابر سایه بان وَه چه ئې پاتو جبرئیل شوله ابلقه
چه خوږې ئې دَ خولې لاړی تر عسلو چه همه علم ئې زده شو بې سبقه
چه جمال ئې ښایسته په ملاحت وُ چه دَ مښکو بوی ئې هیڅ وُ تر عرقه
چه سایه ئې دَ وجود په مځکه نه وه چه بره ورته گویا شو له طبقَ
چه ئې تار په تار دَ باد په مخ خواړه[2] کړل دَ تورات و دَ انجیل واړه ورقه
دواړه[3] کوَن په طفیل دَ هغه دی مرتب او مهیا په ډیر رونقَ
چه دوست دار دَ څلور یار دَ اهل بیت دی په هغو دَ ښو گواهی وله مطلقه
دَ عربو[4] ثنا هیڅ ورنه رَسیږی
دَ خوشحال ژبه مښود کاندی ناحقه

---

١. "نربدا" یو رود دِ په هند کښِ.
٢. خپاره.
٣. چه کونین په طفیل.
٤. چه عرب ئې و ثنا ته نه رسیږی.

چه له عشقه بله چار گنې افزونه   تر دا بله اندیښنه نشته زبونه
باور وَکړه چه د عشق په کاروبار کښ   که زیات نه یم کم هم نه یم تر مجنونه
ظاهری گونه دَ زړه په حال گواهی لی   که هیڅوک ندی خبر له اندرونه
ته ناترس به گوته هم پرې لنده نکړې   که له دوو سترگو روان کړم دوه سیندونه
چه د زړه له تاوه وَوزې غه خبره[1]   اثر وکاندی آخر په واړه زړونه
کل عالم دا بیلتانه له لاسه زار کا   زه په څو خبرو خوښ یم له بیلتونه
یو ئې قدر دَ وصال راته څرگند کړ   بل ئې سهل را ښکاره کړه نور غمونه
چه تا شان دَ لیلی کړ زه پوهیدلم   چه به ستا له لاسه ځای کړم غاړی غرونه

چه یک لُخته دی خوشحال له زړه نه ویوست
در پوهیږم ډار دِ نکیږِی له خونه

چه مِی ولیده پخپل انگنِ ولاړه[2]   ما په تیکی سترگی بیا مونده بیا ولاړه
که ښه مخ وته کاته کَول گناه دِی   دا گناه دِ وِی دایم د ما په غاړه
یو څه بځن[3] زړه ئې راکړ هسِی وایم   چه د ما وَی دَ جهان دلبری واړه
زه جدا له یاره کوم خیر ناصحه!   په ژړا کښ راته وایه خیر غواړه
دَ ښه یار په جدایَی کښ گرم نه یې   که دِ دواړه لیمه ووزِی لا هم ژاړه

دَ طوطی خوراک شکرِی دِی خوشحاله ته
جگی جگی څه خو ورکړه دَ خولې لاړه

چرگ دِ خپل چرگ والی کا که ئې رضا دَه   چه له بازه بازی کا دَ ده قضا ده
هغه چار به مخامخ په مخه ورشِی   چه دَ چا دَ هغې چارِی تقاضا ده
څوک به خوښ سَرَه پرینږدی په جهان کښ   دا دَ حاِیه دَ دې دهر اقتضا ده
تیره چار چه یادَوِی فایده ئې کومه   وَ دانا ته مضا واړه مامضا ده
دَ گمان لړی به تار په تار خپرې کا   دَ یقین اندیښنه بهَ تر بیضاءده

دَ خوشحال په ویل غورِ او فکر بویه
چه موندنه دَ خبرِی په امضا ده

چه می ولیده دَ زړه په سترگو خپل زړه   دَ خپل زړه غُندی مِی وَ نه لیده بل زړه
عاشقی دَ خدای بلا دَه عاشق مشې   څوک په سرو سکروټو ینبی لَرِی تل زړه
په وَیل وَیل می هیڅ تقصیر وَ نه کړ   که ستنیږی له دلبرُو په وَیل زړه
عاقبت به آفت سر لَرَه پیدا کا   چه جار وَزِی دَ بتانو په بورجل زړه
وُر ئې واچَول دَ زلغو ځنځیرُونه   که هر گز آموخته نه وُ په ترِل زړه
دَ خپل سر په مهر هم دا هسی نه وِی[5]   لکه خوښ شِی دَ دلبرُو په ښکنځل زړه
ډیر ئې صبر شکیب وَکړ نه پایئږی   نور له تنه جدا کیږِی په نیوَل زړه

---

۱. غه خبره چه د زړه له تاوه ووزی.
۲. دا بدله په نورو نسخو کښ نسته له یوې قلمی څخه نقل شوه.
۳. په اصلی نسخه کښ بځن دی په معنی د بیرندوکی. د پښتو مرکې په لوی قاموس کښ بځن په معنی د رنگ لیکلی دی په قندهار کښ هم دا کلمه شته مثلاً وایی تور بځن وغیره، دلته هم ورسره جوړیږی یعنی ځنگه زړه ئې راکښ.
٤. محشی ورته کښلی دِی چه مطلب لمر دی.
٥. د خپل پیر دعا هم هسِی رنگه نه وِی.

دَ خوشحال خټک فریاد له نورُو ندِی:
پہ دَہ هونبرہ چاری وکړې واړہ خپل زړہ

چه وایم هغه نکا دا ځما زویه گمراه
اغیزه هیڅ پرې نشی یا خو ما گڼی بدخواه
که کار په دیو نشی په شماره دِی دَ غوییو
کمیَ دَی دا دَ دیو که د ما دی دا گناه
که ما دَ ځان بدخواه گڼی دا لا بله بلا ده
هیڅ پلار به په جهان بدخواه دَ زویه وِی آه آه
چه پلار دَ چا مزَری وِی مزر کتِی ورځنی زیږی
د ما زویه وگوره دَ جیفې گیدړ روباه
څو ډیر دِی که قابل وَی دا به څه بلا ښه کار وُ
یو شیر دَ درگه ښه دَی نه گیدړ پکښی پنجاه
د نورو نوم څه اخلم د ټومی[1] بیوجه څو دِی
یا عاق یا عاق ته روغ دی خو دَ واړُو مخ سیاه
دَ ما په ناله زرشول دَ بی بی په ذات زرنځ شول
زرنځ په نرخ دَ زرو کا قدرت لَرِی آله
هر کار ئې په تقلید دی تحقیق نلَرِی پذات کښ
نه نام نه ملگری شته[2] هونبره گنج هونبره سپاه
ارمان ارمان چه زوړ شوم یوَ قابل زویه می نشته
چه زه خوشحال دعا گړم په سبا او په بیگاه

چه تا وَته نظر کړم نور مِی هیر دِی ښایسته
په طور دِ مین یم گنه[3] ډیر دِی ښایسته
هم ځان راته ښکاره کا هم می ورک شِی ژر له سترگو
پدا کلی کښ واړه پری څیر دِی ښایسته
تلخی ئې دَ هجران بده بلا ده عاشق وژنِی
چه دا ئې را په یاد شِی څه گنډ هیر دِی ښایسته
یاران لَرِی زرگونه دَ هر چا سرَه ساز بازگا
په قول په وعده ځکه تیر بیر دِی ښایسته
تل جور تل جفا ستمونه په عاشق کا
په دا واړو کارونو کله سیر دِی ښایسته
دَ چین او دَ ماچین می ارویدلی دِی په غوږو
په سترگو می لیدلِی دَ بونیر دِی ښایسته
ځوانی ولاړه خوشحاله راوړه زرکه عاشقی کړې
یا زر دِی یا ځوانی چه ورته زیر دِی ښایسته

چه پریوزِی څوک له پاڼه مومیا یی ورلَره بویه
په کور کښ چه تیار شی روښنائی ور لَره بویه
چه کار دَ چا مشکل شِی تدبیر وبله کښینی
دا کار څه آسان ندی دَنائی ور لَره بویه
په کاڼی کښ مرآت شته دَ کیمیا بوټِی په غره کښ
تلب چه د دې کارکا بینائې ور لَره بویه
که لُور دَ اورنگزیب وِی معشوقه په اصل لویه
دا کار ئې منظور ندَی پارسائی ور لَره بویه
که هر څو ښایسته وِی معشوقه په هنر پسنده
دا کار ئې هم پکار دَی بخت ځائی ور لَره بویه
که څوک ښایسته غواړِی په کوڅه کوڅه دِگرزی
په هر ښهر په کلی گدائی ور لَره بویه
یَو زړه دَ خوشحال ندِی چه جهان پکښی لیده شِی
دَ هر چا زړه مرآت دَی صفائی ور لَره بویه

چه وفا ئې له چا نه مونده په مځکه
وَ اسمان وته روان شو عیسی (ﷺ) ځکه
په زرگونُو راته لاف کړې اوس یو نشته
آشنایِی له هر چا ښه دَه بې خټکه
دَ هغو له خولې کړې خبرِی اَورم
چه به ما وَرته کاته کوَل په کرکه
دَ راحت په وخت چه تَل تر تا ځاریږی
په سختی کښ ویزاریږی له ابکه[4]

١. ټولی، ټبر.
٢. نه ملک گیری شته.
٣. که نه.
٤. یعنی پلار.

ما وی واړه په احسان ځما بنده دَی   همګی ئې زیست روزګار وُ له کوتکه
دَ معنی په سترګو ګوره که دانا یې   په ظاهر جامه که ښه بریښی لټکه[1]
مروت یاری ترې مه غواړه خوشحاله
هر سړَی چه اُوبه وَڅښی له اټکه

چه نه لَرِی ننګونه   وئې مه وینې رنګونه
دا د ننګ دَپاره ګرزم   پدا هسی ګړنګونه
صد رحمت را باندِی ښائی   پدا هسی آهنګونه
په څو به ځنی درومی   چه دَ زړه لَرم زنګونه
مهدی له غاره ووزه   کښیږده پښه په پالنګونه
نه دین شته نه آئین شته   شرم لاړ په فرسنګونه
مختورن[2] ظالمان ډیر دِی   چه آخلی قلنګونه
دَ عدل توره واخله   ملک اسلام کړه په جنګونه
بیداره اوسه زرکښ   شاهین[3] ګرزی په څنګونه
خوشحاله فهم وکړه
چه پر یوزی خرسنګونه

چه ئې بخره ازلی راغله اصیله[4]   دا فلک ئې همیشه ګرزی په سیله
چه عزیز ئې پخپل فضل و په کرم کړل   چار به نشِی د هغو چیری ذلیله
چه پخپله ئې عطا په خلقُو نه کا   دَ هر مال بَخره به واخلی له بخیله
دَ حاتم په مسند ناست هغه زلمَی دی   چه دنیا ئې په هر چا باندِی سبیله
دَ عارف په بخره علم لدُنی دی   په الست ئې روزی شوی بې تحصیله
چه ئې واړه آمنا و صدقنا کړه   دَ دانا وینا به نه وِی بې تاویله
دَ دې دور درویشان خلیفه بس دی   اوس خپل ځان لَرَه بل کار کړه عزازیله
که مکامل دِ په جهان هغه کسان دِی   چه فارغ دی دَ دنیا له قال و قیله
عالمان دِی ره زنان چه غواړی نغاړی   عالم عالم لَرَه زده کړی څو دلیله
دا جاهل شیخان شیخان نه دی شیطان دی   چه فساد ئې پیدا کیږِی له تهلیله
که دَ یاره نه جدا وِی دوه درې لویشتی   و عاشق وَته ښکاریږِی دوه دری میله
زه هم ځکه په جهان کښ بې عدیل یم   په جمال مِی معشوقه دَه بې عدیله
چه آرام ئې دَ خپل یار په لیدوُ وشو
دَ خوشحال له دله څه غواړې تعجیله!

چه ئې خوب په پالنګ نه وُ بې د پرو له بالښته   راشه ګوره نندارهٔ ک/ره تر سر لاندی اُومه خښته
چه فانی دنیا دنی دَه بود ئې نشته ناهنی[5] ده   ځکه دا ده اې نادانه د هوښیار تر فهم زشته
دا دنیا خارشتی بزه ده په ساتل ئې څه مزه ده   شپون ئې وشړی له بزو نه چه ئې پوه شی له خارښته

---

۱. یعنی هغه توره چه په جنګ کښ کار نه کوی، پخه اوښتې توره.
۲. مختوری.
۳. شهباز.
٤. دا بدله په پاپی دیوانو کښ نسته.
٥. تر دې کلمې لاندی محشی "نا هضم" کښلی دی.

چه هم تول ځی هم دلیٰ[1] دا طوفان دَی که ژلیٰ — چه ئې ویرَی[2] مونده نشی، هَی توبه له هسی کښتَه
ما لیدلې پدا چشمانو ورانی مینی دَ شاهانو — یکباره ور ځنی ولاړه چه ئې درسته دنیا غوښته
د لکونو پیدا غول[3] کړه د جهان کنجونه ټول کړه — نه به ته نه به ستا پښت وی، بیا سنجر شو یو څو پښته
د سیلاب په مخ دِ کور دَی دا دَنِی فکر دِ نور دَی — چا به نکره هورته خونه چه به دا په سیلاب رغښته[4]
په دنیا کښې که شداد شې بیا به ته په بلا یاد شې — که بهښت په دنیا روغ کړې څه دِ سود دَی له بهښته
هغو[5] یوړله له ځانه دا فانی دنیا اې ځوانه! — چه ئې تار په تار خوره کړه نه هغو چه ئې ونغښته
ما ئې ولیدل کارُونه طور طور رفتارونه: — په ورتله په ستغ[6] ختَنه په تله کنَدِی غُندی رغښته
که کم عقل که کانا[7] یې که هوښیار یې که دانا یې!
د میر باز غُندِی ور زغله د خوشحال غُندی ترې تښته

چه ئې سوز نه وی له سازه — یا ئې سر له[8] سرو نازه
دَ ژوندون راحت ئې کوم دَی — راته وَوایه همرازه!
غم می واړه تار په تار شِی — دَ هر تار له ښه آوازه
ځما لاس له کاره ووزِی — چه په کار کڅ شې شهبازه
په هر ځای چه ښایسته وِی — ترې سلام می دَی له نیازه
چه دَ کښلیو ننداره کړَم
ورته پاتو شم خوله وازه

چه ئې تا غُندِی را درومی په پوښتنه — رنځوری دَه دَ هغه رنځور سودمنه
دَ بسیر موتی دَ لاس د سکندر کړِ[9] — ښوریده ئې اشارت په جار و تنه
تل په تا پسی غمجن یم هونبره نکړې — چه می وَ پوښتې څه حال لرې غمجنه
که دِ سر له ما نه غوښت لتا می دریغ کړِ — بیا هاله وایه وَ ما ته دروغجنه
زړه می ستا په لاسو درکړ تا خراب کړِ — هلک څه زده دَ زیبا طوطا ساتنه
خدای دِ لاس دَ هغه چا په ته کښِ پرې کا — چه په قصد به پرې کوِی دَ گلووَنه
که یو ځل ئې طماغه[10] له سرَه پریوزی — چوز و باز ووته څوک ښئی وهنه
که دَ کښلیوُ وعده هر کله خلاف دَه — خدای دِ تا دروغجن نکاندِی په ژمنه
وَ خوشحال ته خو هم دا وایه مطربه
چه ځار ځار کله به رایشې مینه!

---

۱. درمن، دغلې کوټه.
۲. وَرَی.
۳. په مجهول واو لښکر او فوج.
٤. چه به مخ د سیلاب رغښتَ.
۵. هغه.
٦. په غره کښِ نریٰ او سخته لار.
۷. محشی ناپوه ورته کښلی دی.
۸. په سر و ناز.
۹. د بسیر لولو د لاس د سکندر شوه.
۱۰. محشی ورته ټوپیٰ لیکلې ده.

حیران یَم نه پوهیږم چه له یاره مخ پوښل څه   اغیار وته په قهقه لا له ورایه خندیدَل څه
که نه ئې وِی په زړه کښې دَ عاشقه سَره مهر   سکه ده وته دا غنج و دا دلال او دا ښکنځل څه
هغه می چه لیدلَی دَ خپل یار ښایسته مخ دی   که حوری که پری وِی وَ بل مخ وته کتل څه
ښه ئې دِی ویلی چه زړه یو دَی یار دِ یو وی   ښه ده دا خبره چه سر یَو او سودا سل څه
زار ژړا هغه کا چه د یار له مخه دور وِی   وخت دَ یار دَ وصل کوک په کوک نارې وهَل څه
خوشحال دِ ښه چه مړ کړ ته په کوم توکی دلگیر یی
تر سر دِ صدقه شم گنُدِی تا ته چا ویل څه

خپل پرَدِی چه چا لینده په لاس آخسته   هر یوه کړه په ما تشه درسته درسته
چه قضا د ما د چا په غشِی نه وه   د بادشاه لینده ئې هم کړه په ما سسته
چه تعلیم ئې د سیفې[1] له ما نه آخست   بیا هغو د ما د بدو سیف لوسته
په زرگونو راته لاف کړې د یاریَ   په دولت کښې ئې د ما بلا آخسته
اوس چه ورځی د نکبت راغلې یو نشته   چه ځما دپاره ووزي له بایسته
که بادشاه له تخته پریوزی نا آشنا شی   بادشاهی ده د دولت په تار آمسته[2]
د نکبت ورَځی په مثل د دانو دِی   ښایسته سړَی و باسِی له ښایسته
هنرونه ئې عیبونه شی خوشحاله
د سړِی چه چار دَ بخت شِی سسته پُسته

خپله پوهه به لَرم خپله لَره   وَ هر چا ته خپله پوهه دَه کره
که فاسق یم که فاجر یم دَ خپل ځان یم   دَ زاهد دَ عابد څه دِی را سَرَه
لیونی که مسخره دَی و عالم ته   عالم هم وِی لیونی ته مسخره
په معنی پانِی گلونه دِی خبری   دَ سړِی کرده دَ ونی ثمره
نن یوازِی یک تنها له یاره ښه یم   څوک د غیرو دوهم نه وِی را کره
دَ نور چا غرض پرې نشته چه صراف وِی   هم هغه زده په سَرَه په نا سَرَه
په ښوره مځکه کښې کله شِی گلونه   درته چا وې چه کلونه پرې کره
شاړی[3] تل په کُن پره گرزی[4] خوشحاله
مَړَنیَ لیندیَ به ځِی په سرپره

خواږه عمر غُندی تلنه کوې ښه[5]   په مدت دَ دیدن ژمنه کوې ښه
په ناستې دِ رغیدن دَ بیمار وشی   په وَلاړی پښې پوښتنه کوې ښه
خوی دِ درست دَ ترهیدلی غرڅه واخیست   وړاندِی ځې تر شا کتنه کوې ښه
دا دَ زړه ښهر می ستا دَی چه په سترگو   باندِی هر کله ختنه کوې ښه
په خوله ما سَرَه دروغ دروغ یاریَ   ویزارِی دَ زړه دنَه کوې ښه
هم په څو رنگه غموُنه باندِی کښیږدې   بیا گله له دې غمجنه کوې ښه
هم په څو رنگه عتاب کړې بیا پخپله   بورجل ځای ته می بلنهَ کوې ښه
په زمان کښې یو گلزار دَ وصل نهال کړې   بیا پخپل لاس ئې وکینه کوې ښه

---

۱. محش ورته لیگلی دی چه یوه دعا ده.
۲. محشی ورته لیکلی دی "پیئلی".
۳. شاړ یعنی سست او کاهل.
۴. درومی.
۵. دا بدله په نورو نسخو کښې نسته، له یوې قلمی نُخخه را نقل سوه.

وصل هجر دِ دا دواړه پخپل لاس دي   چه ماته له خپل مینه کوې ښه
دَ خوشحال په زړه دِ کښیښول داغونه
پرې دَ مالګو دُوړَونه کوې ښه

خوله مِې غوښته له نګارِ را ئې نکړه   دَ رقیب په خوله شوه آری را ئې نګړه
ما وې دروم ستا له وره دعا راکړه   په فریاد او په چیغاری را ئې نګړه
صبوری له جفا کاره یاره غواړم   را ئې وکړې ځنی چاری را ئې نګړه
په یوه جلوه له وراړه رغیدې نور   دا ځما سترګی بیماری را ئې نګړه
دَ یوې غمزې په طمعه ورته ګوره   عمر تیر شو پدا لاری را ئې نګړه
په امید وم چه یَوه پیاله به را کا   هغه مستی شراب خواری را ئې نګړه
وَې در به کړم بوسه دَ خوږو شونډُو   را نیږدې نیږدې شوه باری را ئې نګړه
ګلدسته ئې چه له باغه وه ویلې   که ئې ورکړه و ریباری را ئې نکړه
هسِ نه چه ئې د زړه دلاسا نزده   دلاسا لَرِی تیاری را ئې نکړه
زه خوشحال دَ یوه کښلی په طلب وَم
دا فلک لَرِی بسیاری را ئې نګړه

خاتمه که دَ سړِی په خیریت ده   تر صحت ئې چار بهتره دَ زحمت دَه
په زحمت کښ ئې نخوت له سَره وزی   رنځوری نافی دَ کبر دَ نخوت دَه
هر زحمت چه دَ سړِی په وجود ورشی   معافی ئې دَ ګناه په روایت دَه
په یوه تبه چه لَړه په چا ورشِی   هغه هم د ګناهونو کفارت دَه
په هر چا باندِی چه ډیره تبه ورشی   په صحیح چه دغه چار دَ مغفرت دَه
هغه کس ولی دَ خدای دَی ګمان نشته   دَ هر چا چه صبوری په مصیبت دَه
غم ښادی چه وَ سړِی وته رسیږی   همګِی واړه له ځایه په قسمت دَه
په ښادی کښ دِ ئې شکر سړِی کاندی   په غمونو کښ دَ صبر چار فرحت دَه
چه دا دوه چاری لَرِی حبیب الله دی   په وَیل نده دا چار په عنایت دَه
وار په وار به په خوشحال باندِی ور دورمی
هَرَه چار چه دَ محنت یا دَ راحت دَه

څو دَ ملک وارث و نه وهی سرونه   هونبره چیری قراریږِی سمی غرونه
یا به ستا په دره ناره وِی یا به ژاړی   یا دی تا له لاسه ویر دَ چا په ورونه
رخنه ګر دَ ملک پرې مړده پخپل ملک کښ   په حکمت په زر وزور، په لښکرُونه
څو په تورو، په توبریو، په نیز وشی   صد چندان شِی په تدبیر په هنرونه
ورور او زوی دَ ملک په کار کښ قتل کیږِی   نور په واړو باندِی جوړ شول محضرونه
بې د تیغ له آبه نوری اُوبه نشته   چه جنګجوی سَرَه ساړه کا ټټرونه
دَ سردار دَ ریاست و نه په وینو   په لیر شنو دَ اعداء کا ثمرونه
په میدان کښ توئی ښې دِی دَ سر وینی   نه چه ډکه سینه وړی له ځګرخونه[1]
یا دَ مرد غُندِی شمله دَ دستار پریږده   یا په سر کړه لکه ښځه میزرونه
خدایه چا وته ئې کښم څوک به پرې پوه شِی
ما وَیَلی هر یَو بیت دَی دفترونه

---

۱. نه چه خوړین له عیبه غاړی ځګرنه، یا نغاړی ځګرونه.

څوک به څه ساتې په پوهه په پندونه
په وینښته سَرَه تړلی پیوندونه
په یَوه قفص کښې بند کارګه طوطا کړه
سَرَه بیل به وِی دَ هر یوه سندونه
یا کُشتی د زوروَرُو سره مګړه
یا د دُوی غُندی پیدا کړه مړوندونه
موږ پدا عقل روغ نه یُو لیونیِ یُو
معشوقه چه و عاشق وته غندونه
عاشقان دَ شاه دَ خولې یُو زر مو نشته
که په سر ئې لیدَل مومو سر ښندونه
چه باور دِ په رشتیا خبره نکا
وَ هغو وَته به څه خورې سوګندونه
چه ناپوه سَرَه تیریږِی ډیر افسوس دی
دَ دانا سړِی کیمیا غُندِی ژوندونه
پخپل ښکار پسی به څرنګ باز آلوزی
چه باز دار ئې پسِی وا نکا بندونه
دَ شکرو خوند به هیڅُ وربانديِ نه وِی
چه خبر وِی دَ خبرو په خوندونه
تا دَ زلفو په زنځیر کښې خوشحال بند کړ
آفرین دی پدا هسی شان بندونه

څوک خبر دی له فتنو د دې جهانه
نوِی نوِیی را پیدا شِی له دورانه
ما و تا غُندِی به څو باد وړِی یادکا
که خبر واخلې له مځکی له اسمانه
چه له باده دمه ډک وه که ئې ګورې
باد ئې خاوره په ملکونو کړه پریشانه
په شان شان می دَ وجود ننداره وکړه
بیا به هم شِی څو رنګه په څو شانه
نه ئې زر نه جواهر شته یو تاوان دَی
که به ښه کړې ځان ئې خلاص کړه له تاوانه
زمانه می شوه په غاړه اې خوشحاله
که ئې ګورې نه لتانه نه له مانه

څو را سَرَه خلقه جفا ډیره هغه کس کړه
خدای می پدا خوی کښې په ده مینه یَو په لس کړه
زار دَ خوار عاشق دَی دَ محبوبی څه پروا ده
زه وَ غم ته روغ یَم ته تل خانده تل هوس کړه
زړه ئې دَ کافر دَی خو په خوله کلمه لولی
څه ئې راته ستایې ما لیدلې دَه نور بس کړه
ګرزِی په ګلونو کښې ګندګی ور پسی غواړِی
څه ئې په جهان کښې بده بخره دَ مګس کړه
ښه چه را پیدا شوې دَ بهار زیړیه ګله
تَل دِ یادَونه غندلیب په هر نفس کړه
لیږ دِی کاروانونه سبا کیږِی اې ساربانه!
پاڅه دَ شتر په غاړه پوری اوس جرس کړه
ځه هغه شهباز شه، چه دِ ځای په سر درودَی
نه لکه دَ کلی کارګه ګرزه غم دَ نس کړه
بخت دَی که طالع دَی که دا خپله فقیری ده
خدای می چه شړیَ برابره دَ اطلس کړه
قدر دَ خپل ځان دَ عافیت ور څخه نه وُ
ځکه عاشقی هسی آغازه بوالهوس کړه
نورو حریفانو واړه ډکی پیالې نوش کړې
ښه چه دَ خوشحال پیاله ئې ډکه په بکس[1] کړه

څو جفا را سَرَه ډیره هغه کس کړه
خدای می مینه په ده باندِی یَو په لس کړه[2]
ښه چه راغلې دَ بهار زیړ ګله!
اندیښنه دِ عندلیب په هر نفس کړه
دَ ګلزار په ګل غرض نکا غُل غواړِی
په جهان ئې بده بخره دَ مګس کړه
که زه خوار دِ دَ ګلونو لایق نه یَم
ستا له باغه عنایت را خار و خس کړه
درست عالم پدا خبره خبر دار دَی
چه بلبله خپلی ژبی په قفس کړه

۱. سید راحت زاخیلی لیکی: چه بکس په معنی د خورا لږ او نه څه دی.
۲. خدای می لا وربانده‌ی مینه یو په لس کړه.

ته ئې شناخت، علم، ادب لرَه پیدا کړې
نه چه گرزه بیهوده چارې عبس کړه

دَ ژوندون په قدر هیڅ خبر دار نه وُ
عاشقي مې چه آغازه بوالهوس کړه

کله سول کله ژوندُون بخښل وَ ما ته
دَ عشق اوره په ما چارې دَ ققنس کړه

دَ دنیا غمونه لږ ندې خوشحاله
نن دَ یار وَ مخ ته گوره واړه پس کړه[1]

څو په باغ کښې لا یو گل دَ نو بهار شته
دَ بلبلو دَ طوطیانو پرې چیغار شته

نن دِ غم له ما نه ځان ساتې که ښه کا
چه په سیل دَ بهار را سرَه یار شته

چه له یاره سرَه مست دَ گلو گښت کړم
محتسب که را نیژدې شِی پایزار شته

شیخ ملا دِ ځما غم په بهار نه خوری
چه رباب و سرینده غُندِی غمخوار شته

نه به زه دَ میو جام کښیږدم له لاسه
نه ځما له پارسایئ سرَه کار شته

ما وَ خپلې پارسایئ ته رخصت ورکړ
په دا نورو پارسایانو مِی اوس ډار[2] شته

ساقي بیا ځما دَ ښهر خبر واخله!
لا به څو په کوڅو پاتو پرهیزگار شته

گل و مل ساز و سرود ساقي سرې سترگی[3]
لا به ډیرعالم رسوا کا چه دا چار شته

چه په هرَه پیاله عقل له ما زدویی
دَ ساقي منت را باندِی په بار بار شته

دَ گلونو په موسم کښې خوار هغه دَی
چه ئې نه پیاله په لاس نه ئې نگار شته

نن هغه شاهِ جهان دَ زمانې دِ
چه دسته ئې دَ گلونو په دستار شته

چه نا اهل په غفلت وربادِی نه ځِی
ځکه وصل دَ هر گل په څنگ کښې خار شته

دَ بهار زیبا گلونه سوداگر دِی
لخلخه به ځنی پیرِی چه خریدار شته

نن خوشحال دَ زړۀ داد دَ عشرت ورکړ
دا څو ورځِی غنیمت دِی څو گلزار شته

څو په باغ او په بوستان کښې لا لاله شته
دَ بلبلو دَ طوطیانُو پرې ناله شته

نن دِ غم له ما نه لیرې لیرې گرزِی
چه په وخت مې دَ بهار په لاس پیاله شته

که مې یار په لاس باده واخلِی ساقي شِی
پرې مې ډار شِی چه ئې زهد صد ساله شته

را یې وَښیه چه ځم تر پښو ئې پریوزم
که په دهر کښې څوک ما غُندِی واله شته

دَ بهار په زیبا گلو ډیر ویریږم
چه باران شی دَ باران سرَه ژاله شته

دَ بهار په سیل تل درومه خوشحاله
یو څو ورځِی چه دَ گلو پرکاله شته

څه بلا ډیر ښه یې د بهار دَ گلو وخته[4]
که ژر درپسې نه وَی د خزان سلئ سخته

په وخت د ښو گلونو دو ساله باده نوشلی
د زړه اندوه د واړه دا عشرت یوسی یکلخته

په وخت د ښو گلونو په خلوت دنَه ناست یې
را ووزه نندارهٔ کړه ناسوتی شیخه بدبخته

هر گل وته چه گورې گوښی گوښی ئې نگهت وِی
په رنگ سرَه یَو ندِی نه یو سَم دَ بل له رخته

په سم دِی که په غره دِی د بهار خاص گلونه
آخر به ئې رژون وِی د گلونو له درخته

۱. هر څه بس کړه.
۲. وار.
۳. ساز و سرود د ساقي سترگی.
٤. دا بدله په چاپی نسخو کښې نسته.

چه تعین[1] دا هاړ گرمه سلی راشی په چمن کښ	گلونه د لاله لکه بادشاه پریوزي له تخته
چه کښته پورته زانې مرغاوی تله را تله کا
خوشحال خټک خوښ کړی په جهان کښ دا دوه وخته

څه به وایم د دې نفس له آزمیښته[2]	نفس آدم دَی را یستلی له بهښته
چه پکښې دَ دواړو کَونو مراد مومې	هغه چار د ِتر نظر لاندی کا زشته
د کیمیا د بوټې گل کله مونده شِی	چه د پېښو تَلی گلگون نشی په غوښته
د سړیو په غفلت پوری حیران یم	چه په گور کښ توری خاوری هونبره نشته
بیا به څله څوک طلب دَ دنیا کاندی	چه ئې خلاص نه وِی یو دم د کار له کښته
که تر سر لاندی بالښت کښیږدی دَ پرونو	عاقبت به تر سر لاندی کاندی خښته
د دنیا مینه په مثل د خارښت ده	هیڅوک نه وینم خالی له دې خارښته
د صحرا په کاڼې رخه[3] د شیطان شوه	عیسی سر په مځکه کښیښود له بالښته
د زړه مینه په مثال لکه پتنگ ده	چه د گوی څښتن وَهَله هورته رغښته
غم ئې واړه د آشنا دَ بیلتانه دَی
د خوشحال څه سریکار شه له جوړښته

څه به ووایې خوشحاله	له تکمیله له کماله
دَ هغه مرغه څه نوم دی	چه په اورکښ لَری ځاله
هم بیچون هم بیچگون دی	هم بې مثله بې مثاله
هم بې سره هم بې پایه	بې وزره هم بې باله
په یَوَه نفس آلوزی	څو عنقا دروِمی څو کاله
دَی میوه د هغه باغ خورِی	چه ئې ونه نا نهاله
چه په دا مشکل خبر شې[4]
ځان به خلاص کړې[5] له جنجاله

څه دَ بدُو بِرغ وُ چه مابنام را باندِی وه شه	تندر وُ یا توپ وُ پرې مِی تخنی تخنی زړه شه
څه خوښی دَ ده وه، چه بیا ژر پسی اندوه وه	چا وې چه په رنځ کښ معظم[6] په خوب اوده شه
دا ژوندون هیڅ نَدی چه می ساه وینی دا خلق	زه په ځان پوهیږم اوس می کار لکه دَ مړه شه
ما وې زړه می سنگ دَی، چه په هیڅ به نرم نشِی	راشه که ئې گورې په ژړا ژړا اُوبه شه
ما دَ معظم په لیدو مینه ماته نه کړه:	څه دَ قضا رنځ وُ په هفته کښ څه وُ څه شه
رنگ ئې تر خوی ښه وُ، خوی ئې لا ښه وُ تر رنگه	گل وُ دَ گلابو شگفته شه نور په تله شه
دریغه دریغه دریغه که ئې مرگ په بد لیده وی	څو به می پرې ورکړل ولی مرگ میلمه دَ ده شه
زور و ستم نه وُ، نه څه جنگ توری نیزې وې	بل علاج ئې نه وُ، دَ ده مرگ دَ خدَی په کړه شه
زه یوائِې نه یم ډیر عالم پسی کباب دَی	آه دَی پسی کیږی روزی نه وُ روزی نه شه

---

۱. چه تعینه دا هاړ گرمه سیلی شی په چمنن کښ.
۲. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
۳. حسد، کینه.
٤. محشی ورته لیکلی دی، چه مراد له دې همه مذکوره حقیقی زړه دی.
٥. خلاص کا.
٦. معظم د خوشحال خان کوچنی لمسی وُ، چه دا بدله ئې د هغه په مرثیه کښ ویلې ده.

ښه تاریخ ئې راغَی "بې بدل معظم"[1]
خوشحال د دَه نیکه دَی، دَ نیکه ئې داغ په زړه شه

څه لَره زړه می وړې چه دَ زړه ساتل دِ نه زده[2]   مست یم مستی کړمه ګڼه هر هنر می ښه زده
تل په اوښیو وینو همیشه ژړا آهونه   نور را خبر نشول یا می سترګو یا می زړه زده
ذکر فکر نمونځ روژه طاعت ور لَره بویه   شیخ ملا زاهد عابد صوفی په میُو څه زده
کله دَ طوطیانو په ګفتار کښې دا لهجه ده   راشه که ئې ګورې زرکِی تا کله دا تله زده
روغ عالم به چیری دَ دردمن په حال خبریږی   درد چه په چا تیر دَی په دردمنو هم هغه زده
څه زړونه ئې وړی ستا بارخو پریشانی زلفو   ښه وه دا خبره چه یا غله زده یا ئې مله زده
ستا دا سور پیزوان چه فتنه ګر دَی بې حسابه   څو رنګه فتنې چه دَ جهان دِی واړه ده زده
چیری به له دِله یَو ډک مهر را بر سیر کړې   تل دِ که دا هسِی دلاسې تشی په خوله زده
څه پوښتې خوشحال دَ بیلتانه په اشتیاق کښې
سترِی په منزل پوهیږی ترَی په اوبه زده

څه غم د نعمتونو چه اختر راغَی درویشه[3]   په طمع په امید اوسه دَ هر غنی له ویشه
یو ګل می په دا باغ کښې ناګهان په نظر کښیووت   عجب ئې خوشبویی وَه تر هر ګلؤنو بیشه
چه ما وکړه پوښتنه دغه ګل له حقیقته   ده کړی تحمل وُ د یوه اَغزی له نیشه
نافې چه له اوله خپل ځګر وَکړ سرې وینی   له ورَوسته ئې روانه خوشبویی شوله له ریشه[4]
په څو به دَ ویشتلیو لا احواله نه خبریږې   چه هیڅکله دِ نه ده چیری ښه په اغزی ریشه
له دو اویا مذهب سرَه به ساز وکړې له دله
خوشحال که خبر شې په تحقیق دَ عشق له کښشه

ځان چه پیژنی که ګورې ښه هغه   چه ناحق په ځان غره دَی څه هغه
واړه زړُونه فراغت وی په ښادی کښې   چه په غم کښې مردانه شِی زړه هغه
سلامت لَره ئې نور عالم پیدا کړ   ملامت لَره چه روغ دَی زه هغه
یا یاری یا اغیاری دَه که ئې ګورې   په دا دوه کښې نه ته دا شوې نه هغه
چه تر تا نه وړاندِی وروستو ځی مله ندِی   چه په لار در سرَه سَم ځِی مله هغه
چه په عشق سرَه ژوندِی دِی هغه نه مرِی   چه بې عشقه ژوندِی ګرزِی مړه هغه
چه دروغ تر خوله وَ باسِی کله خوله دَه   چه رشتیا تر خوله وَباسِی خوله هغه
هیڅ حجت له هیچا مه کوَه خوشحاله
هر چه تا وته څوک وایِی ته هغه

ځما عشق په هغه شان دَی لکه وه[5]   ستا خاطر هغه سندان دَی لکه وه
که ته هر څو بد قولی او بد عهدی کړې   قول عهد می همان دی لکه وه
خر خښې دِ لکه وې په هغه شان دِی   فتنه ګر دِ سور پیزوان دَی لکه وه

---

١. کلمات دَ "بې بدل معظم" د ابجد په حساب (١٠٩٨) راځِی، چه دغه نو د معظم د وفات سنه ده.
٢. تا د زړه ساتنه نزده   مست یم می پرست یم ګڼه.
٣. دا بدله په چاپی دیوان کښې نسته.
٤. له خویشَ.
٥. دا بدله په چاپی دیوان کښې نسته.

دَ رقیب خبره مه نغوړه اې یاره   چه رقیب هغه شیطان دَی لکه وه
دَ ښو په ناوکیو دِ غلبیل کړ   نښانه می درته ځان دَی لکه وه
په خاطر باندِی می دَغ دَی ستا له لاسه   ولی هسی بې درمان دَی لکه وه
بل گمان فکر خاطر لره در موړه   خوشحال ستا دَ بندگان دَی لکه وه
چه دِ زړه هسِی پرې ناز کوهٔ دلبره
په خوشحال دِ خاطر گران دَی لکه وه

دَ اسمان په حکم څه فتنه بر پای ده   نزده چا چه قراری ئې په کوم ځای ده
بندیوان ئې اورنگ زیب لَرَه روان کړم   ننداره می په هر ښهر په هر سرای ده
پښتانه می چه حال وَوینی کباب شی   په لیده می دَ هر چا ژړا های های ده
لوی هلک می نندارو لَره را درومی   دَ هندو دَ مسلمان ناره وای وای ده
زه هر چا وته موسیږم ترې تیریږم   چه دَ واړو اندیښنه راته نمای ده
نه یواځِی په ما ظلم، ستم وشو   زمانه دا هسی تل کا پخپل رای ده
په هر ځای می په څوکیِ راځِی فوزونه   دبدبه می دَ مزری یا دَ همای ده
په وَلاړ کښې هاتی شمار په یوه غره دی   اوچه پریوزِی په دوه غرونه ئې آوای ده
زړه می درست سوری سوری لکه غلبیل شو   محرومی دَ لیدو بده غم افزای ده
گنُدِی وِی چه بازی بیا را وَجار وزی   همگی عالم وَیل کا چه اوس بای ده
که په اور کښې دَ سرو زرو وَښی پریوزی   عیب نشته پدا کار کښې ئې جلای ده
نورِی واړه تکئې تار په تار خپرې شوې
دَ خوشحال خټک تکیه په یَوَه خدای ده

دَ جهان خوښی همه دَ هغه کس ده   چه میشته ئې دَ محبوبی په جوس[1] ده
دَ ښه مخ له ننداړې چه نظر نیسی   که ئې گورې هم دغه هوا دَ نس ده
که سوگند راځنی غواړې هم به وکړم   تر اول می پتا مینه یَو په لس ده
ډیری مینی آشنایئ څه په کار ندِی   یَوَه زړه لَره یوه آشنائی بس ده
چه دوه ښه خواږه مَین سَرَه دلگیر کا   دَ غمازُو وینا څه دَ سترگو خس ده
بې پروا بې فهمه مه راځه خوشحاله
په پالنگ می ډیره ویره دَ عسس ده

دَ عشق بخره ازلی دَه په جنگ نده   په کتاب په مسئلو په فرهنگ نده
په قسمت ئې له ازله دَه راوړې   دا دَ سولو بخره اوس دَ پتنگ نده
خلقې ئې سَرَه درغتي[2] ککر کړې   لا دَ مستی دَ غمزې توره رنگ نده
تل دَ یار دَ صورت نخښې پکښې گوره   له دنَه آئینه دَ زړه رنگ نده
دا پیاله چه ما نوشلې دَه پرې مست یم   دا پیاله می دَ شرابو دَ بنگ نده
دَ اغیار سَرَه یَو دَم ناستی ښه ندی   هیڅ خپلوی می دَ زجاج او د سنگ نده
دَ گلونو په موسم کښې هغه خوار شول[3]   چه گلرنگه معشوقه ئې تر څنگ نده
لیچی څه لَره غړی توره وکاږِی   که دَ خوارو دَ وژو په آهنگ نده

---

۱. محشی دې کلمې ته په قلمی نسخه کښې جکوځه او غولی لیکلی دی.
۲. ټولی، له یوې خوا.
۳. هغه گرم دی.

که زه نه یم لیونَی په آهو سترګو   مسله می دَ آهو پسِی لنګ نده
کله کله خوار خوشحال وَته نظر کړه
دَ عاشق نمنځنه هیڅ عیب و ننک نده

دَ مجاز عاشقی عین حقیت ده   وَ هغې ته زینه ینبې دَ صورت ده
تر ثرا تر ثریا که فهم وکړې   په څلور کنجه غوغا دَ محبت ده
په جهان به هیڅوک نه وُ که عشق نه وِی   دبدبه دَ عشق قائمه تر قیامت ده
چه په مینه کښ یو زړه او یو زبان وِی   تر هر چا دَ هغو چار په برکت ده
دا یوه وینا دَ زړه په غوږو واروې   چه بهتره دَ اورنګ تر سلطنت ده
سر دِ درومی مال دِ درومی پت دِ نه ځی   د سړی د چاری کل خوبی په پت ده
چه یَو ځله زړه دَ چا په مینه بند کړې   په شلول ځنی کمی دَ مروت ده
چه د نیت علطی لَری بلا به ورشی   تر هر څه بده بلا غلطی دَ نیت ده
چه ئې خدای ورکا وَ چا شکر دِ کاندی   په جهان کښ لویه بخره دَ همت ده
په تیره الماس دَ پاسه قدم ینبی   یوه څه باریکه لار دَ شریعت ده
چه کښو ته نصیحت وایې خوشحاله
وایه څه فائده ستا دَ نصیحت ده

دَ سپیرو خاورو غوغا ده   چه پکښې غورزی هوا ده
و حباب وته وګوره   څه دِ نوره تمنا ده؟
ګمان نکړم چه به ستا شی   دا چه ته وایې ځما ده
چه به کانده فنا کیږی   کانده نده نن فنا ده
دَ هلکو لوبی ګوره!   سرشته دَ هر چا دا ده
ته لا طفل دَ اوښی یې   که دِ ږیره کربلا ده
دا درګاه یوه بوډۍ[1]   ګه خندا ګه د ژړا ده
چه ئې یو ځله اړاند کا   دا هم لویه تماشا ده
راشه وګوره په سترګو   چه دَ چا وه اوس دَ چا ده
خو یو وهم خوب و خیال دَی   کوم ژوندون کومه دنیا ده
دَ نور چا نده خوشحاله
ستا دَ خولې وینا هم ستا ده

درته چا وې چه دَ یار سرَه جفا کړه   دَ اغیار سرَه وفا، مهر خندا کړه
چه دَ پله خاوری دِ سترګو لَره غواړی   دَ هغه سرَه فتنې جنګ و غوغا کړه
هغه ته یې چه له ما دِ محبت کړ   که غه هونبره مینه ما سرَه نور چا کړه
که په اور می کښینوې په اور به کښینم   چه دِ ځای په سترګو کړم راته دِ شا کړه
دَ بادشاه دَ ګدای څه وُ دَ یارۍ   څه کړم خدای می ستا په مخ مینه پیدا کړه
که ځما په مرګ دِ زړه دَی تیغ را واخله   دَ قصاب غُندِی مِی بند په بند جدا کړه

---

۱. دَ ځائی یوه بوډۍ.

زه خوشحال څه جیواری د سبکل نه یم[1]
دَ دنیا خونه می ستا په مخ بیدیا کړه

د ماړه تر فهم هیڅ نده غنمینه
ولی وږی ته حلوا ده اوربشینه
په تونګو باندِی اطلس لکه شړیَ وی
په نادار باندِی شړیه ده وریښمینه
وَ مجنون ته دَ لیلی خبری وایه
نه له علمه، له مذهبه، نه له دینه
هغه خدای چه دَ هجران غمونه را کړه
که دَ وصل ښادی را کا توان لرینه
خدایه کله به دیدن دَ آشنا را کړې
چه به زه پرې ماتوَم دَ زړګی مینه
یَو ځل بیا په حیات لولیدی په سترګو
بیا له پسه لکه مردن وِی هم دِ وینه

نمر په کوم لوری پریوزی چرته خیژی
په خوشحال باندِی یوه شوه توره سپینه

دَ ګلونو قدر چا زده
یا بلبلی یا بورا زده
په جهان کښِ به یَو یوَ وِی
چه هنر ئې دَ کیمیا زده
چه وفا ور ځنی غواړې
بې وفا کله وفا زده
که جهان در خبر ندَی
ما په تا زده تا پما زده
ته ښادی کړه زه به غم کړم
تا خندا زده ما ژړا زده
رنګ دِ ښه دَی خوی دِ بد دَی
زه خوشحال یم ما رشتیا زده

دَ صبا باده ګذر په چمن بیا کړه
په چمن کښِ رنګارنګ ګلونه وا کړه
زه دِ توان دَ خرخښو لرلَی نشم[2]
که دِ زړه ځما په مرګ دَی دا ادا کړه
بې نیاز څه خبر له نازه چه ناز څه دَی
ستا دَ سترګو بلا واخلَم ناز پما کړه
زه له خپله بخته چا وَته فریاد کړم
چه پرُون ئې راته مخ وُ نن ئې شا کړه
خوله می ډکه شوه په شهدو په شکرو
چه سحر می ستا دَ لام و بې[3] ثنا کړه
عاشقی که سرا سر واړه بلا دَه
ما په ځان دَ زړه قبوله دا بلا کړه
زه خوشحال کم زوری نه یم چه به ډار کړم
په ښکاره ناری وهم چه خوله ئې را کړه

دَ دانا په ځان بلا شوه خپله پوهَ
چه هر ګز ئې خالی نه وِی له اندوهَ
چه فلک وَ چا ته عیش و عشرت ورکا
هونبره ډیر ورباندِی کښیږدِی څو ستوهَ
کله ونه دَ خزان په وخت لغړه
کله بیا خوبی دَ پاڼیو پرې انبوه
په ناحق ئې په میدان په سَمَه غواړې
چه دَ غرونو غرڅه نه ګرزِی بې کوه
چه می ولیدې څو خولې هونبره خبری
را څرګند شول واړه دو اویا ګروه
پخپل زوی او ورور باور نشته خوشحاله
غافل مشه دَ جهان له مکره دروهَ

---

۱. د دې مسریَ معنی حل غواړِی. په بله نسخه کښ دا بیت په دې ډول دی:
خوشحال نه دیوالیا نه قمار باز دی	د دنیا خونه ئې بیا تالا تالا کړه
۲. د خرخښو لرم چه کړې ئې.
۳. ل او ب: لب.

درسته شپه دِ په کوڅه کښې مرم له سوړه لاس مې مات شه که دِ نکړم روړه بوړه
ته په څو بې غمه خاندې خوشحالي کړې ځما غاړه په ژړا در پسې بوړه
هم مې بې حسابه پورې کړه په سترګو دَ رنجور غُنډې مِې بیا له سترګو توړه
ستا دَ خوی دَ زلفو کار سَرَه یو رنګ دی سر هوا لوئی دا هونبره سَمَه کوړه
حال دِ واړه وار په وار راته معلوم شو تګه یاره په زړه تریخه په خوله خوږه
ځما یار چه میخوری کا په بدل ئې ولې ما لَره راځه دَ درُدو روړه
پکښې زړه دَ خوار خوشحال دَی چه خوږ نِشی
ډمې ورو ورو دَ شهیَ زلفینې نموړه

دَ ناکس له آشنایئ توبه توبه دَ شونتیئ[1] له روڼایئ توبه توبه
چه پردې ئې په الماس جراحان پریکا له دې هسې بینایئ توبه توبه
چه وَلَور ئې په زرګونو جن بدرنګه له دې هسې کتخدایئ[2] توبه توبه
چه په جهل و حماقت دانا ځان بولي دَ احمق له دانایی توبه توبه
دَ سفله دِی دَ سفیه دِی واړه توکي له خودئ خودستایئ توبه توبه
له هزار رنګه شیخی، زهد، تقوا کا دَ جاهل له پارسایئ توبه توبه
چه عمل ور سَرَه نشته تش وَیَل کا
دَ خوشحال له ګویایئ توبه توبه

درخو[3] خود په آدم خان باندِی شیدا وه تر دا منځ دَ میروګی ژبه بلا وه
چه په منځ کښې دلال نه وِی وصال نه وِی په مجنون باندِی مَیَنه که لیلا وه
پخپل یار پسې ژړا ننه په زړه کښې دَ عالم سَرَه په زور ځما خندا وه
چه غوټیِ ئې شګفته کړه په چمن کښې که دِ زده دا چاره واړه دَ صبا وه
چه ئې ګل دَ بهار ستا وَ مخ ته ونیو ستا دَ مخ خوبی تر ګلو لا زیبا وه
هونبره رنځ محنت آفت ځنی پیدا شو څو ځما دَ خوار خاطر مینه په تا وه
دا نن شپه چه په ما تیره شوه بې یاره ته به وایې په دوږخ کښې مې مأوا وه
نن خپل بخت را سَرَه درسته مخامخ کړه چه پرُون راته یکلُخته شا په شا وه
ما وې زه یم چه پیاله لَرم په لاس کښې ولې دا پیاله په لاس کښې دَ هر چا وه
بس چه بیا ئې ستا جمال په نظر کښیوت
دَ خوشحال ختک د زړه ځله[4] همدا وه

دَ یوه بادشاه په حکم شوم اګاه امر نهی مې قبول دِی دَ بادشاه
یا مهدی یې یا عیسی چه را ښکاره شوې په جهان دِ غلغله وشوه ناګاه
دَ مهدی او دَ عیسی دَ وړاندی څه دی هم د جال هم دَ دجال واړه سپاه
خیر آباد لَرَه دِ رایشی لښکره چه احوال دَ غلیمانو شِی تباه
چه خیبر لَرَه ما بولې قضا کیږِی ډیر کارُونه هم په حضور یم دَ درګاه
خواه ناخواه که امر دا دَی چه را درمه دا بنده به در روان شِی خواه نا خواه

---

۱. یو راز لرګی دی، چه د څراغ پر ځای ئې د روڼا دپاره لګوی عموماً د لرګو څراغ ته هم شونتیئ وایی.
۲. کد خدایئ.
۳. درخو او آدم خان په پښتنو یوسف زو کښې دوه مینان وه چه په عصر کښې د مغولی اکبر پاچا تیر سوی دی، میرو ئې ریبار وُ.
٤. هیله.

دارنده دَ عریضې ځما دَ لوریه
زبانی خبری هم لَرِی همراه!

د سپی غُل د دروغجن په خوله کښ تل کړه
په رشتیا خبرُو خوله دَ سړی کښلُ کړه

هر عمل چه سړی کا مضمر به نشِی
درته چا وې چه لوګی مکړه اوربل کړه

که پوهیږې چه دَ بل جهان حساب شته
ته پدا جهان نظر پخپل عمل کړه

ستا د خولې چینه حنظل دَه هم عسل ده
وَ هر چا ته تویَوَنه دَ عسل کړه

چه دَ دین دنیا کارُنه درته پیښ شی
دَ دنیا تر کاره کار دَ دین اول کړه

چه دَ مښکو دَ نافې شمیم را خپور شی
را څرګندی توری زلفی تور وربل کړه

ساقی وخت دَ نو بهار دَی شراب راوړه
دَ شرابو سرَه نقل دَ خولې مل کړه

نن خلل دَنَی اومَی مکړه زاهده
چه موسم دَ بهار تیر شِی بیا خلل کړه

چه یَو دم دَ عشق له اوره خالی نه وِی
خدایه څه د دَ عاشق ټټر منقل کړه

ستا دَ مخ په دَور زه جهانګیر شاه یم
راته کښینه کرشمې د نور محل کړه

ستا دا توری سترګی خو توری بلا دی
درته چا وې چه ئې توری په کجل کړه

که هزار ځله شیخی کوې خوشحاله
چه ښه کښلی در نیژدې نور ئې کښل کړه

د ښایست سرَه سل نوری چاری بویه
چه عاشق په ځان مَین کاندِی مهرویه

تل دَ مښکو بوی روان په بستر نه وی
دریغه دریغه دَ مهرو یو ګفتګویه

عاشق یو لکه لیوه په شمال پائی
بل په غټی سترګو خوب کا لکه سویه

په سبا پسی ئې مرم نه سبا کیږی
دَ هجران شپه ئې پما سوه ترکال لویه

ځما دواړه سترګی جوی ته سبرقد یې
سبرونه جدا ښه نده له جویه

اوس دَ جونو هوس مه کَوَه خوشحاله
پښتنې جونه ترهیږی له دوه مویه

دَ لیلې دَ مخ څو ډیره زیبائی ده
دَ مجنون ور پسی هونبره رسوائی ده

که می سل هنره کړل تر سرَه نشول
یوه څرنګه نا بوده آشنائی ده

چه دَ سترګو ئې تقوا سره میرڅی ده
په ناحقه می نیولې پارسائی ده

چه ئې سیوره په ما وه لکه بادشاه وم
ستا دَ تورو زلفو سیوره همائی ده

په وار وار را څخه یووړل عاشقیه
که هر څو را څخه پوهه دانائی ده

چه نه مهر نه تپاک نه پکښی شناخت شته
تر دا هسِی وصل بِه جدائی ده

دَ خپل یار په مخ اوس ندی مین شوی
د خوشحال په زړه کښ دا مینه ځائی ده

دَ دنیا دَ سود دَپاره کوې او کوره
څه خو شرم مروت وته وګوره

په درست عمر هغه ځای ورپسی غواړې
چه دِ پریوزی له پلوه چرته توره

په زړګی باندی د توره سوی داغ شِی
چه دِ توره یا پیسه ووزی له کوره

د لوی غره کنډی پتا باندی پریوزی
چه دَ کوره دِ ډوډی وزی نان کوره

دَ دنیا مینه پتا باندِی دریاب شوه
ته پدا دریاب کښ ډوب لاړې هر ګوره

که پدا دریاب کښ هر څو لانبوزن یې
عاقبت به پکښی بیا پریوزې له زوره

که هر څو پخپل حرص کړې دنیا ټوله
دا به واړه دَ اجل سیلئ کا خپوره

گورستان لَره به هسی شان مفلس ځي لکه وَزووي اول له خپلی موره
چه ئې خوښه عقیده دَ قلندر شوه
خدای به نکا دَ خوشحال عقیده نوره

دا ښه گل چه ئې کمی دَ جمال نشته دَ وفا ئې حیف دا دَی چه حال نشته
که وفا بقا ئې هم وَی څه به ښه وُ دَ ښایست ئې پدا دور څوک سیال نشته
عالم زړه په هیڅ خورسند کا چه وصال وی دَ هر چا بخره هجران دَی وصال نشته
چه ئې وصف دَ جمال کاندِی تر سره هر چا زده دَ واصفانو مجال نشته
منو نه منو نه ظلم جور پکښې پروت دِی دَ ناترس خاطر ئې مهر مثقال نشته
دَ خمزې په تیغ عالم وژنی غم نکا ته به وایې چه ثواب دَی وبال نشته
لکه ډک په ښو گلونو په هر کال وُ دَ دې باغ هغه گلونه سږ کال نشته
راته څه وایې چه یار پتا مین دَی مختصر به درته وایم څه حال نشته
ما خوشحال وَته په زوره نارې وکړې
چا وَ ما ته ځواب راکړ خوشحال نشته

دَ غلیم سرَه به نکا مکر دوره مگر ډیر تر بلا تیر په عقل پوه
بد خوئی به دَ خپلوانُو سرَه څوک کا چه پخپله پخپل ځان پسندی اندوه
ما چه ولیدَل اتلس زره قومه دَ خپل ذات سرَه الفت کا هر گوره
دَ محنت په وخت یَو مل را سرَه نشته دَ راحت په وخت زرگونه وُو انبوه
په خوښیه کښې زاړه لکه زلمی شی ځوان زلمی تر زاړه لا کاندِی ستوه
دَ گزار په ځای اوس نه وینم هوسیه په ځوانی مِی له کبلیَ لیده په کروه
غر به هم لکه ویښته هسِی نرَی کا
که غمونه دَ خوشحال کښیږدی په کوه

دا تاو تاو زلفی ښکاره کړه تر نقابه[1] چه ځار ځار ئې شم له هره پیچ و تابه
زه چه چیری تا ته سوال کړم ته ښکنځل کړې نور به څه غواړم تر دا خاصه ځوابه
د سمند سمونه سرَه په وینو درومې گوره بیا دِ چا مینه کړه خرابه
تا به هسی بې صرفه قتلونه نه کړَل که دِ ویره شوَی له خونه له عذابه
لکه څوک چه له تیرو تورُو ویریږی هسی ډارکوَم زه هم ستا له عتابه
چه د کښلی زیبا مخ نظیر دِ غواړم په نور څه می نظر نشِی بې آفتابه
که فتنې او خرخښې د کښلیو دود دی نه چه هسی هونبره ډیری بې حسابه
زه خوشحال که له تا خواست کړم مستحق یم
خوله زکوة راکړه د حسن له نصابه

۱. له نقابه.

دا ځما زړګی پخپل زړګوټی[1] نَسه[2]
چه دی زړه دَی ځما زړه هم هسی کَسه[3]
دا دَ وړکیو خوی دِ څه ونیو په لاس[4]کښ
چه زر زر څه ورکوی بیا ئې رانَسه
زه په هیڅکله د تا له وره وانوړم
که هر څو وایې چه مه راځه ناغسه
که هر څو دَ شندی[5] ګل څه ښه لیده شِی
روخ ئې ندی چه سیالی کا له نرګسه
چه ئې تل وغوا و غیلو[6] ته سورې دی
خدای دی واخله دَ بیدردُو مجالسه
هر دم دار ئې پخپل کار کښ دَی خوښ کړی
که سړی دی که پیری که کوس[7] وغسه
چه یو هم دَ زړه ساتونی پکښی نسته
توبه توبه دَ خټکو له اولسه
زه خوشحال چه په مزریو باندی تیغ[8] کړم
تا ته څه رنګه ګیدړ شوم رترومی[9] کسه

دَ جهان په مخ به ډیر وِی ښه مخونه
ولی زړه می ستا وَ مخ ته وکړ خونه
کله کله مِی له حاله خبر واخله
که دِ چیری اندیښنه کیږِی له خونه
دَ فراق په شپه سور کټ په ما سور اور شِی
یَو زمان می باندِی نه لګَی اړخونه
په ښو می زړه وَ سترګو ته را ګاږی
لکه مست لَرَه کباب ځِی په سیخونه
نو بهار ئې په راتَللو شګفته شی
دَ لاله تر ګلو ښه لَرِی بارخونه
څو غمزې ښیوې فتنې جلوې مانې کړې
هونبره کیږِی په خوارانو شواخونه
که دا سرې شونډِی دِ لعل غاښ دِ ګوهر دی
شرارې دِی سات په غاښو کښ میخونه
توری زلفی دِ په لیچو باندِی زانګِی
ښاماران دِی دَ چندڼُو په ښاخونه
چه ئې یو زمان له سترګو جدا کیږی
دَ خوشحال په مخ دَ اوښیو ځِی ورخونه

دَ جهان په مخ به نه وِی هسَی تا غُندی دلبره
پریرویه، عنبر بویه، سنبل مویه، سمنبره
ګلعذاره زلفی ماره شهسواره خوش رفتاره
باده نوشه میفروشه قصب پوشه مو کمره
دلنوازه سر فرازه عشوه سازه لعبت بازه
خود پسنده سر بلنده شکر خنده لب شکره
طربناکه ګریوان چاکه تَل بیباکه تش تپاکه
خود آرایه خود نمایه خود ستایه خوش هنره
غزلخوانه خوش الحانه دُر دندانه لب خندانه
عنبر خاله پُر خیاله تل خوشحاله دَ زړه غوره

دَ چمن په لوری وخوځه له کاخه
چه ګلو ننداره شِی انتساخه
ګل چه ستا تر لاسه دراغی تازه شو
لاس دِ لا لَرِی شرف د ګل تر ښاخه
غنچه ګل ستا له خولې سَرَه سیالي کا
خوله ئې باد په طماچه کړله فراخَه

۱. زړګوټی کس.
۲. دا بدله په جاپی دیوان کښ نسته.
۳. هسی نس.
٤. په لاسو.
۵. یوه ونه ده چه ترخه میوه لری په هندی ئې پکائن بولی.
٦. چه ئې تل د غوا د غیلو نه بیور دی.
۷. د دی کلمی معنی نسوه را ښکاره.
۸. تیځل یعنی د آس تند توپ.
۹. عیناً ولیکل سوه.

د ښه ممخ خوبی دِ ښه دَه لا تر گله
په زړه هم سختی لرې تر سنگلاخه
چه تر اور تر اوبو وزی هاله ور شِي
سور پيزوان د ستا[1] د پوزی تر سوراخه
غه خبري چه بې ستا له مخه کيږِي
له هغو خبرو ونيوَی صماخه
په بيمارُو سترگو تل پهی[2] کښيښوې شی
د خوشحال په ليمو پښه کښيږده گستاخه

د خوبا له بې نيازیَ سل آوخه
چه ځما له کاره تښتِي په فرسخه
د ياریَ په کار و بار کښ فهم وکړه
چه را نه شِي د بدانو سينه يخه
ځان او زړه صبر آرام ئې له ما يووړل
له ژوندونه خو هم دا څه وُ را څخه
که جهان په تا ښندم ته ئې قبول کړه
دَ ميری په لاس خو پښه ده له ملخه
هر چه نن د محبت په اور وريته شول
ترو ئې کله پروا کيږِی له دوږخه
ډير بندی ئې د ذلفينو په کمند شول
کله وِې چه به دوي خلاص شِي له دې پخه [3]
خوار خوشحال چه پکښ پريووت وتَی نشِي
څه بلا يی دَ شهیَ چاه زنخه

د شرابو مستی زر شِي نيست و هسته
لا يزاله مستی نه درومی له مسته
چه می نوم په جهان لاړ شو د رندیَ
د رندیَ کار به نه پريږدم له دسته
که بادشاه ئې په زندان کا غم ئې نه وِی
د آزادو آزادي دَه له السته
نه ياری شته نه خپلوی واړه غلول دی
چه خبر شوم د وگړی له بربسته
د ښادیَ په اميد اوسی په غم کښ
تل په شپه پسی را درومی ورځ پيوسته
د مقصود د گوهر په لوی درباب کښ پريووت
غواصان پکښ غوټې وَهِي په مرسته
په ادراک له قعره نه گوری ساحل ته
هغه کب چه ويره وَوينِی له شسته
د عاشق خاطر او خيال لکه درباب دَی
چه څپه ئې کله لوړه کله پسته
د خوشحال له زړه د يار محبت نه ځِي
لکه مينه د خپل بت له بت پرسته

د سبا نسمه! راشه[4] و گلشن ته
د گلونو انتظار دی شگفتن ته
زاهد څه خبر له عشقه چه عشق څه دی؟
د گلزار له حاله څه وايې زغن ته
زاهدان چه په پنځه وخته سجود کا
زه دايم په سجده پروت يم ووشن ته
د ليدلو په ننداره ئې نه مړيږم
که هر څو په ځير ځير گورم و ديدن ته
ته خوبا، د شقايق په زړه کښ داغ ږدې
چه په شن[5] شين درومې و چمن ته
قهر مهر دِ د ورځيو په منځ وينم
د جبين تخته دِ ينښې و لوستن ته
کله جنگ و خرخښې کړې کله مهر
زه په زړه ساده حيران شم هونبره فن ته
که د ما په مرگ دِ زړه دَی دايم زه هم
ستا جفا جور نزدې کړم و مردن ته
اوس دِ اور را باندی بل کړه په ستنه[6] شه
چه لوگی دِ ننه نه وزی پيرهن ته

---

۱. دَ شاه دَ پوزی.
۲. پتیَ.
۳. محشی زندیَ تر لاندی کښلې ده، مگر په بله قلمی نسخه کی مخ ليکلی دی.
٤. زر راشه گلشن ته.
٥. تر دې کلمی لاندی محشی ناز او خيال کښلی دی.
٦. ستنه يعنی واپس او تر شا.

که تل ستا له لاسه توره د ستم وی
ما خوشحال قبوله[1] کړې وگردن ته

دَ ښایست په کار کښې نه لرې څوک سیاله — دَ یاری په کار کښې نه یې هونبره[2] ساله
هونبره کبر خیال چه ستا دَی دَ چا نه دی — څو به زار کړم ستا له کبره ستا له خیاله
ستا په تش لیدو ځما دَ رنځ علاج شِي — کښه مرمه وَویریږه له وبا له
تا ویشتلَی یَم پخپل گزار پوهیږې — چه دَ سترگو دِ گولیِ دِی څو مثقاله
پرې د صبر پهی بِدم واړه خسا[3] کیږي — چه په زړه باندِی مِی داغ دَی ستا له خاله
جگی جگی مانِی مه کوه پخولا شه — خرخښو فتنو دی زه کړم بې مجال
خرخښو فتنو دِ مرگ وَته نیژدې کړم — چه یَو دم را سرَه نه یې بې جنجاله
راته گوته ښوروې نا خواله وایې — حال به وَوینې دَ موږ دَ ځان زواله
دَ خانیِ دَ توری ځای نشته په عشق کښې
معشوقې وته مریَی اوسه خوشحاله

دَ یار غم به په تنها صورت زغممه — دا بیدرد عالم به نه را خبرومه
چه دا اوښِی مِی غمازی دَ فراق دِی — زه ئې ځکه په گریوان کښې تویَومه
همیشه ئې پداَ فکر درمانده یم — چه دَ خوږ خاطر علاج په څه کومه
ملامت ئې دَ عاشق دَ سر بگړیَ دَه — دا بگړیَ له سَرَه چرته اچومه
دَ هجران دَ آتش لا لمبی تازه شِي — څو دَ صبر اُوبه زه پرې پوروومه[4]
آشنائې له جدایَی سرَه ښه ده — دَ مرهمو قدر داغ څخه گڼمه
له طبیبه خلق هیله دَ شقا کا — زه خسته دَ خپل طبیب له لاسه مرمه
یاره ته چه جدایی جدایی وایې
زه خوشحال دَ دې خبری توان لَرَمه؟

دلربا پسره راشه — ای زیبا بشره راشه
چه دَ ښهر ښایسته دِی — تر هر چا بهتره راشه
سر تر پایه واړه ناز یې — ځما ناز پروره راشه
په خوږو خبرُو شهده — په خندا شکره راشه
چه دِ نه وینم هیڅ عیب — تمامی هنره راشه
توره شپه دِ توری زلفی — په ښه مخ سحره راشه
دَ راتلو لاری دِ گورم — ای ځما دلبره راشه
څه به وایم چه بې تا مرم — ای په زړه خبره راشه
چه پسو تر و تازه ځې[5] — د چنڼ شجره راشه
چه دِ نه وینی نور ړوند شی
دَ خوشحال بصره راشه

١. ما خوشحال ده قبوله کړې.
٢. محشی میانه ورته کښلی دی.
٣. یعنی بدبوی او متعفن.
٤. په خوله او په نفس سرَه اوبه څاڅکی څاڅکی پاشل.
٥. یې.

دواړه شونډې کړه په بیارَته	دُر ریزی وکړه خپل یارته
زه چه ستا و مخ ته گورم	زړه می نه کیږی گلزارته
گل له شرمه خولې پریږدِی	چه نظر کا ستا رخسار ته
که می وار دربانډی جوړ شی	منتظر یم و خپل وار ته
گله دا دربانډي[1] ښایی	چه ځیر ځیر گورې و خارته
که وفا کا که جفا کا	نار، دم مه وَهَه اغیارته
آئینې وته نظر کړه	که دِ مینه شِی گلزارته
راز وَ چا ته کړی خوشحاله
چه دِ نه گوری څوک راز ته

دَ دلبرُو په ستایَنه	ما پخه کړه خپله ینه
ناترسی دَ دیو گوره	چه په حال نکا پوښتنه
زه به ولی هسی خوار وم	که دَ حال وَی گویږنه[2]
تل ئې خیال دَ تورو زلفو	شندی کا په زړه دننَه
چه جمال ئې را په یاد شِی	لاله گل ته کړم کَتَنه
دَ زړه سود دَ ده دَ قد کړم	په شمشاد په سبروَنه
نه سلام شته نه پیغام شته	نه ئې پیک شته نه ئې ژمنه
په ارمان ئې ورځ و شپه مرم	یوه نه لرَم نیازمنه
سپینه ږیره نده غم ده	ډیره مه کړه لَتَونه
چه نه زر وِی نه ځوانی وِی	عاشقی ده دروغژنه
پدا هونبره ډیره مینه	یوه نه لَرَم مینَه
چه خوشحال نده موندلې
دغه دَی دغه غوښتنه

درسته شپه دی په کوځه کښ مرم له سوړه	لاس می مات شه که دِ نکړم روړ بوړه[3]
ته په څو بې غمه خاندې خوشحالی کړې	ځما غاړه په ژړا در پسی بوړه
ستا دَ خوی دَ زلفو کار سَره یو رنگ دَی	سر هوا لولی دا هونبره سَمَه کوږه
حال دِ واړه وار په وار راته معلوم شو	ټگه یاره په زړه تریخه په خوله خوږه
ځما یار چه میخوری کا په بدل ئې	ولی ما لره راځه د دردو روړه
پکښې زړه دَ خوار خوشحال دَی چه خوږ[4] نشی
ډمی ورو ورو دَ شهیَ زلفینی نموړه[5]

---

۱. ورباندی
۲. گرویږنه.
۳. که ونکړم روړ پوړ، په دی بدله کښ دَ سوړ، توړ، پوړ، روړ، نموړ معناوی تحقیق غواړی.
٤. چه خور نشی.
٥. محشی ورته کښلی دی: یعنی ړمنځوه.

دم به نه وَهې له خپله زورَ زره [١]
که[٢] دِ وَ وينې يار واروې کوره کره
چه وَتا وَته نيژدې شِی هغه تور شِی
په ستنه راځنِی گرزه تورَ تره
يو يو هور[٣] دی چه شاهين ځنی آلوزی
مشگيرک لکږ مکږ له هوره هره
دَ صبا په ياد نشاط وِی دَ گلونُو
که جنبش کا دَ بلبل له شور و شره
پيښبکښی غواړِی دَ اوښيو مرغلرِی
دا گوهر په دواړُو سترگو ووړَه وره [٤]
د خوشحال شعر حلوا دَی دَ شکرو
ستا په دا حلوا څه کار غُل خوره خره

دواړه زلفی ئې پريشانی په ځوشانه
په جبين خورې ورې په لب خندانه
له مستَی ئې سر تور گريوان شليدلی
صراحی په لاس نيولې غزلخوانه
په خمار ئې سترگی سرې وبله اُوښتی
نيمی شپې را باندِی راغله ناگهانه
سپينه خوله ئې ځما غوږ وته نيژدې کړه
په نرمی ئې دا وينا کړه را بيانه
زه خورې زلفينی ستا په پالنگ راغلم
ته تر اوسه لا اوده يې ځما ځانه
هر عاشق لَرَه چه هسی شاه ور درومی
نور ئې کومه آرزو وِی له جهانه
حو پيالې ئې پياپی وَ ما نه راکړې
دَ توبې پرده ئې واخيسته له ميانه
چه له هسی رنگه حاله خبر نشوې
شيخه ځکه ځما چار دَه په تا گرانه
عشق راغلَی دَ توبې په ماتَول دی
هيڅ بدی را باندِی مه وايه نادانه
که خوشحال غُندِی دی يار باده پرست وَی
تا به هم کړه دَ توبې خونه ويرانه

دواړه سترگِی می چه ستا په لور دوخته شوې
په لَمنی کښ مِی اُوښی اندوخته شوې
په ماڼِی ماڼِی ئې خوره مزه ئې اخله
ته ځما دَ زړه په وينو آموخته شوې
په لکونو په کروړونو دِ بها دِی
دَ يوسف غُندی په سهل فروخته شوې
ما وې ته ځما دَ توری شپې څراغ يې
ولی تلې په بله خُونه افروخته شوې
چا دَ اور در لگَوَلَی دَی خوشحاله
چه لاله غُندِی دا هسِی دلخوخته شوې

ذرې ته چه هسِی بريښې منوره
که پوهيږې دا بريښبا دی دَ له نمره
وايې لار دَ ختو نشته وَ اسمان ته
زه به لار درته پيدا کړم بې هنره
دَ عشق شور که دَ عاشق دَ زړه قضا وَی
له دې شوره خالی مشې ځما سره!
هم دَ خلقو ملامت هم ستا ناسازِی
دا به شوې چه يار مِی ته نيوې په غوره
راز ئې ولی ښکاروه ښه چه په دار شُو
دَ منصور سزا تر دا ده لا بتره
وير مِی دا دَی چه له کښلو به جدا شم
حه له خپله سرَه نه دَه ځما ويره
زه به غوږ دَ ناصحانوُ په پند نه کړم
که ئې اروې دا وينا ده مختصره
وايِی وَمرَه چه دِ زه له غمه خلاص شم
ځما دا دعوه لنډيږِی تر محشره
دَ خوشحال ژړا په دا دَه نور څه نه ده
چه په مهر ورته نه خاندِی دلبره

---

١. دا بدله په چاپی ديوان کښ نسته.
٢. که ئې ووينی.
٣. محشی ځاله ورته ليکلی ده.
٤. يعنی اوروه.

راشه که ئې اروې دا خبره ده نادره: چه وَواته له سترگو هغه ووزی له خاطره
مرم چه جدا کیږې ته می روح یې که پوهیږې مه درومه لمانه راته تل اوسه حاضره
بخت مِې مَرَور شِې چه په نورو دِ نظر شی بخت راته ناظر شی چه وَ ما ته شې ناظره
هر حسن دِ ډیر دَی دَ لیلا تر حسن تیر دی زه چه دِ مجنون کړم په چشمانو ئې ساحره
ډیرِی دِی نگاری هوسیَ سترگی پری واری تا غُندی به نه وِی شوخه شنگه دلاوره
شونډِی دِ یاقوت دِی غاښ دِ دُر دَ زړونو قوت دی درسته دِ دا تنگه خوله حقه دَ جواهرو
لام و بې ئې ځبیښه چه ښه کښلې شِی در پیښه تل شکر وَکاږه چه شکری خورې شاکره
ډیر دَ ملک شاهان دِی چه دَ کښلیو غلامان دی تا دا قدرت ورکړ وَ دلبروُ وته قادره
تل له ډیره خیاله څو پیښې کړې له خوشحاله
هم روغه، هم جنگ کړې، مهر جنه هم قاهره

راته نیسی جانانه، دَ شرابو پیمانه دَ شرابو پیمانه، راته نیسِی جانانه
معنی په چغانه، راشه بیا کښیږده لیندیَ راشه بیا کښیږده لیندیَ، معنی په چغانه
کور دَی دا که بتخانه، پکښی ټوله جونه ناستی پکښی ټولی جونه ناستی، کور دَی دا که بتخانه
پاس په سر د آشیانه، تور کارگه قمر تر لاندِی تور کارگه قمر تر لاندِی، پاس په سر د آشیانه
گوره جوړ دام و دانه، زلف خال د هغې مستی زلف و خال دَ هغې مستی، گوره جوړ دام و دانه
په گیسو کښیږده شانه، چه دَ منبکو بوی لا ډیر شی چه دَ منبکو بوی لا ډیر شی، په گیسو کښیږده شانه
عشق مجنون کا فرزانه، شک گمان نشته پدا کښی شک گمان نشته پدا کښی، عشق مجنون کا فرزانه
ته عاقل زه دیوانه، څه مو روخ دَ ملگریه[۱] څه مو روخ دَ ملگریه، ته عاقل زه دیوانه
دا غزل دَی رندانه ما خوشحال ختټک ویلی
ما خوشحال ختټک ویلی، دا غزل دی رندانه

رنگینه کالی اغوستی را ښکاره شه ناگهانه راته وگوره وَخانده خوشحالی می کړه پر یوانه
خدای دی تا له وړیو سترگو نه وژغوری دلربایه چه ټیکه په جبین کښیږدې او سینگار وَکړې څو شانه
هغه دم چه تورگیسو پخپل صورت باندی خپاره کړې خوشبوئې دَ خاصه مښکو په درست غولې شِی پریشانه
ځان و زړه می هم چاپیر ور سَرَه درومی اې نگاری چه گِهی په شین شین په انگې کښی شې روانه
دین و زړه صبر و آرام راځنی ولاړل اوس پوهیږم چه یَو ځان دَی راته پاتو دا به هم یوسی له مانه
دَ یاری دَ آشنایی دودونه هیڅ له تا پټ ندی[۲]
ولی څو کړم په خوشحال باندی خاوند کړَلې نادانه

زړه می بیا واله مجنون شه ښه چه شه پخپل یار پسی مفتون شه ښه چه شه
هغه غم چه په مثقال په شیرشاهی وُ اوس تر منو لا افزون شه ښه چه شه
بې دَ یار د مخ له خیاله بل فکرت می له خاطره نه بیرون شه ښه چه شه
دَ وصال په وخت می قد لکه الف وُ په هجران کښی لکه نون شه ښه چه شه
لکه قدر دَ وصال را څخه نه وُ چه په بخره می بیلتون شه ښه چه شه

۱. ته عاقل زه دیوانه څه مهرخ د ملگریه.
۲. دودونه پټ ندی له تانه.

په هوا په اشتیاق ئې دَ سرو شونډو — که می وینی درست لړمون شه ښه چه شه
زړه هر ګور په غیرو چارو مبتلا وُ — چه له غیرو چارو ستون شه ښه چه شه
زه ئې درست له هره حاله نه خبر کړم — چه دَ هند پلار می یون شه ښه چه شه
هیڅ مکتب له یوه فیضه خالی ندی — چه می ځای دَ سر زنګون شه ښه چه شه
عاشقان په عشق کښې هر کله زبون وی — که می زړه په عشق زبون شه ښه چه شه
چه ئې توره دَ غمزې راته په لاس کړه — که می آس ورته هارون شه ښه چه شه
چه ئې پښه دَ دلبرئ په رکاب کړه
دَ خوشحال زړه ئې شګون شه ښه چه شه

زړه را پسی سر شو راته وایی چه وئیړه — وایه وایه له وَیلو مه دریږه
تش شه له خروشه، څو په تاکیږې له جوشه — ژاړه ژاړه ژاړه په سبا بیګا نخولیږه
ظلم جور ستا دی چه په نر ناحق پما دِی — مکړه مکړه مکړه له آزاره وَ ویریږه
سوی لوغړن یم، تل په آه و په شیون یم — وسم وسوم وسوم درومه اور در وَلګیږه
اوس خو بې پروا یې که زه وَمرم بیا به وایې — مرمه مرمه مرمه څو لا پایم وَپوهیږه
څه وایم چه څه کړې، سراسر واړه ښه نکړې — جګی جګی جګی په رشتیا می مه قهریږه
تله دِی تیریده دی ښه له ها چا سَره ښه دی — ښه کړه ښه کړه ښه کړه دَ نیکخواه خبری نغویږه
کبر لوئی مکړه چه دعا ګټې هغه کړه — وینه وینه وینه ولی مهر کړه تیریږه
ریږدِی غاړِی غرُونه دَ خوشحال په فریادونه
واوره واوره واوره راشه څه خو و کړوهیږه

زه یو یار غواړم زیبا ښه — سر تر پایه دلربا ښه
ښایسته په شپږ جهته — هر اندام جدا جدا ښه
څو دَ ښهر ښایسته دی — دَی په حسن تر هر چا ښه
تن ئې ښه دَ ګل تر پاڼیو — تمامی قدر و بالا ښه
دواړه زلفی عنبر پاشی — ګلغدار تر لاله لا ښه
تورِې سترګی تورِې ورځِې — تور باڼه اوږده والا ښه
تنګه خوله حقه دَ لعلو — غاښ ئې دُر قیمت بها ښه
ګبینه ئې سر دَ ژبی — دواړه لب ئې تر حلوا ښه
ګلریزی کا په خبرُو — تر شکرو په خندا ښه
څړه نیاز و څړه ناز وی — په جفا ښه په وفا ښه
که می وژنې تیغ را واخلی — دَ ده تیغ لګی په ما ښه
که هوا ده دَ ښه مخ ده — نشته ښه تر دا هوا ښه
هر چه دا هوا ئې نه وِی — هغه ندی په دنیا ښه
دا غزل چه خوشحال ووې
څوک به ووائی تر دا ښه

زمانه راته په څو پرته په څو وه — زه ئې واخیستم خونی مزری درَو وه
ودانی ئې په ډیر غم په ځګرخون وه — ویرانی ئې راشه ګوره په څه دَو وه
دَ بیدردُو یاری ما غنم کښله — چه می ولیدله سر تر پایه جَو وه
تندر تل په مناره باندِی پریوزی — دَ خسوف بلا دَ میاشتی په پرتَو وه
حق نا حق ئې وچ لانده وبله کښیښول — ظالمی دَ اورنګزیب پره د لَو وه

هغه تور هندو بچه به چرته غواړم   چه ځما دَ زړه متاع باندی گرَو وه
دَ زړه نوی ښه یاران وُ خدای جدا کړه
دَ خوشحال دَ زړه دمه په هغه نَو وه

زه خبر ور ځنی نشوم بهار تیر شه   د گلونو لَون واړه په بل پیر شه
حیف دا چه دَ گلونو عمر لږ دَی   په جهان کښِ دَ اغزیو عمر ډیر شه
دَ بهار بلبلی نه راځِی په سیل[1]   مگر زړه ئې دَ بهار له سیله سیر شه
هغه گل چه دَ حمل وُ په جوزا کښِ   ځای ئې پاسه په سوات یا په بونیر شه
خوړ ژوندون جدا له ښه شیرینه یاره   په ما خوار باندِی یا زهر یا گنډهیر شه
هونبره غم دَ بیلتانه لَرِی په زړه کښِ
دَ خوشحال له دله گنبت دَ بهار هیر شه

زړه می یوړ[2] یَو خورد ساله   ښایسته پری مثاله
په دوو زلفُو عنبر پاشه   دواړه ورَځی ئې هلاله
توری سترگی ئې تور زاغ دی   را پیدا دَ باز له ځاله
گلعذار ئې لاله گل دی   غاښ ئې دُر شونډی ئې لاله
تر ښه قد و تر قامت ئې   سبر هم بې اعتداله
تر وَیل ئې نه رسیږِی   دلربا شیرین مقاله
تر یانه پوری پوچی[3]   دَ خطا دَ ملک غزاله
دَ خوشحال معشوقه دا ده
خوله ئې میم زلفی ئې داله

زه هم چیری فرزانه وَم فرزانه یم لا تر اوسه   تَل بیخوده دیوانه وَم، دیوانه یم لا تر اوسه
جدایی نشته وصال دَی ځنی[4] بعد هم خیال دی   له هغه چه[5] همخانه وم، همخانه یم لا تر اوسه
چه راغلی په جهان یم خبر شوی پخپل ځان یَم   دَ رازُونو خزانه وم، خزانه یَم لا تر اوسه
په عالم ځما خبری، خلق کا په نیژدې لیری   په وگړی افسانه وم، افسانه یَم لا تر اوسه
چه د مخ پلو ئې واشو، یِو مشال وُ چه نما شو   هغه دم پرې پروانه وم، پروانه یَم لا تر اوسه
ناوکی ئې د مژگان دِی چه بلا د ما د ځان دی   ورته عمر نښانه وَم، نښانه یَم لا تر اوسه
چه ئې ځان سَره آشنا کړم له هر چا ئې شا په شا کړم   له عالمه بیگانه وم، بیگانه یَم لا تر اوسه
هغه بحر چه محیط دَی په افراط او په تفریط دی   دغه بحر در دانه وم، در دانه یَم لا تر اوسه
هغه شان له خپله یاره بې وکښله بې ریباره
زه خوشحال چه یگانه وم، یگانه یم لا تر اوسه

ستا په ورد سر فرازُو   تل سجود دَی د بې نیازو
ستا ملالو سترگو پوچ کړ   واړه کار دَ سحر سازو

---

۱. د بهار په سیل نه راځی بلبلی.
۲. زړه می یووی خورد سال.
۳. بوخی.
٤. ځنی بعد و هم خیال دی.
٥. چا.

ستا یوه وینا تیرې کا	تر هزار سخن طرازو
سپین او سره دَ دنیا دارو	دَ عشق گنج دَ جانگدازو

دَ خوشحال وَیَل هم وار وَی
راشی اې نوا نوازُو!

ستا په سترگو کښې فتنې کاندې خوابونه	تورې زلفی دی هم ډیر لَرې تابونه
که ته زر حجا به یَنیسې په مخ کښې	را ښکاره وِی ستا جمال تر حجابونه
دَ جنت حوری که وَگوری ستا مخ ته	نور به واچوَی له شرمه نقابونه
که شعلې د را ښکاره شِی له جماله	لور په لور به سر څرگند کا آفتانونه
زه چه ستا دَ بیلتانه په لمبو وَسوم	نور می څه دِی دَ دوږخ په عذابونه
ستا دَ خیال میلمه می ناست دَی په کوگل کښې	تل می خوری دَ زړه دَ غوښو کبابونه
تا وې ما وَتا ته ډیر ځله خوله درکړه	دَ یارۍ په کار کښې هم شِی حسابونه
زو وَ تا ته دعا کړم ته ښکنځُل کړې	هم لتا ښائیِ دا هسې ځوابونه

ته چه حال دَ زخپل عاشق غواړې په شرح
بویه دا چه خوشحال وکښی کتابونه

ستا دَ زړه سختی می سر تر پایه ولیدله	سنگ به سینه ووړ کړی ستا له هسې سنگه دله
څه خورا ښکاره شوه په ځبل دَ سترگو ولاړه	ما وې دَ اسمان بریښنا وه نه می بیژندله
نوره دنیا نشته چه څه وه را څخه خلقه!	وار په وار مې واړه په دلبرُو وَښندله
ناز که کرشمې دِی که غمزې فتنې جلوې دی	اوس می په دا کار کښې سَرَه درست وپسندله
گل چه شگفته شِی عندلیب باندی نارې کا	نشته یَوَه کښلې چه پرې وبولم[1] بدله
یاد مِی هغه وخت دی چه په شپه به سرَه ناست وُو	شمعی به ژړا کړه، صراحی به خندیدله
اور چه په ځان بل کړې پخپل ځان باندِی لگیږی	اوس مِی دا خبره په زړه ښه وَلگیدله
تل گونه وَهلې، هر زمان ساړه آهونه	ما چه عاشقی کړه خود په ما به دا کیدله
سرې لمبې ئې بلی دَ خوشحال ختک په زړه کړې
سرې ختی اَغُوستی په دا لاری تیریدله

ستا دَ راغلو منت ډیر لَرم نسیمه	چه گلؤنه غوړوې ځما په سیمه
و صبا وَته ئې هیڅ بیځایه نه دی	چه خبر شوم دَ گلُونو له تسلیمه
دَ بلبلؤ بې خودی بې ځایه نده	چه مستیړی دَ گلونُو له شمیمه
بیم دَ هجر دَ هر چا سَرَه جار وَزِی	هیڅ عاشق به خالی نه وِی له دې بیمه
گل بلبل سَرَه ښه وصل لَرِی دریغه	که دا چارَ همیشه وی مستقیمه
کله وصل دَ خپل یار کله هجران وِی	سرښته دَ عاشقۍ دَه دا قدیمه
دَ بهار په وخت چه گښت دَ گلزار نکا	هغه څوک به اندیښنه لَرَی سقیمه
په بلبلؤ دَ گل بوی لکه وصال دَی	که ئې رنگ په سترگو وینی ندیمه
هر ورق ئې معرفت دَ کردگار دَی	و هر گل وته کاته وَکړه حکیمه
کله هر لوری ته گل دَ بهار گورې	کله نه وینې یَو گل پخپله سیمه

---

۱. ولولم.

يَو مي يار دوهم گلزار ساز و ساقي شته — نن مي کومه اندېښنه له غين و ميمه[1]
دَ گلزار په اشتياق دَی په خزان کښ
په خوشحال باندی کرم وکړه کريمه

ساقيا آتش مزاجه — له صفا مينا زجاجه
د شرابو پياله را کړه — د همه زحمت علاجه
نه يَوَه پياله دَ مېو — نه د درست جهان خراجه
زه او مَی اې محتسبا — که مي خونه سِی تاراجه
ورگدا د ميخانی شه — که شاهی غواړې له تاجه
د رندانو بازار تود وِی — دَ شرابو له رواجه
صومعې ته تله له ديره — يا دِ کار دَی بی منهاجه
دَ ساقی پياله را واخله — بکښ ډير دی ابتهاجه
ساقی هر کله دِ وينم — مه جبينه، مخ سراجه
د بلورو پياله ډکه
د خوشحال دَه احتياجه

سپينو وازدو لَرَه ورغله پيشو — خوله به ونسی له وازدو نه په څو
د عاشق په زړه کښ خيال دَ معشوقې وی — دَ هندو په زړه کښ فکر دَ ټيکو
د لولِئ پرتوگاښ پيسه پرانزِی — محبت ور سَرَه نشی بې پيسو
په خالی کيسه به نه رسی تر کامه — څه حاصل که بوعلی شِی په کِسو[2]
د هغو بخره خواری ده تل تر تلو — چه زکوة خوری د کتاب په مسئلو
چه په هره کوڅه گرزِی هرزه کار شی — تر دا هسی گنبت زنجير ښه دَی په پښو
يو خوشحال څه زړه کباب ندی لاتنه
تا د خلقو زړونه کښيښول په لمبو

سپينه ږيره دَ مردانو کد خدايی دَه — دَ غاښونو پريوتَنه رسوايی ده
دَ سړی چه غاښ په ځای وی ږيره سپينه — پدا هيڅ زوړوالی ندی برنايی ده
دَ خضاب ځوانی دَ چا ده دَ احمق ده — تر دا کله ږيره ښه په ښه نايی ده
زوړ سړی دِ دَ زوړوالی اندوه نکا — که په ځای ئې دَ چشمانو بينايی ده
زاړه مرد لَره ليده دَ دلبر څه دِی — په معنی دَ خوړو زړونو موميايی ده
شيخ به کله عاشقی له لاسه پريښوه — لاس و دست ئې نه رسيږی پارسايی ده
توری ږيرِ سره وصله نادانی ده — سپينی ږيری سره وصله دانائې ده
شيخ به ولی نندارِه دَ کښليو نکا — چه دَ ده دَ زړه دَ خوړو موميائې دَه
که خوشحال په عمر ولاړ تر اَويا تير شو — لا په زړه کښ ئې دَ کښليو آشنايی ده
زوړ خوشحال چه دَ دلبرو ديدن غواړی
دَ دلبرو په وصال کښې روڼائی[3] ده

۱. غين و ميم يعنی غم.
۲. کسه له قصې څخه مفغنه شوې ده.
۳. برنايی.

سپین نمری[۱] اغوستی په ښنو سرې کوښی نو خطه[۲] — څه رنګه را درومی لکه تکه سپینه بطه
سل دِ سره کښیني واړه یَو تر بل بهتری — خدای ږروکه به زه کوم ثا په واړو کښې غلطه
بخت غُندِی نا ګاهه ځما خوار کره سیده شو — راغله دِ په قصد وُکه دا راغلې بې نمطه
وایم[۳] چه که واړه زاری زه راوړم خپل کور ته — ثوک چه چا ته زار کا دَ دلبرُو له سخطه
راشه سر می پرې کړه لا به ښه شم په وفا کښې — خود په دا پوهیږې قلم لا ښه شِی له قطه
ډیر په دریاب کښ شی واړه مټ کا دَ وتلو — ثوک پکښی لاهو شِی ځنی وریشی تر شطه

لوړی لنډی نوروز ده خوشحال ده غوره کړې
نه لوړه نه لنډه په قد ښه روغه وسطه

سترګی دِ مستان دِی ځما زړه ښیښه مهینه — پړوکی پړوکی مه شه چه ئې کنج په کنج وهینه
سپین سبا دِ ګوره دَ ټیکی په شفق بند کړ — جګی جګی جګی رایَ واخله له جبینه
کښلی دی کَه ګورې چه مخ پټ کله څرګند کا — ګل دَ بهار ندِی چه رازیږِی له زمینه
واړه به سبب دَ بد اصلانُو دَ هنر وِی — هر آفت چه ګورې چه را پاڅِی له کمینه
مست په بهار راغلې په سرود دی ګوتی کښیښوې — څو به لا وَباسې ډیر دِ ویاسته له دینه
چرته لوئیدلې نوم دی خپور په جهان نه وُ — غوغا وشوه په ښهر چه ئې کوزه کړې له زینه
تل جام دَی دَ شرابُو ستا له لاس توبه په شونډو — دَ خلقو لړمون شین دَی که پوهیږې ستا له شینه[٤]
حیات لایزال به دِ حاصل شی که باور کړې — دَ زره لیدونی[٥] دواړه که روشن کړې له یاسینه
د عشق[٦] دَ محبت دَ ناوی مهر ماسوا دَی — اول ئې درته وایم چه ئې ورکړې له کابینه
هر څو ئې که پټه، په ټټر کښې وِی ساتلې — څه بده بلا ده نه پټیږِی دَ زړه مینه
کله منت اخلِی دَ یوې ګیډِی دَپاره — هر چه همت ناک دِی که په کور لَرِی جوینه
زاڼِی بتی ګوره چه په هر لوری غوغا کا — هیڅ درنه پوهیږم چه په چرته یې شاهینه
هر چه دانایان دِی په امان امان تیرېږی — هی توبه له دوره الامان له دې آئینه

نوم به دِ هرګز په ژبه وانخلی په عمر:
دا یارِی دوستی چه ستا خوشحال ته شوه مبینه

سر دَ سره بیا جنون را باندی زور شه — یا دَ مینی لیونَی شوم خوی می نور شه
که هر څو پندار کِوی پروا پرې نکړم — دا هنر می و عالم وَته پیغور شه
دَ ساقی دَ میو هسی شان اثر دَی — په خمار کښې می دستار له سره خپور شه
حریفانو په های های باندی نارې کړې — چه ساقی دَ میو داد کړ جام نسکور شه
هو دا کار دَ ازمیښت ندی نور څه دَی — چه ځما بلا ځما دَ سترګو تور شه
که ګدای له لوږِی مرِی علاج ئې نشته — چه د دور د خواجه روزګار په پور شه
په خاطر باندِی می ډیر داغونه جوړ وه — ولی ستا له لاسه داغ باندی انځور شه
خوب خندا دِ له خاطره فراموش کا — دَ هغو چه دَ ویشتلی په چم کور شه'

۱. یعنی کالی او لباس.
۲. دا بدله په چاپی نسخو کښې نسته.
۳. وایمه چه واړه زاری ما راوړی خپل کورته.
٤. محشی ورته کښلی دی یعنی ستا له شین خاله.
٥. یعنی د زړه سترګی.
٦. د زړه د محبت.

هر کالی چه د رضا پکښې مونده شِی
دَ خوشحال خاطر می ښهر دَ لاهور شه

ستا په سترگو کښ فتنې کاندِی خوابونه — تورِی زلفی دی هم ډیر لَرِی تابونه
که ته زر حجا به یَنیسې په مخ کښ — را ښکاره وِی ستا جمال تر حجابونه
دَ جنت حوری که وَگوری ستا مخ ته — نور به واچوَی له شرمه نقابونه
که شعلې دِ را ښکاره شِی له جماله — لور په لور به سر څرگند کا آفتانونه
زه چه ستا دَ بیلتانه په لمبو وَسوم — نور می څه دِی دَ دوږخ په عذابونه
ستا دَ خیال میلمه می ناست دَی په کوگل کښ — تل می خوری دَ زړه دَ غوښو کبابونه
تا وې ما وَتا ته ډیر ځله خوله درکړه — دَ یاریَ په کار کښ هم شِی حسابونه
زو وَ تا ته دعا کړم ته ښکنځُل کړې — هم لتا ښائیِ دا هسِی ځوابونه

ته چه حال دَ زخپل عاشق غواړې په شرح
بویه دا چه خوشحال وکښِی کتابونه

ستا له خاله می یو داغ دَی په سینه — چه همیش را سرَه یار دَی دیرینه
تا چه واغوښتې دَ خیال جامې رنگینی — بله ستا په ډَول نشته رنگینه
یو گلزار پکښې ناگاهه شگفته شی — چه په مخ دِ مخامخ شِی آئینه
بې پدا چه ښایسته وَو وته گوری — په بل څیز می له چا نه کښرِی کښنه
ساقی نن له لاسه څه خو باده پریږده — چه په سر کښ می خمار دَی دوشینه
دَ بادشاه دَ سره تاج ئې مخی ندی — دَ درویش دَ سر تپوپیَ پشمینه
زه په عشق کښ مستثنا لکه مجنون یم — چه می نشته په ډیر قرن قرینی
دا څه راز د مینی ندی په کوگل کښ — دا می ینښې دَه په زړه کښ گنجینه
مَی خوریَ لَره شنبه خوښوَی خلق
وَ خوشحال ته څه شنبه څه آدینه

ستا په غم کښ می آرام له زړه بیرون شه — دَ غرڅه غُندی می خوب په ځگر خون شه
همیشه په غاړی غرُونه سرگردان یم — پدا دور می درست ډَول دَ مجنون شه
عاشقی سړی رسوا کا هاله وَمری — ښه هغه چه مړ په تبه په طاعون شه
گوره څو عالم به لاندِی کا تر چلو[1] — چه روان می تر دا دوو سترگو جیحون شه
هډیره ئې دَ شهید په څنگ کښ بویه — هر سړی چه مړ په توره دَ بیلتون شه
په گلونو به ئې بږغ کاندِی بلبلی — دا گلزار چه په بیاض ځما زرغون شه
چه درست کال ئې بیا بیا وایم لا یو راز دی — دا یو راز تر دفترونو نه افزون شه
په زر ژبه ئې ستایه واړه یو راز دی — عبارت که مختلف شه یو مضمون شه
عشق خوشحال وته یو هسِی سبق ورکړ:
چه ئې زړه د قال و قیل له درسه ستون شه

ستا له خویه نه مِی خوږینه دَه اینه — ځکه هسی وهم کاږِی په سینه
که دِ زړه دَی چه می مینه در ښکاره شی — راشه وَنیسه وَ مخ ته آینه

---

۱. تر څلو.

چه دِ زه دَ وَر ملنگ شوم خز به څه کړم
راته توره شړۍ بس دَه پشمينه
کله کله راته گوره ستا نوکر يم
راته بس ده هم دا هونبره مهينه
خزينه دَ سرو مهرانو دَ شاهانو
ستا دَ راز لَرم په زړه کښ خزينه
وايې ته کله په مخ څما مينَ شوې
ستا په مخ باندِی مين يم ديرينه
چه څما سرَه ئې ستا دَ پاره کاندِی
خوښ يم ستا دَ رقيبانو په کينه
ماتيدل ئې هيڅ دشوار ندی که گورې
چه وَ کاڼی ته نيژدې شی آبگينه
دَ بادشاه په تخت و تاج پوری خندا کا
دَ درويش بوريا، ټوپۍَ، پشمينه
انگوری ترخه شراب ور لَره بويه
ميخواران له گبينه لرِی گينه
ورځ هغه ښه دَه چه ته پکښی خوشحال شې
که شنبه که سه شنبه که آدينه

ساقی بيا دَ ميو مهر کړه چه عيد شه
دَ رندانو دَ ښادِو وخت جديد شه
په هر لوری يو آفتاب دَی ځليدلی
ښاپيرک ئې له جماله نه کور ديد شه
په هر څه کښ ننداره دَ هغه مخ کړم
چه له ډيری پيدايۍ ناپديد شه
هم هغه دی هميشه ژوندُون موندلی
چه دَ مستی دَ غمزې په تيغ شهيد شه
زمانه په خلقو هسی ازميښت کا
چه يوسف دَ قبطيانو زر خريد شه
واړه نخښی ئې په زړه وينم حضوری
که اشنا په ليری حد له ما بعيد شه
هر چه ستا دَور دَ سپيو په حساب وی
په جهان کښ هم هغه سړی سعيد شه
خط و خال په ښه جمال باندی يو دود دی
نه چه حسن دَ خوبا پدا مزيد شه
چه دِ نوم دَ خوار خوشحال په ژبه واخيست
په درست عمر کښ خو ننورباندی عيد شه

سترگی ستا غړَوِی زړه
سترگی ستا پټوِی زړه
چه دا خوله خوځوِی دَی دَی
ژبه ستا ويَوِی زړه
چه څه کار په لاسو پښې کړې
دا هم ستا ښورَوی زړه
اوريده په دواړو غوږو
هم پتا آروَوِی زړه
چه نيکی کړې يا بدی کړې
واړه تا سندوی زړه
چه خندا کړې يا ژړا کړې
خندَوِی ژړَوِی زړه
دواړه کَونه لکه تن دی
کار دَ تن جوړَوِی زړه
زړه بې چون و بيچگون دی
څوک دا غوښه گڼی زړه
دَ خوشحال په زړه کښ يو دَی
څوک ئې څه لټَوِی زړه

شپه دَ بيلتانه ده پهر پهر کال پما شه
بانگ دَی دَ چرگانو په هزار هيله سبا شه
رايشی گلزار ته وار په وار ننداره کاندی
وار په وار پرې تير شی اوس که گورې وار څما شه
پيغام راوړی دَ وصل عجب ښه راځی په مهر
هد هد دَ يار له لوريه نن پما باد صبا شه
په وخت دَ مشغولا دَ گلو کله آواز کاندی
چه درومی له گلزاره په چيغار چيعار طوطا شه
په درست عمر ئې مهر د سکوت په خوله وهلی
څما دَ زړه طوطی دَی چه نن گورمه گويا شه
رنگ چه باندِی پريوزی آئينه دَ زړه تبۍ شی
زړه دَ خوشحال گوره له هر زنگه مصفا شه

شیرازی که ښه خوراک وَ واروه تیر شه   ملوکی که ښه پوښاک وُ واروه تیر شه
که خپلوی دَ زن فرزند وه حال ئې دا دی   که له خلقه زیست و ژواک وُ واروه تیر شه
که منصب وُ که خانی که سرداری وه   که په لاس ملک و املاک وُ واروه تیر شه
فرش فروش نقش و نګار دَ محلونو   که بستر می عطرناک وُ واروه تیر شه
چه له ښکاره به په خیال راتلم وَ کور ته   سور به تل ځما فتراک وُ واروه تیر شه
خپل پردی نیکان بدان له هره لوریه   په دربار می په بلغاک وُ واروه تیر شه
تار په تار دَ اکوړ خیلو کړې ولاړې   پدا بړغ می ځان هلاک وُ واروه تیر شه
اوس ئې روخ دَ ملنګئ دَ دوهې دَی
دَ خوشحال چه سرای اوتاک وُ واروه تیر شه

شل کارُونه پرېږده ننداره ئې دَ جمال کړه   دواړه کسی واخله په سپین مخ باندی ئې خال کړه
کښنیه په انګڼ مخامخ چه ورته ګورم   تور لونګین دواړه چندڼ هار په سینه ټال کړه
راغلې و بازار ته درست وجود کړه لکه کسی   ګوره که ړوند نه ئې ننداره ئې دَ کمال کړه
تله دِی تیریده دِی ښه له هر چا سرَه ښه دی   و نه دَ نیکئ په دا باغ کښې نو نهال کړه
واړه ورکَول دَ جهان ګوره عاریت دی   غم دَ بیلتانه ځما زړګیه په وصال کړه
بې دَ یار له مینی چه به کور دَ دنیا جوړ کا   واروه درته وایم خدای ئې مینی په زوال کړه
ته هغه رستم یې چه شاهان دِ طلبګار دی   ځا درته تلقین کړ چه خدمت دَ پیر زال کړه
الف دِ دَی سریښی ستا په میم چه درته ګوری   په دواړه لوریه زړه وړې په مخ دواړه زلفی دال کړه
نور خلق پخښو دی چه پرې بار نشته دَ مینی
بار لَری دَ مینی ناز و نیاز په خوار خوشحال کړه

ښایسته نه دی بلا دی آشنایی ئې دَه له غمه[1]   آشنایی ئې دَه له غمه زه نارې وهم عالمه
زه نارې وهم عالمه، عشق یَو یم دَی په موجونه   عشق یَو یم دی په موجونه. الحذر له هسی یمه
الحذر له هسی یمه، چه عالم پکښی فنا دی   چه عالم پکښی فنا دی، دا دریاب روغ دَی له دمه
دا دریاب روغ دَی له دمه چه ساحل ئې لیده نشی   چه ساحل ئې لیده نشِی ډیر غرقاب دی تر قلزمه
ډیر غرقاب دی تر قلزمه، نه زیارتیږی نه کمیږی   نه زیاتیږی نه کمیږی، تر ابده تر قدمه
تر ابده تر قدمه، چه شنا کا پدایم کښې   چه شنا کا پدایم کښې، چه دعوا لَری محکمه
چه دعوا لَرَی محکمه، هغه دُر وریسی غواړی   هغه دُر وریسی غواړی، چه بها لَرِی اعظمه
چه بها لَرِی اعظمه، هغه دُر ئې ښه جمال دی   هغه دُر ئې ښه جمال دی، چه خونی ده باندِی تمه
چه خوبی ده باندی تمه، په جمال ئې زلفی مار دی   په جمال ئې زلفی مار دی، خبر دار ئې یم له سمه
خبر دار ئې یم له سمه، په څو قسم تور ماران دی   په څو قسم تورماران دی، څوک دَدم دِی څوک بې دمه
څوک دَ دم دی څوک بې دمه، هغه مار خوشحال خوړلی
هغه مار خوشحال خوړلی، چه ژوندی دَی تر دې دمه

ښځه بونه هوسناکه، خنده رویه، مهرجنه   پاکیزه په زیست روزګار کښې په ښه بوی باندی مینه
دَ صحبت په زموز پوهه، زړه ئې خلاص له مکره دروهه   کم خوراکه خوش پوشاکه، همیشه ناسته دننه
په وصال دَ یار خوشحاله، یار ئې خوښ له قیل و قاله   چه له یاره نه جدا شِی، هم غمجنه هم خیرنه
له نیکانو همنشینه له بدانو په زړه خوړینه   له موروالی ئې توبه کا که ئې مور وِی دروغجنه
دَ میلمه پکار حاضره، په پخوالی بهادره   حق دَ چاری په ځای راوړی، په رنځور باندِی پوښتنه

---

۱. په دې بدله کښې صنعت د ردالعجز علی الصدر مراعات سوی دی.

پاکیزه ئې د کور صحن، نه په غولی کښې نور لحن   پرستاری ترې خوشنودی، ښه دَ هر چا په ساتنه[1]
که دا هسی څوک پیدا شِي دَ خوشحال په لاسو راشِي
هیڅ تقصیر به ئې ونکا دَ یارئِ په پالَنه

ښه ښه بخ بخَ دلداره   وفا جویه غمگساره
چه کنم چه چاره سازم   چه دِ زړه[2] کړم را کناره
به که گویم از فراقت   چه مِی زړه شو پاره پاره
نکند بدل سرایت   که زاری کومَ بی شماره
تو چه سنگدل نگاری   چه مِی ست وَکړه ننداره
په عاشق بی سروپا   ستم مکړه ستمگاره
به نگاه گاه گاهی   مهر کړه دَ خدای دَ پاره
ای نگارِ من حذر کن   دَ ویشتلیُو له آزاره
نرود ز درگه تو!
که خوشحال شړی سل واره

عجب کار دَی ستا دَ شونډُو   ښه روزگار دَی ستا دَ شونډُو
پرې پنډو دَی د ځوانانو   څه دربار دَی ستا د شونډو
په کالونو له ما نه ځِی   بد خمار دَی ستا د شونډو
لکه ستا زلفینی زړه مِی   په کنار دَی ستا د شونډو
د یمن یاقوت آبدار دی   که آبدَر دَی ستا د شونډو
په صورت کښې می ځان څه دِی   یو یادگار دَی ستا د شونډو
په هجران کښې سرې سرې اوښی   دا نثار دَی ستا د شونډو
ځکه ځان هسی عزیز دَی   پرې گزار دَی ستا د شونډو
چه د خضر ترې مایه ده[3]   خشمه سار دَی ستا د شونډو
ځان بې ستا له شونډو پائی   شرمسار دَی ستا د شونډو
دَ خوشحال ختېک په زړه کښې
انتظار دَی ستا د شونډو

عیب جوی سَرَه می هونبره دَه کینه   و به نه نیسم وَ مخ ته آئینه
خدای دِ ما بیغمه نکا په دنیا کښې   زه او غم سَرَه یاران یو دیرینه
ساقی څو خمار شکنی پیالې راکړه   چه په سر کښې می خمار دَی دوشینه
دا یم زه ورپسی سر یم که ئې مومم   په دوران کښې مونده نشی خزینه
نن ئې مکړه تفحص وایه چه نن دَی   که ئې بیا مومې په قرن قرینه
لاله ځایه چه خوشحال په جهان راغی
دَ لاله غُندی ئې داغ دَی په سینه

فراق څه رنگ را اُوږده کړه یما نن شپه   دَ جوزا شپه ئې یلدا شی په غمجن شپه
په فراق کښې می په سترگو خوب حرام شه   په هیچا باندِی ورمشه دَ لیچن شپه

---

۱. ستَنه.
۲. چه دِ زه کړم.
۳. چه دَ خضر تر ماء به دی.

چه ریبار ورته پیغام دَ وصال راوړی | په هوس هوس تیریږی په مَین شپه
دَ فراق په شپه امید دَ وصال څه دَی | که ئې ګورې په معنی کښ ورکه ستن شپه
دَ دوهې ملنګ هم تیره کړه دوهې ته | که تیریږی په تونګرو په بړستن شپه
روغ عالم بې غمه خوب کا خبر ندی | چه په څه غذاب تیریږی په دردمن شپه
وَ وصال وته هجران دَی ورنیولَی | ښخه شوې وه دَ ورځې په لمن شپه
ورځ ئې ما لیدلې نه ده په درست عمر | خدای به نکا سپین سبا دَ دروغجن شپه

دا نن شپه چه په خوشحال دَ فراق راغله
ور دِ نشِی هسِی سخته په دښمن شپه

قربان دِ تر نامه شم محمدَ ﷺ پیغمبره | اول ثنا دَ خدای ښایی بیا ستا ثنا ده غوره
ادم که دِ پدر دَی په معنی کښ ستا پسر دَی | تر واړُو مرسلانوُ مقدمَ مؤخره
دَ نوح نجات له تا وُ دَ طوفان له امواجونو | ګلزار په خلیل اور شو ستا له رویه ای سروره
چه خلاص شو له کشتنه اسمٰعیل مَړ ئې قربان کړ[1] | چاړه دَ ده له حلقه ستا اروا کړه لَره بره
موسٰی په کوهِ طور دَ تجلی طاقت را نه وړ | تا ولیده دَ سر په سترګوُ خپل مولا بهتره
موسٰی ته څرګند نه وُ و عیسٰی ته ښکاره نشو | په قاب او په قوسین په هغه اسرار خبره

ستا صفت به خوشحال څو کاندِی په ژبه
انه وانت المولا و افضل تره

که په هند کښ نشته سپینه | هوسیَ سترګه مه جبینه
خدایه ته وَ ماته راکړې | یَوَه سبزه نمکینه
به دوو زلفو عنبر پاشه | په دوو شونډو شکرینه
چه هر ځای وَته ئې ګورم | ښایسته کښلې مهینه
هوسناکه ښیوه ګره | شوخه شنګه زړه سنګینه[2]
دَ یاریَ په علم پوهه | سخندانه نکته چینه

ورځ و شپه کا ځنی چاری
په خوشحال دَ کُښلی مینه

که دا ستا سترګی را وجار باسم ځان ته | له ښادیَ به نور شا کړم و جهان ته
یو زمان می که دا ستا لیدل نصیب شی | نور به سترګی پورته نه کړم ګلستان ته
طبیبان دِ خپل دارو ور څخه کښیږدی | تا ویشتلی منه نه کا و درمان ته
کفرستان د شاه د تورو زلفو ګوره | چه په څه رنګه تاویږی و ایمان ته
چه په ما باندی تیریږی ستا په عشق کښ | خدای دِ هسی حال پیښ نکا مسلمان ته
په جورا[3] بورا به هم نکا وتنه | عاشقان کله خالی دِی و سهمان ته
اول ښه شهپر پیدا دَ الوتو کړه | بیا له پسه الوته کړه و اسمان ته
په فراق د ښو یارانو چه ډیر ژاړم | دواړه سترګی می پیغور کا و باران ته
چه پخپله افغانی ژبه نادان دَی | په تورکی خبری څه وائې افغان ته

---

۱. شو.
۲. دلنشینه.
۳. دا بت عیناً ولیکل سو، په ټولو نسخو کی دغسی دی، اما معنی ئې نسوه راته ښکاره.

ما ئې دواړه شونډې بيا موندې په کور کښې — نور دِ لعلو لره درومی بدخشان ته
هغه شونډې چه ځايی بې پاڼو سرې دِی — هغه شونډې څه حاجت لری و پان ته
له خوشحاله ئې بهرام غندی پيدا کړ
دم واهه نشی څوک څه وائی يزدان ته

که ديدن شوَی بې نصيبه — ما به وليدې حبيبه
په پرهار می اور بليږی — دارو مه سيځه طبيبه
زه د يار يم يار ځما دی — تر منځ څه غواړې رقيبه
ليونی به ليونتوب کا — بې پروا دِی له اديبه
و عاشق وته ناصحه — څه ويَل کړې بې تقريبه
تر فرهاد تر مجنونه
په خوشحال پيښنه عجيبَه

که گذر په خير آباد وَکړې نسيمه — يا دی گشت وشی دَ سرای دَ سيند په سيمه
په وار وار سلام ځما ورته عرضه کړه — ور سَرَه ځما دَ لوريه څو تسليمه
ابا سيند وته ناره وَکړه په زوره — وَ لنډی ته وينا وَوايه حليمه
گُندی وی چه بيا می ستا سِی جام نصيب شی — په گنگا جمنا به نه وُ له قديمه
که دَ هند له هوا زار کړم څو به زار کړم — دَ اُوبو بلا ئې لا بده عظيمه
که دَ نهر اَوبه څښې کُلمې پرې باسی — هم دَ هر کوهی اُوبه ندِی بې بيمه
چه سرې اوبه دَ غره نشته په هند کښې — تری توبه که واړه ډک دَی له نعيمه
تل به هيڅوک نا اميد په جهان نه وِی — په کريابو کرم کيږِی له کريمه
دَ ويشتلی وَ صحت ته اميد وشِی — دَ پرهار ئې چه کمی وشِی له ريمه
خدايه زړه می په وصال دَ هغو خوښ کړه — دا چه اوس ورځنی ليری دَی دوه نيمه
عاقلان به هيڅ انکار ور باندِی نکا — هر افعال چه صادر کيږِی له حکيمه
هميشه به په هند نه اوسې خوشحاله
عاقبت به عاصی ووزی له جحيمه

که ناگاهه را ښکاره شِی هغه خوبه — زړه به يوسِی له عاقله له مجذوبه
رقيبان نه سرنگون له غمه پريوزی — که په رای کښې د خپل يار دروِمی محبوبه
هر زمان په نوی نوی غم اخته شوم — چه تل تل نوې شيوه کا دل آشوبه
د يوسف د مينی لاف واړه عالم کا — ولی بل بسی ړوند نشوې يعقوبه
که لا څه درته د سرومال وجود وی — په دا فکر نه ور نشې تر مطلوبه
ته ئې تل په سر دعا کوه خوشحاله
که دِ نوم په ژبه نه اخلی محبوبه

که هيڅ نه وائ چه ويل راشی له ياره — ټول دَ يار مهر په لاس راکړه ريباره
سره لاله په هغه مځکه شگفته شِی — چه خولې دِ باندِی اوری[1] له رخساره
دَ غمزې په تيغ مِی وژنی زه دعا کړم — چه ځما په خون ئې مه نيسې دا داره
چا وې خپل نتلی کښې چه ئې په ياد وِی — بخته وخت دَی چه ئې ونه وزم له شماره

---

۱. پريوزی.

یوه شنه پاڼې خپل بخت په لاس را نکړه
خلق څو گلوُنه وړی له دې گلزاره
په آواز آواز کښې هسی لیونی شِی
چه خبر شوم دَ عاشق سړی له کاره
که ئې درست په سیند کښې ډوب کړې هم به سیځی
چه سیځل ئې په نصیب شوله روزگاره
په وژو دَ عاشقانوُ هسی ځغلِی
نیم بسمل ئې په ځای پریښوم له تلواره
چه ئې ستا په کوی کښې ځای ونیو نور موړ شوُ
د خوشحال خاطر له باغه له بهاره

که اغزی وی ستا له لاسه
تر گلونو دی دَ پاسه
د زړگوتې سر می ته یې
که یاران لَرَم بې قیاسه
چه به بل تر تا را تیر کړم
دا ویی دَ زړه و باسه
که دَ نورُو سَرَه خاندم
جهان نه دَی بې لباسه
له ماڼیه به دِ ومرم
څه خو مخ را وجار باسه
که څوک تا غندی ښکاریږی
څربښت بیل دَی تر اماسه
تر هغه به نادان څوک وی
چه خر ښه گڼی تر آسه
دَ اغیارُو سَرَه خانده
په خوشحال تندر پریباسه

که عالم وته دلخواهه[1] بادشاهی شوه
عاشقی وَ ما ته لا عالی جاهی شوه
دَ تقوا په کار و بار ډیر خبردار یم
ولی څه کړم چه نصیب می گمراهی شوه
شاهدانو ته دَ خضر عمر غواړم
حیف دا دَی چه دَ عمر کوتاهی شوه
چه له ځایه ئې گناه لَره پیدا کړم
که نظر وکړې ځما بیگناهی شوه
یار می ولیده له ورایه شکر دا دی
چه قبوله می دعا سحرگاهی شوه
لکه ستا کسی په خوارُو برابر شی
دَ طالع تر روڼا ښه دا سیاهی شوه
زه دَ یار په جفا هیڅ آهُونه نکړم
راته غم دَ رقیبانو بد خواهی شوه
ستا دَ سرو شونډُو په دَور می حلال شول
ښه چه اوس روا دَ میو مناهی شوه
سر بازی یا دَ پتنگ یا دَ عاشق ده
یا قسمت دَ مجاهد یا دَ سپاهی شوه
بخته دا ځله ئې راوله تر غاړی
چه بیړی می پدریاب کښې تباهی شوه
که خبر له حاله نه وَی څه به ښه وُ
و خوشحال ته غم دا خپله آگاهی شوه

که په زړه کښې دِ د یار مینه ځایی ده
سکه ناحقه دِ له غیرو آشنایی ده
مخ ئې که دَ یوسف غُندِی زیبا دی
دَ یوسف تر مخ ئې زیاته زیبایی ده
چه ئې رای دَ خپل خاطر وِی هم هغه کا
په دلبرو مسلمه خود رایی ده
که دِ زړه وی چه دا خوږ خاطر می روغ کړې
دَ لبانُو مچه راکړه مومیایی ده
زه او ستا دَ دواړُو شونډو مَی هغو زده
چه ئې نن په لاس نیولې پارسایی ده
دَ معشوقی په ترخه کښې ډیر خواږه دِی
چه ئې گورې نیکنامی ئې رسوایی ده
چه په خلقو کښې دوږخ دوږخ یادیږی
بل دوږخ په جهان نشته جدایی ده
په پیغور په تور په زور به ځنی نه ځِی
دَ هر چا چه خپله بخره شیدایی ده

---

۱. بهتره.

دَ افسون دَ سحر کار دا هسی نه وِی
دَ خوشحال په زړه کښې دا مینه ځایی ده

که په زغرو په چپَو کړې نیزې څوړه[1] — چه نیکی در څخه نشته واره کوړه [2]
دَ هر چا سَرَه خوږه ژبه بایده دَه — په خوږه ژبه ما هم وزی له سوړه[3]
واړُو دُوړو سَرَه فوج دَ سپرو نه وی — په جهان کښې لړی نه دِی تشی دوړه
یاوه گوی دراز زبان مه شه که گوری — بیهوده خبری مکړه پوچی بوړه[4]
د غفلت په خوب بیده په غفلت تللی
د خوشحال خوږې خبری نه دی کروړه

که رشیینی محبت کړې مه ناړه — په یوه ناره بیل شوی یار وژاړه
دَ رسا ویشتلی کله توان دَ بڼغ وی — په فراق کښې نارې مه وهه له باړه[5]
په معنی کښې جدائی نشته وصال دی — دَ آشنا په غم کښې خوښ اوسه تل ویاړه
په هجران کښې هغه هسی شان وصال شته — لکه څوک له خپله یاره لاس تر غاړه
دا دیدن لکه په پټو سترگو کیږی — دا دیدن له وازو سترگو نه مه غواړه
لیلا پلار کره په سل پردو کښې ناسته — مخامخ وه وَ مجنون وته وَلاړه
پسله مرگه هم جدا نه وِی رشتینی — په یوه لحد کښې ورشی سَرَه دواړه
دَ رشتینی مینی ډار د زوال مکړه[6] — چه رشتینی عشق لَړِی سلام په واړه
دَ یار غم د دَ خوشحال له دِله نه ځِی
دَ فانی دنیا خوښی که لاړه لاړه

که غواړم نه یی مومم هسی تا غُندی مهوشه — خنده رویه سنبل لمویه کلعذاره پیاله کشه
سمن بره قد عرعره مو کمره لب شکره — آهو چشمه څړه خشمه مهرجنه منقشه
دلنوازه سر فرازه چّم بازه عشوه سازه — تیز نظره غمزه گره په دوو زلفو مشوشه
سر بلنده خود پسنده[7] خود نمایه دلربایه — د عاشق دَ ځان بلا په رنگ زیبا په خوی آتشه
طربناکه تل بیباکه گریوان جاکه تش تا پاکه — [8]زړه ئی سخت لکه آهن په مخ یوه آینه بې غشه
د زلفینو سر ئې تاو لکه نخوش د ماهی گیر شو
کله وی چه خوشحال خلاص شی له دې هسی رنگ نخوشه

که مردی د په دستار ده په منډوسه — سکه مردی دِ مبارک بریتونه پوسه
کشکی زه دَ نا مردانُو په شمار وَی — چه فارغ وَی لَه ارمانه له افسوسه
د لوهړ گلونه ښه دِی تر نلگوس — ولی بیا چیری لوهړ چیرِ نلگوسه
چه ظاهر باطن ئې دواړه حبطه وی — منافق سړی بتر گڼه تر کوسه

---

۱. دا بدله په چاپی نسخه کښې نسته.
۲. محشی ورته لیکلی یعنی عیجن او دروغ.
۳. یعنی سوری.
٤. سید راحت لیکلی، چه بوړی پزپړې کړی ته وائی، په قندهار کښې بُړی بولی.
٥. یعنی دَ گولیٔ خراش او زخم.
٦. نشته.
۷. هنر منده شکر خنده.
۸. تپاکه.

په دروغ په نا راستۍ کښې ډېر غم دی
دَ رشتیا روزګار کوَه بی غمه اوسه
چه به هر کله جفا کړې وفا هم کړه
دَ اغزیو سَرَه ګل لَرِی پلوسه[١]
په جهان کښې بد خویی واړه دوږخ دَه
د خوشحال له دله خوی دَ بدیو یوسه

که ملیح یې دَ زړه مینه په ملیح کړه
که قبیح یې درومه چاری دَ قبیح کړه
دَ بهار ګلونه ډېر دِی واړه ګوره
چه دِ زړه وِی هغه ګل پکښې ترجیح کړه
که دِ زړه دَی چه دَ مخ ثنا ئې وایې
دَ بلبلی غُندی خپل زبان فصیح کړه
مسیحا دَ رنځ وَ هر لوری ته ډېر دِی
دَ خپل رنځ دوا دَوخته په مسیح کړه
له ازله ئې رند رند زاهد زاهد کړ[٢]
زه به ډکی پیالې اخلم ته تسبیح کړه
په حسد په رخه څه ځما پروا دَه
چه دِ پټه کینه کړه اوس ئې صریح کړه
زه که بد یم هم دَ یار دَ سترګو تور یم
و هر چا وَته ځما دَ عیب تشریح کړه
دَ توبې دریاب ئې تا لَره پیدا کړ
دَ ګناه له تور یو ځان لکه صبیح کړه[٣]
دا دَ سر په سترګو مه ګوره خوشحال ته
که دَ زړه سترګی لرې ښه ئې صحیح کړه

که می یَو ځله رسد وشی تر سینده
نور دِ مه وینم په تورو سترګو هنده
نه به سترګی د سړی په چا خوږې شِی
نه ئې ما ته په اوبو شِی د چا تنده
دَ پیپلو پاڼی خوره په غره کی اوسه
نه چه پان د هندوستان خورې ځما جنده[٤]
په هغه بازار به څو، سود و سودا کړې
چه کارګه پکښې قدری دی تر شهنده
ای وروستَی عقله دریغه که پخوا وَی
ما به ولی پخپل ځان کړه هونبره شنده
هر چه وشول هغه واړه در بخښلی
اوس خوشحال په لاس مه نیسه نا پسنده

که نیمګړې پیاله را کړې ساقی تا زده
همګی مدار په نیت دَی باقی تا زده
دَ شرابو په مستی بې خوده ولاړې
که له سره نه دِ پریوزی تاقی[٥] تا زده
دَ بابا په رضا څه جنت به مُومې
روایت می درته وکړ عاقی تا زده
زه دِ وخوروم په مار دَ تورو زلفو[٦]
حال می خود وینې په سترګو راقی تا زده
دَ خوشحال غُندِی همیش په ځان ناچاق یم
ته چه تل په صورت چاق یې چاقی تا زده

که نیولې زرکه باز پریږدِی له چنګه[٧]
زه هم له لاسه پریږدم شوخ و شنګه
ور په ور کلی په کلی پسِی ګرزه
درویزه که دَ دیدن مومې ملنګه
ګل که هر څو ښایسته دَی پدا باغ کښې
که ئې وینې بیا اغزِی لَرِی له څنګه

١. ثوه د غره افزنه ونه ده.
٢. له ازله ئې زه رند ته ئې زاهد کړې.
٣. په توریو تور یې ځان صبیح کړه.
٤. یعنی ځما ګله.
٥. طاقی.
٦. زه ئې وخوړم په مار.
٧. دا بدله په چاپی نسخو کښې نده راغلې.

چه دِ توان رسی په لوی دریاب کښې گرزه   په بیله کښې دی زوال وینم نهنگه
عاقبت به ککَرۍ ورباندِی کښېږدې   تر څراغ چه کېنې وښَی گرزې پتنگه!
پند گویان چه عاشقانُو ته پند وائی   دَ هوښیار په پوهه سر وَهی له سنگه
تر سهار مِی دَ یاره سَرَه ناز وُ   درسته شپه راته کوتاهه شوه تر درنگه
هغه یار که په پالنگ را سَرَه نشته   دا هم شکر چه ئې بوی ځی له پالنگه
چه ئې زړه دَ معشوقې په مینه مست شی   دَ هغه سړیُو څه له نام و ننگه؟
لیونی به لیونی نه وُ عالمه   که ئې بخره وَی له عقل و له فرهنگه
که لیلې و نور عالم ته کښلې نه وه   پدا څه، چه وَ مجنون ته وه خوشرنگه
دَ عمزې په تیغ ئې خوږ ښه یې خوشحاله!
مَړَنَی په روغ صور ت نه ځِی له جنگه!

که هوښیار دی که نادان دی که ساډ که غله   هیڅوک نه وینم دَ خپلی لاری صله
یو په غم شریک یار نه وینم په ملک کښې   خلق نشی تسلې کاندِی په خوله
دَ میړیو غُندِی یُون دَی و دانو ته   چه و ما وته عالم کا تله راتله
چه امید د میړی نه وِی وَ دانو ته   وَ هغه لورِی ته نکاندِی هیڅ تله
خپل ویشتلی غرڅه مه پرېږده خوشحاله
ځای په ځای ئې وینی توئی دِی په پله

که یَو ځله مخ ښکاره کا له نقابه   د ښایست نامه به واخلی له آفتابه
لاله گل به ئې له مخه خوبی پور کا   په زلفینو به سنبل کاندِی بې تابه
خلق څه لَرَه تهمت په زمانه ږدِی   په[1] چشمانو ئې دنیا کړله خرابَه
د خمار په علامت ئې سترگی سرې دِی   که چا نبې وخته بیداره کړه له خوابه
د خاطر وینی ئې نوش په ځای د میو   بیا ئې نقل هم د زړونو له کبابه
خاصه مرگ د معقوقې د مقتولانو   چه جنت لره به درومی بې حسابه
ځما زړه قبله نما شو نه جار وزی   و بل لور ته ستا د ورَځیو له محرابه
په وعده ئې زړه خوشحال مکړه خوشحاله
د وفا طمع څوک نکا له حبابه

گم گشته او گم گشته سَرَه رفیق شه   گم گشتن دَ دواړو تنو په تحقیق شه
دَ شرابو جام په لاس شاهد بازی کا   شیخ دَ ښهر عبادت پرېښې زندیق شه
یو ئې اصل سَرَه دوه اویا مذهبه   خدایه څه بنیٔ آدم فریق فریق شه
عشق څه هسی آسان ندی هونبره خلقه   په بلخیو کښې خو یَو سړی شفیق شه
دَ اسمان دَ ستوریو هم و بله فرق دی   ځکه غوره په یارانو کښې سړی صدیق شه
چه توفیق ورسره مل شه کار آسان دی   کل مدار دَ واړو خلقُو په توفیق شه
آزاده به له چا طمعه امید نکا   چه به طمعه له چا کا کله عقیق شه
دَ غلیم مهر په هیچا باندِی نه وی   یو فساد ورباندی کاندی چه شفیق شه
وَ خپل بخت وَته تسلیم کړه چه غلیم دِی   همگی دَ غم په بحر کښې غریق شه
نور که سل پیالې آخلی دَی دِ سل څښی
چه خوشحال دَ باده نوشو په طریق شه

۱. چه.

گوره دَ یار مخ ته بیا لیمه پرېِ ولوه
زړونه دَ بدرنگو رقیبانو ویلَوه

دا دَی هغه مخ چه په هجران کښ پسی ته مرې
اوس ئې په وصال کښ دواړه لوریه کښلوه

لویه پیښکښی دَه په وصال کښ درته وایم
دُر ئې په لَمن کښ ورته گوره تلَوَه

زه دَ بیلتانه په حال خبر نه وم خبر شوم
خدای له خپله یاره هیڅ یار مه بیلَوه

تندر دَ رقیب په کور پریوزی قهقه خانده
سپینه آئینه دَ ششت[1] خپل یار ته ځلَوه

یو ځله چه زړه دَ چا په مهر مینه بند کړې
شرط دَ یاریَ دا دَی زړه بل ځای مه نښلوه

کړِی دِی دَ زړونو ستا دَ مخ په لور روانی
واړه ملک بوستان دَی په هر ځای ئې ملَوه

درسته دِله خپلو نمریو وَ ایستم خوشحاله
یو دَ غاړِی هار میِ دَ گلونو مه شلوه

لا منت لَرَم پدا هم له اسمانه
نداره دَ ابا سیند له میر کلانه

په تیراه په سوات په خوړه ور په ور شوم
بیا می کوم لوری ته ته بیایې اسمانه

لکه گوی هسی په حکم دَ چوگان یم
درست وجود پرهار پرهار یم له چوگانه

سر نوشت می له ازله مگر دا وُ
زه به څه لَره ماڼه کوَم له چانه

قدیمی دَ پښتنو جهل خرتوب وَ
اوس په طمعَ په حرص درومی له میانه

که رشتیا وایم شیر شاه دا هسی نه وُ
لکه موږ یو نه پیدا له کوهستانه

پښتانه چه بې ننگی کا څوک ئې څه کا
گورستان لَرَه به درومو له ارمانه

دَ خټکو دَ نفاق له ناپوهیَ
یا چه غم لغرَم له خپله خاندانه

چا ته وایم څو به کښم څه هونبره ندِی
چه تمام شِی له مذکوره له بیانه

دا داغُونه چه خوشحال لَریی په زړه کښ
رغیدل به ئې په تا کیږِی سبحانه!

لکه زه یم پیدا شوَی پدا مینه
دَ نور چا به هسِی نه وِی پیدا مینه

دَ قصاب چاړه په غوښو هسی نکا
لکه کا د ما په زړه دَ اشنا مینه

درست عالم را باندِی غاو کا زه حیران یم
چه له زړه به په څو لیری کړم ستا مینه

په یوه تن کښ دا دواړه توکه نه وی
هم دَ حسن استغنا هم دَ چا مینه

نه به بوی دَ مښکو پټ شی په نافه کښ
نه به پاتو شی مخفی دَ شیدا مینه

ما په سحر په جادو تقصیر وَنکړ
دَ ناترس خاطر ئې نشی په چا مینه

په ژړا می به دوه سترگی وچی نکړې
که پما شوی دَ خپل یار په ژړا مینه

لور په لور ئې په همه عالم رسوا کړ
کشکه نه وَی دَ خوشحال دا رسوا مینه

لکه[2] ستا دَ زلفو تاب شته
په سنبلو کښ هم تاب شته

لکه ستا دَ خوله بوی دَی
هسی هم په ملک گلاب شته

ستا دَ مخ ترې خال به بِه وِی
په خطا که مشک ناب شته

لکه زړه ځما ستا شونډِی
نه کباب شته نه شراب شته

که و نمر ته خاته گران دِی
دَ زلفینو ئې طناب شته

---

۱. یو راز پسول دی، چه هنداره پکښې وی. په یوه نسخه کښ شست هم راغلی دی، چه مطلب گوتې ده.
۲. د لکه پر ځای کله ښه ورسره لگیږی.

چه کاته دِ په حساب شول دَ یاریَ هم حساب شته
کښلي ډېر وه ما ته یار کړې تل د گلو انتخاب شته
کل پما شهد شکر دِی که دِ قهر یا عتاب شته
مجنون مړ ندی ژوندی دی چه لا ما غُندِی خراب شته
دَ هجران په شپه مرگ غواړم ځما سترگو ستاسی خواب شته
چیری نه په بل مرگ وَمرم دَ غمزو دِ هم شتاب شته
چه مې وِژنی کوز به گورم له اشنا سترگو حجاب شته
ما خپل خون ورته پل کړَی که د ما د مرگ غذاب شته
دَ چا مَی په کار ندی چه می خپل لب لِباب شته
دروغجن یم که دا شعر دَ میرزا په درست کتاب شته
دا غزل چه خوشحال وَوې
نن ئې چا ځخه ځواب شته

له حاله ئې خبر شه که شته شته که نشته نشته قلاش و قلندر شه که شته شته که نشته نشته
که لَړه دَه که ډیره واړه ونیسه په تیره په خوی دَ پیغمبر شه که شته شته که نشته نشته
دَ عمر څه اندوه کړې څه اندوه دَی که ځان پوه کړې ژوندَی تر گوره ورشه شه که شته شته که نشته نشته
بادشاه دَ بحرو بر یې، که قانع په خشک و تر یې دَ دهر سکندر شه که شته شته که نشته نشته
که دُر دِی که گوهر دِی که گلوُنه که شجر دِی دَواړُو بې خبر شه که شته شته که نشته نشته
بې وخته غواړې بد کړې بیهوده رخه حسد کړې به صبر تونگر شه که شته شته که نشته نشته
مه ژاړه مه پرې ویاړه غم ښادی پریږده دا واړه واقف پدا سیر شه که شته شته که نشته نشته
بلا دِی چه ټولیږی په هیچا نه پاتو کیږی فارغ له سیم و زر شه که شته شته که نشته نشته
له یاره مهر غواړې که ئې نه مومې نور ژاړې دَ یار په رضا سر شه که شته شته که نشته نشته
که وصل که هجران دی دواړه ما وته یکسان دی آرام پخپل مقر شه که شته شته که نشته نشته
څو سعی څو طلب کړې اندیښنې په روز و شب کړې په واړه برابر شه که شته شته که نشته نشته
لږ عمر ډیر غمونه په زړه هونبره ستمُونه قانع په خشک و تر شه که شته شته که نشته نشته
پخپل هنر نظر کړه څو ژوندَی یې خپل هنر کړه
خوشحاله شیر نر شه که شته شته که نشته نشته

لکه مخ ځما دَ یار دَی نمر خو هسی وِی کنه لکه زه په عشق کښې زیږ یم زیږ خو هسی وی کنه
دَ عالم ډیری خبری لور پَلور توری لښکری زړه مِی نه خوځِی له ځایه غر خو هسی وی کنه
بې دَ عشق له شور و شره چه هر گز ځما له سَره نه ځِی نورځه هر څه درومی سر خو هسی وی کنه
چه ئې ریبم عمل لا کا چه ئې ورک کړم ځان پیدا کا ورَځ و شپه دا هسی کر کړم کر خو هسی وی کنه
تا وې درومه نوم می زبر کړه بل سبق له زړه بدر کړه تل می ته یې په خاطر کښې زبر خو هسی وی کنه
و هغه ته می سر کوز دَی چه معلوم ورته رموز دی په خبره نه پوهیږی خر خو هسی وی کنه
پدا باغ کښې یَوَه ونه تل تازه تره برخنه چه ئې اُوړَی ژمَی بر خورم بر خو هسی وی کنه
چه آزاد مریی ور دروِمی خپل مراد ور ځنی مومی په هیچا ندی ترلَی ور خو هسی وی کنه
په یوه زمان تر یاره ورشی راشی څو گزاره
دَ خوشحال خاطر تیز پردَی پر خو هسی وِی کنه

لا یزاله پادشاهی که چا موندله کیخسرو به وَ خسرو ته نه سپارله
جام دَ میو را پلاس کړه ساقی گوره په هر لوری دا ځما دَ غم کرَله

په امان امان یوه لا تیره نه وی   په زمان زمان ښکاره کا فلک بله
ډیر په باد ولاړل د تا غُنډِی باد وړی   ته ئې وروستو دُم کره یې ځما دله
جام و ساز ساقی بهار واړه اسباب شته   صراحی ولی خالی وینم له مُله
په جهان دَ نیکو نوم بویه خوشحاله
چه یادگار به وِی تر تلو هم تر تله

لور په لور می په جهان گریوان پاره شه   کور په کور می دَ رندیه کار ښکاره شه
چه می پټه په لستونی کښ نوشله   دَ هغې پیالې جهان په نندارہ شه
دا څه زړه ندی چه اوس مهر پما کا   راته نرم هغه سخت سنگ خاره شه
جه دَ عمر څه مایه تر واړُو تیر شوم   دَ خوښیِ ملک ځما په اجاره شه
اوس به کوم ارمان کوم سوبه می وشوه   چه رقیب دَ یار له وره آواره شه
دَ هغه قدر لرم ترې به ځارېږم   چه په غم کښ چاره جوی دَ بیچاره شه
اوده بخت وته می ډیری نارې وکړې   وینښ له خوبه په وروستیٔ نریٔ ناره شه
جدائی ورځنی مرگ دَی سرَی وَ مری   دَ بتانو وصل عمر دوباره شه
که خپل ځان هوښاره وِی هوښیار به نشِی
اوس خوشحال دَ لیونیوُ په شماره شه

له تا نه چه جدا شم په ناکام په ورځ و شپه   نه خوب نه می خوراک دَی نه آرام په ورځ و شپه
بل خیال فکر ئې نه وِی بې دَ یار له رویه مویه   دَ زړه په حال خبر یم زه مدام په ورځ او شپه
دَ مخ ثنا ئې وایم دَ زلفینو ئې صفت کړم   په خوله که په خامه وِی صبح و شام په ورځ و شپه
یَو ښه نظر چه وکا، سرمایه می دَ ژوندون شِی   کافی دَی خلوتی ته یَو بادام په ورځ و شپه
دَ مښکو دَ کافورو خوشبوئی به تر قربان کړم   که ستا له لوریه راشِی یَو پیغام په ورځ و شپه
دَ مښکو گل قندی به ئې خوشحال ترې صدقه کا
که ته می سر فراز کړې په دشنام په ورځ و شپه

لیونی شول پښتانه په منصبونو   خدایه ما ژغورې له مسِی غضبونو
د کنگاش علم دَ چا دَی دَ تورزنو   لکه څوک لولِی قرآن په مکتبونو
د کنگاش له علمه هیڅوک خبر ندِ   خبر دار یم دَ هر چا په مشربونو
پښتانه لَرَه لوی عیب دی که ئې گورې   چه نازیږِی دَ مغل په لقبونو
شرم ننگ نام و ناموس ئې په یاد ندی   خو ویل کا دَ منصب دَ ذهبونو
دَ مغل سرَه لیده په طمعه مکړه   که کیدَی چیری په نورو سببونو
خټک واله بلنځه ښه ځما تر ملا ده   نه ښیوه دَ نوکریٔ په قصبونو
د بادشاه د زندان شپه ځما په یاد ده   چه تمامه شپه می تله په یاربونو
پښتانه که جنگ مغل سرَه په تیغ کا   هر خټک نیوی مغل تر جلبونو
د خټک دَ ننگ جرگه نشته خوشحاله
را وَتلِی دِی له کومو نسبونو

ما پټ درله[1] کوگل کښ همیشه اسرار دَ زړه   آخر ئې خوناب وکړ په هر لور پرهار دَ زړه
له پښې اغزی مشکل دَی په حکمت له تلی خیژی   دانا طبیب بایده دَی چه وَکاږی خار دَ زړه

---

۱. در په کوگل.

دَ نورُو تونگری که دَ دنیا په سیم وزر شی   پدا به تونگر نشی بې دیدنه خوار دَ زړه
دَ شونډُو دارو ورکړه که ئې ته په رغول يې   په سترگو ئې علاج کړې، خو به مری بیمار دَ زړه
که ښه دَی هغه زړه دَی چه مین په هیچا ندی   چه یَو ځله مَین شِی نور تر تلو زار دَ زړه
غمجن په ډار دَ هجر خوښ دَ وصل په امید کښ   په اور او په اوبو کښ کړ خدای څه روزگار دَ زړو
دَ یار مهر تر ما راغی دما مهر تر یاره   رشتیا ده دا خبره چه دَ زړه ده لار دَ زړه
چه خپل اختیار ئې ټول دَ خپل اشنا په لاسو ورکړ   رحمت ئې پدا کار شه خو هم دا دَی کار دَ زړه

خوشحال خسته به اوس دَ خاطر راز وَ چا ته وایی
چه ولاړ ورته ئې شا کړه دماغی ښه یار دَ زړه

ما د شیخ او د ملا حکایت نزده   ما بې میه نیه بل روایت نزده
چه ئې نوم دَ عاشقانو په شماره شو   دا هم ښه که بوالهوس محبت نزده
ته چه هسی په چمن کښ چمان کيږې   سبره تا ځما دَ یار په قامت نزده
عام عالم وته پخپله ځان نادان کړم   هسی مه وایه چه ما کنایت نزده
دَ درویش په زړه کښ درست کتاب مرقوم دی   که په خوله ئې دَ عربو لغت نزده
وایی تا سره می نیت دَی دَ یاریه   هسِی هینښ یم گنه ما په تش نیت نزده
نادان یار به صدقه تر هوښیار یار کړم   نادان یار دَ آشنایئ قیمت نزده
عاقلانو څخه څو رنگه حکمت دَی   لیونیو یو دَ عقل و حکمت نزده
وَ عاشق ته نصیحت مکړه ناصحه!   خود پوهيږې چه عاشق نصیحت نزده
دَ خدمت له نتیجې نه چه محروم شوم   زه لایق نه یم که تا عنایت نزده
چه بې سته میلمه کیږِی هغه زه یم   له آشنا می دَ هندو غُندِی ست نزده

زاهدان چه نمونځ روژه کا جنت غواړی
ما خوشحال دَ مزدوریِ طاعت نزده

ما په ننگ دَ پښتانه ځوانان قربان کړه   بیا می غوره جمعَ ښه ځوانان کړه
دَ سړی دَ لارسه مړه وَی څه به ښه وُ   لیونی کوته سپی مړه گوره شیران کړه
هوښره کوټی کوټی کوټی ارمانونه   هر نفس ځِی په ارمان ارمان ارمان کړه
په یوه ساعت ښادی په بل غمونه   په لحظه لحظه تیريږی د اسمان کړه
چه په شپه را سَرَه ټول ووُ په زرگونه   په سبا ئې له ما واړه ځان په ځان کړه
ځنی مړه ځنی ژوندی له ما جدا شول   هزه جدا په غاړه غورنو په ارمان کړه
چه شاهان ځوانان می ومړل هاله مرد یم   که دَ هر یَوه می ساری سل ډمان کړه
یو مهلت دَ عمر بل مدد دَ بخت وی   په دښمن باندِی می وشوې پدا شان کړه
لوی ئې قتل، هلک بند، ښهرونه سوی   مال اُلجه بندیان دِ کل واړه جهان کړه
چه نو ښهر می واهه کوهاټ می پریښ   لا هاله ځما دا کړه وُ دَ نادان کړه
چه بد اصل سَرَه ښه کا کله ښه کا   دَ موزی سَرَه څه سود دَی دَ احسان کړه

ښه خو دا په خوشحال وشوه بیا تر کاله
گوره څه رنگه ښکاره شی دَ سجان کړه

ما د نیت خبره ووې و ناکس ته[1] نور څه نه په نن ئې ووې و عسس ته
خوړې شونډې به ئې نه مومې وَهَه ئې سر په دواړه لاسه وایه و مګس ته
دَی پخپله د خپل ځان په سوختن دَی د ګداز له حاله څه وائې قفنس ته
زه چه نن دا رنګینه خبری وایم پرې پوهیږم چه به پاتو شِي بیا پس ته
و طوطیانو ته می پرېښووې خبری دا مرداره جیفه پاتو شوه کرګس ته
یا ئې رنګ یا ئې آواز ځان بلا شِي ځوک چه اَچَوی مرغونه و قفس ته
ګله نور عیب دِ نشته عیب دِ دا دَی چه په وازه سترګو ګورې و هر خس ته
دِ غفا[2] د کال بهار ګوره خوشحاله
چه د مړو به ئې هوا وشِي هوس ته

مرد هغه چه زړه ئی ویښ سترګی په خوبه[3] پخپل سپی[4] ئې ګمان شِي د لیونتوبه
درویشان دِ دعا کا زه ئې په ځان کړم که د زړه نه می روان شِي دا زهوبه
په مخ ډیره ښایسته ئې نوم دِ څه دی دعاشق د ځان بلا فتنه آشوبه
که په توره ئې ځواب ورکړې مردی ده که وجود دِ ځوک آزار کاندی په چوبه
په هغه لاری چه پَل ږدې هسی وایم که بانړو کړم د هغې لاری جاروبه
که هر دم ورته ژړا کړم فایده نشته سنګین زړه به ئې په چا نشی نروبه
د دنیا سختی تل نه وی غم مکړه په حلوا ګنُدی بدل شی دا اتوبه
که په تور د عاشقی بندیخانه شِي د عاشق له دله به ځی تلا توبه[5]
که می لاس وربانډی بر شِي هیر می ندی ډیر سرونه به چت پت کړم په میخ چوبه
ستا په تش دیدن می هسی زړه خوشحال شِي
لکه تږی په اوبه شِي ښه خړوبه

مه وَی هسی کلی چه دَ چرګو کولمې خورینه شل خمبې[6] په کور کښې د نیستیِ له غمه مرینه
بل فکر ئې هیر دَی خو په غم دَ زرو پول دی نر ښځی ئې واړه خو ټنګې ټنګې لرینه
ډیر ئې ملکان دَی پکښې ښه ملک هغه دی هر چه بې ننګی کا دَ چا بلوِ رشوت خورینه
کښینی په مسجد کښې دَ سودونو کا خبری یا دَ خور دَ لُور دَ وَلوَرونو وَیل کړینه
لس کالونه تیر کا په یوه جامه خیرنه کوز وجود برمنډ په سر څیره کښیږدِی زرینه
خاندیِ پروا نکا شرم نلَریی د تیښتی ډیرِی بې شرمیِ دَ ژوندُون دَپاره وړینه
جنګ لَرَه چه ورشِي نور څه هیڅ نکا بې تیښتی جوړ چار وسله تښتی سکه ورور ته نه دَرینه
هیچیری د شولو دَ سړِی برکت نه وِی شل شِي شول شِي شوم شِي چه همیش شولی کرینه
نوم دا ودانیِ ویران ښهر دَی خوشحاله
لا ترې ویران مشه ورځ په ورځ دَه کهترینه

---

١. دا بدله په نورو نسخو کی نسته، له یوې قلمی نسخی څخه نقل شوه.
٢. غفا د ابجد په حساب (١٠٨١هـ) کیږی.
٣. دا بدله په چاپی نسخه کښې نسته.
٤. یعنی نفس.
٥. جوش او خروش
٦. خمبه: انبار خانه، د غنمو د ساتلو کوټه.

ناز، نخرې، مهر خندا، فتنې، جنگونه
دَ خپل یار سَرَه هم تا زده دا رنگونه

کله کله خواپخوا غاړه غړې
کله تښته په دوو پښو په غورزنگونه

چه ځما سَره ئې ناسته په پالنگ وه
اوس له ما په چرته لاړ په فرسنگونه

په لیدو پسی کچکول واخلی ملنگ شِی
مینه کا دا هسی چاری آهنگونه

په نصیب دَ روغو زړُونو فراغت دی
په قسمت دَ خوږو زړونو لهنگونه

عاشقی به هغه کاندِی چه تر شا کا
زیست، روزگار، شرم، پیغور، ویره ننگونه

چه بوسې دَ جفا جویو دَ خولې اخلِی
گنُدِی اخلِی دَ یاغیانو قلنگونه

څوک مایوس څوک په امید دَ یار دَ وصل
څوک پراته غاړه غړی په پالنگونه

په لیدو به ئې دَگور مړی سر هسک کا
که پرې دورمی دَ پایلو په ژرنگونه

که پستې پستې خبری دراز نکا
دَ جنت دَ حورو مه وینم رنگونه

زه خوشحال دَ آهو چشم مینی سر کړم
دَ غرڅه غُندِی په هسی گړنگونه

نامرد مل دَ چا مل مشه
سر په بد نائی کل مشه

پیۍ غوړی واړه مردار کا
دَ خپل کور پیشو غل مشه

یَو چه دوه ورته ښکاریږی
څوک په سترگوُ احوال مشه

چه یا سیب یا بهی کیږی
بصل مشه حنظل مشه

دَ غوټیۍ غندی موسیږه
دَ ابرو تر منځ خل مشه

په ویَل که ډیر افضل یې
له خوشحاله افضل مشه

نشته هسی سر چه به خالي وی له دماغه[1]
کوم دَی هغه زړه چه به روغ پاتو دِی بې داغه

چرته پسی درومم په کوم لوری به ئې مومم
ورکه مونده نشِی بې رهبره بې سراغه

مست یم می پرست یم همیشه ایاغ په دست یم
یو ساعت چه ځِی راباندِی غم دَی بې اياغه

باغ د دَ هغه دَی په هر چا چه دِ پیرځو دی
زه په ارمان تل وَ یوه گل یَم ستا له باغه

گل دَ عندلیب دَی په قسمت دَی په نصیب دَی
درومه درومه درومه په جیفه گرزه کلاغه

تل هوا هوس کړه، تر اوله یَو په لس کړه
ستا له غمه څه دی که زه لاړم له فراغه

ورَځ وَرباندِی شپه دَه په تورتم کښ ئې میشته دَه
کله به لیده شِي د خوشحال دَ زړه څراغه!

نن په سترگو ورځیو له ما خوار زهد تقوا وړه
ناز و عمزې وکړه عقل و صبر می سبا وړه

شیخ ملا قاضی مفتی صوفی سَرَه یو ځای دی
پا څه ښیوه وکړه یو یو څیز می له هر چا وړه[2]

جور دَ اغزی وړی چه وَگل وته هوس کا
یار که ښایسته وی ته ئې هم جور و جفا وړه

دَور دَ اورنگ دَی دَ ریا زاهدان ډیر دی
پټه په لستونی دَ شرابو ډک مینا وړه

تل چه عاشقان دِی پسی تعیین رقیبان دی
ته چه عاشقی کړې دَ وگړی شور غوغا وړه

مال دَی که می ملک دی څو لا مړ نه یم ژوندی یم
هر چه ستا په خوا دِی هغه واړه لا پخوا وړه

ډیری دِی نگاری ښایسته پری رخساری
نورو لره نور څه ته ځما زړه په تنها وړه

---

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
۲. یو څو څزه له هر چا وړه.

شونډې دِ حلوا دِی عاشقان دَ حلوا وږی   ښه په وږیو څه په پَلو پټه دا حلوا وره
تا ویل خوشحاله یو کالی به له تا غواړم
زړه دَی نور څه ندی ښه در کړی مِی وَتا وره

نن ئې بیا دَ دلبرئ خنجر تر ملا شه   ښه چه سر ئې لا اوله په پارسا شه
ښه چه ژر دِ مختوری وشو رقیبه!   هغه یار چه مَرور وُ بیا پخولا شه
ما وې بخت به یو ښه یار را کا وَ ما ته   چه دَ درست جهان ناترس وُ یار د ما شه
کل پیدا سبب ارزان درومی په بَیَه   چه ئې ډیره بقا نشته بیوفا شه
په بلبلو باندی زیَری دَ بهار کا   چه نرگس په هسی سخته څِله وا شه
راشه گل وَته نظر وکړه اَغزی ته   گل په هونبره زیباییه یار دَ چا شه؟
دَ فراق شپه ئې چه هونبره اوږده نه وه
په خوشحال باندِی هزار ځله[1] سبا شه

نشته بانگ دَ مؤزن په درست تیراه   مگر واورې بانگ دَ چرگ په سحر گاه
که اورکزی ئې سراسر واړه گمراه دِی   آفریدی دِی تر گمراهو لا گمراه
دَ اسلام ارکان احکام حلال حرام شته   نه زکوة نه سرسایه نه دَ زړه تراه
ښه هغه چه مستقیم په شریعت وِی   بد هغه دی چه په شرعه وِی تباه
دَ دنیا چارِی همه واړه فانی دِی   که باقی دَی خو یو نوم دَی دَ الله
چه یکلخُته دَ دنیا په کار کښِ غرق وی   له هغه غافله زویه نه آه آه
په اوبو سره گندگی له تنه درومی   په توبه په استغفار سَرَه گناه
موحد دَ تصوف دَ رسالو دَی   مسئله دَ شریعت کښِی گناه
کله کله چیری وَوایی دا هونبره   ځنی ځنی لآ اِلهَ اِلا الله
چه گناه همیشه کا توبه ئې نه وِی
له هغه قومه خوشحال غواړی پناه

نشته هسی مینه د یارانو خاص الخاصه   چه یو ځبله ځاریږی په جهان کښِ له اخلاصه
یو راز دَی پیدا کار کښِ که ته ښه فهم پرې وکړې   چه شمعَ سر جنبانه پروا نه ورته رقاصه
له مرگ می څه غم کړې چه دَ عشق په شریعت کښِ   قاتل په شرعه خلاص دَی له دیته له قصاصه
له لاس می رقیبان په تیره توره سَرَه پرې کا   لَمن به دِ لا هم ځما له لاسه نشِی خلاصه
زاهد به په عشرت ځما له بزمه نه خبریږی   دَ عامُو څه مجال دَی چه خبریږی له خواصه
چه وگورم و تا ته همگی په درُو پرُ یې
څه خیژی اې خوشحاله له محیطه هم غواصه

نصیحت دَی که ئې اروې درته وایی بیچاره   نفس به ډیر څه درته وایی پسی مشې آواره
روحانی بخره دَ چا دَه چه ئې مینه په درویش وِی   نفسانی بخره دَ چا دَه، چه جاهل وِی هیچکاره
چه وَهل خوړل خورول کا، هغه باز دَی یا شاهین دَی   چه ئې سوړی لَره وړینه، یا میږَی دَی یا فاره
علم تا بیائی په پورته، جهل تا بیائی په کښته   یا عیسیٰ لَره ور درومه، یا قارون ته ځان سپاره
چه ئې علم فضل نه وِی چه په تخت دَ پادشاه کښینِی   یا یو یَږ دَی یا لیوه دَی، یا ئې گاو و خر شماره
بیوفا دروغجن مشه، ناسپاس حق ناشناس هم   ره زنی کړه بنگ شراب خوره څرخ وهَه په دوتاره

---

۱. هیله.

دَ نباتو حلوا مه خوره چه منت ور سره مل وِی — خپل کشکاب دَ خپل محنت خوره په سر راوړه پشتاره
که وعده په قیامت وِی، هوس مکوه وَ پور ته — څو توانیږِي ښځه مکړه که په مخ وِی ستاره
په هوا په هوس تللم، لا تر اوسه هسی زغلم — وا ویلا دَ نفس له لاسه گریوان چا ته کړم پاره
څوک نیکخواه په جهان نه وه چه ئې ما ته هدایت کړی — چه خبر په قباحت شوم، پکښی ډُوب یم یکباره
لوی دریاب دَی توره شپه ده پکښی ځی ځما بیړیه — خدایه خضر را ښکاره کړه چه لاس را کاندِی ښکاره
هنر هم پخپل مقدار شته، دانش هم شته پخپل قدر
که یَو بخت ور سرَه مل وِی دَ خوشحال کړه ننداره

نه د ما د زړه لربر دِی ښایسته — همیشه می دَ زړه سر دِی ښایسته
خپل ژوندون دَ ده دَ مخ دَپاره غواړم — له دننه می خبر دِی ښایسته
بت پرست دَ یوه بت یم نه دَواړُو — که بتان می دَ آذر دِی ښایسته
زه به مخ دَ یار مخَی نکړم دَواړُو — که گلُونه سراسر دِی ښایسته
زه له ډیری ځلی یو پریږدم بل گورم — سرَه یَو تر بل بهتر دِی ښایسته
خال و خط به ئې دما له زړه ولاړ نشی — که بیرون می تر بصر دِی ښایسته
په وار وار ترې لعل و دُر دِی را توئیږِی — ستا ویل لکه سره زر دِی ښایسته
په خطا که په ختن که په کشمیر شته — نه چه دا می تر دلبر دِی ښایسته
که هر څو دَ ځوانیَ عشق لَرِی خوشحاله
دَ زړو، نه مکدر دِی ښایسته[1]

نن دِ دور دَ خوبیه دَی دماغ کړه — یا دَ یار په زړه مرهم ږده یا ئې داغ کړه
په خندا خندا راځه غاړه غړی شه — د خپل یار خاطر له غمه نه فراغ کړه
ستا دَ زلفو په تورتم کښې مِی زړه ورک شه — چه ئې بیا مومم ښکاره دَ مخ څراغ کړه
دَ مخ خال دِ تورکارگه دَی ځما زړه وړی — دَ بازونو دَ شاهینو ښکار په زاغ کړه
دَ خلوت په مخ کښې ناست زاهدان ښه دِی — ساقی زه چه زاهد نه یم گښت دَ باغ کړه
ساقی لور په لورگلزار دَی چه لیده شِی — له توبې نه کړه توبه په لاس ایاغ کړه
گوره کوم لوری ته لاړ دَی مونده نشی
دَ خوشحال دَ زړه پیدا چرته سراغ کړه

نجومی چه قدم نږدی بې نجومه — موت و فوت و ناکامی مومی له کومه
چه گړی گړی دَ ورځو شپو تیریږِی — پکښی راشِی په چا نیکه په چا شومه
ځان به خلاص نکا دَ بد ساعت له شره — نجومی ئې که خبر دَی له علومه
نیک و بد ئې په قبضه کښې دَ قضا دی — بیهوده خبری مه پیمه ور درومه
مقدر به په هیڅ رنگ مبدل نشِی — هر سړی لَرَه ورځی بخره مقسومه
که په پوهه افلاتون دَ زمانې شِی — دقیقه به دَ قدر نکړِی مفهومه
گڈُی[2] چرگ تر زمکی لاندِی اُوبه وینی — ولی نه وینی په زمکه باندِی لومه
په تنځری نن دَگانده حال معلوم دی — ولی بند شِی دَ هلکوُ په کړکومه[3]
ورځ و شپې سرَه همه ندِی یکسانی — نن یوه ده کانده بله شی معلومه

---

۱. د زړونو په گذر دِی ښایسته.
۲. ملا چرگک.
۳. یو راز دام دی.

وَ سرِی ته وار په وار هغه رسیږی   چه دَ ده په پیشانی باندِی مرقومه
په خوشحال یوه هغه دَه بله دا شوه
بیا به گوره په قسمت پیښه شی کومه؟

نه ئې ملک نه ئې لښکر نه ئې گنجونه   تر خانانو دماغی دِی کښلی جونه
که خانان په زر په زرو په توره ناز کا   کښلِی مخ لَرِی ښیوې غمزې غنجونه
یا دَ کښلیو دَ زړه رای دَی چه می وکوت   یا دَ لوی دریاب په څو رنگه موجونه
څوک به روغ سلامت پرې نږدی په ملک کښ   بیا ئې باندِی کړل تاختونو ته سرجونه
په رقیب شه، په غماز شه، په بد خواه شه   چه به کښلیو لَرَه ځِی هغه رنځونه
بل سر مه ځه په دلبرُو کښ ئې غواړه   اُوه ستوری دَ اسمان دوولس برجونه
زه امی په دا خبره نه پوهیږم   چه عالم ئې راته کا په مخرجونه
په چا داد په لپه نمنځ کوې فلکه   په چا لونې په اوړیو په چجونه
دَ خوشحال خاطر ښیښه دی مات دِ نشِی
ستا دَ سترگو مستی وری په څو کنجونه

نیمی شپې می په پالنگ راغله دلبره   پریرویه، عنبر بویه، سمنبره
رنگینه جامې اغوستی زرنگاری   سره درسته تجلیٰ وه پا تر سره
په سپین والی دَ مخ سپین لکه مؤمنه   په تور والِی دَ طُرې لکه کافره
سر یې تور، ښیښه په لاس، باده څښلی   دَ مستیَ پخپل ځان نه و خبره
دَ پائلو دَ څړی[1] ئې شرنگهار شو   زه له خوبه را پرتاب شوم ډیر په ویره
ما وې گوره ښاپیریَ وه، که حوره؟[2]   چه دا هسِی شان په ما شوه برابره
توری ورځِی یی لینده بانه یې غشی   غاښ ئې در قیمت بها په لب شکره
په خندا خندا ئې دا وَوې وَ ما ته   چې وَما وَته نظر کړه بې بصره!
ته ما نه پیژنې، زه هغه خوبا یَم   بله نشته په خوبیٰ تر ما بهتره
عاشقان ځما دَ خولې په کلِی ډیر دِی   بختوَر ئې، چه می وَنیوې په غوره
څو بوسی ئې دَ لبانوُ و ما راکړې   حقیقی پیاله ئې راکړه له احمره
درسته شپه مُو سره راز په پالنگ وکړ   دَ وصال خوښی ئې لانه وه تر سره
چه آواز دَ مؤذن دَ آذان وَشو   په سحر له ما نه ولاړه ناز پروره
چې په ډیر ارمان محبوبه ځِنی درومی   کشکې شپه دَ خوار عاشق وَی بې سحره
چه له هسِی محبوبا خوشحال جدا شو
دَ آتش لمبی ئې درومې له بستره

وچ لرگی وبله کښیږده   اور پرې پوری کړه نور پریږده
په تیرو تیرو اَغزیو   تا ته چا وَیل چه پښې ږده
پکښی ظلم ډیر ستم شِی   له بیداده ښهر لیږده
دَ خزان سیلیٰ راغلې   لکه پاڼی هسی ریږده
تل هلکان دَ خپلو اوښیو   دَ گریوان په اوږی بلیږده
په اعوذُ په لاحول   سر آخله له سر ویږده

۱. دا کلمه په قلمی نسخه کښ څړیَ لیکلې ده، یعنی په سر کښ د ویښتسانو لویه کلوښته، په ککری د ویښتو ځونډی.
۲. ښاپیریَ ده که څه ده.

اوس پیری راغله خوشحاله
دَ ځوانِۍ چاری پریږده

وخت دَ نو بهار دَی، زه جدا له خپله یاره   دریغه، دریغه، دریغه، چه بې یاره ځې بهاره
ژاړی غاړی غرُونه په احوال دَ عاشقانو   سیل د واره ندَی چه را درومی له کهساره
اور دَ خوږو زړو دَی[1] چې دَ غره په ونو بَل شو   شنې ډېوزې خیژی له نشتره، له چناره
غواړې چه احوال دَ فراق جنو در معلوم شی؟   گوره هغه زاڼی چه جدا ځی له قطاره
داڅه معلومیږې چه جهان دَ ماتم ځای دی   شنې جامی اَغوستِی دَ طوطیانوُ له چیغاره
نوری نارې نشته، خو نارې د بیلتانه دِی   راشه که ئې اروې دَ رباب له هره تاره
رنځ می نه کمیږِی په زمان زمان زیاتیږی   زر راځه طبیبه گڼه مرَم دَ خدای دَپاره!
مرگ دَ رقیبانو بل[2] ژوندُون د حبیبانوُ   خدای دِرو په هنگام د وصل کیږې دا دوه کاره
څه شو که لا دم وَهِی په شمار دَی دَ ژوندیو   رنځ چه لا دوا شِی، طمع پرې کړه له بیماره
پاتو سړی نشول، چه دا گرزی ددو دام دی   ځکه ویره نشِی دَ دردمنوُ له آزاره
هسِی خوار و زار شوم زه خوشحال په عاشقۍ کښ
خپل دِی که پرَدی دِی راته نه گورِی له عاره

ودره چه څه خو په یارِۍ شی خبره   گورُو[3] به چه څه شیوه په لاس واخلې دلبره
لا دِ[4]څه تر اوسه هغه قدر ندی لیدلَی   ځکه دَ خپل قدر په لافو سریې صنوبره[5]
ځای دَ چپ و راست چه د کافور دَ پاسه ندی   ته ئې څه سیالی له توروُ زلفو کړې عنبره
څوک چه نظر وَکا هغه ښه کښلی دلبر ته   ځی له ډیری مینی دَ یوسف سوره کازبره
ته ئې چه دَ مخ سرَه نن شپه برابری کړې   شمعی! دا دعوه تر سبا یوسه برابره
مینه هسِی څیز دَه چه په چا باندِی مین شوې   ولی وینځه نه وِی تر بی بی شِی په تا بره[6]
لارِی دِی بی شماره زر کوڅی دِی تر معشوقی   څو به پکښی درومې قدر مه ږده بې رهبره
مه پریږده له لاسه کار و بار دَ عاشقۍ   چار دَ عاشقی تر هر څه دَه معتبره
هرَه شپه چه درومې په خوشحال باندی دوږخ دَه
شپه دجداییَ که رسیږې پیغامبره[7]

وړاندِی وروستو دوه عدمه   پدا منځ کښ یَو دوه دمه
خو هم دا ئې چه لیده شې   که څه نور څه یې ادمه
چه دا دوه دمه دی نه وِی   په حساب تر جیفه کمه
ستا غفلت وته حیران یم   پخپل ځان باندِی ستمه
دَ حرص په وزر گرزې   هم په غرونُو هم په سمه
که بادشاه دَ درست جهان شې   چار دی تیره شِی تر جمه

١. د خوږو زړونو چه د غره.
٢. تل.
٣. گوره.
٤. لا یی څه.
٥. په لافو سروَ صنوبرَ.
٦. یا به علتی او بیانی وی، یا به (ولې) وی ما خوذ له ول څخه چه ارزانۍ او کم قیمتۍ ته وایی یعنی کم قیمته وینځه.
٧. د جداییِ ده که رسیږې.

بادشاهی به دی خلاص نکا ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ چه اجل درشي له همه
څو روزگار هونبره ئې فکر ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ څو دنیا هونبره ئې غمه
په زړه یو درم یو داغ دی ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ دوه داغُونه دوه درمه
څو عالم سَرَه ګډیږی ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ غم به مومی له عالمه
چه وَ هر څه ته ئې شاکړه ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ په هغو دَه مسلمه
چه نه څه اَروي نه ویني ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ زړه دِ خلاص دَی له المه

ته هم ډیر ښه یې خوشحاله
ولی ځار دی تر قلمه

هر عاشق چه بهره مومی له حضوره ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ په هغه باندِی سلام له ما مهجوره
ښه دِ قدر دَ وصال دَ ساعت زده کا ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ وَ ناظر ته تل جلوه نکا منظوره
اوس د دیو جونو وینځو په ځای نده ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ درخانۍ آدم خانه کړه مشهوره
چه پیدا هسی جمال ورځنی زووې ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ بوره مور دِ ښاپیریه وه که حوره
یار به چا په یوه درنګ له لاسه پریښی ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ جدائۍ له یاره نشِی بې ضروره
صبر تا لمانه درست په کاته یووړ ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ بیا وَ ما وَته وَیل کړې ناصبوره
زه لا هسی په یارۍِ کښې غوځ نه یم ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ چه لَمن به دِ پریږدم په تیره توره
لکه باد چه لوی نښتر وُلی په مځکه ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ هسی رنګ ور پسی ولوشتم بیخ پوره
دَ ښه یار دیدن دَ دواړو سترګو نور دی ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ خدای دِ نکا دَ هیچا سترګی بې نوره

که اسمان او مځکه خوله وبله وروړی
دَ خوشحال خاطر به نه وِی بې سروره

هغه کار لکه په تور وه[1] ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ ما لیده چه په سپین نور وه
چا به مښک په کافورور کړه ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ ولی بیه نه وه زور وه
تل په شپه بازار خپریږی ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ په روڼا ګوره چه خپور وه
یا یو خوب وُ چه لیده شو ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ یا یَو خیال خالی بیور وه
چه ځګر خوری دَ خپل زویه ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ عجب ښه مهر دَ مور[2] وه
اوه غله[3] پرې حواله وه ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ څه ناتار شه یو څه په کور وه
لږ ئې راکړه ډیر ئې یووړل ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ پوروړی ئې سود خور وه

ما ته وَلیدې خوشحاله
چه دِ څونبره زور و شور وه

هر سړی پخپل کنګاش پوهیږی ښه ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ پخپل زیست او په معاش پوهیږی ښه
بزرګر د کر د کښلی هنر ښه زده ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ بازرګان پخپل قماش پوهیږی ښه
ټولول به ئې هغه کا چه ممسک وِی ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ په بازَنه ئې قلاش پوهیږی ښه
څوک دِ هیڅ ورته د مټ خبره نکا ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ عاشقان پخپل تلاش پوهیږی ښه
دَ شرابو صفت څه کوې نور چا ته ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ پدا کار رند و اوباش پوهیږی ښه
دَ عسلو په حلوا ماړه ناپوه دِی ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ ګرسنه په نان و آش پوهیږی ښه

---

۱. محشی ورته کښلی دی، چه مطلب له تور او سپینه تور او سپین ویښته یعنی ځلمی توب او زوړتیا ده.
۲. محشی لیکی چه مطلب ځنی مځکه ده.
۳. یعنی اوه ستوری.

قلمزن حساب کتاب هندسه رقوم زده   شمشیر زن پچنګ پر خاش پوهیږی ښه
وَ خوشحال ته وایی خلق ښه پوهیږي
ظن دَ خیر دَی دَی کاش پوهیږی ښه

هر چه ستا دَ زړه رضا واړه هغه کړه   څو چه زړه دَ چا خوږیږی هغه مکړه
که د کسب و د روزګار نه یې نه مرد شته   دَ نامرده ډوډۍ مه خوره ځان خفه کړه
یار هغه چه دَ تنګڅې په وخت پکار شِی   چه دعوا کا دَ یاریَ حال ئې زده کړه
چه تنګڅه دربانډی درشی که میړه یې   په تنګڅه کښې دَ خواریه ځان ور مکړه
په خواری کښې زیست روزګار تر مرګ بتر دی   یا دَ بل ګیډه یا خپله ګیډه بڼه[1] کړه
له ځوانمرده هونبره غواړه چه د زیست شی   دَ نامرد د خونه همه واړه اُلجه کړه
غلیواز دَ بل منګول وته ګوری   لکه باز لیری نیژدې خپله غوټه کړه
که دعوه دَ مړنتوب لرې په زړه کښې   آس دوند تلاش په غشی په لینده کړه
یو هر بیت ئې دَ حلوا خوږه نمړیَ ده
که مشتاق یې دَ خوشحال ویل مزه کړه

هر آفت چه په درست عمر را دوڅار وه   چه می ځیر کړ درست ځما دَ ژبی کار وه
چه ودانی چاری ورانی په ساعت کا   چه می ولیده په چارو کښې تلوار وه
دَ هر چا یاری می ولیده په سترګو   هم هغه راته بلا شه چه می یار وه
نا هموارى به هرګز ور پیښنی نشِی   که پخپله اندیښنه سړی هموار وه
صبرناکو سَرَه جور فلک نکا   دَ فلک جور له چا چه سبکسار وه
پدا باغ کښې می ډیر ګل تر نظر تیر دی   دَ هر ګل تر څنګ ما ولیده چه خار وه
زړه په طمعه دَ وفا بې وفا کړه   پخپل ځان باندِی پخپله ستمګار وه
که هر څو باندِی مرهم ږدی نه رغیږِی
دَ خوشحال په زړه دا څه دَ غم پرهار وه

هر سړی چه په لاس ونیسی غلطه   زمانه ورته پیدا کا ډیر سخطه
محبت محنت په خط کښې سَرَه یَو شِی   محبت سره جدا شِی له نقطه
مه یکلُخته مړنی شه مه غوولی   په دنیا کښې هره چار ښه دَه وسطه
مصلحت ئې په هر قط کښې دَ خوبی دَی   کاتبان چه قلم نه پریږدِی بې قطه
د مزری منګل ګاوزی غواړی غویری[2]   د شاهین حمله په زاڼی دَه په بطه
بې ښه مخه به دِ قدر و قیمت نه وِی   د ښه مخ قدر ښه زده کړه خال و خطه
چه مدد ئې مهتر خضر دَی خوشحاله
د هغه بیړیَ ورسِی تر شطه

هر ګز به توبه نکړم دَ ښه دَ نندارو زه   شیخان پیران دِ واروِی دا یم وایم په نارو زه
که ما دَ عشق خبره په ایما تر دا پخوا کړه   ښکاره به ئې اوس وایم په رباب په دو تارو زه
که نور عالم ګلونه په دستور اوړی خپل ګور ته   راوړم دَ یار له باغه هَرَه ورَځ په پشتارو زه
زاهد وائی و ما ته راشه کښېنه تسبیحات کړه   یَوه می ده نیولې نه یم هیڅ پدا شمارو زه

---

۱. سید راحت دا کلمه په معنا دَ قربانیَ او خونریزیَ را وړې ده.
۲. د مزری منګل ګاوز غواړی یا غویره.

گدای غُندی جار وزم سینه سوی په طلب کښ   که ډېر لَرم په کور کښ هر قماش په انبارو زه
پرهار ئې دَ بڼو دَ غشی لا بده بلا دَه   وتَلی یم دَ غشو دَ نیزو له پرهارو زه
خوشحال غُندِ که سود لَری که زیان ځما قبول دَی
عادت یم دَ غمونو دَ اندوه په اجارو زه

هم خدای غواړې نادانه هم فانی دنیا نابوده   په څو به دِ روزی شِی فکر وکړه دا دوه سوده
چه سر په مځکه کښیږدې زړه دِ ډوب په اندیښنو شِی   په خداړو که خبر ئې د خاصانو له سجوده
په زړه د کعبې مینه د کعبې په لور روان شِی   یو غول دَی په بیابان کښ بل[١] سر سر کا بی مقصوده
یو وهم دَی که څه دَی، چه په خلقو باندِ پیښ شو   دنیا دنیا هیڅ نشته که نمود که نه نموده
سیلاب د پاسه راسی په غورځی په کښته دروِمی   موجوده د سیلاب دَ اوبو هم ده نا موجوده
ایاک نعبُدُو لولې په سبع مثانی کښ   د زړه دِ څو هوا دِی، هغه واړه دِی معبودَ
په صافه آئینه کښ، هر چه وویني په سترګو   په لاس اخیسته نشِی آئینه په رنګ آلوده
په څو رنګه ګنجونه په هر لوری په جهان کښ   ته باد په لاس شناځ[٢] شوې حبطه په هیڅ خوشنوده
خوشحاله له ځوانی ولاړه په پیریَ کی اوس مټ کړه
حاصل چه په ژوندون دَی هغه چارو[٣] ګټه زوده

هیڅ خبره نه وه چه به ما تر خولې یسته   ستا دَ خولې تشبیه می غوټیَ ولی راوسته
ستا دَ خوږو شونډو چه شاړه شی بیارته ګرزی   ځکه مګس سر وَهِی دا هسِی دود سته
زه او ته پدا دور تر واړونه افزون یو   څه حیران مجنون وُ څه لیلا خواره خسته
ستا دَ تورُو زلفو ځنځیرونه دِی په پښو کښ   نه شم چرته تلَلی درته پروت یم پا بسته
هر زمان ستا خیال دَی چه ځما په سترګو ګرزی   وینښ یم که اوده یم که وَلاړ که نشسته
ګل اوسې په حسن اما ګل مشې په عمر   راغله سر فراز شوم ستا له باغه ګلدسته
واړه هغه حسن لطافت دَی ستا په مخ کښ   چا چه دَ یوسف (رض) قصه و ما ته وَلوسته
کله سبروَنه هسی سَمَه ده په قد کښ   چا نامه دَ سبر ستا وَ قد ته آخسته
ورَځِی دِ لینده دِی تور باڼه دِ تیره غشی   وله صرفه مکړه چه دِ ډکه ده درسته
تا ویل و ما ته څو ډېر غم غواړې له ما نه   ستا په غم خوشحال یم څو را دروِمی پیوسته
زړه لرې دَ کاڼی په خوشحال باندِ پوست نشو
څه شو که د خولې خبره کړې چیری پسته

هر تشنه چه دَ وحدت په سیند سیراب شه   نور همه جهان و ده وته سراب شه
چه په زړه ئې دَ وحدت ډیوه شوه بله   تجلې به ئې له مخه ځِی آفتاب شه
چه دَ عشق دَ نافې بوی پرې لګیدلِی   درست صورت ئې سر تر پایه مشکناب شه
هر چه ولیږ له هستیه و نیستیَ ته   فراغت دَ دواړُو کونو دَ غذاب شه
چه توروه ترخه قبول لکه دریاب کا   هم هغه دَ قیمتی درُو مآب شه
چه لمبه ئې دَ آتش کړه په ځان تیره   له غه پسه دَ ګلابو ګل ګلاب شه
که په زړه کښ ئې سختی وه لکه پونډه   هم هغه دَ زمانې دَ اور په تاب شه
چه دَ ډیرو اندیښنو نه ئې زړه ورکړ   په مثال لکه خسړی دَ دریاب شه

---

١. تل سرسر کا.
٢. شناځ هغه ژی بولی، چه له باده ئی ډک کی، او لامبو په کوی لکه د لامبو کڼو.
٣. هغه چارګڼه ته زودَ.

دَ شرابو خوښی هیڅ نه وِی بې نقله — نقل څه دِی معرفت عمر شراب شه
دَ کمال کسب پایه دَ سعادت ده — هغه ښه چه دَ کمال په اکتساب شه
ته هم زړه مراد وغواړه له عالِمه — چه په علم ئې عمل وکړ کامیاب شه
چه دوستی دَ محمد (ﷺ) لرې په زړه کښ — مینه دار ئې په اولاد او په اصحاب شه
چه له شرعی یَو قدم دروِمې بې روخه — و گوشمال وته تیار لکه رباب شه
په هغه مِی زیرَی وکړ چه دفتر ئې — واړه ډک خاصه په کښلو دَ ثواب شه
په حیات صورت به وګڼې ځان خاورِی
چه خوشحال غُندی خبر پخپل حساب شه

هو پدا قائل یم کښلی ډیر دِی لور پلور شته — خدای بِرو که دَ حسن سپاره تا غُندِی یَو سپور شته
تا وې چه غم مکړه یوه ورځ به دِ غم وخورم — څه لَره به غم خورم چه می تا غُندِی غمخور شته
ستا په سر سوگند خورم ته ځما و سر ته لوړې — ښه مهر دِ دا دَی که لا ښه مهر دِ نور شته
اې چه راته وایې عاشقی شرم پیغور ده — واړه می قبول دِی که می شرم که پیغور شته
خلق می چه بولی ستا له مخه و گلزار ته — بل بهار به څه کړم چه مِی یو بهار په کور شته
حکم امر ستا دَی که می بولې یا شړې می:
څه به درته وایم دَ خوشحال بنده څه زور شته

یار ځما کرَه دنَه — زه ئې سر یم په غوښتنه
عجب حال را باندِی پیښ دَی — دروِمه هیڅ مکړه پوښتنه
دَ وصال په اوبه وَمری — اور چه ولگی په ینه
که په رنگ کښ زیړ لیده شې — گنگونه یې کرکمنه
کوم ماتم در باندِی پیښ دَی — دَ اختر په ورځ خیرنه
خوشحال تل په غم کښ ښه دَی
غم دِ نه ځی له غمجنه!

یار مِی کبرجن شو څه به وَوایې و ما ته[1] — درومه صبوری کړه نور به څه وایم و تا ته
صبر به هرگز له هسی یاره وکړی[2] نشِی — درومه سکه دعا کړه چه دِ مینه شِی ترې ماته
تل دعا زاری کړم لا می مینه پرې زیاتیږې — ژاړه ژاړه ژاړه گُندِی غوږ کا ستا ژړا ته
تل په ورتې[3] ورتې ژاړم لا ئی زړه په ما ښه کیږی — لا په موتې ورتې ژاړه چه ئی لا شي خوښن زیاته
خوښ به لا هاله شی که زه وَمرم په ژړا کښ — وَمره چه دا مرگ دِ لا بهتره دَی تر حیاته
زه په مرگ راضی یم رقیبان به خوارا یخ کا — مخ د رقیب تور شه، گوره ته د یار رضاته
ښه په مرگ راضی خوشحال یَوه خبره وایم
یار که مخامخ په وخت دَ مرگ کښینی وَ ماته

یا ځما دَ بینایې نظر نشته — یا پدا نیژدې ملکونو دلبر نشته
که اختر نه وِی دَ یار سرَه اختر دی — بې مَینه که اختر دَی اختر نشته

---

۱. لمړی مصراعونه پوښتنی او دوهم ځوابونه دی.
۲. وکړه نشی.
۳. په ورته ژاړم.

شپینه خوله که را کَوِی په ځان اړ نه یم
معشوقې له ما نه زر غواړِی زر نشته

په اول وصلت[۱] دَ عشق په توره لاړ شو
دَ عاشق سړی په تن پوری سر نشته

کښ غوټې پسی وَهې په لاس به در شِی
چا وې دا چه په دریاب کښ گوهر نشته

نور توروه ترخه که خورې گندِی پیدا شی
و طوطی ته هسِی وایه شکر نشته

ستا غزا لَره به زه خپسر[۲] کافر کړم
څه ارمان کړې چه څوک وژنم کافر نشته

په شامت ئې د ماتری[۳] غر نړیږی
لا پدا دَ افریدیو بصر نشته

دَ شمال ښَینَه کا په جنوب درومی
دَ ښکاری سړی په ژمنه[٤] باور نشته

که دَ جنگ پکار کښ ډیر دِی حکمتونه
څو صابر نشې زلمیه ظفر نشته

څه عجب بادشاهی لکه خورشید کړم
یک تنها په جهان گرزم لښکر نشته

نن دَواړو دلبرانو غوره ته یې
که دِ یَو لونگ په پوزه زیور نشته

دَ عنبرو بوی اَلوزی ستا په کوی کښ
واړه ستا دَ زلفو بوی دَی عنبر نشته

په څو غره په غره دَ باز غُندِی پرواز کا
بیا به وایې دَ خوشحال خټک پر نشته

یار می بیا دَ رقیب یار شُو دریغه دریغه
په خبرُو دَ اغیار شُو دریغه دریغه

یو څو ورَځی ئې په زړه کښ مهر ځای وُ
بیا بې مهره ستمگار شو دریغه دریغه

هغه گل چه می ساته دَ زړه په وینُو
مل دَ هر خس و هر خار شو دریغه دریغه

و قصدمنو ته کاته ځما په قصد کا
دَ وژو می روادار شو دریغه دریغه

بی له تا می دَ ځگر وینی خوراک شوې
تیر می عمر په دا کار شو دریغه دریغه

پسرلَی[٥] چه تل بلبلو پر چیغار کړ
دَ خزان له لاسه خوار شو دریغه دریغه

بیچاره خوشحال په طمع دَ وصال وُ
دَ هجران په غم گرفتار شو دریغه دریغه

یار می غوښت چه مِی اندوه یوسی له دله
نه چه کا دَ ما په زړه دَ غم کرله

زړه مِی وسپاره وَ تا ته چه ساته ئې
نه چه ته ئې سَرَه وَ سرویه[٦] په بله

یَو پیغام ئې دَ وصال را لَرَه راوړ
دَ جهان خوښِی ئې ما وَته بخښله

له اوله عشقبازی راته بازی وَه
اوس همه راته را پیښه شوه مشکله

خدایه تا په ښایسته وو مبتلا کړم
چه له غمه ئې خالی نه یم هیڅکله

که همه دنیا ځما په لاس و دست وَی
ما به کُل دَ یار په زلفُو وَښندله

دَ هجران دَ تورِی هسِی شان گزار دی
چه پرهار ئې بل ځای نه کیږِی بې دله

که دَ مستی دَ غمزې دَ تیغ مشتاق یې
لُمړی خپله خون بها کړه ورته پله

که می دا ځله صورت له غمه خلاص شِی
نور توبه له عاشقی له حاصله

ما په هیچا محصل نه وُ گمارلی
تا وَ ما ته خپل خاطر را کړ پخپله

---

۱. وهلت.
۲. محشی ورته کښلی دِی یعنی صورت او ځان.
۳. د یوه غره نوم دی.
٤. یا ځمنه یا زمنه یعنی وعده.
٥. دغه بهار.
٦. یعنی په شدت سره موښل او سولول.

که یاری دی دَ خوشحال سَرَه هم دا دَه
ستا یاری ئې[1] سر تر پایه وَلیدله

یَو قرین هسې پیدا نشو را څخه [2]
چه د ما په زړه ئې نکړه منګل ښخه[3]

چه احوال دَ هر یَوَه راته معلوم شو
هر یَوَه ته مې تیار کړل یَو څو چخه

آشنایَئ دَ نا اهل عالم نه دی
په هر لوری تیرې تورِی دِی ناڅخه[4]

که په دو کښې چیری لَړه بدری[5] وَخورم
له چا بله وینا وا نروم بې اخه

دَ هر چا سَره چه کښېنی ورته رام شِی
نور وَ غاړِی ته تیار کا لومه پخه [6]

کوټه سګ دَ زمانی هر ګوره ډیر شوَل
لکه پړانګ د زاوه[7]ونیسه کړخه

چه رقیب ئې خوار زار په نظر کښیوت
دَ خوشحال خو هم په دا شوه سینه یخه

یوه بده زمان شوه دریغه دریغه
دَ هر چا مې دَ خاطر مینه آمیغه[8]

مهر، مینه، محبت له زړونو لاړ شو
سینې ډکی شوې همه له مکره ریغه[9]

چه ئې ځای په دواړُو سترګوباندی زه کړم
هم هغه مې هلاکت غواړِی بې تیغه

چه د دې دور فتنو وَته وَګورم
ولې کانې تیږی نه ووری له میغه

د زړه[10] راز له بیدردانُونه پټ ښه دی
که له درده دِ سینه شیی سَرَه هیغه[11]

په نوبت به د هر چا تر ځګر خیژی
د قضا نیزه و هر چا وته نیغه

که په تن شاه جهان دَ زمانې شِې
هم دِ نه وینم خلاصی دَ مرګ له تیغه

که بازوان[12] ئې پسی ورو کاندِی بندونه
دَ کرغول[13] ئې علاج کوم دَی بی کریغه[14]

فهم وکړه که خود بین او خود نما شِې
زمانه به د پایمال کاندِی تر زیغه[15]

زورَور چه په لاس ونسِی ناسازی
هی توبه دَ زورورُو له بلمیغه[16]

دا په خم ختلې غوا که هر څو لویشې
سیم وزر به ئې حاصل نکړې له لویغه[17]

تا به چیری هونبره کبر هونبره خیال کړ
که دِ وَی رنګ زیبا په صورت سیغه[18]

---

۱. مې.
۲. دا بدله په چاپې نسخه کې نسته.
۳. ښخ یا شخ دواړه لګیږی.
۴. محشي نیزه ورته کښلې ده.
۵. یعنی غلطی او خطا وتل.
۶. محسی رندئ ورته کښلې ده.
۷. دا مسرئ په دوو قلمی نُسخوکی دغسی ده، عیناً ولیکله سوه، په بله قلمی نسخه کی (راوه) لیکلی دی.
۸. خیرن، چې صفا نه وی.
۹. محشی ورته لیکلی دی فریب.
۱۰. د زړه داغ.
۱۱. هیغ له نیغ سره د مهمل په توګه د مستقیم په معنی کاریږی.
۱۲. که بازدار.
۱۳. د بازونو یو ډول ناروغی، په چاپې نسخه کښ ګرغول دی، په یوه بله نسخه کښ داسی دی: د کرغولی علاج څه دَی بی کوریغه.
۱۴. دی کلمې ته په یوه قلمی نسخه کښ محشی تیښته لیکلی ده.
۱۵. وکاریدل، ژر.
۱۶. زور، جبر، ظلم.
۱۷. دا کلمه په دوو قلمی نسخوکښ تویغ لیکلی ده، په یوه نسخی کښ محشی ورته کښلی دی لویشل.
۱۸. دا کلمه هم حل غواړی.

چه دِ ښه له خویه بویه خبردار شوم
له خوَشحال سَرَه یاری کړې په دوریغه[1]

۱. لکه په عربی په پښتو کښې هم په شعری ضرورت سره اماله راځی، درویغه اماله د درواغ ده.

ی

افغان بچه شوخی! هرگز په عاشق باندی — لطفی نکنی رحمې، دا هم کله څوک کاندی
یک لحظه بیا بنشین، ما خوښ په ښه خندا کړه — قربان سرت گردم، چه نورُو وَته خاندی
گل لاف لطافت زد چه ته په چمن راغلې — از غایت خجلت شد، سرگشته ستا دَ وړاندی
دکان شکر یعنی ستا ښه خوږه خولگۍ — افشان شکر یعنی گاهی چه ته وخاندی
کبک دری و عنبر، دا دواړه حبطه شي — گاهی که تو بخرامی، دوه زلفی آویزاندی
خوشحال دلش شیرې ستا سترگی لکه شوی
ایوای که شد شیرې تر لکه شوی لاندی

ارتینې په عقل کمی — خود بخود دَ صورت غمی
ته دَ دیو سَرَه سَم یې — دُوی له تا سَرَه ناسمی
زر نیکۍ ور سَرَه وکړه — په یَوه ذره برهمی
درته زهر شی تا وژنی — چه ئې ته گټې مرهمی
دَ وفا په خوی کښ ندی — همیشه جفا شیمی
دَ آدم په صورت روغی — په معنی کښ نا آدمی
تا به گرم په لږ گناه کا — دوی په لوی گناه نا گرمی
څو ئې کج وړی هونبره کجی — څو ئې درد وړې هونبره خمی[1]
په هر کار کښ دیگرگونی — په خوله رامی په زړه رمی
پاسه تن ئې ښایسته دی — په درون لکه ارقمی
نور څه مه وایه خوشحاله
ترو جود ښې دِی عدمی

آدم خیلی افریدۍ دِی سرې او سپینی — پکښی نشته ښایسته، په رنگ رنگینی
غټې سترگیِ لوی بانَه، فراخی ورَځِی — شکر لبی، گل رخساری، مه جبینی
تنگِی خولِې لکه غوټۍ، هوار غاښُونه — سرې ئې گرد په تورُو زلفو عنبرینی
په وجود کښ لکه ها[2]له ویښتو خلاصی — پښې کمکۍ غُنډِی پنډۍ، پهن سرینی
ترنځی[3] گیډی، سینه وری، ملا نریِ — قد ئې سم لکه الف، په تن سیمینی
که دَ باز غُندی میِ گښت په غرۇنو کیږی — ښکار میِ هم شوَی ښایسته زرکی ثمینی
باز که چوز وِی که کرج[4]طلب دَ ښکار کا — لا تر چوز وِی دَکرج غوټې مهینی
یا اُوبه دَ لنډی سیند یا دَ باړې دِی — چه په خوله مِی تر شربت لگی سیرینی
دَ ما تری غاښی نیغ درومی اسمان ته — په خاته خاته لنډیږی باندِی سپینی
آدم خیلُو سَرَه زه په تیراه راغلم — نور خصت ورکړَی خوږ په زړه خوږینی
مینه واړه کار دَ اور لَرِی خوشحاله
که لمبه ئې پټوې لوگی ئې وینی

---

۱. څو ئی گنج وړې هونبره کچی، څو ئې درد وړی هونبره زخمی، یا څو ئې خیال وړې هونبره خمی.
۲. ډنگری چه چاغی او لوئی نه وی.
۳. یعنی هگۍ.
٤. محشی ورته کریزی لیکلی دی.

آشنائی دِ را ښکاره شوه بې وفا یې — چه ځما سَرَه آشنا دَ بل آشنا یې
وَ بل باغ وته به سترگی گرېږي نکړې — چه ځما دَ باغ بلبله یا طوطا یې
لا به کله ځای ځما په سترگو وکړې — ته مَیَن د ما دَ دوو سترگو طوطیا یې
زه جدا له تا په سوز و په گداز یم — ته په گښت دَگلستان په لاس مینا یې
په لیدلو دِ خوښی در سَرَه راوړې — لکه تللی یاغی باز راغلَی بیا یې
دَ امید غوټۍ می واړه شگفته شي — چه دِ ووینم په ما لکه صبا یې
ستا په مینه پوری سل کا نخوالُونه — دَ خوشحال دِ له په چا باندِی شیدا یې

مسلمان به درته څوک وایی خوشحاله
دَ هوا ځینار[1] په غاړه یو ترسا یې

آئینی وته نظر کړه شیوه گری — خود به ستا د حسن وکاندی خبری
دَ ړندو سترگو حاجت دَ رنجو نشته — په بد رنگی ناوِی څه بولی سندری
مرجوښا په مټ پرده دَی پدا نه دَی[2] — چه ئی راوړی مرغچچی مرغلری
چه نه مهر نه تپاک نه پکښی شناخت وی — له هغو بی دردو تښته لری لری
چه میوه ئی د کابل خوړلی نه وَی — د هغو تر فهم وڅکی دِی کُرکُری[3]
پټه مینه دَ سړی ننه لړمون خوری — دَ وښو تر لمبی بد دِی اور د سَری
زه که غره په غره جار وزم عیب کوم دی — تل مزری گرزی په لوړِی په ژوری
په ختا ختن دَ مښکو قدر نشته — نه په هند کښ څه قیمت لَرِی شکری
حق باطل سَرَه بیلیږِی را برسیر کړه — مځکی څو به دَ قارون خزانی نغری

چه دَ ننگ توره دِ واخیسته خوشحاله
درومه سوات ته څه خټک څه ئی لښکری

اې چه لافی دَ زنځور دَ رغیدو کړی — دَ خپل کلی رنځور روغ کړه ما به سو کړی[4]
نور به ستا په رضا ځم توبه وکښلې — خو که دا ځما گناه تر پښنو کړی
یوه ورځ به په مرگی سَره جدا شو — یاره تل دَ بیلتانه خبری څو کړی
تور بانه راته ځنبې په دا پوهیږم — یوه ورځ می به په دا تیرو نیزو کړی
د تیراه اوبه دِ وڅښې خوی دِ نور شو — آفریدی غُندِی خبری دَ الجو کړی
چه په زړه ئې گرزوم په تا معلوم دِی — توریتی[5] غُندی وَیل ټوله دَ زړو کړی
ستا په خوی[6] می ویره شِی ظالمان ځوان مری — له آزاره ویره وکړه ظلم څو کړی
که دَ غشی په ویشته سره خوړیږی — زه چه ستا په تیر زخمی[7] شم ما بخښو کړی
وایې تا وته به وَکړم اوس ښکنځلِی — لا به کله دا نبات په ما پیرځو کړی

---

١. د زنار مغنن دی.
٢. دا بیت عیناً وکښل سو، په یوه قلمی نسخه کښ پرده لیکل سوی ده.
٣. په قلمی نسخو کښ په کاف او راء لیکل سوی، مگر په چاپی نسخه کښ گرگر دی. زما په خیال کُر صحیح دی ولی چه کور د غره بدخونده انگور دی او د دی کلمی املا په یوه قلمی نسخه کښ کور ده. کرگر د غره بله میوه هم ده.
٤. یعنی ما به ژوبل او زخمی کوې د قندهار په محاوره ئې مصدر څُکرییل دی.
٥. دا کلمه د سید راحت په لغاتو کښ په داسی املا ده، ټرویتی یعنی نجومی ما خوذ له ترویت، یعنی نجوم.
٦. په مرگ.
٧. زخمی شوم.

دَ طوطا خبرِي هم دا هسِي نه وِي		په بند بند و مشغولا وَيل ورو ورو کړی
ستا په ډېر مانِي به حال دَ خوشحال څه شِي
چه په لږ مانِي ئی ډېر په اندیښنو کړی

ای دلبر لاهوری		باللّٰه که برخ اوری
خوبان جهان پیشت		چون پیش مهی ستوری
پروای شکر دارد		آنرا که نو می زوری
خواهی که کنی شادم		یکخننده بدین لوری
غمهای تو بر جانم		چون ابر اسد اوری
عالم بتو می بینم		در دیدهٔ من توری
می جنگی و می خندی		اینهاست ز خمسوری
سودای رخ خوبت		اندر دل من شوری
در کویتو چون روهی
صد شیفت سر توری

اوس خو کار د وار دپار دی		که د زویه که د پلار دَی
یا د ما زویه داشان دی		یا د هر چا دا روزگار دَی
نه په حق نه په ادب دی		خبر نه یم دا څه کار دَی
چه پخپل اولاد بازیږِی		هغه کس کله هوښیار دَی
دَ اولاد په کار خبر شوم		اولاد واړه لَړم مار دَی
دیرش می زویه په شماره دی		دَ نمسیو می څه شمار دَی
لوی هلک واړه خبر دِی		هر یَو جنگ وته تیار دَی
اورنگ شاه وته نظر کړه		چه یو څه خونی خونخوار دَی
ورونه پلار ئی وبله کښیښنول		بادشاهی کا شهریار دَی
چه ژوندَی گرزې خوشحاله
لا منت دَ کردگار دَی

اور ئې ولگی په خونه چه عاشق شی		کور ئی خپور لکه د قیس او دَ وامق شِی
یَوه زړه لَره یوه مینه کافی ده		څوک چه ډیری مینی کا دَ غم لایق شِی
د مجنون له حاله څه وایم چه څه دی		په ژوندیو کښ به کوم تر ما فائق شِی
ډېر عالم دَ مینی لاف وهی په ژبه		مرد هغه چه په دا لافو کښ صادق شِی
چه ئې لار دَ خولی یَوه دَ زړه وِی بله		یوه خدایه مخ دِ تور دَ منافق شِی
دَ راحت په وخت هزار هزار یاران وِی		دَ محنت په وخت کي یَو یو موافق شِی
دَ نیمگړو طبیبانو ادراک نشته
دَ خوشحال دَ رنځ علاج به په حاذق شِی

آه که یَو ځله می یار راشی په دست کښ		لکه لوی ماهی دَ خوار صیاد په شست کښ
چه په هر زمان ئې ونیسی وَ مخ ته		دَ گلابو گل پیدا شی ستا په شست کښ
ناز غمزې شیوې چه تا زده نور چا نزده		سر یی نن دَ دلبرئ په بند و بست کښ
دا خوبی به دَ گلزار تر تلو نه وِی		ساقی ستا کومه خوبی دَه په نشست کښ
ساقی جام دَ میو مه پریږده له لاسه		څو دَ عقل څه ذره وِی لا په مست کښ

دانایان فکرونه کا ور نه رسیږی   دَ دلبرو تنگی خولې په نیست و هست کښې
په بلند همت کښې پورته پورته درومی   کښته گښته ځي سړی په همت پست کښې
په طلب به ئې خوشحال تقصیر و نه کا
په مدد به دَ طالع راځی په دست کښې

باد ئې لاس په پلَو کښیږدی سرَه ریږدِی   گل ئې مخ وَته نظر کا خولې پریږدِی
لاله ورایه رنگ و بوی ورته پیښکی کا   چه په سیل دَ بهار دَگلو پښې ږدِی
څو می ستا مړوَند دَ سر سرویږ دَی نشی   سر به هیڅ کله کښینږدم په سر ویږدِی
هغه کس چه می داغ یښَی په خاطر دَی   هم هغه به بیا مرهم ور باندِی کښیږدِی
څو خپل زړه نیسم دَ زلفو له سودا نه   راشِی بیا دوری درازی راته بلیږدِی
دَ خوشحال خاطر په مثل کاروان سرای دَی
اندیښنې پرې کاروُنونه ملی لیږدِی

برایه می زړه خبری ستا دَ ناز وې   له خوښۍ به ئی یوه وینا باز باز وې
دَ هجران له دوکه مرم هغه می وژنی   چه به ما او تا جدا له غیرو راز وې
دوه په دوه به سرَه ناست وُو تر صباحه   دَ یَوه راز مو انجام دَ بل آغاز وې
همگی په مثال شهد یا شکر وو   چه به تا راته ترخه ترخه ناساز وې
ستا له زلفو عقل سترگو ته فریاد کا   کله چا دَ غلو خبری په غماز وې
چه له یاره ئې بیلتون په ډیر ارمان وُ
دا غزل خوشحال په وخت دَ بانگ نماز وې

بیا له کومه لوریه هسی را پیدَ شوې   چه ځما زهد و تقوی لَره بلا شوې
ستا نظر لکه تور باز زړه می تارو دِ   په تور باز دَ تور تارو غوښې روا شوې
په بار بار دِ دَ خندَ منت را باندِی   چه په ما دِ نظر وشو پخندَ شوې
په فراق دِ ځما وارړه سترگی گوره   ورځ و شپه لکه څڅواکی په ژړا شوې
هغه شوندِی چه درود و تسبیحات وې   راشه وگوره دَ میُو دَ مینا شوې
وَ هر چا وَته دِ مخ دَ لاله گل دَی   که ځما تر سترگو دَ رنگه زیبا شوې
په باطن کښې دِ دَ زړه په سترگو وینِی
په ظاهر که له خوشحاله نه جدَ شوې

بیا وَ ما وَته غمزې نگاری وکړی   دَ جلاد تر تیغ ئې لا خونخواری وکړی
چا ئې شمار دَ زلفو هیڅ نکړ تر سره   دَ تار تار ئې عاشقانو شماری وکړی
چه دلبری لَرَه درومی یوه لار ده   مشتاقانوُ پسِی ډیری لاری وکړی
په نری آواز کاڼه دِی نه خبریږی   ځکه ما هونبره په زوره نارې وکړی
څوک چه سترگی غړَوِی تر هغه وارِوُ   ما په پټوُ سترگوُ ښې ننداری وکړی
څوک خبر ورځنی ندِی خو ما هم زده   چه ئې ما په دوو رخسارُو چاری[1] وکړی
ته چه ډیری آشنایِی کړې خوشحاله
په هر لورِی دِ د غم اجاری وکړی

۱. جاری.

بی یاریه دِ دا خوار مری یاره وه ئې / رقیبان پدا خواریږی خواره وه ئې
تا وی مخ به در ښکاره کړم صبر وکړه / نور می توان دَ صبر نشته ښکاره وه ئې
زر فتنې را سَرَه کړی زه ئې آخلم / که یَو ځل چیری غلط شوم شماره وه ئې
تر جمال ئې ډیر پتنگ غُندی ځاریږی / ستا دَ حسن کمی نشته ځاره وه ئې
چیری نه چه سلامت له پرې ووزی / یو عجیب غاری غرڅه دی څاره وه ئې
منتونه دِ دَ خولې را باندِی بار دی / ستا تر سپینه خوله ځاریږم پاره وه ئې
وَ هر چا وته مرهم شه ورته خانده
گناهگار خو یَو خوشحال دَی خواره وه ئې

بی ښایسته دَ هیڅ مخ ننداره نشی / چه گل پریوزی محبت له خاره نشی
دَ هجران د شوار دشوار تر هر دشوار دی / د چاچا دِ په هجران دشواره نشی
اندرون خاطر می درست پاره پاره شو / اوله خولی نه می فریاد له ډاره نشی
دَ دی هسی رنگه رنځ علاج هم دا دَی / چه زگیر وَی می په طبیب اظهاره نشی
دَ خاطر علاج می ژر وکړه طبیبه! / چه می زړه پاره دَ خدای دپاره نشی
دَ هجران له دوکه وایم چه نارې کړم / ولی څو کړم چه زبون شوم ناره نشی
ما پخپل صورت دا کار دَې ازمیلی / له هر څه نه صبر شی له یاره نشی
په وَیل کښ فهم وکړه اې خوشحاله
چه دَ یار دَ مینی راز دِ ښکاره نشی

بی دَ یار له مخه نه وینم په کسی / دواړه کسی ملک دَ نمر په شغلو کسی
زړه می ستا په زلفو بند شو تا کباب کړ / څوک شهباز هم دا کباب دَ پاره نیسی
خدای دِ ستا دَ غاښو شونډُو امان وکا / لال و دُر په نظر مات کا بد حرصی
ما له خپلو شونډُو مه شړه بل لور ته / دَ حلوا له خوانه نه درومی لوغسی
ستا دَ مخ په مینه سوځم لولپه شوم / دَ آتش لمبه هیڅ نه پریږدِی د سَسِی
که ئی چیږی دَ قدم خاوری مونده شِی
خوار خوشحال به ئې رنځور[1] لَره را نسی

بیهوده ئې دَ دستار په شمله خیال دَی / چه په وخت ئې دَ مردیه حال بل حال دَی
مرتبې دَ هر چا نَدِی سَرَه سَمِی / دَ خره بار دَ فیل په شا باندِی مثقال دَی
څوک جرعه دَ میو نه لَریی په جام کښ / دَ چا جام دَ صافو میو مالاَ مال دَی
دا گلشن دِ همیشه تر و تازه وِی / چه ئې خیز دَ ښو گلونو کال په کال دَی
په خوږه میوه دَ ونی قدر شناخت دَی / دَ سړِی قدر دَ نیکو په خصال دَي
په ناحق به گرم ماڼه له ییچا نکا / دَ بدانو غلیم واړه خپل افعال دَی
که جنت لَره څوک بیایی یا دوږخ ته / بله نه وینم په منځ کښ خپل اعمال دَی
کشکه پاته شی تر تلو دا وَ ما ته / په دنیا میِ دَ هر چا سَرَه جنجال دَی
چه داَ پلار او دَ نیکه هنر ئی نه وِی / هغه زویه پیدا شوی غیر سیال دَی
ته چه لافی دَ مردانو دَ میدان کړې / په میدان دِ کوم راوړَی استقلال دَی
دَ شهباز تر ځایه کله باښې رسِی / که راوړی ئې له ځایه پرو و بال دَی

۱. رنجور.

که همه خلق ئې سر شِې په غندنه
بیچاره خوشحال پخپل هنر خوشحال دَی

بدبختان دَ مور په نس کي بد بختان دی — چه دَ مور له نسه پریوزِی هغه شان دی
په دنیا کښ زیست روزګار په بد بختی کا — بل جهان لَرَه بد بخت شقی روان دی
حمیده چارِی چه کا پکښی ناخوښ دی — څو چه شِی په ذمیمه کښ دل شادان دی
چه هوا ئې دَ خپل نفس په هغه لور ځی — پیروی ئی په هر کار کښ دَ شیطان دی
که قدم چیری ثابت کښیږدِی په لارِی — په دوهم قدم بیا ژر په زړه پښیمان دی
کتابونه دَ اسمان دَ مځکی لولِی — په عمل ئې فرق دَ مځکی دَ اسمان دی
په باطن ئې زړه ګمان سَرَه لَرِلَی — په ظاهر وَیل په ژبه مسلمان دی
په خبرو کښ ئې فیض مونده نشِی — مذبذب په قول، عهد په پیمان دی
په طاعت په عبارت کښ که بلعم[١] شِې — په آخر دَ نس په نغته[٢] بی ایمان دی
زه خوشحال خټک بنده دَ هغه چا یم
چه ئی رو دَ زړه دَ خولی سَرَه یکسان دی

بخت دولت دا واړه توکی فلکی دی — نه پذات نه په ښایست په زیرکی دی
دم به نه وَهی په دم وَهل کښ زیان دی — ننداره د دَ جهان کا چه ذکی دی
غم اندوه شدت هغه وړِی خپل زړه ته — چه په کَار دَ مشیت په زړه سکی دی
په یوه نسب کښ نیک و بد پیدا شی — محمد (ﷺ) او بولهب دواړه مکی دی
چه په عقل پوهه کم دِی تر هلکو — نن هغه دَ دنیا مال لَری لکی دی
دَ مردانو قدر ورک شو بلا دا شوه — چه په هر چا پوری بِدیرِي غیټکی دی
چه دَ پلار په خوی پیدا دی هغه زویه — چه دَ مور په خوی پیدا شول کوسکی دی
څوک په غم دَ نام و ننګ په جهان راغله — څوک په فکر دَ طباخ د شحنکی دی[٣]
هیڅا ما سَرَه یاری نکړه تر سَرَه — خټک واړه پوز پرې کړی بوځکی دی
نه ئې بوی شته نه ئې رنګ شته نه ئې خوند شته — حاسدان می دَ سپلمۍ خټکی دی
په زمان زمان ئې څرخ وِی وَ بل لور ته — اندیښنې دَ زړه په مثل طوتکی دی
کله یو سر کله بل سر لکه[٤] کوډه — تدبیرُونه دَ هلکو مړدکی دی
رنګا رنګ ویل د خدای لَره خوشحاله
دا وَیل دِ لکه غشی ناوکی دی

بیا د عشق دریاب را وخوت چلی چلی — عاشقان پکښی لاهو شول بلی بلی
که د سر ملاحظه نکړې[٥] غواص شې — مرغَلرِی په دریاب کښ تلی تلی
دَ پتنګ محبت لا پسِی زیاتیږِی — چه دَ اور لمبې لیدې شِی بلی بلی
نا ګهان ئې مخ ښکاره کړ بیا ئې پټ کړ — په خندا ئې دا ویَل چه جلی جلی[٦]
ما وې چرته به وِی کان د خوږُو قندو — شاه وَ لب ته اشاره کړه دلی دلی

١. وایی چه بلعم باعور ډیر عالم یهودی وُ، چه آخر په هوا دَ نفس په مخالفت دَ حضرت موسی کافر سو.
٢. نغوته.
٣. څوک په فکر دَ طبق دَ ښانکی دِی.
٤. کله.
٥. که د سر ملاحظه کړې غواص مشه.
٦. یعنی سوځه سوځه.

د عشق بخره عطائی لکه ایمان ده   مونده نشي په کوښښ په ځلې ځلې
چه دِ خوله له ما غوښته و تا مِې درکړه   دا چه بیا له ما مانې کړې ولې ولې
همیشه پسی جار وزه شها غواړه   که دِ پښې دَ طلب نه دِی شلې شلې
زه خوشحال به بل دَ یار برابر نکړم
په جهان که کښلې ډېر شِي ډلې ډلې

بیا ئې واغوست سپین کمیس پټې پټې   باندِی زلفی څنډوی لټې لټې
څوک به ستا سَرَه څه نرد کا دَ خوبیه   چه په هره منصوبه گټې گټې
وایې څوک به زړه د ما له لاسه خلاص کا   دریغه څه خبری کړې کټی کټی
عاشقان به دِ له وره نه وانوړی   که هر څو ئې لکه سپی رټې رټې
چه نوی نری سپینسِی غړم دَ شعر   په بیاض باندی ئې بردم اټې اټې
دواړه شونډِی می عسل دِی اې خوشحاله
په څه دور ئی په حرص څټې څټې

په هَره زمانه تر لیلا کښلې پیدا کیږی   مجنون ور لَره بویه چه په مخ ئی شیدا کیږی
په رنگ په هنر نده نه دا کار په سحر دم دی   یو سِر دای دَ زړه مینه چه په چا هویدا کیږی
چه څوک په مهر مینه سَرَه خپل پیوند محکم کا   که سل توری را واخلِی[1] سَرَه چیری جدا کیږی
یا حسن دَی یا عشق دَی دَ دنیا پدا بازار کښ   په ناز او په نیاز سَره دا دواړه سودا کیږی
خوله ونغاړه ناصحه چه و ما ته نصیحت کړې   ښه مخ وته مه گوره وایه دا به په ما کیږی
په سر تړلی ندی نه اندوه دَ دوږخ کاندی   دا کار چه عاشقان کا وایه کله په چا کیږی
به رب د ما سوگند دَی واړه گل په ما اغزی شی   چه بی له زیبا مخه می گلگښت په صحرا کیږی
خپل زړه می لوی مفتی دی روایت ورځنی غواړم   چه صبر کړم له یاره وائِی کله روا کیږی
یاری چه تازه وکړې صبر فهم پکښی بویه   په ورو ورو نوی یار په هنرونو اشنا کیږی
انبار انبار پراته دِی عاشقانو ته غمونه   پیغور دَ عاشق دا دی چه ئې غم وَته شا کیږی
که ناز کا که خیالونه واړه وړه دَ دلبرانو
خوشحال چه مین شوې که ئې نوری بلا کیږِی

په څه شان ئې دواړه زلفی کج په کج کړی   یکباره ئې دَ عالم مینی په چچ[2] کړی
توری زلفی ئې زنجیر مخ ئې کعبه دَی   دا زنجیر په لاسو وَنیسه کښ حج کړی
که یَو دم د دِ دا زنجیر په لاسو کښیوزی   همیشه به دَ خپل زړه په حال فَرَج کړی
بیا هاله دَ یگانگیَ له حاله لاف کړه   که دَ غیر اندیښنې له زړه خرج کړی
زه تر نام و ننگ تیر شوم ستا دَ پاره   ته به څو ځما دَ کار دَپاره بج[3] کړی
قند و گل چه یادَوم مقصود می دا دَی   څو بوسې که له ښکنځا سَرَه مزج کړی
ما خوشحال له خپله ځان نه خاطر موړ کړ
چه دا هسِی دَ غمزې په تیغ حرج کړی

١. سل توری ور واخلې.
٢. یعنی کورونه ئې ور غلبیل کړه، دا د پښتو محاوره ده.
٣. یعنی تښته او گواښل.

په څه دود ئې ځای نیولَی ستا تر څنګ دی — دَ رقیب خبره مه منه بدرنګ دی
زه چه ډیر ډیر ستا له ډیره جوره ژاړم — تر دوو چشمو می چشمه بحر د ګنګ دی
لاس ئې مه پریږده له لاسه خوله ئې واخله — پر یو تلی په یاغی راجا قلنګ دی
په زړه مهر محبت په خوله ښکنځل کا — څه عجب زیبا دَ دوو مَیَو جنګ دی
لکه سپی دَ خپل څښتن جور و جفا وړی — خوار عاشق تر معشوقه پوری بې ننګ دی

په رو رو باندی قدم کښیږده خوشحاله
خدای د ِبل دَ چا خطا نکا ګړنګ دی

په ځوانانو پوری پیمچی[1] کا ولاړی — ته په شپینه بږیره خوله ور ځنی غواړی
دَ ځوانئ هوس مکوه چه زوړ شویې — اوس له تا نه ځوانئ چاری ولاړی
تیر ساعت به د ِدَ عمر بیا را نشِی — ورَځ و شپه که په زار زار ورپسې ژاړی
که ئې بیا له مځکی اَخلِی سود ئې کوم دَی — چه له خولې په مځکه پریوزی دَ چا لاړی

د خوشحال ویل په زړه دَ اروېدو دِی
چا ته نه کاندی...

په زړه سخت بې مهره یار یې — جفا کار و دل آزار یې
که هر څوو په کو کو ژاړم — ته لا خوښ ځما په کار یې
تا ویشتلی یم فریاد کړم — که خبر په خپل ګزار یې
زه به تل ژاړم و تا ته — که ته خوښ ځما په زار یې
زړه د ِوسپاری و غم ته — دَ هغو چه ته دلدار یې
څوک به څه وائِی و ما ته — ته یو څرنګه نګار یې
چه پخپله عاشق وژنې — هم ئې ویر کړې په چیغار یې
کوم ګناه دی عاشق کړَی — چه ئې خیره په ناتار یې
کله درد کله دوا شې — کله خار کله ګلزار یې

په خوشحال د ِغم نازل کړ
چه اغیار سرَه کنار یې

په کاته کاته می سترګی په خاته شی — چه خبر د ِدَ راتلو را باندی وشی
ته خو اوس له ما نه ولاړې مروَر شوې — دا ځما یاری د ِهم ګندی په زړه شی
ګوره تا را باندی کومی کوډی وکړې — که په پښو در ځنی درومم زړه می نه شی
چه دیدن دَ مَین وکړمه تازه شم — لکه کښت چه په باران سرَه اوبه شی
دَ ښه یار بیلتون دَ ستونی پریکوَل دی — په یرغ به ستونی چیری پریکاوه شی
په ارمان د هغه وخت یَم دریغه دریغه — که دَ زنی سیب ئې بیا د ما په خوله شی
دَ خپل یار د جدایئ هسی کار دَی — لکه ساه چه له وجوده په واته شی
بخته هونبره مدد بیا را سرَه وکړه — چه په غیر کې می بیا تللی یار اوده شی

دَ خوشحال سلام په واړو ښو یارانو
ګوندی بیا می په لیدو و سرَه زړه ښه شی

۱. یعنی ریشخند.

په ښه مخ به څو تابان يې — ښه تر میاشتی دَ اسمان یی
که پرون وی زړه او سترگی — راشه نن ځان دَ جهان يې
لکه سیوره په پښو پروت یم — زړه هورې چه ته روان يې
خدای په ښه جمال یوسف کړې — په گروړونو هم ارزان يې
که دی دوه کَونه قیمت شی — په دوه کَونه رایگان يې
دواړه شونډې دی یاقوت دی — مرغلری په دندان یی[1]

په رشتیا وَیل بد مه وړه
خوشحال ستا دَی ته دَ ځان یی

پښتانه که آدم زاد دی — په خویونو کښ هناد دی
نه حکمت لری نه عقل — خوښ هر گوره په فساد دی
نه دَ پلار په وَیل کار کا — نه په نغته دَ استاد دی
چه په دیو کښ یو ښه وی — دَ هغه دَ سر جلاد دی
یو دَ بل په کمی ناست دی — ځکه تل په بلا یاد دی
اول زه دا نور له پسه — څو شته واړه دَ هیداد دی
په نفاق ئې واړه ورک کړل — که شجاع دِی که جواد دی
نه ئې قدر شته نه پدل — ډیر تر مور او تر جراد دی

دا لا شکر کړه خوشحاله
چه بنده نه دِی آزاد دی

په گرد کوی تو گشتن مراد ځما دی — بود که روی بینم که کعبه ما دی
من این جمال ترا خود مثال کښ یابم — که خود جمال تو از ماه و مهر پیدا دی
منم که غیر ترا در جهان نمی بینم — خلاف نیست خبردار حق تعالی دی
نمی شوم متحمل بروز وعدهٔ وصل — بیا بیا که دلم خوار زار بې تا دی
جدا زروی تو چونم بگویم ای مه من[2] — چنانچه تشنه وَ اوبو ته نا شکیبا دی

گمان مبر که بگردد ز عشق تو خوشحال
چرا که بررخ خوب تو ډیر شیدا دی

په نیکی به له بدانو نه خلاص نشې — بویه دا چه لکه دُوی وِي هسی ته شې
دَ غنمو په لذت به نه پوهیږِی — دَ هر چا چه زیست روزگار وِی په اوربشې
دَ غلیم سترگی به ټا گنی خسږی — که په زړه کښ ورته کسی دَ لِیمه شې
دَ بدخواه د بد خواهیه خلاصی نشته — که اسمان ته الواته وکړې مرغه شې
په پاکی کښ به دِ گټِی کا میتاځی — په صفت کښ که بد ذات سره اوبه شې
دروغجن به دِ بیا لِیری کا دَ زړه نه — که هر څوو ئې په رشتیا پورِي په زړه شې
د بدگویو له ویلو خلاصی نشی — په پاکی که تر فرښتو نه ورته ښه شې

آفتونه په گټون کښ دِی خوشحاله
ښه خو دا چه که دایم غرځه دَ غره شې

---

۱. په خبرو دُرافشان يې.
۲. به آرزو يتو چو نم.

په ښايست کې دې څوک نشته دَ سيالۍ — که دِ څه خو مهر هم وې بتيالۍ
ورځ په ورځ دې دَ خوبۍ گل غوړيږي — ته لا اوس دا نوې بوټۍ په زالۍ
په پساله به مينه کا چه رنگ ئې نه وِي — ته گلرنگه څه محتاجه د پسالۍ[1]
ستا دَ مخ سپاهيان همه توری پرې باسی — ولی دوه سترگی دی لا دې جنگيالۍ
زه چه ستا دَ وَر په تورو خاورؤو پروت يم — راته خس دی دَ بخملو نهالۍ
دَ پايلو په آواز سَرَه دِ وينښ شِې — چه پرې درومی تصويرونه د قالۍ
ته خو اوس دَ زهد لاف کوې زاهده — که ئې وَوينې زړه ټينگ کې مرد هالۍ[2]
زه به نيت درباندی و هارم باور کړه — که د ځای دی د هاتی په انبالۍ

خدای دِ امن دَ خوشحال دَ سترگو کړه
په خندا خندا چه ځِې په خوشحالۍ

په دانا مې دَ ناپوه ديدن الم دَی — د ناپوهو د صحبت نتيجه غم دی
چه دانا مې دَ نادان سَرَه گډون کا — دا ئې واړه پخپل ځان باندی ستم دی
بد سړی که په ظاهر سړی ليده شی — په باطن کې نور څه ندی مار لړم دی
دَ بدانو په صحبت کښ دين دنيا ځِي — شک پدا خبره مه وکړه قسم دی
د ناپوه سَرَه په جشن حاضر مشې — دا دانا سَرَه قبول کړه که ماتم دی

که بی عقل تر يوسف ښايسته روغ وی
دَ خوشحال خټک په پوهه يو صنم دی

پدا قول دَ درست خلقو اتفاق دی — گُله ستا خو څو ورځی طمطراق دی
که دَ رنگ خوبی ئې ستايې بود ئې نشته — په جهان کښ که باقی دی خو اخلاق دی
هسی يار دِ غوری خدای راکړ په غيږ کښ — چه په نونس توکه دی په حسن طاق دی
لکه تږی و اوبو ته په تلوار دی — خسته هسی دَ خپل يار د مخ مشتاق دی
سلامت دِ ارزانی وِی په شيخانو — ملامت ئې بخره کړی د عشاق دی
چه يَو ور په سړی وتړی بل وا کا — رزق به هر چا ته رسيږی خدای رزاق دی

که ئی سر له تنه درومی نور به نشی
دَ خوشحال چه دَ خپل يار سَرَه ميثاق دی

په راحت کښ په دولت کښ يارئ ډيری — په محنت کښ په زحمت کښ ياران چيرِی
نه به هر کله بهار نه به خزان وِی — دا د ستوريو چاری ونيسه په تيری[3]
که می لاس لکه درياب[4] له درد تش وِی — ولی سترگی مِی درياب غنُدِی دِی سيری
له يوی فتنی ئی ځان په دعا خلاص کړم — فلک بيا نَوِی فتنی کا را برسيرِی
دَ دی دَرد په يارانُو باور نشته — په زمان ورته اغيار شِی يار دَ غويرِی[5]
چه به ما ورته کاته له جاهَ نکړه — له هغو خبرِی اَروم تير و بيری
پرورښ ئی که په شهد و په شکر کړی — دَ خرما تر خوند به نه رسيږی بيری[6]

---

۱. پساله يې.
۲. هاله يې.
۳. دا د ستور، يوه چار ونيسه.
٤. لکه صدف.
٥. په بله نسخه کښ غير راغلی دی، غويره او غوره سيد راحت په يوه معنی راوړی دی يعنی منتخب.
٦. د هغه ونی ميوه ده چه په عربی ئی سدر يا نبق او په پارسی ئی کنار بولی.

دَ دستار دَ مرتبی به نه رسیږې — که په لعلو مکمل کړې پائزیری
په ژوندُون ئی دَ خوشحال دَ زړه وَباسی
ستا کردی به ئی په گور کښ نشِی هیری

په ورو ورو څه خو خبر شوم ستا له مینی — لکه اور لیدلی نه لوگی ئې وینی
پردیسی حیران پریشان له خلقه تشی — دا پتا پسی جوگی شوم که می وینی
چه په تا پسی ژړا کَوم دَ اوښیو — عاقبت به دا ژړا وکړم په وینی
چه هغه ساعت په یاد کړم لولپه شم — چه به تا راته خبری کړې شیرینی
څوک به تا غُندی پیدا په جهان نه وی — هوسیِ سترگی، عنبر موئی، مخ نسرینی
هغه وخت را څخه ولاړ چه می به کښل کړې — دواړه ستا میگونی شونډی شکرینی
که خمتا واغوندې لا ښه شې تر نورُو — که څو رنگی جامې واغوندې وریښمینی
ته می پاس د زړه په سر باندِی میشته یې — نوری واړه یو سر بل سر دلنشینی
ستا په خوی پوری حیران یم خوی دِ څه دی — په ثنا را سَرَه جنگ کړې نازنینی
لکه زه پتا مجنون دا هونبره نه وُ — نه فرهاد هسی مَیَن وُ په شیرینی
عشق تنها څه په لیده دَ سترگو ندی — لا دَ خولو په صفت هم کاینې خوږینی
دَ خوشحال د زړه دَ خونی لکه څراغ یې
لا به کله را ښکاره شې مه جبینی!

په دریاب کې چه جهاز زبیا ئی ناخدای دی — چه ساتی ئې دو بَوی ئې هغه خدای دی
بادشاهی ئې په نصیب او په قسمت وی — چه سایه دَ چا په سر کاندی همای دی
څوک چه طمعه له چا کا په حقیقت کښ — که بادشاه دَ درست جهان شی لا گدای دی
درته چا وې چه پرې مه پرانزده غوټیه — تأمل دَ هر سړی گره کشای دی
یا د ښو زویو سندری[1] وی د زووُ — یا د توری په میدان کښ هوی و های دی
د هغه دَ غلطیِ اندوه نه وی — چه رفیق ئې په سفر کښ رهنمای دی
وچ ککړ ټټر داغداغ په منځ کښ هیڅ نه — چه نارې دَ جداییه وهی نای دی
خوی خصلت وته ئې هم نظر دَ کړو دی — که جمال ئې په څو رنگه دلربای دی
په هزار ژبه ئې ستایه بلبله — گل پخپله دَ خپل حسن خودستای دی
که ناغونه که راغونه که څه نور څه
چه دِ زړه پکښی خوشحال شو هغه ځای دی

په هر ځای چه قدمونه په خرام ږدی — سل منته پدا مځکه په هر گام ږدی
زه چه چیری آزادی ور ځنی مومم — چه دلبره راته تل دَ زلفو دام ږدی
که تر نوم او تر ننگ تیر شوم غم ئې نشته — عاشق هر کله قدم په ننگ و نام ږدی
نه بهار شته نه ساقی شته، نه مینا شته — اوس به څوک ځما په لاس دَ میو جام ږدی
څُوک ئې نه پسندی پما هسی بد نام شوم — دَ نیکیِ نام چه څوک په ما بدنام ږدی
په صحیح سالک هغه دی پدا لار کښ — چه قدم دَ ترقیِ په مقام ږدی
زه د کښلیو په پښو سر ږدم که نور خلق — خپل سرونه دَ پیرانو په اقدام ږدی
ستا دَ خیال فکر می نه درومی له دله — په زړگوټی می داغونه صبخ و شام ږدی

۱. یا د ښځو ئې سندری. یا د ښو زویو سندری د زووو دِی.

راشه گوره دَ خوشحال دَ خاطر وینی
په بیاض باندی چه هر حرف د کلام بِردی

په ناحق په ما منت کاندی وگړی   ما دا هسی منت ندی دَ چا وړَی
زه له ځایه دماغی په جهان راغلم   ما دا هسی دماغ اوس ندی راوړَی
که درست باغ دَ میو ډک و ما ته کښیږدې   تر همت پوری می څه دی یو خسړی
په یوه بیلک[1] ئې نن تر هر چا به کړم   بل ئې هم دی په سبا راته نومړی
هغه کوم سبق د ناز او د نیاز دَی   چه و ما ئې په ایځی[2] ندی راکړی
په خوږه خندا دَ خضر عمر را کا   په مانِی سَرَه می بیا کا لکه مړی
یو څه بند می دَ غماز په غاړه پریووت   لا تر اوسه گرزوم دَ غاړی پړی
له اصلی فولاده هاله تیغ رغیږِی   په وار وار چه ځنی لاړ شی اوسپن خړی
دَ جهان په واړو ونو نظر وکړ   هَرَه ونه خپل خپل خوند لَری خپل زړي
زه د یار غمونو درست په زړه رنځور کړم   لا می نه دی دَ زړه حال و چا ته سپړی
دَ تازیانو په میدان باندی غوتې دی   کوته هم ورپسی زغلی لبغړی
چه و چا وته شمار یا ئې بیان کړم   هونبره غریو می له فراقه ندی نغړی
هغه مخ ئې پخپل کور په پالنگ بیا موند
چه خوشحال وُ په طلب ور پسی ستړی

په سینه کښ می اوده مینه پهر جا کې[3]   ځما ستا محبت گوره کیسی لا کې
دَ رقیب وینا ئې یاده شوه که څه شوه   سپینه خوله ئې په خندا راوړه پهر با کې
په بازی بازی وژلی کټل نشی   ځکه ما په مسخرو وژنی بیجا کې
زه خوشحال چه لا له ورایه ور ښکاره شوم
په خندا خندا ئې وې چه او میرا بیرا کې

په دا کلی کښ ډیر کښلی   چوڼ چوڼ خلق دِی وکښلی
ما به دواړو کښ یو یار کړ   نور می شمار کړل لکه کښلی
هغه هم هسی بد خوی دَی   چه په زور را سره نښلی
که د ده له چارو وایم   را ئی هیڅ ندی پریښلی
ولی څه کړم پری مَین شوم   چه څه کا واړه بخښلی
خو مَین په هیچا مشی   په بلا دی مین لښلی
گاه کباب په جدائی کښ   گاه په وصل زړه وکښلی
عاشقان دِی سینه سوی   له اندوه سَرَه اَخښلی
په خمار هغه پوهیږی   چه شراب ئې دِی نوښلی
په دنیا کښ به هر چا وِی   په ارمان لاسونه مښلی
چه و ما وته ئې فاش کړل   څه رازَونه دِی پوښلی
دَ خوشحال غُندی په عشق کښ
نشته نور په رنگ ځبیښلی

---

۱. محشی ورته غشی لیکلی دی.
۲. ایځگی.
۳. د دې بدلی د پای کلمې هندی دی چه ذواللسانین صنعت پکښی مراعات سوی دی.

پښتانه په عقل پوهه څه ناکس دی — کوټه سپی د قصابانو د جوس[1] دی
بادشاهي ئې د مغل به زرو بایله — د مغل د منصبونو په هوس دی
اوښ له باره پخپل کور کښې ورغلی — په اولجه د اوښ دَ غاړې د جرس دی
دَ نفرین لایق په نام سره بنی دی — له اوله که دا نور ورپسی پس دی
بی ننگان دَ بې ننگۍ کار و بار کا — ننگیالی د ننگ پکار کښې هر نفس وی
سر ئی هوری قندهار بل ئې دمغار دی — تر دا منځ همه میشته واړه عبس دی
له دې بابه ویل ډیر وشول خوشحاله!
خاموشی وکړه دا هومره ویل بس دی

په خاطر باندی می نه وی پروتی لړی[2] — څو خاطر می لټوی[3] هونبره می کړی[4]
په بل رنگ می به زړگی باندی سوړ نشی — رقیبان شول دَ نوکونو تر منځ شپړی
و هر چا وته چه وگورم فریاد کا — یو زه نه یم د جهان دِی سینې خوړی
دا دوه توگه و هوښیار وَته یو راز دِی — د نامرد سرِی بریتونه بریت د مړی
په جهان به هیڅوک نه وِی چه آزاد وِی — ځنی عشق اندوه بنده کړه ځنی لوړی
چه احمق سَرَه یاری کړې خبردار شه — یوه ورځ به په تا وکا کار دَ یړی
چه بې عمله تصوف وایی باور کړه — دا می واړه[5] بوس دانې سَره آغړی
هیڅ مذکور ور سره نه بویه نه ښه دَی — په نادان دِ دَ دانش خبری زوړی
چه دِ لاس په گیدړ نه رسی خوشحاله
و مزریُو وته څه لاسُونه مړی

په هر کسب کې چه یې حبیب الله یې — که له خدایه له رسوله نه آگاه یې
په محشر به له تا عدل ایمان غواړِی — که په تخت دَ پاسه ناست دَ ملک بادشاه یې
نفشه تا دا هسی زه مذبذ بین کړم — هم توبه هم گناهونه څه گمراه یې
نور څوک څه لَره بد خواه گڼی ناپوهه — چه پخپله دِ خپل خوی، دَ ځان بدخواه یې
زمانه به دِ بدرنگ کا غره مشه — که هر څو پخپل جمال کښلی تر ماه ئې
په خاته کښې ئې هیچیری ثقل نشته — تل چه پورته کښته کیږي یوه ساه یی
که پخپل گمان کښې ځان و تا ته کوه دی — و قضا وته پمثل لکه کاه یی
دَ خوشحال ویسا په سخت ساعت په تا ده
ای چه ته دَ درمانده وُو پشت پناه یې

په دا څه که دَ بنگښ راته ډنگ دی — زه هم ښه یم د ما هم برغو[6] تر څنگ دی
عقل زور دَ غوریه خیل تر بنگښ زیات دی — غوریه خیل را سَرَه هم وَلاړ په ننگ دی
د بنگښ نه هونبره زور وینم نه توره — دا په کوم توکی له ما سَرَه په جنگ دی
غوریه خیل که په ناکام ور سَرَه زیست کا — په رضا ورته بنگښ نیولی تنگ دی

---

١. محشی ورته کښلی دی: غولی او انگڼ.
٢. په خاطر باندی می پروتی ندی لړِ.
٣. پټوی.
٤. ئی کړِ.
٥. دا می واړه اوره بوس سَرَه آغږ.
٦. ښکر چه د شپیلۍ بږغ ځنی وځی.

غوریه خیل او بنگښ دواړه مغلي دي
همیشه ورته مغل وهلي لنگ دي
که زه گوری[1] دُرد آشام ورسره شمار یم
خوار هغه چه ئې لما سَرَه آهنگ دي
هر ملخي دَ سربازیه هنر څه زده
چه پدا هنر کښ سر ښندی پتنگ دي
لا تر اوسه ئې ماغزه په قرار ندي
چا چه ما سَرَه وهلي سر په سنگ دي
د کینهٔیو[2] په څگر کښ ئې گولۍ دي
که لیدلَی چا د ما دَ ښکار تفنگ دي
لا په خوب کښ په لرزه پریوزی له کټه
چه د چا تر غوږ د ما د توری شرنگ دي
که پدا دَرومی گورې هغه زه یم
چه می داغ په خاطر یښیَ د اورنگ دي
درست جهان می و مغل وته خیبر کړ
ځای په ځای ئې پښتانه وَته قلنگ دي
ځنی څه لوئی دعوې لَرم په زړه کښ
ولي څه کړم چه پښتون واړه بې ننگ دي
خو طالع را سَرَه هسې مدد نکا
گڼه تیر می تر فریدونه فرهنگ دي[3]
د خوشحال دَ زړه د حال نندارهٔ وکړه
که په تخت دَ پاسه کښینی هم ملنگ دي

په وار وار د د خندا منت را باندی
چه له ورایه را ښکاره شې راته خاندی
چه ئې زړه تر کانړی سخت دَی پر مین شوم
لاس د نشې دَ سړی تر کانړی لاندې
چه بل مخ وته نظر کړم د هِداد شم
توری زلفی ئې دُرې دې آویزاندی
چه ئې توره د غمزو راته تیره کړه
اوس خو بهٔ شهیدی دَه ستا دوړاندی
رنگ و بوی د د خپل ځان هسی پیدا کا
که په رنگ د یاسمین دَی گل دَ سپاندی
زه به څه لره لهٔ نوره خلقه زار کړم
په ما واړه چاری زړه دَی چه ئې کاندی
اوس خوشحال ټک خپل یار په غیږ کښ ونیو
رقیبان د سترگی اړوِی نغلاندی[4]

تا په دوو سترگو مکحولی
چه ئې واړوې ملولی
په حیرانو عاشقانو
سل بلا وِی کړې نزولی
نه ئې شمار نه ئې حساب شته
خلقې دِ کړې مقتولی
راز می هیچا ښکاره نکړ
ځما اوښی دې پدولی
نه په سر یم نه په مال یم
نه په ملک یم نه په پولی
پوه په نام و په ننگ نه یم
په فروعی په اصولی
چه دَ عشق الا بلا دِی
همگی می دِی قبولی
لاف می ستا دَ پالنگ وکړ
که رسیږم تر مقبولی
هیڅوک نشته چه پرې پوه شِی
ښې خبری دِی معقولی
چاری واړه په قسمت شی
نه په ځلی نه په ځولی
بخت په کور ورکړه خوشحاله[5]
تار په تار زلفی مختولی

---

١. که زه گورې درد آشامو سره مل یم.
٢. یو پیاوړی تور رنگه ځناور.
٣. گڼه تیر می تر شیر شاه بادشاه فرهنگ دی.
٤. یعنی وړی او خواری زاری.
٥. بخت به کور درکړی.

تر دا دوو سترگو می اوښې بهیدلې | په فراق کښې تر لَمنې څڅیدلې
ستا دَ وصل اش رمق دَی راته پاتُو | وایې څه رنگه بې ما نه پائیدلې
ستا په غم کښې می دَ زړه ننداره وکړه | پکښې واړه سرې لمبې وې بلیدلې
دا هم بخت چه په پالښت دَ خسته راغلې | وی دِ اوس په زکندن ئې خندیدلې
زه نه گرم نه ملامت نه مې څوک یار کړ | ته په کوم توکی دا هسې قهریدلې
ځای په ځای درته بلبلُو میشته وکړه | لا دِ اوس دَ باغ غوټی غوړیدلې
اوس دِ یار په غیږ کښې ونیوه هوس کړه | چه ئې ډیر په بیلتانه کښې رنځیدلې[1]
ځکه تل دَ باد له لاسه خوری څپیړی | چه له قد سَرَه دی سرو سمیدلې
اوس ئې جور و جفا وړه دا دِ سزا دَه | فکر وکړه چه په چا مین کیدلې
دَ رقیب گونه چه نده شوه لیده دی | چه وَ ما ته په ټولی کښې موسیدلې
په زړه یاد لَره دا اور چه دی را بل کړ | یَو تر شا نظر دی نه کړ تیریدلې
بې دَ یار له مینی واړه لکه باد دی | چه په زړه می ډیری مینی گرزیدلې

چه په تلل شوې له خوشحاله لکه عمر[2]
که ئې ډیره بلا کړه نه دریدلې

توری سترگی ستا دِی اې زیبا نگاری مستی | تور نرگس شهلا دِی اې زیبا نگاری مستی
تا چه بوسه راکړه زه پرې بې حسابه مست شوم | شونډی دِ صهبا دِی اې زیبا نگاری مستی
ما چه ستا دا ښه کښلی بارخو په سترگو ځیر کړه | گل د لاله دا دِی اې زیبا نگاری مستی
خوله به دِ آخلې چه پر ستا دَ خاطر مینه[3] | ډیر په تا شیدا دِی اې زیبا نگاری مستی
هر چه ستا له ظلمه و نور چا وته فریاد کا | واړه بې وفا دِی اې زیبا نگاری مستی
خوب کاندی بې غمه یا ئې چیری قراری شِی؟ | څوک چه بې له تا دِی اې زیبا نگاری مستی
چارې په ما وکړې وائی چاری ځما ندی | ستا نَدِی د چا دِی اې زیبا نگاری مستی

تا ووې خوشحال ته نوری لا تر ما زیبا شته
څوک تر تا زیبا دِی اې زیبا نگاری مستی

ته په څو دَ دنیا مینی مبدل کړی | فکر نه رسی هورې پسی جدل کړی
هره ورځ دَ دې فانی دنیا دَپاره | زر فتنی الا بلا دغا دغل کړی
که دِ خپله مدعا پکښې درستیږی | بې صرفه به اور دَ پلار په خونه بل کړی
که کافر درته دَ سود خبری وکا | دَ خپل سود دَپاره ځان د کافر مل کړی
که دِ سل چاری دَ زړه واړه پوره شِی | په حرص به دوه سو نورو ته ټگل[4] کړی
چه دَ عمر بقا نشته واړه هیڅ دِی | که گنجُونه دَ قارون په کور کښې تل کړی
چه په دواړُو سترگو ړوند په غوږ کوڼ شوې | لال په خوله غفلت په لاسو پښو هم شل کړی
په پنجه کښې دِ دَ ځان رستگاری دَه | ته پدا کښې هم په څو رنگه خلل کړی
که څلور دِی که پنځه که شپږ اُوه دِی | له اصلی چارُو ئې واړه معطل کړی
ښې خوږې چارې دَ دین درته ترخې شوې | نفس ترخې چارِی وَ تا وته عسل کړی
عاقبت نه دِ دَگور په خاورُو خوب وِی | چه ئې اوس په نهالی او په بخمل کړی[5]

---

۱. پخسیدل.
۲. لکه عمر له خوشحاله.
۳. خوله به دِ هغه خوری.
٤. ټگل یعنی فریب او حیله یا ټکل مخفف دَ ټاکل یعنی انتخاب.
۵. دا چه اوس په نهالیو د بخمل کړِ.

ستا پخوا هم دَ دنیا طالبان نور ۇ
چه[1] ئې مینی تار په تار خورې اجل کړی
بهښت ځای دَ پرهیزګارُو دَی خوشحاله
ته بهښت وَته هوس په کوم عمل کړی؟

ته چه سترګی توروې خود به پوهیږی
لونګین چه ښوروې خود به پوهیږی
ستر تر پایه جامې واغوندې ګلګونی
ځان چه هسی جوړوَې خود به پوهیږی
تور سنبل دَ باد وَ مخ وَته وَلاړی
چه په ګل ئې خورې خود به پوهیږی
په ورځ سل ځله آشتی کړې هم جنګونه
هر دم خوی چه نورې خود به پوهیږی
هم په لاس د میوه جام را کړې چه نوش کړه
بیا می جام نسکوروې خود به پوهیږی
خپله څه دَ درست جهان فتنې نازُونه
چه عاشق ته پوروې خود به پوهیږی
مګر لږ دِی دَ خوشحال دَ زړه غمونه
باندِی نور تپڼدورې خود به پوهیږی

ته چه هسی حکم ناز کړې په وګړی
په تا څه دَ چا پوره دَ چا نیمګړی
دَ دریاب سَرَه دریاب وی یو څو وخته
بیا په هر لوری پراته وی اوبو وړی
چه ئې څو په پورته لوړی لوړی وَړِی
د هغو مانۍ وګوره چه لوړی
لکه ته یې بیهوده یاوه باد وړی
جهان څو دا هسی یاد لَری باد وړی
طمطراق دَ جهان کل واړه عبث دی
هوښیارانو وته کم دَی تر خسړی
دا چه تا وته ژوندی دی ژوندی ندی
دا وَ ما وته ښکاریږِی لکه مړی
چه خوږې میوې لری خوشبوی ګلونه
پخپل باغ کښ دِ کښېښووې هغه زړی
په آواز سَرَه سړی بندیخانه دی
د ښاروی علاج په ترکیږِی په پړی
جنتی دوږخی پټ ندی ښکاره دی
خپل عمل دِی په نوم نوم واړه نومړی
زلزله په جهان ګډه شوه خوشحاله
دَ اسمان له شدتونو کنډی رغړی

ته هغه لیلی یې چه دِ تل په بخره ناز دی
زه هغه مجنون یم چه می تل سر پسی نیاز دی
ما وې خو یو زه یم نن شهره په عاشقی کښ
لا تر ما د نور وګړی لاړ لیری آواز دی
زه تر عشق ځاریږم تر هغو چه عاشقان دی
واړه عشق پکار دی حقیقت دی که مجاز دی
رایشی له کومه ځای په څو وکا په زړه کښ
هیڅ پرې نه پوهیږم عشق یو څه سوز و ګداز دی
هی دَ خدای دَپاره نفحص را پسی مکړه
پلار ته وایه نشی عشق یو هسی مخفی راز دی
توری توری زلفی کبود خال لکه کوتره
راشه که ئې ګورې پرې بندی یو څه شهباز دی
سکښی د زړه ولی چه په شونډو کښ موسیږی
تیغ ئې دَ غمزې دا ځله لا څه تیره ساز دی
هر څوک یو یو بت لَری خپل بت وته سجود کا
بت دَ خوشحال ته یې تل ئې تا وته نماز دی

تمامه شپه دَ ژمی په هی هی پما تیریږِی
چه ته د ما طبیب ئې رنځ به لا ځما زیاتیږی
دا سحر دَی که مینه که څه لا بله بلا ده
که هر څو ئې له دلِه هیرَوم نه را هیریږی
خپل زړه وته نظر کړم پدا هونبره محبت کښ
یَو هسی مستسقی شو چه په بحر نه اوبیږی[2]

---

۱. چه څه مینی.
۲. نه سړیږی.

یوسف د زمانې دی درست جهان په روښندلی — دا یو جهان لا پریږده چه په دوه جهان پیرېږی
دنیا لکه حلوا دَه، ښه شیرینه مزه ناکه — حریص ئې لکه مچ دی باندې غورزی نه مړېږی
چه ننګ کا ننګیالی دی ورته ینبي دی دوه کاره — یا کام دَ ننګ حاصل کا یا دَ دوی مینه سپیرېږی
که مښک[1] وُ که ګوهر وُ همګی ولاړل خوشحاله
و ځان وته وګوره چه اوس څه عمر تیرېږی

توري سترګی ستا دِی بیا په تورو رنجو کړی — دوه توری بلا دِی پرې می وژنې بابا مړی
وخاندې و ما ته شونډی بوځی په ناخوال کړې — دا فتنې ښیوې دِ بیا له کومه دِی راوړی
زر دِ که په وَر مری په هیچا دِ زړه سوی نشی — زړه لرې دَ کاڼی بیا خپل ځان بولې ښه زړی
هیڅ در نه پوهیږم که رشتیا وایې که پیځمی — ما وته دِ خوله دَه په خندا خندا نومړی
پټی پروتی ښې دِی څه به دم وهم و چا ته — م څه هونبره ندی ستا فتنې ناسازی وړی
ما وې چه ځما ده موزی یو وړه سیه چشمه — څه شوکوټه نیسی دَ پرې هوسیه سترِی
ته پدا خیالونو په ښیوو غمزو موجونه — سیند دَ اباسیند سوې چه څو څو بیړیِ نغړی
څه لَره خوشحاله تا دَ زړه کیسې ښکاره کړې؟
ستا دَ ظلم ندی ما و چا ته کیسې سپړی!

تر هر چا نه د رشتینو کار اول دی — خدای پخپله دَ رشتینو سَرَه مل دی
په معنی قلپه روپی ده مخ ئی تور شه — هر سړی چه په یاری کښې په زړه غل دی
دَ بدیو بد بوئی به پټه نشی — که په سل پردو ئې ونغاړې بصل دی
که دَ زړه سترګی دِ شته ننداره وکړه — دَ جهان په واړو چارو کښې خلل دی
ابا سیند وَته نظر کړه وَ دریږه — ستا دَ عمر دَ اوبو غُندی چل چل دی
که دَ خولې وَیل دِ ښه دی پدا څه شِي — چه ښکاره دی و علم وته عمل دی
نه به زوړ پرېږدی نه ځوان نه نن زوولی — چه ناځاپه ناتارُونه کا اجل دی
بدکردار به نیک کردار نشی خوشحاله
دَ شیطان لښکروُ لاندی کړ قبل[2] دی

تا یاری له ما نه پرې کړه که پښیمان ئې — بیا را درومه هغه زړه یې هغه ځان یې
همیشه د ما دَ باغ زرغون طوطا وی — اوس خبر نه یم طوطا دَکوم بوستان یې
زاړه هم کله ځوانان وه وار ئې تیر شو — په زړو پوری خندا مکړه که ځوان یې
یو جهان دا د ظاهر بل د باطن دی — راته ووایه دَکوم یَوه جهان یې
که طامع په سریر پاس کښینی ګدای دی — که وَآز وَته دِ شا کړله سلطان یې
په بل ځای می پیرځو بنه یې دَ یار غمه — ته د ما د زړه د مات کودی[3] ریحان یې
غم الم به دِ وَنه رسیی وَ زړه ته — که دَ خپلی ژبی هرکله پاسبان یې
ته جوهر دَ لویی نه لرې خوشحاله
د کم شناختو په بازار هسی ارزان یې

---

۱. محشی ورته لیکلی دی چه مطلب له مشک او ګوهره تور وینښته او غاښونه دی.
۲. محشی حصار ورته کښلی دی.
۳. د خاورین لوښی ماتی ټوټې. .

تا چه دا ناسازی چاری دی را کړی
لا دِ خوارا سره نده بابا مړی

چه می هسی شان په خوارو سترګو ګورې
ما دِ دا ناسازی نه دِی چا ته سپړی

ته پدا حسن دَ ګل غُندِی پیدا یې
بوری[١] مور که ښاپیرۍ یې را وړې

راته وایې صبوری در څخه څه شوه
تا په تورو سترګو نده له ما وړې

بیا په کوم توکی دا هسی بی قولیی کړې
تا وَ ما ته سپینه خوله نده نومړې

دَ تقوا سپاهیان چه ستا په کوڅه تیر شی
دَ عمزې په تیغ ئې کښینوی پڅړی

دَ خوښۍ مفرح را عنایت کړه
تا دَ غم ګولۍ ډیری دِی را نغړی

ګوره کوم به دِ په بخت په طالع مومی
خلقې دِی په طلب در پسی سترِی

په پله پله در پسی څم دَ پرېښنو نه یې
ځایګهی ویشتلی درومی له بغری[٢]

چه مَیَن شوې درست دَ یار په رضا درومه
اوس که خپله رضا کړې خوشحاله پړې[٣]

تورو زلفو دِ په غوړو دِی خولې یښی
په څو تار په تار پریشانی سَرَه نښی[٤]

دا ځما دَ پریشانیه نه څه وائی
که ئی لا نوری اوږدې دی درته بلښی

ننداړچی چه ورته ګوری کټ کوټ کیږی
دَ مخ نخښی دِ بلا دِی ګوښی ګوښی

تر لبانو دِ خجل آبحیات دی
به باڅه په سترګو سهم و تیر کښی[٥]

چه مین شی قبلوی مکر دروهونه
په یاری می قبول کړی که بنګښی[٦]

زه خوشحال دِ دَ بدۍ نیکی ګواهی یم
دَ ښایست مخی دِ نشته په خوی وشی[٧]

ته چه دا دماغ لرې
څوک به څه فراغ لرې

توره شپه دِ دواړه زلفی
پکښی مخ څراغ لرې

دا د خال دَ ورځیو ندی
دا دَ زړونو داغ لرې

واړه باغ دَی په ګلونو
یو څه کښلی باغ لرې

که ساعت دی ساعت دا دی
چه په لاس اياغ لرې

چه طوطی دِ دَی په لاس کښ
څه نظر په زاغ لرې

بیا وکوم لوری ته ورک شو
دَ خوشحال سراغ لرې

تر مکې تر مدینې ولاړې حاجی
لا دَ نفس له خویه هیڅ نه یې ناجی

صفائی دَ زړه په کار ده نه دَ ږیری
څو په ږیره ګرزوې شانه عاجی

صوفی لافی دَ سلوک کا هم دا لافی
سرا سر ګنه دَ ده بی منهاجی

په ملا توره تیاره شوه چه حق پوش شو
که په لاس ئې فتاوِی وِی سراجی

علم څه دی په معنی کښ ګبینه دی
کاسه هم ور لَره بویه خراجی

---

١. بلی.
٢. ژور ځای.
٣. مخفف دی د پړېې یعنی ملامت هستی.
٤. تشی.
٥. تیر کی یې.
٦. بنګښ یې.
٧. وش یې.

دا تاراج لکه شیخان کاندی په مکر
افریدی ندی دا هسی تاراجي
دا ئې سحر دَ بابل د مځکی راوړ
چه درست اوښ په کُټ کښ ومانړه حاجی
نور به وساتم خپل رخت پخپل صندوق کښ
پدا ملک دَه دَ ښه رخت بی رواجی
نه جیحون دَی نه سیحون دی لا افزون دی
دَ خبرو دریابونه مواجی
که صاحب په لاری پلی نفر سپور ځي
خو هم بیا صاحب صاحب پاجی پاجی
له اوله تر آخره په جهان کښ
دَ سید غُندی څک نشته معراجی
زه خوشحال ختک په حب دَ اهل بتیو
خارجی او رافضی ک۷م اخراجی

تور وربل به ئې وَ چا وَته غوړیږی
په وصال به ئې دَ چا ټټر سړیږی
دَ شونډانو له بوسې به ئې بس نکړم
په خوږو نباتو کله څوک مړیږی
نور به کومه آرزو وی لَری په زړه کښ
چه ئې سترگی کښلی مخ وَته غړیږی
عاشقان تر تورُو خاورو لاندی نه مری
پدا سپین وینښته به څرنگه اوړیږی
بیا به توری بلا لا توری بلا کا
چه ئی تور رانجه وا سترگو ته اوړیزی
دَ ښو ناوک ئې نه دری تر زغرو
څوک به هسی ناوکیو ته بریږی
دَ فراق غمجن په مرگ تر ژوندون خوښ دی
چه په غم کښ په آه آه سَرَه سړیږی
دَ جهان عمارتونو ته نظر کړه:
ځنی نوی نوی شی ځنی نړیږی
ما وې نن دَ زمانې ژبه ورزه یم
یوه کس وته د ما ژبه اړیږی
د دې باغ گلونه لږ ندی خوشحاله
تازه تر تر تازه ترو نور غوړیږی

تازی سپی چه په نمږیٔ مومې ویړیا دی
سپین و سره باندی ښنده که په بهار دی
په کوټه باندې دا دواړه حبطه دی
چه د تش په غولی گرزی هم بلا دی
که ئې ته په منت مومې دا یې مخله
که دَ چا په باغ کښ بوټی د کیمیا دی
بخت چه کوږ شی یوه تن ندی راوړی
چه د خدای باندی پیرځو دِې د هر چا دی
دَ اسمان پیرې دایم نه وی یکسانی
که ئې څرخ دی نن پتا کانده په ما دی
یوه ورځ به ئې دا رنگ زیبائی نه وی
راشه گوره چه گل څه رنگه زیبا دی
دَ هر چا یاران دا هسی بې وفا دی
که خو یار دَ خوشحال هسی بې وفا دی

ته چه دا ښکلی چهره لَری نگاری
ځکه تا په عاشقانُو وَکړی چاری
چه دِ لاری دَ دیدن را باندی بند کړی
د ما اوښی په گریوان ځی لاری لاری
چه گهی گهی دِ وَوَینم له ورایه
دا لا هم بی بخته نه یم شکر باری
هَرَه ورځ تازه مانَی تازه جنگونه
تَل دِ ما ته بیری تورِی دِی تیاری
که دِ غاښ و شُونډِی گورم دُر مرجان دی
که د مخ وته نظر کړم مه رخساری
دریغه نور سحر په ملک پیدا شوی
چه دا ستا سحر ئی مات کړَی سحر کاری
خو په ما باندِی چه راشِی ځان نادان کا
گنه نشته نوری تا غُندِی هوښیاری
په کوځه ئی باد گذر نکا خوشحاله
ته له کومه سازوی ورته ریباری

ته چه سر تر دیوال هسک کړی سری گوری
د کس تاو نخښی دِ نشته تر دا نوری
که دِ زړه د غین په عشق نه وِی بایللیَ
په وداده په ویر څه هر لوری ته ښوری
پرده پوښی په ضرور وزی لمانځه ته
سترگی وازی په بازار گرزی سر توری
یا ئی نیت د کاسیریَ[1] یا د میږه وِی
هر کنُږه چه لاس سره کا سترگی توری
په هغی باندی گواهی دِ بدیَ وله
چه ئی گنبت په نورُو خونو خپل وَرپورِی
د میږه په بِدیره نه خاندِی نور څه کا
چه دِ بل سَرَه خبری کا خمسوری[2]
دَ خوشحال وَیل به بی مضمونه نه وِی
چیری نه چه ئی مزاقو سَرَه شموری

ته دِ تل اوسې پدا ښهر یاری کښ
که زه عمر تیروَم پدا خواری کښ
غم دَ یار دَ جفا هیڅ را سَرَه نشته
خدای دِ ما بې پته نکا په یاری کښ
هغه یار دِ خدای له هرَه رنځه ژغوری
زه که پروت یم همیشه په بیماری کښ
په زاری زاری به ما په ځان مَیَن کړ
که ئې مینه زیاتیدلای په زاری کښ
لکه باز دَ زړه په وینو آموخته شو
بل به نه وِی هسی ترُک په خونخواری کښ
دَ ریبار منت ئې ډیر را باندِی بار دی
چه می یار مونده دَ ده په ریباری کښ
خدای په ما باندی نادان کړ بخت می تور دی
که ویښته چوی په ډیره هوښیاری کښ
نا قرار دَ خوشحال زړه همیشه ښه دی
یو زمان دِ نه وِی بند په قراری کښ

جهان شرم نام و ننگ دی
که دا نه وِی جهان ړنگ دی
چه وفا ور څخه نشته
گل به څه کړی چه خو شرنگ دی
چه ئې عشق تر سَرَه کړی
نور څوک نشته خو پتنگ دی
د ښایست کمی ئې نشته
ولې یار می په زړه سنگ دی
تر ښکنځلو ئې ځاریږم
بیا ئې چا سَرَه دا جنگ دی
په ښاغلیو جهان آرت
په غوولیو باندِی تنگ دی
ښه چه راغللې په غیږ کښ
بیا می لیری دَ زړه زنگ دی
چه خوشحال باندی ناستې کا
دا پوزَې ندی اورنگ دی

چه پخپل عیب بینا شی
سړی هاله درست دانا شی
نادانی ئې پټه نده
چه له ځانه ئې ثنا شی
دَ بلا اندوه به نه کا
چه له خدای سَرَه اشنا شی
په دنیا به دین حاصل کا
چه خبر په لَن تنا شی
په جهان باور پیدا کا
چه رشتینی ئې وینا شی
چه غنی په قناعت شو
له هر چا ئې استغنا شی
ابدی ژوندُون به خپل کا
چه خوشحال غُندی فنا شی

---

۱. فاحشگی یا قحبه والیَ.
۲. آسان، آزاد، بی باک.

چه په خیال په زر زری جامو کښې درومی — که نظر په خوار وکړې ثواب به مُومی
پکښې څرنګه هوښیار مرغونه بند دی — ستا دَ ورځیو خال دانه دی زلفی لومی
ستا دَ شونډُو سره به ولی هسی نه وی — چه پرې هر کله دَ زړونو وینی شومی[1]
زه به تا غلطه نکړم په ټولیَ کښې — که هر څو دَ خلقو[2] جونه شِی هجومی
دَ مجنون مینه یواځی په لیلی دَه — تر نظر پوری ئې نوری دی معدومی
ناز نخرې ښیوې غمزې فتنې خیالُونه — پدا کار به وِی تا غُندِی څوک سلومی
دَ ښایست سَرَه هزار کارُونه نور دی — چه ئې ته لرې، نه نوری بروسی شومی
چه رضا ئې په جفا وی نور می ستایی — دَ دلبرُو خرخښې دِی را معلومی
و خوشحال ته چه دَ نورُو نوم آخلی
بې له تا[3] به مینه ماته شِی په کومی؟

چه توفیق ورکَوی رب العالمین دی — له آزاره په ستنه اوسه درست دین دی
په هر لور چه غورزوی سړی هوا ده — دَ هوا فرس وَ هر لوری ته زین دی
څوک چه خوښ نه وی له ځانه هیڅوک نشته — هر سړی خپسر دانا ګڼی یقین دی
په بهبود د دَ خپلی چاری هر څوک مټ کا — پخپل زړه کښې هر تنګ خرڅ بالا نشین دی
دَ د ستار دَ سیوری رنګ واړه یکرنګ دی — که دستار په سر یا سور یا تور و سپین دی
حبشی که په ځان نوم د کافور کښیږدی — سر تر پایه و هر چا وَته مبین دی
آزمیښت دَ دهرو ګوره خوشحاله
چه ملک دَ شیاطین سَرَه قرین دی

چه خدای په بت مین کړم که دا عیب دَی هم وِی دی — سجود که دوڅن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
عالم وائی عاشق شوې زه سوګند خورمه چه کله — درست خلق دروغجن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
که نور خلق خپل زیست کا زه سر تور مسله لنګه — په ملک ګرزم دیدن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
کافر یم که ئې وباسم هغه ساعت له ژبی — ستا نوم چه زکندن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
که ستا کوڅه جنت سَره څوک سَمَه راته کښیږدی — کوڅه به دِ وطن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
تحسین لره بل نه لرم چه هونبره ډیره مدحَ — د خپل شعر سخن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
چه ځوان وم دا یم زوړ شوم په رشتیا رشتیا خبره — عالم د ځان دښمن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
که نور په صهبا مست دِی زه خوشحال په خوابات کښې[4]
مستی ئې په دودن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی

چه دا هسی بې نیازی کوې دا ښه کړی — زه به نور یاران پیدا کړم ته به څه کړی
دَ بل څراغ غُندی په شپه دَ هجران راشه — چه په راغله می روښان د واړه لیمه کړی
خو له ما نه نوره مکړه دَ زړه مینه — نور می کل واړه منلی دِی چه څه کړی
دما زړه ورځنی صبر وُ چه ګنګ دی — نن ځما طوطا یو څو خبری وکړی
په ژوندون له ما نه مه ځه دَ یار غمه! — ته به سم د ما له ساهی سَرَه تله کړی

---

۱. د زړه وینی پشومی.

۲. د خلقو خونه.

۳. بې له تا ئې مینه.

٤. په نورو نسخو کښې دا بیت داسی دَی ”که نور په صافو مست وِی زه خوشحال په خرابات کښې ـ مست په درد دَدَن کړم که دا عیب دَی هم وِی دِ“ محشی تر دَن لاندی خم ترجمه کښلې ده.

گوره بیا دِ ځه په زړه کوم می گناه دی — چه لیدو ولَره دِ درشم ځان اُوده کړی
دَ غمزې توره دِ ماته شه په ما کښې — غم می دا دَی پس له ما به نور پر مړه کړی
وایې ستا په عیادت دما رضا ده — مگر ومرم هاله سر د ما په وره کړی
چه تر خولې د بیلتانه دَ ویَل و باسی
د خوشحال خټک روزگار په اور اوبه کړی

چه ژوندی وی غم دِ نکاندی د لوړی — شنه طوطی لَرَه شکری نه دِی لړی
په شکروُ په نباتو ئې[١] سود نشِی — چه په چا[٢]شوې ستا دَ خولې خبری زوړی
په لحظه لحظه دِ وینم قهر قهر — په ځایی خصلت دا هسی خوړې[٣]خوړی
ستا په لبوُ[٤] به کباب شم په دا خوښ یم — که هر څو می دَ اوړو غُندی آغړی
دا چه اوس درته حاضر دی ښه ئې گوره — په هجران به ئې آخر لاسُونه مړی
عقل و هوښ ئې و سړی وته پیدا کړ — دا چیچل داړل دَ پړانگ دی یا دَ یړی
دا بیدرد که په ظاهر سړی لیده شِی
وَ خوشحال ته مچ میړی دی ماشی سپړی

چه مزری خپلی منگلی نه کا کښلی — هونبره نه وِی ځربی غوښی ورته تلی
مرجونړا[٥] دَ دُر مرجان هاله اُلجه کا — چه قبول کاندِی دَ بحر خونی چلی
عاشقان چه تر سر تیر شِی هاله کُښل کا — دَ دلبرُو پستې خولې لکه بخملی
باز چه والوزی له ځالی هاله گوری — دَ کبکانُو ښایسته سترگی کجلی
چه دَ اور بځری باد سَره رفیق شِی — بیا هاله کا په ملکونو لمبې بلی
چه سیلاب دَ غره دَ سَرَه نه روان شِی — بیا هاله بیایِی په مخ ډیری خځلی[٦]
په تحصیل پسی ئې ځکه[٧] کوښښ بویه — که قسمت به دَ چا زیات نشی په ځلی
خبر هنر له لاسه مه پریږده خوشحاله
خوره خوره وه وه واړه غصې خورولی[٨]

چه و باز ئې ورکوَلې تیریې نوکی — تر ټټو به ئې یستې دَ زرکی څوکی
دَ باښې نظر دَ چتی[٩] په لکیَ — د شهباز نظر د میور[١٠] په څوټکی
دَ کارگه توره مشُوکه دَ گندگی دَه — قند لایق دَی دَ طوطی دَ سرې مشوکی
د گلرنگو ناز په هر کله دَ وړو دَی — بیهوده بې ځایه ناز کا رنگ املوکی
یا به سر دَ خپل ورمیږ په وینو رنگ کړم — یا به کُښل کړم دغه ستا شونډی ملوکی

---

١. می سود نشی.
٢. چه په ما شوې.
٣. لمړی خوړ په معنا دَ شیرین او دوهم په معنی د رنج او مرض دی.
٤. دا بیت حل طلب دی، په یوه نسخه کښې داسی دی: ستا په لب به لبالب شم په دا خوښ یم ـ که هر څو می د ایرو غندی آغړ.
٥. یعنی غواص.
٦. یعنی خس او خاشاک.
٧. ځله.
٨. دا مصراع حل طلبه ده، په نسخو کښې ئې املا مختلفه ده مثلاً (خوره خوره دواړه غصې خورولی یا خوره خوره وه وهه واړه غصې خورولی.
٩. د شتی په.
١٠. یعنی طاوس.

آفرین دی په دا تورُو شهلا ستړگو | چه ئی کښلی دَ کشمیر کړلې مملوکی
لا به کله هغه گل په چمن راشِی | دَ نرگس گلُونه گوری ستړگی بوکی
دَ هجران له غمه هیڅ سړَی خلاص ندی | څوک په ورو ورو ژړا ژاړِی څوک په کوکی
چه توبه دَ مُلو کا، په وخت دَ گُلو | پرې ښاییِ که دَ هغو په ږیره توکی
یا د ښو زلمیُو ږغ دَی په میدان کښې | یا دَ ښو دلبرُو ځِی په جهان کوکی
دَ زاړه خوشحال ځوانی په بوسه نکا
پښتنې جونه بخیلی بد سلوکی

چه ما کړی په جهان کښې رڼا ستړگی[۱] | بې له تا می خوږې نشوې په چا ستړگی
که ستا[۲] له مخه وگورم بل مخ ته | په قطع دِ ړندې شی ځما ستړگی
ښکاری چه غرڅه وُلی ورته گوری | ته یو سر بل سر مکړه له ما ستړگی
هر گور[۳] می له هیبته وار خطا شې | چه[۴] واړوې دَ ما ته شهلا ستړگی
خوشحال غریب په در درته وَلاړ دی
ته هم کله و ما ته کړه وا ستړگی

چه صحبت د ملوکامو سَره کاندی | بویه دا چه ویل نه کا لاندِ باندی
په رشتیا وَیل دِ هسی باوری شِی | چه پیدا کا خپل عزت د ده دَ وړاندی
که ئې دواړه پښې تڼاکی په خدمت شِی | د خدمت منت د نه کا[۵] په ده باندی
حاسدان به ئې زوال د دولت غواړِی | همیشه دِ لوگوی[۶] و ځان ته سپاندی
د عضب په وخت دِ لیری ځنی گرزی | د خوښی په وخت دِ عیش ور سَره کاندی
چه نادان ته نصیحت وایې خوشحاله
دا دِ واړه نادانی دِه په ځان خاندی

چه خون په غاړه کیږی له دې کاره څه خو غم دی | یاران ځما په گور کښې زه په کور کښې یم ستم دی
چه هونبره ښه مخونه پدا خاورو کښې په گور دی | چه د یو لَره درومم گور و ما وته ارم دی
پیری راغله زبون شوم که څه نور څه علالت شو | چه زه کړم هغه نشِی هغه ملک هغه عالم دی
که ښه وایم و چا ته هم ئې بد نیسِی په زړه کښې | یا بخت دَی دَ مغلو یا ځما څه عقل کم دی
نه بخت دی دَ مغلو نه زه هیڅ په عقل کم یم | دا کل واړه پیری ده چه می کار برهم درهم دی
مغلو ته چه گورم هغه هسی مغل نشته | د تورو وار ئې تیر شو اوس ورپاتو یو قلم دی
پښتون په زرو نیسی په فریب په ټپاڼلونو | په ما ئې اثر نشي لا په ما دَ خدای کرم دی
نه مچ یم نه کارگه یم چه په کړو مړو گرزم | یا باز یم یا شاهین یم پخپل ښکار می زړه خرم دی
که ما غُندي نور هم وَی پدا کار به ډیر خوشحال یم | چه ما غُندی څوک نشته ځکه پروت را باندِی غم دی

۱. ستړگه مفرد او جمع ئې په اوسنی املا ستړگی په معروفه یا راځی.
۲. که زه ستا.
۳. هر گوره له هیبته.
۴. چه ته واړوې.
۵. وَ نکا.
۶. یعنی دُودَوِی.

ایمل خان دریاخان دواړه په ښه رنگ تیر شول په ننگ کښې
دَ دواړُو په فراق کي ځما تل آه و ماتم دی

چه تا گورم حیران شم چه ته څه رنگه بشر یې
زووَلی یې له حوری که سړی پری پیکر یې
د ماء وطین له میانه څوک دا هسی پیدا ندی
پدا حسن جمال تر میاشت و نمره لا بهتر یې
چه شونډو ته دِ گورم تر یاقوتو لا تیرَی کا
چه زلفوو ته دِ گورم په عنبرُ معنبر یې
که هر څو دَ لاَله گلُونه ښه دِی په چمن کښې
په دواړو اننگیو داغ دَ واړو دَ ځگر یې
که خوار دِی هغه خوار دِی چه محرمو دِ له دیدار دی
که سخ دَی د هغو دَی چه ئې ته نورالبصر یې
که آه نالش می وَکړ مسلمان نه یم کافر یم
را واخله تیره توره که مشتاق دَ ما دَ سر یې
په حسن په ښایست کښې دِ څوک سیال په جهان نشته
که دا عیب دِ نه وَی چه په زړه لکه حجر یې
زه ستا له ډیره غمه همیشه په آه واوه یم
په څو په آسایش بې غمه پروت پخپل بستر یې
خوشحال وته دِ ووې چه بې ما به په څو پایې
په څو به ژوندَی پایم ته می خود په حال خبر یې

چه دَ پلار په نصیحت نکا ږغری
دَ هغه زویه دانه شه په مری
دَ پرُون ورځی به نن حلاوت نه وی
که ئې گورې ورځ په ورځ ده کهتری
لکه موږ دَ بابا زویه وُو په نغته
اوس په دا دور له چا طمعه لَری
که له پلاره زویی مومی په رای درومی
گڼه نکا زیست روزگار دَلپری
نور ئې واړه سرښتې برهم درهم شوې
خو په ځای دَه سرښته د نوکرۍ
دا هم هیڅ حق دَ نمک ته نظر نکا
په نایافت کښې بهانه غواړی نړۍ
اوس په سپینه ږیره زر غواړه خوشحاله
که په زړه لرې دعوې دَ سر دری

چه په سب دَ ابوبکر د عمر دی
که په خوله کلمه لولی هم کافر دی
دَ هغو په مرگ ثواب گټلَی پویه
چه بدگوی دَ ذی النورین دَ حیدر دی
رافضی خارجی دواړه باور وکړه
تر سگانو تر کوسانو[1] لا بتر دی
تر مهدی پوری یو لس دِی یا دولس
چه همه زویه نمسی دَ پیغمبر دی
همه واړه امامان وه دَ خپل دور
همه واړه دَ دنیا دَ دین سرور دی
له اوله تر آخره که کروهیږی
دَ بی بی اولاد می واړه نور بصر دی[2]
چه دوستی ئې دَ سید نه وِی په زړه کښې
دَ هغو سړیو تل خاوری په سر دی
تر هلال او تر بلال (رض) ئې صدقه شم
لا رانجه می دَ پله خاوری دَ بوذر (رض) دی
په سرو زرو کښې کمی دَ قدر نشته
صحابی دَ پیغمبر واړه سره زر دی
زه خوشحال ختک هغه سنی مذهب یم
چه یاران را باندِی واړه برابر دِی

چه می ولیدی دا ستا سترگی خونخواری
چه تر اوسه لا ژوندَی یَم شکر باری
په یاریَ به دِ هیښ وِی چه غلط شِی
چه څلور پیسی لَری دَ هغه یاری
ما یَوه دَ زړه په غوره دَه نیولی
که هر څو په جهان ډیری شِی نگاری

---

۱. دې کلمې ته محشي د خربشوی ترجمه لیکلې ده.
۲. د بتول اولاد دی واړه تور بصر دی.

وی[1] ئی څو لری ګلِی څما په زړه کښ
تر حساب و تر کتاب تیری بیشماری
دَ میړی چه وزر نه وِی هونبره ښه وی
قباحت دَی تجاوز له خپلی چاری
اوس به ولی په غلا غلا دَ مینی کار کړم
چه په حال می خلقی شوی خبرداری
په خاطر به دِ قراره قراری وِی
که دا خپلی سترګی ونیسی قراری
بی اثره به دا اوښی پاته نشِی
چه مِی ورځ او شپه په مخ څِی لاری لاری
نه یواځِی دَ لاله په زړه کښ داغ دی
په دا باغ کښ سینی ډیری دِی داغداری
په خوشحال ئی عندلیب غُندِی اور بل کړ
چه پلَو له مخه واخیست ګل رخساری

چه یَو ګړَی په جمعَ زړه ښه مخ وته وګورِی
که درسته دنیا ستا شِی هم څه نده دا تر پوری
دا خوی څما قدیم دَی چه[2] ما اوس ندَی راوړی
چه بی له زیبا مخه راته سخ وی چاری نوری
دَ خلقو تهمت یَو سردَ هجران غمونه بَل سر
هم ته می به له یسی رنګه سختی بلا ژغوری
دا اور چه په ما بَل دَی دَ خپل یار له جدائیٔ
نه ګرم نه ملامت یَم که تل وینی ژاړم توری
آشنا ته وایه نشِی نا آشنا به څه خبریږی
دا راز چه له ما نه دَی اوریدلی خپلی سیوری[3]
ناوک ئی د مژګانو دَ ابرو په کمان جوړ کړ
ما نه زده چه د چا تر زړه به ووزی پورِ ووری
ښه باز دِ دَ خوشحال خټک خاطر په لاسو کښیووت
په قدر ئی خبر شه چیری نه په لَړ ئی پلوری

چه دا هسی ورَځی غوټه کړی خبری
بد خواهان به زړه را یخ کا شیوه ګری
یا څما تر فهم ښه شوی، عاشق ړُوند دَی
یا څوک نشته په ښایست تر تا نادری
ستا تر شونډُو تر غاښونو به ئی ځار کړم
که یاقوت دِی که سره لال که مرغلری
دا څه جام دَ میو نه دَی چه ئی ته څښی
دا می وینی دَ عاشق دِی چه ئی نغری
هغه کار لکه دوه تورُو سترګو وکا
هسی کار نشِی په توره په لښکری[4]
دوه قدمه بیلتون هم له یاره مرګ دَی
څوک په څو[5] پایی ژوندَی له یاره لری
دَ ښو ناوک ئی ښوَی درومی تر زړونو
دَ ترکانو غَشی ښوَی درومی تر زغری
دواړه شونډِی د خوشحال په خوله کړه
و طوطیانُو ور کَوِی خلق شکری

چه په سپینه ږیره کا ځوانی نکاری
پخپل ځان باندِی به وکا ځنی چاری
که په خوله دَ زاړه یار تر سر جاریږی
په زړه ندی ځوانی هیڅ دَ زاړه یاری
نیک و بد پدا جهان کښ پیدا کیږی
نیک و بدی دَ زاړه نه دِی ویزاری
خوښه ځوان د ځوانی ښځی په غرض دی
که بادشاه وِی دَ زاړه نه وِی آزاری
په کم ذات په اصیل هیڅ ندِی راغلی
ښځی واړه دَ ښه کار دِی طلبګاری
زوړ دِ ځوانی ښځی نکا که ئی کاندی
فکر بویه چه له ښه ځایه دِی باری
له ښه ځایه له ښه کوره ستر پوښی
په حیا په شرم ننګ وِی خبداری

---

۱. وایی څو لری.
۲. څه.
۳. مور.
٤. په تورو په لښکرِ.
٥. به څو.

چه په پلار نیکه دَ ننگ و ناموس نه وِی هغه ښځی قباحت ته دِی تیاری
اوس پخپلو زړو خوښ اوسه خوشحاله
دا د دَور ځوانی مکړه ناپکاری

چه نظر دی په اغیار هورې دلې وی ځما اوښی په بارخو ولې ولې وی
ته چه هسی ښایسته یې گرم خو نه یم که می تل در پسی هسی وا ویلې وی
چیری نه چه څه دِ ورسی خاطر ته که له چا سَرَه می تشی تسلې وی
یو ځل بیا سر توره مسته را ښکاره شه چه گیسو دِ په سپین مخ شملې شملې وی
ته به وایې دَگلاب په گل شبنم دی چه بارخو دِ د نماستې په وخت خولې وی
دَ رقیب له ویری بل لوری ته سترگی او دَ زړه می ستا وَ مخ وته حملې وی
په عاشق باندِی دَ پلار نصیحت اور دی اوس به چیری د دې نور خلق په خولې وی
چه له سترگو می[1] غړیږی غنم رنگه جدائی ئی لکه قحط دَ غلې وی
د ناپوهی خوبا ټول مهر په یار شی دَ هوښیاری په سر څو تیری ماملې وی
زه خوشحال به دِ وانوړم له لیدنه
په دربار دِ که هر څو پروتی کلې وی

چه دانا نه کړې گردش دَ زمانې نور به زده نه کړې دانش د زمانې
زر پیرې لَری دَ سترگو په ځنبل کښ خبر دار شه په روش د زمانې
په یوه زمان دیِ شاه بیا دِ گدای کا څه باور په نوازش دَ زمانې
په خزان کښ دَ بوستان په ونو راشه څه وُ څه شو بیا پوشش د زمانې
کله مځکه سپیره ډاگ کله گلؤنه څه امید په آرایش د زمانې
د سفله غُندی ئې ور کړل را نیولی دی غره مشه په بخشش د زمانې
د حلوا سَرَه ئې زهر هلاهل دی که لذت لَری خورش د زمانې
پت امید دِ پلار دَ زویه سَرَه پریکا څوک دی نه غواړی سازش دَ زمانې
شاه جهان بادشاه دَ چا په بند بندی دی راشه گوره آزمالش د زمانې
حقیقت ئې سر تر پایه را معلوم شو راته مکړه ستایش د زمانې
زر علته زر فساده زر عیبونه پیدا کیږی په کاوش د زمانی
چه ئې شا کړه دَ دنیا وَ اسایش ته هم هغه کا آسایش د زمانی
چه دا هسی ئې کردې دَ زړه پیاد وِی
لا خوشحال لری خواهش د زمانې

چه می اوښی هسی آل[2] شوې دواړه سترگی می سره لال شوې
چه په نور څه پسِی ندِی واړه ستا دَ مخ په خیال شوې
لیونَی شوم خوب می نشِی راته ته پری مثال شوې
نور می محو شول له دله چه می ته په زړه نهال شوې
دَ زړه داغ دِ مبارک شه چه مَیَن دَ شاه په خال شوې
خلق خوښ گرزِی هوس کا د ما زړه ولی بد حال شوې
مگر نول دَ بیلتانه دَی په ناله کښ لکه نال شوې

---

۱. ئې.
۲. محشی ورته کښلی دی یعنی سرې.

نور څوک هم شته دَی اې غمه
که یواځې دَ خوشحال شوې

چه می زړه پسې میښ میښ شی
صبر و هوښ پسې لیښ لیښ شی
د هغو شونډو شربت به
یا نصیب چه کله چیښ شی
په پرهار می ظلم کیږی
چه توبری ځنی وکیښ شی
په خزان کښ نوری ونی
توان لری چه سبر سریښ شی
زه ئې ناسته په پالنگ یم
که خوشحال له خوبه ویښ شی

چه یَوه می دَه نیولې
په رشتیه می ده نیولې
لکه یو یو مرد ئې نیسی
هم هغه می ده نیولې
څوک دِ هیڅ ملامت نکا
عجب ښه می ده نیولې
اوس به نه درومی له ما نه
چه له زړه می ده نیولې
په هیڅ رنگ به پریښوه نشی
چه تر پښه می ده نیولې
گُندی وِی را باندِی راشِی
سر پره می ده نیولې
که ئې نه وینم په سترگو
ښایسته می ده نیولې
گُندی سَمَه شِی عالمه
که کږه می ده نیولې
د خوږو هیله خوشحال کړم
چه ترخه می ده نیولې

چه ئې هسی لایعقل ولاړم په شومی
دا پیاله دَ چا دَ لاسه دَه څه نومی
خدایه څه دِ یو باد وَړَی زړگی راکړ
چه همیش دَ عشق دَ باد په مخ کښ درومی
پدا هم لا رقیبان کا په ما رخه
چه می زړه دَ یار په یادوُ راحت مومی
ما لا حرف نه وُ له یاره بدل کړی
دَ سحر خروس دی وویشت شی په کومی
بیلتانه دَ ما په قصد چاړه تیره کړه
د قصاب دلسوزی نشی په ورغومی
واړه دوک می دَ اشنا دَ بیلتانه دی
په دروغه سر تړم بهانه د دومی[1]
چه ئې بې له ده بل خیال نشته په زړه کښ
دَ خوشحال دلبره کومه ده څه نومی؟

چه دَ عشق په گرانه لار کښ ډیر خطر دی
هر قدم چه پکښې اخلم ډار دَ سر دی
که سینه مي سَرَه چاک کړې و به وینې
چه می ستا له غمه وینی درست ځگر دی
ستا دَ مهر باران نه اوری چه شین شی
ما په زړه کرلَی ستا دَ مینی کَر دی
ستا په راز به ژبه هم نکړم خبره
تَل تر ژبی رسیدلَی راز سمر دی
زه له عشقه خبر نه یم چه عشق څه دی
هونبره اَروم چه له حسنه ئې اثر دی
چه ئې عشق تر سره کړی هغه کم دی
پدا کار کښې لاف وهلی یوه هر دی
صبر مه غواړه له ما د عشق په کار کښ
جو دانه صبر پر ما باندِي لوی غر دی
عاشقی لا زه ته نه وو چه پیدا وه
نه چه ما وتا گڼه کړی دا هنر دی
خو ځما طالع ښه ندی یار جفا کا
گڼه کوم یو په وفا تر ما بهتر دی

---

۱. یعنی زکام او یخ وهل.

د عشق غم له خلقه پټ لَره خوشحاله
څه ئې پټ کړم چه جهان ځنې خبر دی

چه پیدا شوه جدائی
کشکه نه وَی اشنائی
دَ بلبلی بخره نول ده
د گل بخره زیبائی
تا چه شان د لیلې واخیست
که مجنون شم را ښائی
د لیلې دَپاره سر شو
خوار مجنون په گدائی
چه عاشق شو قبلوی دې
پیغورُونه رسوائی
ستا په در دوهان[1] وهلی
درته ناست یم دوائی
که پل بل لوری ته واخلم
ته می بوله هو ځائی
چه به زه بې تا نه پایم
بی چیجی لوپټ پائی
چه ئې ولیده په سترگو
خوشحال ځکه تا ستائی

چه ئې دری څیزه حاصل وی
دَ هغه خوښی به تل وی
اول خپل صورت ښاغلی
بیا ئې ښه صورت واصل وی
غه دریم وایم چه کوم دی
دَ دنیا دولت ئې خپل وی
چه پدا کښ ئې یو نه وی
پریشانی به ئې په دل وی
چه ئې یو وِی پدا درې کښ
غم به تل باندی نازل وی
هر چه درې واړه ئې نشته
که چا مړ کړ هم دگل وی
دَ خوشحال ویل معقول دِی
پری به خوښ شی چه عاقل وی

چه بندی د یار دَ یار د زلفو په کمند دی
بهانه ئی د خلاصَیِ دغه بند دی
سر می یار وَته پیښکی کړ لا شرمیږم
دَ نادارو عذر پټ ندی څرگند دی
نه شکری دی نه قند دی نه نبات دی
دَ شهیِ د شونډو لا گوښی بل خوند دی
څه صفت دَ هسی حسن په غزل کړم
چه په نونس بابه کل شکل پسند دی
څه به غم د مال و ملک د دین و دل کړم
چه لا ستا له غمه روغ گرزم انند دی
یَوه زړه لَره یوه اشنائی بس ده
نور به ډیری یاریِ نه کَوم سوگند دی
پخپل زړه می به دا هسی شندی بکړې
کله هم دَ عاشقِیِ کار پسند دی
د خوشحال خټک دِ ستا په سر سوگند وی
که ئې بې تا په نور څه زړه خورسند دی

چوهړې دَ خپلی خونی په بوی خوښ وی
ولی بوی ئې په چمیار باندِی آتش وی
نور وگړی دَ چمیار له خونی تښتی
په چمیار دَ خپلی خونی بوی دلکش وی
هسی رنگه دَ هر چاری تفاوت دی
یو تر بل پوری مطعون او مشوش وی
دَ دهقان فهم په پاله[2] یا په یوم دی
دَ سپاهی نظر په توره په تیرکش وی

---

۱. دونهِ.
۲. یعنی دَ یوی تیش.

چه دلبره دلربا ده هغه ته یې — چه خود رایه خود ستا ده هغه ته یې
چه دَ کبر دَ فتنو دَ خرخښو ئې — په همه عالم غوغا ده هغه ته یې
چه مشتاق د دَ خندا دَی هغه زه یم — چه دِ تل وَ ما ته شا ده هغه ته یې
په جهان که ښایسته وه بې حسابه — چه په واړو دِ خندا ده هغه ته یې
دَ پسرلی گلُونته څه دِی چه ئې ستایم — تر گلونو چه زِیبا ده هغه ته یې
ستا په مخ می په څراغ نشته وتَنه — چه دَ توری شپې روڼا ده هغه ته یې
خپل عاشق سَره وعده نکړې تر سَره — چه په عهد بې وفا دَه هغه ته یې
که هر څو دِی دَ خوشحال معشوقې ډېری
چه ور تیره تر هر چا ده هغه ته یې

چه ایرو غُندِی ئې پروت په دربار نه وی — دَ هغو به وَ اسمان وَته لار نه وی
عندلیب چه په گل رایشی نارې کا — وائی دا چه یَوه ورځ به گلزار نه وِی
دَ زړه چاک می به په هیڅ سَره ور نشی — څو گنډلی ستا دَ زلفو په تار نه وِی
ستا د زلفو نوم به نور په خوله وانخلم — دَ هوښیار پاړو تور مار سَرَه کار نه وی
تر هندوی مه شه کم دَ یار په پت کښې — چه ئې هیڅ له بله اوره نه ډار نه وِی
په ما هر زمان اختر دَی چه یار وینم — بی اختره به هاله شم چه یار نه وِی
په کوم ځای می به مرهم کښیږدې طبیبه! — چه دَ یار دَ غشی نخښه پرهار نه وِی
په هغه دَ عاشقِی نوم حرام دَی — چه په یار پسی ئې درست صورت خوار نه وِی
هیڅ ماڼه له یاره مه کوَه خوشحاله
دَ دنیا ساعت به تل په قرار نه وِی

چه په زلفو عنبر ساده هغه ته یې — چه په شوندُو شکر خاده هغه ته یې
چه نازک ئې دی اندام دَ گل تر پاڼې — په قد ښه تر عرعر لا ده هغه ته یې
که هر څو شِی په جهان محبوبی ډېری — چه خوشرنگه تر هر چا ده هغه ته یې
له عذابه له وبا له دِ ترس نشِی — چه پدا دور ترسا ده هغه ته یې
چه اثر می دَ ژړا ورباندِی نشی — چه پدا زړه حجر آساده هغه ته یې
چه تمامه شپه دِ خوب په ما حرام کړ — چه دَ ستر سحر بلا ده هغه ته یې
چه له مینی ستا په سر لوړی خوشحال دی
چه دَ ده دَ سر قضا ده هغه ته یې

چه ئې عمر دَ ښارویو سَرَه تیر وی — زیست روزگار دَ هغو هم په هغه څیر وی
چه شیطان غُندی رانده شی څوک ئې څه کا — که هر څو ور څخه علم هنر ډیر وی
ځوانان واړه برابر ندی په وزن — ځنی من، ځنی نیم من ځنی نیم سیر وی
که په زړه باندِی پراته دی زر غمونه — چه می یار په نظر کښیوزِی واړه هیر وی
دَ شکرو تر حلوا به ئې لا ښه خورم — که دَ یار له لاسه زهر یا گَنډهیر و
دَ ښه مخ په ننداره به لکه روغ ځم — که په تن می پرهارُونه دَ شمشیر وی
هر عاشق دِ عاشقی ته هوس نکا — دَ عشق لاف دِ هغه ځوان کاندِی چه شیر وی
دریغه بیا را سَرَه ژر غاړه غړی شوی — چه فلیل په زلفو پوری دَ اجمیر وی
دَ خوشحال خټک خو کښلی مخ په کار دی
که د سوات که دَ پکلی که دَ بنیر وی

چه په زړه ئې ستا دَ غم غشي سيده شي   قراري به ئې له دله رميده شي
هميشه به ئې سريښی په زنگون وی   په فکرت به ستا دَ زلفو خميده شي
توری سترگې توری ورځې سَرَه زيب کا   بيا په تيره چه و سمه پر کييده شي
په ټټو باندِی ئې خط دَ ويښتو ندی   دا ئې سيوری دَ څڼې ده چه ليده شي
ستا خوبی ځما په پوهه ډير تيری کا   دَ يوسف خوبی که هر څو اورېده شي
په ښو باندِی مِی ښښې په احتياط ږده   چيری نه چه مِی بانه پرې خليده شي
ځان و زړه مِی هغه لور وَته پرواز کا   هغه ځای چه ښه دلبره شنيده شي
زه پدا سبب په دوو سترگو مَيَن يم   چه چهره دَ ښو يارانو پرې ليده شي
له قسمته زياتی مه غواړه ناپوهه!   و هر چا ته خپله بخره رسيده شي
لاس په لاس ئې گرزوی هنر آموزی   چه ښکاره دَ هنرمندی کښيده شي
په ژړا مِی به و نه غلوې خوشحاله
که دِ سرې وينې روانی تر ديده شي

چه ښيری وَ ما ته وکړې ژونده وې مِی   چه مِی ياد کړې په ښکنځلو نهاله وې مِی
دا چه وايې راته ځير گوره چه مو‌ړ شې   که تمام عمر دِ گورم مړه وې مِی
غمازانو اَغزی توی دَ غمازۍ کړل   چه دَ دوی په وينا غوږ کړې پرې څکوې مِی
ما خپل زړه وَته وَيل چه اې بد خويه   څه په هر صورت مَين شې شوره وې مِی
وئې عمر مِی پدا بد خوئی تير شو   څه دا اوس راته ويل کړې اړه وې مِی
که مِی سر په عشق کښ دروِمی هم دِ لاړ شی   خپل وژلی راته شمارې ويره وې مِی'
که دَ زهرو پياله راکړې هم نه وايم   خدای دی خير وَ تا درکا ژونده وې مِی
چه گهی په مخه رايشې کنکس[١] خورې   يو تر شا نظر وَ نکړې ځوره وې مِی
کشکه زه دربارندِی نه وَی مَين شوی   تا نادانی مينه نه زده پخه وې مِی
ما خوشحال څخه په ذات دورنگی نشته
دَ زړه حال مِی در معلوم دَی ويه وې مِی

چه درومې په انگڼ کښ درست انگڼ سَرَه يو گل شي   د مښکو بوی را پاځی چه دِ تار په تار کاکل شي
چه سترگی کړې ورپورته په نرگس شی بلا سازه   چه زلفی کړې نمودی حبطه واړه سنبل شي
دَ ملا دَ ويښته فرق به دِ هيڅ يَو سَرَه و نکا   که واړه دانايان مِی په دا فکر تأمل شي
عالم وايی و ما ته له ښه مخه صبر وکړه   حيران يم له ښه مخه په څو صبر و تحمل شي
دَ خوشحال خاطر ئې هسی ځنی يووړ تورو سترگو
کله صيد دَ شاهينو تر مښکو تر منگل شي

چا به راکړه په پالنگ دا هسی کښلې   که مِی نه وَی په ازل په قسمت کښلې
شيخ دَ خورو صفت کا زه دَ دلبرَو   دا ځما هغه دَ ده دعوا پريښلې
عاشقان ئې صد هزار دِی په هر لوری   سر گښته حيران پريشان گونه ځيښلې
په دربار ئی سناسی شه ورته کښينه   تار په تار دَ سر ويښته ايرې موښلې
که هر څو دَ خلقو جونه ښايسته دی   ما يَوه ده غوره چوڼ پکښی وکښلې
لا به کله ننداره دَ هغه مخ کړم   چه مِی کړه دَ خاطر ده پسی لښلې

۱. دا کلمه عيناً وليکله سوه، راحت زاخيلي گنگوسی په معنی د پټه خوله والي او خاموشۍ او سرگوشي را وړی دی.

دَ هغې پیالې مستی لَرم په سر کښې
چه پرون می دَ ساقی له لاسه څښلې
نه د مښکو پټېدنه نه دَ عشق شته
په اذل ئې نه دِی دا پردی پوښلې
چه می تل دَ مخ ثنا وایی خوشحاله!
په صله می سپینه خوله درته بخښلې

چه گلگونه معشوقه لَرِی په کور کښې
دَ صحرا سیل دِ وسیځی په اور کښې
په هجران کې می ژړا هغه خندا شوه
چه می یار سَرَه خندا وه په بیور کښې
لکه لوند خرځوړی تا وکړې نم ئې نه وی
بیلتانه هسی پخوړ[1] کړم پخپل زور کښې
دَ عشق ښور دی دَ عاشق له دله نه ځِی
په جهان ئې فیروزی دَه پدا ښور کښې
په هر ځای چه دَ رندانو مجالس وی
تر قیامته به یادیَږم په څلور کښې
شور و شر به دَ رانجا[2] په جهان نه وُ
که د هیر صورت پیدا نه وَی په شور کښې
که خبر به دَ دُرخانی د مخ نه وی
آدم خان به ځنی څه غوښتل په کور کښې
پېښتې جونه دِ الفی باد ته نیسی
چه شمال ئې بوی راوړی په رنتهبور کښې
دَ خوشحال دَ زړه می ښه ننداره وکړه
سمندر غُندی بازی کا په بل اور کښې

چه له ورایه را څرگنده مسته شاشی
دَ جمال ئې په څو رنگه تماشا شی
چه پلَو په مخ کښې وَنیسی ماښام کا
چه پلَو له مخه لیری کا سبا شی
دَ جمال خوبی ئې زیاته دَه تر نمره
چه دیدن وته ئې غټ گورې په چا شی
تر یانه پوری ئې گوڼه سی کوتره
تر وَیل پوری ئې گنگ گویا طوطا شی
حبشی زلفی ئې پاس په سینه زانگی
یمانی بارخو ئې گل غُندِی نما شی
مرگ می سل ځله قبول بیلتون دِ نه وِی
دَ دې هسی یار بیلتون تر مرگ بلا شی
په مانِی ئې مرده شو یو کرَه عید وی
په خندا ئې جوهری لرَه ژړا شی
توری خاوری دَ رقیب په سر کا توئی
چه گله له منځه وباسِی پخولا شی
چه په لیدو ئې نه ومړې خوشحاله
ځکه هسِی دَ جهان بلا په تا شی

چه محبت په ځان قبول کا نور راحت شی
چه عارف دَ مصیبت شی عافیت شی
که فلک ئې دَ مزری په خوله کښې ورکا
خدای دِ نکا چه عارف پکښې غارت شی
لکه بادکله ئې مخ کله ئې شا دَه
بیهوده غرور دَ هر چا په دولت شی
یو لاله په غوړیده بل رژیده کا
شگفتن دَ باغ دگلو په نوبت شِی
دَ یوه مانِی شی سر دَ بل نړیږِی
په جهان کښې نوی نوی عمارت شی
وا ویلا ژړا ناره ساړه آهونه
خو هم دا په ورځ و شپه په هر ساعت شی
دا همه چاری دَ ده دِی چه را کیږی
یَوه خدایه کور دی وران دَ محبت شی
هغه شان لکه په تورؤ اوس په سپین دی
د خوشحال مجاز به کله حقیقت شی

---

١. نښتیځلی او په تکلیف اخته.
٢. رانجا او هیر په هند کی دوه مینان وه چه په هندی کې ئې قصه مشهوره ده.

چه راغلی په حیله دَی
عقل ځکه عقیله[1] دی

که مثال ئې له ما غواړې
عشق مزری عقل نیله دی

آشنائی ئې دَ جمال ده
چه مین په جمیله دی

پروا نه پرې پرپری کا
اور ځو بل په فتیله دی

خوار مجنون دَ عشق په کار کښې
سپک په قام په قبیله دی

هم خالق ته هم مخلوق ته
واړه کار په وسیله دی

دَ خبری په میدان کښې
نن خوشحال ختک قبله دی

چه ښکاره په آرایش کښې شگفته شی
صلوات ئې په جمال باندې گفته شی

آشفته کاندی روزگار دَ پرهیز گارو
چه ئې زلفی په عذارو آشفته شی

چه ئې نه وینم زه هسی ځلبلاند شم
لکه گل له عندلیبه نهفته شی

چه دَ غوړو دُر ئې نه وینم په سترگو
دُر گوهر می په هر باڼه سفته شی

دَ وصال په وخت هم خوب دَ عاشق نه وی
ترو بې وخته په هجران په سوخته شی

ښه خو دا چه ئې برقع په مخ پرَته ده
او که نه پرې به وگړَی الپته شی

زړه می وائی چه ورتلی په در ئې ایل کړَی
په هر ځای چه ښه محبوبه شنفته شی

وَ خوشحال ته د دې باغ غنچه ښکاره وه
چه به دا رنگه گلونه شگفته شی!

چه ادب لَرِی سړَی سړَی هاله شی
بی ادب سړَی سړَی کله باله شی

څه پتونه ئې په شمار په حساب ندی
که په چا د آشنایی پت پاله شی

چه همت دَ سړی ځو قدر ئې هونبره
دَ تمیز په تله هر سړَی تاله شی

دولتمن سړَی هغه بللَی بویه
چه له سینده ئې جدا دَ چا واله شی

هر سړی چه دولتمن شی که دانا وِی
په هر کار کښې دې نظر پخپل کاله شی

که دَ توری کار دَ ځوان دَی یا د نور څه
مصلحت دَی دَ هغه چه په زاله شی

دولتمن دِ په هنر په علم مټ کا
که هر ځو ښایسته مخ وِی بیا پساله شی

ځوک دنیا وته مریونه دی خوشحاله
شاه زلمیو ته دَ لوبو چنغاله[2] شی

چه ړانده وته اسمان ښئی یا ستوری
وایه ړُوند به ئې په کومه سترگو گوری

روڼا ورځ په ښاپیرک باندې تور تم شوه
روښنایی دَ نمر ښکاریږِی په هر لوری

که څښتن ورته زورل[3] کا یا ښکنځل کا
مریی هم په زړه کښې هسی څښتن زوری

بیا به شنی په پاڼیو نشی وچی نوی
که باران د ښښکال په شیبو ووری

زور قوت دَ هر چا سم برابر ندی
ځوک له ځایه زوروَر شول ځوک کمزوری

راشه نن دی د نخاس نندارہ وکړه
یو کالَی په بها بیری بل ئې پلوری

چا دَ سر دَ پاسه سور مندیل تړلی
ځنی هسی خوار حیران گرزی سر توری

دَ چا حکم دَ چا لاس درباندِی نشته
پخپل بخت پخپل قسمت پریوزې غوری

---

۱. یعنی پښې تړ، هغه شی چه د اوښ پښه په تړی.
۲. چنغاله هغه نجلۍ بولی، چه میړه ئې معلوم شوی او نامزده شوی وِی، اما واده ئې نه وی سوی.
۳. زوری کا.

په تلوار په اضطراب چه صبر نه کا
دَ خوشحال خاطر سیماب شو سَرَه ښوری

چه می خپل مَین نیولَی تر آغوش دی　　دَ جهان هوس می واړه فراموش دی
ساقی زه څه هوښیار نه یم باده راکړه　　لیونتوب دَ لیونیو پرده پوش دی
چه پرُون ئې اهانت دَ می خور وکړ　　نن هغه دَ میو ډک سبو په دوش دی
ساقی ترس دَ محتسب دَ دُرې نشته　　چه بابا ئې دَ مجلس سَرَه می نوش دی
هدایه وقایه څه لولې وَ ما ته　　چه ځما دَ نای ونَی په آواز گوش دی
دا گلگون شراب دَ کومی میخانې دی　　چه صوفی ئې په جوعه سَرَه مدهوش دی
دَ بهار په وخت به څه له میو اَوړم　　چه سرود دَ مغنی په نوشانوش دی
بیا به دا گلوُنه نه وِی میخوری کړه　　دَ بلبلو په آواز کښې دا سروش دی
ډیر دَ باد سپاره په خیال تر ما تیریږی　　همیشه پدا بازار کښې پوشا پوش دی
چه په ډیر ارمان دَ یار له مخه بیل شو
دَ خوشحال په بخره هر کله خروش دی

چه لرې پخپله خونه کښې خوشخویَ　　دَ جنت هوا به هم کړی درې شویَ
دین دنیا ئې دواړه کښیوتل په لاس کې　　چه په کور کښې ده خوشخویَ هم خوش رویَ
دَ بلبلو غوغا تل په هغه گل وِی　　چه صفت ئې شِی له رنگه هم له بویَ
زه دلې له غمه مرم چه جدا کیږې　　په شانه سَرَه د شاه دَ زلفو مویَ
چرته ویر چرته سندری په جهان کښې　　که ئې گورې د هر نه دَی بې های هویَ

گلدستې دی دَ بهار را لَره راوړې　　پیکه ښه راغلې په وخت دَ یار له سویَ
په جنت کښې پراته چیری چرته درومی
چه خوشحال شړی عالم د یار له کویَ

چه په آن و آن په مځکه په اسمان دی　　په غمونو په ښادیو کښې انسان دی'
دا یوه څمڅه دَ ځان دینی بلا شوې　　چه سړی سَرَه ئې غم په هر زمان دی
دَ نامرد دَ مرد پدا تفاوت وشو　　په نامرد شرم آسان دی په مردگران دی
مست هاتیان خونی مزری توری وکښلې　　که دَ سر ویره دِ نشِی کار آسان دی
کشکه ته پدا دنیا همیشه پائې!　　په احتیاط احتیاَط کښې ډیر خلق طوفان دی
که دَ ځان که دَ ایمان بد خواه می ډیر دی　　ما په خدای باندِی سپارلی ځان ایمان دی
ننگیالی چه دَ اخلاص توره په لاس کا　　ډیر لښکر ئې تر همت پوری کاروان دی
له اوله تر آخره څو روزگار شته　　چه عالم باندِی غوغا کا دا جهان دی
په ښادی سَرَه شریک دی اولسونه
غم یوائِې دَ خوشحال خټک دَ ځان دی

چه وربل دی په سپین مخ آشفته کیږِی　　په ماښام کې روڼا ورځ نهفته کیږی
که د مخ ښایست ئې دا دَی چه لیده شی　　لا به ما غُندی پرې ډیر الپته کیږی
په ښو ئې اوښی ندی آویزاندی　　همگی دُرو گوهر دی سفته کیږی
یو ئې رنگ یو ئې نگهت یو ئې وِی پانی　　پدا باغ کې عجب گل شگفته کیږی
په ژړا می به پوهیږې خوب و نه کا　　هغه څوک چه په گیسو ئې خفته کیږی

دَ خوشحال دَ خولي خبرې خوشې ندي
دا همه دَ يَوه حاله گفته کيږي

چه مور پلار ځنې آزار شِي هغه عاق دی　　دَ عاق زويه ځای دوږخ په اتفاق دی
هغه مور او پلار به خلاص نه وِی له غمه　　چه فرزند ځنې زوولی بد اخلاق دی
هغه زويه به آخر په خواری خوار شی　　چه ښکاره ئې دَ خپل پلار نفاق دی
دَ اورنگ بادشاه په دور رسم دا شو　　چه هر زويه دَ خپل پلار دَ سر مشتاق دی
نن هغه قطب آفاق گڼِي خپل خپسر　　چه گواه ئې دَ عاقوالِي درست آفاق دی
با خلف زويه په گور خلف دِ غواړِي　　هر پدر چه د پسر په اشتياق دی
دا ځما همه گله ده دَ ټټوانو زيږی　　را ئې وَ ښَيه چه کوم پکښې تفچاق دی
د ټټوانو نه همه ټټوگی زيږی　　که الغير ئې دَ عرب يا دَ عراق دی
دَ هغه اسلام اسلام ندی خوشحاله
چه بهتر ورځنې گبر په ميثاق دی

چه د خولي ويَل ئې نور دَ زړه ئې نور وِی　　دَ هغه به مخ په دواړه لوريه تور وِی
دَ باپوه سَرَه راضی نه يم په باغ کښ　　دَ دانا سَره قبول لَرم که اور وی
که په لاس کي ئې ډک جام کښيږدې څه سود دی　　دَ هغه چه له ازله جام نسکور وی
نالايق زويه دِ خدای دَ چا لوی نه کا　　چه په ځان دَ ده له خويه پلار او مور وی
ښه لايق زويه مور پلار په نيکی ياد کا　　نالايق دَ پلار آزار دَ مور پيغور وی
يو لايق زويه دَ پلار کرهَ لوی ښه دی　　نالايق په څه شمار که درې څلور وی
دَ غوولی زويه شور وِی پخپل کور کښ　　دَ ښاغلی په جهان کښ شر و شور وی
که هر څو دَ سړی ډير زويه پيدا شِي　　بيا په واړُو کي خو يَو زويه انځور وی
هغه زويه خو په گور ښه دَی خوشحاله
چه بهرام غُندی يواځِي دَ خپل کور وی

چه دا هسی سحرگری سترگی ستا دِی　　په ناحقه دَ تقوا لافی ځما دی
پښتنی جونه می وليدې په سترگو　　څوک چه تُرکی دَ خطا ستائی خطا دی
ښاپيريه که هر څو ستائی وگړی　　ستا تر حسنه تر جمال په شمار د چا دی
تا چه وَوينی مَين در باندی نشی　　هغه زړونه غندی کاڼی دَ بيديا دی
واعظان چه يادَوِی دَ جنت حوری　　ما پدا سترگو ليدلی په دنيا دی
يا به ستا زلفينی ونيسم په لاس کښ　　يا به سر دربانديِ بايلم دوه وينا دی
دَ ناموس خبری مکوه خوشحال ته
عاشقان له نام و ننگه بی پروا دی

چه می کړی هر آثام دی　　که په خوله که په اندام دی
اوس له واړو توبه گار يم　　په اخلاص می دا کلام دی
ته کرم را باندِی وکړه　　شتا کرم په هر چا عام دی
په دوه سترگی می منلی　　چه دَ شرع هر احکام دی
واړه امر می قبول دی　　ترې توبه چه نهی نام دی
استقلال دَ توبې راکړه　　دَ شيطان دَ بلا دام دی
ما ساته دَ ده له شره　　نفس می مدعی خودکام دی

په توبه کښې ثبات راکړه — لکه حکم دَ اسلام دی
پخپل لاف به هیڅ ونګړم — که زه لافې کړم لاف خام دی
چه توفیق له تا نه نه وِی — دَ زاهد زهد حرام دی[1]
په هغه لاری می بیایه — چه پرې ینښَی بنی ګام دی
نور به څه کړم ډیر خواستونه — دا یَو ما لَره تمام دی

چه ثابت وَلاړ په دین دَی
دَ خوشحال باندی سلام دی

چه په زړه ئې ګرزوی وړې وړې[1] — یَوه ورځ می به له وره وشړې
چه په تا پوری ئې زړه نه وِی تړلی — په هغه پوری زړه څه لَرَه تړې
که می وړمی ساړه ډیر وِی قبلوه ئې — مړې ایرې دَ نغری څه لَره لړې
چه ځیر ځیر ئې مخ ته ګورم نه مړیږم — دا ځما سترګی به کله شی مړې
ستا خوږی شونډی نبات دی رقیب مچ دی — ښه خو دا چه ئې له شونډُو وَشړې
څو ځوانان دِ پخپل ځان دِ کښینولی — لا به څو در باندِی کښینوې زړې

یاره ته چه له اغیار سرَه خندا کړې
دَ خوشحال په لړمانه درومی چړې

چه د بخت د تالو سپین دِی تور به نشی — چه شیرین دِی له ازله شور به نشی
هر چه غوړ دَ محبت لَرِی په زړه کښې — که پرې زرکالونه تیر شی سپور به نشی
د دې نورو بازارونو خپریدل شته — یو بازار دَ محبت دَی خپور به نشی
خو چه وَزیږی له موره چه بد ذات وی — په ورورۍ ئې غلط مشه ورور به نشی
چه له یاره سرَه کښینم رقیبان مِی — تل په بد نظر کاته کاکور به نشی
څوک چه زور سرَه ښکاره کا و زیانیږی — که پخپله بوسه راکا زور به نشی
هسی نه چه زور می نشته زړه دګورم — ته پخپله مهر وکړه زور به نشی
و هر چا وته رسیږِی خپله بخره — چه ئې پلی په ازل کړ سپور به نشی
لاس په لاس سودا بهتره تر هر څه ده — مسافر په لار ولاړ یم پور به نشی

که هزار ځله حکمت هنر تدبیر کا
دَ خوشحال په باب چه شوِی نور به نشی

چه په حسن په ښایست دِی زورَ وَرِی — دَ هغو وائی بدلی یا سندری
رغیده ئې ستا دَ خولی په دلاسا دی — دَ رنځورُو دارو ندِی له تا لیری
ما چه ستا دَ خوږو شونډو لذت بیا موند — نه می شهد په غرض دِی نه شکری
عقل خپل فوزونه تار په تار خپاره کا — چه پرې رایشی دَ عشق خونی لښکری[2]
د ښو په تیر ئې بیا سرَه پاش پاش کا — که خپل زړه وته پوښم دَ صبر زغری
تریانه دِ دَ خطا آهو خجل شی — چه په شین شین یون کړې ښیوه ګرِی
یو نظر په درست صورت علامت وکا — په مثال لکه بخری وچی سری
تر خوږه خندا دِ ځار شم راته خانده — چه پریوان کړې په ما لعل و مرغلری

چه څوک بې عشقه څه وائی باور وکړه

---

۱. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه، په نورو کښې نسته.
۲. چه پرې رایشی تنها دَ عشق لښکری.

چه دَ خپل عقل وَیل کا هغه کله خرد مند دی
چه پوښتنه مصلحت کا هغه هم دَ عقل بند دی

چه می فهم فکر وکړ پدا خپله دانائی کښ
بل نادان را ښکاره نشو که نادان دَی خود پسند دی

تر مشرقه تر مغربه چا دا هونبره جهان وَغوښت
عقل علم هم دا هسی په جهان کښ چند در چند دی

گړ شه وغواړه باغونه په هزار رنگه میوې خوره
راشه راشه راته وایه سَم دَ واړو لذت خوند دی؟

لعل الماس دی په جهان کښ دُر مرجان شته دی مشکښی
واړه هیڅ پوشیده نه دی دَ هر چا قدر څرگند دی

هر سړی چه محنت نکا هغه لکه راحت مومی
راشه رنځ قبول کړه که ته گنج غواړې ښه پند دی

که ته راشې له اسمانه جبرئیل شې پدا څه شی
خوف رجا راوړه اې ځانه کاردَ توری یا دَ شخوند دی

څوک چه حکم ریاست کا سیاست دِ کا په شرع
اوس لا بلکه خلق بد شه په توره عمل هم سند دی

ډېر به ښه ښه زویه راوړی دا نه پلاره څلور مینِدی[1]
نن په واړه پښتانه کښ یو خوشحال لایق فرزند دی

چه امید پدا ایام لی
دا امید ئې نا تمام لی

عافیت غوښتل له دهره
دَ سبا هیله له شام لی

کل امید خامی تکیئې دِی
څوک به څه تکیه په خام لی

په سراب دَ تږی خوی دی
دَ اوبو گواهی مدام لی

زه له غمه مخ جار باسم
دَی را وړاندی شی سلام لی

په هیبت دِ ناست و خیز کا
چه مزری ښخه مقام لی

دغه خون په خپله غاړه
چه دَ بیم په ځای آرام لی

دَ خوشحال بلا هغه شو
چه سوگند دَ ده په نام لی

چه پخوا می په خاطر نه وې لیدلی[2]
فلک ډېری ندارې را وَښیلی

وار په وار می واړه ولیده اغیار وه
چه همیش ئې دَ یارئ لافی وَهلی

په بخښښ ئې نر ناحقه غلطی کړې
وار په وار به جهان واخلی واړه خپلی

چه خبر له ځانه نه وه ما خبر کړه
له هغوی څو خبری وارویدلی

نه هغه شته نه په خوله کښ هغه غاښ شته
چه به ما په اننگیو وه چیچلی

چه په خوله می کښلول پرې نازیدلم
دَ هغو دَ خولې می وارویدې ښکنځلی

چه ئې نن وکړې په چا کانده په تا شی
ویریا ندی چاری واړه دِی په تلی

چه همیش به په تسلیم راته وَلاړ وه
دَ هغو می څو ناسازی دِی زغملی

دَ جهان گلونه واړه بی وفا دِی
بیهوده ورباندی مینی کا بلبلی

کشکه زه یو خر غخکی وَی سړی نه وی
هونبره چاری سړیتوب را ونمایلی

دوه رفیق دِی دَ یوه په وَیل ډِغ کړم
دا دوهم را باندی غرپ وهی چه غلی

نه د دین نه دَ دنیا دی ځنی نوری
دَ یاغی دَ ایل په منځ کښ و بلښلی

چه اوربشی کرِی کله غنم وشی
پټه نه ده چه کرې هغه آخلی

یو ئې ټوله په محنت گا بل ئې یوسی
راشه گوره چا اولجه کړه چا ساتلی

---

۱. نه پلاره او څلور مینِدی، نه اسمانه او څلور عنصر دی.
۲. چه پخوا په خاطر نه وې ما لیدلې.

یا دارو دَ لیونتوب وکړ خوشحاله
یا ناحقه دروغ خلقه سَرَه ملی

چا ئې راز د خولې تحقیق ندی موندلی   که صفت ئې واړه خلقو دَی ویلَی
په چشمانو کښې ئې سحو دَ بابل دی   په ملال کاته کښې ما لیدلَی
یَو نظر ئې راته وکړ نور په تله شوه   د ما زړه وړی دَ ښو په تار پییلَی
و چمن لَره چه درومم تللَی نشم   د مخ باغ ئې تر لَمنی یم نیولَی
په هر لوری کښلی ډیر دِی خلق وائی   څوک دِ یَو راته ښکاره کا هسی کښلَی
چه و مرگ وته می مینه ستا غمزه کا   خدای دی ستا له لاسه روغ کا د ما څلَی
تر جلب نیولَی تل باندِی سپارلی کا   زړه می پټ مړنی سپور دَی خال دِ پلَی
چا به نې دَ عشق له کاره بل کار نه کړ
د خوشحال دَ خولې ویل که چا منلی

چه سړی تر عقل تیر شي مخبط شي   زیست روزگار دا مخبط سَرَه غللط شی
دَ حرص دریاب تر شرقه دَی تر غربه   حریصان پکښې غوټې خوری لکه بط شی
نن څما بیړئ لاهو شوه په دریاب کښې   لا به کله دا لاهو بیړئ په شط شی
د ته درزی جامی قدر قیمت ډیر وی   دَ اَغوستی سر و پای قدر وسط شی
غاښ وتلی ړیره سپینه ازمویښت دی   لا د ما و عاشقئ وته نمط شی
جاودانه خوښی دا ده په جهان کښې   چه دِ زړه دَ عشق په کار کښې منبسط شی
ښایسته یاران می هسی ملک ته ولاړل   چه نه څای دَ پیغامونو نه ئې خط شی
دَ خپل یار وَ تیغ ته سر کښیږده خوشحاله
دَ قلم خوبی هاله گڼه چه قط شی!

چه دَ لویو کتابونو دانشمند وِی   دَ هلکو کتابونو په کار بند وی
چه خرما ئې دَ بلوټ نه وِی خوړلې   و هغو وته پټوی[1] خرما خوند وی
چه دَ هند په شکر قندو خبر نه وی   و هغو وته گاځری شکر قند دی
دَ اټک په مناره به نظر نه کا   چه هغه ته دَ دهلیَ ملک څرگند وی
هر سړی دَ خپل وطن ثنا صفت کا   د هر چا تر فهم کښلی خپل فرزند وی
دَ ناپوه سړی دَ پند سَرَه کار نشته   ما چه ولیده دانا محتاج دَ پند وی
زه خوشحال ئې دا دانش په سترگو وینم
دَ هر چا چه بده پوهه غلط سند وی

چه ئی مخ تر گل زیبا دَی یار څما دی   چه په مخ ئې عندلیب شوم کار څما دی
چه ئې تش په کوڅه تیر شوم لیونی شوم   که ئې ووینم په سترگو زار څما دی
که واعظ می له ښه مخ له مینې نیسی   که می لاس ورباندی بر شی پلار څما دی
بې له کښلیه زیبا مخه که گلزار دی   چه هر گل وته نظر کړم خار څما دی
چه هر لوری وته درومم په غم اوړم   ته به وایې غم یکلخته ښکار څما دی
همیشه به په ما وار دَ رقیب نه وُ   بیا له خپله بخته خوښ شوم وار څما دی
دَ خپل یار سَرَه دوږخ څما قبول دی   که بی یاره جنت موړم نار څما دی

---

١. د میزری دانه او تخم (دریاب، پښتو لغت) .

بت پرست کله دَ بت له مینی اوړی   زه که مینه دَ یار پریږدم عار ځما دی

زه خوشحال چه دَ منصور په مذهب خوښ شوم
اوس څه غم چه زه دَ دار یم دار ځما دی

چه دَ خلقو نیکخواهی لَرِی په زړه کښ   مبارک شه بادشاهی لَرِیی په زړه کښ
که ئې غوږ دَ دانشمند په نصیحت وی   څه عجبه آگاهی لَری په زړه کښ
دَ ناصح په نصیحت به اصلاح نشی   هر سړَی چه تباهي لَرِی په زړه کښ
دَ مردانو په معراج به ورتلی نشی   که دَ سعیِ کوتاهی لَرِی په زړه کښ
مختورن دَ دواړُو کونو نه دی څه دی   چه هر چا سرَه سیاهی لَرِی په زړه کښ
نیک بختان به اندیښنه کاندی دَ نیکو   گمراهان به مناهی لَرِی په زړه کښ[1]
په هغه هنر کښ تینگ اوسه خوشحاله
هر هنر چه سپاهی لَری په زړه کښ

چه ئې تل کښېښوې په سر دا خیال دړیَ   تور ویښته شو دَ هغې سپینی وړیَ
دَ روانو اوبو کار دَ عمر یَو دی   بیا به ورځ و شپې را نشی دَ نړیَ
محبت بې خدایه واړه که ئې گوری   دَ دریاب په مخ دَ خلیو پل تړی
ته پدا حسن جمال چه درته گورم   نه پوهیږم ښاپیریَ یی که سړی
په مدد دَ باد نه رسم مراد ته   که هر څو روانوم دَ زړه بیړیَ
ستا دَ زلفو له ښاماره ویره نکا   چه تر خوله ئې ستا دَ مینی شی جړیَ
دَ خوشحال زړه په تقوا کې لکه غر وُ
ستا په مینه یکباره شو و ووړی

څو بیړیَ پدا سیند کښ ډوبی ولاړی[2]   چه تخته ئې مونده نشِی که ئې غواړی
فراق هر څه ته لمبې دِی لگولیِ   لکه لوند لرگی په اور یبښی څو ژاړی
غم ښادی سرَه تړلیِ دِی له ځایه   هغه هونبره به وژاړی څو د ویاړی
چا ئې نوم راته وا نه خیست چه دَ چا دِی   مناري مې ډیرِی وَلیدي وَلاړی
په زرو رنگه غمځُنه دَ جهان شته   په زرُو رنگه ناري واوره دَ خراړی[3]
لکه رای ځما دَ زړه هغه لا نور دِی   خلق څو خبرِی کاندِی غاړِی غاړی
دا طومار څه هسی نه دَی چه تمام شَی   غوړوِی ئې پټوی ئې، لولی نغاړی
دین دنیا لَرَه په کا و خپله کرده ده   لوند وِی حلق د هر سړی پخپلی لاړی
چه بې غمه بې وبا له ئې خواړه دِی   د بادشاه تر خوا نه به گنم خځاړی
غافلان په غوږ کاڼه دِی نه ئې اروِی
دَ خوشحال ختک دَ خولې خبری لواړی[4]

څو چه مینه دَ دنیا پر یوزی په زړه کښ   هونبره غم شدت بلا پریوزِی په زړه کښ

---

١. نیک گردار سره به فکر وی د نیکو   بد بختان به گمراهی لری په زړه کي
٢. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
٣. یوه کوچنی الوتونکی دی.
٤. یعنی سختی او درشتی او سپینی.

څوک له ځایه پاکیزه ځنی ناپاک دی … دانا پاکو بد په دا پریوزی په زړه کښ
په یوه ښیښه کې شاش د قاروري دی … او دَ بلی ښه صهبا پریوزِی په زړه کښ
چه څه وینی چه څه اروی چه څه وایی … د سړی هغه هوا پریوزی په زړه کښ
چه څه نه وینی نه اَوری نه څه وائی … وایه کومه تمنا پریوزِی په زړه کښ
نیک و بد پخپل قسمت وِی له چا نه وی … په ناحق کینه له چا پریوزِی په زړه کښ
نه په پند ځی نه په بند ځی نه په نور څه … چه مزه دَ ناروا پریوزِی په زړه کښ
چه صحبت دی له چا کیږِی هسی ته شي … هم هغه خو یو نه پریوزِی په زړه کښ
دَ بلبل محبت یو دَی که بلبل وی … چه د گل ئي هر سبا پریوزِی په زړه کښ
نا آشنا عالم دَ چا په فکر گرزِی … اندیښنه خو دَ اشنا پریوزِی په زړه کښ
د بهار په وخت دا درد وِی دَ دردمنو … چه ئي سیر دَ صحرا پریوزِی په زړه کښ

د خوشحال غندی به بیل شی له عالمه
د هر چا چه دا سودا پریوزِی په زړه کښ

څوک به ستا د مخ نقاب کارتِ پتی … څوک به ستا به اننگیو کښیږدی گوتی [1]
که دِ بیا نِوی شیوې په خاطر نه دِی … د وُربل غوټِی دِ څه له ده آرتی
مظلومانو وته څه خو نظر وکړه … په دربار دِ فریادِی دِی څیری ختی
چه ئې پسی شاله ما هونبره ویل کړه … مخامخ د هغو ولی ژبی نښتی
پخپل یار به یې کیدې دا هسی شندی … چه همیش ئې د رقیب خبری نغوتی
یار په هر لوری جلوه کا ورته گوره … که دِ نه دی د لیدلو سترگی تِتی
په نوروز کښ دا غزل واخله مطربه … په آواز به دِ بلبلی شِی ساکتی
گل ته چا دا هسی زیب و حسن ورکړ … چا ئې هسی تِه په تِه پاڼی پرانتی

د خوشحال په پالنگ بیا راغله سرشاره
په زعفرانو په چووه[2] لَړلي ختی

څوک په لوری دَ کعبه ځِی په هی هی … څوک د یوری لَره چلیږی په جی جی
دواړه توکه په معنی په حقیقت کښ … په هر لوری غوزوی واړه دی دی
عاشقان ئې سل هزار یَوه معشوقه … په هر لوری ورپسې دی په پی پی
څوک په کور دنَنه ناست ور سره کیل کا … څوک همیش ور پسی گرزی په لی لی
میخانه یَوه هزار پکښی خمونه … دَ مستانو ئې نارې دِي چه می می
که همای دی که کجیر دی که کرگس دی … دَ هر چا می خپل خپل شان دی خپل فی فی
که څوک وصل د خپل اصل پسی غواړِي … چه ناری دَ خدایی وَهی نی نی

زه خوشحال چه دَ وحدت په میو مست شوم!
وایم دا چه کاوس کله وُ کي کي؟

ځما خرابه دله ته یو څرنگه خراب شوې … چه وو در څخه لاړل، په هر څیز پسی کباب شوې
دَ مښکو دور تیر شو دَ کافورُو دور راغی … چه نوم د د شباب وُ په نامه دَ شیخ شباب شوی
دَ باغ دَ نرگس دِ هم لکه تازه وه هسی ندی … دَ باغ دَ لاله گلو دِ هم بانِی پیچ و تاب شوې
دَ خولې حقه دِ ډکه په کوهرو وَه خالی شوه … په حزن په حسرت دَ یوه هر درِ نایاب شوې

---

۱. د دې بدلی د بیتو د پای کلمې په اوسنۍ املا په (ی) کښلی کښږی.
۲. څووه.

په باغ[۱] به دِ چه کښلیو ښایسته بلبلو رِغ کړ یوه بلبله نشته ثمرې ئې دَ غراب شوې
بیړیَ دِ دَ سینې په زور چه پاسه تله په غرونو غوټه خوری پکښې گرزی اوس خسړی دَ دریاب شوې
مزری به دِ له ترسه په هیبت وه په کوهسارکی نیژدې درته ویغ ویغ کا دَ گیدړو لا جواب شوې
چه ډکی په ښو مښکو په عنبرو هغه خولې وې بد بوئ چار چوبې د زمانې په انقلاب شوې
په عمر چیری ویښ وې بیا به هم چیری ویښیږې هَی هَی دَ خوشحال بخته ولی دا رنگه په خواب شوې
پیرې لَرِی خوشحاله دَ اسمان ننداره وکړه!
چه څه وې پکوم شمار وې دا زمان په څه حساب شوې

ځما مرگ هغه زمان دَی چه رشتیا دَ یار هجران شِی که هجران له منځه وَوزِی نور به هر مشکل اسان شی
زه به ځان جهان ښندَمه، په اشنا پسی به ځمه پری به پاسه قدم ږدم، که دښتونه بیابان شی
تا زړه ورکړ یوه هرنه یوه هر یوه بشر نه لکه اوبه دَ جوی له سَرَه هوری ځی چه بیل روان شی
یَو خدنگ ئی وَویشمه وائی بل به دی هم ولم ورته پروت سر می نیولَی چیری نه پدا پښیمان شی
ما دَ شاه دَ خولې سودا کره په کروړونو ئی بها کړه خوله ئې لنډه دَ هر چا کړه مگر دا په شاه جهان شِی
له یو هسی می روزگار دَی، چه گه یار کله اغیار دی په همه کاره هوښیار دی خو په ما باندِې نادان شی
دَ خوشحال خاطر سوخته دَی ستا په جور آموخته دی
درد و غم ئې اندوخته دی هم دا درد ئې بی درمان شِی

ځما مَینه یاره چه نن ناست ځما په کټ یې موندلی مه په بخت یې که موندلی می په مټ یې
آرام شته دَ زړه کام شته دَ چمن لاله غوړیږی په دَور دَ شرابو ساقی ولی هسی لټ یې
نه دین لَرم نه دل لَرم نه صبر شته نه عقل په دواړو سترگو ورځیو تا لا کړونی دَ درست هټ یې
چه مخ وته دِ گورم لکه نمو هسی ځلیږې قربان دی تر جمال شم په معنی تر نمره غټ یې
چه ته را څخه نه وې یو کنگال[۲]دَ زمانی وم پادشاه دَ درست جهان یم چه له ما سَرَه لټ پټ یې
پیری به په گلزار کړې که بلبله دَ گلزار یې گندگیَ لَره به درومې که په اصل تور گونگټ یې
دوه درې حجانه څه دی چه ئې ته په مخ کې نیسې په زر پردو کښ کښینه بیا د ما وته په چپټ[۳] یې
په خوب په بیداری کښ همیشه په فکر ستا دَی
اورنگ وته خیبر دَی وَ خوشحال وته کوهټ یې

ځما زویه دَ ننگ ندی نمر پټار[٤] دی پرې پوهیږم چه همه واړه مردار دی
نه ئې لویه اندیښنه نه ئې لوی کار شته دَ مغلو وَ وطباخ وَته تیار دی
دَ منصب دَ اضافو خبری کاندِی په عزت په حرمت کله خبردار دی
اتفاق یگانگی ئې سَرَه نشته همگی روان په بیله بیله لار دی
یَو څرگند قابل هرگز په دوی کښ نشته که و دیر شو ته نیژدی د ما په شمار دی
په الکش الکش[٥] ئې سترِی کړم ښکار نکا د کوټه سپیَ کوکری پکښې سه چار دی
یو څو دی پکښې هرگوره ن پکار دی دا نور زویه می لا لږ او ډیر پکار دی
نه دَ نوم دی نه دَ شرم نه دَ ننگ دی اندیښنې ئې د ناکس دَ ناسردار دی
نه له پلاره نه پیدا دی نه له موره خو صندوق بخچې ئې دواړه مور و پلار دی

---

١. په باغ کښ چه د کښلیو.
٢. د شیدو ککړ لوښی چه اوبه ولغړوی، کنگال یې بولی.
٣. دا کلمه په یوه نسخه کې چټ لیکلی ده.
٤. برگ بروگ ځناور یا مار.
٥. په الکیش په الکیش.

چه به تلل دَ نا قابل سړی دَ وړاندی   څو دا هسی بیرقونه نگونسار دی
شکایت له نورو مه کوهَ خوشحاله
چه خپل زویه هم په ننگ له تا ویزار دی

خلقی واړه دَ شاه د خولې په غم دی   چه د شاهی خوله ئې کښل کړه هغه کم دی
چه د شاه د زلفو خیال لَری په زړه کښ   هغه تل په زړه پریشان په صورت خم دی
که په زړه باندی ئې زر داغونه جوړ شی   چه دَ یار له داغه آه کا هغه گرم دی
عشق یو څه عظیم بادشاه دی که ئې گورې   چه گدا ئې له سلطانه محتشم دی
ته دَ عشق سپروته سهل نظر مکړه   چه بې زرو ب لښکرو لکه جم دی
دا دَ عشق د گدایانو هسی چار ده   چه د فقر په جامه کښ محترم دی
دَ چندڼ دَونی څکه بوی روان شو   هر چه ولی ئې دَ عشق په اوبو نم دی
چه له عشقه خبر نشول خدای ئې واخله   که ظاهر صورت بادشاه دَکل عالم دی
د آتش لمبه کبرو لَره پیدا ده   په هغو دَ آتش څه غرض چه سم دی
که په زړه زخم لرې دارو طلب کړه
د خوشحال وَیل دَ خوږو زړو مرهم دی

خدای راکړه په غیړ کښ د رویبار منت را باندی   سپینه خوله سرې شونډی دواړه زلفی آویزاندی
یار را سَره یار دَی د هر غم می غمگسار دَی   غم اندوه می نشته چه رقیب را رخه[1] کاندی
پریږده چه پرې سوځی ستا د مخ بلا آخلِې   عشق دِ لکه اور دَی عاشقان دِ لکه سپاندی
دا څه بارخونه دی، نه پریشانی توری زلفی   پروتی دِی په گلو د سنبلو پاڼی تاندی
زه ور پسې درومم دَ یوه نظر په طمعَ   بیارته نظر نکا هسی درومی مخ په وړاندی
بخت نه دَی نور څه دَی په دا هونبره ډیره مینه
ژاړی رخه کړینی چه خوشحال خټک ته خاندی

خلق فراغت کا زه تل ستا په غم نیولَی   څه بده بلا وې زړه ما نه وې پیژندلَی
له کبره ډیره خیاله به څه سم وایی و چا ته   دَکلی د محلت سَره چه زیست کا نا نمنځلَی
له گوره نه به پاڅی رنگینه جامی اغوستی   دَ حشر په ساعت به هم څرگند وِی تا وژلی
چه سترگی په رنځور کړې برنده کښینی خوری زلفی   چه غټ به درته گوری یویو مرد بویه بللی[2]
هر گز به ارویدلی دَ لیدلو مخی نکړم   خوبی دَ یوسف اروم ستا جمال می دَی لیدلی
په ورځ دَ جدایی ِ څوک مه وائی و ما ته   مرده وته هم کله نصیحت دَی چا ویلی
که پسله مرگه زړه دَ خوشحال وگورې په گور کښ
هر گز به دَ ښه مخ محبت نه وی ځنی تللی

خلق نادیده دی په خبروُ پسی ځغلی   ځار تر عارفانو چه په حال دی پوهیدلی
دو اویا مذهبه پکښی هونبره قال و قیلَ   واړه سر هوا پخپل مطلب پسی دی تللی
ډیر دی کتابونه مشتمل په دیرش حرفونه   کل واړه که گورې له الفه دِی زوولی
سل بهی سل سیبه چه ئې مات په یَوه ځای کړې   سل به بلل نشی سَرَه یو دی لا لیدلی
واړه نور دَ نمر دی هم دَننه هم دَباندی   هر چرته دا نور دی په هر ښهر په هر کلی

١. حسد او بغض.
٢. یو یو بویه مرد بللی.

زه خوشحال خټک یم دَ رندانو په مذهب کښې
نور وَیل می نه زده مختصر دِی ما وَیلی

خوله دی غنچه گل ده تور گیسو دَ سنبل پاڼی
پښې دِ دی دَ زرکي سپینه غاړه دی دَ زاڼی
شونډی دِ ژوندون بخښی په سترگو کړې خونونه
ژبه دِ شَکری ده دننه زړه پاڼی[١]
مهر دی له دله لکه مو له مخه ورک شو
راشه نا ترسی لُور دَ ترک که د پټاڼی[٢]
هیڅ پرې نه پوهیږم دا دِ زنې که مڼه ده
خال دی دَی په زنی که دانه ده د ممانی[٣]
ته په پالنگ پریوزې زه حیران په فکر لاړ شم
پنه دَی د گلونو که دا ته پټه په پاڼی
زه هغه خوشحال یم چه دی راز لَرم ساتلی
ولی هسی وایې چه تا عشق نزده نا ځانې[٤]

خندنی هسی لر بر گرزی برسیری
برابر په تورو وریشی سر تیری
یَو مرغه په سر و په سپینو قیمت مومی
بل هزار حیله په توره پیسه پیری
په غوټه کښې ټپوس کله لکه باز دی
که ئې خلق دَ منگلو ځښتن شمیری
مړنی لیوه حمله په ښکَر وَر کا
د نامرد یا په ورغومی یا په لټیری[٥]
دا دوه ځیزه پټوه په څه به پټ شی
د نامردو نامردی د ښځو نمیری[٦]
اوښتو لره پخه کوتر بایده دی
دَ باز یو هنر هیڅ نزده کټمیری
په جاهل خلق کښې ورک شوه چه عاقل دی
یو یو بیت به دَ خوشحال پیری په زیری

خسته زړه می چه نگار هورې هورې وی
هو بلبل می چی بهار هورې هورې وی
زه ئې ځکه دَ زلفینو په ارمان مرم
هر څوک وائی چه گنج مار هورې هورې وی
که ته غواړG ورځه رقیبان گوره
د گلابو گل چه خار هورې هورې وی
د ښادیِ خوان ئی نورُو وته کښیښې
غم ئې واړه چه دَ خوار هورې هورې وی
په هیڅ رنگ ئې اوښته ور ځنی نشته
لیونی منصور چه دار هورې هورې وی
ټپوسی می په مردارُو باندی گرزی
وهندی[٧] شهند چه ښکار هورې هورې وی
په گلونو باندی گښت گانديِ بلبلی
پروانه غریب چه نار هورې هورې وی
نه په باغ وِی نی په راغ نه په بل لوری
د خوشحال خاطر چه یار هورې هورې وی

خټکی له خټکیو نه خوند آخلی
همسایه له گاونډی نه پند آخلی
څه به غم دَ صغیره گناه هغه کا
چه په غاړه کبیره ځرگند آخلی
هوښیاران دَ نیکخواهانُو وَیل نغویږی
نا پوهان دَ بد خواهانو سند آخلی

---

١. مطلب ئی پان دی، چه خوله سره کوی.
٢. پټان یی.
٣. میوه ده چه په غره کښې کیږی.
٤. نادان یی.
٥. دا کلمه په یوه نسخه کې لیری لیکلی ده، دَ سیند خاوند کښلی دی، چه لټیره یعنی یله گرد او بیهوده.
٦. د ښځو حیض راتلل (دریاب، پښتو لغت) .
٧. یعنی زننده.

دَ مظلوم آهونه کانې د غره سيځې — ظالمان به آزارُونه چند آخلي
دَ هغه لاسونه مه سيځې په اور کښې — چه له پښو دا بنديانو بند آخلي
که په زړه کښې ډير غبار دَ غليم پروت وی — پرې خوروه چه غبارونه شخوند آخلي
خوشحال خپلو خوږو شونډُو وته پريږده
چه طوطا خوږه مزه دَ قند آخلي

خوږې شونډې دی شکری ندی څه دی — کښلی غاښ دِ مرغلری ندی څه دی
بی له تا چه راته نور مخونه ستا ئی — دا و ما وته خبری ندی څه دی
چه تسخير په تورو سترگو کا دَ زړونو — سيه چشمی سحرگری ندی څه دی
چه د زلفو په خنځير ئې مزری بند کړل — هوسۍ سترگی زورَوَرِی ندی څه دی
چه د باغ سبری ئې پستی تر قامت دی — پښتنې په قامت ستری[1] ندی څه دی
وايې نوری مينی ليری کړه له دله — ستا دَ مخ په دور ليری ندی څه دی
چه لاشه[2] ئې دَ خوشحال په زړه څو خيږی
سرې لښتۍ ئې سرې بنبوری ندی څه دی

خبر ور څخه نه وم په څه خيال راغله پيری — په لوړو په ژورُو دم در حال راغله پيری
د سترگو په جوهرو می په سی[3] کښې را ښکاره شوه — په مښکو په گوهرو می په کال[4] راغله پيری
تر مرگ څه کمه نده ما ئې ښه نداره وکړه — په زور او په قوت په ملک و مال راغله پيری
په زړه چه را په ياد شی دَ ځوانۍ تلاښونه — دَواړو تلاښونو پايمال راغله پيری
دَ مخ ده که دَ تن ده که دَ لاس و که د پښو ده — د کل واړو خوبيو په زوال راغله پيری
اقبال په مثال گل دی تن په مثل لکه بوټی — په تن باندی چه راغله په اقبال راغله پيری
ور درومه آئينې په يَوه کنج[5] دَ مخکی پريوزه — د کښليو په جمال په خط و خال راغله پيری
چه جونو وَته گوری خجالت ورځی پخپله — په عشق او محبت کښې انفعال راغله پيری
نه ښکار شته نه گزار شته اوس دِ جوړ سلامت گرزی
دَ تورو د غره بزونه، په خوشحال راغله پيری

دا چه گرزی کښينی پاڅی پايڅی لنډی[6] — شانکی وَهِی وربلی څربی لنډی
دا همه واړه رهزن د طريقت دِی — خپلی خونی لَرَه وَړِی پردیَ گنډی
نيک و بده چه و چا وته رسيږِی — پخپل ځان تړی دا دواړه په ډوډنډی[7]
د عالم رخنی تړه په سبا دَی مره — خبره نه دَی دا گيدی[8] له خپلی انډی

---

١. يعنی جگی او لوئی.
٢. لاشه يا لشه يعنی نيښ.
٣. محشی ليکې چه سی د ابجد په حساب ٧٠ دی يعنی پر اويا کالو می د سترگو ليده لږ سوه.
٤. محشی ورته ليکې چه مطلب له مښکو تور ويښته او له مرغلرو سپين غاښونه دی، او کال په ابجد ٥١ کيږی چه پر دغه سن ويښته سپين او غاښونه وزی.
٥. کنج دزنگ پريوزه.
٦. دا بدله عيناً وليکله سوه اکثر لغات او ابيات ئی حل طلبه دی.
٧. په بله قالمی نسخه کښې (ډوند) کښلی دی.
٨. گيدی سيد راحت په معنی دَ خره راوړی دی يعنی دا خر له خپله انډی (بار) خبر نه دی.

و رنځور ته ورکوَه صحت په نذر[1]
کښلې زوی[2] په دروغ ورکړه و شنډې
قتلولَی ورکَولَی باور وکړه
چه هم دا دِی په دنیا کښې دَ دین خنډې
چه به بی خدایَ یقین په نور څه کاندی
د هغو دَ ایمان یووړی شیطان ونډې
عالم کفر ته وباسه په زمان کښې
دَی تر خپل ایمان وتَلی لا په څنډې
شرعَ منډه[3] د بنی ده چه ولی دَی
یو قدم په بل سر نه درومی له منډې
دا ئی ذکر دَ کامل نه دَی اخستی
لکه خرونه ناری شوری[4] وهی ترنډې

لا به کله دا سگان وژنی خوشحاله
چه به دا ثواب حاصل کړی پنډې پنډې

دا چه وايې چه ډیر مهر په فلانی کړی
په یاری دِ رضا نده بهانې کړی
ستا وصال په دعا غواړم نه ئې موم
ما په ډیر ورتله راتله ستړی ستانې کړی
زړه مِی ستا وَ تیر ته نخښه دَی قتال!
پرې به کله جوړ دَ غشیو پر خانې کړی
چه جمال وَته دی گورم حیرانیږم
خدای په ما باندِی یوسف دَ زمانې کړی
سحرگر په سحر توری اوبه پرڼ[5] کا
تا څما اوښی په مخ دانې دانې کړی
زه چه شونډِی ستا په شونډُو باندِی کښیږدم
وایم نوشی می دَ مو پیمانې کړی
څما زړه لکه مزرَی ږُ خاوند خدای می
ستا دَ سترگو وَ هوسیُو ته ژانې[6] کړی

دَ خوشحال په دود به ستا ورته پراته وِی
چه په پښو ئې ستا دَ زلفو زولانې کړی

دا چه وايې چه دا بدکړې یا دا ښه کړی[7]
که رشتیا وایم زه نه یم واړه ته کړی
چه په بین الا صبَعین[8] زه خبر دار شوم
په لحظه لحظه کښې څه چاری په زړه کړی
په خطا باندِی عطا په طاعت قهر
چه په وهم فهم نه وِی هغه وکړی
دا چه اوس وَ واړه خلقُو ته رسیږی
چه دِ کړی په ازل دِی هغه کړه کړی
دَ هر چا په باب چه شوِی هغه کیږِی
په هیڅ رنگ به خپل مبرم حکم نور نه کړی
چه بیگاه ډکی په شهد و په شکر دَی
په سبا دَ هغو خولو خاورُی په خوله کړی
چه هر دم د العطش نارې وهینه
په ساعت ئې د مقصود په رود اوبه کړی
په یوه مځکه یوه باغوان کرَلِی
عباسی گلوُنه زیړ و سپین و سره کړی
د سحر گټنه ډیره تر هر څه دَه
څنی څنی ورته ویښ څنی اوده کړی
چه په تور ویښته مغرور پخپل پرهیز شی
دَ صنعان غُندی ئې خوار په سپین ویښته کړی

آلوده لړَلَی درغَی درگاه ته
هیڅ می نزده چه به حال د خوشحال څه کړی

---

۱. دا کلمه په ټولو نسخو کښې نظر راغلی ده مگر نذر به صحیح وی.
۲. کښلی زوی ورکوه دروغ د شنډ.
۳. دی کلمی ته محشی لاړ ترجمه کښلی ده.
٤. ښوروی ترنډ.
۵. شیدې چه کلکی او منجمدی سی، پښتانه فیرنی ته برنی وائی.
٦. ژانه یعنی چاپلوسی او خوشامد.
۷. دا بدله په چاپی دیوانو کښې نسته.
۸. قلب المؤمِن بین الاصبعین مِن اصبع الرحمان.

دا یم راغلم پدا عمر چه می وینی زلمی توب را څخه یووړ پیری سپینی
یَو دَ ښکار بل دَ کتاب بل دَ دلبرُو په جهان کښې نوری نشوې دا درې مینی
دَ همت جامه مِی سپینه پاکیزه ده پرې دوستی دَ زرو څه وه لکه وینی
شیخ ملا زاهد عابد ور خبر ندی چه په زړه کښې دَ عاشق دی دلنشینه
که ټټر وَهې له تیږی گمان مکړه چه به مهر په تا وکا زړه سنگینی
دَ دوو کَونو مراد کل درکا په غیږ کښې په خندا چه در کنار شِی مه جبینی
نور به کوم ارمان دَ گنج دَ گنجینې کا
چه په غیږ کښې ئې نیولی تن سیمینی

دَ الفت غُندی ئې ته په قامت سم کړی خدای ځما دَ زړه په سر باندِی رقم کړی
مخ به چیری راته سم کړې په یاری کښې که دا خوی به تل ځما دَ عمره سم کړی
دا گلزار دَ هیڅ گلزار سَرَه سَم نه دی چه زلفینی په سپین مخ راته خم خم کړی
در پوهیږم چه می سر وته په څو یې که هزار ځله ځما په سر قسم کړی
چه له دم سَرَه می کښته پورته کرزې ته په ما باندِی دا چاری په کوم دم کړی
هم دِ وَوژلم پخپله هم بیا گوره بیا په ما باندِی ټټر وهی ماتم کړی
چه په زړه می گرزیدې هغه خبری کور په کور په هر دیار خورې عالم کړی
دَ هجران ورځِی چه کې پشمار دَ عمر دَ قضا کاتبه عدل که ستم کړی؟
چه و یار وته تَل غندې رقیبَ! څه په دا به دَ یار مهر له ما کم کړی
چه دِ سر تر پایه درست په غم کښې لیو[1] کړم
راته وایې اوس خوشحال اوسه څه غم کړی

دواړه شونډی دی خوږې شکر پارې دی دَ گلابو گل د دِ واړه رخسارې دی
دَ هغه خونی څه باک دَ چا له مرگه چه په تیغ ئې روغی شوی منار دی
چه دِ لاف دَ سپینی خولې کا هغه سر خوری په دربار دی دَ سرونو انبارې دی
د خپل یار کره دِ گل نشته له باغه دَ اغیار کره پراته په پشتارې دی
دَ دردمنو له آزاره ویره وکړه ورځ و شپه ئې ستا په ور باندی نارې دی
شیخه ته راته دَ پند خبری وایې چه می غوږ ورباندی ندی څه شمارې دی
پدا اورکې دِ د ما لَمن و نه سوه په هر لوری رسیدلی شرارې دی
حریفان ډکی پیالې اخلی له ورایه
د خوشحال خټک په بخره ننداری دی

دَ ځوانِی په خوبیه کې څه شک دی د پیریِ عمر درست له عیبه ډک دی
پرهارونه می په زړه تازه تازه شی د وړولی په پرهار باندی نمک دی
که څه ښه در باندی راشی پرې خوښ مه شه په ښادیِ پوری هر کله غم لک دی
هیڅ فریار دَچا د ظلم جور مکړه په هر چا باندی چه شندی کا فلک دی
غم ئې بې حکمته ندی پیدا کړی د نامر دَ مرد په منځ کښې غم محک دی
څو چه ډیر ډیر لذتونه ډیر غمونه ښه هغه چه بس ئې گیډی ته کنډک دی
توره چا وته تړم چه زه ملنگ شوم ښه خو دا چه می په غاړه یو کوتک دی

---

۱. یعنی پټ او آمیخته او لړلی په چاپی نسخه کښې ئې پر ځای ډوب کښلی دی.

تفحص که څوک دَ خوږو زړونو کاندي
د خپل قوم له لاسه ورک خوشحال خټک دی

د عطار خونی عطار وته اظهار دی
که جلاد ئې د خطاد د ملک تاتار دی
خدایه ته می په ښه مخ باندی مَین کړه
دَ عاشق دَ عاشقۍ سرَه څه کار دی
څوک ئې هونبره مینه کښیږدی په کوکل کښ
عندلیب چه په ګلونو مینه دار دی
نه لیلی زده نه مجنون زده پدا منځ کښ
یو نازک لطیف رموز باریک اسرار دی
د هر څه رموز مونده شی په جهان کښ
چه نظیر ئې مونده نشی ځما یار دی
عقل صبر و دل و دین ولاړ شه په عشق کښ
خو را پاتو یو ژوندون شه پدا لار دی
د دې ښهر دلبر واړُو زړونه سَم خوری
پل به نږدی پدا لوری چه هوښیار دی
ساقی زه دَ جرعه نوشو غُندی نه یم
ډکې ډکې پیالی راکړه ځما وار دی
که دی نه وینم په سترګو ستا په یاد می
شګفته تازه دَ عمر لاله زار دی
چه سنبل ئې دَ زلفینو نمودار شی
هغه ځای دَ تورو مښکو څه مقدار دی
تا هر ګز دَ چا دَ زړه دلاسا نزده
چه پتا باندِی مَیَن شول تل ئې زار دی
مګر ستا دَ زلفو نوسی ئې وکاږی
چه می مات د بیلتانه په زړه کښ خار دی
دَ سونډک مونډک سیلۍ آخری کیږی
په بلبلو خبر وکړه بیا بهار دی
په وصال کې ئې بادشاه دَ زمانی وُ
چه له کښلیو نه جدا شو خوشحال خوار دَی

د دنیا خانی میری په زور و زر شی
عاشقی په نور څه نشی پخپل سر شی
و عاشق ته نصیحت په مثال څه دی
لکه اور چه په پوکلو تازه تر شی
کار ځما او دَ مجنون سرَه یو رنګ دی
لکه دوه لرګی په اور کې سر په سر شی
چه په دار ئې آبدست کړ پخپلو وینو
کوم سړی به دَ منصور تر ځایه ور شی
څو به راز دَ زړه پنهان لَرم له خلقه
عاقبت به لوی هلک ځنی خبر شی
په هر باد پسی پریشان پریشان جار وزم
که په بوی می ستا د زلفو سوړ ټټر شی
خوار خاطر می چه مقیم شو ستا په ور کښ
کله وی چه ستا له وره ور په ور شی
کله کله چه په مهر بوسه را کړې
ستا تر خوله دِ صدقه شهد و شکر شی
چه په غولی ئې نظر وکړم ستا له ورایه
خار و خس ئې راته ګل د پیغمبر شی
زه به هیڅکله وا نوړم ستا له کویه
کور او کلی که همه راته لښکر شی
که هر څو سړَی ویښته جَوِی په پوهه
چه قضا ورباندی راشی کور و کر شی
دَ یار غم له خلقه پټ لَره په زړه کې
که لاله غُندی دی وینی درست ځګر شی
چه ئې وروځی ور ښکاره کړې خلقو بویه
چه خوشحال ئی دَ کښتیِ قلندر شی

دریاب څه دَ جالې دَپاره نه ځی که څوک وائی
پخپله رضا درومی جاله هم ورسرَه بیائی
په غرونو واوری اوری بارانونه په ملکونو
له هیچا خبر ندی چه په موږه هم څوک پائی
په دوولس برجه ګرزی نمر پوره په دوولس میاشتی
پدا خبر دار ندی چه صیفی دَی که شتائی
په درست جهان کښ ګرزی باد حیران په څلور کنجه
په هر لوری چه ګرزی نا خبر چه څه پیمائی
میوه غلی ګلونه ځنی رنګ رنګ نعمتونه
له مځکی پیدا کیږی مځکه پروته ګل ولائی
څلور واړه عنصر چاکران دی ای خوشحاله
چاکر هغه خدمت کا چه صاحب باندی فرمائی

دَ دانا په حال نادان کله خبر دی   چه پخپله نادانۍ کي اوتر دی
د لیچن په سترگو وځلیده ستوری   و عالم ته ئې نارې وکړې چه نمر دی
دا داغونه می چه ینبی په ځگر دی   خو هم ما زده تندر پریباسی خپل نظر دی
خدای دی هیڅوک پدنیا کښ عاشق نکا   عاشقی پخپل صورت باندی لښکر دی
لیونَی زړه می پرون په خندا ولاړوُ   راشه گوره چه نن بیا په ژړا سر دی
چه د ففکر مرجوڼا له بحره وکیښ
راشه گوره د خوشحال کلام گوهر دی

دا چا به څه لره ماڼه له بله شی   نیک و بده په عمل موندله شی
هر چه وَکړِی هغه به وَ ریبی   له خپله لاسه هره کرَله شی
دا خودنمایه محبوبه گوره   چه کله گل شی کله بلبله شی
کله غوغا کا په خرابات کښ   کله دَ ذکر په حلقه داخله شی
لون لون ښیوې ئې ډیری دی   اول به کومه یَوه ویله شی
نورو خوښیو وته به شا کړې   که دَ یار دَ مینی خوښی دی خپله شی
شمعی چه ژبه په راز اوږده کړه   ځکه ئې هسی کله وهَله شی
چه زاهدان ئې په زهد مومی   دَ عاشقانو په آه گټله شی
جفا ئې واړه په وفا حساب کړه   دَ یار جفا په وفا نیوله شی
که اور در لگی چا ته مه وایه   چه اور را بل دَی سینه می سوله شی
خوشحال فهم کړه مجلس دَ عامو دی
د منصور پیاله به په منصور نوشله شی

دا نه زهد پارسائیِ دِی چه کیږی   په هر لوری رسوائیِ دِی چه کیږی
نصیحت دَ دانایانو لَکه باد شو   دَ وگړی خود راییِ دِی چه کیږی
هر ناپوه پخپله پوهه افلاطون شو   څه نابودی داناییِ دِی چه کیږی
مخ بد رنگ زر و گوهر زیور پرې پوری   څه بې ځایه زیباییِ دِی چه کیږی
نه ئې داد نه ئې دهش نه ننگ نه شرم   دا دَ خلق کد خدایِ دِی چه کیږی
دَ رشتینی مینی بوی نشته خوشحاله
دَ دروغو آشناییِ دِی چه کیږی

دَ دنی دنیا دا هسی قرارداد دَی   چه گهی ئې را نیول کله ئې داد دی
عاقبت به دَ دنیا په غم غمجن شی   هغه زړه چه دَ دنیا په ښادی ښاد دی
دَ دوشش نارې وهی دوه خال ئې پریوزی   دا دنیا په مثال نر د سړی نراد دی
له دنیا نه هیچا کام موندلی ندی   که شیرین وُکه خسرو وُکه فرهاد دی
دَ دنیا مثال که وگورې عاقله!   په حساب لکه اُونه یا لکه باد دی
نه اوبه په یوه ځای کښ قراری کا   نه دَ باد په یوه ځای باندیِ اِستاد دی
مبتلا ئې همیشه په زړه محزون دی   طلبگار ئې هر زمان په بلا یاد دی
تر وفا ئې د جفا خویونه ډیر دِی
ځکه هسی دَ خوشحال ځنی فریاد دی

دَ عاشق په زړه دباندې بار دَ یار وی — خدای د نکا چه به لاندی تر بل بار وی
یَو ځل بیا سر توره مسته را ښکاره شوی — چه ئې زلفی آویزاندی په رخسار وی
ستا په نه لیدن ئې شمار نه ئې حساب شته — اندیښنې په زړه اړاندی صد هزار وی'
چه تا ووینم تازه غزل انشا کړم — پرې بلبلی فریاد کاندی چه گلزار وی
په درست ملک کښې چه ځوک لافی دَ ښایست کا — همگی دی لکه سپاندی ستا بخار وی
ستا تر هر چاری ځاریږم بلا دا شوه — په ما خوار پوری چه خاندی ځوک به آر وی
تا وَیله چه خپل زړه و ما ته راکړه — دا خوار زړه می ستا دَ وړاندی که پکار وی

زه خوشحال دَ یار دیدن وته تلوار کړم
تل بلبلی ځلبلاندی دَ بهار وی

دَ ښو غشی ئې کل واړه د لدوزدی — عاشقان دَ دغو غشیو غم اندوز دی
نن می بیا په نظر کښیوته مهوشه — تر لباس ئې شرمنده اهل نوروز دی
په مثال ئې توره شپه دا توری زلفی — گلعذار ئې ځراغُونه شب افروز دی
په بارخو باندی ئې خرپ دی د غاښونو — دا چیچل می دَ عاشق نو اموز دی
اغوستن لره ئې پاڼی د سوسن دی — که دَ نورو جامې روغی شمندروز دی
د کوتری اشارت د دیو مرگ دی — عاشقان تر کله تیر بازونه بوز دی

سر تر پایه په لمبه باندی گذر کا
د خوشحال وَیل پدا سبب دلسوز دی

دَ نادان په یاری څه لهره ځوک ویاړی — هر زمان ښکاره یاری را ځنی غواړی
دَ یاریِ هنر هیڅ ورڅخه نشته — که پندونه ورته وایم راته ژاړی
هسی مست بی پروا یار ځما په کار دی — چه د خلقو پیغورُونه سَرَه نغاړی
دَ رقیب په بد ویل عاشق داړه شی — لکه سپی پخپلو داړو سړی داړی
ډیر می وگانده گریوان د عشق پکار کښې — نور په ما نشی وهل د گریوان نماړی
دَ وصال په وخت امان دَ رقیبانو — دَ بهار په موسم ډیر گرزی غوباړی[1]

هر شاعر څخه تازه مضمون دَ ځان دی
د ښه لیندی صدقه خوری د ښکار شاړی

دَ همه خلقو نظر پخپل بهبود دَی — په هر څه کښې ورته څرمه خپل مقصود دی
چه څه درد دَ عشق لری تری به ځاریږم — که مؤمن دی که کافر دی که جهود دی
چه خپل یار وَته نظر وَکړم خوشحال شم — تر جمال پوری ئې بل جمال مفقود دی
دَ یار مخ که په ظاهر له ما جدا شو — په باطن کښې هر زمان راته نمود دی
دَ عاشق دَ آه غشی بویه ویره — چه توبری ئې تمامی زهر آلود دی
د آسمان چه سراسر کبود لیده شی — پرې پوهیږې پورته لاړ دَ زړونو دود دی
بیا ځما طالع مدد وَکړ په خداړو — چه رقیب دَ یار له وره نه مردود دی
دَ جهان ښادیِ کل واړه ځما دی — غم می کل واړه په بخره دَ حسود دی

دَ خپل ور خاوری که ورکا ځان ئې واخلی
دَ خوشحال خټک پدا سود دا کښې سو دی

---

۱. یعنی د خره مچ.

دَ خاطر می له اندوهه نه څه ننگ دَی
که ئې زده چه دَ ښادۍ ساعت یَو درنگ دی
لا می یو خدنگ له زړه وتَلی نه وی
بیا ځما په زړه نوبت دَ بل خدنګ دی
هر سحر په ما له ورایه تیغ وکښلی
خول په سر یښی راځی په نیت دَ جنگ دی
تر چشمانو می اوره ګټه بی نمه
تر محنت پوری می غر لکه لا سنگ دی
په خروار عیش و عشرت کاندی وګړی
خو د ما دَ زړه په بخره عیش تنگ دی
ما دَ زړه په سترګو رنگ زړګی وکوت
همګی دَ غم په سرو وینو کښ رنگ دی
د اسمان چه پاس په سر باندې څرخیږی
په چا چتر مرصع په چا پلنگ دی
دَ دنیا په لوئی څه باور خوشحاله
پرُون دَور دَ خرم[1] نن دَ اورنگ دی

دلربا خوبا وربل دی تیر و بیر دی
هو هو تار ئې دَ عاشق تر زړه چاپیر دی
دَ اوزبک تاړاک می هم دا هسی نه وی
لکه ستا د سترګو تاخت په خوارو تیر دي
د ما زړه چه دَ مزری تر زړه تیرَی کا
ستا دَ سترګو وَکبلَیُو وته زیر دی'
هغه راز چه به ما تا سرَه تنها کړ
نه به هیر شی له خاطره نه می هیر دی
د غمزې په تیغ ومرم خونی می ته یې
بیا بی وایې چا وهَلی په شمشیر دی
دَ خوشحال و مرگ ته څه توری وکاږې
د بڼو ناوک دِ هم ور لَرَه ډیر دی

دا کلام می دی هغو ته چه په هوش دی
نصیحت ته ئې نیولی دواړه ګوش دی
په ټکی ټکی جامو کښ که لویی ده
دَ سپلمۍ ملخی هم الا چه پوش دی
دَ مردانو دَ خپل شرم کار و بار دی
نور ئې هر څه له خاطره فراموش دی
دَ زنانو په حساب دِی مردان مشه
چه له زیبه له زینته هم آغوش دی
شړۍ ور پښتن به سل په ډکه یوسی
کشمیری چه بغرګ شالونه ئې په دوش دی
هوښیارانو څخه ډیره هوښیاری ده
په مجلس کښ چه سامع نشته خاموش دی
په هغو ئې دَ جهان ښادی پیرځو ده
چه په غم کښ دَ خوشحال سرَه په خروش دی

دا ویی ځما دراز دی
دا منزل دور و دراز دی
تازی سوار دی پکښی پاتو
حڅه ټټو حڅه ټټو تاز دی
دَ نائی بریره ناسازه
دَ بل بریری وته ساز دی
دَ دانش کښیدې بویه
نه دَ سرو زرو طراز دی

دَ کمال لافی دِ نکا نا درستی
چه تلقین ئې دَ کامل نه وِی آخستی
دانشمند دَ معمَا په علم پوه دی
دَ ابجد په حساب څه خبرَ نا لوستی
هیڅ کمی و ځان ته نه پریږدی په ژبه
دَ کردې په کار کښ غوځ په ګیسو سکښتی
دَ دانا تر سر می دُر ګوهر نثار کړی
دَ نادان په سر می پنډ دا خاورُو لوستی
ارادت ئې بر سیرن په وړاندی نه ځی
دَ خپل پیر په عیب سر شه یقین سستی
دَ ململو قدر چا وته ښکاره دَی
چه ململ ئې همیشه په تن آغوستی

---

۱. خرم: شاه جهان، چه خپل زوی اورنگ بندی کَی.

په هغې یارۍ څه باور خوشحاله
چه پیوند ئې په ویښته سرَه آمستی[1]

دَ یار غم کله اغیار وته وَلاړ دَی
دَ یار غم خو هم خپل یار وته وَلاړ دی

د هغه بادشاه له ملکه عالم تښتی
چه د ظلم و آزار وته وَلاړ دی

بې همت سړی له هر کاره غرېبږی
همت ناک سړی هر کار وته وَلاړ دی

د هغه شاعر مخ تور شه چه په طعمه
و هر وَر و هر دربار وته وَلاړ دی

خلق هیڅ را خبر ندی چه په عشق کښ
څو فکرونه و ما خوار وته وَلاړ دی

چه دِ توری زلفی ووینم حیران شم
په حیرت سړی تور مار وته وَلاړ دی

په بورجل باندی دِ هسی نا قرار شم
لکه څوک چه وګلزار وته وَلاړ دی

لیونی خوشحال په نن دَی دیدن ورکړه
د سبا فکر هوښیار وته ولاړ دی

دا خونِی سترګِی چه ته لری دلبری
په کشتن به خلقی کاندی ډېری

لا به کله څما خوار طالع مدد کا
چه به ستا سترګِی په ما شِی برابری

په خرام خرام راځه چه بوی ئی واخلم
دواړه زلفی په عنبرو معنبری

په عارض دِ دَ زړه داغ دَ لاله ورکړ
یاسمین دی دَ پیغور کړل سمنبری

باز دَ جال کوتره وَوینِی پر دَرشِی
تېپوسی باندی پیری کا لر و بری

ګوره چرته وی په چرته ګرزیدلی
چه فراق کړی هونبره اُوښِی را خبری

محتسب دِ څښِی لیری لیری ګرزی
مست خوشحال څخه کوتک دَی د ډنبری[2]

دا معنی دِی زوروَری [3]
سمِی چیرِی دِ خبری

څوک چه لب کا سَره بیارته
څښِی توئی شِی شکری

څوک چه کښیوزی په ویلُو
واړه وایی خاوری سَری

دَ مشکښښو په بازار کښ
تویی نه وی مرغلَری

خپلی خپلی شلومبی ستایی
چه شلومبې پلوری ګجُری[4]

هر هر سکښی ئې وګوره
په هنر زَغیږِی زغری

ډېر دِ ښه ووې خوشحاله
بس کړه مه درومه ډېر لیری

دا څه بارخونه دَی ستا دَ تورُو زلفو لاندی
پروتی دی په ګلو د سنبلو پاښی تاندی

تل ئې په طلب وم آخر خوښ له خپله بخته
هسی یار می بیا موند چه عالم ئې کیسې[5] کاندی

قیس وُکه وامق وُکه فرهاد وُکه خسرو وُ
هر چه عاشقی کا[6] سل رحمت په واړو باندی

نور خلق فانی دِی که باقی دِی هم هغه دی
هر چه په فانی دنیا یادیږِی وروستو وړاندی

---

۱. محشی ورته لیکلی یعنی تړلی.
۲. دیوه ونه ده چه د تور مرچ غوندی دانې لری.
۳. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
٤. هغه خواری ښځی چه شلومبی یا شیدی خرخوی.
٥. دا کلمه په تولو نسخو کښ دغسی ده، یا به کیسۍ وی په معنی د معما او چیستان، یا به مفغن د قصې وی.
٦. هر چه عاشقان دی.

نوری کیسې څه دی و خپل ځان ته نصیحت دِی   شمع ته نظر کړه خود به وژاړې[1] چه خاندِی
ته گوره په چرته، زه خوشحال په کوم ملکونو
پاس په ژړه پرتې دِی ستا د تورو وربل پیاندی

دا ستم چه خپل آشنا دَی په ما کړی   نا آشنا سړی به نه وی په چا کړی
په یارئ دِ ئې هیڅوک غلط نشی   وار په وار ئې درست عالم دی تر شا کړی
گوره سر به ئې په رندکه په زاهد شی   د غمزې خځر ئې اوس دی تر ملا کړی
دَ مخ خال ئې تور تارو دَی په گلزار کښې   دَ زړه باز می دَی نظر پسی وا کړی
خدایه ته ئې دَ زړه مهر په ما وکړه   چه دِ زه په ظالم یار یم شیدا کړی
دَ فراق غمونه هسی را پسې دِی   درسته شپه ئې و ما خوب ندَی را کړی
زه به ولی دَ ښه مخ نندارې نکړم   نندارې لره ئې زه یم پیدا کړی
یَو وصال دَ ښو یارانو بل هجران دَی
چه خوشحال ئې په خندا په ژړا کړی

دَ تقوا لافی وهی دَ صادقیِ   په قاضی ئې گواهان تیر دَ فاسقیِ
په رشتیا خبرُو هم متردد یم   په وسواس کړم دَ عالم منافقیِ
دا چه وائی څوک به هست کړم څوک به نیست کړم   سکه دعوا کاندی سړَی دَ خالقیِ
که عذرا په ملک کښې شته مخ دِ ښکاره کا   زه په تن کښې زړه لَرم دَ وامقیِ
آدم زاد په تفاوت سړَه پیدا دی   یَو په بل تیری لَری دَ فایقیِ
دَ بزرگانو په مسند هغه تیرَی کا   چه لری واړه اسباب دَ لایقیِ
ننگیالیو سړَه ویره دا سر نشته   سر سړی پریکا دَ خره په سارقیِ
نمر په گوته پټاوه نشی خوشحاله
هیحُ منکر مه شه دَ خپلی عاشقیِ

د ما کومه اندیښنه ده که ما پریږدی   ته به نوم د بې وفا په خپسر[2] کښیږدی
زه یو هسی یار لرم که می روزی شِی   که صفت ئې درته وکړم و به ریږدی
ته سړی یې که ځاروَی یې رنگ دِ ورک شه   د بهار په سرو گلونو باندِی پښې ږدی
ما په ډیرو سټو اور دَی لگوَلَی   په دا څه که څو خسړی باندی کښیږدی
زه چه ستا په دا اُوږدو زلفو مین شوم   لا به څو دور او درازی راته بلیږدی[3]
د خوشحال خاطر په مثل سجنجل شو
واړه ته د خپل جمال نخښی پکښې ږدی

دَ هغو چه گرزیدَنه ستا په تل شی   ستا په تل به ئې آخر سرُونه تل شی
ستا چشمانو می زړه یو ښو قبل کړ   دَ هغو به څه احوال وِی چه قبل شی
دَ وصال دَ ناوی مهر څه دَی غم دَی   هغه هم واړه یکباره معجل شی
عشق یو څه دَ مزری بریت دی په کوگل شی   دَ رنځور ئې په څو ورځی رنگ بدل شی

۱. خو به وژاړې.
۲. دا کلمه په ټولو نسخو که دغسی ده، په یوه قلمی نسخه کښې محشی ځان ورته کښلی دی، ممکنه ده چه مخفف د ؛پخپل سر“ دی.
۳. پیچل او نغښتل او گرفتاررول.

ښایسته که هر څو لافی دَ ښایست کا چه ئې ته په نظر کښیوزې نور خجل شی
یو گلزار په یوه درنگ کښې شگفته شی چه ئې زلفی په بارخو باندې وَلَول شی
تر هر حرف ئې دَ خطا نافې ځاربېږه
آفرین دی د خوشحال پدا غزل شی

دا سړی خو په ادب سره سړَی دی چه ادب ور سَرَه نه وی نور ځاروی دی
چه وفا ور څخه نه وی سړَی نه شه تر هغه نه په وفا کښې بهتر سپی دی
عادلان می دَ جنت دَ گلزار گل دی ستمگر می دَ دوږخ دَ اور لرگی دی
سپی چه چا سره آشنا شی چه بر وَخورې و هغه ته ئې تِم نه وِی څو ژوندی وی
دَ انصاف د څښتن غم دَ دوږخ نشته دَ انصاف می تر طاعته لا پرخی[1] دی
په ښه خوی دَ سړی قدر قیمت کیږې بد خصلت سَړی یا دیو دَی یا پیری دی
چه ئې علم هنر نه وِی ځنی تښته بی هنر سړَی که وگورې لا شی دی
چه په پند په نصیحت دِ بندی نشه تور زنځیر ور لَره بویه که مزری دی
په روا په ناروا دَ ملحد څه دی په مذهب دَ ملحدانو کوکری ورَی دی
دَ راحت په وخت دَ یار تجربه نشی چه محنت در سره واخلی یار دِ دَی دَی
هر زاهد چه زهد واخلی بی مرشده
دَ خوشحال خټک په پوهه تش ملخی[2] دی

دواړه شونډې دی شراب پرتگالی دی په سره والی له یاقوتو په سیالی دی
په سپین والی په ښایست په زیبایئ واړه غاښ ئې مرغلری لآلی دی
په ښیوه ښیوه چه پل کښیږدی په لاری کښلی پښې ئې دَ گلزار په پایمالی دی
په کالیو سَرَه مخ ښایسته کیږې ستا په مخ ښایسته ستا دَ مخ کالی دی
په طلب په استغنا چه تجربه شول عاشقان معشوقی دواړه جنجالی دی
نن هغه سړی که غواړم مونده[3] نشی چه خوشحال د ما دَ زړه په خوشحالی دی
هره چار ئې قبلوه که پری میَن یې ښایسته کله له خیاله نه خالی دی
په وریښمینو نهالیو دِ نور خوب کا دَ کوڅی خاوری ئې ما ته نهالی دی
دَ فراق په وخت د ما سترگو ته گوره په ژړا ژړا شیبی ښکالی دی
تل ژړا نارې بلغاکښې خوب په څو کا چه میشته دَ فراقجن په حوالی دی
زه دَ مستی په پیزواند باندِی مَین یم که دَ مخ کالی ئې غوره غوټیالی دی
نوم ئې مه اخله خوشحال وته په ژبه
مخ ئې تور که په یاری کښې ټیټالی دی

دَ هوښیار دَ نادان هونبره تفاوت دی څو دَ مځکی دَ اسمان په منځ کښې وت[4] دی
نادان څورب فراغت گرزی خوښی کا هوښیار تل تر اندیښنو لاندی چت پت دی
که په ما باندی څرخ خوری پروا ئې نکړم د هر هر کله دانا سره په نښت دی
که حاتم شی یا رستم شی خوله ئې گوره چه ئې لافی د خولې وکړې نور انډت دی

---

١. د ضرورت نه زیات (دریاب، پښتو لغت)
٢. پلی دی.
٣. نه ئی مومم.
٤. یعنی سوری او دزراو فاصله.

عشق یو مست هاتی وَلاړ سَرَه ښوریږی   دا چه ځان خونی عاشق ئې مهاوت[1] دی
چه دِ حکم اختر پرې وشو لوی به هم کړې   چه خیرن در ښخه نشی دا یو خت دی
ښوکَ د بل د کورته[2] خوری ور پسی ګرزی   چا خوړلی به درست عمر ښکار د کورت دی
د تحصیل او د ترتیل بلا په ده شه   چه ملا د حق ګویۍ په کار ساکت دی
حاجی ولاړوُ و مکې ته راغی ده می   په دروغو په حرص ډک کړی کت دی
چه دیدن ئې دَ ګلرویو سَرَه کیږی   می دِ خوری نوروز دی کا بهار ئې نت[3]دی
چه په کور کې ئې کښیږدی په چا یې نه خوری   خدایه مال ئې و ما راکړه چه معنت[4]دی
چه کردار ئې موافق د ګفتار نه وی   همیشه دَ دروغجن په ږیره ډت دی
دَ باطن په سترګو ګوره هغه مخ ته   ظاهری نظر دَ نمر په لیدو تت دی

دَ خوشحال کلام شیرین دی تر نباتو
چه په خوند ئې خبر نه دی ورته کورت دی

دَ سوخته وو، یو وصال دی   چه هجران پکښی محال دی
دَ یار غم چه معشوقه شی   نور ئې وصل لا یزال دی
که هزار پردې تر منځ وی   هغه واړه اتصال دی
چه راځی دَ یار له لوریه   ورته بس هغه شمال دی
چه په عشق کې ئې سوخته وی   ور ښکاره هغه جمال دی!
دَ هغه بیلتون له کومه   چه تل خوښ دَ یار په خیال دی

مخ دَ یار ګوره په تیل[5] کې
دَ خوشحال خټک مثال دی

دَ فساد فکر می نشته خدای حاضر دی   خپل ساعت به تیروم عمر آخر دی
اطاعت دَ اولو الامر ځکه نکړم   خلیفه د زمانی په زړه کافر دی
پلار ئې ووژی په بند وروڼه په توره   په آزار دَ مومنانو بهادر دی
دَ ابلیس غُندی مکرونه ئې په زړه کښ   په فریب کښ تر ابلیسه لا ماهر دی
په باطن ئې ودانۍ ته نظر نشته   په ظاهر که ودانۍ ته ناظر دی

دَ چا زړه به ځنی روغ په دنیا نه وی
د خوشحال خټک چه چاود ځنی خاطر دی

دا دنیا ده چه پدا کښ څه موجود دی   دَ دنیا سَرَه همه واړه نابود دی
بد هغه چه ئې نظر په سود و زیان دی   ښه هغه چه نه په زیان نه ئې په سود دی
نه محمود شته نه ایاز دور ئې تیر شو   په جهان پاتو خبری دَ محمود دی
د خپل دین د خپل ملت سیله ثنا کا   مؤمنان دِی که ترسا دِی که جهود دی
تربیت ئې له فلکه دَی موندلَی   که پوهیږې چه دا دری واړه موجود دی
که آفتاب دی که ماهتاب که واړه ستوری   ورځ و شپه په عبادت کښ دَ معبود دی

---

۱. دا کلمه هندی ده یعنی فیلبان.
۲. یو قسم پخکړی چه د اربشو د اوړو او شوملو نه جوړیږی (دریاب، پښتو لغت)
۳. یعنی غنیمت.
۴. دا کلمه عیناً ولیکله سوه په ځنو نسخو کې مغت راغلی ده تحقیق غواړی که داسی سی معنا ورکوی، مال ئې و ما راکړه غنیمت دی.
۵. تیلی یعنی اُورلکیت یا کوګړ (دریاب، پښتو لغت)

پخپل حکم به ئې بیا سَرَه تازه کا / دا هډونه چه په مځکه کښې فرسود دی
آغوستن که ئې زر بفت وِی که شړیه / پدا دواړه توکه ښه سړی خوشنود دی
که دَ لیری که نیژدې شمارونه مکړه / چه به درومی یا را درومی واړه زود دی
په قیامت په بل ژوندون چه شک گمان کا
شگ پرې مه راوړه خوشحاله چه مردود دی

دَ هوښیار غلطی نه وِی او که وی خو دَ خندا شی / پخپل عقل غره مشه که غره شې حیف دا شی
دَ دنیا مینه ډیر مکړه دَ دنیا آینه څو ډیر کړې / و زړه ته به دی هونبره ډیر غمونه را پیدا شی
قربان ئی تر همت شم ځنی هسی لیونی شته / که تخت د سلطنت وِی پری دَ دوی کله پروا شی
چه ستا نصیب قسمت دی که طلب ور پسی بکړې / په غیبړ کې به دی واړه خواه ناخواه در لَره راشی
دَ یار دَ زړه ساتنه په مثال دروغ کالی ده / هیڅ حال د کالی نه وی که پیوند دَ کالی بیا شی
چه باز دِ پرواز وکا په طلب ورپسی گرزې / که بخت مدد کاری کا چه ئې ونیسې بیا ستا شی
نادان دی که هوښیار دی له هر چا نه عقل اخله / یا تور عشی خطا کا دَ هلک غشی رسا شی
چه دِ وخوړ هغه ستا دی مال چه نخورې[1] بلا شی / په مرگ یا په ژوندون به په نصیب گوره دَ چا شی
مدد دَ طالع بویه چه منر سَرَه همراه وی / هنر به سود ونکا دَ طالع که درته شا شی
په زړه کښې خپل غرض دی چه هیڅوک ځنی خلاص ندی یا یافت دی یا نیافت دی چه خندا شی یا ژړا شی
خپل ځان وته ئې وائی خوشحال دا خوړې خبری
حلوا ده د نباتو که تر خوله دِ دا حلوا شی

دنیا بده بلا ده چه و ما وته ښکاریږی / په دې له خپله پلاره سکه زویه ویزاریږی
چه څوک وبله خپل دی ولی فهم فکر نکا / چه مرگ شته په دنیا کښې سره ولی نه ځاریږی
په هر لوری چه گورم و عالم وته حیران شم / وینا د هیچا نده په دنیا سَرَه خواریږی
و بل ته توره واخلی پدا کار کښې ډیر حیران شی / چه خپل دِ په بدی شی ستا وَ جنگ ته تیاریږی
چه بخت را سَرَه مل وُ مار به مار ته څو مښکی شو / چه بخت و ماته شا کړه څو مښکی راته ماریږی
دنیا دَ مست هاتی په خوی خصلت ده که ئې گورې / چه یو مهاوت ومړ بل ئې شاته تیاریږی
عالم عالم غمونه چه خوشحال ویتی له خپلو
غم خور ئې که پیدا شی خپل پردی ته به شماریږی

دَ ناکس دَ تربیت سَرَه څه کار دی / دَ سنگیړ دَ زراعت سَرَه څه کار دی
که خپل پلار ئې په ډیر مهر ورته وائی / دَ نادان دَ نصیحت سَرَه څه کار دی
ورځ و شپه دِ په آرام باندِی تیریږی / دَ بې ننگ دَ حمیت سَرَه څه کار دی
د گاوزو ورمیږونه مزری نموړی / د گیدړو د قوت سَرَه څه کار دی
چه هوسیه په میدان وهی تازیان دی / دَ کوټه د دې حالت سَرَه څه کار دی
فصاحت دَ باغ بلبلو څخه غواړه / دَ کارگه دَ فصاحت سَرَه څه کار دی
چه له ځایه یې په بخره سلامت شو / د زاهد دَ ملامت سَرَه څه کار دی
درومه هر لوری ته گښت کوه خوشحاله
دَ رندانو دَ خلوت سَرَه څه کار دی

دا دروغ دَی چه په ستوریو سود و زیان شی / سود و زیان واړه په حکم دَ سبحان شی

---

۱. تحویلدارېې.

که دَ رنګ خوبی ئې شته لوئی له کومه   دَ کاغذ ګلونه هم دَ ګل په شان شی
زمانه په طبیعت دَه دَ هلکو   هلک تل چه و چا ورکا ژر پښیمان شی
دَ دنیا اقبال چه مخ کا وَ نادان ته   دانشمند ئې دَ خبرو نه حیران شی
دَ منصب سَرَه دَ ما خبری دُر وی   اوس راضی یم که په چا باندِی مرجان شی
ګوره کومه چار به کانده مخ ښکاره کا   دَ عالم خبری ډیری تر دا میان شی
دَ دنیا لالچ څو ډیر اندوه ئې ډیر وِی   چه ئې ډیره ټولَوِی ډیر پریشان شی
دانشمند څخه چه مال دَ دنیا نه وِی   وَ عالم وته په مثل دَ نادان شی
زه خوشحال خټک هغه یم قدر نشته
دا می واړه له افغانونه افغان شی

دَ باطن په تجلی ظاهر صفا وِی   دَ بد ذات په آشنائی کښِ سل جفا ِوی
لکه نوم چه دَ کیمیا دَ عنقا اروې   تر دا دواړو نه نایابه لا وفا وِی
د ناکس سړی نه زر خبری واروې   په یَوه وینا ئې کله اکتفا وِی
د دی دور په یارانو غلط مشه   مخامخ ئې درته مخ قفا قفا وِی
دَ هغه طبیب طلب کوه خوشحاله
چه دَ مخ په تجلی کښِ ئې شفا وِی

ډیر میَن په تازه مینه سَرَه تیر شی[1]   په هجران ئې خوړ ژوندون زهر ګنډیر شی
لا یو غم می تمام نه وِی څه نصیب دَی   چه ناڅاپه نور غمونه را برسیر شی
زه په ویر دَ معظم په غم کښِ ډوب وم   خبر نه وَم چه طاهر به تیر و بیر شی
لکه ږیره دَ طاهر نوې په زنی   دَ هر هر ویښته ئې غم را باندی ډیر شی
خدایه هسی غم بل ما ته پیدا مکړه   چه په ده می طاهر خان له دله هیر شی
طاهر وَمړ په شباب کښِ، دا تاریخ دی
چه به کال دَ ده وَ مرګ ترې را برسیر شی

ډیر مین وه چه ئې لافی کړې د مینی   په ارمان و بله تیر شول که ئې وینی
څوک چه یار په اوښیو ژاړی ژړانده   ژړا دا ده چه ئې وژاړِی په وینی
دَ رشتینی مینی کار خو داَ خپل زړه دی   دروغجنی مینیِ غواړِی تورِی سپینی
دَ مجنون او دَ لیلی مینه رشتیا وه   دَ پرویز او دَ فرهاد او دَ شیرینی
ستا په رنګ به په جهان راغلی نه وی   په جهان که ډیرِی تیرِی دِی رنګینی
توری سترګی دِ شهلا نرګس دَ باغ دی   تورِی زلفی دِ سنبل دی مخ نسرینی
له د یو خاورُو نه چه ګل زیږی خوشحاله
دا پدا چه تل ور درومی مه جبینِی

راستی لار ده بادشاهی   پکښی نشته ګمراهی
دَ رشتینو پروا نشته   دَ جهان په بد خواهی
دَ رشتینو سَرَه مَل وِی   تل نصرت دَ آلهی
دَ رشتینو ځای جنت دی   دَ قرآن په ګواهی

---

۱.   دا بدله خان دَ خپل زوی طاهر په مرثیه کي ویلې ده، په آخر بیت کي "طاهر و مړ په شباب کښِ" دَ ابجد په حساب (۱۱۰۳) راځی، چه دَ مړینی کال ئې دَی.

بیا به نه مومې خوشحاله
په راستی کې تباهی

رفتار ئې مستانه دی   په غمزه کښې یګانه دی
دا پسر په لب شکری   چه هر غاښ ئې دُر دانه دی
که په سترګو ئې نظر کړی   ګل له نازه همخانه دی
که و مخ وته ئې ګورې   لاله ګل ئې نښانه دی
پدا پیچ و تابو زلفو   چه دَ مښکو خزانه دی
لا ئی پیِ ځاځی دَ شونډُو   په هر کا کښې فرزانه دی
ځما ځان تر ده فدا شه   چه هم ځان هم جانانه دی
نه چه زه په ده میَن یَم   دَ همه خلقو ستانه دی
خپل صورت ستائی پخپله
دَ خوشحال زبان بهانه دی

رنګ دی ورک شه بده روې   را پسې یې سینه سوې
له یوې فتنی دِ خلاص شم   را پیدا کړې بله نوې
ستا غمونه هسی ټوغ کړم   وکښی نه شمه سیلوې
چه اوده وې هونبری ښه وې   کشکه تل وَی اوده شوې
پرې به کله باران وشی   چه به وټوکیږی سوې
فصل نه کوی خوشحاله
څو پټی نشی په یوې

رنګینه کالی اغوستی را ښکاره شه ناګهانه   راته وګوره وَخانده خوشحالی می کړه پر یوانه
خدای دی تا له وریو سترګو نه وژغوری دلربایه   چه ټیکه په جبین کښیږدې او سینګار وَکړې څو شانه
هغه دم چه تورګیسو پخپل صورت باندی خپاره کړې   خوشبوئې دَ خاصه مښکو په درست غولِی شِی پریشانه
ځان و زړه مِی هم چاپیر ور سَرَه درومی اې نګاری   چه ګهی په شین شین په انګنِ کښې شې روانه
دین و زړه صبر و آرام راځنی ولاړل اوس پوهیږم   چه یَو ځان دَی راته پاتو دا به هم یوسی له مانه
دَ یاری دَ آشنایی دودونه هیڅ له تا پټ ندی[1]
ولی څو کړم په خوشحال باندی خاوند کړَلې نادانه

را ښکاره دِی د دې دور لنډ لستونی   پردی مال وته اوږده لاسونه مونی[2]
که په باغ ئې دَ یتیم دَ کنډی ګډ کړې   دَ انګورو به خواږه رنکوری چونی
دَ خوږو مزه پوښتی بزه ئې هیره   ښې څربی لنډی وهی ور باندی سونی
کله سر په سینه ومنډی سبرګی شی   کله سر مورِی دَ مار لکه سربونی[3]
چه په ښهر په اولس کښې ساده هیښ وی   ورځ و شپه پرې حواله وی لکه کونی[4]
پخپل ځای لکه شاخوری خر خوله خشکه   په بل کور لکه آس په راتب پونی[5]

---

١. دودونه پټ ندی له تانه.
٢. سرمایه، رقم.
٣. موش خرما، خړ رنګه څناور چی د مار سره جنګ ئې ډیر مشهور دی.
٤. ګنځی.
٥. میده شی، ووړ شی.

که څه کار دَی دَ رندانو دَی خوشحاله
چه ظاهر باطن ئې دواړه دی مخ روښي

راشه ګوره نامردان بلا وَهَلِي
دَ بری میدان پریږدی لری ته زغلی
دَ اسمان دَ پاسه ګښت نندارہ نکا
کوز د مځکی د تلی په مخ کښې ملی
کم دلیل دِ دَ سر دواړه سترګی وخوری
په تورتم د جنازې سره ځملی
مړه هغه چه نه ئې نوم نه ئې نښان شته
تل تر تله په ژوندون پائی ښاغلی
څوک پخپل پتی کَرل کا دَ اغزیو
چا پخپل پتی ګلونه دِی کرلی
پسینه کرله هونبره فائده نکا
چه په وخت کرله وکا بر آخلی
دَ کرلو وخت آخر شو تخم لَږ دی
خوار هغه چه ئې له لره لاس ختلی
چه محنت په ځان قبول کا راحت مومی
رنځ و ګنج سَرَه دا دواړه دِی تړلی
چه لذت شهوت ترک نکا ولی ندی
اولیاء ندی دَ نفس په خوښی تللَی
دَ هوا ترکَول عروة الوثقی دی
درویشان پدا وَیل دِی پوهیدلی
چه دَ نفس د ظلمانی کوهی را ووزی
دَ هغو سترګو ملکونه دِی لیدلی
درخانیٔ پکښې یو آدم خان خوښ کړ
یوسف زئی ځوانان ډیر وه سپاره پلی
څو مخلص تمام خالص نشې خوشحاله
خطرونه دِی چاپیر در جار وتلی

راشه ګوره څه کارُونه درنګ په درنګ شی
په ساعت دَ دنیا چارِې په بَل رنګ شی
واړه وَ سوځی په اور کښې خبر نه یم
بیا له کومه را پیدا هونبره پتنګ شی
لا به کله مخامخ را سَرَه خاندِی
چه کاته ئې ګه ګهی راته په څنګ شی
چا وَیل دَ کښلیو جنګ پسې آشتی وی
ولی ما سَرَه آشتی نکا په جنګ شی[1]
په هر چا باندِی ئې زړه دَی لکه ژاوله
خو په ما باندِی چه راشی زړه ئې سنګ شی
حال دی وګوری د ما بیا دِ آهنګ کا
دَ هر چا په عاشقیٔ ته آهنګ شی
په فراق دَ مهوشانو لا چینه دی
که روان ځما له دواړو سترګو ګنګ شی
تا په خپله رضا وینو په غوره
اوس دی ولی دَ خوشحال دَ یاریٔ ننګ شی

راشه لیونی شه چه دِ نور خلق غم خور شی
څو چه هوښیاری کړې غم به لا درباندی زور شی
هیڅ پرې نه پوهیږم چه دَ چا وَیل رشتیا کړم
سل رنګه خبری پدا منځ کښې لور په لور شی
صبر دَ دردمنو زړونو هر کله اثر کا
خدایه لا به کله دَ غماز سړی مخ تور شی
زر هنره وکړه نصیحت په کوم حساب دی
هر چه ځائی خوی وِی فکر مکړه چه به نور شی
یو هندو بلا دَی چه په مکر ټیکه کښیږدی
څوک به ترې خلاصیږی هغه ځای چه درې څلور شی
سپین جمال دِ ګوره ښایسته په تور خالونو
تل په کښیده باندی ټکیٔ دَ انځور شی
درسته شپه مِی تیره په فریاد او په نارو کړه
شپه ئې دَ هجران وه سور پالنګ په ما سور اور شی
غیر بیګانه چه اخلاصی شی وروړ هغه دی
وروړ چه بیګانه شی راته وایه کله وروړ شی
ډیر دِی په دا چم کښې چه پټ پټ دَ مینی لاف کا
ولی اوس یوازی وَ خوشحال وَته پیغور شی

۱. تل ئی ما سَرَه آشتی ده که په جنګ شی.

را ښکاره چه دَ دلبری وَ مخ خال شی لکه ښکار دَ ښکاری ولگی خوشحال شی
په څو ژبی شاعری په جهان کیږی دَ هر چا ثنا صفت دَ ښه جمال شی
دنیا دار کره چه نه وِی ښې دلبری اور دی پوری دَ دنیا په ملک و مال شی
په وصال دَ سمنبرو زړه تونگر شیقق چه ئې نه وینی په سترگو خوار کنگال شی
چه عاشق دَ معشوقې په عشق کښ غرق شی جدائی له منځه ولاړه تل وصال شی
ارمان دا دَی چه به زه همیشه نه وم همیشه به سره گلونه کال په کال شی
دَ گلونو وخت تیریږی ساقی گرم یې که دَ جام په راکوَلو دِ اهمال شی

لکه باغ چه په گلونو مالا مال دی
د ما جان دی په شرابو مالا مال شی

راشه گوره دَ یارانو بې غمی هونبره مهر هونبره مینه محرمی
زه دا هسی په فراق په اشتیاق کښ حقیقت ئې راته نه کړ قلمی
اسمان لیری مځکه کروړه عاشقان دی چه په څو رنگه غمونه تل زغمی
ما پدا جهان کښ غوښته مونده نشوه که په بل جهان پیدا شی خرمی
څوک چه دم دَ همدمۍ وَهی ترې سوړ شوم چه می ولیده دَ خلقو همدمی
چه په هیڅ ساعت خالی نه وِی له غمه مگر غم لَره پیدا دَی آدمی
هیڅ طبیب نشته چه حال ورته معلوم کړم چه په کوم زحمت کښ پروت یم المی
ته چه ما ته عربی خبری وایی دَ عربو ژبه څه زده عجمی
که خبر په دا مثال یې وئې وایه چه په گوته یوه گوته دوه غمی
پادشاهان به ئې میخ کم نکا خوشحاله که یو خدای دَ سړی نشی په کمی

که قدم دی دِ دَ وفا په لاری ټینگ کړ
دَ خوشحال په پوهه دا ده رستمی

راشه گوره خلقه نصیب په څو خوری توری نور ځوانان وهی منصب صد وخوری
په غارونو کښ مزری ختې منگلی په تیاره دگردې و ازدی پیشو خوری
هغه ډک طباخ په سپی خوړلی ښه دی چه تر څنگ ئې دَ عورتو پر سوپر وخوری
لکه څوک چه ډک چلم څکوی په غم کښ فواقجن هسی لوگی دَ اندیښنو خوری
دَ فلک د نا قابل سَرَه غیرت دی نا قابل به دَ نباتو حلوا څو خوری

لا به کله هغه گنج ورکوې بخته!
چه خوشحال به ئې په پلیو په سپرو خوری

را ښکاره شوې دَ جهان بې وفایۍ نور می را څکاوه قلم په آشنایۍ
لکه اور په بوټی ولگی بیا نه وی یو څو ورځی دَی ارمان دَ جدایۍ
روښنائی دَ معرفت تر نمر والا ده څوک دِ ونه وزی له هسی روښنایۍ
له یوه څاځکي نه څه صورت پیدا کا هم په خدای ښائی کارونه د خدایۍ
تا هاله وگل خپل زړه ورکړی بلبلی که ئې تل وَی دا بازار د ریبایۍ
په گلزار کښ ناستی هم دا هسی نه وِی چه خبر شوم ستا له قدره تنهایۍ
چه پخپل کوښښ بهبود دَ دنیا غواړِی راته هیڅ نه دِی دَ خلقو دانایۍ
چه ځما دَ درد علاج لَره پیدا دِی زه له چا غواړم دا هسی مومیایۍ
چه بلا ورسره وصله دَ فراق ده دَ دلبرو حسن څه لَره ستایۍ

چه گوهر تر خر مهرو په قدر کم دی
مگر نشته جوهری دَ بینایيۍ
چه په چرته ښه صورت هوری ئې زړه دی
څو ثنا کړم دَ خوشحال دَ پارسايۍ

رحمت په اکوړی شه چه ئې ونیوه ځای سرای
چه ښه فهم ئې وکړې باور وکړه ځای دَی ځای
تور غر ئې د هوډی دی تر تیراه پوری سم تللی
نیلاب و لنډۍ دواړه عجب سر یښی په پای
پرې سازه لویه لار دَ هندوستان و خراسان ده
گذر ئې دَ اټک دی چه ترې ترس کا شاه گدای
هر فیض دِ دَ جهان څه چه یادیږی پرې را درومی
که ملک ئې بارانی دَی څه بهار لری های های!
که سوات که اشنغر که پیښور دَی دا ملکونه
رجوع لَری وَ ده نه فیض ور درومی دَ هر ځای
په هر لوری ئې ښکار شته دَ شاهین دَ باز دا هر څه
واه واه کاله پاڼه ئې چه ئې ښکار دی دلربای
ځوانان ئې چاق درست چست و چالاک دی په هر کار کښې
خوښ سترگی سپین او سره بلند بالا دی په نمای
پکښې میشته می زویه خیلخانه نمسی اولس دی[1]
چه څوک پکښې میشته دی په امان اوسه دَ خدای
اسمان ځنی جدا کړ لاس دَ چا رسی اسمان ته
خوشحال له سرایه ندی جدا شوی پخپل رای

زلفی د دلداری چه زنار فرمائی
څه لَره و ما ته څوک بل کار فرمائی
سهل دَی دا امر که می سر و مال قبول کا
څوک به دا وَیل کا چه دشوار فرمائی
څه لَره ای عقله ډیر له صبره راته وایې
زه بنده دَ عشق یم دَی تلوار فرمائی
څو راته ناصحه نصیحت کړې لیونی می
کله هسی کار کا چه هوښیار فرمائی
ما ترې توبه وکړه چه دَ عشق په شریعت کښې
دین مذهب هغه دی چه دلدار فرمائی
قطع لیونی دی چه دَ یار دَ مخ په دَور
څوک وَ ما ته سیر دگلزار فرمائی
خپله رضا پریږده که رشتینی ئې په عشق کښې
کړه هغه خوشحاله چه دِ یار فرمائی

زه چه ستا دَ مخ گلزار گورم په کور کښې
دَ بهار گلونه وسیځم په اور کښې
ما پدا تندی اخیستی ستا دَ پاره
که زه تا غُندی یار موموم په پیغور کښې
دَ ټولۍ په مخ کښې ځی په شین شین
لکه مست هاتی چه یون کاندی په ډور[2] کښې
اوس په هر چرته جهان په بلا ډک شو
که پخوا به لباسی وه په لاهور کښې
په قراره قراری کښې عالم خوښ دی
ما دِ خدای لَری دَ عشق په شر و شور کښې
که رستم دَ زمانې شی گمان مکړه
زمانه به دِ پرینږدی پخپل زور کښې
دا سلیمان په گوتې کښلی دا وینا وه
چه دا تخت به دَ سلیمان نه وی په گور کښې
د خوشحال د له هغو نه لاس په سر وی
چه به ځای دگوتی غواړی په څلور[3] کښې

زه خو شرابی یم شیخه څه را سرَه جنگ کړی
بخری ازلی دِی کشکی ما دَ ځان په رنگ کړی
ښه وایې واعظه برکت شه ستا په ژبه
ښه یی په وَیلو دَ دریاب اوبه کرنگ[4] کړی
ولاړَل و جنت ته چه په پوهه خبر نه وُو
ولاړل وَ دوږخ ته چه ئې لافی دَ فرهنگ کړی

---

١. که زویه که نمسی که خیلخانه ده که اولس دی.
٢. هغه رودبار چه څنډی ئې زنگل وی، دَ قندهار د جنوب و خوا ته یَو رود هم په دغه تقویب ډورۍ بولی.
٣. محشی ورته لیکی چه مطلب څلورَ یاران (رض) دی.
٤. یعنی یخی په یوه نسخه کښې که رنگ لیکلی دی.

پند دَ محمد (ﷺ) دَ ابو جهل پکار نه شو
څوک به ئې صيقل کا چه ئې خدای آينې زنګ کړی

کښينې په خلوت کښې شيخه سود ئې راته وايه
ولی پخپل ځان دا هسی ارت جهان تنګ کړی

زه خو دَ زړه درد غواړم په هر يوه مذهب کښې
تا زده ستا خبرُو چه نقلونه رنګا رنګ کړی

رايشه مطربه! دَ نوروز سرود آغاز کړه
ښې نغمې زړه سوزی په رباب په نی و چنګ کړی

هر لوری ته ګل دِی شقايق نرګس سنبل دِی
بی ګلزاره بد که وَ بل لوری ته آهنګ کړی

چا در پسی ډيری توبښې واخيستې طلب کا
ځنو مسلې دَ بې ننګئ در پسی لنګ کړی

کاشکی[1] دَ عمل تله درنه په قيامت شِی
موم په رقيبانُو په عاشق باندِی زړه سنګ کړی

مرګ لَرَه ئې واړه دَ دهلی لښکر راغلَی:
ته لا دَ خوشحال په مرګ ځان روغ نه ګڼې ننګ کړی

زلفی ئې سبب دِی د عاشق دَ پريشانئ
نندارہ ئې بهانه ده دَ بيحدی حيرانئ

رد می سرشته ده دَ هزار رنګه دارو وُ
غم ئې لا تيری کاندی تر ډيری ښادمانئ

زخم ئې مايه دَ لايزاله حياتګی دی
ورانَی ئې دَی موجب په جاودانه ودانئ

محتسب چه احتساب لَره ورځی مجال ئې نشته
که دَ برندو سترګو مست ئې هميشه کاندی ورانئ

ما په عشق کښې رسَولی دَی خپل کار تر هسی حده
لکه څوک په مټ د توری سزاوار شی دَ خانئ

زه خوشحال خټک د عشق په کار هونبره خوشحال يم
څو سلطان غره پخپله بادشاهی او سلطانئ

زوړ سړی چه د ځوانئ هوس کاندی
ورته وايه چه دا څه په کُنه خاندی

چه په کال کښې ئې زړتوب وی هم ځوانی وی
د سړی تر کاره ښه دَی کار دَ سپاندی

کله هسی په خوان موړ شی چه ئې نه خوری
کله خوان ته سترګی اَړَوِی نغلاندی

په نيتونو په صوتونو په لاسونو
خلقې دِی سَرَه يو تبله هراندی

اوس په سپينه بږيره څه له مرګه ډار کړم
ياران توری بږيری ولاړل تر ما وړاندی

چه د مځکی مخ ئې لاندِی وُ تر حکم
راشه وګوره هغه تر مځکې لاندی

دا عالم ريګ روان دَی که ئې ګورې
خو هم هسی سَرَه اَوړی لاندی باندی

د قضا تنور ما وليده په سترګو
ما خوشحال چه پکښې سيځی وچی تاندی

زه او عشق بی قراری
دم په دم ژړا زاری

تيغ وکښلی را ښکاره شوه
خوار عاشق دِ ځان سپاری

چه هر دم په ما ستم کړې
ستا دا هسی ده ياری

ستا له مهره ستا له لطفه
زه لَرم اميد واری

دايم ستا دَ غم ورَی وړم
شرط دَ عشق دَی بربادی

خاکپای اوسه خوشاحاله
لوی به کاندی خاکساری

زه اول در خبر نه وم چه دا هسی بی وفا يې
په ورځ سل سوګنده وکړی بيا له واړو بی پروا يې

ما چه زړه و تا ته درکړ خلقې را باندی غاو کا
ولی هسی خبر ندی چه ته څه رنګه زيبا يې

اې چه ما وته وَيل کړې چه په کښليو نظر مکړه
څوک به ستا په وَيل غوړ کا چه دَ مرګ خبری وايې

---

۱. کاش د دِ عمل.

په ما یو ویښته د خپلی معقوقې تر خوری ښه دی   ملا څه په هر زمان دَ جنت جوری راته ستایې
دګلونو قدر هر زاغ و زغن نزده طوطا زده   هسی مه وایه نادانه چه په څه صورت شیدا یې
دا څه توری سترګی ندی چه ځما زړګی ئې یووړ   دا څه لا نوری بلا دی خدایه ته دا نا بینا یې
دا نه خال نه زنخدان دَی نه پریشانی توری زلفی   دا یو راز آلهی دَی له ته پوه پدا وینا یې
دا دَ خلقو ملامت دَی که پیغور دَی د وګړی   دا همه ځما قبول دی خو که ته له ما پخولا یې
نن به څراغ په کور کښې نه ږدم چه ګمان هیڅوک و نکا   دا نیژدې دَ چم وګړی چه نن ښه میلمه ځما یې
ما وَیل چه د زړه غم به درته وَوایم چه راشې   غم به څه وایم و تا ته چه په راغله غم زدا یې

چه دَ زلفو نافې تل تل څنډ وې دَ باد و مخ ته
خوشحال خود په تا پوهیږی چه هوسیه دَ خطا یې

زړه به ستا له جوره ظلمه په څو ځان وړی   غم دَ درد به د تر کومه پدا شان وړی
ما دا هسی رنګ هندو لیدلَی نه وُ   چه په حسن دین و زړه دَ مسلمان وړی
هغه لاس چه دِکوتاه دَی تر لمنی   هر زمان ئې په ډیر غم کښې تر ګریوان وړی
دَ هغه عمر څه حال حلاوت نشته   چه ئې بې له تا په غم کښې په پایان وړی
چه هرس دَ هغو شونډوُ غاښو کاندِی   دَ ارمان ګوتی هر دم پخپل دندان وړی
ستا دَ زلفو وَ چوګان وته حیران یم   چه دَ زنی ګوی دِ څرنګ په میدان وړی
پکښې بند زړونه وکاږی که ئې ګورې   چه دَ سر زلفینی تل تر زنخدان وړی
چه دِ زړه په ما هغه حکم فرمان کړه   د ما زړه به د تا هر حکم فرمان وړی
دَ خاطر خوښی می هر کله پدا ده   چه دا ستا غمونه هر کله پر یوان وړی
دَ نور چا په ما څه کار دَی زه پرې خوښ یم   که می دین و زړه واړه تبان وړی
دَ وفا خصلت چه خدای ندی ورکړی   څوک به څه لَره په کښلیو دا ګمان وړی

دَ زړه مینه ئې په کښلیو ما ته نکړه
خوار خوشحال به له دنیا دا ارمان وړی

زر ځما تر لاسه نه راځی ویریږِی   که هر څو می دلاسه ور سره کیږی
ځما لاس ورته تر اوره هم بتر شو   لا په اور کښې ئې یَو درنګ ساعت تیریږی
زه او زر سَرَه له ځایه غلیمان یُو   په جهان کښې غلیمان سَرَه رغیږی؟
چه غلیم دَ مړنی په نظر کښیوزی   نور ئې زړه دَ ده و مرګ وته پړکیږی
شاه زلمی به خپل غلیم کا تر ځان وړاندی   و نامرد وته به سل حیلې دریږی
په قرآن کښې ستا اصوال په غلیم یاد دی   بل به کوم حجت تر دا قوی یادیږی
کاڼی زر که سَرَه وګورې یو رنګ دی   فرق ئې دا دَی چه په زرو زړو رغیږی
هغه زر تر کاڼی لوټه لا بتر دی   چه ئې وَمنډې په مځکه نه خرڅیږی
چه اوبه په ځای حصار شی نور خسا شی   صفائی ئې هم پدا ده چه بهیږی

تل دی لاس په غلیم بر اوسه خوشحاله
غلیمان دی شرمنده تر تا ځاریږی

ساقی ګل شګفته کیږی   خس له باغه رفته کیږی
که دَ باغ خوښی په زر شی   دَ راغ هسی مفته کیږی
دُر ګوهر ځما بې میو   په مژګانو سفته کیږی
که ئې پټ لَرم له خلقه   راز می نه نهفته کیږی
باد دِ زلفی آشفته کا   ځما زړه آشفته کیږی

هغه راز چه به ما تا کړ　　　　په محفلو گفته کیږی

دَ خوشحال بخته بیدار شه
تَل څوک کله خفته کیږِی

ستا په سترگو کښې فتنې کاندِی خوابونه　　　　تورِی زلفی دی هم ډیر لَړی تابونه
که ته زر حجا به یَنیسې په مخ کښِ　　　　را ښکاره وِی ستا جمال تر حجابونه
دَ جنت حوری که وَگوری ستا مخ ته　　　　نور به واچوَی له شرمه نقابونه
که شعلې دِ را ښکاره شِی له جماله　　　　لور په لور به سر څرگند کا آفتانونه
زه چه ستا دَ بیلتانه په لمبو وَسوم　　　　نور می څه دِی دَ دوږخ په عذابونه
ستا دَ خیال میلمه می ناست دَی په کوگل کښِ　　　　تل می خوری دَ زړه دَ غوښو کبابونه
تا وې ما وَتا ته ډیر ځله خوله درکړه　　　　دَ یاریَ په کار کښِ هم شِی حسابونه
زو وَ تا ته دعا کړم ته ښکنځُل کړې　　　　هم لتا ښائیِ دا هسیِ ځوابونه

ته چه حال دَ زخپل عاشق غواړې په شرح
بویه دا چه خوشحال وکښِی کتابونه

سترگی دِ مستان دِی ځما زړه ښیښه مهینه　　　　پړوکی پړوکی مه شه چه ئې کنج په کنج وهینه
سپین سباَ دِ گوره دَ ټیکی په شفق بند کړ　　　　جگی جگی جگی رایَ واخله له جبینه
کښلی دی که گورې چه مخ پټ کله څرگند کا　　　　گل دَ بهار ندِی چه رازیږِی له زمینه
واړه به سبب دَ بد اصلانُو دَ هنر وِی　　　　هر آفت چه گورې چه را پاځِی له کمینه
مست په بهار راغلې په سرود دی گوتی کښیښوې　　　　څو به لا وَباسې ډیر دِ ویاسته له دینه
چرته لوئیدلې نوم دی خپور په جهان نه وُ　　　　غوغا وشوه په ښهر چه ئې کوزه کړې له زینه
تل جام دَی دَ شرابُو ستا له لاس توبه په شونډو　　　　دَ خلقو لړمون شین دَی که پوهیږې ستا له شینه[1]
حیات لایزال به دِ حاصل شی که باور کړې　　　　دَ زړه لیدونی[2] دواړه که روشن کړې له یاسینه
د عشق[3] دَ محبت دَ ناوی مهر ماسوا دَی　　　　اول ئې درته وایم چه ئې ورکړې له کابینه
هر څو ئې که پټه، په ټټر کښِ وِی ساتلې　　　　څه بده بلا ده نه پټیږِی دَ زړه مینه
کله منت اخلِی دَ یوې گیلِی دَپاره　　　　هر چه همت ناک دِی که په کور لَړی جوینه
زاہِی بتی گوره چه په هر لوری غوغا کا　　　　هیڅ درنه پوهیږم چه په چرته یې شاهینه
هر چه دانایان دِی په امان امان تیریږی　　　　هی توبه له دوره الامان له دې آئینه

نوم به دِ هرگز په ژبه وانخلی په عمر:
دا یارِی دوستی چه ستا خوشحال ته شوه مبینه

ستمگر به همیشه په دنیا نه وی　　　　پس له مرگه به لعنت لعنت په ده وی
هسی خوښ دَ ظالمیَ په کار وَلاړ دی　　　　ته به وایې مرگ ئې نشته تل به ژوی
ظالمان په نور څه هیڅ راغلی ندی　　　　خو دنیا وته ځوئیږی لکه روی
چی دَ خپلی کامرانیَ په کار راشی　　　　که عالم ته وبا لا شی پری ئې زړه وی
په گفتار کښِ دَ فرښتو سَرَه سیالی کا　　　　په کردار کښِ شیطانان ترې پوری څه وی

---

۱. محشی ورته کښلی دی یعنی ستا له شین خاله.
۲. یعنی د زړه سترگی.
۳. د زړه د محبت.

که په سول ئې دَ دنیا مقصود حاصلیږی　　دَ مکې په وره به هم پوری کا سوی
پخپل زویه ورور یې زړه نه وی تړلی　　دَ خپل پلار و مرگ ته هم موږی[1] ورغوی
په هغه چاړه قلم روغ کا قرآن کښ　　په هغه چاړه دَ وروره مری سکومی[2]
په رکوع کې تسبیحات دَ مال و ملک کا　　په سجود کښ خپل حشم غواړی که ښه وی
که بیکخواه ورته دَ پند خبری وکا　　چه دَ بدو خصلت پریږدی زړه ئې چوی
زه خوشحال چه دَ اورنگ بادشاه نوکر یم
که وَ زویه ورکَول کړم زړه می نه وی

ستا له جوره ظلمه هیڅ نکړَی ژړلی　　چه له وره دی په څو گرزم شړلی
همیشه ځما دعا په غوږو اروې　　یَوه ورځ دِ په ښکنځا نه یم زیړلی
رقیبان دِ لکه سپی په کوڅه غاپی　　هم ترې ځیری جامی ورومم هم خوړلی
چه به ته دَ هغه ټال په پړیو زانگی　　هغه پړی دَ وریښمو وی غړلی
قافلې دَ همراهانو شوې روانی　　ما هم بار دَی دَ خپل کوچ پسی تړلی
حاسدان بې غمه خوب کا دریغه دریغه　　چه په کور ئې دَ بلا نفیل نړلی[3]
د خوشحال ئې وکرم وته امید دی
که هر څو په گناهونو دَی لړلَی

سا دَ کښلی مخ په خال می زړه په داغ دی　　پدا داغ می له عالمه زړه فراغ دی
سخ چه ناست یم دَ گلونو په چمن کښ　　بیا ساقی راته نیولی ډک اياغ دی
یا دَ ښو زلمیو خیال دی په شمله کښ　　یا دَ ښو جونو دَ تور وربل دماغ دی
دَ زلفینو په تور تم کښ به ئې غواړم　　دا ورک زړه که را ښکاره کا مخ څراغ دی
چه دَ کښلیو دَ جمال ننداره کاندِی　　وَ هغو ته سپیره ډاگ سیر دَ باغ دی
په سپین مخ ئې تازه خط نوی ټوکیږی　　زه به زړه ورځنی ژغورم روږ[4] دی زاغ دی
دَ گلونو په بوی ځِی په گلزار ورشی　　دَ گلونو بوی بلبلو ته سراغ دی
نه په اصل هونبره ښه نه ښایسته یې　　تا په کوم توکې راوړی دا دماغ دی
دَ خوشحال سترگی هورې چه ښایسته وی
خلقه زړه ئې نه په باغ دَی نه په راغ دی

ستا وصال لکه دریاب دَی زه ماهَی　　په هجران دِ هر زمان دَی په ماهی
په ژړا می ځنی خواست دَ شپینی خولې کړ　　په خندا ئې وې چه څه کا دا سړی
ویې څوک یې چه ځما په کوڅه گرزې　　ښه حاضر ځواب می ور کړ ستا مریَی
هم په څو رنگه ناله هم په تن نال شوم　　بیلتانه را باندی وکړ کار دَ نَی
دَ ځوانۍ بهار څه ښه دَی دریغه دریغه　　دا بهار که همیشه په دنیا وَی
گل، سنبل، نسرین، نرگس لاله غوټیه　　دَ مقدم سَرَه دِ راوړه[5] درست پسرلَی
چه ئې ونیسم په غیږ کښ راته گوری　　لکه مست دَ مور په پیو کم کبلَی
دا شیرین یاران به نه وینم چه وَمرم　　خدایه ما په جهان تَل لرې ژوندی

---

۱. ژوبی.
۲. یعنی پرې کول او پوستول.
۳. نړلی یعنی غوغا کول او دربول او ډَبَول.
٤. روږد یعنی آموخته او بلد او آشنا.
۵. راشی.

غم خو ستا دَ رسوائۍ کړم نه د سر کړم   که مې دا اندیښنه نه وی تا کتَی
هسې ستا دَ بیلتانه په آتش سوځم   لکه څوک په لمبه کښېږدی وچ لرگی
ډیر صفت دَ ښاپیریُو اَرویده شی   ولی ستا دَ مخ څوک نه وینم مخَی
په ښایست کښې هیڅ لقب دربادی نشته   که دِ څه خو دَ عاشق نمنځه کړَی
اورنگ زیب به د کابل دَ خلل غم کا   ساقی وخت دَ نو بهار دَی راوړه مَی

چه زړه سوَی دی دَ خوشحال په فریاد نشِی
په سینه کښې دِ سندان دَی که زړگی

ستا په غم کې لکه زه یم بل به نه وِی   دروغجن یم که بل هسِی لکه زه وِی
ستا له غمه می ځگر له وینو ډک شو   چا ته وویَلی نشم زړه می چوِی
تا ویل ځما دیدن قیمت بها دی   زه حیران یم ستا دَ مخ بها به څه وِی
سر به درکړم په بها کښې دیدن را کړه   په سودا کښې خلل مکړه که دِ زړه وی
هسی گل دَگلستان په منځ کښې نشته   هر چه ستا رنگ و بوی پوری په ده نه وی
که تل تا لَره درځم ملامت مکړه   دَ بلبلو تل و گل وته ورتله وی
د ښه څیز پوښتنه مه کوَه له اصله   دَ یو هر دوکان چه وِی کالی دی بله دی
که صورت ژغورې له غمه کاته مکړه   زړه هاله په غم اخته شی چه کاته وی

زه خوشحال چه آشنا وینمه[1] خوشحال شم
لکه گل چه تازه شوی په اَوبه وِی!

سرِی هونبره څو ئې نیت وی   جامه هونبره څو قامت وی
گړ گښِن گردن دَ فیل خوری   څه میږی څه ئې قوت وی
نه هر خره دَ عیسی بار وړی   نه هر سر سَرَه دولت وی
وَ صورت ته نظر مکړه   په کرده دَ مرد قیمت وی
زه مرَیَی دَ هغه کس یم   چه صورت وِی هم سیرت وی
که صورت سیرت دِ جوړ شول   سر تر پایه عنایت وی

دَ خوشحال په وینا غوږ کړه
په ویَل کې ئې لذت وی

ساقی تل به دِ دا ست وی که به نه وی   له جهانه به مهلت وِی که به نه وِی
راشه ډک دَ میو جام په می ناب کړه   تل به هسی فراغت وِی که به نه وِی
هر هوس چه د صورت کړې نن ساعت دی   گوره کانده به صورت وِی که به نه وِی
په رشتیا وَ ما ته وَوایه طبیبه!   چه دَ رنځ مې به صحت وِی که به نه وِی
دَ وصال وعده دِ وکړه ستا سوگند دی   پدا کار کې به غفلت وِی که به نه وِی
که په تا پسی ملنگ دَ مسلی شم   شاه په تا می به قیمت وِی که به نه وِی

سپینه خوله که بې ریباره ور پیښکی کړم
په خوشحال به می منت وِی که به نه وِی

ستا په تور می مال تالا مانۍ نړیږی   راشه گوره که پدا دی زړه سړیږی
ستا غمونو لَره هر کله ژوندون وی   پدا لږ عمر می زړه کله مړیږی

۱. ووینم.

وایې ما ویشتلی څه کا حال ئې څه دی
په کوڅه کښې دِ لا دم وَهی غړیږی
دَ فراق په شپه ئې خوب په ما حرام کړ
وائی مالګی می په سترګو کښې دوړیږی
لا به ګوره څه شان شان غوټۍ وا کا
دَ ښایست بهار ئې اوس نوَی غوړیږی
ما به هیڅ په ورځ ورځ نه ژړل عالمه
ولی څه کړم چه می ننه زړه ژړیږِی
دَ رشتیا خبری خیر و برکت دی
په قاضی دَ دروغجن ژبه اړیږی
دَ خوشحال خټک په کار پوری حیران یَم
مینه لا وربادی زور شوه څو زړیږِی

سخ د آئنې دی چه دی مخ وته تل ګوری
سخ دَ لونګین دَی چه دی پاس په ټټر ښوری
نه دِی ستا دَ غوړو غټی غټی مرغلری
وصل دِی په میاشت پوری یو سر بل سَره ستوری
روغ می کړې له رنځه چه د خولې ښیرې دِ اورم
شهد و شکر را ګړې چه می ستا شونډې وزوری
ظلم دِ دَ سترګو پما خوار هر ګوره ډیر شو
څه کړم توان مجال دَ زور وَر لَری کمزوری
زه که ډوب په غم یم تل دی ډوب وم چه عاشق یم
تا دی خدای معشوقه تل هَری بلا ژغوری
ما وته ارزان دِی ډیر په مښکو په عنبرو
څوک به توری خاوری ستا د پله په بها پلوری
تل ځی ستا وَ لور ته په ارمان کاته کا
سپین ئې په کاته شی دَ خوشحال دَ سترګو توری

ساقی راکړه وَ ما می
یَو څو جامه پیاپَی
دا هم ظلم دَی که ګورې
چه بې میُو ځی پسرلَی
هغه ځای چه ګل و مل وی
ورع څو کاندی سرَی
ګوره څه وایی پرې غوږ کړه
چه آواز کا چنګ و نَی
بیا به تیر ساعت را نشی
آه ارمان ارمان هَی هَی
د دنیا ژوندون هم ښه دی
که تر تلو همیش وَی
چه تر تلو همیش ندی
نور ئې وګڼه لا شَی
ډیر مَین ئې و بله تیر کړل
فلک نه لَری زړه سوَی

ستا په زړه د دنیا څلې[1]
دَ دوږخ لمبی دِی بلِی
چه دَ ګور لَړم ماران دِی
هم دا څلی دی پیپلی
که دِ یَو ځله ځان خلاص کړ
غم دِ نشته هوری ولی
دا لَړم شلوه له دِله
که دی نه وِی لیچی شلی
چه به وه تسپی په لاس کښې
مخ ئې تور بږیری ئې کلی
ته اصیل ځان دی مریَی کړ
هی توبه خوشحاله ولی؟

ساقی چه مهربان شې په پیاله کښې مَی زیاتیږی
چه مَی ورځنی اخلِی دَ رقیب ښیښه ماتیږی
قربان ئې شم تر سترګو په طالع کښې زورور دی
چه هر کله ئې سترګی په زیبا جمال لواتیږی
بوسه دَ سپینې خولې راکړه بد مه وړه مستحق یم
دَ حسن له نصابه دِ څو توکه زکاتیږی
آفت دَ هلکوالی وُ جمال دَ هغې تُرکی
چه کال باندِی تیریږی آفت لا څه تازه[2] کیږی

۱. دا بدله په نورو نسخو کې نسته، له یوې قلمی نسخی څخه را نقل سوه.
۲. آفتیږی.

ژوندون دَ عاشقانو دَ معشوقې په وصال دی
چه بیل شی له معشوقه ژوندی ندی وفاتیږی
چه اوسپنی تر خیژی هغه کانې رنگاررنگ دی
ترخې خوږې ترې خیژی څوک فولاد ترې مرآتیږی
دَ چا خونی چه وَمرِی پسله مرگه شی میراتی
دَ چا خونی خوشحاله په ژوندُونی میراتیږِی

سرگی دِ دِی که ورځی که ئې زلفی که اوربل دی
څو توری بلا دی چه می زړه پکښې قبل دی
چرته به خلاصیږِی دا بلا تر زړه چاپیری
مخ ته ئې که گورې لا په سرو لمبو اوربل دی
خیال ئې دَ زلفینو عقل و صبر و دین و زړه وړی
نه پریږدی په کور کښې نه کالی دَ خونی غل دی
نور عالم لا پریږده چه عاشق وته څه وایی
پلار که نصیحت کا و عاشق وته خجل دی
قیس وُ که وامق وُ بیا فرهاد ورپسی نور وه
ما را وړی ندَی دا دَ مینی دود اول دی
مینه الستی شته لباسی شته نفسانی شته
مښک شته دی هم هوړه نفسانی لکه بصل دی
هر چرته یو مخ دَی که په سترگو احوال نه یی
یو چه ورته دوه شی خود پوهیږی چه احوال دی
جام بینا ته ورکړه چه ئې ډک یوسی تر ځایه
جام ورکړه ړانده ته هسی ووایه چه تل دی
عشق دی نور څه ندی چه غواص په دریاب ډوب کا
ځان سوځی په اورکښې څه عشق ور سرَه مَل دی
ځای په ځای چه گورم زه خوشحال ورته حیران یم[1]
بله غوغا نشته همگی دَ عشق کل کل دَی

ستم دی دَ عینینو یاره عین عنایت دی[2]
بند دی دَ زلفینو دَ خلاصیٔ کنایت دَی
په شپه ځما وَیل کله آمیز وُله هستیٔ
په ورځی ځنی دور یم هغه حرف چه شکایت دی
خبری دَ مجنون او دَ لیلا ولاړې زړې شوې
ځما و ستا خبره تازه نوی حکایت دی
دَ ما او ستا خبری دِی پټ راز څه هسی ندی
چه چا ته ئې پیدا یا بدایت یا نهایت دَی
په مخ چه ښایسته شوې که په پسول پسللی نه وې
ساده دَ ورځیو خال دی د درست حسن کفایت دَی
هیڅ کله له مرگه دَ خوشحال اندیښنه مکړه
چه وې وژنې دلبری خون ئې روغ په روایت دی

سر په بیدی بید یا ونیووی ژړلی
په صحرا دَ ونون پاڼې پټ خوړلی
که اشنا که نا اشنا واړه لیدل شی
دَ همه واړو په ډیره ورخړلی
چه دَ قام دَ خیلخانی په حال خبر شوم
څه روزگار به پکښې شی په غم لړلی
په ناحق می آزادیٔ ته تلاښ کړ
په زندان دَ اورنگ زیب ښه وم تړلی
خپل پردی چه دَ دنیا شکر خواره دی
لکه مچ هسی له ځانه و شړلَی
دَ مال حال به و هغه وته معلوم وُ
که دا هونبره ډیر آهونه چا نغړلی
که خوشحال پنجهزاری کا مه ئې وینه
دَ مغل له نوکریٔ دی اغیړلی[3]

شین مرزی چه گیډی داړی
باند نخیژی خسی زاړی
څه عظمت[4] څه مهموتی دی
چه په مرگ به ئې څوک ویاړی
دَ ښادی سترگی دِ ووزِی
پریږده دَی ور پسی ژاړی

١. شم.
٢. دا بدله له یوې قلمی نسخی را نقل شوه، په نورو کښې نسته.
٣. یعنی قی وهل، بد هضم کیدل.
٤. عظمت خان او مهموتی او ښادی خان د خان معاصرین وه، چه په دې بدله کښې یاد سوی دی.

په یَوَه غوټه یَو نیسی
باز نه دوه تارو ونغاړی
عابد خان ځما شنقار دی
په غوټه وهی دوه ثاړی
هم شنقار می هم شاهین شته
هم ښه باز لَرم لک غاړی
وخت د ښکار دَی سهیل وخوت
خپل خپل ښکار به پسی غواړی
زه په ښکار یم دَ سر خابو
وړاندِی زاغ راځی مرداری
خرقه ثیری دَ زاهد شوه
رنگ ئې نه وینم دَ نماړی
ژر به ورک شی مدعی می
یو ثو مچ دی دَ غوباړی
ازمیښت گوره دَ دهر
راته لیندی شول اوس شاړی
تیغ پرې سور مکړه خوشاله
چه لایق دِی دَ ثوباړی

شفاعت دَ محمد (ص) ثابت په نص دَی
دا په دا چه دَی دَ درست جهان اخص دی
دَ موسی دَ عیسی کله دا صفت وُ
دَ لولاک نعت پده باندِی مختص دَی
اولیاء ئې دَ امت واړه ممتاز دی
هر ولی ئې په ارشاد کښې مرخص دی
سر حلقه دَ اولیا وُ هغه شماره
چه شیطان ئې بندی کړی په قفس دی
دَ رستم دَ مړنتوب خبری هیڅ شوې
ذوالفقار چه ئې یاد شوی په قصص دی
دوستاران دَ اهل بیت له اوره خلاص دی
بی دوستیه ئې عالم کله مخلص دی
په وِلا که دَ علی رافضی کیږِی
سکه خوشحال ئې په وِلا کښې مشخص دَی

ښځه بونه هوسناکه، خنده رویه، مهرجنه
پاکیزه په زیست روزگار کښې په ښه بوی باندی مینه
دَ صحبت په زموز پوهه، زړه ئې خلاص له مکره دروهه
کم خوراکه خوش پوشاکه، همیشه ناسته دننه
په وصال دَ یار خوشحاله، یار ئې خوښ له قیل و قاله
چه له یاره نه جدا شِی، هم غمجنه هم خیرنه
له نیکانو همنشینه له بدانو په زړه خوږینه
له موروالی ئې توبه کا که ئې مور وِی دروغجنه
دَ میلمه پکار حاضره، په پخوالی بهادره
حق دَ چاری په ځای راوړی، په رنځور باندِی پوښتنه
پاکیزه ئې د کور صحن، نه په غولی کښې نور لحن
پرستاری ترې خوشنودی، ښه دَ هر چا په ساتنه[1]
که دا هسی ثوک پیدا شِی دَ خوشحال په لاسو راشِی
هیڅ تقصیر به ئې ونکا دَ یاریِ په پالَنه

ښې ښې شپې ځنی پیښی
غیږ په غیږ شی شفت ځبیښی
ثښی ثښی ښیښې تشیږِی
نن به شی بخښی ښې ښې
چین چین ثوڼی ځِی په شین
بتی زشتی فتنې پیښی
شی په چین تشی پوښتنی
چین چین ثوڼی پښتنې شی
هسی ځِی په شین شین
نخښی نخښی ختی پښې ښې

ښه سر راست ټوپک دی چه نظر ځنی لر بر شی
گوره چه گزار دَ کم خطا په چرته شر شی
ولی هسی نه وی چه ویښته چوی په عقل
بیا چه درې ثلور مصلحت وکاندی ښه چر شی
ثوک چه مخه ولی لیندیٔ ډیر و بله کښینی
کله په سپینکی دَ هلک غشی برابر شی

---

۱. ستَنه.

نوری لولیِ هیڅ دی دَ نسب که دَ نور څه دی   ښه لوئی هغه دَه چه لوئی ئې په هنر شی
ډیر دَ سروریِ دعوا کاندی په جهان کښ   یو سړی په زرو کښ په بخت سَرَه سرور شی
آس تر کته لاندیِ شا په څو ځایه زخمی وی   ځای دَی دَ حیرت په رابتونو ساته خر شی
یو توریتی نشته چه خپل حال ورته معلوم کړم   کله به د ما دَ بخت دَ ستوری لا اثر شی
زور لرې که عقل پدا دواړه مه نازیږه
بخت راوړه خوشحاله چه دِ کار لکه سره زر شیِ

ښه هغه چه ولاړ بې خوده په خیال ستا دی   که اشغال دی په جهان کښ اشغال ستا دی
ښه می ولیده په سترګو واړه کښلی   چه تر واړه لا تیرَی کا جمال ستا دی
دَ دنیا په مخ به ډیر وِی ښه مخونه   چه تر هر څه ډیر لذت کا وصال ستا دی
دواړه زلفی دی حلقه کړی لکه لومی   چه دانه دی پدا لومه کې خال ستا دی
دواړه زلفی د حلقه کړې لکه لومی   چه دا نه دی پدا لومه کښ خال ستا دی
دواړه پیښې ګلګونی سرې پدماغ درومې   ګوره بیا څونبره وګړی پایمال ستا دی
ته کشتن دَ غمزې کړه مه وَدریږه   مقتولانو قبول کړی وبال ستا دی
تا خو نوم دَ جنجالی را باندیِ کښیښ   که په زړه کې می جنجال دَی جنجال ستا دی
که همه دَ خلقو کښلی سَرَه ټول شیِ   خسته زړه می په ټولیِ کې لیوال ستا دی
چه دِ څوک په کوڅه تیر شی نور میَن شی   چه تمام له عشقه روغ دَی دیوال ستا دی
که مثال دَ صورت غواړې ګوره میاشته   چه پوره دَ دوو هفتو شی مثال ستا دی
چه سبا بیګا ئې لوند لَرم په اُوښیو   یادګاری را څخه پاتو رومال ستا دی
څو ریبار در سَرَه نه بیایې دَ وړاندیِ   چه په چم به ئې تیریږې مجال ستا دی
که په قهر ئې شړې په لطف ئې برلې
چه ئې نه پریږدې په هیڅ کښ خوشحال ستا دَی

ښاپیرک که په هوا ځیِ په تور تم کښ[1]   په راتله دَ رڼا ورځیِ دَی په غم کښی
له چتی درسته ورځ درومی په پورته   هغه هونبره باز شاهین درومی په دم کښی
د چندڼ اوښوانه[2] فرق سَرَه هیڅ نه وُ   که چندڼ تر ښوانه ښه نه وِی په شم کښی
چا له ډنډه دُرګوهر نه دیِ وکښلی   قیمتی لولو لالا غواړه په یم کښی
که ګیدړ په خم کښ رنګ شو پدا څه شی   خو بیا هم هغه ګیدړ دی په شیم کښی
زاهدان شیخان می ولیدل نامرد دی   مر عالم ربانی دَی په عالم کښی
څرخ می ځکه په سر لونی ګلونه   چه ئې خاوری غُندی پروت یم په حرم کښی
که هاتی دَ بادشاه ومری غم ئې نشته   چوهړی دَ سپی په مرګ دی په الم کښی
عشقه واړه ستا د غمونه خرخښې دی   چه په سوات را سَرَه ګرزی هم په سم کښی
ګوتی وَمنډه په غوړو ترې تیریږه   ذاکر زر ذکرونه کا زړه په درم کښی
که خوښیِ د وصال ورسَرَه نه وی   عاشقان کله خوښیږی په ارم کښی
هغه چر دِواړه ګوټو ته نظر کا   چه ئې وِی سترګی نیولی په صنم کښی
آفراین دِ په وَیلُو شه خوشحاله
چه دَ تورو رژول کړې په قلم کښی

---

۱. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه، په نورو کښ نسته.
۲. راحت زاخیلی ښوون په معنی د زیتون دَ وَنی راوړی دی.

ښه هغه چه ښه ئې رنګ ښه ئې جمال دَی
ښه هغه چه په قوت دَ هر چا سیال دی
ښه هغه چه په میات خانی میری کا
فراغت بې غمه ناست صاحب اقبال دی
ښه هغه چه که احمق وی که جاهل وی
په طالع په تخت صاحب دَ ملک و مال دی
ښه هغه چه په رشوه قاضی ګری کا
په مسند دَ قضا ناست په قیل و قال دی
ښه هغه چه ډیر لښګر وریسی درومی
ډیر ئې کبر ډیر ئې جاه ډیر ئې جلال دی
ښه هغه چه په مجلس دَ ملوک ناست وی
تمامی عمر ئې زیست روزګار ټیټال دی
په عالم کښې بدی نشته واړه ښه دی
چه وَ بدُو وته روغ دی یو خوشحال دَی

ښارونې دِ غوا شینۍ پسی غواړی
باز دَ غره ښایسته زرکی سَرَه نغاړی
که په رنګ کښې لکَه غلوڅه[1] هسی روغ دی
دَ خوړِو هیله وَ مکړه له غوباړی[2]
یو آواز دَ ښو آسونو دَ ششنا دی
بل آواز د ګنده خورنو دی چه ناړی
څوک ژړا دَ آخرت دَپاره کاندی
څوک د دې جهان دَ سود دَپاره ژاړی
دَګزار دَپاره لیندی په څو ناستِ دی
دَ قطرې په حرص ګرزی پسی شاړی
مرتبې دَ دواړو ندی سَرَه سِمی
څوک دَ ځایه باز شهند څوک څوړی څاړی
که دَ څنګ پرونه ئې هر څوکښلی روغ دی
دَ بازونو پرواز مه غواړه له څاړی

ښه سړی ګڼه هغه چه په زړه صاف وی
همیشه ور څخه شرم هم انصاف وی
چه دا څو توکه ئې نه وی سړی نشه
هر چه کاندی نور دی کا هغه معاف وی
په دنیا چه دا عالم سَرَه خلاف کا
لکه سپی چه په مرداره ئې خلاف وی
نوشیروان چه مخ په عدل په انصاف وُ
که ئې ګورې ترقیامته ئې اوصاف وی
که دانا سړی بدرنګ وی پدا څه شی
که د ښه توری ساز شوی بد غلاف وی
دَ هیچا غرض پدا خبرُو نشته
قلب سره چه سره پیژنی صراف وی
جوهری به ئې خود کار سَرَه ښکاره کا
تر یاقوتو که شبه په رنګ شفاف وی
دَ یارۍ دپاره ګرزم نه ئې مومم
چه وفا لری هغه په کوم اطراف وی
دَ بخملو په اودل به خبر نشی
په شماره که د اودنیو بوریا باف وی
عشق په حق په باطل هیڅ ندی راغلی
تر کعبه ئې ډیر وَ بت وته طواف وی
ښایسته هر ګوره ډیر شول پرې ویریږم
ما خوشحال چه دَ تقوا وهلی لاف وی

عاشقان که ستا دَ لاسه په جفا مری
باری شکر چه په عهد په وفا مری
بیدلان می دَ هجران په تیغ قتیل وی
دا یَو حرف دَی چه په توره دَ قضا مری
زه مرده وم ستا دَ جام په ګوټ ژوندی شوم
چه ئې دا جرعه نوشلې غه په چا مری
زړه می ستا طرې طراری ته هوس کا
ځان می ستا غمزې بیماری ته رشتیا مری
اې تازه ګله بلبلی ته نظر کړه
په نوا کښې ستا له شوقه بینوا مری

---

۱. یعنی د شاتو مچۍ.
۲. د خره مچ.

خوار خوشحال په مرگی حال دَی ځکندن کا
راشه گوره په ارمان دَ لیدو ستا مری

عاشقان له بیش و کمه آسوده دِی
له وجوده له عدمه آسوده دی
دَ ساقی له لاسه ډکی پیالې اخلی
په مستی کښې دم تر دمه آسوده دی
بت پرست دی دَ مغان په خرابات کښې
خوش خرم خوشحال له غمه آسوده دی
ورځ و شپه باندِی تیریږی په ښادی کښې
هر زمان می له صنمه آسوده دی
تل ساقی دَ میو داد کا بې منته
کریمان می له کرمه آسوده دی
همیشه شونډی دَ جام په مورگه[1] یښې
په خاطر له جام جمه آسوده دی
پادشاهان که خزانې و بله آسپی
دا گدای می له درمه آسوده دی
په دریاب کښې ئې دَ عشق دَی غسل کړی
له حدوثه له قدمه آسوده دی
ای خوشحاله که نظر درباندی وکا
ډیر ئې تا غُندِی له دمه آسوده دی

عاشقان چه دَ معشوقی دلداده دی
له همه واړه غمونو آزاده دی
په یَوه لحظه کښې هست په بله نیست شی
که ئې گورې عاشقان په زړه ساده دی
مگر زه له ځایه غم لَره پیدا یم
په هر دم راته غمونه آماده دی
نه یو زه دَ نظام پور په کوټ گنبی پروت یم
سوختگان ئیٔ په هر لوری افتاده دی
په درون دَ عاشقانو نظر وکړه
دَ لاله غُندِی دَ داغ سَرَه زاده دی
ترک تاجیک عرب عجم عاشقان واړه
مست بې خود دَ دیو خمرو په باده دی
دَ هوا خدایان دِ لیری کا له دله
یَوه خدای وته چه ناست په سجاده دی
چه تر خپلی رضا تیر شی اولیاء شی
اولیاء له هَرَه غمه آزاده دی
غوبانه شپانه ظاهر سړی لیدل شی
په معنی کښې دَ پاده سَرَه پاده[2] دی
شیخه ته چه ډیر طاعت کړیې جنت غواړې
و جنت وته ورتله په اراده دی
عاشقان که معشوقه په تیغ ورژنی
ورمیږونه ئې و تیغ ته نهاده دی
چه دَ ننگ په چارُو نر نه دی خوشحاله
که ئې نر وینې په سترگو هم ماده دی

عمر هر زمان گداز کا لکه واوری
یا به ستا له مرگه واورم یا به واوری
هغه تیر یاران به بیا بیارته[3]را نشِی
که په سر باندِی را لونم توری خاوری
زور دَ چچ د وړلو نه لَرې نادانه
نه پوهیږم چه دا دروند وری په چاروی
په سمن دَ شهلا نقش دَ سیور زیب کا
په شیوه چه سترگی کوزی له حیا وری
دواړه سترگی مِی چه ستا په مخ دوخته شوې
عجب نه له ځانه دوه قبله نما وری
دَ خوشحال غُندِی به ډیر دا هسی نور وی
ته چه هسی رنگه زړُونه رو نما وری

---

۱. یعنی کناره.
۲. دی کلمی ته محشی بیکلی دی: یعنی جارپای.
۳. بیرته.

غم آخر شو دَ ښادیِ روزگار راغَی — چه موسم سو دَ گلونو گلزار راغی
په تلوار ئې تیاری دَ سیل کاندی — و بلبلو وَته وایه بهار راغی
پدا هسی خاصه وخت دَ ښو گلوُنو — دَ مطرب دَ ساز آواز می په کار راغی
دا ئې واړه له خزانه نه فریاد شی — چه گلونو ته طوطی په چیغار راغی
دَ هجران مشقت ډیر وُ خدای آسان کړ — بیا می سخ دَی چه عشرت د دیدار راغی
که په نوُرو باندی هر کله اختر دَی — په ما دا زمان اختر دی چه یار راغی
لون لون کالی بیا پیری خواجه شو
چه خوشحال دَ یار دَ مخ په بازار راغی

غم ښادی چه په جا ویر شی[1] — لکه ویر شی هسی تیر شی
سر رشته ئې مونده نشی — گوناگون دَ دور پیر شی
چه په خوا په خاطر نه وِی — هسی چاری په تا دیر شی[2]
په هجران کښ غم دَ یار دی — چه همیش تر زړه چاپیر شی
هر چه وَواته له سترگو — عاقبت له دِله هیر شی
چه به سخه په خوشحال کا
گُندِی ژر دَ ده په خیر شی

غنیمت گڼه گلُونه میخوری کړه په چمن کښی — چه به پس له هفتې نه وِی دا گلونه په گلشن کښی
په غنچه چه تطاول کا صبا دا کله باطل کا — دَ بلبلو کام حاصل شی[3] دَ گلزار په شگفتن کښی
وطن ښه دَی که غمخور وِی ښه یاران دی لور په لور وی — څو چه شته که هونبره نور وی لا غریب یم په وطن کښی
هم ماښی شته هم عتاب شته هم ترخه تروه خواب شته — نه ئې شمار نه ئې حساب شته څه خوښی ده په دیدن کښړی
اور اوبه نده نور څه ده چه په تله یا په راتله ده — په راتله په اور اوبه ده اور را بل کا په رفتن کښی
که ئې تل په ظلم زړه وی که می زړه له غمه چوِی — خدای دِ نکا دا به نه وِی چه ئې خوړ کړم په گفتن کښی
چه بلبلی وته گوری له آوازه ژبه ژغوری — د بلبل په آواز ښوری هونبره ژبه په سوسن کښی
چه جدا شی وَ دی مرینه له غمونو چه خلاص شینه — څوک چه بې یاره پاینه سود ئې کوم دَی په زیستن کښی
که دَ سپی غُندِی ئې ولی په روروبه پسی زغلی
خوار خوشحال به ئې آخلی څو چه ځان لَری په تن کښی

فلک کا دا هسی چاری — دَ ده چاری دِی مرداری
دوه یاران سَرَه جدا کا — بیا ئې بند کا سره لاری
گاه دِ زړه وِی په ښادی کښ — گاه دَ غم ژړا چیفاری
گاه دشواری کا آسانی — گاه آسانی کا دشواری
دواړه توگی گذران شِی
بده دا هم نه ده باری

که تن[4] سو که په تن اغوندې حلوا خوری — خو آخر دَ مرگ سړَی یې و به مری
دا مستی به دِ تَل نه وِی څو به گرزې — په خمار سره اَوُښتی سترگی سری

---

۱. ویر شی د قندهار په محاوره (ورشی) مگر دا کلمه په یوه نسخه کښ ډیر شی لیگلې ده.
۲. دیر شی یعنی درشی.
۳. حاصل کا.
٤. محشی ورته کښلی دی، چه یو ډول جامه ده.

که بې شماره خزانې کړې سَرَه ټولی　　　دَ دنیا ارمان به بیا وَ گور ته وری
ستا پخوا دَ طبیلو څښتن وگوره　　　چه په کور باندِی ئې گرزی غوا وخری
همیشه وایې فانی دنیا گنده دَه　　　که گنده دَه ولی نه تیریږې تری
په دنیا څو ډیر مین هونبره غمجن شِی　　　جگی جگی راشه مکړه مینه پری
یَو غفلت بهل جهالت دریم شهرت دَی
دَ خوشحال دَ خان بلا دِی هم دا ذری

که په هند کښ نشته سپینه　　　هوسۍ سترگه مه جبینه
خدایه ته وَ ماته راکړې　　　یَوَه سبزه نمکینه
به دوو زلفو عنبر پاشه　　　په دوو شونډو شکرینه
چه هر ځای وَته ئې گورم　　　ښایسته کښلې مهینه
هوسناکه ښیوه گره　　　شوخه شنگه زړه سنگینه[1]
دَ یارۍ په علم پوهه　　　سخندانه نکته چینه
ورځ و شپه کا ځنی چاری
په خوشحال دَ کُښلی مینه

که په زړَه کړې دَ خوشحال خبری زبری　　　دَ دانش له کاره نه دِی لری بری
خلایق په تفاوت سَرَه پیدا دِی　　　پوهۍ نه دِی سَرَه واړه برابری
په زرگونۇ کښ یَو دوه سړِی خبر دَی　　　نوری واړه خلقې دِی ناخبری
لکه کار دَ خوی خصلت په تفاوت دی　　　هسی زیږِی په ښایست سَرَه دلبری
دَ سیرت زیبایی ښه دَه تر صورت
چارِی واړه دَ باطن دِی معتبری

که مِی نوم په ژبه نه اَخلې هیچری　　　په تش نوم به دِ هم سود کوم دلبری
دَ زاهد دَ سترگوُ آب هونبره په ځای دَی　　　چه ئې سترگِی باندِی[2] نه دِی برابری
دَ ښادیۍ نوم پرې زور[3] دَی تَل تر تله　　　چه په زړه ئې ستا دَ غم شیتی[4]شی سری
زه به څه ځنی مانه کړم یَو زه نه یم　　　په غمزه ئې خلقی کړلې ډبری
دَ ښو سیوره ئې خار[5]په پښو څرخیږی　　　له حیا چه کوز کوز گوری ناز پروری
شونډی ستا لکه نبات هسی خوږې دِی　　　تر یخ ویل ځنِی نه ښایی لب شکری
وایی شته په چین ما چین کښ کښلی ډیری　　　خدای دِ نه کا چه تر تا به وِی بهتری
بې خبر له ځانه ډیر ورته[6]پراته دِی　　　ته یې هم په حال خبر شه بې خبری
دَ ختا دَ ملک نافې واړه خجل شِی　　　چه د تا زلفی ښکاره شِی معنبری
که دِ چیری دَ آشنا په لور گذر شِی
دَ صبا باده! ځما سلام پر وری

---

١. دلنشینه.
٢. پر تا باندی.
٣. په قلمی نسخو کښ زوږ لیکلی دی داسی: نوم پرِ زوږ دَی تل تر تله.
٤. شتی.
٥. دِ خار.
٦. وِرته یعنی دروازی ته، یا در ته.

که مي ياد که مي نا ياد کاندي مخدوم دی   دَ چا کر مي له ښښتنه حجت کوم دی
دا گدا ئې وَ وصال ته څه هوس کا   چه پادشاه ئې له ليدنه نه محروم دی
په عاشق چه ستا له لوريه ظلم وشو   اوس په هر لوری چه دَی درومي مظلم دی
هميشه ئې سوړ سوړ آه وِی گونه زيړه   دَ ويشتلو حال که نه وايې معلوم دی
په جهان کښ چه څه رنځ وُ څه محنت وُ   هغه واړه سَرَه ټول شول عشق ئې نوم دی
هغه يار چه وفا دار دَی مونده نشي   په جهان کې دَ وفا هنر معدوم دی
دَ خاطر ويني مي خوري په ننکی ننکی   له گناهه ويره نکاندی معصوم دی
که يار سر غواړِی له ده نه نه به نکا   هر چه پوه دَ عاشقیِ په رسوم دی
چه په عشق کښ موافق نه وِی اې دِلِه   دَ هغه ليدَل په څه گورې چه شوم دی
دَ دوږخ لمبې به نه رسی عاشق ته   چه دَ عشق په توره مړ شو غه مرحوم دی

ما خوشحال ته ستا دَ خولې اسرار مکشوف شو
که دا راز دَ چا له سترگو نه مکتوم دی

که يَو دم دَ يار په غم فراغت کښيني   پدا دم به له عالم فراغت کښيني
که د کار دَ محبت وينو په لاس کښ   پدا کار به خوښ خرم فراغت کښيني
که گَدای شی دَ مغان په خرابات کښ   هميشه به لکه جم فراغت کښيني
ډير و لږ دَ زړه زحمت دَی که عاشق شی   ته به تل له بيش و کم فراغت کښيني
که اختر دَی که نوروز دَی خو هم دا دی   مخ په مخ چه له صنم فراغت کښيني
که په کوی کښ ئې مقام وکړې زاهده   په خاطر له ارم فراغت کښيني

لاس په لاس بهشت دا دَی اې خوشحاله
چه خپل يار سَرَه يَو دم فراغت کښيني

که دا عقل دَ همه خلقو يکسان وَی   سکه بايده وَ چه همه سړی لقمان وَی
د دې لال قدر به نه وُ په عالم کې   که دا کانې واړه لال دَ بدخشان وی
په پخسر[1] به دَ هر چا کرَه پراته وُ   که دا دُر مي دَ ژلیِ غُندی ارزان وی
هيڅ حساب به ئې په هيڅ جنگل کښ نه وُ   که درمی[2] واړه گنی دَ هندوستان وی
په خوراک به خرو غويو نه قبلولی   که ډېره دَ ونی پانې واړه پان وی
دا ټپوس به هم په لاس دَ بادشاه ناست وُ   که دَ باز او دَ شهند غُندی ئې شان وی
دَ ليلی او دَ مجنون مينه به هيڅ وه   که همه خلق ليلی او مجنونان وی

ما خوشحال دَ حقيقت په ژبه ووې
دريغه دريغه که څوک پوه پدا زبان وَی

که صورت وته دی گورم په صورت کښ يوحيوان يې   که معنو وَته دِ گورم شاهزاده دَ کل جهان يې
چه ظلوم جهول ياديږې کنت کنزاً هم پوهيږې   ته و دا ته نظر مکړه چه دا غوښې استخوان يې
چه مسجود وُ دَ ملکو ځای ئې پاس وُ په فلکو   ته خلف دَ هغه هسی خليفه پدر نښان يې
غوښې هډ څه په کار ندی دا دَگاو دَ خره هم وی   دَگدای په گند کښ پټه ته يو څرنگه سلطان يې
چه ئې ستا په حال پيغور شو تر ابده ئې مخ تور شو   دَ چا نوش يې دَ چا نيښ ئې د چا درد دَ چا درمان ئې
د دنيا عقبیٰ باغونه پکښ واړه نعمتونه   واړه ستا دَپاره جوړ دِی ته مقصود دَکن فکان يې

---

۱. دا کلمه عيناً وليکه شوه په ځنو نسخو کښ پيخر راغلی دی تحقيق غواړی.
۲. يعنی نل.

که هر څوګلونه ډېر دِي تر حساب تر شماره تیر دي   دَ فطرت په حدیقه کښ نو باده دَګلاستان يې
نور به څه وايې خوشحاله له دې حاله له احواله!
هم دا هونبره وَیل بس دي که پوهیږې نکته دان يې

که په باغ کې رنګارنګ ګلونه ډېر وِي   هسی نه چه دَګلاب دَګل په څیر وِي
آشنايي دَګبینه دَه که شکری   چه خوارِه ئې په څو رنګه را برسیر وِي
ستا دَور دَ سپیو څو ثنا صفت کړم   چه تر پیره میره زړه وته را تیر وي
آرزو به دَ حیوان دَ اوُبو نکا   عاشقان دِ چه دَ خولې په میو سیر وي
چه په عشق سرَه ژوندي دي مرګ ئې نشته   که په ګور کښ تر دا تورو خاورو زیر وي
دَ غمزی توره ئې هر چرته وژل کا   لور په لور ئې شهیدان په دا شمشیر وي
تل ئې لوبی دی د ما د زړه په وینو   ستا دَ سترګو آهو ما ته لکه شیر وي
ستا دَ زلفو هر هر پیچ وته چه وګورم   همګی په رنګ و بوی لکه کستیر[1] وي
په خوشحال دِ یو زمان لیده وَ نکا   یو زمان ورته تر کاله هم لا ډېر وي
مګر هیڅ ئې دَ زړه حال ور ښکاره ندی
چه لیده ئې دَ خوشحال سرَه ډېر ډېر وي

که راضی مي په جفا او په وفا ئې   نور را درومه چه زه ستا یم ته څما يې
بی له ما که جهان ستا شی په اوربشه   چه زه ستا شم که اوربشی خورې دارا يې
که دِ طمعه دَ مخلوق له وره پریکړه   بادشاهی دی مبارک شه که ګدا يې
غاړِی غرونه خبردار دی چه مجنون یم   که جهان پدا خبر دَی چه لیلا يې
ستا دَ غم په توره مړ په وردِ پروت یم   کله کله راته ګوره مسیحا يې
جګی جګی په لیمه مي قدم کښیږده   چه ړندې سترګی مي روغی شی طوطیا يې
کله ما و تا روزګار په یه ځای کړ   بر بر راشه دَ یار سپیه چه اشنا يې
چه یاری له یاره کړې دَ سود له مخه   په خاوند مي دِ سوګند وِی بې وفا يې
چه دَ یار سرَه پخپل غرض یاری کړې   دَ یاریٔ بلا په تا شه یار دَ چا يې
چه دِ بولم معطل مکړه را درومه   که دَ باز غُندِی حاضر په بړغ دَ بیا يې
په دربار مي چوتری دی دَ سرونو   راشه واروه چه پخپل وَژل شیدا يې
چه دِ خوی خصلت دَ رنګ سرَه جوړ ندی   رنګ دِ ورک شه که هر څو په رنګ زیبا يې
پدا هسی ښایسته جمال چه ستا دَی   غم شدت فتنو آفت لره پیدا يې
په امید دی دَ لیدو په ورکښ پروت یم
که ته هر څو له خوشحاله بې پروا يې

کله خپل بشر دَ ګل غُندی نما يې   کله کله دَ بلبل په ژبه وايې
چه هر هر زمان په هر شګل جلوه کړې   عجائبه دلربایه خود نما يې
په یوه ویښته دِ نه ارزِی دوه کَونه   په غایت لکه ګوهر قیمت بها يې
دَ خپل درد دواَ به زه له چا نه غواړم   چه هم ته محبوبه درد يې هم دوا يې
کله ناز کله ښکنځل کړې کله مهر
له خوشحاله مَروره که پخولا يې

---

۱. دا کلمه عیناً ولیکه سوه، معنی د مشکو به وی یا یو قسم خوشبو دار ګل.

که ئې لرې له جماله نه جلباب شِي | حبطه به بې تر مخ پورې آفتاب شي
که ئې بوې دَ پیچا پیچو زلفو ورشي | په خطا کښ به بې قدره مشکناب شي
څو بوسې که له دشنام سَرَه آمیز کا | شماتت به ئې په قند و په گلاب شي
که هر څو له زیبا مخه خاطر نیسم | زړه مې بیا په اضطراب لکه سیماب شي
یکباره ئې قرارَی له ما نه واخیست | سرسته شپه په ما حرام شه که مې خواب شي
دَ هغو طاعت قبول ندې نور څه دي | چه سجده ئې تل دَ ورځیو په محراب شي
دا پیاله چه څما نوش دَه زه پرې مست وم | دا مستي مې نه په بزم دَ شراب شي
دَ رندانو دَ شرابو هسې کار دې | چه زاهد ئې هم په بوې سره خراب شي
نا محرم مې و صحبت ته څه هوس کا | چه څما له محرمانو هم حجاب شي
که یو تول دَ ښایسته وَو سَرَه کښیني | خو هم بویه دَ همه وُو انتخاب شي
غه روپې چه دَ ټنگ سال له لاسه نه وې | و صراف وته ظاهره په هر باب شي
دروغجن غشي که هر څو ثابت روغ کړې | خو به بیا دَ هلوکانُو تیر پرتاب شي
دَ خرما وَنه خو سازه کړی له مومو | دَ خرما غُندِی به کله ترې دوښاب شي

ما خوشحال چه په پښتو شعر بیان کړ
دَ پښتو ژبه به اوس په آب و تاب شي

که په عشق کې زړه دَ نورُو په لیده ځِي | څما زړه په اورېده تر لیده ښه ځي
نورې مینې ئې څما له دلِه یو وړې | یکباره مې په لیدو پسې لیمه ځي
هسې یاد بویه چه یَو ځله یار یاد کړې | نور دِ وینې لکه باز تر هر ویښته ځي
پکښې خیال دَ سبر قدو دَی پالم ئې | چه مې هر کله تر دوو سترگو اُوبه ځي
که په زړه شوی زه په اوس دَ یار سَرَه وم | چا وې دا چه پښې هورې درومي چه زړه ځي
نه په زړه ده نه په پښو دَ خدای په کړه دَه | دا غریب سرَی همه دَ خدای په کړه ځي
که دَ مال وه که دَ ملک وه که د زر وه | وار په وار مې دَ زړه مینه له هر څه ځي
دَ دنیا مینه په زړه باندې لوی بار ده | آزاده به بار په زړه و گور ته نه ځي

روغ به خوب دَ بې غمیِ کا خوشحاله
چه څه خورِ دَ زړه لرې خوب د هغه ځي

که مې سترگې د باور کړې سَرَه لواتې | په جهان کښ خو نیکي دَه نورې باتې
که دِ لاس د نیکي نه رسي دَ زره کړه | راشه واروه "الاعمالُ بِا لنیاتی"
په جهان کښ که حجاج که نوشیروان وُ | هم دا داد، او دا بیداد شُو ځنې پاتِې
له قسمته به نه کم نه به څه زیات شي | دا دواړه اندیښنې دِی کم و زیاتې
که په څه هنر دِ هونبره توان رسیږی | چه به ته کړې د مرگي لښکرې ماتې
بیا هاله په جهان خوښ گرزه هوس کړه | گڼه نورې اندیښنې دِی بې ثباتې
د دنیا ودانې خونې چه لیدې شِي | عاقبت به ئې مرگي کاندې میراتې
له دنیا نه هم هغو ده بخره وَړې | چه ئې نوم شِي د نیکَی پکښې پاتې

سر تر پایه د خوشحال سره لباس کړې
خدای دِ واخله لباسې دنیا کم ذاتِې

که میوه دَ چندنِ نشته هسې شنډ دی | لا ئې ښه تر میوه دارُو ونو خنډ دَی
وایې زه به په تا وکړم ځنې چارې | زه د دې چارې ارمان لَرم ډېر ځنډ دی
که مې ځان ځِي که جهان پرې به ئې نبردم | ما نیولې اوس دَ عشق دَ سپرو منډ دی

پدا لار دَ شهسوارانُو ختل گران دَی … گوډه څو به باندِی خیژې ملکنۀ[1] دی
زه او دا دَ هر ناکس سازی ناسازی … که رشتیا وایم خپل ځان را باندِی پنۀ دی
که مثال ئې په دنیا غواړې له ما نه … چه الا بلا پکښې دِی هغه ډنۀ دی
دَ چړې دَ لاره کار نشته ناپوهه … چه تبرُونه پرې ماتیږِی هغه خنۀ دی
یا سبا دَی یا غرمه دَه یا ماپښین دَی … مازدیگر دَ ښکار تکل کړم ساعت لنۀ دی
څوک دَ حج، څوک دَ تلقین څوک دَ مکتب شول
یَو خوشحال په واړه خلقو کښې لونۀ دی

کام دَ زړه که هر څو ښه دَی … تر ایمانه نه ښه نه دَی
چه ئې دا اندیښنه نه وِی … هغه کس سَړی په څه دَی
اعتبار پدا دنیا کښې … دَ سړی لکه لیمه دی
دَ هر چا چه لیمه نه وِی … که بادشاه دی خوار په زړه دی
سپی به ښه کړم تر مزری نه … سپی دَ کور مزری دَ غره دی
خر که بد دی بیا وری وړی … بد سړی بتر تر خره دی
ته ئې ویښ وینې په سترگو … غافل ویښ ندی اوده دی
په رشتیا کښې زوال نشته … دا د ما کلام په وله دی
اولیا بللی بویه … چه حلال په خوله په زړه دی
ته ئې سست وینې په سترگو
دَ خوشحال اختیار تیره دی

که په حسن دَ کشمیر خوبا اوښار دی … یا د چین او دَ ماچین یا دَ تاتار دی
پښتنې جونه چه ما په سترگو څیر کړې … هغه کل واړه خجل دَ دُوی ترکار دی
په ښایست باندِی ئې ختم دا وینا دَه … چه په اصل دَ یعوب قوم و تبار دی
هیڅ حاجت نشته دَ مښکو دَ گلابو … په پنځه وخته لمانځه عطر عطار دی
که ټیکه که کټماله که نور سنگار دی … دا همه تر تورو زلفو پوری خوار دی
که اوړنۍ[2] مقیش دوزی که سالو[3] دی … دا همه واړه تر سپین پړونی ځار دی
تر صورت ئې دَ سیرت خوبی افضل ده … تر ظاهر ئې دَ باطن خواږه بسیار دی
کل روزگار ئې سر تر پایه پرده پوښ دی … نه گریوان تر نامه څیری په بازار دی
له حجابه پورته غټ کتلی نشی … نه آموخته په ښکنځلو په پایزار دی
ما خوشحال له ډیرُو لږ دِی څه وَیلی
له دې حاله گوی مگوی وَیل بی شمار دَی

کله رند غُندی ملا واقف دَ راز دَی … دَ کتاب دَ مسلو زبان دراز دَی
زه مریَی دَ هغَه چا یم ترې ځاریږم … چه دَ زړه سَرَه ئې جوړ دَ خولې اواز دی
چه ئې رَو دَ خولې دَ زړه سَرَه یَو نه وی … که په هر لمانځه اودس کا هم بې نماز دی
وار په وار ځما په زړه کا هسې چارِی … که دَ ستگو ئې غمزې دی که ئې ناز دی
لا به ډیر گلؤنه وا شی پدا باغ کښې … دَ گلزار دَ غوړیَدلُو ئې آغاز دی

۱. دا کلمه په یوه نسخه کښې جلا لیکلې ده مله کنۀ یعنی مه څه چه کنده په مخ کې ده.
۲. پړونی، چادر.
۳. که شالونه.

ځوک به نه وي چه به غاو وربانديِ نکا
دَهر چا وَ ملامت ته عاشق ساز دی
ځان و تن سَرَه مثال کړه دواړه توکه
محبت که حقیقت دَی که مجاز دی
چه عزت ترې پیدا کیږی قناعت دی
چه خواری ور ځنی زیږی هغه آز دی
زه خوشحال له خپله بخته دلګیر نه یم
چه ځما ستوری ځائی دښمن ګداز دَی

که هر څو پخپله پوهه کښ سقیم یې
دَ حکیم په حکم کار کړه نور حیم یې
که په خوله په غوږ په سترګو څه زده نکړې
نور ور درومه ازلی سیه ګلیم یې
دَ سیرت خوبی پیدا کړه چه جوهر دَه
په صورت خو هډ وغوښه وینه ریم یې
پیر اوستاد مرشد به واړه درته شا کا
که په جهل مرکب کښ مستقیم یې
عاقبت به دِ په بخره ندامت شی
چه دا هسی دَ جاهل سَرَه ندیم یې
دا دانش چه دَ هندو دَ شمار حساب دی
که ته دا دانش دانش کښې لیم یې
سخاوت په روایت په روخ په رنګ کړه
نه چه درسته دنیا وَبازې کریم یې
همیشه په زړه خوشحال اوسه غم مکړه
په اخلاص چه وَ دانا وَته تسلیم یی

که هر څو په هوا پرونه وَهِی چتی
بیا ئې زړه وِی په ډکی دَونی نښتی
شاه زلمی توری[1] نیزې خوری تردد کا
په بریښنا دَ توری تښتی تیر آرتی[2]
سترګه ور اور اورکښ وینی چه بریښی
نوې میاشت په سترګو نه وینی سترګ تتی
ناسوتی عالم په څو په دنیا شخ دی
هلک تل دَ مور په تی پوری وی نښتی
دَی دَ خپلی ګوتی غم کاندی که نه وی
په شګون کښ عالم ښه ګڼی شپږ ګوتی
په هر ښکار به بې خطا چورب آلوزی
ما خپل باز دی په پهرو پهرو پرانتی
که ئې بل له بدبویی سیږمې نیسی
دَ خپل بوی په بد بوئی خوښ وی خسا ګوتی
ځوک به څه لَره خوشحاله ته نصیحت کا
عاشق نه دی نصیحت دَ چا نه نغتی[3]

که هر تار ئې دَکوځې مشک تاتار دَی
دَکوځې تر تار ئې ښه دَ زلفوو تار دی
هغه ځای چه می دَ زلفو بازار جوړ شی
هغه ځای می دَ ماتیو[4]تش بازار دی
چه لذت دَ تورُو زلفو را تر زړه شی
دَ ماتیو زیست روزګار کله په کار دی
دا خبره څه عجب دَه چا ویلې
چه دَ تورو زلفو بد سوی تاتار دی[5]
چه دَ تورو زلفو خیال ور څخه نشته
توری خاوری ئې په سر عمر ئې خوار دی
که همه دنیا پری وَښندی هم هیڅ ده
هغه کس می چه دَ زلفو خریدار دی
خوار خوشحال چه ډیر صفت کاندیِ دَ زلفو
په قیمت دَ تورُو زلفو خبر دار دَی

---

۱. توری تیرې خوری.
۲. په بریښنا دُ توری تښتی تیز آرتی یا په پریښنا دَ توری نشی تیز آرتی.
۳. نغوتی.
٤. دا کلمه په یوه نسخه کښ ماتیو لیکلې ده یعنی څوښی چه یوې خوا او بلی خوا ته وی.
۵. ناتار دی.

که هزار ځله هنر کا هیلی بیلی[1]   ځوک به نکا دَ ازل چاری تبدیلی
دَ ازل حکم په مثل دَ هاتی دَی   دَ سړی فکر مثال پړی دَ ډیلی[2]
دَ حیات اُوبه سکندر په هیلو غوښتې   خضر بیا مونده عبث شوې دَ ده هیلی
یَوه ځرنګه خونریزه لار دَ عشق ده   پکښې ډیری قافلې شولې قتیلی
عشق یو هسی یودیرشم توری را زده کړ   چه په دیرش توری ځکوم دَ قلم کښلی[3]
عاشقانو ته اندک دَ دنیا مال دَی   تر همت پوری کثیری دِی قلیلی
دا دلبری چه په دا کشور کښ نن دی   په کشمیر کښ به ئې نه مومې عدیلی
هغه تُرکه چه ځان جور کا را ښکاره شی   تر جمال ئې حوری هم ندی جمیلی
په ارمان ارمان می ځان راغی په شونډو   تا دَ شونډُو دارُو نه راکړه بخیلی
بیا هاله دَ محبت په کوځه پَل ږده   که دِ وینی لکه ما کړې سبیلی
خپل پردی به دِ هیڅوک سیله وَ نکا
اې خوشحاله که دِ بخت نشی په سیلی

که خاطر دِ دَ خوشحال نه دلګیر دی   په خوشحال باندی هم ستا دَ مانړی ویر دی
دَ بیمار ساهه په شونډُو باندِی راغله   دارُو ګر ئې لا علاج ته په تدبیر دی
دَ موسی په معجزه به څه ګروهیږی[4]   دَ فرعون چه هامان غُنډِی وزیر دَی
یار ځما په پالنګ ناست زه ولاړ په خوب یم   سرا سر ځما له لوریه نه تقصیر دی
ما خپل سر تر فلک ولیده په پورته   د دې خوب می معبره کوم تعبیر دی
بیا می کېنه سترګه لاندی باندی راپی   مګر بیا می زړه یاریَ وته خیر دی
بې وفا سړی دِ یار دَ هیڅا نشی   چه دایم ئې په یاریَ کښ تزویر دی
په ژړا پوری می خاندِی چه می وکوت   دا همه واړه د ما د بخت تاثیر دی
هیڅ یَو مخ به ئې مخی دَ ښایست نکړم   ما چه ستا جمال لیدلی په ځیر ځیر دی
د ما زړه دَ یار زلفینی سَرَه ګوره
لیونی په لیونتوب کې په ځنځیر دی

که پکار دی ده دَ خدای بیژندګلی   پیروی دَ محمد (ﷺ) کړه دَ علی (رض)
هر آیت چه به راته پاسه له عرشه   لا په عرش به ئې علی وُ متلی
محمد چه هغه راز ئې په معراج کړ   یکایک وُ و علی وته جلی
په محشر به هغه تور مخونه پاځی   چه ئې نه دِی توری خاوری دَ تلی
محمد علی چه دوه وینی په سترګو   پدا کار کې احولی دَه احولی
دَ زړه زنګ په بل صیقل نه لیری کیږی   په دوستی ئې دَ علی ده مصقلی
که دا هونبره وَیل کا ورته رخصت دی   محمد دی پیغمبر علی ولی
چه په بغض د علی یاد عمر(رض) دی   رافضی دی خارجی دَی خللی
دَ علی دَ آل دوستی دَ ایمان زړه ده   ځوک دِ شک پدا په زړه نه راولی
چه تر منځ دَ چاریارانو بد وَیل کا   په مذهب کښ دَ هغو ده درغلی

---

١. خپلی سیلی.
٢. یو راض چمنی واښه دی.
٣. یعنی خط او د ګاډیَ د عربې خط.
٤. یعنی منل او ګرویدن.

دَ علی دَ آل په مدح کښې جنت دَی
دَ خوشحال خټک پدا دَه تسلی

که رُویت ئې نا ممکن دَی په دنیا کښې	دَ اَرنی وَیل به نه وُ په موسی کښې
چه موسی وته ځواب لن ترانی وُ	څه عجب جلوه لیدله شی پدا کښې
چه په ملک په ملکوت کښې مونده نشی	هغه هسی ښیز ئې اینبې دَی پما کښې
زه حیران یم پدا خلقو نه پوهیږم	تږی مری ولاړ تر حلقه په دریا کښې
چه په لا احصٰی وَیل ئې خبر دار کړم	چا د ما ژبه گویا کړه په ثنا کښې
دَ عاشق دَ معشوقې سَرَه یو راز دی	چه هیڅوک ترې خبر ندی په دنیا کښې
چه لیلی کړه دَ مجنون کونړی[1] ماته	خوار مجنون ئې سر افراز کړ په هرچا کښې
نور که هر څو پاکیزه زه گناهگار یم	غم می نشته بیا می ځای دَی په ماوا کښې
دَ خوشحال دَ هغو لار سَرَه جدا دی
چه ئی غواړِی په مسواک په مصلی کښې

که چرگان کرکره[2] دار دی	بیا و باز وته ناچار دِی
نه یَو باز دَ ښکار دَپاره	نه که چرگ چرگی هزار دی
دَ معشوقی ښیوې واړه	دَ نور چا ندی دَ یار دی
عاشق عشق لَره پیدا دی	کفر دین ئې څه په کار دی
عاشقان دَ معشوقې دی	نه دَ مور دِی نه دَ پلار دی
دَ خپل وَر عاشقان گوره	چه په څو پراته خاکسار دی
په هغو دَ خدای نظر دی	چه مَین په ښه دیدار دی
عشق ناپوه وَته اسان دی	ورته گران دی چه هوښیار دی
په خوشحال به عیب نکا
چه په حال ئی خبردار دی

که اسمان دَ چا په حکم جار وتلی	ځنی چاری به وشوې تا کتلی
په ړندو باندی لا هسی توره شپه دَه	که همه عالم ئې وینی نمر ختلی
هم ئې هیڅ راته پرې نښول هم بیا وائی	چه ډاډه اوسه لا هیڅ نه ئې نتلی
بیا ئې شکل په څه شان راته ښکاره کړ	لکه باز وِی له کریزه را وتلی
چه ادب ور ښخه وِی صحبت هغه کا	بې ادب لَه مجالسه وِی یستلی
هغه یار می لکه باز په پرواز ولاړ شو	طالع بیا ځما تر لاسه را وستلی
ځان چه نن تر مَین ځار نکړې خوشحاله
ځان به تا وِی وَ نور چا وته ساتلی

که په کور کښې دی سردې دَ بدخشان وی	یا ږنکوری دَ انگورُو یا رمان وی
چه ئې زړه ور ښخه موړ وِی نه ئې گوری	دَ وږ سترگیو ورته څو رنگه ارمان وی
موړ به څه پوښتې له نغن[3] چه نغن دی	وږی سپی خوړلی نغن ته نگران وی

۱. لرگینه کاسه.
۲. یعنی طره او کاکل.
۳. یعنی د تنی ډوډی.

کله کښلی معشوقې ته نظر نه کړې   کله کوځې درته هم راحت جان وی
په ساعت ساعت کښې حال باندې نوریږی   چه می ولیده سړی کله یو شان وی
دَ سړی فکر په مثل دَ سیماب وی   اضطراب ئې هر هر خوا ارمان ارمان وی
کله کله ښایسته شی په گلونو   کله کله لکه باغ باندې خزان وی
کله کله دَ خوښۍ په صحبت کښینی   کله کله په غمونو کښې حیران وی
چه دایم په یَوه حال دَی هغه خدای دی   چه حالونه پرې ور درومی دا انسان وی

آخر تله دی له جهانه باور وکړه
که هر څو خوشحال ژوندی پدا آوان وی

که هر څو یې پدا خپل حسن کښې لویَ   دَ یارۍ حق هم بیژندلی بویَ
ما به زړه لتانه وتاړه په بله   که موندی شوی هسی تا غُندی دلجویَ
دَ شرابو په خوړو کښې فهم وکړ   چه دِ نه شی دا پیاله له لاسه تویَ
چه مکان ئې نا پیدا نښان ئې نشته   څوک به څه غواړی دَ شپینُو بازو هویَ[1]
د تشنه خودَ اوبو سرَه مقصود دی   که اُونه ئې دَ دریاب وِی یا له جویَ
عاقبت به برخوردار پخپل مراد شِې   که دَ پلار په نصیحت کښې درومی زویَ

دَ خوشحال وَیل خواږه تر نیشکری دی
که په خوند ئې خبر دار شی وئې ژویَ

که ته خوله و ماته نه راکړی ملکۍَ   بلی هم راته نومړې دَه خولکۍَ
په غمونو کښې دی هسی ځنځیری[2] شوم   لکه اوړکۍ چه زبون شی په بلکۍَ[3]
په کړکتیو[4] کښې دی ډیر زړُونه پراته دی   پدا دوه زلفو دَ زړونو یې غلګۍَ
چه څراغ ورځنی دورمی پتنگ خوار شی   یو زمان له ما نه مه درومه دلکۍَ[5]
ما دَ ښو مخونو ښه ننداره وکړه   نشته تا غُندې زیبا بله جلکۍَ
ما ساده پښتانه څه زده چه ئې وائی   په پارسی پارسی خبرو مغلګۍَ

جدائی ئې هسی سخته په خوشحال دَه
لکه ځی دَ چا له ځانه نه سلګۍَ

که اشنا که نا اشنا دِی   بولاق واړه بې وفا دِی
که ئې خویښ کړې یا ئې خپل کړې   شاهی بیگ ُندی بلاَ دی
چه آصف خرم ښه نشه   نور خرم په یار دَ چا دی
خوشحالی که یار غاروه   هم دَ ده نه دا غوغا دی
که ئې ځان کړم یا ئې زړه کړم   ځان و زړه کله ځما دی
نه ئې ننگ شته نه ئې شرم   نه پخپل قول وینا دی
چه کوتک ورته ښکاره کړې   لکه بنځی واړه ستا دی
پخپل سود پخپل مقصود دی   بند په خپله مدعا دی
د سیالانو خوی ئې ندَی   په بیکار خصلت پیدا دی

---

١. ها یا هوی یعنی هگۍ او بیضه.
٢. زنځیری شوم.
٣. د وړو ماشومانو د سونو مرض.
٤. پړکه، دام، جال.
٥. د دل اسم تصغیر.

مخامخ وتا ته خپل شی
پردی واړه پس شا دی

که په فضل شی څه غم دَی
که په عدل شِی ماتم دَی
له گناهه به خلاص نه وی
چه په نوم بنی آدم دی
چه ظلوم جهول ئې یاد گړم
که پویږې ډیر کرم دی
په لاتقنطوا تکیه دَه
گڼه اور ووری تور تم دی
زه هغه ناتوان ضعیف یم
چه میږی تر ما محکم دی
پدا ضعف هغه بار وړم
چه تری تښتی درست عالم دی
که لویئِ ته می گورې
میاشت و نمر دَ ما پرچم دی
اسمانونه می خیمې دِی
پرې دَ ستوریو زینت تم دی
لا می نور باغونه نور دِی
کمکی باغ مِی دَ ارم دی
غم می هیڅ نشته خوشحال یم
که خپل بخت را سَرَه سم دی

که دَ یار دَپاره غم شدت څوک مومی
په خندا خندا دی مخی ور درومی
دَ هغه سړی یاری څه یاری نده
چه بې یاره ئې اوبه درومی تر کومی
زه له ورایه ورته گورم یار می گوره
دَ اغیار سَرَه دَ میو پیالې شومی
ما به څه پوښتې د ما دَ یار له نومه
یو بې رحم بې وفا بې مهر نومی
نه ئی زه یوازی قتل په غمزهو یم
خو ئې ما غُندی په ورکی دی لړومی
په فراق ئې دَ ما اُوښی هسی تله کا
لکه څوک چه اخته سوَی وِی په دومی
دا دواړه بدان نه گوری له کسته
په ښه مخ باندِی و مشه دانی سپومی'
که تازه یاریِ ښی نه دی خوشحاله
څوک به نه خوښَوِی غوښی دَ ورغومی

که سړی په مصلحت کښ لَربر نشی
زه صامن چه دَ ده کار به ابتر نشی
و هغه ته سړی مه وایه چه پوخ[۱] وی
آراسته څو سر تر پایه هنر نشی
که هر څو مشکل کارُونه درته پیښ شی
فکر مکړه چه آسان به په زر نه شی؟
ما چه ولیده خو زر دِی پدنیا کښ
خو سَړی دِ ئې په مینه کافر نشی
زویه یار که لاف کَوی باوری ندی
څو په ډیری حادثې دی باور نشی
دَ رستم دَ مړنتوب خبری اَروم
ولی څوک به بې لښکره صفدر نشی
چه دَ مرد دَ نامرد شناخت ور څخه نه وی
بد صاحب څخه دِ هیڅوک نوکر نشی
دَ خوشحال خبری واړه نصیحت دی
مگر خر وِی چه په زړه ئې اثر نشی

که تا وته حیران دی دَ لیلی حکایت کړونی
و ما وته په ځان دی دَ مجنون روایت کړونی
د هر ویښته په سر لَرم زه تا سره زر کاره
خبر ندی له حاله دا بی کار نصیحت کړونی
څه ښه وشول طالع وې چه ئې ولیدې په سترگو
تر ما پوری خجل شول دا د ما ملامت کړونی
دَ حسن یغما چه دِ د الجه راوړی وَ زړونو
پځک دِ ستا وَ سترگو ته بیل کا قامت کړونی

۱. چه پوچ وی.

چه درد لَری په زړه کښې دَ هغه دارو موندل شی هیڅا لیدلی ندی دَ بیدر د طبابت کړونی
چه زه دَ بت سجود کړم مخامخ راته حاضر دی څه څیز وینی حیران یم دَ مسجد عبادت کړونی
کوم ملک دَی له ما پاتو چه می پل ندی پریښی هر ځای به ورته یاد کړم که څوک سته سیاحت کړونی
په هسی ځای مین یم چه ئې نوم واروی وګړی
نور تښتی تار په تار شی دَ خوشحال حمایت کړونی

که هر څو په سر د خیال دستار زرین ړدی عاقبت به سر دَ خاورو په بالین ړدې
دَ سلیمان غُندی هم پریوتل له تخته په فرس باندِی به څو دَ زرو زین ړدې
دغه پښې به دی خوراک شِی دَ چمچیو چه ئې اوس په شین شین په قالین ړدې
په ارمان به خالی لاس ورځنی درومې که په کور کښې په هر لوری سره او سپین ړدې
په الا بلا که ټول دَ دنیا ګنج کړې پخپل زړه به داغ په دم واپسین ړدې
چه کردار ئې دَګفتار سَره سَم نه وِی تش ګفتار واړه په ځان باندی نفرین ړدې
تا په زړه کښې سل خدایان دِی کښېنولی راته وایه سر و چا ته په زمین ړدې
دَ غفلت تسپې په ورځ و شپه جار باسې څو منت به په کرام الکاتبین ړدې
هر آیت ئې دَ معنو په سترګو ګوره دَ صورت سترګی تر کومه په یاسین ړدې
یو قدم که په رشتیا له دنیا واخلې خدای ړو بل قدم په پاس په علیین ړدې
که اسلام دَ خلقو دا دَی اوس خو بویه چه هندو غُندِی ټیکه پخپل جبین ړدې
زمانې څه نا انصافه را ښکاره شوې پانیاتونه پدا دور آخرین ړدې
شاه جهان غُندِی بادشاه په بند بندی کړې په اورنګ باندِی خطاب د محی الدین ړدې
دَ مچۍ لاشه هم جوړه ور سَرَه وړې په هر حلق کښې چه خواږه دَ انګبین ړدې
دَ خوشحال خټک کوم جرم کوم ګناه دی
چه په زړه کښې ئې آهونه آتشین ړدې

که منصور غُندی کافر دَ محبت شې ته به هاله مستقیم په شریعت شې
دَ هوښیارُو مجالس به ورته هیڅ شی که دَ عشق دَ لیونیو په صحبت شې
دَ جهان خواږه به تا وته ترخه شی که خبر دَ یار دَ مینی په لذت شې
فراغت به د هاله وَ زړه ته ورشی که له خلقو کناره کنج و خلوت شې
دَ جهان په خزانو به دی صندا شیی که تونګر په خانو دَ قناعت شې
که نظر دَ کیمیاګر دربانِدی وشی که ته خاوری ئې تر زرو په قیمت شې
دَ بې آبی مرغلری هیڅ قیمت وِی په زیبا سیرت به قدر دَ صورت شې
اې خوشحاله بتخانې دِی زړې[1] ډوندی
خلیلی ناره پرې وکړه په همت شې!

که په مخ باندِی خالُونه عنبرین ړدې[2] هونبره داغ به په خاطر د ما مسکین ړدې
دَ پیالی اُوبه خوږی شی تر نباتو په پیاله باندِی چه دواړه لب شیرین ړدې
خدایه زړه په ما دَکښلیو مهربان کړی ته پهزړه کې دَ بتانو مهر وکین ړدې
دواړه زلفی چه وَلوَل سَرَه حلقی کړی په هر وَل کې ئی ګلونه دَ نسرین ړدې
خدای دی نکا چه ئی یَو سر کړم یا بل سر که تل می په دا چشم جهان بین ړدې

۱. دا کلمه په څنو نسخو کښې زړ ډونډی لیکلې ده، یعنی نسل، خټه، نسب.
۲. دا بدله په نورو نسخو کښې نسته، له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه.

ستا دَ پله خاوری رنځور غُنَدی آخلم — په هر ځای چه قدمونه په زمین ږدې
ستا تمامه خندا بخت دَی څوک ئی مومی — په دا نیمه خندا طعن په پروین ږدې
گه لیدلی دی دَ عشق قمار خانه دَه — ه لمړی بازی په یار ته دل و دین ږدې
آفتین دی ه وَیَلُو شه خوشحاله
په بیاض باندِی عجب شعر رنگین ږدې

که هر څو دِی پښتنې جونی طنازی — دا دَ هند سکښې هم نه دِی بی نیازی
نه ئې جنگ نه ئې ماڼی نه ئې هوډُونه — ځړه[1] مهری څړه مینی څړه نازی
خو یوه زره پړه[2] نا سازه درکا — په ماڼی کښې نه دعوې کاندی آغازی
په خدمت کښې تر صباحه لکه شمعه — په یوه قدم ولاړی ځان گدازی
په غمزو په کرشمو په مکیزونو — فرخ بخشی، غم تراشی، دلنوازی
په ادب په ظرافت په رموږ پوهی — دَ صحبت په علم څو رنگه ممتازی
که هزار جورو جفا وینی له تا نه — بیا له تا سَرَه خندا کا په خوله وازی
نَوِې نَوِی شیوې کا درته جوړیږی — په څو رنگه جلوه کا جلوه طرازی
د بڼو څوکی ئې نیغی ځی تر زړونو — چه تیره تیره کاته کا لکه بازی
په جیو جیو درته پسې خبرِی وایی — هر زمان له تا په څو رنگه همرازی
عجب سرې په پاڼو شونډِی درته خاندی — میخی غاښ په مسی تور عشوه پردازی
غټې غټې تِی لکه انار په ملا نرئ — سر تر پایه دَ اوُمو وریښمو سازی
دَ صورت په لطافت بې مثله روغی — په قامت تر سروِ ونی سر فرازی
خرخښې ئې دَ خوشحال له دله نه ځی
که جدا دِی دماغی باریک مجازی

گله ته چه زیبایی د دې چمن یې — خار و خس وته په څه په خندیدن یې
دَ خپل ځان په قدر ولی نه پوهیږې — پدا باغ کښې خو یَو ته نازکبدن یې
دَ بلبلو ږغ به تل درباندِی نه وِی — کښلیه گله په وفا کښې مبرهن یې
پخپل بوی دَ بلبلانو خاطر خوښ کړه — یَو څو ورځی چه تازه پدا گلشن یې
که جفا و چاته وایم شمار ئې نشته — پدا هونبره ستمونو جان من یې
چه دَ یار له جوره چا وته ژړا کړې — دَ یاریَ بلا په تا شه دروغجن یې
په یاری پوری دِ پیچمی کا خوشحاله
فکر ښه وکړه په چا باندِی مین یې

گله ته چه په بلبلو هونبره خیال کړی — دا خیالونه همگی پخپل جمال کړی
دا جمال به دی جاوید په جهان نه وِی — ښه خو دا گڼه چه شکر په دا حال کړی
دَ انصاف په سترگو ښه نندارہ وکړه — جهان څو کښلی چهرې هسی پایمال کړی
ډیرِی خونی دَ هجران په لمبو وسوې — ما لیدې چه تجلې ئې په وصال کړی
دَ بهار گلزاره ښه یې خوی دِ بد دَی — چه راتلَنَه یَو څو ورځی په درست کال کړی
تر قدرت به دِ ځاریږم ذوالجلاله — رنگارنگ گلونه ښه[3] هسِی نهال کړی

۱. سره مهری.
۲. منت.
۳. ته.

دَ بلبل دَپاره تَل وَی په چمن کښ — د پسرلی گله تله ولی دم در حال کړی
که دِ سترگی دَ عرفان شته مبارک شه — دَ گلزار په ننداره چه استقلال کړی
گل ته هسِی رنگ و بوی ورکړیَ چا دَی — دَ لاله دَ گل چا هسی پاڼی لال کړی
چه گلونه دَ گلشن همیشه گوری
لکه خضر هونبره عمر دَ خوشحال کړی

گل کرَم اغزی ترې زیږی — نوشدارو می زهر کیږِی
چه می څراغ په اوبو بل وُ — اوس په تیلو نه بلیږِی
که ئې مخ وِی که ئې شا وِی — پخپل بخت هر څوک پوهیږی
هَرَه ورځ که سل غمونه — له جهانه را رسیږِی
ځما زړه پدا ډاډمن دی — غم ښادی واړه تیریږی
هم خزان هم به پسرلی وی — چه اسمان په سر څرخیږی
ځما اُوښی گرمی ندی — که سیلاب غُندِی بهیږِی
په حضور دیدن ئې وینی — ظاهر خان ځنی بیلیږِی
اوس خو اور په خوشحال بل شو
بیا به څرنگه سړیږی

لا منت لَرَم پدا هم له اسمانه — ننداره دَ ابا سیند له میر کلانه
په تیراه په سوات په خوړه ور په ور شوم — بیا می کوم لوری ته ته بیایې اسمانه
لکه گوی هسی په حکم دَ چوگان یم — درست وجود پرهار پرهار یم له چوگانه
سر نوشت می له ازله مگر دا وُ — زه به څه لَره ماڼه کوَم له چانه
قدیمی دَ پښتنو جهل خرتوب وَ — اوس په طمعَ په حرص دروغی له میانه
که رشتیا وایم شیر شاه دا هسی نه وُ — لکه موږ یو نه پیدا له کوهستانه
پښتانه چه بې ننگی کا څوک ئې څه کا — گورستان لَرَه به درومو له ارمانه
دَ ختکو دَ نفاق له ناپوهیَ — یا چه غم لغرَم له خپله خاندانه
چا ته وایم څو به کښم څه هونبره ندِی — چه تمام شِی له مذکوره له بیانه
دا داغُونه چه خوشحال لَریی په زړه کښ
رغیدل به ئې په تا کیږِی سبحانه!

لاس په لاس مو سرَه وَکړلې څه چاری[1] — چه پرُون مو تور منگور وژی په لاری
دواړه پښې له تا نیوَل له ما اخستلَ — زه به پاس په سترگو کښیږدم ستا پایزاری
څه اغزی لرې په مخ کښ زړه مِی سکښې — ای په تور باڼه د ما د زړگی خاری
دَ ویت والی به ئې څو ثنا صفت کړم — چه صبا کړې دَ غنچې پاڼی ویزاری
چه می پاس په غاړه پروتی څنډیدلی — ښې وِی ستا مختولی[2] زلفی تار په تاری
چه په تا باندِی ئې جوړ کړم زړه می ښه شِی — نوم دَ حوری دَ پریَ اې نگاری
غړول ئې هم وتا وته ښکاره دی — چه دا تورِی سترگِی ته لرې خونخواری
څه کوَم، که ته ښکنځل کړې لا خوشحال شم

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
۲. دا کلمه په ټولو قلمی نسخو کښ دغسی ده، مخ تولی په معنی د تورو زلفو دی چه پر مخ ځړیږی.

لکه قلپ مهر په لاس باندې برېښنا کړي
چه دَ اور په تاو کښې پرېوزي ځان رسوا کړي

هیڅ ځما په زړه کښې ستا اشنایي نه وه
کومې چارې لَرَه خدای د ما آشنا کړي

که ډېر بد را سَرَه کړې په ښه ئې نیسم
خپلې مینې راته ستا ترخې حلوا کړي

چه په تا باندې مین شوم حال مې گوره
مگر خدای ځما خوارئ لَرَه پیدا کړي

که وعده دِ دَ لیدو په ماخستن وي
په بور جل باندې دِ ناست په ما سبا کړي

که د ما په دوکان ناست يې کالې گوره
په زر سل ځایه په څو ځایه سودا کړي

کله مخ کله دِ شا وي و بلبل ته
گله ته چه ښایسته شوې دا په دا کړي

په دا خوی دِ اور د ما په کوگل بل کړ
زه د شمع غُندې ژاړم ته خندا کړي

چه وفا دِ دَ خوشحال سَرَه ونکړه
راته وایه اوس به چا سَرَه وفا کړي

لکه یار را سره یار وُ هسې ندی
چه ډېر ډېر به مینه دار وُ هسې ندی

که په څو رنگه به ما ور باندې ناز کړ
چه دَ ناز مې به خریدار وُ هسې ندی

دَ بهار بلبلې ژاړه څو په تا شې
لکه تل تازه بهار وُ هسې ندی

شکر شکر چه ئې څه خوخوی بدل شو
چه یک لخته ستمگار وُ هسې ندی

ستا دَ مهر دَ باران باندې کمې شو
چه مې جوړ دَ زړه گلزار وُ هسې ندی

یا ئې ویره شې له خونه یا ئې هیر کړم
چه مې مرگ ته په تلوار وُ هسې ندی

ډېرې مینې دَ خوشحال عقل تغیر کړ
لکه نور کله هوښیار وُ هسې ندی

لاله گل ئې تر جمال پورې بد رنگ دَی
دَ زلفینو ئې دَ چین له مښکو ننگ دَی

تورې ورځې ئې لیندئ باڼه ئې غشې
دَ عاشق تر زړه ئې تللې هر خدنگ دی

دواړه سترگې ئې په تن تورې بلا شوې
همیشه ئې دَ عاشق له دِله جنگ دی

ته به وایې حبشې شکرې پیرې
هغه خال ئې چه دَ دوو شونډُو تر څنگ دی

تجله ئې دَ جمال لکه مشال شوه
خوار عاشق پدا جمال باندې پتنگ دی

چه له غوړو ئې مقصود مومې لښتئ ده
چه له پوزې ئې مراد مومې لونگ دی

په ښایست کې ئې تقصیر دَ صورت نشته
څه خو دا عیب لَرې چه په زړه سنگ دی

دَ هر چا پخپل غرض پسې کوښښ دَی
دَ خوشحال ئې په جمال پسې آهنگ دی

لکه بخن[۱] چه حلوا خوری
عاشق سپینه خوله دَ شا خوری

څوک دِ غاؤ ور باندې نکا
واړه خپله خون بها خوری

زه ئې تلَ خورم خوږې شونډې
که دا نور من و سلوا خوری

دواړه تې ئې ناشپاتې دی
چه ئې یَو یَو امرا خوری

هغه هیڅ مرنی ندی
چه به توره په قضا خوری

هم عاشق مرِی ستا له لاسه
هم سوگند په سر د تا خوری

وږی څه پوښتې له حاله
چه روا که ناروا خوری

---

۱. حریص.

خوله ئې پټه خوره خوشحاله
باز دَ ښکار غوښې په غلا خوری

له شیخه خبر نه یم چه په کوم عمل مشغول دی   چه عشق ئې را فرمائی هغه کار څما قبول دی
عشق لکه بادشاه دَی زه په مثل دَ چاکر یَم   چاکر چه دَ صاحب په حکم نه وِی نامعقول دی
دَ سبا نسیمه پاځه په تلوار تلوار را درومه   په هغو می سلام وایه چه په ورکي ئې نزول دی
بل استواځی دَ عاشق د معشوقې په منځ کي نسته   پدا میدان کښې گوره محبت دَ ده رسول دی
دَ یار غم می له خلقه پټ پنهم درله په زړه کښې   ولی څه علاج ئې وکړم چه می رنگ دَ مخ پدول دی
چه په تور دَ لیونتوب می هر سړی په زَولنو شو   گرم ئې خلقو مه کړی هم هغه څما دکول دی
هم هغه دَی همیشه ژوندون موندلَی که باور کړې   چه دَ مستی دَ غمزې او د جلویې په تیغ مقتول دی
دَگلونو پاڼی بویه چه کمیس شي دَ ملوکی   دَ وریښمو له کمیسه ئې نازک بدن ملول دی
گوره ښه جمال چه لا به کله ور ښکاره کا
دا چه همیشه دَ خوار خوشحال ور پسی نول دَی

لکه زلفی دَ هغو چه سودا ستا وِی   بویه دا چه ئې سرؤنه تر پا ستا وِی
لکه دَ سبر ونه لاف کا ستا تر قده   بویه دا چه دا په قدر و بالا ستا وی
هغه زړه چه تا ویشتلی زړه هغه دی   تا ویشتلی زړه به تل په هوا ستا وی
په خاطر کښې به ئې ځای دَ نور څه نه وی   په هغه زړه چه هوا تمنا ستا وی
کله وِی چه ستا له لاسه چا ته ژاړم   که هر څو بې حده جور په ما ستا وی
که په سل رنگه زیبا دَ چمن گل دَی   دَی به څرنگه په رنگ دَ لقا ستا وی
د خوشحال غُندِی به مست گرزی په میو
چه هوا دَ برندو سترگو دَ چا ستا وی

له اوله په سر جوړی کا دړۍ   بیا ټیکه په وروځیو ینبې[1] خونړۍ
جړاوې حلقې په غوږ بیسر په پوزه   قیمتی دَ مرغلرُو دوه لړۍ
مرصع باهو په لاس گوتی په کوتو   ژر نگهار ئې دَ پایلو دَ څړۍ
په ښیوه ښیوه عاشق ته ځان ښکاره کا   په غمزه غمزه ئې زړه کا وَ ووړۍ
په وصال به ئې په څو رنگه هوس کا   په هجران به ئې ساه راشی تر غړۍ
سر تر پایه آراسته شی په څو رنگه   په لیدلو ښاپیرۍ دَه نه سړۍ
دَ زلفینو ښاماران ئې هسی ندی   چه خوړلی ئې رغیږی په جړۍ
خلقو زه دَ تورُو زلفو لیونی یم   لا می ښه په خنځیرونو وتړَی
زړه ئې هسی دَ هجران غمونو موړ کړ
دَ خوشحال تر ستونی ندرومی نمړۍ

لکه زه په یار مین یم بل نه نه وِی مین هسی   لکه زه پسی غمجن یم بل نه وی غمجن هسی
هم می ووژنی پخپله هم پما باندې ژړا کا   حُه ښه یار دَی ښه ئې مینه وژل هسی شیون هسی
مخ ئې درست سَرَه گلزار دی رنگا رنگ لَرِی گلونه   تفرج دَ بهار گوره پکښی نشته گلشن هسی
زړه داغدار غرقه په وینو لال گل وَته وگوره   هیڅ شهید ندی راوړی له ازله کفن هسی

---

۱. کښیږدی.

تورُو زلفو ته ئې گوره ښایسته دواړه رخساره — دَ جهان په مخ نه وِی[1] سنبل هسی سمن هسی
لکه زه ئې ننداره کړم ورځ و شپه پخپله خونه — خوار مجنون لیدلَی نه وُ په درست عمر دیدن هسی
که دَ گل پاڼی ئې خط کړې لا به هم باندِی ځرخیږی — دا نازک بدن چه ستا دَی دَ چا ندی بدن هسی
که ئې رسم یا ئې دود دَی یا وفا دَ هندوگیِ — چه له یاره سَرَه کښینی ځک به وکا سوختن هسی
چه ځوک ټاپ در پسی وکا سَرَه ټک وهی لاسونه — دا ژوندُون دَی مردن ندَی که دِ وشی مردن هسی
دَ ارم آرام می بیا موند ستا په غولی کښ خوشحاله[2] — خوښ له بخته له قسمته چه ئې را کړ وطن هسی
چه خوشحال خټک ئې وائی په پښتو ژبه خبری
په پارسی ژبه به نه وِی که پوهیږې سخن هسی

له غمونو به خلاص نشې دَ غم خویش یې — که بدگوی و بد آموز بد اندیش یې
مه بد وایه مه بد اروه مه بدگوره — درویشی دِ مبارک شه نو درویش یې
ستا په زخم به دارُو مرهم نورکښیږدی — که په ځان مرهم دارُو دَ چا په ریش یې
که دِ ځان پخپله شمار تر هر چا کم کړ — نور ځما په پوهه ته تر هر چا بیش یې
یا به دد یا به منگور یا به لړم یی — که داړل کړې یا چیچل یا په چا نیښ یې
پخپل دین نظر لَره دینونه ډیر دِی — ځه جاسوس دَ چا دَ دین دَ چا دکیش یې
که هر ځو در ځنی غړیږم بده خویه — ځه په هَره کوځه بیا وَ ما ته پیش ې
په کردار توره مشکنی یې خوشحاله
په گفتار سَرَه دَ سپینو درو ویش یې

مخ ئې را ځرگند کړ ویې هسی رنگ آفتاب وی — زلفی ئې نمود کړې ویې هسی مشکناب وی
وې می خپله عمره په شتاب له ما نه مه ځه — ویې که دِ عمر یم دَ عمر تله شتاب وِی
هسی ئې بې آبه دَگلابوگل تر مخ شو — زرمنه که وَسیځې حرام که پکښی آب وی
هجر می وژلو ته تیار دَی که خوله راکړې — هجر به هلاک شی زه به خلاص شم ستا ثواب وی
مرم دَ عشق له لاسه نه دَ مستی په غمزه مرم — کار تیره چاړه کا لاس او زړه خو دَ قضاب وی
هر چه ته ئې ولیدې په تا ئې زړه بای نه کړ — زه وایم سړی ندی هغه به هم دواب وی
نن کانده هرگوره په آزاد د زړونو مټ کړې — هسی فکر نکړې چه آزار دَ زړه عذاب وی
نور به دَ خپل یار سَرَه ځرگند مهر آغاز کړم — ځو می به له خپلو له پردَیُو نه حجاب وی
ستا دا بی نظیر جمال چه وَوینم په ده کښ
تر زر سحر خیزیِ ښه خوشحال ته هغه خواب وی

ما چه ستا په جمال سترگی کړې رُنی — کښلی واړه ستا دَ مخ دی ربنې
چه په داد و په فریاد می نه رسیږی — دا دلبری بې پروا دِی که کښې
گنُدی وِی چه بیا می راشی په منگل کښ — لکه باز دَ زرکی توې کا بښې
سپنه زنه ئې مښه سمرقندی دَه — گوره ځوک به خوږ کا زړه پدا مښې
که دِ سپین بارخوکبودکړم په چیچلُو — اوس می نه گښی هاله مې گښې
بخته ته که دَ خوشحال سَرَه مدد کړې
دَ رقیب په سَر ئې وَشلوه پښې

---

۱. د جهان په باغ کښ نشته.
۲. خوشحال شوم.

ما خو توبه وکړه که زړه هم را سَرَه مل شي
عشق دَی چه همیش ئې په توبه باندِې یرغل شي

ډیر کاندِې فکرونه دا سړی په ډیر رنګونه
کاشکې دَ چا چاری پدا خپل فکر فیَصل شي

څو وایې پندُونه دروِمه اې نصیحت ګویه
زه څه هغه نه یم چه و ما وَته اټکل شي

هوښره رسوایئِ دم وهَل دَ پارسایئِ
راشه که ئې ګورې چه دا څه دغادغل شي

کار دَ عاشقئِ څه آسان او سهل ندی
اوس چه پشیمانی کړې دِله دا فکر اول شي

زهد په لاس واخلم چه به نه ګورم دلبر ته
خیال ئې دَ زلفینو راته بیا دَ زهد غل شي

زه وایم که تل دَ ښایسته وو ننداره کړم
شرم دَ پیرئِ تر دا منځ را ته خلل شي

تل به په ارمان ارمان مګس موږِی لاسونه
یاد ئې چه په زړه دَ شاه دَ لام و بی عسل شي

اور دَ محبت دَی چه ځما په زړه کښِ بل شو
ګوره پدا اور به اور په څو ځایه نور بل شي

زه په بیلتانه کښِ دَ وصال نارې وهمه
څوک چه اوُبه واخلی و پایاب وته ئې زغل شي[1]

کښینمه په طعمه دَ مَین دَ مخ په اور کښِ
نور ځایونه پریږده که تنور راته بورجل شي

نه رسی تر یاره هر چه ډیری اندیښنی کا
نوری کیسې پریږده دَ عشق کار په توکل شي

ګډ شم په ګلشن کښِ لَمن ډکه کړم دَ ګلو
بیا بې خوده ولاړ شم واړه ګل را څخه تل شي

هر چه بد غلیم دَی ګرفتار په عاشقی شه
اور ئې پیدا نه ولی دَ ده سینه منقل شي

هونبره دَ خوشحال خټک تقویٰ زهد پرهیز شته
ستا چه توری زلفی په سپین مخ باندِې ولول شي

ما لیدلی دِی په دا سترګو پوهړی[2]
لکه نخښبی دَ هر چا غشِی ته بَړی[3]

په زړه څو ځایه وړتوپن ئې روغی
په خوله نر ناحق و هر چا وته زیری

په خندا خندا ئې اوښی ځئِ تر سترګو
لکه چرګه دَ مستئ وهی چقړی

په سبا بیګاه ئې فکر نور څه نه وِی
تل ئې ذکر د ذکر دی ولپړی[4]

هیڅ له خپله خویه نه اوړی په عمر
که ئې دَړی په تندی کړې دړی وړی

همیشه سترګی نیولی و خپل ښکار ته
و غوټې وته وار ساز کا[5] لکه لګړی

بړغ ئې ولاړ په درست جهان د بدکارئِ
سور بیرغ د چټګی پوری په لګړی

په چووه په عطر غرقه سر تر پایه
دَ اجمیر په فلیل دواړه زلفی غوړی

د محل دننه ناستی زربفت پوښِی
چوهړی ته ووزی پریوزی په غوشیړی[6]

که ئې پلار نیکه له ځایه بادشاهان وِی
نه د پلار نه د نیکه په شرم اړی

مړ هندو غُندی په سرو لمبو کښِ وسوی
چه ئې ولیدی خوشحال دَ اور لوخړی

مخ دِ آئینه دی باندی ندی تر سیری
آه دِ خوار عاشق دی ډار ئې وکړ دَ ډیری

سر تر پایه زیړی زعفرانی جامې اغوستی
راشه توری زلفی فلیل پوری اجمیری

تا وې چه دَ مخ قدر قیمت می پتا څو دی
څو به درته وایم په ما دوه کَونه پیری

زار دَ خوار عاشق دَی چه په شپه دَ جدایئِ
درسته شپه بې خوابه دَ اسمان ستوری شمیری

تا وَیل ځیر ځیر می مخ ته ګوره کُندی موړ شې
زه یَم هغه وړی څه له ما غواړې سیری

---

١. په ځنو نسخو کښِ داسی دی: و پایاب ته ئې اړل شی. زغل به د زغستل مخفف وی، اړل په معنی د حرکت او رغبت دی.
٢. بد لمنی ښځی.
٣. دا بدله په چاپی دیوان کښِ نسته.
٤. وله پړ.
٥. و غوټې ته وار ساز کا.
٦. مردار ځای.

تا سَرَه په سیل دَ گلونو سهیلۍ　　هسی نمائی کا لکه بلبل دَ سیری[1]
واړه را ښرگندې دِی دَ درست کلی دلبری　　ته گل دَ نرگس یې نوری گل دَ گنډیری
سترگی دِ بلا دِی چه ئې واړوې ملالی　　زخم پیدا نه دنه زړُونه ځنځیری
ته چه په ښه حسن جمال تیره تر لیلی یې
ځکه تر مجنون دَ خوشحال ږغ دَی دَ تیری

مزری کله پرهیز کار دَی　　خو راغلی په خپل ښکار دی
خوره خوروه له خپلو لیچو　　مزری دا کا چه رویدار دَی
چه په توره ترک تازی کا　　هغه هر کله کامگار دی
چه اخلاص لری په زړه کښ　　هغه واړه ایمان دار دی
چه ئې زړه نه وِی دَ توری　　هغه زړُونه څه په کار دی
ننگیالی چه په ننگ راشی　　نه په زویه نه په پلار دی
سل دَ ښکار تر تازی ځار شه　　کوټگان چه دَ بازار دی
مور دِ نشی باندی بوره　　چه میږُونه دَ کار زار دی
ځوک چه شته تر شرقه غربه　　د تورزنو خدمتگار دی
سر دِ نه غږوِی خوشحاله!
دَ بلا نه چه سردار دی

مخ دی په پلو کښ که ښراغ دَی چه بلیبږِی　　خوله ده چه وَیل کا که شکری دِی تلیبږِی
سترگی دی که ورځی که په څو کښ تیر انداز دی　　شونډِی دی که غاښ دی که دا لعل دُر ځلیږی
زړه دَی په کوگل کښ که دا کاڼی په سپین زر کښ　　قد دَی که شمشاد دَی چه تازه نوی ښلیږی
مهر خندا پریږده دَ دلبرو درته وایم　　تش خالی کا ته ئې هم په هیچا نه چلیږی
چا ئې چه په غولی باندې یښې چیری پل دی　　بیا چه ځنی درومی په ځای پاتو شی شلیږی
تا ویشتلی گوره چه جدا له نوره خلقه　　سرې سترگی اوښتی په ژړا ژړا نخولیږی
ستغ لری هم ځوړ لری دَ غره غُندی سینه می　　تل باندی دَ اوښیو کاروانونه دِی چلیږی
څه حساب شمار کړې چه په سرگرزی دا ژرنده　　څو عالم ئې دَل[2] کړ لا به څو عام دلیږی
لاف به میړه نکا که ئې چیری تر خولې ووت　　بیا که نور وَیل کا نور دَ ده ږیره کلیږی
هیچا ئې صفت دَ مخ دَ موتر سَرَه نکړ　　سل د سخندان په ورځ و شپه سَرَه للیزی[3]
زه خوشحال پښتون چه په پښتو په پارسی طاق یم
لا می په پښتو ژبه کښ ژبه درغلیږی

ما څه شونډِی غاښ دَ هغه یار ندی ستایلی　　راشه که ئې گورې لعل و دُر می دِی پییلی
هر چه عاشقی کا خوب خندا باندی حرام شِی　　نور عالم به څه کړې ما په ځان دی آزمیلی
ځنی عاشقان هوا هوس کا په وصال کښ　　ځوک جدا له یاره په آه آه کښ زیږ ځبیښلی
یو مزی ویښته په طریقت کښ لوی حجاب دی　　ځکه قلندر ږیره بریتونه دِی خریلی
ما پدا جهان کښ بل ستاد ندی لیدلَی　　پیر مرشد می عشق دی واړه عشق دی را ښیلی

۱. وفف سوی ځای، دَ مسجد یا زیارت دپاره کوم ځای جلا کول، چه له هغه ځایه هیڅوک ّکار او نور شخص استفاده نسی کولای.
۲. یعني ووړ او میده.
۳. لل یعنی ویل.

سل سړه بنی دِ تر دا یو غزل ځاریږه
نن چه دا پښتو دَه کرلاڼی خوشحال ویلې

ما چه وکوت دَ دنیا خلق مختوری
قابوچی دی واړه ګوری پتاو سیوری

چه ئې څه دَ دنیا سود څه ئې فایده وِی
دَ خپل زړه په یرغ نیسی هغه لوری

خپل ئې لا په بدی پاڅی تر پردَیُو
خو دِ خدای دَ بدو نکا دَ چا ستوری

یا دَ لیچو زور پکار دَی یا دَ زرُو
خوار هغه شو چه په دواړه وِی کمزوری

سر تر پایه منافق واړه بد بوی دی
که په سر ئې سپین مندیل دَی لکه اوری[1]

کال په کال چه ورته وګورم نور نشه
دَ لاله دَ زړه په داغ ختلی غوری[2]

د ناپوه بخره ښادی دَ هوښیار غم ده
څوک به وران کا دَ ازل دَ قلم توری

دَ یوه ګوله په خوله دَ بل په زړه کښ
په حساب لکه کهٔ وری[3] شه دوه موری

غل بې غمه ننداره کاندِی خوشحاله
په تهمت تړلی ساد[4] درومی سر توری

ما فراق دَ حبیبانو ژړَوِی
زړه په ما دَ رقیبانو سرَوی

چه سیلاب څما په عقل وکړ هسی چاری
عمارت د ما صَ صبر نَړَوِی

عشق څما په عقل وکړې هسی چاری
چه هلک می په خبره واړَوِی

مه هجران وَی مه دَ ده ترخه غمونه
چه می تل له خوږه عمره مړَوِی

دَ فراق په شپه ئې خوب په ما حرام کړ
دائم مالګی می په سترګو دوړَوِی

په پیغام ئې دَ وصال هسی تازه شم
لکه باد دَ ګل غوتی ِ غوړَوِی

یمه پوخ دَ عشق پکار لکه کَودری
نور می څه دَ غم وَاورته کړَوِی

په لیدؤ پسی ئې مرم سخ دَ هغو دی
چه وَ مخ وته ئې سترګی غړَوِی

که دَ زړه په محبت شِی خوشحال ځوان دی
پدا سپین ویښته ئې خلق زړه وِی

مست دَ هغه مخ یَم چه مخموری لری سترګی
هسِی پرې غوځیږم وایی تورِی لری سترګی

یار می په ښایست کښ بې نظیره بی مانند دی
لا په درست صورت کښ ډیر مشهوری لری سترګی

ډیری کښلی سترګی ما لیدلِی دِی دَ کښلیو
تا غُندِی یَو یَو په ښو پری لری سترګی

سل ځله دِ شیخ ملا صفت ورځنی کاندِی
ښې به ستا تر ورُو سترګو حوری لری سترګی؟

ناست دی لکه څری[5]رقیبان و خوار عاشق ته
ځکه ستا له مخه هوری دوری لری سترګی

هر چرته چه ته یې هغه لور ته مِی نظر دَی
هر چرته چه زاڼی شاهین هوری لری سترګی

نشته په جهان کښ تل طلب ور پسی کړمه
یو هسی منظور چه نن منظوری لَری سترګی

نه ګوری و چا ته څو پخپل ښایست غره[6] دَه
ګوره دا خیال په څو مغروری لری سترګی

سخ دَی دَ هغه چه خوښ خورم دَ یار په وصل
هر ساعت دَ یار په مخ مسروری لری سترګی

---

۱. یعنی سپلنی، خردل، چه دننه تور او دباندی سپین دی.

۲. غور په معنی د پیغور ده.

۳. یعنی پسه.

۴. پاک، سوتره، ایماندار.

۵. سید راحت لیکی، چه څریَ هغه لرګی ته وایی، چه د ستون پر سر ئې کښیږدی، او شهتیر پر واچوی مګر دغه معنا دلته ښه نه ورسره لګیږی. څری یعنی استازی، مجازا هوښیار.

۶. وی.

راشه که ئې ګورې چه خوشحال په درد و غم کښې
ورځ و شپه بې تا په اوښیو پړُی لری سترګی

مښک افشانه په کاکل یې — عنبر بیزه په سنبل یې!
چه و مخ وَته دی ګورم — په مخ درسته لکه ګل یې
تنګه خوله دِ غنچه ګل ده — په لبانو لکه مل یې
په رفتار کښې لکه زرکه — په ګفتار لکه بلبل یې
پښتنه یې په بد جهل — ستمګره تر مغل یې
پدا تورُو شهلا سترګو — هم شاهین هم ئې منګل یې
څو خوبیِ دَ جهان دِی — آراسته په واړه کل یې
لکه سبر په چمن کښې — په قامت په تجمل یې
دَ خوشحال وَ مرګ ته ناسته
په غمزه په تغافل یې!

مار که هر څو پیچ و خم ځِی — خپلی سوړی لَره سم ځِی
دَ غفلت له خوبه ویښ شه — شیرین عمر دم په دم ځی
مرګ به هیڅ سړی پرینږدی — وار په وار به درست عالم ځی
بی دلیله به ځان ورک کا — مسافر چه په تور تم ځی
دَ پښو وار ئې خطا کیږِی — چه قاضی لَره څوک ګرم ځی
که قضا وَته تسلیم شِی — هن پدا له دِله غم ځی
دَ دوږخ دَ اور علاج کا — چه سحر تر ِسترګو نم ځی
هغه عمر لکه باد دَی — چه په غم دَ بیش و کم ځی
چه تور مښک دِ حبطه کړل — به کافورو څه ستم ځی
چه نه تول لَری نَه پوله[1] — هغه هر چرته خرم ځی
منډی پرې مړده خوشحاله
که دِ سر لکه قلم ځی

مګر رسم دین آئین هسی لرې — چه دا خوار زړه می غمګین هسی لرې
دا دَ زړونو مینی ورانی پرتې ښې دی — چه تل آس دَ جفا این هسی لرې
عاشقان به لکه مچ ورباندی ګرزی — دواړه لب چه شکرین هسی لرې
څه نسرین[2] دِ دَ سنبل سَرَه دسته کړه — چه دَ تورو زلفوو چین هسی لرې
دا یو ستوری دَ اسمان دی که ټیکه ده — چه ئې یښې په جبین هسی لرې
کله کله به مرهم وربانِدی کښیږدې — که همیش می په زړه خوږین هسی لرې
لکه مخ ځما دَ یار دَی ای باغوانه! — په درست باغ کښې یَو نسرین هسی لرې
په کوڅه کښې ئې څه ته ګرزې زاهده — که دا خپل عقل دوربین هسی لرې
میاشت به څه لَره اوس لافی دَ خوبیِ کا — ته دلبره چه مخ سپین هسی لرې
که هر څو ښایسته ډیر لرې کشمیره! — لکه یار یَو نازنین هسی لرې
چه ئې پورته کړې ګلونه تر ښکاره شی — یو پلو دواړه آستین هسی لرې

---

١. چه نه پول لری نه پوله.
٢. نسترن دِ دَ سنبل سره دسته کړه.

دَ خوشحال په حال به چیری ترحم کړې
مستی ته چه زړه سنګین هسی لرې

ملاحت چه صباحت سَرَه آمیز شی دَ دلبرُو حسن هاله شور انګیز شی
خدای پخپله په ښه مخ باندی مَین دی خدای ئې واخله چه له کښلیو په پرهیز شی
په زمان به د زاهد خونه اُلجه کا که د سترګو دَ ترکانو ئې پرې خیز شی
دَ غمزې سمند ئې جوړ کړ و جولان ته ګوره بیا به ئې په چا باندِی مهمیز شی
دَ دوږخ لمبې به هم ور ځنی ډار کا که دا اور می دَ خاطر په حشر تیز شی
دَ عشق بوی می به ولاړ نشی له هډُونو که هر څو په تورُو خاورو کښ ریز ریز شی
چه ګه ناز کا ګه عتاب کا کله مهر
دا ئې واړه له خوشحال سَرَه مکیز شی

مه وَی هسی کلی چه دَ چرګو کولمې خورینه شل خمبې[1] په کور کښ د نیستی له غمه مرینه
بل فکر ئې هیر دَی خو په غم دَ زرو پول دی نر ښځی ئې واړه خو تنګې تنګې لرینه
ډیر ئې ملکان دَی پکښی ښه ملک هغه دی هر چه بې ننګی کا دَ چا بډِی رشوت خورینه
کښینی په مسجد کښ دَ سودونو کا خبری یا دَ خور دَ لُور دَ وَلوَرونو وَیل کړینه
لس کالونه تیر کا په یوه جامه خیرنه کوز وجود برمنډ په سر څیره کښیږدِی زرینه
خاندِی پروا نکا شرم نلَریی د تیښتی ډیرِی بې شرمِی دَ ژوندُون دَپاره وړینه
جنګ لَرَه چه ورشِی نور څه هیڅ نکا بې تیښتی جوړ چار وسله تښتی سکه ورور ته نه دَرینه
هیچیری د شولو دَ سړِی برکت نه وِی شل شِی شول شِی شوم شِی چه همیش شولی کرینه
نوم دا ودانی ویران ښهر دَی خوشحاله
لا ترې ویران مشه ورځ په ورځ دَه کهترینه

نصیحت دَ دانایانو دَ کتاب دَی دَ احمق ځواب هم نه ځواب ځواب دَی
چه عیسی په غرونو تښ له احمقانو دا تعلیم ئې راته پاتو پدا باب دی
لکه دد دَ صحرا ډیر دِی په هر لوری په هر ځای دَ احمقانو څه حساب دی
سړی واړه سَرَه سم ندی په عقل یو آفتاب دَی بل مهتاب دَی بل شهاب دی
یَو په قدر شهنشاه دَی په دنیا کښ بل دَ دین په مرتبه قطب اقطاب دی
دَ هوښیار چه له نادانه زیست روزګار شی که ئې ګورې دا هم سخت ګنده عذاب دی
دا سړِی دی چه اغزی دی سر تر پایه دا سړِی دَی چه همه ګل ګلاب دی
ما خوشحال چه ځان له خلقه کناره کړ
دا پدا چه نادان ډیر دانا نایاب دی

نه دَ عشق مدار یواځې په دیدن دی پدا کار کښ لا په هورته شنیدن دی
ښه چه شپه دَ جدایی خدای آخر کړه سبا کیږِی اوس دَ صبح دمیدن دی
تل په ستغ په ځوړ دَ اوښیو قاصدان دی چه طلب ئې دَ دلبرُو دَ دیدن دی
دَ خطا آهو په بوی دَ نافې ښکار شی راته بس دَ هغو زلفو شمیدن دی
دا ستم په عاشق هغه کا نه نور څوک چه و کښلیو ئې ورکړی دا دَیدن دی
کله کله به آرام د ما دَ زړه شی که یک لخته ئې زده کړی رمیدن دی
خوند دَ شهدو دَ شکرُو راته هیڅ دی څو می یاد دَ هغو شونډُو مکیدن دی

---

[1] خمبه: انبار خانه، د غنمو د ساتلو کوټه.

نور دارُو ور لَره مکَوَه طبیبه!
چه خوشحال ور پسی مری هغه دیدن دَی

نفس شیطان دواړه بلا دی — را پسی ځرګند په غلا دی[1]
ځنی چاری لَرِی پټی — ځنی چاری ئې ملا دی
دَ هغو جزا سزا کا — چه په جهل مبتلا دی
خدای ئې خلاص لَره له عُجبه — څوک چه ناست په مصلی دی
دَ دنیا دَ هوا چارِی — سر تر پایه ابتلا دی
جاه په چاه شِی وَ هغو ته — چه دَ جاه په تولا دی
دَ دنیا ښادیِ واړه — که باور کړې وا ویلا دی
اندیښنې ګوره خوشحاله
چرته سری په قلا دی

ناقرار زړُونه قرار شوی — د زړه غم ئې تار په تار شوی
دَ هجران غمؤُنه لاړی — بیا دَ وصل دندوکار شوی
هغه لاس چه بې حنا دی — بیا حنا سرَه نګار شوی
شانه ورغلی تر زلفو — رانغه سترګو سرَه یار شوی
دَ پایلو دَ ځړیِ — په هر لوری ژر نګهار شوی
په ګنګو دِ زیړ پړونی — په ښو وه سرَه خالدار شوی
وار دَ غم دَ ژړا لاړی — وار دَ بوس او د کنار شوی
په عذار دَ مهوشانو — بیا کبود کبود پرهار شوی
چه خوشحال ور پسی مرینه
ور ښکاره هغه دیدار شوی

نښتر ستا دَ قد سیالی و نه کړه دنګی — اور ئې بل کړ پخپل ځان په ننګی ننګی
سرَه ښه دَ زړه خوښی کاندی همزولی — نه دَ لوی نه د هلک، وی[2]یار دَ کنګی
په خیال خیال ئې تر پوې بدری[3] ومه خوره — وَ منډیل شملې پریښی سپور دَ جنګی
دَ خوشحال وَیل و هر چا ته ښکاره دی
نه دَ مښکوُ بوی پُټیږِی نه دَ هنګی

ناز، نخرې، مهر خندا، فتنې، جنګونه — دَ خپل یار سرَه هم تا زده دا رنګونه
کله کله خواپخوا غاړه غړیَ — کله تښته په دوو پښو په غورزنګونه
چه ځما سرَه ئې ناسته په پالنګ وه — اوس له ما په چرته لاړ په فرسنګونه
په لیدو پسی کچکول واخلی ملنګ شِی — مینه کا دا هسی چاری آهنګونه
په نصیب دَ روغو زړُونو فراغت دی — په قسمت دَ خوږو زړونو لهنګونه
عاشقی به هغه کاندِی چه تر شا کا — زیست، روزګار، شرم، پیغور، ویره ننګونه

۱. را پسې په الالا دی.
۲. دِی.
۳. په ځنو نسخوکښ بودری لیکلې ده یعنی نوک خوړل او خطا وتل.

چه بوسې دَ جفا جویو دَ خولې اخلې — گنُدِی اخلی دَ یاغیانو قلنگونه
ځوک مایوس ځوک په امید دَ یار دَ وصل — ځوک پراته غاړه غړی په پالنگونه
په لیدو به ئې دَ گور مړی سر هسک کا — که پرې درومی دَ پایلو په ژرنگونه
که پستې پستې خبری دراز نکا — دَ جنت دَ حورو مه وینم رنگونه
زه خوشحال دَ آهو چشم مینی سر کړم
دَ غرڅه غُنډِی په هسی گړنگونه

نن ځما کره میلمه عزیز دَ خدای دی — چه ئې پاس ځما په سترگو باندی ځای دی
پخپل ځای باندِی قائم دَی لکه قطب — همیشه دَ گم گشته وُو رهنمای دی
چه پرې څه خو توجه دَ فکر وکا — یَو زه څه چه دَ هر چا مشکل کشای دی
چه گذر ئې پدا غولی باندِی وشو — سعادت ئې ور سَرَه راوړ همای دی
ما پرې اوس د غلطِی کړښه وکښه — پخپل رای می چه منلی دَ ده رای دی
دَ بادشاه شخه ئې مه غواړه چه نشته — هغه گنج لکه په کور کښ دَ گدای دی
تناونه به ئې ورسی تر نمره — لکه زلفی چه ئې سریښی په پای دی
دَ ښه حسن به ئې ځوک کاندی ستاینه — چه دَ خپل حسن پخپله خود ستای دی
لکه عمر لارغه[1] رایشی ژر درومی
په هجران ئې دَ خوشحال ختک هاهای دی

نن دَ یار دَ لاسه بیا یو تیر راغلی دی — بد رسا دَ ځان په وړلو خیر راغلی دی
زه چه دو اسپه له عشقه تښم پتیدلم — بیا را پسی گوره گیراگیر راغلی دی
ښه چه پکښی بند شو وَئې مشلوه له زلفو — زړه می لیونی دی په خنځیر راغلی دی
چه ته یې اې عشقه چه وربوز ئې راته مات کړې — بیا گوره که عقل په تدبیر راغلی دی
ځونبره ښایسته یې چه دَ مخ په نندارو دِ — درست وگړی مات شه ما وې پیر راغلی دی
ټول محبوبه راغلې سمن بوئی سیه چشمی — ما وې چه ته راغلې درست کشمیر راغلی دی[2]
ځوک که جهان نیسی په لښکرُو هغه ترک می — گښی ځان دَ زړونو په تسخیر راغلی دی
زړونه ئې زخمی کړه چه ئې گوتی په بم کښیښوې — غوړ باسه له بمه اوس په ځیر راغلی دی
وچولی چه تر یو کړې ورته نه گورې په مهر
وایه له خوشحاله کوم تقصیر راغلی دی

نادانان پخپلی چاری ښه پوهیږِی — دانایان که ئې په چارو اندوهیږی
چه نادان ئې په مخ وخوری هاله پوه شی — گڼه هونبره په خبره نه گروهیږی
کانِی بوټِی وچ لانده هر څه پر مخ وړی — مشیت لکه دریاب دَی چه بهیږی
چه سرې اوبه ئې کښیوزی په نظر کښ — کله تېری له سرو اوُبو سهیږی
په هغو خوړو پیښ مشې چه ئې نخورې — سرَی هسی په لیدو ورته سوهیږی
که وَیل ئې په هزار رنگه سودمن دِی
دَ خوشحال په وَیل کله ځوک گروهیږِی

۱. یعنی رهرو، او مسافر او پر لاری تلونکی.
۲. ما وی چه په راغله ئې کشمیر راغلی دی.

نن ځما په خیلخانه کښې ڤونبره غم دی   چه حیران ځمور په کار پوری عالم دَی
ناخلف زویه اغزی کرِی خپل پلار ته   د خلف زویه گلزار له عمره سم سی
ناقابل زویه دوږخ غُندِی پیدا دی   ښه قابل زویه په خونه کښې ارم دی
ښه فرزند دَ پلار په خونه څراغ بل شی   بد فرزند دَ پلار په خونه کښې تور تم دی
په لوی والی کښې ئې خوی د دام وَ دد دَی   اوس دَ زویه خوبی هونبره وی چه کم دی
نالایق زویه ننگ نام دَ بابا ورک کا   که ولاړ ئې دَ نیکه دَ پلار علم دی
دَ قابل سَرَه به غم دَ نام و ننگ وِی   ناقابل په غم نیولی دَ شکم دی
چه دا هسی رنگه سپی ځنی پیدا شول
لا په شک یم چه خوشحال کله آدم دی

نور څوک نشته لاندی باندِی   واړه دی دَی چه څه کاندی
دَ ده حکم به نور نشِی   که ژړا کوې که خاندی
دی قادر دَی باندِی ښایی   که کیمیا کا گل د سپاندی
څو سینې ئې کړې قراری   چه په غم وې ځلبلاندی
څو ئې بیا وربانِدی پاس کړل   چه پراته وُو تر بل لاندی
خلقې ئې دِی که گَورې   سَرَه یو تر بل هړاندی
په لیدو دَ یار مَرې شوې
دَ خوشحال سترگی نغلاندی

نه ئې ملک نه ئې لښکر نه ئې گنجونه   تر خانانو دماغی دِی کښلی جونه
که خانان په زر په زرو په توره ناز کا   کښلِی مخ لَرِی ښیوې غمزې غنجونه
یا دَ کښلیو دَ زړه رای دَی چه می وکوت   یا دَ لوی دریاب په څو رنگه موجونه
څوک به روغ سلامت پرې نږدی په ملک کښې   بیا ئې باندِی کړل تاختونو ته سرجونه
په رقیب شه، په غماز شه، په بد خواه شه   چه به کښلیو لَرَه ځِی هغه رنځونه
بل سر مه څه په دلبرُو کښې ئې غواړه   اُوه ستوری دَ اسمان دوولس برجونه
زه امی په دا خبره نه پوهیږم   چه عالم ئې راته کا په مخرجونه
په چا داد په لپه نمنځ کوې فلکه   په چا لونې په اوږیو په چجونه
دَ خوشحال خاطر ښیښه دی مات دِ نشِی
ستا دَ سترگو مستی وری په څو کنجونه

نه می زړه په سرداریِ درست خوشحال دی   نه ځما دَ خیلخانی څه حال احوال دَی
دَ خټک اُولس په ننگَه نه پوهیږِی   کار ئې درست دَ نادیده وو په خصال دی
پښتانه لکه مگس وربانِدی گرزِی   ورته یښی دَ مغل دَ حلوا تال دی
نور ئې واړه تکئې تار په تار خپرې شوې   اوس په منځ کښې یَو کرم دَ ذوالجلال دی
ایمل خان دریا خان واړه خورد بین ولاړل
اوس خو پاته و مغل ته یَو خوشحال دی

واژگونه شوې همگی دَ دنیا چاری[۱]   چه لیدې می هَسی نه دِی واړه لاری
زوی ئې پلار سَرَه کا رُویه دَ غلیم کا   لُوهِږِی مور ته لکه بَنِی دِی تیاری

---

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښې نسته.

چوهړی[1] پلا وشولې خوړه حلوا خوری		په سید باندې حلالی دِی مرداری
باوری دَ بادشاهانوُ لکه غله شول		رهزنان ئې په دربار کا ځنی چاری
بلبلان طوطیان حیران په بیابان گرزِی		په کلزار باندِی کارگان کاندِی چیغاری
په وښو دَ عراقیانو ژواک ژوندوُن دَی		راتبونه[2] وهی زوئَ دَ حماری
نادان خوښ بې غمه خوب په فراغت کا		په هوښیاروُ باندِی راشی شل دشواری
په څښتنو باندِی حکم کا مریوُنه		تر میرمنوُ تَل وینځِی دِی رویداری
په دوران دَ عالم گیر بادشاه خوشحاله
خانه زاد ئې واړه بخرِی لَرِی خواری

و سړی وته دا خپل عیب وینبته دَی		دَ بل عیب ورته لا کتِه تر غره دی
پخپل ځان پسندنه نیکه په بل بده		دا مذهب دَ مؤمنانو مذهب نه دی
هنرور یې نیک سیر یې لوړ اختر یې		که بل تا وته تر خپله ځانه ښه دی
چه می یَو ځله اخلاص ور سرَه وشو		یار که سل ځله جفا کا تور لیمه دی
بیا دِ خپل مَیَن د ما له سترگو نه ځِی		که په سترگو کښې می څرخ لکه بانړه دی
چه غمونه درته راوړِی سترگی غوړ دَي		چه دِ ځان دَ بل مریَی کا هغه زړه دی
که خواړه خوری که اوبه څښی پدا څه شی		مرده دل که ژوندی وینې شمار په مړه دی
د ما زړه تر کانړِی کلک وُښوی ترې پریووت		تر الماس ئې دَ غمزې غشي تیره دی
که یاران می تر حساب تر شماره تیر دی		په کوگل کښې می زړه یَو دَی دَ یوه دی
دَ سړِی دَ صورت کار دا هسی نه وِی
چه ئې زړه دَ خوشحال یووړ لا نور څه دی

و څراغ ته دَ اورپښتی حال معلوم دی[3]		په دا منځ کښې دَ خبری حاجت کوم دی
یو د بل له حاله نه کاندِی پوښتنه		دَ دې ښهر په عالم کښې بد رسوم دی
یا یک لخُته هغه یار واړه جفا زده		یا له ما سرَه جفا کا بخت می شوم دی
نن چه زه باندِی مَیَن یم په ډیر رنگه		در ئې وښیَم چه کوم دَی څه ئې نوم دی
یَو په حسن بل په دا چه عاشق وژنی		په دا دوه توگه په درست جهان کښې سلوم دی
نندارچی ئې دَ جمال دی نور څه ندی		چه په هر لوری هر ځای خلق هجوم دی
چه گلوُنه دَ بهار باندِی لیدل شِی		دَ بلبلو سیر تل په هغه بوم دی
څه به هر یَوه ته حال وایې خوشحاله
دَ لیمو په حال خبر کله ادوم دی

ورځ په ورځ دَ باغ غنچې دِی چه غوړیږی		دَ بلبلو وړی سترگی پرې مړیږی
چه ښه مخ وته نظر کاندی لازم دی		که ئې سترگی وَ بل مخ وَته غړیږی
جگی جگی مانړی مکوَه پخولا شه		چه پما دَ رقیبانو زړه سریږی
دَ عاشق خاطر په مثل دَ نافې دی		که کالُونه پرې تیریږی نه زړیږی
زه جدا له یاره خوب په شپه و نه کړم		وایې مالگه می په سترگو کښې دوړیږی
روغ عالم خندا خوښی هوا هوس کا		پرهار ژلی په غمونو کښې نړیږی[4]

---

١. مزدور او خاوری پاکونکی.
٢. راتب هغه مقرری دانې او خوراکې ته وایی چه آس ته یې ورکوی.
٣. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه په نورو کښې نسته.
٤. ژړیږی.

نور عالم ئې تار په تار تښتی له غشیو
یو خوشحال دَی چه ئې غشیو ته برېبری

وایم خلق نه دری — زړه می یوړ یَو مزری
دا خبره چه زه وایم — تر ویښته لا ده نریَ
چیری نه وی لیونی شم — چه په خوب وینم پری
زه له یاره سَرَه څه یم — دَ یوه مزی مریَ
چه ئې خوند دَ میوې خوړ وی — هم هغه بوټی کری
ته هم خر ور سَرَه مشه — که څوک خر شی په خری
په کهترو دِ نظر کا — څوک چه غواړی مهتری
بله نه گوری بل مخ ته — تل دَ سترگو کړم بڼغری[1]
دَ وروستی پسرلی نرگس دی
دَ خوشحال قدر لَری

وایم له تا ولاړم که په ناسته می ملال یې — کبر لوئی مکړه که هر څو صاحب جمال یې
ولاړم ستا له وره ستا په یادو به مشغول وم — ولاړم له ما نه ځِی دا چه ته می په زړه نهال یې
زه غریب نامرد یم څه و ما وته گواښیږې — قهر کړه هغو ته چه دی سیال دی یا ئې سیال یې
هیڅ گناه می نشته چه می وژنې یا مې ولې — واړه دی مستی ده نه تړلی په وبال یې
خدای خو خبردار دی چه له تا به ئې دریغ نکړم — لږ و ډیر مشتاق ځما دَ سر که یا د مال یې
تل جور ستم کړه هغه نه یم چه زړه بد کړم
سل جور جفا کړه بیا لیمه د خوار خوشحال یې

و ښه مخ وته نظر دَی هر چا کړی — نه دا دود دَی په جهان کښ ما راوړی
زه به هیڅکله له عشقه نه وانوړم — که هر څو راته وَیل کاندی وگړی
ما وَیل چه زړه به نه ورکوَم چا ته — ولی څه کړم چه بد زړه لَرم وووړی
دَ عاشق دَ رښتینیِ نخښه دا دَه — چه په عشق کښ سر حساب کاندِی خسړی
په یو گوټ به ئې دَ عشق دَ میو هیر کړې — که دِ واړه دَ جهان لذت دی نغړی
چه په ښاخ باندی ئې اوړی ژمی گل وِی — خدای ځما په زړه کښ نهال کړ هسی زړی
چه به بیا په څه علاج په لاس کښیوزی
دَ خوشحال خاطر ئې ندی هسی وړی

و مجنون ته دَ لیلا له شونډُو وایَ — لال و دُر یاقوت وَ نورُو وَته ستایَ
دَ مجنون له ودانیِ سَرَه څه کار دَی — هر چه ورانه ویرانی هورې ئې بیایَ
چه به بله اندیښنه کاندی اغیار دی — یار دِ څوک دَی چه د نه ووزی له رایَ
درست جهان دِ تیرې توری درته واخلی — یَو ویښته به دِ کنډَو نکَا بې خدایَ
ما دا هسی دماغ اوس ندی راوړی — زه دا هسی دمَاغی راغلم له ځایَ
وایې کانده به خپل مخ درته ښکاره کړم — زه په کانده مانده نه یم نن ئې نمایَ
دَ دولت شهپر کارگانو څخه نشته — که ئې غواړې خو ئې غواړه له همایَ
ته دَ زړه اَغزی په کوم طبیب وکاږې — چه وکښلی ئې اَغزَی ندی له پایَ

١. بڼغول، او ژغورل یوه معنا لری.

دَ منصور په حال خبر نه يې خوشحاله
درته چا وې چه دَراز خبری وایَ

ورته گوره ځما يار څه ننداره دی[1] لکه اوږمکی په ستوريو کښی ښکاره دی
څو عاشق په معقوقې باندِی مَين شی هونبره دَی معشوقې ته بيچاره دی
ما وې عشق خو يَو ښه ځيز دی خبر نه وم چه دَی لا تر مست هاتی نه خونخواره دی
چه نصيب ئې دَ ښه مخ ننداره نشوه هغه څوک ځما په پوهه آواره دی
غم ځما له دلِه نه درومی بل لور ته ته به وايې چه ځما په اجازه دی
عقل، علم، هنر مه يادَوَه ما ته چه مې وليده مدار ئې ستاره دی
هغه زه يم چه دَ اوښ وری په شا وړم دَ غوايه وری ځما په پشتاره دی
چه علاج ئې په چا نشی څوک ئې څه کا چه په ما باندِی ئې زړه سنگ خاره دی
غم په نورُو يَو ځل وَر يشی بيا تير شی خو پما باندِی ئې زړه سنگ خاره دی
چه ئې هيڅ دَ ښايسته وُو مينه نه وِی رنگ ئې مه وينې چه نفس اماره دی
دَ ښه مخ ننداره نکا خلوتی شو زاهد ځان ژاړِی بې ځايه هيچکاره دی
بادشاهان دِ هم سيالی ور سَرَه نکا:
خوشحال ستا دَ ور مرييو په شماره دی

ولاړم قلندر شوم دا مې حال دا مې احوال دی مات کچکول په لاس کښی بل مې گند دَ دنيا مال دی
وران وگړی گوره په څو قلب کارُونه کاندِی واړه اقبال غواړی ولی لابقا اقبال[2] دی
زه تر هغه ځار شم چه ئې راکړه تر ځان ځاره ځار تر ما هغه چه ځار شوی تر مثقال دی
هيڅ په منځ کښی نشته په خالی دکان غوغا دَه ما چه فهم وکړ واړه وهم خوب و خيال دی
يَو په گور کښی ښځ کا، بل په گور کښی نکا فکر دری ورځی ماتم وی څلورمه ورځ بل حال دی
ما خو لاس په غوږ کړل ځنی تښتم که خلاصيږم خلق پر خواريږِی شهوت څه عظيم جنجال دی
نور عالم به څه کړې دَ خپل ځان په خلاصی مټ کړه
لاندِی يې خوشحاله دا يو څه دَ بلا جال دَی

وې مې که زه درشم ستا تر ځايه خوله به را کړِی؟ وَيې سکه هزار سَرَه لَرې چه دا وينا کړِی
وې مې چه په مخ دِ توری زلفی تور ښامارر دی وَيې تروسکه، څه لَرَه ښامار وته ويسا کړِی
وې مې چه په کوم توکی به تا وته نزدې شم وَيې چه که سر له تنه بې تيغه جدا کړِی
وې مې چه په تاسی هر گوره ليونَی يم وَيې چه په دا عقل به لا صورت رسوا کړِی
وې مې چه ما تا سَرَه خندا په يوه وخت کړه وَيې هغه څوک وُ چه ئې تا سَرَه خندا کړِی
وې مې چه هر گوره کبريا شوې خدای دِ وينی وَيې چه که کبر کړم ستا څه دَی چه غوغا کړِی
وې مې چه دَ سپينی زيبا خولې عاشق دِ زه يم وَيې چه خدای څه دا عاشقئِ هم ويريا کړِی
وې مې چه له نتی دِ چارگل په پوزه زيب کا وَيې دا خبری کړه هاله که چا په تا کړِی
وې مې که زه ستا په کوی کښی وَمرم ستا رضا دَه وَيې کشکی خلاص له دردِ سَرَه سپی ځما کړِی
وې مې چه په څو رنگه خوشحال په تا مَين دَی
وَيې دَ ختک سړِی دَ مينی څه ثنا کړِی

---

۱. دا بدله په نورو نسخو کښی نه وه، له يوې قلمی څخه را نقل سوه.
۲. د "اقبال" حروفونه چه قلب شی لابقا شی يعنی چه پاتيده نه لری.

همیشه می تر پرهار وینی بربیړی
که هر څو باندې دارو ږدم نه لړیږي

که فریاد له درده کړم ملامت نه یم
چه پرهار په پرهار وشي خو خوږیږي

همیشه می دَ یار یاد دَ زړه سبق شو
چه ډیر ډیر ئې یادَوم زړه می خوږیږي

زړه می گل دَ نیلوفر مخ ئې آفتاب دَی
نیلوفر می و آفتاب وَته کږیږي

دَ خوشحال دَ خوشحالۍ وخت هم دا دَی
چه رباب سرینده جوړ سَرَه غږیږي

هیڅ صفت ئې نه ځائیږي په تحریر کښې
چه دَ زلفو مښک عنبر کړم په نظیر کښې

ستا دَ مخ دَ شونډُو مثل را معلوم شو
لکه نهر دَ جنت شهد په شیر کښې

نه چه خوله دَنه زړه می هم په خوږ شي
چه دِ نوم دَ شونډُو واخلم په تقریر کښې

ما چه ستا دَ څهرې ښه ننداره وکړه
څوک به ستا په حسن نه وِی په کشمیر کښې

زړه می ستا په زلفو بند شو پرې خوشحال شوم
لیونی تړلی ښه دَی په خنځیر کښې

که هوا دَه که سودا دَه پکښ ستا ده
بل خیال فکر می هیڅ نشته په ضمیر کښې

زه چه ستا په تیر زخمی شوم فراغت شوم
چه عجب دارو دی یښې وه په تیر کښې

لکه بوی دَ یار دَ زلفو دَی عطاره
هسی بوی نشته په مښکو په عبیر کښې

محبت می هډو و پلو سَرَه مخلوط شو
نا صحانو راته شا کړه په تدبیر کښې

چا به هونبره دَ عشق گنج را عنایت کړ
که می نه وَی خپله بخره په تقدیر کښې

دَ خوشحال ویل په نورُو کښ څرگند دی
لکه ږغ دَ ویره ژلی په گڼ ویر کښې

همیشه می له ښه مخه گفتگوی شي
چه په لوښی کښ څه دِی هغه ترې توی شي

دَ بلندی په قامت باندِی مَیَن شوم
هر چه لوئی چاری کاندی هغه لوی شي

چا خپل یار په غیږ کښ ونیوه خوښی کا
لا د چا ورپسی هسی جست و جستجوی شي

دَ منصور غُندِی به غل دَ خاص و عام شم
که ښکاره می و عالم ته گوی مگوی شي

په زړه هونبره پروتی ندی چه ئې شمار شته
اوس ئې چا وته سپړنه موی په موی شي

خارو خس سَرَه ئې څه مهر پیوند دَی
دَ بلبلو مینه تل په رنگ و بوی شي

نه به زهد وِی نه علم نه څه نور څه
که څرگنده می عالم ته پدا روی شي

ځکه هر کله خوشبوی او معطر دی
دَ صبا ئې چه په چم کښ تگ و پوی شي

دَ ناپوه یاری په مثل دَ ډک جام دَه
له هر څو ئې ښه ساتم را څخه توی شي

دَ خوشحال ژړا څه نر ناحقه نده:
چه ئې تیره درسته شپه په هاى و هوى شي

هر دم تر نقاب لاندی
و عاشق ته شیوه[1] کاندی

تازه اوربل اودلَی
توری زلفی آویزاندی

انگڼ ئې ښایسته کړ
چه راوَوَته دباندی

ځما په مرگ دِ زړه دَی
چه بې دردو سَره خاندِی

څه ظلم څه ستم کړې
چه پلو نیسې دَ وړاندی

څه عجب غزل ئې ووې
آفرین په خوشحال ناندِی

۱. جلوه.

هر گناه چه په توبه په استغفار ځي
دَ هغه گناه به څه په زړه کې ډار ځي
ساقي راشه سره شراب راکړه سرې شونډې
تر چشمانو دی ځاریږم چه بهار ځی
په هر چین کې ئې دَ څوټو مښک دَ چین دی
لخلخې ځنی توئیږی چه په لار ځی
دَ خپل زړه خبری واړه ویرانی کا
یار هغه چه همیشه په زړه دَ یار ځی
جهان ځای دَ خوښۍ ندی وَ ناورین دی
چه طوطا له گلستانه په چیغار ځی
په وار وار چه په دنیا باندی راغلی
عاقبت به ځنی واړه وار په وار ځی
که له درده می خبر ندی وگړی
چه می سرې وینی تر سترگو په رخسار ځی
دَ هغه طبیب نوم څه اخلې په ژبه
چه بیمار ور لَره رایشی بیمار ځی
که می بیژنې هغه لیونَی زه یم
چه نادان را لَره رایشی هوښیار ځی
دروغجن به همیشه وِی په خزان کښ
دَ رښتینو په مخ هر کله بهار ځی
د رقیب خلل به نه ووزی له میانه
وخت نیژدې راغی دَ وصل دندو کار ځی
چه محروم ئې دَی له میو یَو خوشحال دَی
گڼه واړه حریفان ځنی سرشار ځی

هره مینه چه په خال په زخه کیږی
هغه واړه دَ ښه مخ له مخه کیږی
زړه[1] دلگیر مشه دَ خلقو په جفا کښ
په عاشق دَ رقیبانو رخه کیږی
خاوند خدای د ِسر زنش دَ هغو وکا
چه په حال ئې دَ دردمنو سخه کیږی
غه مرغه به له همایه څه پرواز کا
چه لا اوس ئې تن وجود په پخه کیږی
که هوس کوِی خوشحال هوس ئې نهیل[2] شه
غه هوس چه به بې ستا له مخه کیږی

هر زمان چه فلک مهر بنیاد شی
نامرادی د مانې[3] پخپل مراد شی
په هر شام پسی سحر شته نظر وکړه
عاقبت چه څوک عمجن شی بیا به ښاد شی
ساقی نن دَ سر شاری ِ شراب راکړه
محتسب چه حاضر ندی څه هِداد شی
چه نه مَی نه معشوقه پسرلی رفتن کا
نن ځما له خپله بخته نه فریاد شی
یَو له بله زده کَوِی دَ جهان دود دَی
له اوله چه شاگرد شی بیا استاد شی
یار به مخ راته ښکاره کا لکه شمعه
عاقبت[4] به دَ رقیب خورا نامراد شی
یا ډیر زر بویه یا بخت بویه یا توره
چه په سپینه ږیره څوک دَ چا داماد شی
دَ ملحد په زړه به نه لگی خبری
که وَیل دِ ورته تل دَ نون و صاد[5] شی
زمانه به ئې پرینږدِی و ثبات ته
په هوا چه دَ حباب غُنډِی برباد شی
صورتی عمر فانی دَی باقی دا دَي
چه ئې پسله مرگه نوم دَ نیکو یاد شی
عقله ته له عشقه لیری لیری گرزه
مخالف چه سَرَه وریَشی فساد شی
دَ هغه سړی په مرگ ژړا هیڅ مکړه
چه دَ بدو نوم ئې خپور په هر بلاد شی
په هر ځای باندِی ئې زړه دَی لکه ژاولی
په خوشحال باندی ئې زړه لکه فولاد شی

---

١. ته دلگیر مشه.
٢. مایوس، نا امید، محروم.
٣. نامرادی د نړی، یا مراد دَ زمانی.
٤. عاقبت به د رقیب په سر مراد شی.
٥. نون و صاد یعنی نص چه په اسلامی احکامو کښ اساس دی.

هر سړی که رشتیا گوی وِی
نه دَی مړ که سر ئې گوی وِی
دَ لویۍ لافې به نکا
چه په اصل هنر جوی وی
که ئې نغاړې پټ به نشي
په هر ځای چه رنګ و بوی وی
چه خپل یار له ما بیلتون کا
د ما سترګی پسی جوی وی
په بیلتون دَ مَیَنانُو
زړه تر دوو سترګو را توی وی
چه قیمت دَ کالی ځونبره
پسی هونبره جستجوی وی
ځو جفا کا زه خوشحال شم
یار دِ هر کله بد خوی وِی

هر ناپوه زلموټې څه زده، چه څه دَه دَ عشق بازی
ترو څه مچ څه ئې مجال چه په هوا کا پروازی
هر قلاش چه خپل صورت په عشق کښ بای کړ که باور کړې
په مذهب دَ عاشقانو هم شهید وی هم غازی
که دَ یار به غم کښ وَمری خاصګی ژوندون هغه دَی
که په پښو ئې تندی کښیږدی هم دغه دَه ممتازی
حقیقی سجده هغه دَه چه دَ یار په لور[1] ئې کړې
و کعبې ته چه سجده شی دا سجود دِی مجازی
تورُو زلفو ئې په باد کړه ډیر سرُونه دَ مظلومو
توری سترګی ئې په زړونو کا همیشه ترکتازی
اې خوشحاله چه عاشق شوې اوس له خپله سَرَه تیر شه
دا ځما خندا خندا ته بازی مه ګڼه بازی

هغه دم چه دَ یار سره صحبت وی
دَ فرښتو آواز په ما باندی زحمت وی
چه له یار سَرَه باده خورم په خلوت کښ
باده! ستا دِ له غه ځایه نه رخصت وی
ښه یاران چه سَرَه ناست وِی محبت کا
چه اغیار وَر باندِی راشی قیامت وی
تل ګدای په بادشاهانو مَیَن شوی
نه دا کار به له ما خواره نه بدعت وِی
عاشقی می خدای له ځایه خوی خصلت کړه
هم هغه کاندی سړی چه ئې خصلت وی
ستا د شونډُو تر لذت به نه رسیږِی
که هر څو می دَ شکرُو زیات لذت وی
ما به زړه د معشوقې له لاسه خلاص کړ
ولی دریغه که له عشقه اجازت وی
دَ زنخ دَ ځا دَ بند فراغت غواړم
په تنور کښ پراته کله فراغت وی
ښه صورت خو هم هغه چه زړه ئې یووړ
نه چه کړه او وړه ئې ښه وی ښه صورت وی
ما به سترګی لکه باز درلې اندرتی[2]
که می زده وی چه دَ سترګو بد شدت وی
خوبه مه راځه په ملک ځما دَ سترګو
ګڼه ځان به دی په وینو کښ لت پت وی
شیخ به ولی دَ رندانو عیب نکا
تل له مرد سَرَه نامرد په غم غیرت وی
ستا به زلفو کښ می خوار خاطر ښاد نشو
دا مؤمن په کفرستان کښ څه حرمت وی
مګر واړه جوهری په مرګ تام شول
چه تر دُر به دَ ژلۍ زیات قیمت وی
بل جنت ئې شیخه تا وَته بخښلی
دَ خوشحال دِ هم دَ یار کوڅه جنت وِی

هغه مخ چه ښایسته دَ ننداړو وی[3]
چه ئې وینې دَ هر چا پسی هو هو وی
دَ بلبلو له بلغاک نه دلګیر مشه
هغه ځای چه رنګ و بو وی ګفتګو وی
که هر څو ښایسته ډیر دی ګمان نکړم
چه به بله لکه ته پاکیزه رو وی

---

۱. په لوری کیږی.
۲. پټی.
۳. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه وکښل سوه په نورو کښ نسته.

تور گیسو پر همگی صورت خپاره کړه   چه دِ درست صورت همه دَ مشکو بو وی
زه به سترگی ستا له مخه نه وانخلم   مخامخ که تیر انداز راته یو څو وی
قاصدان ځما دَ اوښیو کښته پورته   همیشه دَ کښلی مخ په جستجو وی
نن چه ته لمانه ځې زړه می خوشحال کړه   یاره ستا وعده به کله دَ راتلو وی
کاتبان به ئې په کومو گوتو کښینه   غه خبری چه سوځونکی تر لمبو وی
دَ سحر په بلا ته یاد شې اې چرگه!   ستا په بړغ دَ عاشق زړه په پرهرو وی

دَ خوشحال خټک له حاله خبر دار شوی
چه په زړه به ئې دَ عشق داغونه څو وی

هغه څه دَی روغ صورت دی   چه بهتر تر سلطنت دی
دَ دنیا دولت که ښه وی   یَو دولت نه ښه عزت دی
چه ډیر ښه دی تر توقیره   یَو عفت بل صداقت دی
چه سړی له غمه خلاص کا   هغه څه دَی قناعت دی
په طاعت که ته لوئی کړې   حبطه هغه طاعت دی
چه فایده لری بې شماره   هغه څه دی، مصلحت دی
په منت چه ورکول کا   هغه کله سخاوت دی
چه دوږخ دی په دنیا کښې   دَ ناپوه سره صحبت دی

خپل نیت ښه لره خوشحاله
که څه ښه دَی خو ښه نیت دی

هغه یار که په ظاهر له ما جدا دَی   په باطن کښې هر زمان را هویدا دَی
دَ ژوندیو سَرَه گرزی په علم کښې   خوار عاشق په معشوقه باندی فدا دی
کښت چه وسیځی باران ور باندی مشه   که په خوارو به کرم کړې ساعت دا دی
که ئې غواړم په کوگل کښې مونده نشی   زړه می ولاړ دَ ښایسته وو په سودا دی
خدای به امن دَ هر چا له سترگو وکړه   یو عجب صحبت دَ مینی ابتدا دی
زه به زار کَوم له دلِه نه له یاره   چه په څو په بی پروا باندی شیدا دی
خپله مینه په عاشق باندِی سور اور شوه   چه پرې سیځی خبر دار باندی خدا دی
گوره څو قرنه کالونه باندِی تیر شوه   چه فرهاد په بې ستون کښې لا صدا دی

زه خوشحال به چا ته څه وایم له حاله
دَ زړه حال دَ مخ په رنگ پوری پیدا دی

هر سړی چه دَ اخلاص په لاری درومی   که هر څو په غرونو درومی نه به نغومی
نومیدی د ښه بادشاه په درگاه نشته   هر سړَی چه خدمت کا نتیجه مومی
د ما زړه دا ټول دلبرو تر میان ورک شو   نوم دَکوم یوې آخلم چه څه نومی
ښه چه زه په عاشقۍ کښې شهید شوم   پدا لاری کښې څه لږ ندی لړومی
ما دَ سویو ښکار کاوه هوسۍ می ښکار کړه   د ما رزق به کله تله دَ بل تر کومی

نور دِ صافی پیالې خوری نصیب ئې غم دی
که خوشحال په درد و دوک کښې پیالې شومی

هغه یار چه له ما لیری په هواد[1] دی همیشه راته حاضر دَ زړه په یاد دَی
دَ وصال خوښی ئې هم لا هونبره نده چه می زړه دَ ده له خیاله سَرَه ښاد دی
بیهوده له یاره زار کوَم وَ چا ته دَ خپل یار له جوره چا موندیې داد دی
پما واړه چارِی وکړې آشناییِ په ناحق می له بیلتونه نه فریاد دی
چه می هیڅ اثر دَ آه وربانديِ نشی دا ناترس خاطر ئې کاڼی که فولاد دی
دَ خطا هوسیِ په بوی دَ نافې ښکار شې راته بس دَ هغو زلفو بوی مراد دی
ته چه ما وته ارشاد کوې په عشق کښ کله غوږ دَ عاشقانو په ارشاد دی
چه په هیڅُ توکی د ما له زړه نه نه ځي دَ خپل یار دَ مینی څه محکم بنیاد دی
یو زمان ورځنی خلاص نه یم په عمر په ما خوار باندیِ دَ عشق جور معتاد دی
څه عجب ښه بوی راځيِ دَ یار له لوریه نن ځما دَ زړه دمه دَ صبا باد دی
تل گریوان په اوښیو لوند ساړه آهُونه
چه خوشحال مَین کیده دا ئې هِداد دی

هر خاطر چه نا قرار شِي قراری ئې په دیدار شی
چه خپل زړه و چا ته ورکا هغه څه په خواری خوار شی
هسِي سیند لَرم په سترگو چه جمنا ورته رودبار شی
یَو څه راز لَرم په زړه کښ هیڅوک نشته چه راز دار شی
هسی ژاړم له بیلتونه چه غلیم را سَرَه یار شی
زه هم عار لَرم له خلقه له دَ خلقو له ما عار شی
واویلا علاج ئې څه کړم پرهارُونه په پرهار شی
هونبره ډیر پیران شیخان دِی نشته یَو چه مدد گار شی
په بیلتون دَ خندا مخو
دَ خوشحال ژړا آزار شِی

هی هی توبه لتانه ستا له خویه بویه تښَی د ما خاطر دِ وریت کړ لکه سیخ په لمبو یښَی
له سترگو ورځیو زلفو له ښو به دی ځان څه وړم دَ مخ سپایانَ دِ هسی راته جوړ لښکر زه گُښَی[2]
د ما په بخره نیاز دی چه عاشق یم زه به نیاز کړم دَ ناز اسباب می واړه معشوقې وته پریښَی
په مخ دَ مهوشانو چه څه خال و خط لیده شی بلا دَ ځان دَ زړه دی که ئې گورې گُښی گُښَی
عاشق په اندیښنو کښ دَ تازی غُندی نس نغښتی غافل په بې غمی کښ دَ سنډه غُندی بد غوښَی
بد خواه دِ په قصد کړې دَه خوشحاله ملا محکمه
څه ویره څه اندوه کړې ته هم وروته یې چابلښَی

هر چرته چه ته کښېنې هغه ځای دَگلو باغ شِی چه درومې په چمن کښ دَ لاله سینه داغ شِی
چه باد دِ توری زلفی په سپین مخ کاندی پریشانی دَ مښکو دَ عنبرو بوی پریشان په هر دماغ شِی
په زلفو کښ دِ ورک د ما زړگی شو مخ ځرگند کړه دَ ورک کالی غوښتنه تل په توره شپه په څراغ شِی
چه ما مزه موندلې ستا دَ شونډُو دروغجن یم که دا مزه به هم مونده دَ میو په ایاغ شِی
پیغام ځما اې باده تر شیدا بلبلو وروړه لا شک چه پیدا باغ کښ دَگل بوی دگَل سراغ شِی
یَو دم دَ خوار خوشحال سَرَه ته هم فراغت کښینه

۱. هیواد.
۲. زه کښ.

چه زړه ئې له دیو ډیرو اندیښنو څه خو فراغ شِي

هوسۍ سترګی لب شکری[1] په غانښو یی مرغلری
تا به ستایم په څو رنګه ستا ثنا دَ مخ دلبری
چه جمال وَته دِ ګورم حیرانیږَم سمنبری
خوی دِ نن را سَرَه نور دَی دَم واهَه نشِی له ویری
ذکر ستا دَ تنګی خولی دَی رنګینه پری پیکری
زړه چه ستا سَرَه یاری کړِی سلامت به اوسِی چری[2]
شور دِ ګډ کړِ په وَګړِی صبر وړُونیِ شور و شری
صبر وړِي چه له تا دور شِی طربناکیِ ناز پروری
ظاهر نن له تا جدا یم عینِ ما ته برابری
قامت سَم لرې تر سرو کج کلاهی قد عرعری
لیرِی مه دروِمه له ما نه مخ په ما کړه مخ قمری
نور به ستا له وره نه ځم وینا دا ده پرده دری
هر چه ستا رضا هغه کړِی
خوشحال وَینوې په غوری

یا ما زده یا می سترګو چه نن شپه را باندِی تیر دی یا ما زده یا هغو زده چه وهلی په شمشیر دی
دارو ئې د درد مکړه نه ئې روخ دَ رغیدو دی چه خود په زړه داړلی دَ خوبا دَ چشمو شیر دی
له درده نه خلاصیږم چه طبیب پسی طلب کړم ګڼه هیڅ کمی ئې نشته طبیبان په جهان ډیر شی
عاشق دِ لا دوخته خپله زیرمه دَ کفن کا چه تور باڼه ئې غشی و کشتن ورته دلیر دی
عاشق وته ښکاریږِی لکه مخ په آئینه کښِ دَ شاه دَ جمال نخښی که تر زر نشِیَ تیر دی
څه ته و ما ته وایې اې ناصحه چه عشق هیر کړه چه بې دَ عشق له کاره می نور ټول کارونه هیر دی
خوشحال خټک چه بیا مونده لذت دَ یار دَ شونډُو
و ده وته نور واړه دَ جهان جواړه ګنډهیر دی

یا خو مکړه لیونی سَرَه یاری یا دَ ګند د پهوړیَ[3] کړه تیاری
چه په نور څه ئې حساب ګڼِی هغه زده زه بې یاره عمر کل ګڼم خواری
چه دَ یار دَ راغلو زیری په ما وکا تر هغه سرِی به زه شم بلهاری[4]
په خرام کښِ د هوسۍ علامت ګوره دَګزار وار ئې خطا کړِ دَ ښکاری
ځما حال به و هغه وته معلوم وِی چه تمامه شپه بیدار ستورِی شماری
خدای دِ تا په جهان تل لَرِی اې باده چه ځما دَ یار تر منځ کړې ریباری
معطر دَ شاه دَ زلفو نه را درومی ستا له بویه نافه ځار شه تاتاری
چه وعده دَ یار دَ وصل نیژدې کیږی دَ عاشق له زړه نه درومی قراری
که ئی ستا د وروځیو خال په نظر کښیووت
دَ خوشحال شِی نور له غمه ویزاری

---

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښِ نسته.
۲. زړه چی ستا سَرَه یاری کړم سلامت به اوسم چرِ.
۳. پهوړیَ یا پوهړیَ یعنی بوریا.
٤. محشی ورته قربانی لیکلی دی.

یار ځما کړَه دنَنه — زه ئې سر یم په غوښتنه
عجب حال را باندِی پیښ دَی — دروږمه هیڅ مکړه پوښتنه
دَ وصال په اوبه وَمری — اور چه ولګی په ینه
که په رنګ کښ زیړ لیده شې — ګنګونه یې کړکمنه
کوم ماتم در باندِی پیښ دَی — دَ اختر په ورځ خیرنه

خوشحال تل په غم کښ ښه دَی
غم دِ نه ځې له غمجنه!

یَو قدم چه په خلاف دَ نفس روان شی — په هغه زمان ولی هغه انسان شی
چه دَ نس په حکم دروږمی هغه خوار وِی — سړی توب ور ځخه مه غواړه شیطان شی
دا سړی چه فرښته دی هم شیطان دَی — که سړی و خپل عمل ته نګران شی
یو په بد عمل کښ ځی تحت الثرای ته — بل په ښه عمل کښ پاسه په اسمان شی
دا سړی دی چه په عقل کښ سړی دی — دا سړی دی چه په عقل کښ ددان شی
دا خونونه په ټوپک په توره نشی — دا خونونه چه دَ خلقو په زبان شی
تربیت که دَ باغوان له لاسه مومی — په هر ځای باندِی ګلونه دَ بوستان شی
هوا ستا د سرَه چه کښینی یَو څو ورځی — دَ هغه هنر په ده کښ نمایان شی
دَ نیکانو په صحبت کښ به ښه کیږِی — اولیا له اولیا نه را عیان شی
چه مغلو سرَه کښیناسته مغل شه — دَ افغان سرَه که کښینی نور افغان شی

دَ خوشحال سرَه که کښینی یَو څو کاله
دا دَ غره خټک به واړه شاعران شې

یا په تخت باندِی بادشاه وَی — یا درویش دَ خانقاه وَی
چه په لار دِی هغه ډیر دِی — یَو څو ما غُندی ګمراه وَی
زه هر دم په بسم اللّٰه یَم — که یاران په بسم اللّٰه وَی
چه ئې کار دَ میړه نه دی — هغه نه وَی میږه داه[1] وَی
په شماره می زویه ورک دِی — که یَو څو پکښې واه واه وَی
غاړی غرُونه ځنی ډک دی — سر انجام که دَ سپاه وَی
ابلقی په کار کښ هیڅ وی — یا درست سپین وَی یا سیاه وَی
توره شپه دَه دَ غمونو — دَ ښادیِ صبح ګاه وَی

په خوشحال به ئې بد نه وی
که ئې څوک په حال آګاه وَی

لمړی ټوک بشپړ سو

۱. محشی ورته وینځه کښلی دی، یعنی خدمتګار.